IOANNIS BERNARDI DIAZ DE LVCO, EPISCOPI Calagurritani, & Cæſareæ maieſtatis à cõſiliis, Regulæ Iuris, cum ſuis Ampliationibus, & Reſtrictionibus, ex variis codicibus excerptæ, ab ipſo denuo autore diligentiùs recognitæ, & acceſſione minimè pœnitenda locupletatæ.

Quæ his notis { } plurima interclusimus, huic ſecũdæ & poſtremæ editioni ab Autore adiecta ſunt.

Lugduni, Apud Gulielmum Rouillium.

M. D. LIIII.

Cum priuilegio Regis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

EXTRAICT DV PRIVILEGE DV ROY.

PAR grace & priuilege du Roy, eſt permis & octroyé à Guillaume Rouille, Libraire de Lyõ, d'imprimer, ou faire imprimer, tant de foys, & en tel nombre que bon luy ſemblera, ce preſent liure, intitulé *Ioannis Bernardi Diaz de Luco, Epiſcopi Calagurritani, Regulæ Iuris*, nouuellement reueu, corrigé, & augmenté par ledict autheur: & ſont faictes inhibitions & defences depar ledict Seigneur, à tous autres Libraires & Imprimeurs, & perſones quelconques de n'imprimer, ne faire imprimer, vendre ny diſtribuer, en ſes païs, terres, & ſeigneuries, autres que ceux qu'aura imprimé, ou fait imprimer ledict Rouille: & ce durant le temps & terme de dix ans, à commencer du iour & datte que ſeront paracheués d'imprimer leſdictz liures: ſur peine de confiſcation des liures qu'ilz imprimeroyent, & d'amende arbitraire, applicable audict Seigneur. Et outre ce, ledict Seigneur, tant pour ceſte œuure que pour autres contenues & mentionnees en ſeſdictes lettres, en mettant au commencement, ou à la fin, en brief & au vray (ſur peine d'encourir crime de faux) le contenu en ſeſdictes lettres de priuilege, veut & luy plaiſt qu'elles ſoyent tenues pour ſuffiſamment ſignifiees à tous Libraires, Imprimeurs, & autres: & ſoit cela de tel effect & vertu, que ſi leſdictes lettres leur auoyent eſté expreſſement monſtrees & ſignifiees: ſauf que, s'ils veulent pretendre qu'elles contiennent moins que ce que ledict Rouille aura mis en ſondict brief, ilz ſeront remis à en demander exhibition par deuant le Senechal de Lyon, ou ſon Lieutenant: lequel, quant à ce, a eſté commis par ceſdictes preſentes: le vidimus deſquelles ledict Rouille ſera tenu de deliurer à tous Libraires & Imprimeurs, & autres qui l'en requerrõt, à leurs deſpens: & y ſera foy adiouſtee comme à l'original: nonobſtant oppoſitions & appellations quelconques, mandemens, ordonnances, reſtrictions, defences, eſtabliſſemens de Courtz & iuriſdictions, & lettres à ce contraires, leſdictes inhibitions & defences tenans: comme plus à plein eſt contenu & declairé par leſdictes lettres de priuilege, ſur ce dõnees à Paris le xv. d'Auril, M. D. LIIII. Par le Roy en ſon cõſeil.

Signé, Mahieu.

INDEX DICTIOnum in quibus verſatur hoc opuſculum Regularum.

ABBAS regula j. pagina 9
Ablatum regula ij. 10
Abſentes reg.iij. 11
Abſolutio reg.iiij. ibidem
Abſolutus reg.vj. 12
Abſoluere reg.vij. 13
Acquiſita reg.ix. ibid.
Acta reg.x. 14
Actio reg.xv. 15
Actus reg.xvj. 16
Accuſatio reg.xix. ibid.
Accuſator reg.xx. 17
Adeundi iuri reg.xx. ibid.
Adminiſtratores pub. regula xxij. ibidem
Agnati reg.xxiij. 18
Allegans reg.xxiiij. ibid.
Allegare reg.xxvij. 21
Alienare reg.xxviij. 22
Alienans reg.xxix. ibid.
Alienæ rei reg.xxx. 23
Alimentorũ reg.xxxj. ibi.
Alternatiuã reg.xxxij. ibid.
Animus reg.xxxiij. ibid.
Appellare reg.xxxiiij. 24
Appellatio reg.xxxvij. 25
Appellatum reg.xlv. 28
Apoca reg.xlvj. ibid.
Arbiter reg.xlvij. ibid.
Argumentum reg.xlix. 29
Aſſeſſoris reg.liij. 31
Authentica reg.liiij. ibidem
Authoritate reg.lvj. 32
Augmentum reg.lvij. ibid.
BAnnitus reg.lviij. 33
Belli reg.lix. ibid.
Beneficium.reg.lxj. ibid.
Bonus reg.lxiiij. 35
CAlore reg.lxv. 35
Calumnia reg.lxvj. ibi.
Calumniator reg.lxvij. 36
Canonicus reg.lxviij. ibid.
Carceratus reg.lxix. ibid.
Caſus ibidem
Cauſa reg.lxx. ibid.
Cautio reg.lxxiij. 38
Ceſſio reg.lxxiiij. ibi.
Citari reg.lxxv. 39
Citatio reg.lxxviij. 40
Citati reg.lxxxiij. 41
Clauſula reg.lxxxiiij. 4
Clericus reg.xcij. 45
Collectiuo reg.xcv. 46
Collegium reg.xcvj. ibi.

Condemnatum reg.xcvij. ibi.
Compēſatio reg.xcviij. 47
Compoſitum reg.xcix. 48
Compromiſſum reg.c. ibid.
Communem rem reg.ciiij. 51
Communē opinionem re.cvj. 52
Communia reg.cvij. ibid.
Conceſſa reg.cviij. ibid.
Conceſsio rei reg.cix. 53
Condemnatus reg.cx. ibid.
Conditio reg.cxij. 54
Conducens reg.cxx. 56
Confeſsio reg.cxxj. 57
Confeſſus reg.cxxv. 61
Cōfirmatio reg.cxxvij. 69
Coniecturis reg.cxxviij 70
Coniuncta reg.cxxix. ibid.
Coniuncti reg.cxxxj. 71
Conſentire reg.cxxxij. ibid.
Conſenſus reg.cxxxiij. ibid.
Conſilio reg.cxxxiiij. 72
Conſors reg.cxxxv. ibid.
Conſtitutio reg.cxxxvj. ibi.
Conſuetudo reg.cxxxvij. ibi.
Conſulens reg.cxlv. 76
Contractus reg.cxlvj. ibid.
Contrahentes reg.cl. 78
Contumax reg.clij. ibid.
Contumacia reg.cliiij. 79
Conuentio reg.clvj. ibid.
Copula reg.clvij. ibid.
Correlatiuorum natura regul, clviij. ibidem
Correus reg.clix. 81
Creditor reg.clx. ibid.
DAmnatorū reg.clxv. 83
Damni reg.clxvj. 85
Datæ reg.clxvij. ibi.
Debitor reg.clxviij. ibidem
Decennio reg.clxxij. 87
Defendere reg.clxxiij. ibid.
Delegationis reg.clxxiiij. ib.
Delegatus reg.clxxv. 88
Delegare. 90
Delictum reg.clxxxij. ibid.
Denūtiatio reg.clxxxv. 91
Deponens reg.clxxxvj. ibi.
Deportatus re.clxxxvij. 92
Determinatio re.clxxxviij. ibi.
Dictio Seu reg.clxxxix. ibi.
Dies reg.cxc. 93
Digitus reg.cxcij. 94
Dignitati reg.cxciij. ibidem
Diſiunctiua reg.cxciiij. ibid.
Diſpenſatio reg.cxcv. ibid.
Diſpoſitio reg.cxcvj. 95
Doctor reg.cxcvij. 96
Dolus reg.cc. ibid.
Dominus reg.cci. ibid.
Dominium reg.ccv. 98
Donans reg.ccx. 100
Donatio reg.ccxij. 101
Dos reg.ccxv. 114
Dotalis reg.ccxvij. 115

Dubiia

Dubitans reg.ccxviij. ibid.
ECcleſia reg.ccxix. 116
Eligẽdi re.ccxxiiij. 131
Emptio reg.ccxxvj. ibid.
Emptor reg.ccxxviij. 132
Emphyteuſis reg.ccxxx. 133
Emphyteuta re.ccxxxij. 135
Enuntiatiua uerba regu. cc-
xxxiij. 136
Epiſcopus reg.ccxxxiiij. ib.
Epiſc.dignitas re.ccxxxv.137
Epiſtola reg.ccxliiij. 148
Aequitas reg.ccxlv. ibid.
Error reg.ccxlvj. 149
Exceptio reg.ccxliij. ibi.
Excõmunicatus reg.cclviij. 153
Excõmunicatio re.cclxiiij. 156
Executio reg.cclxvj. 157
Executor reg.cclxviij. 158
Exhæredare re.cclxxiij. 159
Expenſarum condemnatio=
nem reg.cclxxiiij. ibid.
Expreſſum reg.cclxxv. 161
Extenſio reg.cclxxvj. ibid.
Extimatio re.cclxxvij. 162
FActa reg.cclxxix. 164
Famæ reſtituere regula cc=
lxxxj. ibid.
Fœmina reg.cclxxxij. 165
Feudum reg.cclxxxiij. ibid.
Feudalis q̃ō.reg.cclxxxvj. ibi.
Fictio. 161
Fideicõmiſſũ re.cclxxxvij. ibi.
Fideiuſſiſſe reg.cclxxxix.167
Fideiuſſor reg.ccxc. 168
Filius reg.ccxcj. ibid.
Fiſcus 170
Formæ defectu re.cxcviij. ib.
Forum reg.cxcix. 171
Fructus reg.ccc. ibid.
Fuga reg.ccciij. 172
Furem reg.ccciiij. 176
Furioſus reg.cccvj. 177
GEnerali ſermone regula
cccvij. ibid.
HAcreditas reg.cccviij.178
Hæres reg.cccxviij. 183
Homicida reg.cccxxj. 186
Homicidio reg.cccxxij. ibid.
IGnorantia reg.cccxxiij.188
Impeditus reg.cccxxv. ibid.
Impetratio reg.cccxxviij. 191
Impetrans reg. cccxxix. ibid.
Incendij reg.cccxxxj. ibid.
Indicare ſurẽ re.cccxxxij.192
Indicium reg.cccxxxiij. ibid.
Infidelitas reg.cccxxxiiij.ibid.
Infinitiuum reg.cccxxxv. ibid.
Inquiſitio reg.cccxxxvij. 193
Inſtantia reg.cccxxxviij. 194
Inſtitutio reg.cccxxxix. ibid.
Inſtitutus reg.cccxl. ibid.
Inſtrumentũ reg.cccxlij. 195
Intereſſe reg.cccl. 199

Interlocutoria reg.ccclj. ibid.
Interpellatio reg.ccclv. 202
Irregularitas reg.ccclvij. 204
Iudex reg.ccclviij. ibid.
Iudicium reg.ccclxxxij. 217
Iura canonica re.ccclxxxiij.ib.
Iuramentũ reg.ccclxxxiiij.ibi.
Iurãdi facultas reg.cccxcij. 221
Iuris dictio reg.cccxcv. 222
Iure cõmuni reg.cccxcviij.223
Iuri patronorũ reg.cccc. ibid.
Ius Patronatus reg.ccccj. 224
Ius ſeu priuilegium reuocandi domum reg.ccccij. ibidem
Ius accreſcendi reg.ccccij. 225
LEgans reg.ccccüij. ibid.
Legatarius reg.ccccv.ibi.
Legatum reg.ccccxij. 229
Legatus reg.ccccxviij. 231
Legitima reg.ccccxxj. 232
Lex reg.ccccxxij. ibid.
Libellus reg.ccccxxxvij. 239
Liber rationũ reg.ccccxlj.240
Literæ reg.ccccxlij. 241
Litis cõteſta.re.ccccxlvij.242
Litis pẽdẽtiæ r.ccccxlviij.243
MAior pars re.ccccxlix.ib.
Mandatũ reg.ccccl.244
Mandans reg.ccccliij. 245
Maritus reg.cccclüij. ibid.
Maſculinum reg.ccccl vj.246
Mater reg.cccclvij. ibidem
Matrim.cauſa re.cccclix.247
Medicinam reg.cccclx. ibid.
Metum reg.cccclxij. 248
Militia reg.cccclxiij. ibid.
Minimum reg.cccclxiiij. ibid.
Minor reg.cccclxv. ibid.
Mißio reg.cccclxix. 250
Modus reg.cccclxx. ibi.
Molendinum reg.ccccxxj. ibi.
Monachus reg.cccclxxij. 251
Monitio reg.cccclxxiiij. ibid.
Mora reg.cccclxxvij. 253
Multa reg.cccclxxviij. ibidem
Mulier reg. cccclxxix. ibidem
Mutus reg.cccclxxxiiij. 256
NEgãs reg.cccclxxxv.257
Negatio cccclxxxvj. ibi.
Negatiua re.cccclxxxviij.258
Nihil reg.cccclxxxix. ibid.
Nomẽ delinquẽtis.r.ccccxc.ibi.
Nominatis contractibus regul. ccccxcj. 259
Notarius reg.ccccxcij. ibid.
Notitia reg.ccccxcv. 261
Notorium reg.ccccxcvij. ibid.
Nullitati reg.ccccxcviij. 262
OBlationes r.ccccxcix.262
Obligatio reg.ccccc. 263
Occidere reg.dvij. 264
Officiales reg.dviij. 266
Officium reg.dx. ibid.
Onus reg.dxij. 267

Opem

Optem reg.dxiij. ibid.
Opinio reg.dxiiij. ibid.
Ordinarius reg.dxvj. 268
PActum reg.dxvij. 269
Papa reg.dxxv. 273
Partis reg.dxxix. 275
Pater reg.dxxxiij. 277
Pecunia reg.dxxxvij. 279
Pœna reg.dxxxviij. ibid.
Pœnalis reg.dxlviij. 286
Pœnitere reg.dxlix. 287
Penſio reg.dl. ibid.
Perpetua reg.dlj. ibid.
Perſonæ reg.dlij. ibid.
Perſonalis reg.dliij. ibidem
Petitio hæred.reg.dliiij. 288
Populus reg.dlv. ibid.
Poſſeſſor reg.dlvij. 289
Poſitio reg.dlxiiij. 292
Poſthuma reg.dlxvj. 294
Præbenda reg.dlxvij. ibid.
Præcepta reg.dlxviij. ibid.
Pretium reg.dlxix. ibid.
Præſcriptio reg.dlxxj. 295
Præſcribi reg.dlxxiiij. 296
Præſentia reg.dlxxx. 298
Princeps reg.dlxxxj. 299
Priuilegium reg.dlxxxvij. 301
Probatio reg.dxcvij. 305
Proceſſus reg.dcij. 306
Procuratio reg.dciiij. 307
Procurator reg.dcv. 309
Prodigus reg.dcxj. 311
Prohibitio reg.dcxij. ibid.
Promittens reg.dcxiij. 312
Prorogatio. 313
Proteſtatio reg.dcxvj. ibid.
Proteſtari re.dcxviij. 314
Prouiſio reg.dcxxiiij. 316
Pupillus reg.dcxxvj. ibid.
Pupillaris reg.dcxxvij. ibid.
QVadrimeſtre. dcxxxj. 318
Qualitas re.dcxxxij. ib.
Quantitas reg.dcxxxiij. 319
Querela reg.dcxxxiiij. ibid.
Quæſtio reg.dcxxxvj. 321
RAtificatio regula dcxxxvij. 322
Rebannitus re.dcxxxviij. ibid.
Recedere reg.dcxxxix. 323
Relatiuum reg.dcxl. ibidem
Remiſſio reg.dcxlij. 324
Reſcriptum reg.dcxliij. 329
Res regu.dcxlix. 331
Reſidui appel.reg.dclj. 332
Reſtitutus reg.dclij. ibidem
Reſtitutio reg.dcliij. ibidem
Reus regu.dcliiij. 336
SAcerdos reg.dclvij. 337
Sanctorum Patrum regula dclviij. 338
Satisfacere reg.dclix. ibid.
Satis dandi reg.dclx. ibid.
Sede uacante reg.dclxj. 339

Sententia reg.dclxiij. ibid.
Sequeſtrum reg.dclxxxv. 347
Seruus reg.dclxxxvj. ibid.
Seruitus reg.dclxxxvij. ibid.
Solemnitas reg.dclxxxix. 348
Soluendo reg.dcxc. ibi.
Spoliatus reg.dcxcj. 349
Statutum reg.dcxcij. ibid.
Stipulator reg.dcciij. 354
Stipulatio reg.dccv. 355
Studentes reg.dccxij. 357
Subdito reg.dccxiij. ibid.
Subſtitutio reg.dccxiiij. ibi.
Subſtitutus reg.dccxv. ibid.
Succeſſorio edicto regula dccxvj. 358
Succeſſoris appellatione regul. dccxvij. ibidem
Sũmæ maiori reg.dccxviij. 359
Supplicare reg.dccxix. ibid.
Surreptio regu.dccxx. 360
Suſpenſus reg.dccxxj. 361
TErtij reg.dccxxiij. ibid.
Teſtamẽtũ r.dccxxv. 362
Teſtari reg.dccxxxv. 366
Teſtator reg.dccxxxvj. ibid.
Teſtis reg.dccxlvj. 374
Tituli reg.dcclxij. 392
Torqueri reg.dcclxiiij. ibidem
Traditio reg.dcclxv. ibid.
Tranſactio. 393
Tranſigere reg.dcclxvj. ibid.
Tutor reg.dcclxvij. ibid.
VAcationis modus reg. dcclxx. 394
Vaſallus reg.dcclxxj. ibid.
Venditionis appellatione regul. dcclxxiiij. 395
Verbũ, Volo reg.dcclxxv. 396
Verbũ cõuenit re.dcclxxvj. ib.
Verbum uel Participium regul. dcclxxvij. ibid.
Verbũ dare reg.dcclxxx. 398
Verba narratiua regula dcclxxxj. ibidem
Verb.hæc ſub pœn.excom.reg. dcclxxxij. ibid.
Verb.iſta geminata regu. dcclxxxiij. 399
Veritas reg.dcclxxxiiij. ibid.
Victor reg.dcclxxxv. 400
Vidua reg.dcclxxxvj. ibidem
Viſitare reg.dcclxxxvij. ibid.
Voluntas reg.dcclxxxix. 403
Vota reg.dccxc. 404
Vniuerſitas reg.dccxcj. ibidem
Vſusfructus re. dccxciiij. 407
Vſurarius reg.dccxcv. ibid.
Vſura 408
Vſus reg.dccxcvj. ibid.
Vulgaris ſubſtitutio regul.dccxcvij. ibid.
Vxor reg.dccc. 410

Finis.

De litera A.

REGVLA PRIMA.

ABBAS regulariter non poteſt abſoluere monachos ab excõmunicationibus, inductis à iure. Ita firmat Panor. in c. monachi. de ſen. excõ. motus per tex. in cle. j. de priu. & in c. religioſo. eo. ti. de ſen. exc. li. vj. & per alia de quibus per eũ: & vide Silue. in ſua ſumma, in verbo, abſolutio. lo iiij. col. xj. verſi. circa prædicta.

Primò reſtringe regulã præinſertã, niſi eſſet abbas habens iura epiſcopalia. Sic limitat idem Panor. in d. c. monachi. referendo Fede. de Senis in conſi. xiiij. quod dicit menti tenendum cuius veſtigiis inhæret ibi. Feli. alia cumulans in fauorem ſuum.

Secũdò limita, vbi religioſus eſſet excõmunicatus ex cõſtitutionibus ipſius regulæ: quia tũc ab abbate valebit abſolui. Ita dicit Ioan. Cald. in cõſi. vj. in tit. de ſen. excõ. incip. apoſtatauerũt. niſi ex cõſuetudine abſolutio pertineret ad ſuperiorem, ſecundum eum, cui aſſentitur Felin. in prælleg. loco.

Tertiò fallit, niſi abbas excõmunicaſſet, quia ad eũ ſpectabat abſolutio: ſic reſtringit Feli. vbi ſupra, per tex. in c. ab excõmunicato. de reſcr. & ſatis impertinẽter iudicio meo, cũ talis excõmunicatio nõ dicitur inducta à iure, & ſic extra propoſitũ noſtræ regulæ. Adeò enim doct. moderni ſatagerunt regulas ſuas fallentiarum prole fœcundas reddere, vt ſæpius alienos partus illis ſupponant, vt facilè, ſi experiaris, intelliges.

REGVLA II.

Ablatum ab aliquo tanquã ab indigno, fiſco ap-

plicatur: in l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inoffic. teſta. & in l. Claudius, in fin. ff. de his qui. vt indign. cum ſimil. not. gloſ. in l. j. C. eod. & ibi doct.

Et tu Hiſpane, qui Caſtellæ & Legionis æquiſsimis, piis ac admirandis legibus ſubderis (quem ſolum ſub hoc Hiſpani vocabulo in hoc opere comprehendam, ne, aut vocabulum inſtringere, aut earum legum vim videar extendere, vltra quàm decet) vide l. xiij. titu. vij. parti. vj. quæ ponit ſex caſus ſeruientes pro exemplis huius regulæ.

Primò fallit, quando talis indignitas non venit culpa illius à quo aufertur, ſed propter errorem teſtatoris: quia tunc non fiſco, ſed venientibus ab inteſtato applicatur. Text. eſt in l. ſi pater. C. de hær. inſtit. & ita limitat Iaſ. in d. l. j. poſt glo. ibi.

Secũdò fallit & notabiliter, quãdo quis priuatur propter delictum ſuum, quod reſpicit certam perſonam: quia tunc non fiſco, ſed illi perſonę applicatur. Text. eſt in l. penul. C. de leg. concordat tex. in l. poſt legatum. §. amittere. ff. de his qui. vt indi. vt in l. ij. §. fin. vbi Bart. ff. de collat. bon. & vide Socin. in conſ. ccxlj. in col. xj. in verſ. quartò probat. in ij. vol. vbi per d. l. pen. & per d. §. amittere. dicit quòd regula eſt, quòd quando aufertur aliquid ab aliquo tanquam ab indigno, illi applicatur, cuius contemplatione aufertur: quod intellige, quãdo talis priuatio fauore dictæ perſonæ certæ, fit à lege, vel ſtatuto, & ſic procedant dicta iura, ſecus ſi fiat à teſtatore, quia tunc nó illi perſonæ, ſed veniẽtibus ab inteſtato, vel aliis cohæredibus, applicatur. Ita declarat Iaſ. vbi ſupra: & ponit notabile exemplum pro ſecundo caſu, videlicet ſi teſtator præcipiat hęredibus, vt vxorem

ſuam,

ſuam, cui victum & veſtitum relinquit, non malè tractent, ſub pœna amiſsionis hæreditatis, ipſis eam incurrentibus, non vxori, ſed aliis legitimis ſucceſſoribus, hæreditas applicatur: quod dicit voluiſſe Bar. in l. vxorem. §. hæres. per illum text. ff. de leg. ij. & refert Bal. Ang. & Imol. & Alex. idem tenentes in variis locis: & ita eſt communis concluſio Doct. ſecundum Didacum de Segura in ſolenni repet. l. vnũ ex familia. §. ſed & ſi fundum. col. fin. ff. de leg. ij. qui refert eundem Iaſ. in aliis duobus locis idem tenere. Et tu Hiſpane vide l. fin. d. tit. vij. part. vj. quæ deſcribit vj. caſus, quibus fallit iſta regula.

REGVLA III.

† Abſentes in actis capitularibus, regulariter vocãdi nõ ſunt, niſi in tribus caſibus, de quibus per gloſ. in c. ij. de teſti. lib. vj. Ita Car. tenet, & ibi Feli. in c. cũ omnes. de conſti. vbi Bal. & Archid. in c. ea enim. §. hoc ius porrectũ. x. q. ij. & Imo. in c. fi. col. iij. de maior. & obed. vbi dicit quòd iſta eſt communis, licet oppoſitum teneat Inno. in c. ij. de no. ope. nunc.

Limita & declara dupliciter, vt per Felin. in d. c. cum omnes. col. iij. num. 22.

REGVLA IIII.

Abſolutio vnica legitimè impetrata ſufficit, vt quis abſoluatur à pluribus excommunicationibus. Gloſ. eſt ſing. in c. cũ pro cauſa. in gl. ij. de ſen. excõ.

Limita illam gloſ. vt per Felin. ibi, vltra doct. dũmodo abſolués poſsit abſoluere ab illis excõmunicationibus: quod firmat tenuiſſe Pet. de Anch. poſt Pau. in cle. grauis. eod. tit. & ibi Card. q. xviij.

REGVLA V.

Abſolutione à iuramento concedẽda, neceſſaria eſt pa

eſt partis citatio:not.latè Abb.in c.j.de iureiu.& Alber.in rub.C.de vſu.in fi.& Imo.in cle.diſpēdioſam. de iud.col.pe.& eſt cōmunis opi.vt per Phil.Deci.in c. qua fronte.de app.in col.fi.qui refert alios:de quo vide bene per Iaſ.in l.nec quicquam.in §.vbi decretum. in col. viij. circa fi.ff.de offi.proconſ.& leg.& vide etiam per Guiliel. Benedicti in repeti.c.Rainutius.de teſtam.fol.xlv.col.iij.poſt med.

Amplia iſtam regulam procedere,etiam in Papa, vt per Io.de Selua,in loco infra allegādo:quam ampliationem limita dupliciter,vt per eum ibi.

Limita primò, quando conſtaret iuramentum eſſe illicitum.

Secūdò,quādo nō ageretur de præiudicio partis.

Tertiò,quādo periculū eſſet in mora:quas limitationes deſcripſit Phil.vbi ſupra, & vide Io.de Selua in trac.de iureiu. in col.antep. vbi ſupra dictas limitationes ad hāc regulā deſcripſit, etſi Phil.nō referat,qui etiam limitat,alio & quarto modo, videlicet,niſi iuraſſet nō vocare creditorē in iudicio,quia tūc poſſet abſolui parte nō citata,pro quo alleg. Feli. in c.j.eo.tit.& vide in materia Ant.Nicel.in concordiis gloſſarum iuris ciuilis & canonici, in concordia liij.in col.x.verſi.vigeſimoprimò fallit.

REGVLA VI.

Abſolutus de certo crimine,amplius accuſari nō poteſt,vt in c.de his.de accuſ.vbi bona gloſ. Vide ſimilem in c. habet. ij. q. v. probatur in l.licet.§.fi.ff. nau.caup.ſta. concor.l.xij.tit.j.part.vii.

Limita xij. modis, vt per Felin. in d.c.de his.per duas primas col. vbi aliquas ex limitationibus ſublimitat: quem vide, quia eſſet laborioſum transcribere.

bere. Et vide tu Hiſpane allega. l. partitarum, quæ huic regulæ triplicem limitationem aſsignat.

REGVLA VII.

Abſoluere poteſt legatus ab omni excõmunicatione, etiam Papæ reſeruata: probat tex. in c. ad eminentiã. de ſen. excõ. iunctо c. ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij.

Limita hanc concluſionem vij. modis, vt per Feli. in d. c. ad eminentiam. in fin. de ſent. excom.

REGVLA VIII.

Abſoluere poteſt ab excõmunicatione regulariter qui & ligare: vt in c. ſi Petrus. xxiiij. q. j. & in c. inferior. xxj. diſt. facit l. qui condemnare. ff. de re iudic.

Limita ix. modis, vt per Silue. in ſua ſum. in verb. abſolutio. lo j. in col. ij. verſ. abſolutio verò. & in propoſito huius regulæ, vide Zaſiũ in l. qui condẽnare. ſupra alleg. vbi facit regulam ſub his verbis: Correlatiuorum, vel contrariorum, qui poteſt vnum, poteſt & reliquum, & limitat nouem modis, vbi etiam vide Ripam col. ij. & iij. vbi regulam illius legis, qui condemnare. limitat ſeptem modis.

REGVLA IX.

Acquiſita per mulierẽ cõſtante matrimo. præſumuntur acquiſita de bonis mariti: vt in l. Quintus. ff. de do. inter vi. & vxo. gl. & doc. in l. cũ oportet. C. de bo. quæ lib. Frãc. de Cre. in fin. vj. incip. tu ſcis. qui referẽdo Bal. idẽ dicit procedere in cõcubina, vt de bonis amaſij (vt vtar eius vocabulo) videatur acquiſiſſe. Vide Hiſpane l. ij. prope fi. tit. xiiij. part. iij.

Amplia dupliciter dictã regulã, & limita xj. modis, vt nouiſsimè per copioſum & fidũ modernorũ relatorẽ Ioan. de Neuiza. in ſua ſylua nupt. in noua eius impreſsione, in paruo volumine, in fol. lxviij. col. j.

col. j. cũ iij. ſeq.licet inſignis doctor noſter Hiſpanus Ioã.Lup.in repe.rub.de do.inter vir. & vxo.fo. xxxv. col.j.cum v. ſeq.materiam huius regulæ optimè examinauerit, & tandem ſolum tripliciter ampliauerit,& aliis tribus modis limitauerit eam.

REGVLA X.

Acta facta in cauſa ciuili, ſecundum communem concluſionem doct. non faciunt fidem in criminalibus.Ita firmat Felin.in c.at ſi clerici.num.xij. de iud.quod ibi tripliciter limitat.

REGVLA XI.

Acta litis ordinatoria,quæ reſpiciunt potius cauſam quàm inſtantiã,vt ſunt effectus ſurgentes ex litis cõteſtatione,& quòd actio perpetuetur,quòd rès fiat litigioſa, quòd poſſeſſor ſit malæ fidei, perẽpta inſtantia remanent: & ſe extendunt ad aliam inſtantiam,quando vertitur eadem cauſa, & inter eaſdem perſonas,vel inter eas,quæ habentur loco eiuſdem. Doctrina eſt Bar.ſing.in l.ij.ff.iud.ſol.col.ij.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in l.is apud quem. C.de eden.col.v.in fi.vide ſingularius per Feli.in c. cauſam quæ.el j.de teſtib.col pen. verſ.fallit primò. vbi hanc regulam deſcribit pro prima fallentia alterius regulæ, & eam reſtringit iiij. modis, vbi includit prædictas duas limitationes Iaſ.

REGVLA XII.

Actionẽ vbicunq; in ciuilibus,lex vel ſtatutũ nõ dari dicit,ope exceptionis intelligitur,nõ autẽ ipſo iure:tenet Bar.per tex.ibi in l.j.§.ſublata.iũcto principio illius l.ff.ad ſenatuſconſ. Treb.vbi & Ang.& alij.Idẽ Bar. in l.j.per illũ text.cum glo.ff.de iureiur. & in l. cum lex. in col. vlt. ff. de fideiuſ. & in l.j.per illum

illum text.ff.ad Maced.& hanc regulam confirmat, & defendit Iaſon in d.§.ſublata.col.ij.

Limita dupliciter,vt per Iaſ.ibi,qui videndus eſt in lectura duplici illius §.

REGVLA XIII.

Actiones tres,videlicet perſonalis,rei vēdicatio, & hypothecaria,competunt pro omnibus legatis & fideicommiſsis. Text.eſt in l. j. C.commu.de leg.& in §.noſtra autem.inſtitu.de legat.

Amplia dupliciter,& limita vij.modis,vt per Iaſ. in d.l.j.col.ij.& ſeq.Et vide Iac.de Nigris in repet.l. j. ff. de leg.j.vbi in materia huius regulæ facit aliam: ſcilicet ,actio ex teſtamento competit pro legato, vbi eſt validum de iure communi, & concernit vtilitatem alterius:quam tandem ampliat quinque modis,& limitat ſeptem aliis,quem etiam vide ponentem octo caſus, in quibus actio hypothecaria non competit pro legatis.

REGVLA XIIII.

Actionibus bonæ fidei,veniunt vſuræ à tempore moræ,abſque eo quòd lis conteſtetur. Text.eſt in l.videamus,in princip.ff.de vſuris.

Limita & intellige,quãdo tales actiones cõpetunt cõtra eũ,qui nullũ ius habet: ſed ſi cõpetant contra eũ qui mero iure habet ius, licet poſsit priuari eo, tũc vſuræ tantũ veniũt à tẽpore moræ litis. Hoc voluit gloſ.in l.j.C.de his qui.vt indig.& ibi ita declarat Paul.quem ibi refert & ſequitur Iaſ.in fine.

REGVLA XV.

† Actio perſonalis datur contra hæredes, pro portionibus hæreditariis: vt in l.pro hæreditariis. C,de hære.actio.

Limi

Limita ſeptem modis, vt per Ripam in l. iiij.§. Cato.col.xij.ff.de verb.oblig.

REGVLA XVI.

Actus inutilis & inualidus,operatur tantũ ademptionem actus validi. Text.eſt in l.planè,in princ.ff. de leg.j.vbi Bart.& doct.ponunt rationem.

Limita hãc regulã vij.modis,vt per Iaſ.ibi,col.ij.

REGVLA XVII.

✝ Actus geſtus contra formam, eſt nullus. Text. in c.cum dilecta. de reſcript. text. in c. Piſanis. de reſtit. ſpol. in c. venerabilis. de offic. deleg. in l.cum hi. §. ſi prætor. ff. de tranſact. & aliqua dicta ponit Feli. in d.c.cum dilecta.col.ix.

Amplia xij. modis. & limita octo, vt per Felin. ibi,col.viij.

REGVLA XVIII.

Actus ſi nõ valet vt agitur, valet vt valere poteſt: vt in c. vno.§.pen.de deſponſ.impub.lib.vj.

Limita iſtam regulam v.modis, vt per Iaſ.in l.j.§. ſi quis ita.ix.col.in fin.& in ſeq.ff.de verb.oblig.vbi vide Ripam col. iiij.cum iij.ſeq. qui ampliat iſtam regulam viij.modis,& limitat aliis vj.

REGVLA XIX.

Accuſatio, ſeu actio criminalis, regulariter tollitur ſpatio xx.anno. Caſus eſt notabilis in l.querela. C. de falſ.qui à Bal.& Angel.ibi commendatur. Vide Hiſpane l.v.tit.vij.part.vij.

Amplia hoc procedere, etiã in inquiſitione quæ fit offic. iudic.

Limita nouem modis, vt per Balb. in tract. de præſcrip.in iiij. parte, quartæ partis principalis.in in col,ij.cum ij.ſequent.

REG

REGVLA XX.

Accuſator,ſiue inſtigator etiam in criminalibus, debet condemnari in expenſis:vt tenet Barto.in l. j. in princ.iiij.col.ff.ad Turpil.& l. ſenatus.eo.tit. ſequitur Iaſ.in l.properandum. §. ſin autem alterutra. ix.col.C.de iud.de quo vide Felin.in cap. accedens. pen.col.de accuſatio.

Limita præfatam regulam tribus modis, vt per eundem Iaſ.in d.§.ſin autem alterutra. in d.col.ix. & adde Anto. Nicellum in cōcordiis gloſſarum Iuris ciuilis & canonici, in concordia xlvij.incip.expenſæ. qui refert Præpoſ. Mediol. præceptorem ſuū in c.fin.de dol.& cont. ponentem regulam cum xx. limitationibus:& ipſe Anton. per tres col. bene examinat materiam huius regulæ.

REGVLA XXI.

Adeundi iuri,ſeu immiſcendi xxx.annis præſcribitur:vt tenēt doct.communiter.in l.licet. C.de iure delib.ſecundum Iaſ.ibi.Vide tu Hiſpane l.fin.tit. xiiij.vj.part.

Limita,niſi filia eſſet inſtituta à matre ſine cohærede,quia tunc ſi infra xxx.annos nō adiuit ex teſtamēto, poterit infra alios xxx. adire ab inteſtato : & idē ſi ab inteſtato ex vno cap.per xxx.annos eſſet excluſa, quia poterit ex alio, infra alios xxx. admitti, quod voluit notabiliter Bald.in d.l.licet.referendo Bart.quam deciſionem dicit mirabilem Paul. in d.l. quandiu.la j.ff.de acquir.hæred. commendat etiam Iaſ.in d.l.licet.fi.col.per quod limitat dictā commu nem cōcluſionē:quod ſubintellige,vt per eoſdē ibi.

REGVLA XXII.

Adminiſtratores publici dicuntur habere man-

datum generale cum libera : probat text. ex quo ibi notant Bart.& doct.in l.præſes.C.de tranſactio.per quem textum hoc firmauit gloſ.in l.mandato generali.ff.de procurat.in gloſ. fin.

Limita tripliciter, vt per Iaſ.in d.l.præſes.iij.col. qui prius infert duo notanda ex prædicta reg. in ij. col. in fin.

REGVLA XXIII.

Agnati vſq; ad x.gradũ,cognati verò,vſq; ad vj. ſuccedunt.Regula eſt,quæ colligitur ex text.in l. fi. C.vnde legitimi.& in §.fin.Inſtit.de ſucceſs.cogna.

Limita hanc concluſio. quadrupliciter ſecũdùm Iaſ.in d.l.fin.

REGVLA XXIIII.

Allegans turpitudinem ſuam,non auditur.Text. in l. ſi creditoribus. in fin. C.de ſer.pign.dat.manu. & in l.tranſactione finita.C.de tranſact.& in l.alias. ff.de iureiu.cum aliis.Vide Feli.in c.lator. de re iud. j.col.& ij.vbi ponit plures caſus fallentiæ.

Amplia, ꝙ ſicut non licet allegare propriam turpitudinem,ita nec illius cuius aliquis eſt hæres, puta patris : vt in l. filios. & ibi Bartò.C.de his quæ in fraud.cred.refert Iaſ.in l.iuſiurandum quod ex conuentione.§.fin.col.pen.in princ.ff.de iureiur.

Primò fallit,quãdo qs allegat turpitudinẽ, cõtra eũ,qui fuit particeps criminis:vt in l.de tutela. C.de in inte.reſti.mi.& ibi doct.per Bar.in d.l. iuſiurãdũ quod ex cõuentione.§.fin.cum l.ſeq.ff.de iureiu.ita in ſpecie limitat Cepola conſil. lviij. j. col. in fine.

Secũdò fallit, ſi allegat eã excipiẽdo, vel replicãdo,ſeu ſe defendẽdo,licet nõ poſsit agẽdo,vel petẽdo;& hoc quãdo allegat contra participẽ criminis:

Ita

Ita Cepo.vbi ſupra, per nota.per Bart.in l.alias.ff.de iureiur.ſed ſalua pace Cepol.iſta fallentia,ſeu declaratio ſuperflua eſt,ſtante precedenti reſtrictione ſeu limita. ad regulam,vt facilè iudicabis.

Tertiò fallit, quando illa turpitudo conſtat per cōfeſsionem partis aduerſæ.Ita limit.Cepol.vbi ſupra,col.ij.verſ.iij.modo.

Quartò fallit vbi turpitudo eſt detecta ab alio quàm à cōmittēte per confeſsionē, probationes, vel per ſententiā:quia tūc poteſt allegari etiā contra nō participē criminis,maximè ad ſui defenſionē, excipiendo vel replicādo.Ita limitat idē Cepol.d.ij.col. per notata per Bart.in d.§.fi.cū l.ſeq. vbi vide Alex. in col.iiij.& Iaſ.in vj.qui in hoc quādo fuit detecta per ſententiā, idē tenet:& vide melius per eundē Iaſ. in col.antep.in fi. vbi cū Bart.cōcludit,ꝙ quādo eſt ab alio detecta licitè, poſsit indiſtinctè allegari : in cuius corroboratione tria notāda deſcribit,quorū vltimò ſingulariter ſublimatur iſta cōcluſio,videlicet niſi ex tali allegatione turpitudinis ab alio detectæ,allegans ſentiret lucrū:ad quod allegat Bald. in c.intelleximus.de iudi.quod dicit alibi non legiſſe.

Quintò fallit,vbi vertitur periculū animæ, vt in c.lator.& in c.conſanguinei.de re iud.Ita reſtringit gloſ.in c.inter dilectos. in verbo, turpitudinem. de dona. quam ibi ſequitur Abb. & dicit iſtum caſum eſſe notandum tanquam generalem & comprehendentem ſub ſe multos alios caſus.Sequitur etiā idem Abb. in c.cum ſuper. fin.col.de conceſ.præben.

Sextò fallit fauore eccleſiæ, vt probat text.in cap. quod quis cōmiſsit.xxxv.q.ix. & in c. ſi quis preſbyterorū.de reb.ecc.alie.vel non.Ita limitat gl.in d.

c.inter dilectos. quã ibi ſequitur: & not. Abb.in ij. col.qui reſpódet ad text.ibi, qui in contrariũ videtur vrgere. Tenet & idẽ Abb.in d.c.cũ ſuper. fi.col.

Septimò fallit fauore libertatis, vt probat text.in l.interrogatã. C.de lib.cauſ. per quem ita reſtringit gloſ.in d.c.inter dilectos. quam ibi ſequitur Abb.

Octauò fallit in caſu l.quiſquis.C.ad leg. Iuliam maieſt. vbi auditur quis allegãdo quòd cóiurauerit contra principem,ad effectum, vt alij puniantur.

Nonò fallit in caſu auth.ſed nouo iure. C.de pœ. iudi.qui male iudi.ſecũdũ Abb.in d.c.cũ ſup.prope fin. qui hanc limitationẽ cum præcedẽti deſcribit.

Decimò fallit,quando quis allegat eam cõtra ſe, & ad ſui præiudicium.Ita tenet Bart.in d.l.iuſiurandum quod ex conuentione.§.fin.iiij.col. per l. inde Neratius.§.fin.cum l.ſeq.ff.ad l. Aquil.& per alia de quibus ibi, vbi vide Iaſ. ſingul. vij.col.

Vndecimò limita,niſi reus allegando turpitudinẽ ſuã oſtẽdat actorẽ carere actione,qa tũc auditur. Ita limitat Io.And.in d.c.inter dilectos.quẽ ibi reprehẽdit Anchar.vide Alex.d.l.iuſiurandum.in d.§.fin.in col.iiij. qui poſt aliqua in propoſito relata, dicit ꝙ opinio Ancha.eſt æquior,& fortaſſe verior:qa opinio Io.And.nó videtur iure probari.& Iaſ.ibi in pe. col. nihil in hoc firmat, ſed ſe remittit ad Alex. ibi.

Duodecimò limita, vbi actus eſt geſtus cõtra legẽ,quia tũc licet allegare eã. Ita limitat Bal. in l. non dubiũ. C.de legi.& in aliis locis per Iaſ. relatis. in d. §.fin.l.iuſiurandum.col.pen.qui hanc limitationem ſequitur, motus aliis fundamentis quàm ipſe Bald.

REGVLA XXV.

Allegans cõtraria non eſt audiendus. Text.in l.j. C.de

C.de furt. & in l. Titiæ.ff. de condit.& demonſt. & allegat plures cócordátias gl.in d.l.j.ſunt iura cano. in c.vno.vt eccleſiaſtica beneficia.& text.vbi Bal.in c.ſolicitudiné.de appel.in quo ſemper tene mẽti ꝙ ſi aduerſarius nó vult eũ repelli in totũ, ſed acceptare vnũ ex contrariis,poteſt hoc facere. Ita Bald.in l.cũ precum.C.de libe.cauſa.fin.col.vbi dicit notãdum.

Limita tamen prędictam regulam ſeptem modis, vt per Iaſ. in d.l.j.C. de furt.col.pen. adde alias quatuor limitationes per Claudium Marmerium in repet.§.nihil commune.l.naturaliter.ff.de acquir.poſ. fol.x.col.ij.verſic.his conſequenter.

REGVLA XXVI.

Allegans titulum ſolenné, vel legitimũ, puta ſtipulationis, probat titulum allegatum præceſſiſſe ex præſtatione decẽnali:adeò ꝙ eius virtute poteſt debitor in futurum compelli. Elicitur iſta regula ex l. cum de in rem verſo.ff.de vſuris. ſecundum cómunem intellectum. Docto. ad eam aſſignatum.

Amplia quadrupliciter dictã concluſionem, & limita duodecim modis, vt per Iaſ. in l. ſi certis annis.C.de pactis.quẽ vide, quia in huius regulæ corroborationem nouem deciſiones notãdas adducit, in quibus multum operatur decennij lapſus:& vide eundem Iaſo. qui ſolum poſuit ſeptem reſtrictiones ad d.l.cum de in rẽ verſo.in §.præiudiciales.in pen. col.Inſtit. de actio.quẽ etiã vide in col.ſeq.pro materia eiuſdẽ l.& huic regulæ ſolum tradidit duas limitationes Socin. in regula lxxxij. incip. debitum.

REGVLA XXVII.

Allegare,vel dicere non ſufficit,niſi illud probetur.gl.in c.non eſt.de conſuet.lib.vj.in verſ. quã al-

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

legat.& in cle.vna.de integ.reſtit. quas gloſ. cũ aliis. xvj.ad hoc allegat Felin.in c. cũ dilectus.col. pen.de accuſat. pro quibus cóſiderat text.ibi:quas oẽs etiã allegauit Hipp.in l.j.§.ſi qs dicatur.col.j.ff.de queſt.

Limita præfatã regulam ix. modis, vt per eũdem Hippol. in d.§.ſi quis dicatur.iiij.& v. col.quorum quatuor,vt ipſe fatetur habuit à Feli. in c.quoniam contra.col.xix.& xx.de probat.& pro ampliatione huius regulæ vide eundẽ Hippo.vbi ſupra,col.ij.& iij.qui pluribus doctrinis eam extendit etiã in ſcripturis tabellionum,vel in ſententiis iudicum.

REGVLA XXVIII.

Alienare prohibitus à teſtatore extra certũ gen⁹ perſonarũ,puta extra familiam vel deſcendẽtes,poteſt ex teſtamento transferre in eũ qui aliàs eſſet ſibi ab inteſtato ſucceſſurus,dato ꝙ non eſſet de familia illa. Gloſ. eſt de hoc valde ſingul.in l. paterfamilias. §.Iulius Agrippa.ff.de lega.iij.quæ communiter approbatur ſecundùm Imol.& Raph:Cuma.in l.cum pater.in §.cum inter.ff.de leg.ij.& ſequitur eã Bart. in l.peto.§.fratre.ff.eod.tit. & confirmat Iaſ.in l. filiusfamilias.§.diui.col.xix.num.136.ff.de leg.j.

Limita hanc regulam duobus modis notãdis, vt per Iaſo.in d.§.diui.num.137.& 138.

REGVLA XXIX.

Alienans rẽ ſubiectã fideicõmiſſo in pſentia fidei cómiſſarij nõ preiudicat,licet ipſe preſens taceat,& non contradicat.Ita tenẽt cõmuniter doct. damnãdo glo.ibi,in l.cum proponas.la j.C.de pact. quam dicit cóiter reprobari Bal.in l.j.in fin.C.de bo.mat.

Limita tripliciter,vt per Iaſo. in d.l.cum proponas.fin.col.

REGVLA XXX.

Alienæ rei legatum, factum à teſtatore ignorāte, & ſic errante non valet. text. eſt in l. cum alienam. C. de lega. & in §. non ſolum. Inſtitu. de legat.

Concordat tibi Hiſpane l. x. tit. ix. partic. vj.

Limita octo modis, vt per Iaſo. in d. l. cum alienam. col. ij. & ſequen.

REGVLA XXXI.

Alimentorum & vltimæ voluntatis fauore duplici concurrente, præſtatio triennalis operatur, ꝙ ex vltima voluntate inualida in futurum poſsint legata peti, ac ſi fuiſſent relicta in teſtamento valido & ſolenni. caſus eſt ſecundum verum & communē intellectum in l. j. C. de fideicom.

Amplia hoc quatuor modis, & limita aliis octo: vt per Iaſ. ibi, col. j. prope fin. cum duabus ſequen. reſcripſit eaſdem limitationes idem Iaſ. in l. ſi certis annis. ij. col. C. de pact.

REGVLA XXXII.

† Alternatiuam ex pluribus ſufficit eſſe verā. text. in c. inter cæteras. de reſcript. traditur in regula, in alternatiuis. lib. vj.

Limita quinque modis, vt per Felin. in d. c. inter cæteras. col. fin.

REGVLA XXXIII.

Animus percutiētis, an fuerit occidēdi, vel nō, ex qualitate inſtrumēti, quo pcuſsit pſumitur. Probat hoc text. in c. ſignificaſti. el ij. de homic. & ibi not. Feli. in col. iiij. in prin. quē vide, qa in propoſito bonas doctrinas cumulat. Probat etiā hāc concluſionē tex. in l. j. §. diuus. ff. ad leg. Corn. de ſicar. de quo ibi ſingulariter per Hippol. in col. ij. cū tribus ſequent.

Limita iſtam concluſionem dupliciter, vt per Felinum in d.c.ſignificaſti. in d.iiij.col.

REGVLA XXXIIII.

✝ Appellare ad Papam à ſubdelegato non in totum minimè licet, ſed ad delegantem. Hanc regulam reaſſumit Felin.per text.ibi, in c.ſuper quæſtionum.§. porrò.de offic.deleg.

Limita octo modis, vt per eum ibi, col.vij.

REGVLA XXXV.

Appellare licet regulariter, in maioribus & minoribus, in ciuilibus & criminalibus cauſis: vt probatur in l.& in maioribus.C.de appel.in l.nō tantū. & in l.fin.§.iuſſus.ff.eod. & pluribus aliis locis.

Limita centū & viginti vno modis, vt p Ant.Nicellū in cōcordiis gloſſarū iuris ciuilis & canonici, in cōcordia vj.quæ incip.refricatur in dubiū. quas per viij. folia proſequitur: licet huic regulæ Soc.aſſignauerit ſolū xxxij.limitationes in reg.xxiiij. inc. appellatio. & Lanfr. in repet. c.quoniam contra.de probat. in verbo, interlocutiones & appellationes. col.xxvij.cum ij.ſeq.quas limitationes, tu iudex eccleſiaſtice perlege, vt intelligas, quādo tibi liceat appel.denegare, ne ſi in denegatione, partem grauaberis, ad appel. deferendam regia autoritate cogaris.

Et vide Hiſpa.l.xiij.& xvj.tit.xxiij.part. iij.

REGVLA XXXVI.

Appellare à ſentētia lata ſuper poſſeſſorio de iure ciuili non permittitur.text.eſt in l.vna. C.ſi de momen.poſſeſ.fuer.appel. Poſuit hanc regulam Socin. in ſuis fallen.in regula xviij.incip.appellare etiā.& illam reſtrinxit quinque limitationibus.

Limita vltra eum tripliciter, vt per Iaſo.in l.j. ij. col.

col.poſt medium.C.de bon.poſ.ſec.tab.

Primò videlicet,quia ſi iudex deferat appellationi, poterit appellans obtinere.ad quod alleg. Bal.& Alex.& tenet etiam idem Iaſ. referendo eoſdem, & commendando hoc pro ſingulari.in l.patre furioſo, iiij.col.in princip.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.

Secundò,quia in tali caſu ab inordinato proceſſu poteſt appellari, ad quod refert Bal.in c.ex conqueſtione. de reſti.ſpol.dicens alibi non legiſſe.

Tertiò,quia licet non poſsit appellari,poteſt agi de nullitate:ad quod refert Bal.& Alex. Tu vide latius Ant. Nicellum in concor.gloſ. iuris ciuilis,& canonici,in concor.ſexta,incip. refricatur. in col.v. verſ.ſexto fallit, vbi hanc regulam limitat ſeu moderat modis viginti & vno.

REGVLA XXXVII.

† Appellatio ſuſpendit ſententiam, vt in c.venientes.de iureiur.& in l.fi.C.ſent.reſcin.non po. & in l. ſi quis iuſiurandum.C.de rebus credit.

Amplia quinq; modis,& limita aliis quinque,vt per Ripã in l.j.ff.de re iud.in ij.& iij.col.Et vide Robertum Marantha in tract.de ordine iudiciorũ. vbi limitat hanc regulã viginti vno modis in fol.185.cũ duobus ſequentibus.in impreſsione facta in octauo.

REGVLA XXXVIII.

† Appellationi interpoſitæ licet videatur renũciare recipiẽs terminũ, nõ tamẽ interponẽdæ.doctrina eſt Inn.in c.quo ad cõſultationẽ.de re iud. ſequitur ibi Abb.ſuper glo.verbo arctari.Imo. in l. iiij.§.ſi quis condemnatum. ff.de re iud. & alij plures relati per Feli.d.c.quo ad cõſultationem. iiij. col.vbi demum dicit opinionem Inno.eſſe communẽ,licet Ang.in l.

cum ex cauſa. ij.col.de app.ff. reprobet Inno.dictū.

Limita dictam communem concluſionem dupliciter, vt per Feli.vbi ſupra.cum col.ſequent.

REGVLA XXXIX

† Appellare licet quis non poſsit ab excōmunicatione, poteſt tamen à pronunciatione qua quis dicitur excommunicatus.gloſ.eſt in c.cupientes.§.quòd ſi per viginti.de electıon.lıb.vj. in verbo priuatos. Feli.in c.parrochianos.de ſent.excom.

Limita quatuor modis, vt per Feli.ibi.

REGVLA XL.

Appellari poteſt à iudice, ſi in cōmiſsis arbitrio ſuo partē lædit, aut grauat.gl.eſt not.in c.ſup his.de accuſ.& in c. Romana.in §. ꝙ ſi obiiciatur. in verſ. minus legitima.de appe.in vj.gl.& Bar.in l.ſi qua pœna.ff.de ver.ſig.vide Præpo.qui refert opiniones cōtrarias & cōcordiam in rub.de appel. in col.xiiij. in fi.& not. Philip.in c.cum ſpeciali.in ij.col.de appel. idem in c.ex ratione.in col.iij.de appella.

Amplia iſtam concluſionem ſemel, & limita vj. modis, vt per Fel.in d.c.ſuper his.in v.col.vbi prius pro ipſa principali regula, plures refert.

REGVLA XLI.

Appellare à pœna legis vel ſtatuti non licet. gloſ. communiter approbata in c.cupientes.§.quo ſi.ſuper verb. priuatos. de elect.lib. vj. pro qua eſt text. in c.quia nos.vbi Docto.de appel.tenet Bal.in l.j.C. ne ex delict.defunct.

Limita vno modo ſecundum Feli. in c. cum omnes.de conſtitu.col.ij.num.5.

REGVLA XLII.

Appellari non poteſt à iudice à futuro grauamine, ante quàm ſit illatū. notat Ioā.An.in c.ſuper eo.

el j. de appel.& ibi Imo.notat Inno.in c.ſignificaue-rũt.de teſtib.& in c.dilecto.de appel.vbi bonus tex. & vide etiam ibi Panor.

Limita tribus modis,vt per Philip. in c.vt debitus.in col.vj.de appel.Quartò vltra eum limita non procedere in cauſis beneficialibus, vbi eſt ſpeciale, quòd à futuris grauaminibus appelletur.ita tenent expreſsè Domini de Rota in deciſione cccxvj. incip. poſſeſſor beneficij.per text.in c. qui contra certam. de elect.in vj.

Appellare. Vide infra in regula,pactũ initũ. & in regula,procurator.la vltim.& in regula,ſupplicare.

REGVLA XLIII.

† Appellari non poteſt à pronunciatione iudicis de exequendo,ſicut nec ab ipſa exequutione. gloſ.in l. ſi cum exceptione. §. hæc autem.ff.quod met. cauſ. verbo datam, ad finem. Tenent Spec.& Ioan.And. tit.de execut.ſent.§.pen.verſ.ſed ſecũdum eum.Cynus in l. ab executione.C. quor.appel.non reci.& alij plures,quos recitat Feli.col.viij.in c.quo ad cõſultationem.de re iud.qui ſequitur hanc partem,licet in contrarium ſint gloſ. & doct.multi, allegati per ipſum:communis tamen eſt opinio prior ſecundum Alexan. in conſ. ccxxxvj. viſis proceſsibus.ij. col.quem refert vbi ſupra Feli.

Limita dictam communem concluſionem tribus notandis modis,vt per Felin.vbi ſupra.

REGVLA XLIIII.

† Appellare poteſt tertius pro reo condemnato in criminalibus.tex.eſt in l.non tantũ.ff.de appel.Abb. & Doct.notant in c.cùm ſuper,de re iudi.

Amplia hanc concluſionem ſex modis, & limi-

ta

ta duobus,vt per Feli.in d.eum ſuper.j.co.

REGVLA XLV.

† Appellatū bene ſufficit pronūciare ſi pręceſsit abſolutoria,vt intelligatur reus cōdēnatus.gl.in l.præſes.C.de ſent.& interlo.Bar.in l.eos.C.de app. vbi dicit communiter teneri per Doct.refert & ſequitur Abb.cōtra Ant.& melius hoc diſſerit quàm alibi ſecūdū Feli.ibi col.ij.in c.cū cauſam.col.iij.de re iud.

Limita hanc regulam duobus modis,vt per Abb. vbi ſupra:quas limitationes ornat Feli.ibi.

REGVLA XLVI.

Apoca priuata, non facit probationem, vt in l. inſtrumenta.& l.exemplo.C.de prob. notant canoniſtæ in c.ij.de fide inſtru.

Limita decem modis,vt per Iaſo.in l. admonēdi. in lectura, in col. xvj. ff. de iureiu.quorum primos tres ponit,remittendo ſe ad Bar. ibi.ex cuius verbis colliguntur in col.v.in fin.

REGVLA XLVII.

Arbiter de cauſa reſtitutionis in integrū cognoſcere non poteſt.text.eſt in l. fi. C.vbi & apud quos. & in c.pe.de reſti.in integr.quid autē in arbitratore. Bar.in d.l.fi.videtur tenere quòd ſic.Bal.tamē ibi tenet cōtrarium. Vide Abb.in d.c. pe.qui tenet cū Bal. & ſaluat Bart. in vno caſu. vide Baptiſt. de ſancto Blaſio in loco infra allegando, vbi videtur tenere cum Bar.dum facit differentiam inter eos.

Limita quadrupliciter ſecundum eundem Baptiſtam,in tractatu de arbitro & arbitratore. in q.xx. & habetur ille tractatus in ſecundo volumine.

Primò,quia arbiter poterit pronūciare aliquē reſtituendum,per glo.in d.l.fi.& per plures docto.per

eum

cũ relatos:vltra quẽ vide Abb.in d.c. pe. fin.col.qui ſequendo Bal.in d.l.fi.videtur tenere contra illã glo.

Secundò, ſi compromittatur in arbitrum, articulus iuris,ſcilicet an competat reſtitutio.

Tertiò,ſi cõpromittatur in arbitrũ, validitas alicuius articuli in cauſa reſtitutionis in integrũ, puta vtrũ potuit cõcedi dilatio ad probãdũ in ea vel nõ.

Quartò,ſi quæſtio reſtitutionis, oriatur corã eo incidẽter,per tex.in d.c.pe.vbi vltra eũ vide Abb.& tenet hoc etiam Iaſ.in l.quoties. C. de iud.in col. iij.

REGVLA XLVIII.

Arbiter regulariter non admittitur ad teſtificandum, vel in teſtem, in pertinentibus ad cauſam in qua iudicauit:notant Inn. Hoſt.& Ioan. An. & alij. in c.non ſine,de arbi. Bart.in l.ne in arbitris.C.eod.

Amplia iiij. modis, & limita aliis ix. vt per Stephanum Aufrerij, in tract.de reprob. teſtib.in litera. A.in verſic.arbiter.

REGVLA XLIX.

Argumẽtũ à cõtrario ſenſu,habet locũ in cõtractibus.tex.eſt in l.inter ſocerũ.§.cũ inter.ff.de pact.dot. quẽ ad hoc reputat ſing. Abb. in c. cũ apoſtolica.de his quæ fiunt à præl.& Corſetus in ſuis ſing.in verbo argumentum.el ij.cui eſt ſimilis in l.pecuniã. C.ſi cert.peta.tenet Bal.in l.venditi.la ij.C.de actio,emp.

Amplia, hoc procedere ſiue in contractibus bonæ fidei, ſiue ſtricti iuris, tenet Bald.in l.apud antiquos.C.de fur.per dictas leges.refert Roma.in cõſil. cccxcix.incip.vt præſens conſultatio clarior.

Limita dupliciter,vt per Iaſo.in l.j. in col.x.ff.de off.eius cui mã.eſt iuriſd.& p Nicolaũ Euerardũ in ſuis topicis iuris,in loco à cõtrario ſenſu.in col.xiij.

REGVLA L.

Argumentum à nomine appellatiuo, vel ab etymologia vocabuli, bene procedit. tex. eſt in c. forus. de verb. ſign. tex. in l. ſi pupillus. §. territorium. ff. eo. not. Abb. in c. j. col. vlt. de iud. Bart. & omnes in l. j. §. appellata. ff. ſi cert. pet. plures remiſsiones colligit in hoc Felin. in procem. decretalium, in ſupraſcriptione quæ incipit: Gregorius epiſcopus. col. viij. ad finem, verſic. ſecunda concluſio.

Limita præfatam regulam quinque modis, vt per Felin. in d. procemio, in col. antepen.

REGVLA LI.

Argumentum à contrario ſenſu, habet locum in teſtamento, & in vltimis voluntatibus. text. eſt in l. Lucius. la ij. ff. de hæred. inſtit. quē dicit pereginum Anto. Corſet. in ſuis ſingularibus, in parte argumētum lo iiij. probat tex. in l. aliquando. ff. de cond. & demonſt. & in l. legatum purè. ff. de adim. leg. & in l. quod purè. in princip. ff. quand. dies leg. ced.

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in l. j. col. xij. ff. de off. eius cui mād. eſt iuriſd. quorū tres, ante eū poſuit Alex. ibi in col. iij. verſ. Item habet locum, licet Iaſ. non referat eum in aliqua ex dictis limitationibus.

REGVLA LII.

Argumentum à ſimili, validū eſt in iure. probat tex. in c. dudū. verſ. ad inſtar. de præb. in vj. & in c. in cauſis. de re iud. & in c. ij. de tranſlat. epiſc. & in §. itē ſi adhuc. verſ. huic eſt ſimile. Inſtit. mandat.

Amplia primò iſtam regulam procedere etiam in delictis.

Secundò, licet in omnibus non ſit ſimilitudo, quia ſufficit, quòd ſit in eo de quo agitur.

Tert

Tertiò amplia procedere,etiam in conſuetudine. Has ampliationes deſcripſit Philip.Dec. in c.trãſlato.de conſtit.in col.iij.quem vide bene loquentem.

Limita iſtam regulam octo modis,vt per Felin. in c.ij.de ſponſ.col.iij.circa fi.cum ſeq. & vide Philip. in alleg.c.tranſlato.in col.iiij.vbi etiã deſcribit octo limitationes ad hanc regulam:quarum quinque differunt à poſitis per Felin. vbi ſupra. Et vide Nicol. Euerardum in ſuis topicis iuris,in parte locus à ſimili.in fol.lx.in paruis,vbi ponit x.limit.

REGVLA LIII.

✝ Aſſeſſoris imperitia non excuſat iudicem à pœna iudicis malè iudicantis,ſed bene excuſat à pœna retorquutionis.gloſ.magna,in fin.in l.ij.ff.quod quiſque iuris. quam ibi ſequuntur doct. tenet Bal.in l. mancipia.C.de ſer.fugit.

Limita tripliciter, vt per Felin. in c. ſuper quæſtionum.§.verum.col.v.de offic.deleg.

REGVLA LIIII.

Authẽtica,bona dãnatorũ.C.de bo.dã. limitatur quadrupliciter,vt per Martin.Laudẽ.in tracta.de fiſco.col. j. in §. v.incip. authen.bona damnatorum.

REGVLA LV.

Authen.ex cauſa. C.de lib. præte. quo ad conſeruationem legatorum, non habet locum quando filius,ſiue natus,ſiue poſthumus,eſt præteritus ignoranter à patre.Voluit Bart. in d.authent. cuius opinionem dicit Iaſ.in col.vj.ęquiorem,& magis communiter approbari,qui prius per totam præcedentem col.de eius veritate diſcuſsit.

Amplia ſingulariter ſecundum eum,etiamſi nato poſthumo, poſt eius natiuitatem , aliquos annos

teſtator ſuperuixit:pro quo refert Franciſ. de Aret. in conſil.xciiij.incip.viſo legato.in iiij.col.qui mouetur per tex.ſing.quem dicit à nemine pôderatum in l.ſi filius. verſi.ſi verò adhuc militante. ff.de teſta. milit. quòd dicit notandum Iaſ. quia multi aſſererent oppoſitum.

Limita quinque notabilibus modis, vt Iaſ. in d. col.vj.& ſequent.

REGVLA LVI.

Autoritate propria non poteſt quis venire contra proprium iuramentum.aliàs eſt periurus: vt in c.præiudicandum.xxij. q. ij.& in c.peruenit.de fideiuſſor. & in c.& ſi Chriſtus.de iureiuran.& in c. cum dilectus.de tempo. ordin.

Amplia iſtam concluſionem quadrupliciter, & limita duobus modis, vt per Felinum in c. ij.in col. penultima & fin.de deſponſalibus.

REGVLA LVII.

Augmentum debet regulari ſecundum naturam ſui præexiſtentis,ſeu eius cui accedit. Probatur iſta regula in l. etiam. vbi Bartol. Bald. & doctor.C.de iure dot.& l.inter ſocerum.§. cum inter.ff.de pactis dotal. ponit eam Alberic. Brun.in tractatu de augment. & diminutione monetarum. fol. viij. col.iij. quam corroborat & ampliat quinque modis in quatuor col.ſequent.

Limita duodecim modis, vt per eum ibi,fol.ix. col.iiij.cum duabus ſequent. Et in materia augmenti,vide bonas regulas infra, in verbo contractibus, & in verbo nihil,& in verbo obligatio, & in verbo onus,& in verbo pẽſio,& in verbo priuilegium, & in verbo teſtamento.

Deli

De litera B.

REGVLA LVIIII.

BANNITVS poteſt impunè occidi, ex diſpoſitione ſtatuti: ponunt Bart. & Bal. per illum text. in l. ij. C. quand. lic. ſine iud. ſe vindic. Bald. in l. Gracchus. per illum text. C. de adulter.

Limita quinque modis, vt per Iaſ. in repetit. l. omnes populi. in col. antepen. ff. de iuſtit. & iure. quę vide, quia pro ipſa principali regula plures allegat. Et vide Felin. in c. quæ in eccleſiarũ. de conſtit. col. ij. & iij. vbi ponit nouem limitationes.

REGVLA LIX.

Belli tempus, etiam in materia pœnali, comprehendit ſub ſe tempus treugæ. text. eſt melior de iure in c. ſignificauit. de Iudæ. probat text. in c. ij. §. Vaſalli. qui feud. dar. poſ. in vſi. feud.

Limita dupliciter, vt per Felin. in d. c. ſignificauit. quaſi in princ. quem vide, quia dictam regulam exornat quibuſdam doctrinis commendandis.

REGVLA LX.

✝ Belli publici tempore, quæ capiuntur, capitaneo tradenda ſunt: licet capientium fiant, vt diuidat ſecundum merita cuiuſq;. Ita Iaſ. in l. j. in princ. col. ij. num. viij. ff. de aeq. poſſ. Bart. in l. hoſtes. de capti. ff. col. pen. Abb. in c. olim. lo j. de reſtit. ſpoliat.

Limita tripliciter, vt per Syl ueſt. in Summa, verbo bellum. lo j. in princ.

REGVLA LXI.

✝ Beneficium impetrans, debet exprimere valorem omnium eorum quę poſſidet, aliàs gratiæ ſunt nul-

lius roboris:& idē eſt in confirmationibus. Tenent domi.de Rota in deciſio.xix.ſub tit. de præbend.& regula cancellariæ lxj.

Limita hanc concluſionem quinque modis notandis, vt per Felin. latè in c.ad aures. col.iiij. de reſcript. quas explicat ibi per quinque concluſiones, cum tribus ſequent.

REGVLA LXII.

Beneficium detinens etiam iniuſtè, non debet expelli non citatus. gloſ.in c.licet.de præben.in vj.notat Bald.in l.ſi deſerta. C. ſi propter publi. penſita.

Limita primò, niſi appareret notoriè, quòd illi qui eſt in poſſeſsionem non competeret aliqua defenſio: notant Imol.& Card.in c. quod in dubiis. de renunc.quos refert Felin.in c.ij.de ſimo. facit quod voluit Abb. in c. quia clerici.de iure patr.vbi tenet quòd ſi quis notoriè tenet eccleſiam iniuſtè, non eſt neceſſarium, quòd epiſcopus eum vocet in iudicio, ſed poteſt eum ſpoliare de facto, ſicut de facto ſe iniecit: cuius dictum in æternum iubet eſſe notādum Felin.in c.qualiter.el j. in col.viij.ad fin.de accuſat. vide etiam Hippol.de Mar.ſingu.cxcv.incip. nemo priuandus eſt.& illam etiam ſingularem deciſionem Abb.commēdauit in meis doctrinis magiſtralibus, in doctrina incipien.factum de facto.

Secūdò limita, ſi ille qui habet titulum iniuſtum beneficij, non eſt in poſſeſsione, quia tunc poteſt capi tenuta ab alio eo non citato. ita ſing. Bald. in l.fin. in col.ij.verſic. ij.oppo.C.de furt.quod refert commēdando Felin.in d.c.ij.de ſimon. Aduerte ꝙ Bald. nō loquitur in materia beneficiali, ſed in alia:& ipſe Felin. adducit hoc ad limitationem noſtræ regulæ.

REG

REGVLA LXIII.

Beneficia principum ſunt latiſsimè interpretanda:vt in c.cum dilecti.de donat.& in l.fin.ff.de conſtitut.princ.& in c.olim,de verb.ſign.facit l.fin.circa medium.C.de præpoſi.agent.in reb.lib.xij.

Limita ſex modis,vt per Iaſ. in d.l. fin. ff. de conſtitut.princip.in col.vj.& vij.

REGVLA LXIIII.

† Bonus quilibet præſumitur. c. fin. de præſumpt. cum ſimil.c.j. de ſcrutin.

Limita hanc regulã quatuor modis,vt per Felin. in c. cum in iure.de offic.deleg.quas adde ad Socin. qui poſuit vnicam tantùm ampliationem.

De litera C.

REGVLA LXV.

CALORE iracundiæ dictum vel factum, non imputatur facienti,vel dicenti.not. Specu.in tit.de accuſat.in verſic. quid ſi te vocaui.& ibi Bald. in addition. in ij. charta.quos refert Iaſ. in l.ſi filiam.C.de inoffic. teſtament. in col.fin.

Limita tripliciter,vt per eundem Iaſ.in d.col.fin. quem vide: quia aliqua cumulat, quæ propter iracundiæ calorem non operantur effectum, quæ aliâs operarentur.

REGVLA LXVI.

Calumnia euidens de dolo actoris in litigãdo vitiat ipſo iure tranſactionem. Iſtam cõcluſionem tenet Bart. poſt Iacob. Butrig. in l.ſub prætextu. la j. C.de tranſactionib.ſequuntur ibi Angel.Salicet.& Alexander.

Limita quinque modis, vt per Iaſon. ibi, col. penult. ad fin. & ſequent.

REGVLA LXVII.

Calumniator dicitur quis, eoipſo quòd nõ probat quod intendit. gloſ. eſt in l. Athletas. §. calumniator. in gloſ. in verbo ex vtraque. ff. de his qui not. infam. & in c. de calumnia. in gloſ. ij.

Limita iſtam concluſionem ſex modis, vt per Felin. in d. c. ij. in col. iij. prope finem, cum ſequen. vbi prius aſſeuerat, ſupra ſcriptã regulam eſſe communem opinionem, licet fuerint opiniones in materia.

REGVLA LXVIII.

✝ Canonicus receptus vltra numerum, habet iura canonicalia. Ita concludit poſt multas opiniones Felin. in c. cum M. col. x. in fin. de conſtit. vbi Cald. & Imol. probant hanc concluſionem.

Limita tripliciter, vt per Felin. ibi, col. xj.

REGVLA LXIX.

Carceratus ad meam petitionem, non poteſt per iudicem relaxari, niſi me citato: ſecus ſi eſſet carceratus motu proprio iudicis. Ita firmat Bald. in c. j. in j. lectura. de iudic. in col. penult. alleg. text. in l. ſi quis vxor. in §. ſi fugitiuum. ff. de furtis.

Limita niſi eſſet de facto carceratus, quia tunc de facto eſſet excarcerãdus. Ita reſtringit Barbat. in d. c. j. in col. antepen. ante medium: motus per gloſ. ſingularem in l. minor. ff. de euictio. Adde quod poſui in meis doctrinis magiſtralibus, in doctrina incip. factum de facto.

Caſus omiſſus, &c. vide infra, in regula prouiſio.

REGVLA LXX.

✝ Cauſa vna ceſſante, non ceſſat conceſsio, vbi aliquid

quid conceditur ex duabus cauſis, vt not. in §. affinitatis. de nupt. Inſtitut. & in l. liberorum. §. j. ff. de his qui not. infam.

Limita tribus modis, vt per Ripam in l. ſi ventri. §. in bonis. ff. de priuil. cred. col. pen. in fin.

REGVLA LXXI.

Cauſa iuſta in dubio præſumitur in principe aliquid præcipiente, vel reſcribente: voluit Bald. in l. reſcripta in iij. & iiij. quæſtio. poſt Cyn. C. de precib. Imper. offer. Anto. & Imol. in c. cum inter R. de elect. quam dicit eſſe communem regulam Canoniſtarum, & Legiſtarum. Iaſ. in l. ſi teſtamentum. col. j. C. de teſta. propter quod dicit ſingulariter Abb. referendo Cyn. in cap. cum olim. col. vj. de re iudic. quòd ſi princeps iubet alicui ſine cauſæ cognitione, vt ſuſpendat aliquem, ille poteſt ſine peccato exequi.

Limita ſupra ſcriptam regulam quatuor modis, vt per Iaſon. in dict. l. ſi teſtamentum. vbi eam optimè declarat. & ponderat ibi eandem legem contra eam.

REGVLA LXXII.

Cauſa omnis regulariter eſt plenaria, & ſic requirit plenum ordinem iudiciarium. Firmat hanc regulam gloſ. in l. iudices. C. de iudic. ſequitur Barto. in extrauag. ad reprimendam. in verbo de plano. & dicit eam menti tenendam Abb. in c. dudum. el ij. de elect. in col. viij. qui allegat text. pro ea in c. quoniã frequenter. in princ. vt lite non conteſt.

Limita iſtam regulã duobus modis, vt per Abb. vbi ſupra. Primò, vbi ſententia modicum præiudicium affert. Secundò, etiam ſi afferat magnum præ-

iudicium, dummodo ſit reparabile per aliud remedium citra appellationem.

REGVLA LXXIII.

Cautio idonea vbi requiritur, non ſufficit nuda cautio, ſed intelligitur cum pignore vel fideiuſſore.text. in l.ſi mādato Titij eſt.§.fin.ff.manda. & ibi gloſ.text. melior de iure in l. iiij. §. ſi ſub conditione.verſic.addici.ff.de fideicomm.libert.text.iuncta gloſ. in verbo idoneè. in cap.felicis.de pœnis in vj. gloſ.in l. ſancimus.C.de verbor.ſignific.in gloſ.fin. gloſ.in c.ad noſtram.lo j. de iureiur.alia.in c.quanquam. in verbo idoneè.de v ſur. in vj. & in cap. fin. de pign.& in cap.fin.de ſent.excom. reprobata glo. quæ contrarium voluit in c.prima igitur. de conſe. diſtinct.iiij.quam reprobat Iaſ. in d.l.ſancimus.col. ij.in princ.Sed illa gloſ.non meretur damnari, quia licet eliciat argumentum ex text. ibi: contra ſuprà ſcriptam concluſionem,tamen nō reſidet in eo, imo idem videtur tenere allegando dictam l. iiij.in dict. verſic.addici.

Amplia idem eſſe ſi requiratur plena cautio, vel ſi dicatur quòd debeat competenter caueri: vel ſi requiratur ſufficiens cautio, vel ſi debet rectè caueri. Ita ampliat Iaſon, varia ad hoc referendo in dicta l. ſancimus. col. ij. & ex his ampliationibus poſuit tres Socinus in regula xliiij.incip.cautio quando lege ciuili. in tribus vltimis limitationibus.

Limita prædictam concluſionem ſic extenſam, ſex modis notabilibus,vt per Iaſo. in d.l. ſancimus. in d.col. ij.

REGVLA LXXIIII.

† Ceſsio bonorum, non habet locum vbi ex delicto

ĉto imponitur pœna pecuniaria.Ita Iaſon,per illum text.in l.ſi quis id quod.ff. de iuriſdict.omn. iudic. col.vj.num.xxvij.

Limita quadrupliciter,vt per Iaſ. vbi ſupra.

REGVLA LXXV.

Citari non poteſt re nec verbo,exiſtens extra territorium citantis. Hanc regulam deſcripſit. Angel. in ſua diſputatione, incipiente Bononienſes.in iiij. col.quem refert Felin. in cap. fin.de foro compet. in colum.ij.

Limita decem modis, vt per eundem Felin. in d. col.ij.& ſeq. quorum ſex habuit ab Ang.vbi ſupra. vt ipſe fatetur.

REGVLA LXXVI.

Citari ſi quis faciat aliquem ſimpliciter, eoipſo intelligitur eius perſona habilitata, ita quòd ſi eſſet filiusfamilias, qui non poteſt eſſe ſine conſenſu patris in iudicio, vel ſeruus, vel aliàs inhabilis, videtur eius perſona habilitata:doctrina eſt Innocen. in c. cum inter. de except.quam tenet notab. Bald.in l. cum mulier.in ij.col.ff.ſolut.matri.Imol.& Modèr. in l. ſi perluſorio. §.fin.ff. de appelat. quos refert ſequendo Iaſo.in l.fin.C.de edict.diui Adrian.tollen. antepenult.col.

Limita ſingulariter,quãdo talis eſſet citatus,cum clauſula:ſi ſua putauerit intereſſe. Ita tenet Bald. in dict.l.fin.in v.quæſtio. quod ibi refert & commendat Iaſon in d.col.& hoc dicit ſeruari per procuratores practicos: & refert Paul. & Roman. idem tenentes,& eundem Bal. in alio diuerſo loco.& idem tenet Cepol. in cautela cciij. incip. ſi fecit aliquem citari.

REGVLA LXXVII.

† Citari ad vnumquenq; actum debet is, cui poteſt præiudicari. text. eſt in l. de vnoquoque. ff. de re iudicata, text. eſt etiam in l. nam ita diuus. ff. de adoptionibus.

Amplia hanc regulam vnico modo, & limita nouem ſignandis modis, vt per Vldaric. Zaſ. in dict. l. de vnoquoque. iiij. col. ad fin. cum tribus ferè ſequentibus.

REGVLA LXXVIII.

Citatio prima cauſæ, poteſt incipere à procuratore: tenet Bart. & communiter Doct. in l. eum qui. C. de procurat. Idem Bart. in l. ſolent. in vltimo notabili. ff. de alimen. leg. & in l. meminerint. per illum text. C. vnde vi. & in l. quamuis. in vltim. col. ff. de damn. infect.

Limita, niſi dominus eſſet præſens in ciuitate: quia tunc citatio prima debet ab eo incipere. l. j. §. j. ff. de liber. agnoſ. & Fulgoſ. & Paul. & Iaſon. in d. l. eum qui.

Secundò limita, in his quæ ſunt magni præiudicij, ſecũdum Ange. in §. hinc nobis. in iij. notab. per illum text. in authen. de hæred. & falcid. quem refert Iaſon in d. l. eum qui. in j. col.

REGVLA LXXIX.

† Citatio ſi fiat edicto, vel nuncio, ad hoc vt intelligatur peremptoria, requiritur quòd illud exprimatur. Hanc regulam reaſſumit Felin. in c. cauſámque. col. ij. de reſcript. vbi allegat Bart. in l. ad peremptorium. ff. de iudiciis. Abb. in cap. conſuluit. de offic. delegat.

Limita dupliciter, vt per Felin. vbi ſupra.

REGVLA LXXX.

Citatio non præſumitur facta de commiſsione iudicis:ita eſt communis ſententia ſecundum Aret. in conſil. xxxiij. incipien. conſultatio præmiſſa. in col.antepe. & ſecundum Feli. in c. quoniam contra falſam. in col.v.de prob.

Amplia tripliciter, & limita aliis tribus modis, vt per Io.Franc.de Ripa.in c.j.de iud.in col.xliij.

REGVLA LXXXI.

Citatio trina vbi requiritur, iudex poteſt facere vnam pro omnibus,ſi hoc exprimat. Iſtam regulam tradit Soci.per l.nonnunquam.ff.de iud.in ſuis fallentiis,in regula lj.quam ſolum limitat duobus modis. vide Alex.qui illam limitat quinque modis in l. contumacia. ff. de re iudic. in ij.colum.& ſequent.

REGVLA LXXXII.

✝ Citatio trina requiritur, ad audiendam ſententiam, nec ſufficit vnica. Iſtam regulam reaſſumit Felin. in c. conſuluit.de offic.deleg.ſuper glo.verbo terminum.

Limita eam xj.modis,vt per eum ibi, col.iiij. vbi etiam tertiam limitationem,quæ communiter damnatur,duobus caſibus ſaluat.

REGVLA LXXXIII.

Citati ad locum non tutum,vel ſibi inimicũ,non tenentur comparere.tex.eſt in c.accedens.el ij.vt lite non conteſt.tex.& doct.in c.ex parte.de appell.& in clemen.paſtoralis.de re iud.& in l.recuſare.§.ſi quis alio. cum l. ſequenti. ff. ad Trebel. vbi Bart.& doctor.maximè Alexand.

Amplia ſex modis,vt per Feli.in c.cum R.canonicus.de offic.deleg.quem vide in materia.

Limita quinque modis, vt per Hippoly.in l.j.§. præterea.ff.de quæſtion.col.xj.

Citatio. Vide ſuprà, in verbo abſolutione:& infra in verbo, dominus qui litigauit. & in verbo, mulcta,& in verbo ſententia.lo v.

REGVLA LXXXIIII.

Clauſula, ſiue ſit poſita in principio, ſiue in fine, trahitur ad omnia capitula,præcedentia & ſequentia.tex.& ibi notat Bal.in l. quiſquis. C.ſi cert.peta. ponunt Bar.& alij.in l.talis ſcriptura.in princ. ff. de leg.j.text.in c.ſecundo requiris.& ibi doctor. & in c.inquiſitioni.de appellatio.vide etiam Celſum Hugonem in tractatu clauſularum,in c.ij. quod incipit clauſula.in princip.

Limita duodecim modis,vt per Iaſ.in l.j.C.de lib. præte. in col.ij. & vide Felin.in c.causámque.in col. iiij. de reſcri. vbi ponit octo caſus fallentiæ,in quibus clauſula non refertur ad præcedentia.

REGVLA LXXXV.

Clauſula generalis poſita inter aliqua capitula,refertur ad omnia præcedentia & ſequentia. text. eſt in l.iij.§.filius inter medias.ff.de libe.& poſthu.& in l.fi.& ibi notat Bar.ff.de rebus dubiis. text.in l.talis ſcriptura.ff.de lega.j.vbi gloſ.Bar.& doct.

Limita hanc regulam ſeptem modis, vt per Iaſo. in d. l.talis ſcriptura. col. vj. num.xxxvij.cum tribus ſequentibus.

REGVLA LXXXVI.

Clauſula derogatoria,ad alias ſequentes vltimas voluntates poſita in teſtamento,videlicet ſi teſtator dicat: quòd ſi contingeret eum facere aliud teſtamentum,non vult eum valere, niſi talis clauſula eſſet

ſet ſpecialiter in eo adiecta, operatur, vt tale teſtamentum, per ſecundum non tollatur. notat plenè Bart. in l. ſi quis in principio. ff. de lega. iij.

Limita quatuor modis, vt per Bald. in l. ſancimus. C. de teſt. quos ibi refert & examinat Iaſ. in col. ij. & ſeq. quibus ipſe addit alios ſeptem: & ſic prædicta regula reſtringitur per eum vndecim modis, quem vide ferè per tres col. optimè loquentem.

REGVLA LXXXVII.

† Clauſula hæc, quantum de iure poterimus. non habet vim peremptorij, tenet Anto. in c. ſæpe. col. viij. de appella. quem ſequitur Felin. vbi alios allegat in loco ſtatim allegando.

Limita tripliciter, vt per Felin. in c. cauſamque. col. ij. ad finem. de reſcriptis.

REGVLA LXXXVIII.

† Clauſula, nõ obſtãte aliquo. non tollit determinationẽ legis antiquæ. gl. ij. in auth. de hæred. ab inteſt. veni in prin. Bar. in l. ſciendum, in princ. ff. qui ſatiſd. cog. facit text. in l. ita pudor. C. de adulte.

Limita dupliciter, vt per Felin. in c. nonnulli. col. xxiij. de reſcriptis.

REGVLA LXXXIX.

Clauſula, non obſtante. nunquam tollit actum iuratum, vel conſtitutionem iuratam. gloſ. eſt ſingul. in c. cum non deceat. in gloſ. fi. de elect. in vj. probat text. in c. conſtitutus. de reſcript. tenent Anto. Imo. & Abb. in c. j. de his quæ fiunt à maio. par. cap. commendat etiam illam gloſ. Celſus Hugo. in tract. clauſularum, in c. de clauſulis reſcriptorum. in princi. & vide infra in litera P. in regula incip. principis reſcripto. in prima fallentia.

Limi

Limita iſtam concluſionem duobus modis, vt per Iaſ.in l.fi.in fi.C.ſi contra ius vel vtil.public.qui reputat vtrunque mirabilem pro reſtrictione dictæ regulæ. Vide melius & latius per Feli.in d.c.conſtitutus.ij.col.in fi.cum duabus ſeq. vbi ampliat dictã regulam,& eam quinque modis reſtringit.

REGVLA XC.

Clauſula codicillaris,appoſita in teſtamẽto etiam nullo,virtute præteritionis,vel exhæredationis,operatur vt ipſe filius præteritus, vel exhæredatus, vel alij ſuccedentes ab inteſtato teneantur per fideicommiſſum hæreditatẽ reſtituere hæredi,detracta quarta trebellianica,& quarta legitima ſi fuerit filius vel trebellianica tantum, ſi alius ſucceſſor. Iſta eſt communis concluſio Doct. contra gloſ. ibi in auth. ex cauſa. C. de lib. præte. ſecundum Iaſ.ibi col.ante.in fin. quem etiam vide in l. filius qui in poteſtate.iij. col. ff. de liber.& poſthum. vbi etiam hanc concluſionem deſcribit. Sed quo ad illud de quarta dicit, quòd cum tunc fideicommiſſum debeat ſtatim reſtitui, non detrahetur niſi vna quarta.allegat Bart. expreſsè in l. Papinianus. §. meminiſſe. ff.de inoffic. teſta.ad fin.& Bal.in l.filium quem habentem. C.famil.erciſ.& Ang.in l.j.ff.de iure codicill.

Limita ſupra ſcriptam regulam tripliciter,vt per Iaſ.in d.authen.ex cauſa.col.antepe.vſque ad finem.

REGVLA XCI.

Clericorum appellatione in materia reſtringibili, non veniunt canonici, vt per Abb. in rubri.de vita & honeſt. clericor. latius in c.bone.lo j.de poſtulat.prælat. Vide Felin.in c.non dubium. in j. col. de ſentent.excommu.

Limita

Limita dupliciter, vt per eundem Felin.in c.ad abolendam.in gloſ.ij.de hære.qui pro principali regula, plures alios refert.

REGVLA XCII.

Clericus regulariter corã ſuo epiſcopo debet cõueniri.tex.eſt in c.j.& in c.ſi diligenti.de foro compet.& in c.inolita.& in c.placuit.xj.q.j.

Amplia iſtam regulam xx.& iiij.modis, & limita xxx.& ij.vt copioſiſsimè per Maria.Soci.in d.c.j. de foro compe.j.col.in fin.vſq; ad finẽ: vbi hoc per xiiij.col.pulchrè deſcribit, & vide notab.per Steph. Aufrerij.in repe.clem.j.de offi.ordin. in additionibus per eum factis ad dictam repetitionem, in regula prima, vbi ponit viginti & vnum caſum, in quo clericus poteſt conueniri de crimine, coram iudice ſeculari, & in regula ſecunda in dictis additionibus, vbi ponit triginta & tres caſus, in quibus etiam poteſt coram eo conueniri clericus in ciuilibus.

REGVLA XCIII.

Clerici conſilio, ſi ſequitur homicidium, vel mutilatio membri, eſt irregularis clericus.text.eſt in c. ſicut dignum.de homicid.& in c.ij.ad fin.de cleri. pugnan.in duel.& in c.ſi quis viduam.l.diſtin.& in c.ſi quatuor.xxiij.q.viij.

Amplia iſtam regulam quadrupliciter, & limita tribus modis, vt per Feli.in d, c.ſicut dignum.col.iij. poſt med.& eaſdem ampliationes reſcribit idem Feli.in c.j.de offic.dele.in col.v.& in ſeq.limitat eandem regulam quinque modis.

REGVLA XCIIII.

Clerico violentiam inferens in veſtibus, vel eum detinens inuitum, eſt excõmunicatus: tenet Inno.in c.nup

c.nuper.de ſentent. excommu.notat glo.in c.ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij.in verbo manus.

Limita octo modis, vt per Feli.ibi,circa finem, verſic.tex.videtur.& adde ſeptem caſus(quos ponit Bernar.Lauren.in tractatu quem ædidit de caſibus, vbi iudex ſecularis poteſt imponere manus in clericorum perſonas, in fol. iij.) in quibus quis poteſt verberare clericum ſine metu excommunicationis.

REGVLA XCV.

Collectiuo nomine, quando plures ſunt vocati ſimul cum alio tertio,regulariter in quacunque materia,illi plures habentur loco vnius tantum. Iſtam regulam ponit Iaſon in l. fina. C. de impub. & aliis ſubſti.colum. penult. in princip.quam ibi pluribus notandis exemplis ornat,ferè per totam col.& eam poſtea limitat ſeptem modis.

REGVLA XCVI.

† Collegium, ſeu vniuerſitas,ſi congregatur vt ſinguli conſentiant,vel diſſentiant, ſi tacent, habentur pro conſentientibus. Hanc doctrinam dicit Felin. reſultare ex poſitis ibi per eum in c.cum omnes.col. vj.de conſtitu.

Limita eam tripliciter, vt ibi per eum.

REGVLA XCVII.

Condēnatum, vel condemnandum, cum iam eſſet cōfeſſus crimē,de carceribus eximēs,tenetur crimine læſæ maieſtatis.text.eſt, quē ibi dicit menti tenendum Bart.in l.cuiuſq;. verſ.pe.ff.ad l.Iul.maieſt.

Limita tripliciter, vt per Iaſo. in §.pœnales.col. xvij.ferè per totam.Inſti.de actio.

Primò, in eo qui exemit captum ab aliis iudici-

bus

bus, quàm ab imperatore, ſecundum Fabia. ibi. de quo tamen dubitat.

Secundò limita, ſi amici, vel conſanguinei iuſtè appellaſſent, & iudex vellet exequi: quia tunc licet impedire executionem, & reſiſtere. Sed hæc limitatio relata ad regulam non videtur eſſe vera, quæ loquitur in damnato, qui fuerat confeſſus crimẽ, pro quo appellatio interponi non poteſt, vt releuet.

Tertiò limita, in Cardinalibus qui poſſunt ex priuilegio damnatum obuiantem ei eximere, & à morte liberare.

REGVLA XCVIII.

† Compenſatio quantitatis ad quantitatem, rectè procedit. l. quæcunque. ff. de compenſ. l. ſi conſtat. & l. fin. C. eo. §. in bonæ fidei. Inſtit. de actio.

Limita hanc regulam, vt per Vldar. Zaſi. d. §. in bonæ fidei. col. ccxxv.

Primò, ſi actor contra quem obiicitur compenſatio deberet decem, aut hominem, & eſſet ſua electio: ſecus ſi electio eſſet rei, quia alternatiua obligatio non poteſt compenſari cum pura, ſi actoris electio eſt, ſecus ſi rei.

Secundò limita notabiliter hanc regulam, ſi actor vel creditor cui obiicitur compenſatio, haberet facultatem ſoluendi ſpeciem pro quantitate, ſicut contingit in actione noxali: & ibi Vldar. ponit diſsimilitudinem inter caſum iſtius fallentiæ, & prioris.

Tertiò limita, quando pecunia caperetur, vt ſpecies & vt corpus, ſicut numi qui includũtur in ciſtã, vel aliâs in ſacculũ, tũc enim ceſſaret compenſatio, quia illa pecunia non debetur tanquam quantitas,

ſed

ſed tanquam corpus.Iſta eſt ſententia gloſ.in l. cum fundus.§.ſeruum tuum imprudens.ff.ſi cer.pet.& in §.in bonæ fidei.Inſtit.de actio.ſed contra tenent Vltramontani,quos ſequitur referens Bar.in d.§.ſeruũ tuum imprudens. & alij relati per Iaſ. in d. §. in bonæ fidei.concordat opiniones contrarias Vlda.Zaſi. vbi ſupra,quem vide col.ccxxv.

Cõpẽſatio. vide infra,in regula debitor neceſſari⁹.

REGVLA XCIX.

✝ Compoſitum,ſeu mixtum,ab eo debet denominari,quod eſt dignius.notatur in c.quãtò de iud. facit l.cum diuerſis.ff.de religio.& ſumpti.fune.

Limita nouem modis, vt nouiſsimè per Gaſpar. Valaſ. Luſitanum in repetitione l.imperium. ff.de iuriſdictione omni.iud.in col.iij.

REGVLA C.

Compromiſſum factum in arbitros, vel arbitratores,data eis poteſtate pronunciandi de iure tantũ, intelligitur non ſolum de iure communi, imo ſtatutario vel conſuetudinario,etiam ſi ſtatutum vel cõſuetudo derogaret iuri communi. Ita Paul.de Caſt. in l.præſcriptione.pen.col.C. ſi contra ius vel vtili. pub. motus per gloſ.ibi,licet aliqui contrarium teneant, quos ipſe refert : & ita firmat Abb.qui bene loquitur in quæſtione, in rubrica de conſuetu.& iſta eſt magis communis opinio ſecundum Iaſ. in d. l.præſcriptione. v. col. vbi per totam col.deſcribit aſſertores huius opinionis & contrariæ:& in huius corroborationem ipſe aliqua ſubiungit,& faciunt ea quæ notat idem Iaſ. in l.de quibus in col.antepe. ff.de leg.vbi vide quando appellatione iuris veniat conſuetudo,& ęcontra.

Limi

Limita ſupraſcriptam magis communem conclu ſionem dupliciter, per Iaſ. in dicta l. præſcriptione. in colum.vj.

REGVLA CI.

† Compromiſſum tranſactionem vel pacem facere, non cogitur quis per iudicem de iure communi, & ſi cogatur à iudice, nihil valet. gloſ. & ibi Barto. in l. furti. §. qui iuſſu. ff. de his qui not. infa. tex. quem ibi commendat Ange. in auth. vt litigantes iurent. coll. ix. §. quia verò. tex. in c. fi. vbi Bal. iij. col. de reſcript. Bar. in l. congruit. ff. de offi. præſi.

Limita hanc regulam tripliciter, vt per Iaſ. l. quidam exiſtimauerunt. col. iij. ff. ſi cert. peta. latius vt per Feli. rubr. de treu. & pa. vbi limitat vij. notandis modis, per quinque ferè col.

REGVLA CII.

† Compromiſſum ſi ſit in aliquem vt pronuntiet, de iure poterit ſecundum conſuetudinem, & loci ſtatuta pronũtiare. Iſtam concluſionem ponit Abb. vbi poſt Ant. per eum relatum, per multa in hanc partem concludit, in rubr. de conſuetu. cuius potiſſimum fundamentum eſt, quia conſuetudo & ſtatutum dicitur ius. §. conſtat. inſtit. de iure naturali. facit gloſ. in proœ. clemen. in verbo, iuris. Hanc cõcluſionem egregiè defendit, & confirmat, & communem demonſtrat Rochus Curtius in d. rub. in repet. fol. viij. paruo. col. iij. vbi dicit erraſſe Barb. in conſi. lxvj. incip. illud in medium referam. col. iij. volu. iij. firmando contrariam opinio. huic regulæ communem eſſe: ipſe tamen Rochus ſequen. col. in fin. dicit diſputando poſſe teneri partẽ Barba. vt ibi per eum.

Amplia hanc concluſionem vno modo, & limita

quinq; modis, vt per Rochum Curtium vbi ſupra: fol.ix.paruo.ij.col. Amplia ſcilicet,vt maximè procedat quãdo in caſu circa quem fieret compromiſſum, eſſet conſuetudo generalis totius orbis: quia ius commune appellatur.Ita inquit Bal.decidens pulchrum caſum in l.ij.C.de bonis quæ lib.refert & ſequitur Barba.c.j.de conſti.ij.col.

Limita primò,niſi capiendo illud verbum, de iure, pro iure communi, cauſa citius expediretur. Ita Rom.in rub. de ar.col.vj. quem ſequitur Feli.& Iaſ. in locis per Roch.relatis,vbi ſupra.

Secundò limita niſi compromiſſum fiat de iure communi. Ita domi. Alex. in l.poſt dotẽ. charta antepen.ff.ſol.mat.& tradunt iuniores in d.c. licet cauſam.& licet mordeat hãc limitationem Iaſ. in l.præſcriptione. C.ſi contra ius vel vtil.pub.tamen rationabilis videtur ſecundum Roc.Cur.vbi ſupra.

Tertiò limita non procedere in commiſsione facta per principem alicui delegato, quia ille non tenetur ſeruare ſtatuta loci in quo eſt delegatus. Ita Bal. in c.licet.in fi.de offic,ord.ſequitur Feli.in c.cum dilecta.col.xix.verſi.quartò limita.in fi.de reſcrip. Rochus tamen vbi ſupra,non ſequitur hanc concluſionem, motus rationibus de quibus per eum: iſta tamen limitatio eſt impertinens reſpectu regulæ, vt conſtat.

Quartò limita,niſi compromiſſum fieret per aliquem forenſem, qui veriſimiliter ignoraret tale ſtatutum, vel conſuetudinem. Barb. d.rub. in diſt.ſua, col.xiij.addens pro ea illud vulgare:quòd verba ſunt intelligenda ſecundum qualitatem proferentis. per l.plenum. §.equitij.ff.de vſu & habit. idem tenet Felin.in

lin. in cap. ius generale. j. diſtinct. alia adducens in fauorem.

Quintò & vltimò limita procedere dictam concluſionem, reſpectu conſuetudinis præſcriptæ, vel iam firmatæ: quia de ea cenſetur intellexiſſe compromittens, non autem de ea quæ non tranſiuiſſet in formam conſuetudinis. Gloſ. & Bart. in l. Labeo. de ſupell. leg. vbi dicunt quòd communis vſus vtendi, debet eſſe præſcriptus ſpatio x. annorum.

REGVLA CIII.

Compromiſſum factum in arbitrum, vel arbitratorem, poſt ſententiam quæ tranſiuit in rem iudicatam, valet, ſi in eo apponatur clauſula: non obſtante ſententia. Ita tenet Bal. quem ibi ſequitur Alexã. in l. ſi diuerſa. C. de tranſact. & Paul. de Caſt. in l. cauſas. ad fin. eod. titu.

Limita notabiliter vnica reſtrictione, vt per Iaſ. poſt Fulg. in d. l. ſi diuerſa. fi. col. quem vide, quia refert plures principali regulæ aſſentientes.

REGVLA CIIII.

† Communem rem cum alio legando teſtator, intelligitur ſolum legare partem, quam in ea habet: & ſic non videtur grauaſſe hȩredem in redimendo partem ſocij. tex. eſt in l. ſerui electione. §. cum fundus. ff. de leg. j. vbi Iaſ. in prin. ponit duplicem rationem.

Amplia quatuor modis, vt per eum ibi, col. ij. in prin. & limita totidem modis, vt per eum col. fi.

REGVLA CV.

† Communem rem habentes, vt ſinguli, non poſſunt ſuper illud diſponere regulariter, niſi omnes conſentiant. text. eſt in l. per fundum. ff. de ſerui. ruſt. præd. gloſſ. in cap. cum omnes. de conſtitu. vbi Feli.

col.vij.corroborat hanc concluſionem,& infert ex ea duo dicta notanda ex Oldr.& Ant.de But.

Limita ſeptem modis,vt per Feli.ibi.viij.col.

REGVLA CVI.

Communem opinionem tenetur iudex ſequi in iudicando.probat tex.in c.nouimus.de verb.ſign.& in l.j.ff.de offi.quæſto.& in prin.inſtit.de hære.inſti. ponunt Bart.& Doct.in l.ij.C.de pœna iud. qui male iudic. latius per Iaſo.in authent. nouiſsima.in vj. col.C.de inoffi.teſtam.

Amplia ſex modis,& limita aliis decem,vt vberrimè per copioſum & fidum modernorum relatorem, Ioã.de Neuizanis in ſua ſylua nuptiali. fol.xix. colum.ij.cum xv.col.ſequen.in impreſsione magna. In alia verò parũa impreſsione, vide in fol.cv.vſque ad fol.cxxxj.

REGVLA CVII.

✝ Communia,ſi quæ ſint pluribus,vt ſingulis,in his quo ad diſpoſitionem partis meæ tãtum,illud quod eſt commune dicitur eſſe meum. Concluſio eſt Bartol.in l.ſerui electione. in §. Labeo. quam ibi ſequitur Iaſ.ff.de leg.j.

Limita dupliciter,vt per eundem ibi,col.ij.

REGVLA CVIII.

Conceſſa intelliguntur omnia, ſine quibus illud explicari non poteſt, quandocunque alicui aliquid conceditur.Probat hanc regulam tex.in c.præterea. de offic.deleg.& in l.ij.ff.de iuriſd.om.iud.& in l.fi. in fi.ff.de offic.eius cui manda. eſt iuriſd. & in l.iij.§. fi.in tit.ff.de penu leg.& in l.veteris. ff.de itin.actúq; priu.& ibi gloſ.& Bart.

Limita quinque modis, vt per Iaſ. in d.l.ij. de iuriſdic

riſdic.om.iud.ij.& iij.col.quam prius ornat ſeptem concluſionibus, notandis in propoſito huius regulæ,& vnica ampliatione.

REGVLA CIX.

✝ Conceſsio rei, quæ fit ad vſum certum, eſt commodatum:ſi verò ad indeterminatum vſum, eſt precarium. tex.eſt in l.in commodato. §.ſicut.ff.cõmo. glo.magiſtra.in l.j.ff.de precario.

Limita hanc regulam duobus modis notabilibus, vt per Iaſ. in l.ij. §.mutuum damus. ij.colum.ff. ſi cert.peta.

REGVLA CX.

✝ Condemnatus ad mortem regulariter non ducitur ad ſupplicium, niſi poſt decem dies. Hanc regulam ex pluribus ibi traditis per eum, Felin. elicit in cap.quærenti.colum.ij.de offic.delega. poſt Abb.in c.ij.de re iudic.facit gloſ.in cap.quàm periculosè.de pœnit.diſt.j.De conſuetudine verò ſeruatur contrarium ſecundum Bartol.in l.qui vltimo.finalib.verbis.ff.de pœnis.

Limita eam tripliciter, vt per Felin.vbi ſupra, & ibi colligit xij. caſus notandos, in quibus executio in cauſis criminalibus,vel differtur,vel aufertur.

REGVLA CXI.

✝ Condemnati plures in vnam ſummam,non tenentur niſi in virilem portionem. text. eſt vbi notatur in l.Paulus reſpõdit eos &c.ff.de re iud. facit l.reos. §.cum in tabulis. ff. de duob.reis. & in l. ſi mandato Titij.§.Paulus reſpondit.iij. ff.manda.& in l.ſi pluribus. in prin. ff.de leg.j.text. qui probat concluſionem ſupradictã in l. ſi qui ſeparatim. §.quoties.ff.de appel. quibus etiã iuribus poſſet ampliari hæc regu.

Limita hanc regulam ſex modis, vt per Vldari. Zaſi.in d.l.Paulus reſpondit eos &c.j.& ij.col.

REGVLA CXII.

Conditio omnis,& dilatio atque grauamen,reiicitur de legitima ipſo iure. Regula eſt, quæ colligitur ex tex.in l.quoniam in prioribus.C.de inoff.teſt. Vide l.xj.tit.iiij.part.vj.

Amplia eam dupliciter, & viij. modis reſtringe, vt per Iaſo.ibi:& vide Roder.Suarez,in repe.l.quoniam in prioribus. C. de iure deliberan. vbi ponit xvj.ampliationes, & xvij. reſtrictiones, à fol.vj. vſque ad lv.

REGVLA CXIII.

Conditio voluntaria debet præciſè & formaliter impleri.Fuit ſententia Bart.in l.gallus. §.& quid ſi tantum.ff.de lib.& poſthu.col.iij. motus per l.qui hæredi.& per l.Meuius.in prin.ff.de condi.& demó. quam ibi Iaſ. examinat in col.vj. per totam, & licet Areti. dicat quòd dicta doctrina eſt nimis generalis, Iaſ.tamen ſequitur eam.

Limita iſtam regulam dupliciter,vt per eundem Iaſ.in d.vj.col.in fine.

REGVLA CXIIII.

Conditio de nubendo arbitratu tertij,cum à lege reiiciatur, tanquam præſtans impedimentum matrimonio,& inductiua viduitatis,ſi deficiat,multominus perimit legatum eius defectus.tex.eſt in l.turpia. §.j.ff.de leg.j.& in l.filiæ.ff.de condi.& demon.

Limita dupliciter,vt per Iaſ.in d.l.turpia. §.j.col. ij.quarum ſecunda limitatio eſt ſingularis,prima tamen non videtur propriè limitatio.

REGVLA CXV.

Cond

Conditio trahitur retro in contractibus, ad tempus celebrati contractus, vt in l.ſi filius. in prin.ff.de verbor.oblig. & in l.potior. & in l.qui balneum. ff. qui potiores in pign. habe. & in l.quæ legata. ff. de regulis iuris.

Limita nouem modis, vt per Ioan. Crotum in repeti. l. ſi is qui pro emptore. ff.de vſucap.pro empt. col.xxxiij.

REGVLA CXVI.

Conditio impoſsibilis vitiat ſtipulationem. text. eſt in l.impoſsibilis.ff.de verb.obl. & in §.ſi impoſsibilis.inſti.de inut.ſtip.& in l.certi condictio.§.quoniam.verſic.item quæri poteſt.ff.ſi cer.peta. & vitiat omnem contractum, etiam bonę fidei: vt in l.non ſolum.ff.de actio.& oblig.

Limita quinque modis, vt per Iaſo.in d.l.impoſsibilis.col.j.& ij.

REGVLA CXVII.

Conditio purificata in legatis ſub ea relictis, non trahitur retro ad tempus mortis, vel aditæ hæreditatis, not. Barto.in l.ſi is qui pro emptore.ff.de vſucap. pro empt. in colum. xiiij. allegat text. in l.prima. §. ſerui appellatione.ff.ad Syllan.& in l.ſi mater.§.eandem.ff.de except.rei iudic. idem Bart.in l.ſi filius.in princip.ff.de verbo.obliga.& ibi Docto.ſequuntur communiter.

Limita ſex modis, vt per Ioan. Crotum in repeti. d.l.ſi is qui pro emptore. in colum.xxxvj.quem primò vide in col. xxxiiij. & xxxv. vbi conatur ſuſtentare opinio. Dini, qui contrarium huius regulæ voluit: & reſpondet ad fundamenta Bart. & tandem ſequendo eius opinionē, quam dicit communē, ponit

ſeptem differentias inter legatum conditionale, & contractum conditionalem.

REGVLA CXVIII.

Conditionem ſufficit ſemel fuiſſe impletam dato quòd eius implementum non duret. text. eſt in l. in ſubſtitutione.ff.de vulga.& pup. vbi Docto.& in l. cum vxori.C.quando dies leg.ced.& in l.ſi quis hæredem. C. de inſtitu. & ſubſtitu. vbi Iaſ. pro declaratione & extenſione huius regulæ vltra iiij.colum. conſumit.

Limita quatuor modis notabilibus, vt per eũdem Iaſo.vbi ſupra in col.pen.& fin.

REGVLA CXIX.

Conditionem & diem vbi conuentio habet, & ſic duplicem dilationem, non ſufficit conditionem impleri, ſed requiritur, quòd dies expectetur.tex.eſt ex quo ibi Iaſ.in iij.colum.in princip. verſi.iij.nota. colligit iſtam regulam in l.in illa ſtipulatione. ff. de verbor.obligat.

Limita hoc non procedere in contractibus bonæ fidei, quia in his quàm primùm conſtat quod promiſſum eſt non poſſe adimpleri, ſtatim poteſt agi, nõ expectata die, vt probat text.in l. ſi in lege. §. ſi domus.vbi Barto.& Fulg.hoc notant.ff.loca.& iſtam limitationem ſequuntur Imo.Rapha.Cuma.& Alexan.prout eos refert Iaſ.in d.iij.colum.& ſecundum eum eſt vera, & communis opinio, licet Paul.ibi, & Areti.aliud dicant.

REGVLA CXX.

† Conducens rem ſuam, vt ſuam, non perdit dominium: tenet glo.in l.ei à quo.ff.de vſucap. & in l.qui rem.C.loca.quam ibi approbant Cyn.Bal.& Sali.&

hanc

hanc dicit communem ſententiam Alex. in l. ſi aliquam rem.ff.acqui.poſſ. licet glo.ibi,quam ſequuntur Imol.& Areti.teneat contrarium.

Limita duobus modis,vt per Ripam,in repe.d.l. ſi aliquam rem.col.x.

REGVLA CXXJ.

Cōfeſsio facta in vno iudicio probat in alio. tex. eſt,& ibi notat Bal.in l.iubemus.C.de libe.cau.& ratio huius regulæ ſumitur ex l.generaliter. C.de non nume.pecu.& ex c.per tuas.de probat.

Amplia iſtam regulam quinque modis, & limita aliis ſeptem, vt per Purpuratum in l. is apud quem. C.de eden.col.xxj.& xxij.

Primò amplia etiam,ſi confeſsio fiat coram arbitro,per l.pen.C.de arbi.

Secundò amplia, etiam ſi confeſsio ſit facta in iudicio ſummario, quia probat in plenario.alleg.Innocen.Abb.& Alex.

Tertiò, etiam ſi iudicium in quo eſſet facta confeſsio,eſſet nullum.

Quartò, etiam ſi quis confeſſus fuit in iudicio, non vt principalis, ſed vt teſtis: quia poterit contra eum adduci illa confeſsio,in alio. Allegat Alex.ibi, & vtrunque Raphaëlem.

Quintò amplia, vt confeſsio facta in ciuili, probet in criminali,& econtra allegat Bart.& Alex.ibi.

Limita primò,reſpectu præiudicij ad tertium.

Secundò fallit,in confeſsione ficta, quia illa non egreditur cauſam, in qua facta fuit, etiam inter eaſdem perſonas: vnde ſecundum eum, licet confeſsio ficta noceat ſucceſſori, intelligitur in eadem cauſa, & non aliter: quod nota pro illo qui non reſpondet

poſitionibus.

Tertiò limita, in confeſsione procuratoris, quia non præiudicat in alia cauſa, ſicut cōfeſsio domini.

Quartò limita, in confeſsione, quę eſſet reprobata à iudice, pronunciando contra illā: quod ampliat etiam, ſi reprobatio eſſet in fauorem confitentis.

Quintò fallit, quando confeſsio eſſet facta coràm incompetenti iudice, quia non probat coram competenti. Aduerte tamen, quia tunc talis confeſsio faceret indicium ad torturam, niſi in quatuor caſibus deſcriptis per Iaſonem in l. magiſtratibus. ff. de iuriſdict. om. iudi. ij. col.

Sextò fallit, quando confeſsio eſſet tacita, allegat Imo. in cle. conſtitutionem. de electio.

Septimò fallit, quando confeſsio eſſet facta iudice non ſedente pro tribunali, allegat gloſ. & Docto. in d. l. iubemus.

REGVLA CXXII.

Confeſsio facta ab aliquo in iudicio, quòd hominem occiderit, ſed ad ſuam defenſionem, poteſt à iudice in parte acceptari, & ſic quatenus confitetur ſe occidiſſe: & poterit illum condemnare, niſi probet defenſionem. notat Bar. in l. Aurelius. §. idem quęſiit. ff. de lib. leg. & ſequitur Iaſ. verbis latioribus, eius dictum referendo in l. vt vim. col. iij. ff. de iuſt. & iure. de quo vide copioſiſsimè remiſsiue per Hippol. in ſing. clxxxv. incip. confeſsio.

Limita valde ſing. quia licet poſsit ex tali confeſſione condemnari, non tamen poterit capitaliter puniri. Ita not. Panor. in c. auditis. de præſcript. in col. pen. vbi vide Fel. in col. xix. qui hoc dicit, non reperiri alibi: & refert Ang. in tract. maleficiorum, ita tenentem

nentem, & dicit, quòd aliquibus rationibus poſſet contra iſtud inſtari: commendat etiam idem Feli.in c.ſignificaſti.lo ij.de homici. vj.col.in princ. & in c. cum venerabilis.de except.in col.v.in princ.vbi hoc dicit ſingulare.Commendat etiam Alex.in l.non ſolum.§.ſciendum.ff.de noui oper.nun.& illud dicit ſignandum:& not.Soci.l.j.vij.col.ff.de vulg.& pupil. dicit etiam egregium Iaſ.& in practica magnum ſibi honorem comparaſſe in d.l.vt vim.in d.iij.col.& aſſerit, hoc eſſe in magno cultu apud practicos aduocatos Hippol.vbi ſupra. Commendat idem Hippol. in l.repeti. col.viij. ff.de quæſtio. Thomas Ferra.in cautel.vltra Cepol.in caute.v.circa prin.vbi hoc dicit ſtupendum dictum, & refert aliquos ex ſupra dictis doctoribus. Et Bertachi.in ſuo reper. in verbo, confeſsio habet vim ſententiæ.in verſi.xxij.& in verbo,inquiſitus.lo viij.vbi hoc etiam ſequitur,& dicit etiam illud dictum Abb.(nihil aliud allegando) ſingulare, Petrus Rauenna in alphabeto aureo, in litera c.in verbo,confitetur.

REGVLA CXXIII.

Confeſsio non requirit telam iudicij, nec curat de ineptitudine proceſſus,ideo confeſſus poteſt condemnari,etiã data ipſius proceſſus nullitate.Doctrina eſt Inno.in c.qualiter.el ij. de accuſa.quam ibi ſequuntur Docto.& voluit idem in c. per inquiſitionem.de electio.probat tex.vbi notat hoc Abbas antiquus in c. Piſanis. de reſtit. ſpoliat. deſcripſit Matheſil.in ſingul.liij.incip.not.vtilem regulã. pro qua doctrina vide omnino Hippol.in ſingu.ccj.incip.in confeſſum, vbi plures refert illam ſequentes, & aliqua notanda in propoſito iungit.

Limi

Limita prædictam concluſionem duodecim modis,vt per Feli.in d.c.qualiter.§.licet autem.in col.ij. & ſeq. quem vide, quia his limitationibus pulchrè declaratur præfata regula,quarum limitationum ſeptem deſcripſit etiam idem Feli. in c. at ſi clerici. de iudi.j.col.& ſequen.

REGVLA CXXIIII.

Confeſsio facta per aliquem ſponte & in iudicio, quòd occiderit vnum hominem, qui non apparet, nec reperitur occiſus, non valet, nec ligat confitentem.not. Angel.in l.j.ij.col. ff.de confeſſ. & in l. certum.in princ.ff.eo.& vide Cep.in repeti.authent.ſed nouo iure.C.de ſeruis fugitiuis.in col.xv.& ſequ.in impreſsione parua.

Limita primò ſingulariter,niſi confitens eſſet aliquis aſſaſinus male conditionis & famæ, qui confiteretur ſe occidiſſe certos mercatores,& eorum corpora in mari proieciſſe: quia tunc dato quòd illa corpora non reperiantur, ſi ille erat publicè diffamatus, & prope litus maris latrocinia exercebat,tunc propter confeſsionem debet puniri.Ita limitat Ang. not. vbi ſupra, quod ſequitur & commendat Iaſon in l.iuſiurandum quod ex conuentione.§.finali.col. vij.in fine. ff.de iureiurando. ſtante tamen maris diſtantia,vel bona fama confitentis,non poſſet ex confeſsione puniri, corporibus non apparentibus, ſecundum eum.

Secundò limita,niſi ſaltim per famam probaretur mors, licet corpus non poſſet inſpici. Ita notat Bal. in addit.ad Spec.in tit.de ſenten.antepe.col. in verſi. Titius fuit confeſſus. quod refert & commēdat Iaſ. vbi ſupra, in corroboratione doctrinæ Ang. ſupra ſcriptæ

ſcriptæ:vide tamen ſing.per Feli.in c.auditis.de præſcrip.col.xviij.ne decipiaris cum hac doctrina Bal. & not. quòd non eſt neceſſe, quòd conſtet de nomine mortui, vt voluit Bald.in c.at ſi clerici.viij.col.de iudic.qui allegat gloſ.ſing.in c.libellorum. ij.q.viij. & refert Iaſ.vbi ſupra: & ibi alia loca deſcribit, vbi idem firmat ipſe Bald. pro quo etiam vide nota.per Feli.vbi ſupra.

REGVLA CXXV.

Confeſſus de crimine extra iudiciũ,non punitur. glo.& ibi not. Abb.& doct.in c.de hoc.de ſimon.& Rota in deciſi.nouis,in deciſio.clxxx.inci.licet con feſsio.ſub rubr. de confeſſ. & not. quòd dicitur extra iudicium fieri confeſsio, licet fiat coram tabellione ſine iudice, vel coram iudice, & non in figura iudicij. gloſ. eſt ſing. & menti tenenda ſecundũ Bal. ibi in l.iubemus.in glo.fi.C.de liber.cau.de qua meminit Iaſ.in l.videamus.§.deferre.j.col.ff.de in litem iuran. Vide aliam gloſ. quam ibi commendat Bart. in l.cum ſcimus.C.de agric.& cenſit.lib.xj.

Limita primò, quia licet vigore talis confeſsionis non puniatur, poteſt tamen poni ad torturam: not. Abb.in d.c.de hoc.per gloſ.ſing.& ibi Bart.in l. capite quinto. ff.ad l.Iuliam,de adult.& probat etiã gloſ.in l.ictus fuſtium.ff.de infamib.quas ad hoc allegat Alexander in l.magiſtratibus. in verſic.ſecundò quærit Bartol.ff.de iuriſdictione omnium iudic. tenet Rota vbi ſupra:& ſequitur Felinus in dicto c. de hoc.in principio. qui plures ad hoc refert: ponit etiam idem Felinus in cap.at ſi clerici, colum.vij. de iudi.in princip.

Sublimita primò hanc fallentiam, niſi de crimine

agere

ageretur ciuiliter.Ita tenet Abb.in c.olim.de reſcri. in col.vlt.ſequitur Feli.in d.c.at ſi clerici.col.vij.

Sublimita ſecundò,niſi ille qui extra iudiciũ fuit confeſſus, poſtea confeſsionem reuocet, etiam non docto errore,tenet Bald.in l.vna.C.de confeſsis.colum.antepenult.Sequitur Felin.in vtroque loco, ſupra relato,in prima limitatione,& in d.cap.olim. in col.iij.de reſcriptis.ex quo conſuluit Bald.ibi,quòd torquendus reuocet confeſsionem ſuam, & impediet torturam: nec habet neceſſe probare errorem, ex ratione de qua per eum,quod nota, quia ſingulare eſt. Et hoc dicit perpetuò notandum Iaſon, in l. magiſtratibus.in ij.colum.verſic.ſecundò ſingulariter limita.ff.de iuriſdictio.omnium iudi. Commendat etiam Thom. de Ferrar. in cautelis vltra Cepol. in cautela xxvij.vbi ex hoc ponit cautelam pro confitente extra iudicium,vt euadat torturam reuocando confeſsionem.

Sublimita tertiò,niſi talis confeſſus eſſet clericus, quia niſi eſſet infamatus,ex ſola confeſsione extraiudiciali non torqueretur propter ſingulare dictum Abbatis antiqui,in cap.grauis.de depoſi.vbi voluit quòd clericus ex ſolis indiciis non torqueatur,niſi ſit infamatus:cum quo ſimpliciter tranſit Felinus in dicto cap. de hoc. de ſimonia. vbi refert Paulum de Eleazaris,& Ioannem Andr.& Antonium,& Abb. & Anan.in diuerſis locis, idem ſequen. quod etiam dicit ſing.idem Feli. vbi refert prædictos doct. in c. cum oporteat.pen.col.de accuſ.& in c.veniens. lo j. de teſt.in ij.col.& ſequitur etiam ipſe Feli. in c.vniuerſitati. de ſenten. excommu. & illud etiam ſequitur,& commendat Iaſon in dicta l.magiſtratibus. in

col.

col.ij.ff.de iuriſd.om.iudic.vbi dicit quòd Abb.Siculus in d.cap.grauis. reprobat iſtud dictum, tamen quòd nihil adducit,quod vrgeat:& dicit quòd poterit multum facere ad euadendum quem à tormentis, quia vt plurimum ribaldi noſtri temporis ea ratione ſe faciunt clericos,quod dictum ſummè commendat Hippoly. & dicit ſic obtinuiſſe in practica. in ſingu.lv.incip.aduertas.vbi refert Alexan.& Barba. idem tenere.Commendat etiam idem Hippoly. in l. pen.col.fi.ff.de quæſt.& in l.edictum. in col. iij. eod. tit.& in ſua practica criminali.in §.nunc videndum. in col.fina.& vide Bonum de Curtil.in tract.nobilitatis.fol.xv.col.iiij.in fin.vbi hanc etiam ſententiam ſequitur, dicendo quòd etiam ſi ſint cõtra clericum mille indicia, niſi ſit infamatus non poteſt torqueri. & ſequitur etiam Stepha.Aufrerij in addit. ad repet. cle.j. de offic.ordin. per eum editam. in regula iij. in fol.vj. in impreſsione Pariſienſi, facta in paruo vol. licet Feli.in dicto cap.at ſi clerici.in d.vij.colum. dubitet de illo dicto ſingulari Abb. antiqui. & in d. c. olim.in dicta colum.iij. aliter teneat cum opinione Panor.in d.c.grauis.

Sublimita quartò,quando talis confeſsio extraiudicialis eſt iuncta cum veriſimili cauſa, ratione loci & temporis,quia tunc eſt ſufficiens indicium ad torturam:ſecus ſi ſit in formis & non certa,& qualificata continens locum commiſsi criminis & tempus, quia tunc non ſufficit.Ita intellexit illam gloſ.Bald. in l.admonendi.ff.de iureiur.quem ad hoc refert Paris de Puteo in tract.de ſyndic.fol.xcv.in cap.incip. quia communiter dicitur.

Sublimita quintò,quando illa confeſsio non eſſet veriſi

veriſimilis,& hoc per not.per Bald.in l.ij. prope fin. C.de auto.præſt. quod refert Paris de Puteo,vbi ſupra. Adde quæ notat Hippoly. in rèpet. rub. C. de proba.in col.xxiiij.

Secundò fallit noſtra principalis regula, niſi in tali confeſsione extraiudiciali facta de crimine concurrant omnia requiſita ad confeſsionem extraiudicialem factam in ciuilibus. Ita ſingulariter Innocen. in c.per inquiſitionem. j.col.de elect.cuius doctrinã cõmendat Feli.in d.c.de hoc. & refert Abb. de prædicta concluſione exclamantem.

Tertiò fallit, quando talis confeſsio de crimine eſſet geminata: quia tunc poſſet puniri, ac ſi eſſet in iudicio confeſſus. Ita tenet Feli.in d.cap.de hoc. ad quod refert Barto. in l.cum ſcimus. C. de agrico. & cenſi.quem dicit referre Roma.in l.nuda ratio.ff.de donatio.Paul.in l.publia in §.Titius Sempronio. ff. depoſi.& adde quòd vltra Feli.& prædictos,dictam doctrinam Bartol. ſequitur Abb. in cap. ſi cautio. de fid.inſtrumen. in fina. verbis:& Iaſon in rubrica ff.de verborum obliga. in colum.iiij. & in §. in perſonam. in colum.viij. de actio.inſtit. & in l. ſi pacto quo pœnam. in ſecunda colum.C.de pactis.& in l.j. in col.vj.eo.tit. tenet etiam Hippol.in l.j.§. quæſtioni.ff.de quęſtioni.in col.ij.qui ad hoc tantum refert Cinum,per quem vide in d.col.ij.& ſeq. vltra viginti effectus geminationis.Sed tu aduerte quòd Bar.vbi ſupra loquitur in ciuilibus,& Doct.eum referentes, & ideo ex ſola prædicta ſua doctrina non eſſet tutũ hoc firmare in criminalibus, prout firmat Feli.maximè quia ipſemet Feli.in d.c. olim. in col.iiij. in alio propoſito dicit,quòd non eſt bona æquiparatio, de confeſ

confeſsione in ciuilibus,ad confeſsionem in criminalibus, & ponit ibi triplicem inſtantiā inter vtrāque:in quibus apertè conſtat diſsimilitudo. Et nota in hoc multum, quòd ad hoc vt confeſsio dicatur geminata,requiritur interuallum,& non ſufficeret, quòd pluries vno & eodem tempore aliquis fateretur:& hoc ex eo quod not. Bal.in procem. C.in col. fin. & ex eo quod latius poſui in meis doctrinis magiſtralibus,in doctrina incip. actus vt dicatur.

Quartò fallit in delictis quæ pertinent ad iudicium eccleſiæ fauore animarum,quia tunc cōfeſsio extraiudicialis legitimè facta probat: puta ſi quis moriens confeſſus fuit, ſe eſſe vſurarium, ſpecificādo perſonas,à quibus extorſit vſuras.ita Bald.in l.j. in col.ij.in fin.verſ.quidam confeſſus.C.de fal. cau. adiect.lega.quem refert Felin.in d.c.de hoc. & in d. cap.olim.in col.iij.in fi.verſ.fallit vij.vbi melius loquitur.& in d.c.at ſi clerici. in d.col. vij. in quibus locis alia etiam cumulat ad hoc,& ſic reſtringit iſtā regulam. Sed aduerte, quòd iſta non eſt propriè reſtrictio ad eam,quia talis confeſsio nō operatur, vt ille cōfeſſus puniatur de crimine, ſed vt fiat reſtitutio vſurarū,ideo ille nō efficitur inteſtabilis virtúte illius confeſsionis. Ita intelligit Bald. vbi ſupra, & ſic potius eſſet extenſio: quòd confeſsio extraiudicialis non ſufficit, quo ad hoc vt poſsit puniri aliquis in ſola inhabilitate teſtādi,qua puniretur, ſi illud quod ab eo eſt confeſſum, eſſet aliàs probatum.

Quintò limita,quia licet confeſſus extra iudiciū non puniatur:indiciū tamen ex cōfeſsione ſumptū, eſt tantæ efficaciæ, vt confeſsio facta in tormentis, quibus confeſſus eius vigore ſubiicitur, valeat ſine

alia ratificatione. Ita Felin. in d.cap.de hoc per gloſ. ſing.in l.capite quinto.ff.ad l. Iul. de adult.in verbo accuſatori.quam glo.cõmendant Doct. ibi & dixit eam ſingularem Lanfran. in repet.c.quoniã contra. de proba.in col.iiij.in princ. & nota illa verba, ſine ratificatione, in iſta fallentia poſita, quia illa nõ ponuntur in gloſ. & ſunt ſingularia:& eadẽ verba poſuit Felin.in d.c.olim.de reſcrip.in col.v. referendo Tinda.in tract.de teſtium varietate.& idem, ꝙ ſine alia ratificatione ſtetur tali confeſsioni factæ in tormentis,tenet Iaſon in l.magiſtratibus.in col.ij.ff. de iuriſd.omn.iud.& tenet etiam Hippol. in ſua pract. crimin.in §.quoniam.in col.vj.verſi. vlterius teneas menti,qui dicit ita tenere Ioan.de Imol.in c.at ſi clerici.de iudi.Et illam glo.dicit ſingularẽ Hippo.in l. j.§.diuus Seuerus.in col.iij.& in §.quęſtioni.in prin. ff.de quæſt.vbi refert ſolum Felin.in d.c.olim.& ad idem cõmendat illam glo.Paris de Puteo,in d.tract. de ſyndic.in fol.xcv.in c.incip.quia cõmuniter.vbi etiam tenet ꝙ confeſsio facta in tormentis, valet ſine perſeuerantia,ſi præceſsit extraiudicialis confeſſio, cuius vigore fuit aliquis tortus: & vide etiam eundẽ in fol.cj.in j.col. vbi illam gloſ.dicit ſingularem,certè durus eſt ſermo hic,quia videtur ꝙ ſufficiat, vt talis cõfeſsio extraiudicialis ſit ſufficiẽs indicium ad torturam, ſine eo quòd etiã operetur ratificationem confeſsionis in tortura ſubſecutæ, & plures poſſent quotidie decipi,qui vigore talis confeſsionis torquerentur, quia exiſtimantes parum ſibi nocere confeſsionem in tortura factam,facilimè faterentur in ea, animo non ratificandi poſtea:ideo memoriæ fige prædictam concluſionem.

Sextò

Sextò fallit, niſi prædicta confeſsio extraiudicialis ſortiretur ſpecificũ nomen delicti, quia tunc punietur de illo delicto: puta quia clericus gloriatur extra iudicium, adulterium perpetraſſe, quia tũc de gloriatione punietur. text. eſt in c. quàm ſit. de exceſ. prælat. vbi hoc tenet Abb. & in d. c. de hoc. vbi hoc ſequitur Felin. & in d. c. at ſi clerici. d. col. vij. & voluit Abb. in d. c. olim. vbi hoc ſequitur Felin. in col. iiij. & illum text. dicit ad hoc ſingu. Paris de Puteo, in loco ſupra alleg. in j. fallen. in iiij. ſublimitatione: & etiam ponit Franc. Curt. in repet. l. admonendi. in col. lxvj. ff. de iureiur. in verſic. iiij. limita.

Septimò fallit, niſi aliquis acceptet confeſsionem nomine fiſci. Ita limitat Felin. in d. c. olim. de reſcrip. col. iij. verſ. fallit ij. quem vide de veritate & intellectu. & in d. c. at ſi clerici. d. col. vij. & veritas huius limitationis ex decima fallentia infra ſcripta patet.

Octauò fallit, niſi cõfeſsio extraiudicialis fiat parte præſente, quia tũc probatur crimen, & poſſet puniri, tenet Abb. in d. c. olim. & in d. c. at ſi clerici. in col. v. ſic intelligens Innoc. in c. per inquiſitionẽ. de elect. Sed contrariã ſententiã tenet Aret. in d. c. at ſi clerici. in col. vj. motus optima ratione: & dicit ꝙ iſta eſt verior opinio, & refert Bart. & Salic. tenẽtes ꝙ ſolum facit indicium ad torturam. Et huic etiam opinioni contra Abb. aſſentitur Feli. in d. c. olim. in col. iij. verſi. iij. fallit. qui aliqua pro ea adducit, vbi vide bonã additionẽ in litera A. quę incip. cõfeſsio.

Nonò fallit, niſi fiat coram multitudine perſonarum: quia tunc tranſit in notorium, & probat. Ita limitat Felin. in d. c. at ſi clerici. d. col. vij. verſi. fallit iij. & in d. c. olim. col. iiij. verſic. fallit iiij. referendo

Anto.in c.veſtra. de cohab.cler. & mul. & in c. per inquiſitionem.de elect.

Decimò fallit niſi fiat corã ſyndico repræſentãte populũ,quia tunc plenè probat, & cõfeſſus punitur ex ea.Ita limitat Feli.in d.c.at ſi clerici.col.vij.verſ. fallit quartò,referendo Salic.in l,quoniã A.de infamia. idẽ Feli.in d.c.olim,col.iiij.verſ.fallit quintò. vbi hoc generalius dicit,videlicet,in publica pſona quæ poterit recipere probationes ad vtilitatẽ fiſci.

Vndecimò fallit, niſi cum tali confeſsione extraiudiciali concurrant aliæ coniecturę,& veriſimilia veritatis: quia tunc plenè probat. Et cùm ſit plena probatio poterit confeſſus puniri.Ita reſtringit Felin.in d.c.olim.col.v.verſic. fallit octauò.poſt Tindarum,quem ibi refert in d.tract. de teſtium veritate.& refert ad hoc eũdem Tindarum Iaſ. in d.l. magiſtratibus.in col.ij.in fin.ff.de iuriſd. omn. iud. Et refert quoddam inconueniens cui dicit quòd non ſufficienter reſpondet Tindar. vbi ſupra.

Duodecimò fallit, quia talis cõfeſsio extraiudicialis facit ſemiplenam probationem de crimine:tenet Felin,in d.c.olim.col.v.verſic. fallit nonò. referẽdo Tinda.vbi ſupra,quas limitationes nota,cum ſint in materia quotidiana. Et libuit eas deſcribere, quia,vt vides,ſparſim ſunt à Felin.deſcriptę.Et nullibi ſic reperies, præmaximè cum aliqua addidi vltra ipſum Felin. vt facilè iudicabis.

REGVLA CXXVI.

† Confeſſus crimen, de quo excipitur contra eum contingens cauſam, punietur ordinariè. text.eſt ſecundum expoſitionem gloſ.fin.ibi: & etiam omnes Docto.in c.j.de except.vbi gloſ.allegat iura aliqua,

Limit

Limita hanc regulam iiij. modis, vt per Felin. in d.cap. j. iiij.col.

Primò, niſi fiat cõfeſsio in forò mixto, inter pœnitentialem, & forum contentioſum. gloſ. eſt. quam ad hoc ibi extollit Domin. in c. ex pœnitentibus. l. diſtin. in gloſ. mag. ad fin.

Secundò, niſi confeſsio ſit non ſimplex, ſed quaſi conditionalis, vel obiiciendo crimen quod quis tacitè confitetur de ſeipſo. gloſ. magna, ad fin. in c. ſi quis Papa. lxxix. diſtin. quam not. Domin. in c. j. de teſti. in vj. ſecundum Felin. vbi ſupra.

Tertiò, niſi cõfeſsio fuiſſet in iudicio reprobata. Bal. in authen. nouo iure. C. de pœna iudicis qui male iudicauit. & confirmat Felin. in c. capitulum ſanctæ crucis. xxvj. col. verſi. confirmatur. de reſcript.

Quartò, niſi cauſa principalis eſſet intẽtata ciuiliter. Abb. in c. cum ſuper. in ij. col. de cõceſ. præb. Felin. vbi ſupra: qui in hac quarta limitatione vltra dictas, breuitatis cauſa perſtrinxit alias tres limitationes. vide per eum.

REGVLA CXXVII.

Confirmatio Papæ etiam ex certa ſciẽtia nõ prodeſt, in defectum ſubſtantialiũ: puta incõpetẽtiæ iudicis & falſitatis narratorũ, ſed ſolum in defectum ſolennitatis, vt in vocatione partis, & ſimilibus: vt eſt deciſio Rotæ, in nouis. ccxxx. incip. Papa cõfirmat. quam ad ſupra dictam regulam allegat Felin. in c. ij. de reſcript. in col. xxij. in prin. qui in confirmationem huius deciſionis, alleg. dictum Hoſtien.

Limita, niſi interueniret certa ſciẽtia dicti defectus ſubſtãtialis reddẽtis proceſſum nullũ, quia tũc ſi valeret cõfirmatio, ſuppleret defectum poteſtatis

gerentis actum. Ita limitat Domi. in c. Zenomanenſem. lvj. diſtin. quem refert Felin. vbi ſuprà, per ſupraſcripta verba pro limitatione d. regulæ. Et idem dicit ipſe Felin. in omni ſimili defectu: quia eodem modo tunc ſuppleretur data certa ſcientia illius.

REGVLA CXXVIII.

Cõiecturis legitimis quod apparet, cõſtare dicitur euidẽter, licet nõ fuerit expreſſum. tex. eſt ſecũdũ Iac. de Are. Bar. & alios in l. licet imperator. in prin. ff. de leg. j. facit tex. in l. ſi quis locuplex. in §. fin. ff. de manu. teſta. & cõfirmat hanc regulam Iaſ. ſeptẽ aliis concluſionibus, in d. l. licet Imperator. j. & ij. col.

Limita dupliciter, vt per eum ibi. d. col. ij. in fin.

REGVLA CXXIX.

Cõiuncta pſona poteſt agere ſine mãdato cũ cautiõe rati, vt eſt tex. in l. ſed & hæ pſonę. ff. de procur. (Vide l. x. tit. v. parti. iij.) dicitur tñ impropriè procurator, vt in gl. j. ibi poſita, p text. q ad hoc ſolet allegari in l. iij. §. j. ff. iudi. ſolui. vbi vide duas notabiles differẽtias inter cõiũctũ, & procuratorẽ, p Paul. de Caſtr. & collige tertiã differentiã ex tex. in l. patri pro filio. cũ l. ſeq. & quod ibi notat Bar. ff. de mino.

Limita xj. modis, vt p Alex. in l. exigẽdi. in ij. col. C. de procur. vbi etiã vide Iaſ. in ij. & iij. col. qui refert dictas limitationes Alex. & ipſe addit alias ſex, & ſic habebis xvij. reſtrictiones in quibus includuntur quinque limitationes, quas huic regulę tradidit Feli. in c. corã. in ij. col. de offi. dele. & vide eũdẽ Iaſ. in d. ij. col. vbi ampliat quadrupliciter iſtã regulã.

REGVLA CXXX.

Coniuncta perſona non admittitur in caſibus requirentibus ſpeciale mandatum, etiam cum cautione de rato. text. eſt in l. patri pro filio. ff. de minor.

text.& ibi Bald.in l.nec filius.C.de reb. credit. not. Abb.in c.conſtitutus.de in integr.reſtit.

Limita ſeptem modis,vt per Felin.in c.corã dilecto.ij. col.de offic.deleg.

REGVLA CXXXI.

Coniuncti verbis dicuntur,plures vocati ad hæreditatem,vel legatum, per nomen collectiuum, & ſic omnes ſimul admittuntur ad vnã duntaxat portionem,vt in l.Titius.& in l.interdum.& in l. liber homo.§.ſi Titius.ff.de hæred.inſtit.

Limita quatuor modis, vt per Ioan. Crotũ in repetit.l.re coniuncti.ff.de leg.iij.in col.ix. & x.Vide Iaſ.in l.fin.C.de impuberũ & aliis.col.antep.num.5. vbi vnam ampliationem, & ſex limitationes ponit.

REGVLA CXXXII.

† Cõſentire in actibus capitularibus,ſeu collegiatis non ſufficit canonicos, ſeu illos de collegio ſeparatim,ſed oportet ꝙ ſint tanquã collegiũ congregati, & collegialiter cõſentiant.gloſ.in c.cum omnes. de conſtit.quam ibi Cald. Bald.Ant.Card. Abb.Imol. & doct.indiſtinctè intelligunt,licet Ioan.Andr.ibi & in gloſ.ſua,verbo tractatus,in c.j.de reb. eccleſiæ non alie. lib.vj.poſt aliquos dixerit hoc ſpeciale eſſe in electione,per cap.in Geneſi.de electio.Confirmat hanc Felin.in d.c.cum omnes.col.xiij.vbi refert plures doctor. Vide in propoſito doctrinam magiſtralem in meis doctrinis, in verbo,maior pars.

Limita hanc concluſionem ſex pulchris modis, vt per Felin.ibi, col.xiiij.& ſeq. num.26.

REGVLA CXXXIII.

Conſenſus eius cui fit proteſtatio , requiritur regulariter in proteſtatione,not.Bar.in l.nõ ſolum.§.

morte.ff.de no. oper.nun.in col.v. & Ant.in c. cum M.Ferrar. in vj. & vij. chart. de conſtit. facit quod not.Innoc.in c.Cumana. de elect. & text.in l. fin.§. item ſi prædixerit. ff.nau.caup.ſtab.

Limita duodecim modis,vt per Præpoſ. in c.ſolicitudinem.in col.xjx.& ſeq. de appel.

REGVLA CXXXIIII.

† Conſilio alterius habens expedire actum,ſi illud omittit, actus eſt nullus, quaſi non ſeruata forma mandati: notat Vincentius, relatus per omnes ſcribentes,ibi ſequentes eum in cap.ex parte.de conſtit. vbi circà hanc concluſionē latè inſiſtit Felin. col.ij.

Limita tripliciter, vt per eum ibi, latiſsimè per iiij. ferè col.

REGVLA CXXXV.

† Conſors eiuſdem litis,poteſt agere pro conſorte, ſine mandato,præſtita eius ſatiſdatione.glo.in cap. cum M.de conſtit.in gloſ. j. vbi allegat iura ad hoc. gloſ.in c.cum dilecti.de dolo & contu.facit l.ſi petitor.ff.de iudi.traditur in cle. ſi religioſus.de procu.

Limita quadrupliciter, vt per Felin. in d.c. cum M.col.iiij. cum duabus ſequen.

REGVLA CXXXVI.

† Conſtitutio,futura reſpicit,nō præterita, niſi de præteritis in ea caueatur:probat text.in c.fin.de conſtit. vbi gloſ.alleg. concordantes tradit Hoſtien. in ſumma,de conſtit.§.quando conſtitutio, in fin.

Amplia quadrupliciter, & limita decem modis, vt per Felin. in d. c. fin. per xiiij. col. vbi plures ex limitationibus ſublimitat.

REGVLA CXXXVII.

† Conſuetudo & ſtatuta loci, in quo contractus

matri

matrimonij fuit celebratus,attēduntur, quo ad diſſolutionem. Tex.in c.j.de ſpōſ.& in l.ſi fundus.ff.de euict. Bald.in l.ſi voluntas.C.de fideicommiſ.

Limita dupliciter, vt per Fel.in d.c.j.col.ij.nu.23.

REGVLA CXXXVIIII.

Conſuetudo vel ſtatutum diſponens, quòd libri, puta mercatorum, faciant fidem pro ſcribente, valet & tenet: notant Bal. Ang. & Alex.in l.quædam. §.nummularios.ff.de eden.per illum tex.& Bal. in l. comparationes.in v.col.de fid.inſtru.& in l.cunctos populos.in col.xiiij.de ſumm.trini.& fide catho.& Inno.in c.ij.in col.xj.de fide inſtru.

Amplia adeò hoc procedere,quòd ſtabitur dictis libris, etiam ſi alibi, & extra locum vbi vixit talis cōſuetudo,producantur.tenet Ioan. And. in addit. ad Spec.in tit.de fid.inſtrumen.in §.nunc dicendum. in addit.magna,quæ incipit:priuatorum. quod reputat ſingulare Iaſ.in loco infra allegan.

Limita ſex notabilibus modis,vt per Iaſ. in l.admonendi.in colum.xvij.in lectura.ff.de iureiurand. vbi eorum vltimum ſublimitat.

REGVLA CXXXIX.

✝ Cōſuetudo,quæ inducit grauamē eccleſiis, nō valet.Ita tex.in c.j.de cōſuet.vbi Abb.& alij. Facit text. in c.nouerit.& in c.grauem.de ſentent. excom.

Limita quatuor modis, vt per Deci.in d.c.j.nu.3.

REGVLA CXL.

Conſuetudo,vel ſtatutum faciēs validam probationē,quæ de iure eſt inualida,ſi concurrerit euidēs neceſſitas,vel vtilitas,valet:tenet An.Abb.& Doct. in c.ij.de probat.per tex.in c.cum dilectus.in ij. reſpō. de fide inſtru.tenet Bart.in l.ſi ſeruus cōmunis

ipſe. ff. de ſtipulat. ſeruor. Bal. in l. j. in ij. chart. C. de ſum. trinit. & fide cath.

Limita quinque modis, vt per Felin. in d. c. i. de probat. in col. iij. & ſeq. quem vide, quia pro ipſa principali regula plures doctores refert, per eam plura & pulchra determinantes.

REGVLA CXLI.

† Conſuetudo, ius non ſcriptũ appellatur. Text. in §. conſtat. & in §. ex non ſcripto. Inſtit. de iure natu. gent. & ciuili. Barto. in l. ij. ff. de vulgar. & pupill. & in l. de quibus. ff. de legibus.

Amplia vno modo, & limita quatuor modis, vt per Decium in rubr. de conſuet. col. j.

REGVLA CXLII.

Conſuetudo præſcripta, per aliam contrariam, & præſcriptam conſuetudinem, tollitur: per non præſcriptam verò, non tollitur. Gloſ. eſt ſing. in l. nemo. §. temporalis. ff. de regul. iuris.

Limita primò procedere in cauſa petitorij, ſed in cauſa poſſeſſorij, conſuetudo ſecunda non præſcripta, tollit primam præſcriptam. ita Bal. in c. j. in col. j. de feudi cog. quod dicit mirabile Iaſ. in l. de quibus. in col. xviij. ff. de legib.

Secundò limita, quando licet ſecunda non eſſet præſcripta, tamen populus vult ſtatim eam valere: notat Abba. in c. pro illorum. ij. & iij. col. de præb. refert Iaſ. ibi ſupra.

REGVLA CXLIII.

Cõſuetudo, vel ſtatutũ abſorbẽs in totũ legitimã filiorũ, nõ valet: tenet Abb. in c. fi. pe. col. de cõſuetu. & in iſto articulo adeò contrariæ ſunt opiniones, quòd ſunt Docto. aliqui, aſſerentes hanc eſſe communem

munem opinionem,& alij contrariam (& ſic quòd poſsit in totum tolli,vel abſorberi) eſſe communem, quos referre non curo:alieno enim labore ſunt iuncti. Deſcribit eos Hieron. Chucalon (quem noſtra Hiſpania produxit) in additio. ad Philip. Dec.in l. iura ſanguinis,in fi.ff.de regul. iur.in litera A.in addit.incip.contrarium. vbi in hac opinione reſidet, quia eſt opinio Canoniſtarum.

Limita primò niſi ille filius haberet vnde viuat: ita not.Abb.in c.Raynutius.in iiij.col.ver.ego crederē.de teſt.Refert Ioā.Lup. in repe.in c.per veſtras. fo.lxxiiij.col. j.verſ. & idē eſt. & in fol.lxxix.col.ij. verſ.ex quo infertur.vbi refert Alex.in c. ius gētiū. j.diſtinctione,dubitare de ea.Vide Rochū Curtiū in tra.de conſue.in fo.xxij.col.iiij.poſt medium,vbi dicit,quòd communis opinio eſt,quòd ex cauſa poſſit legitima non ſolum minui,imò in totum tolli per ſtatutum,vel cōſuetudinem:vnde poſſemus dicere, quòd ſit iuſta cauſa ſtatuendi id, quòd filius habeat vnde ſe alat, vt ſic procedat noſtra limitatio.

REGVLA CXLIIII.

Cōſuetudines & ſtatuta loci, in quo iudiciū agitatur,cōſiderātur quātum ad ordinatoria iudicij,& proceſſus ſolēnitatem:not. Bar. in l.cūctos populos. in vj.col.C.de ſum.tri.& fide cath. per l.iij.in fi.ff.de teſti.Eſt gl.not.in c.quod clericis.de fo.compe. quā ibi ſequitur Ioā.An.& vide ibi Maria.in col.ij.verſ. quo ad primum,per totam colum.& ſeq.

Limita quādrupliciter, vt per eundem Maria.in d.c.quod clericis.in fi.

Conſuetudo vide infra in verbo,ſtatutum: & in verbo,præſcriptione.

REGVLA CXLV.

Conſulens alicui, vt aliquem occidat, tenetur ac ſi ipſe occidiſſet: vt in l. qui occidit. §. penult. ff. ad l. Aquili. & in c. de cætero. de homi.

Limita hanc regulã ſex modis, vt per Ioan. Vilemati de Fortia, in repe. l. diuus. ff. ad l. Cornel. de ſicariis. in col. ij. & eſt illa repetitio in iiij. vol. repetitionum iuris ciuilis.

REGVLA CXLVI.

† Contractus ratione non ſortitur forum ille, quí tanquam viator contraxit: probat tex. in l. hæres abſens. §. j. ff. de iudi. not. gloſ. in c. Romana. §. nec etiã. de for. compe. in vj. in verbo, reſpondere.

Limita quadrupliciter, vt per Maria. in c. dilecti filij. in col. xij. de fo. compe.

Primò, quando contrahens ignorabat illum viatorem, ignorantia probabili, quod in dubio præſumitur, ſi videt illum habentem pergulã, ſeu tabernam, aut quid ſimile: vel ſi ille nõ habebat aliquod ſignum peregrinationis, vel itinerationis.

Secũdò, ſi res erat talis, quæ veriſimiliter à viatore emebatur, aut vendebatur: vt ibi ſtatim ſolueretur pecunia, aut traderetur res.

Tertiò, in his qui accedunt ad locum ea ſola intẽtione, vt in illo loco contrahant, & ibi forum ſortiantur, quamuis ſtatim intendant inde recedere.

Quartò limita, vt viator contrahendo non ſortiatur forũ ratione contractus, quãdo cõtra viatorẽ, aliàs nõ daretur naturalis habitus fori, & iuriſdictionis, ſecus ſi fortè ex aliquo priuilegio non poſſet iſte cõtrahens ibi conueniri: nam ex contractu facto cum ipſo, tãquam cum viatore, tolletur ius priuileg

uilegij,& ibi poterit conueniri,ex habitu primę iuriſdictionis. Et has duas vltimas limitationes, habuit ab Antonio in c.fi.eo.tit.vt ipſe refert.

REGVLA CXLVII.

Contractibus apponi ſolita, & ſi non apponantur,pro expreſsis habẽtur. Text.eſt quem ibi dicunt meliorem de iure Bal. Ant.& Imo.in c.cũ M.Ferrarien.de conſti,quem etiam commendat Iaſ.in l.vt liberis.col.ij.C.de colla.vbi,& in col.ſeq. plura ſimilia cumulat.Et vide in propoſito,quæ poſui in meis doctrinis magiſtralibus,in doctrina incip.diſpoſitio.vbi alias remiſsiones deſcripſi.

Limita dupliciter ſupraſcriptam concluſionem, vt per Iaſo.in d,l.vt liberis.col.iiij.

REGVLA CXLVIII.

Contractibus ſtricti iuris,non poteſt agi per ſtipulationẽ,ratione deceptionis,vel doli,re ipſa,quãdo promiſſor nõ habet animũ decipiendi;regula eſt per hæc verba à Iaſo. deſcripta.per tex.ibi in l.ſi id quod aurum.ff.de verb.oblig.in iij.notab.

Limita quadrupliciter,vt ibi per eum.

REGVLA CXLIX.

Contractibus aucto iure dationis,& re debita ex contractu aucta, augetur ius acceptionis , ac ipſum debitum,vel obligatio;ita quòd augmentum ſuperueniens rei obligatæ,vel quæ ex contractu debetur, acquiritur ei cui res debetur , vel eſt obligata iuxta terminos obligationis,vt in l.ſi fundus. in princip. §.ſi res.& in l.Paulus. §. ſi domus. ff. de pign.& in l. grege.in princ.ff.eod.

Deſcripſit hanc regulam , & ampliat eam terdecim modis , & limitat aliis vndecim Albert,Brun.in tract

tract.de augmento & diminu. monet. fol. xvij.col. j.cum aliis quinque ſequent.

Cōtractus, vide ſuprà cōditio, & infra nominatis.

REGVLA CL.

Contrahentes nō poſſunt facere, quòd obligatio vel ſeruitus realis ipſo iure finiatur tempore, ſed tātum paratur exceptio. Text.eſt in l.eum qui ita.§. qui ita.ff.de verb. oblig.text.eſt ſimilis in l.obligationum ferè. §. placet. ff. de actio. & obligatio. Rationem huius aſsignat, & ex ea aliqua ſubtilia infert Iaſ.in d.§.qui ita.j.& ij.col.

Limita tribus modis, vt per Iaſo. in d. §.qui ita. dicta colum.

REGVLA CLI.

Contrahentibus licitum eſt ab inuicem ſe decipere, in pretio, aut valore rei ſuper qua contrahitur: probat text.in l.cauſa.§.pen.ff.de min.pro quo facit lex, ſi hæres.ff.de min.

Amplia iſtam regulam quinque modis, & aliis xviij.reſtringe: vt notabiliter per Panta.de Crema. in repetit.l.ij.C.de reſcind.vendit.in col.xxxij.cum quinque ſequent.

REGVLA CLII.

Contumax vt aliquis reputetur, requiritur trina citatio. Tex.eſt in l.contumacia.ff.de re iudi.

Limita decem modis, vt per Alex.ibi, qui de aliis fallentiis ſe remittit.

REGVLA CLIII.

✝ Contumax reus, cōtra quē fuit facta miſsio ex ſecundo decreto, reuertens nō auditur aliquo modo. Gloſ.in c.quoniam frequenter.in gloſ. fi. vt lit.non conte.tenet Imol.in l.creditoribus. ff.de re iudi.

Limi

Limita dupliciter, vt per Feli. in c. conſultationibus. ij. col. de offic. deleg.

REGVLA CLIIII.

† Contumacia non eſt de per ſe delictum. Ita Abb. in c. j. de iud. col. iiij. & eſt communis opinio, prout aſſerit Felin. in c. ex literis. de conſt. col. pe. nu. xxvij. vbi plura allegat pro dicta regula.

Limita quinque modis, vt per Felin. vbi ſupra poſt Domi. in ſumma. iiij. q. j.

REGVLA CLV.

Contumacia domini dicitur, & non procuratoris, quando dominus citatur, & mittit procuratorem, qui non comparet: notat Bart. in l. cum filius, §. in hac. quaſi in fine. ff. de verb. oblig. alleg. text. in l. ſi procurator. §. tutores. ff. manda.

Limita quatuor modis, vt per Cepol. in cautela lvij. incip. iſte artic. in princ.

REGVLA CLVI.

Conuentio inter partes, quòd debitum non poſſit probari niſi per inſtrumentum, & non per teſtes, non valet. Gloſ. eſt ſingu. in authent. vt ſine prohib. mat. cred. in §. quia verò. in verbo, ſenatuſconſulto, poſt med. col. vij. quam ibi ſequitur Ang. & Imo. in c. ſi diligenti. de for. compet. in col. iij. Bald. Ang. & Pau. in l. pactum inter hæredem. ff. de pact. & illam dicit notab. Hippo. in repeti. rubri. C. de probat. in col. viij. propè fi. vbi plures doct. refert illam ſequẽ, quos referre exiſtimo ſuperuacuum.

Limita dupliciter ſupraſcriptam concluſionem, vt per Iaſ. in authen. iubemus. col. ij. C. de iud. vbi dictam gloſ. dicit ſingul.

REGVLA CLVII.

Copula regulariter requirit concurſum vtriuſq; copulati, vt eſt text. in l. ſi hæredi plures.ff.de condict. inſt.& in §.pen.Inſti.de hære.inſti.& in l.ſi quis ita.ff.de verb.oblig.

Amplia ſemel, vt per Iaſ.in l.j.in col. ij. ff.de iuſt. & iur. quam ampliationem ornat ſeptem deciſionibus notandis.

Limita octo modis, vt per eum ibi, in duabus col. ſeq. vide latius per Feli.in c.ij. de reſcrip. in colum. xj. in §.copula, cum ix. colum. ſequ. quia licet ſolum principaliter ſex fallentias proſequatur, plura tamen notanda interſerit in materia. Et vide Iaſ. in d. l.ſi quis ita. vbi tantum vnam ampliationem, & tres limitationes ſcripſit.

REGVLA CLVIII.

Correlatiuorum natura talis eſt, quòd diſpoſitio facta de vno ſolo, extenditur ad aliud, etiam non expreſſum: vt in l. fin. & ibi Bart. C. de indic. vidu. tol. & in l.fi. & ibi etiam Bart. ff. de acceptil. text. & Bart. in l.j.C.de cupreſsis.lib.xj. quem dicit meliorẽ de iure Iaſ.in authen.ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus vendit. in col.xiij. quaſi in princ. Pro cuius intellectu vide Bal. in l. j. C. de commu.ſer.manumiſ. vide plenè de materia per Hippol.in l. ſi quis viduã. col.v. ferè per totam.ff.de quæſt.

Limita quadruplicitér, vt per Feli.in proœ. Gregor.in parte, Gregorius. à nu.3. vſq; ad 12.& in c.fi. de Iudæis, vbi ponit aliquas doctrinas, pro exemplis huius regulæ. Et vide vberrimè per Bapt. de ſancto Blaſio in tract.correlatiuorum, vbi per ſex folia deſcripſit centum & decem ampliationes, & totidem

limi

limitationes ad ſupra ſcriptã regulam:& eſt ille tractatus inſertus in ij. volum. Tractatuum.

REGVLA CLIX.

† Correus credendi,quæ à debitore exigit,tenetur alteri correo communicare. Text.in l. qui hominẽ. §.j. ff. de ſolut.& in l. iij. §.j.ff.de duob.reis. glo.celebris in l.frater à fratre. quam ibi ſcribentes exaltant.ff.de condict.indeb.

Limita duobus modis, vt per Iaſ. in d. l. frater à fratre.in lectura. col.xiij. & in repet. col.xvj.

REGVLA CLX.

Creditor quãdo ſuccedit debitori,actiones confunduntur:probat text. in l. debitori. C.de pact. & in l.licet.C.ad legem Falcid.& in l.pen.C.de hæred. actio. & in l.cum ſecundum.C.de fideicom.

Amplia ſemel,vt per Iaſ.in d.l.debitori.in princ.

Limita tribus modis notabilibus,vt per Alexan. ibi,circa principiũ:vbi vide Iaſo.qui allegat aliã limitationem remiſsiuè.Et vide eundem Iaſ.in l. frater à fratre.col.ij.nu.4.vbi duas limitationes ponit.

REGVLA CLXI.

Creditor habens rem meam pignoratam, eã mihi ſimpliciter legando,in dubio cenſetur mihi legare liberationem tantum pignoris,non autem remiſſionem debiti principalis: quare hæres non tenebitur aliquid ſoluere,nec debitum perſonale remittere,ſed tradere tantum rem à pignore liberatam.glo. eſt nota.in l. ſi tibi. in glo. ij. ff. de legat.j.facit text. in l. j .ff. de libera. lega.

Limita tribus modis vt per Bart.in d.l. ſi tibi homo. qui colliguntur ex eius doctrina, prout ibi refert Iaſ. col. pen. in fine,cum ſequenti.

REGVLA CLXII.

Creditor petēdo in iudicio ſortem principalem, non præiudicat in vſuris, intereſſe damnis, nec in aliis acceſſoriis:ſecus videtur in receptione ſolutionis, quia recipiendo ſortem ſimpliciter, ſibi præiudicat in iſtis acceſſoriis. Iſtam regulam tradit Iaſon per text. ibi in l.j. C.de iudi. in ij.col.

Limita ſex modis, vt per eum ibi, in ij. & iij. col.

REGVLA CLXIII.

† Creditori priori ſoluens, non ſuccedit in pignore, nec in hypotheca, vt in l. res obligatas. C. de pigno.& in l.j.C.de his qui priorum loco creditorum ſuccedunt.

Limita quinque modis, vt per Ripam in l.ſi ventri.§. eorum ratio.col.ij. ff. de priuil.credito.

Primò, niſi ſoluens eſſet alia ratione creditor debitoris, quia tunc ſuccedit in pignore cum priuilegio prioritatis; vt in l. j. C.qui potio.in pign.habe.

Secundò, vt non procedat ſi ſoluens emeret nomen ipſius prioris creditoris, vt in l. ſi à creditore. C.de actio.& oblig.

Tertiò, niſi prior creditor ſoluenti cederet iura ſua. l.fin.C.de iure fiſci.

Quartò, niſi prior creditor traderet pignus ſoluenti, quia tradendo videtur cedere hypothecam, vt in l. cum ex ea.& ibi Bald. C.de remiſ. pigno. de quo tamen dubitat Ripa, quia in contrariū videtur caſus in l.j.C.quib. mod.pign. vel hypothe.

Quintò fallit, niſi actum ſit quòd ſoluens ſuccedat in locum prioris: vt in d. l.j.de his qui in priorū loco ſucce.& in hoc caſu tria requiruntur ſecundū eundem, poſt gloſ.in d.l.j.& poſt Azonē in ſumma,

REGVLA CLXIIII.

Creditores non poſſunt agere reuocatoria, contra illos, in quos bona ſunt alienata, niſi prius excuſſio præcedat in bonis debitoris, qui in eorum fraudem alienauit. Concluſio fuit gloſ. in §. item ſi quis in fraudem. in verbo, poſſeſsio. in vlt. expoſitione. Inſtit. de action. quam ibi ſequuntur Doct. Pro qua concluſione bene facit text. in l. j. ibi: bonis eius excuſsis. & in l. penul. C. quæ in fraud. cred. reprobata gloſ. in d. l. j. quæ voluit contrarium.

Limita hanc cõmunem ſententiam ſex modis, vt per Iaſ. in d. §. item ſi quis. col. xvij. cum duabus ſeq.

De litera D.

REGVLA CLXV.

† DAMNATORVM bona de iure Authenticorũ, applicantur aſcendentibus, & deſcendentibus condemnati in infinitum. Text. eſt in authen. bona damnatorum. C. de bon. pro ſcript. vbi doct. Tu tamẽ Hiſpane hodie de iure regni vſq; ad tertium gradum tantum, habes text. in l. viij. tit. x. & l. vj. titu. vij. & l. v. tit. xxxj. part. vij. Item applicatur & tranſuerſalibus, vſq; ad tertium gradum, deficientibus aſcendentibus, & deſcendentibus. d. authent. bona damnatorum. Tu tamen Hiſpane per dictas leges habes, quòd excluſis trãſuerſalibus, fiſcus admittitur, niſi in caſu l. ij. tit. xxvj. part. vij. Vide text. in l. iij. & iiij. tit. iiij. & l. iiij. tit. fin. lib. viij. ordin. regal.

Amplia hanc concluſionem duobus modis, & limita octo modis, vt per Michaël. de Cifuentes, in commento legis iiij. Tauri.

Primò amplia, etiam ſi ille cuius bona veniunt confiſcanda ſe occidat. Gloſ.not.in l.fin.in fin. C.de iure fiſci, libr.x. pro qua videtur text. in l.j. tit. xiij. lib.viij.ordin.rega.

Secundò amplia, etiam ſi iudex in ſententia expreſsè publicet bona, in caſu in quo erant publicanda, in conſequentiam pœnæ.

Limita primò, niſi quando publicantur non omnia bona ſed aliqua pars duntaxat, ſiue quota bonorum: allegat iure regio l.viij. tit.x.part. vij.

Secundò limita, niſi in crimine læſæ maieſtatis. l. quiſquis. C.ad l. Iul.maieſt.& l. ij. tit. ij.part.vij. & l.ij. tit.vij.lib.viij.ordina.rega.

Sublimita primò quando filij committentiū tale crimen maieſtatis, ſunt emancipati, quia illi habebunt bona fiſco excluſo, per glo. vnicam in verbo, non valeat.in d.l.quiſquis.§.emancipationes. ſed illa reprobatur per vtrunque Imol. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ad Trebell. ideo tene contrariā opin. eſſe de iure veriorem.

Secundò ſublimita, non procedere hanc limitationem in filiis natis ante delictum læſæ maieſtatis commiſſum. Glo.l. diuo Marco. C.de quæſtio. pro qua tu Hiſpane habes l.iij.tit.ix.lib.iiij.ordin.& eſt caſus in l.vj.ad finem. tit.xxvij.parti.ij. Dicit tamen Cifuentes vbi ſupra, ſe credere quòd fiſcus non patietur talem limitationem ad d. l. quiſquis.

Tertiò limitatur prædicta regula, in crimine hæreſis.authen. Gazaros.de hæret.C.& in cap. cum ſecundum. de hæret.lib.vj.quibus ſtandum eſt, maximè c.cum ſecundum. cum ſit crimen eccleſiaſticum ſecundum Cifuentes, non obſtātibus legibus regni

all egat

allegatis per eum, aliter diſponentibus.

Quartò limita, niſi quis iniecerit manus in cardinalem.

Quintò limita, niſi in omnibus caſibus, in quibus bona ipſo iure confiſcantur.

Sextò limita, niſi in aſcendentibus vel deſcendentibus naturalibus tantum, vel ſpuriis.

Septimò limita, niſi quis códénetur propter delictũ, ad ꝑditioné bonorũ, abſq; alia pœna corporali.

Octauò limita, niſi caſu quo quis condemnatur, vel confiſcantur eius bona per annotationem, propter eius contumaciam: & quia inter iuris communis doctores eſt repugnantia, vide tũ Hiſpane l. vij. tit. viij. part. iij. & in pragmaticis huius regni, fol. clxij. & clxiij.

REGVLA CLXVI.

† Damni replicatio admittenda eſt contra exceptionem lucroſam. Gloſ. eſt in c. dilecti. in gloſ. fin. de except. quam ibi in hoc ſequũtur Docto.

Limita hanc concluſionem, vt per Felin. ibi ij. col. tribus notabilibus modis.

REGVLA CLXVII.

† Datæ tempus in reſcriptis, regulariter attéditur. Text. in c. eam te. de reſcript. & in Clem. fin. eod. tit. facit text. in c. ſi ſuper. de offic. deleg. lib. vj. text. in c. tibi qui. & in c. duobus. & cap. ſi eo tempore. de reſcript. lib. vj.

Limita ſex modis, vt per Felin. in d. c. eam te. col. penult. & fina.

REGVLA CLXVIII.

† Debitor ſi eſt captus, & incarceratus, nó ſeruató iuris ordine, non retractatur eius captura, ſi apparet

quòd verè eſt debitor. Text. eſt in l. fin. §. fin. ff. quod met. cau. reputat vnicum & ſing. Bal. in c. tuæ. vt lit. non conteſt. & c. conquerente. de reſtit. ſpol. quod refert Iaſ. in l. à diuo. §. in vēditione. iij. col. de re iud.

Limita hāc regulā dupliciter, vt per Iaſ. vbi ſupr.

REGVLA CLXIX.

† Debitor ſpeciei, perempta ſpecie, ante moram liberatur. Text. eſt in l. quòd te mihi. ff. ſi cert. petat. & text. in l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. oblig. & vtrobiq; omnes doctores.

Amplia hanc regulam ſeptē modis, & limita tripliciter, vt per Iaſo. d. l. quod te. in iij. col.

REGVLA CLXX.

Debitor ſine die, ſi conuenitur priuſquam extraiudicialiter moneatur, non ſoluet expenſas, ſi confitetur, quia non fuit in mora: not. Abb. c. ij. prope fin. de accuſ. not. bene Angel. l. ſi manumiſſori. C. de obſeq. pa. præſt. Bald. in l. non ignorat. C. de fruct. & lit. expen. Vide Felin. in c. nouit. de iudic. prope fin. & in d. c. ij. in fine.

Limita iſtam concluſionem ſex modis, vt per Felin. in c. licet heli. de ſimo. col. ij. & vide eum in col. ſeq. cui incumbit onus probandi, ſi negetur interueniſſe monitionem extraiudicialem.

REGVLA CLXXI.

Debitor neceſſarius, quando aliquid relinquit in teſtamento, ſemper videtur tale legatum factum vt compenſetur cum debito. Hanc regulam deſcripſit Iaſ. in auth. præterea. col. x. C. vnde vir & vxor. quam colligit ex dictis per Bart. & doct. ibi, & per Bart. in l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ff. ſolut. matr. quæ dicta prius ipſe Iaſ. in col. ix. declarat.

Amplia

Amplia mirabiliter, vt per eundem ibi, poſt Aret. in cōſil.xciij.incip. viſo legato.col.j. in fi. etiā ſi talis debitor ſit neceſſarius, in foro conſcientiæ tantū.

Limita dupliciter, vt per eundem Iaſ. ibi.

REGVLA CLXXII.

† Decennio ſi quis habitauit, videtur habere animum perpetuo ſtandi, & præſumitur ibi cōſtituiſſe domicilium. Text.iuncta gloſ.in l.ij. C. de incolis. lib.x.& ita intelligitur quod not. Io.And.in proœ. Decret.per l.cum de in rem verſo.ff.de vſur.Bart.& Angel.in l.lex Cornelia.§.domum.ff.de iniuriis.

Limita dupliciter, vt per Maria. in c.fin. col.xvj. de foro compet.refert eum Felin. in c.dilectus. el ij. de reſcript.col.vij.

REGVLA CLXXIII.

Defendere aliū non tenetur qs regulariter de iure ciuili.tex.eſt in l.metū etiā.§.licet.ff.quod me.cau.et ibi Bar.gl.in l.culpa caret.ff.de re.iur. Bar.in l.ij. §.ſi eo.ff.ad Syll.& vide rationes ad hāc regulā, & alias remiſsiones per Io.Vilemati, in loco infra allegādo.

Limita tripliciter, vt per Felin. in c.quam te. de ſent.excom. ij.col. & limita latius vt nouiſsimè per Io.Vilemati, in repetit.l.diuus.ff.ad l.Corn.de ſicar. col.v.& ſeq.& habetur illa repetitio in iiij.volu.repetitionum diuerſorum doctor.in iure ciuili.

REGVLA CLXXIIII.

Delegationis inſtrumenti regiſtratio facta in actis, probat originale, adeò quòd non eſt amplius opus, ipſum producere. Ita concludit Innoc.in c.cū in iure.de offic.deleg.cuius ſententiā referūt Domi. de Rota, deciſio.xciij. & eſt prima ſub tit.de fid.inſtru.hoc atteſtāte Feli.in loco infra allegan.quæ de-

ciſio eſt in antiquis:illa tamē nō refert Inno.in loco vbi Feli.dicit,nec loquitur in inſtrumēto delegationis,ſed procurationis,& alios etiā citat idē Felin.in fauorē huius regul.in d.c.cū in iure.iiij.col.in prin.

Amplia dupliciter ſecundum eum primò etiam ſi poſtea appareat originale abolitum, vel abraſum, vel caſſum,quia non nocet.

Secundò etiam ſi originale nō fuit regiſtratum, ſed data copia parti,quę nihil oppoſuit,quia perdito originali,cogetur pars copiā exhibere,quæ regiſtrata faciet fidem:pro quo ſolum refert Paul.de Caſtro in l.publicati.C.de teſta.

Limita tripliciter ſecundū eundem Felin. primò dūmodo iudex authorizauerit exemplationi, quia generaliter nō ſufficit productio facta corā ſolo notario : & hanc reſtrictionem præcipit mente teneri.

Secundò limita, dummodo regiſtratio ſit facta de toto tenore inſtrumenti,vel de principio & fine, cum clauſulis ſubſtantialibus:ſecus ſi ſimpliciter de principio & fine.

Tertiò limita, dummodo præſente aduerſario, vel citato.

REGVLA CLXXV.

† Delegatus inferioris,nō poteſt ſubdelegare.Hāc regulam probat text.in c.ſuper quæſtionum.§.ſi verò. de offic. deleg. & ibi gloſ.elicit ex text.

Amplia vno modo, & limita ſeptē modis, vt per Felin.in d.§.ſi verò.col. penult.& fin. vbi aliquas ex limitationibus ſublimitat.

REGVLA CLXXVI.

† Delegatus Papæ cognoſcit etiam an ſua ſit iuriſdictio.tex.eſt in l.ij.ff.ſi quis in ius voc.nō ierit.& in

l.præſc

l.præſcriptione.C.ſi contra ius vel vtili.public.tex. in c.ſuper literis.de reſcript.

Amplia tripliciter, & limita quatuordecim modis collectis per Felin. in d.c.ſuper literis.colum.x. cum x.ſequent. vbi etiam aliquas ex limitationibus ſublimitat multipliciter.

REGVLA CLXXVII.

† Delegatus inferioris à principe non poteſt multã indicere.Ita conſulit Ang.conſi.viij.& ſequitur Felin.in c.de cauſis.col.iiij.de offic. deleg.

Limita quadrupliciter hanc concluſionem, vt per eum ibid.

REGVLA CLXXVIII.

† Delegatus poſt ſententiam latam, & executioni mandatam,ita functus eſt officio ſuo,vt non poſsit ſe vlterius impedire:ante executionem verò functus eſt quo ad cognitionem.l.ſi vt proponis.la j.C.quomod. & quand. iud. Domini de Rota,deciſ. cccxlj. incip.dubitatur vtrum,in nouis.

Limita octo modis, vt per Felin. in c.in literis.j. col.& ſequenti.de offi.deleg.

REGVLA CLXXIX.

Delegatus inferioris non poteſt facere citari reũ, & ſic capi perſonam inuitã:probat glo.in l.cõſentaneũ. C. quomo. & quan.iud.& in §.ſi verò etiam.in auth.de exhib.reis.colla.v.notant Doct.in l.pleriq;. ff.de in ius voc.& ita eſt communis concluſio.

Limita iſtam cõcluſionem, niſi talis captura perſonæ, fieret de ſuſpecto de fuga.Ita limitat Iaſ. poſt Roma.ibi.in l.ij.col.iiij.ff.de iuriſdi.om.iud.

REGVLA CLXXX.

† Delegati poteſtas,prorogari non poteſt. Hanc re-

gulam probat text.in c. P.& G. de offic. deleg. per quem ita notant Doɛto. ibi.

Limita ſex modis,vt per Felin.ibi,col.ij.

REGVLA CLXXXI.

Delegatus Papæ,vel principis, poteſt ſubdelegare,vt in c.cum cauſam. de appel. & in c.ſuper quæſtionum. §.ſi verò.de offic.delega. & not.in c.cum Bertoldus. de re iud. & eſt Cæſareus caſus in l.à iudice.C.de iudic.

Habes Hiſpanè tex.ad idẽ,in l.xix.tit.iiij.part.iij.

Amplia quinq; modis, & limita quatuordecim, vt per Iaſ.in d.l.à iudice.col.antepen.cũ duabus ſeq.

Delegare.vide infra,in regula ordinarius.la ij.

REGVLA CLXXXII.

† Deliɛtum quando quis cogitat, agit, & perficit, regulariter punitur,nec pœnitentia ſibi prodeſt, vt in l.qui ea mente.ff.de furtis.

Iſtam regulam tradit Philip. & limitat quinque modis in c. j.de homic.in vj.in col.fin.

Primò,in foro conſcientiæ,& pœnitentiali.

Secundò, quando ex pœnitentia, declaratur in præteritum non fuiſſe deliɛtum, vt in l.j.C.de crimin.ſtellion.

Tertiò,quando quis deliquit incitatus, à re ſuper qua deliquit,vt in l.j.§.j.ff.de ſer.fugit.

Quartò, quando ex tali deliɛto, oriebatur aɛtio ad intereſſe, quod deſinit per pœnitentiam : vt in l. ex hoc ediɛto.§.penul.ff.de alien.iud.

Quintò, quando aɛtio ab initio non erat pœnalis,vt l.j.§.quod ſi fecerit.ff.de public.quia aliàs ſi ab initio eſſet pœnalis,non admitteretur in pœnitentia, niſi in caſu per eum ibi.

REG

REGVLA CLXXXIII.

Delictum factum à famulis,amicis, vel conſanguineis alicuius,ei non imputatur,nec ſciuiſſe præſumitur. Probatur iſta regula per text.& gloſ.in c. quia præſulatus.j. q. iiij. & in c. Petrus.de homic.à cõtrario ſenſu,& in c.ſicut tuis.de ſimon. & in c.cũ ad ſedem.de reſti.ſpol.per quẽ tex.ita not. Bald.in l. ad inuidiam.C.quod met.cau.fi.col. vbi dicit menti tenendum:& in aliis locis per Felin. relatis in d.c. Petrus.col.j.vbi hanc regulam deſcripſit.

Limita ſeptem modis notandis, vt per eum ibi,in d.col.j.ad fin.& ferè per totam ſeq.

REGVLA CLXXXIIII.

† Delicto non tenetur quis obuiare ſecundũ legem. Gloſ.eſt in c.quantæ.verſ.interpretari.de ſenten.excom. text. in l. metum. §. ſed licet.ff.quod met.cau.

Limita tripliciter, vt per Felin. in c. j. colum.ij. de offic. deleg.

REGVLA CLXXXV.

Denunciatio extraiudicialis, non cauſat malam fidem,vt in §.poteſt.xvj. q. iij.verſicu.his.& in l.pe. ff.pro emptore.

Limita ſex modis,vt per Felin.in c.nihil.colum. pen.& fin.de præſcript.

REGVLA CLXXXVI.

Deponens apud hoſpitẽ, valiſiã vel fardellũ clauſum & ſigillatum probat ſuo iuramento,res ibi exiſtentes:ſi ſibi per hoſpitem diſsigillatum,& apertum tradatur. Doctrina eſt Bar.qui refert Inno.in l.in actionibus.fi.col.ff.de in litem iur. vbi vide Iaſ. pen. col.qui hanc dicit eſſe communem ſententiam,pro qua refert Bal.Roma.Fulgo.Spec.Nicola.Imo.Sali. & Io.

& Io.Petrum de Ferraria:& vide eundem Iaſ. in l.ſi quando.col.antepen.C.vnde vi.

Limita tribus modis,vt per Iaſ. in d.l.in actionibus.in d.col.antepen.

REGVLA CLXXXVII.

Deportatus eſt incapax hæreditatis, vel legati:& ſic non habet teſtamenti factionem paſsiuam. Text. eſt.vbi doct. in l. j.C.de hære. inſtit.faciunt not.per Bartol.in l.ſi deportati.ff.de lega.iij.

Limita octo modis deſcriptis per Iaſ.in d. l.j.in j.colum.

REGVLA CLXXXVIII.

Determinatio aliqua, reſpiciẽs plura determinabilia,debet ea æqualiter determinare. Text.eſt in l.iã hoc iure.ver.ſed ſi aliter. & in l. Lucius.ff.de vul.& pup.& in l.in teſtamento.la j. C. de teſt.milit.& in l. quamuis. & in l.hæreditatem. C.de impub.& aliis.

Amplia hoc procedere, etiam in ſtatutis. Ang.in conſil.cxliij.incip. tria videntur.ad fin.quem refert Iaſ. in d.l.in teſtamento. col. iij. vbi regulam prædictam limitat dupliciter.

Primò videlicet quando in vna re ex determinabilibus,ſubeſſet maior fauor.

Secundò,quando ineſſet maior ratio: quem vide de veritate.

REGVLA CLXXXIX.

Dictio ſeu,eſt ampliatiua,ſeu augmẽtatiua,& facit vtrũq; deberi. Tex.habes cũ exemplis in l. ſi quis ita.ff.de auro & arg.leg. voluit gloſ.in c.ego Ludouicus.in verbo,ſeu.lxiij.diſtin.probat gloſ.in c.bone.el primo.in glo.fi.de poſtul.præl. not.Car.in cle. j.§.porrò.de ſum.tri.& fide catho.& Abb.in c.inter

cæt

cæteras. col. j. in fi. de reſcript. vbi per eius additionem: vnde dicebant Bald. & Paul. in l. cum quidam. C. de lega. quòd ſi teſtator legat libros quos habebat Bononiæ, ſeu Paduæ, omnes debentur.

Limita primò, quādo caderet inter dictiones ſingularis numeri: vt ſi legat teſtator, equum album, ſeu nigrum, quia tūc legatarius, non habebit niſi vnum. Ita tenet Bal. in c. inter cæteras. fin. col. de reſcript. quod dicit mirabile Iaſ. in d. l. cum quidam. col. ij. poſt med. nec alibi legiſſe: reputat tamen eam periculoſam limitationem quantum ad ſe.

Secundò limita, quia licet dicta dictio augeat, tamen non debet augere immoderatè. Ita reſtringit Iaſ. in d. col. ij. referendo ad hoc Archi. in d. c. ſi ego. & in c. ſtatutum. §. cum verò. de reſcrip. lib. vj. col. j. quod dicit eſſe magnum dictum, tamē dubium quo ad ſe, & relinquit cogitandum.

Tertiò vltra Iaſ. reſtringe, in contractibus, in quibus non fit ita plenior interpretatio ſicut in legatis, & ideo regula noſtra non procedit in eis. Ita tenet Ioan. de Imo. in d. c. inter cæteras. quod ibi refert & ſequitur Felin. pen. col. in fi.

REGVLA CXC.

† Dies termini, computatur in termino. Ita Ioan. And. in c. ſuper eo. in ij. de appel. vbi Abb. & idem Abb. in c. quærenti. de offic. delegat.

Fallit ſex modis, vt per Docto. del Caſtillo in cōmento legū Tauri, ſuper l. lxiiij. in parte deſde el dia.

REGVLA CXCI.

Dies celebratæ ſtipulationis expreſſus in ea, nō facit cēſeri ſtipulationem eſſe factam in diem, & ideo eadē die poteſt debitor conueniri. Tex. eſt in l. liber hom

homo.§.decem hodie. ff. de verb. oblig. & ibi Iaſ.j. & ij.col.declarat bene hanc regulam.

Limita quatuor notandis modis, vt per eundem Iaſ. in d. §. liber homo.ij.& iij.col.& aliquas ex dictis limitationibus ornat.

REGVLA CXCII.

Digitus non eſt membrum.Ita tenet Abba.in c.j. qui clerici vel vouen.in fi.poſt Bart.in l.ij.ff.de pub. iud.& Pau.in l.vxoris abortu.C.de poſth.hære.inſt. Vide Bald. in l. eos. iij. col. verſicu.quæro quid eſt membrum.C.de accuſ.

Limita ſex modi, vt per Felin. in c. cum illorum. ij.col.in fin.de ſenten.excom.

REGVLA CXCIII.

Dignitati defertur in pœnis. Tex.cũ gl. in c.fi.de pœn.& in cle. multorũ.eo.tit.in verbo inferiorũ.& glo.in c.qui cõtra pacẽ.xxiiij. q.j.facit bona gloſ.in l.deſertorem.§.j.ff.de re milit. Vide text. & ibi bonã diſtinctionem.Bald.in l.nemo.C.de ſacroſan. eccleſ.

Limita in ix.caſibus,quos accumulauit Feli.in c. paſtoralis.in princ.col.j.de offic.delegat. & vide Ia. Boullene in repet.§.famoſos.l.capitalium.ff.de pœn. fol.xxiij.vbi ponit iij.limitationes.

REGVLA CXCIIII.

Diſiunctiua poſita inter perſonas, reſoluitur in coniunctam. Tex.eſt in l.cum quidam.C.de legatis.

Limita octo modis,vt per Iaſ. ibi, col.iij.& ſeq.

REGVLA CXCV.

Diſpẽſatio nõ extẽditur. Tex.eſt in c.fi.de fil.preſbyt.in vj.etiã ad caſum maiorem, & habentem in ſe maiorẽ rationẽ,quam habeat caſus conceſſus:vt voluit ſingulariter Hoſtienſ. in c.poſtulaſti.de reſcrip.

quē ſequitur Abb.in c.ad aures.de reſcrip.& Nicol. Mil.in ſuo repertorio,in verbo,diſpēſatio.quos refert Feli.in d.c.poſtulaſti.col.xiij.de reſcript.& vide Iaſ.in l.fi.ff.de conſtit.prin.col.viij.in prin.vbi idem ſequitur, & plures deciſiones allegat in propoſito: & licet Phili.Deci.in c.at ſi clerici.de iud.§.de adulteriis.col.vj.& in l.non debet.ff.de reg.iur.in ver. quartò regulariter.teneat contrariū, & dicat,quòd iſta concluſio non probatur iure, eam tamen firmat nouiſsimè Lancillot.Galiaula in l.ij.col.iij.ff.de ver. oblig.vbi reſpondet ad motiua Philip.Decij.

Limita dupliciter,vt per Feli. in d.c.at ſi clerici.§. de adulteriis.de iud.col.ix.quem vide,quia bene loquitur per totā col.ſequ.quas etiam limitationes reſcripſit idem Feli.c.mandato. de ſimo.col.ij. & vide latius eundem.Feli.in d.c.poſtulaſti. col.xiij.vbi ſupra dictam concluſionem Hoſt.firmat pro regula:& in ſeptē col.ſeq.eam limitat octo modis,vbi interſerit plura ſingularia in materia diſpenſationis.

REGVLA CXCVI.

Diſpoſitio,ſeu ſtatutū,quod ſine cōſenſu.& autoritate principis poterat per diſponētes, ſeu ſtatuētes fieri,ſi à principe confirmetur, poteſt ſine eo liberè reuocari.Probatur iſta regula per tex.& ibi Abb.in c. cum acceſsiſſent. de conſtit. quam probat latius Iaſon in l.omnium.colum.iij.C. de teſtamen.

Limita ſingulariter,niſi princeps in confirmatione apponeret clauſulam decreti annullatiuam, videlicet:ſi ſecus actum fuerit,ſit irritū & inane. Tex.eſt in c.dilecto. verſic. niſi fortè. cum gloſ. ibi, in verbo, clauſula.de præb.quem tex. ibi pro ſingulari notant Anto.Imo.& alij,& Ioan.de Imo.in l. ex facto, in pri

in princ. ff. de vulg. & pupill. & Iaſ. in d. colum. iij.

REGVLA CXCVII.

Doctor poteſt compelli inuitus, ad cōſulendum. Gloſ. in l. ij. C. de proxim. ſacro. ſcrin. lib. xij. vbi Bart. etiam tenet.

Limita tripliciter, vt per Felin. in c. ſi pro debilitate. col. iiij. de offic. deleg.

REGVLA CXCVIII.

✝ Doctor qui fecit conſilium, nō poteſt regulariter illud reuocare. Bal. in c. ſi pro debilitate. de offi. delega. vide Bar. in l. de tutela. C. de in integ. reſti. mino.

Limita tripliciter, vt per Felin. in d. c. ſi pro debilitate. colum. fin.

REGVLA CXCIX.

Doctor præcedit militē. Ita Bal. in proœ. ff. in fine, & in l. quod conſtituitur. ff. de teſta. mili. & Anto. in rubr. de maio. & obe. Feli. in c. clerici. col. fi. de iudi.

Limita tripliciter, vt per Felin. in d. c. clerici.

REGVLA CC.

Dolus dans cauſam contractui in bo. fid. contractibus, facit contractum ipſo iure nullum ſecūdum magis communem opinionem, vt per gloſ. & Doct. in c. cum dilecti. in gloſ. fin. de emptio. & vendit. per Bart. in l. ſub prætextu. la prima. C. de tranſact. Vide Hiſpane l. lvij. tit. v. par. v.

Amplia tripliciter & limita. xviij. modis, vt per Ant. Nicellū in tract. concordiarum gloſ. iuris ciuilis & canonici, in concordia xiij. quæ incip. gl. vna.

Dolus, vide ſupra, in regula contractibus. la j. & infra in regula, pœna. la ij. & in regula, tutori.

REGVLA CCI.

Dominus qui poſt receptam ab aliquo iniuriam, dixit

dixit famulo ſuo,nunquã redeas domum meã,ſi ego non ſentiam aliquid de illo negotio: ſi ille famulus poſtea interficiat iniuriantem,videtur illud mandaſſe,& punitur pœna mortis. Doctrina eſt ſing. Bar. in l. ſi quis mihi bona.§.pater Seio. ff.de acqui. hæred. quam ibi ſequuntur Bal.& Ang.& Moder. pro qua doctrina ponderant Ancha.& Abb.tex.ibi in c.ex literis. de exceſſ. præla. eam dicit ab omnibus approbari Iaſ.in l. j.col. vj.ante medium.C.de ſer. fugi.

Limita ſex ſingularibus modis,vt per Iaſo.vbi ſupra in d.colum.vj.& ſeq.qui prius aliqua contra dictam concluſionem adducit.

REGVLA CCII.

Dominus qui litigauit per procuratorem,ſi ſit citatus ad audiendam ſententiam, vel ad alium actum iudiciarium,& fuit contumax; non valet ſententia lata,vel ille actus iudiciarius geſtus, ſola præmiſſa citatione,& contumacia domini,Ita not. Bart. in l. furioſo.ff.de re iudic. Anto.& Abb.in cap.ij.de teſti.& notant alij, quos referre non curo, relati per Iaſ. in loco infra allegando.

Limita dupliciter,vt p Iaſ.in d.l.furioſo. in col.fi.

Primò,quãdo dominus citatus ſponte cõpareret, quia tunc valeret ſẽtẽtia propter ius vtile inſtãtiæ, quod habet dominus ſine ceſsione: pro quo refert Bar. ibi,& alibi,& Abb.ſed iſta fallentia reſpectu regulę eſt impertinens, quia loquitur data cõtumacia dñi.

Secũdò limita,quãdo eſſemus in cauſis,in quibus proceditur ſummariè,& ſine figura iudicij;quia tũc valet ſententia,licet dominus & non procurator fuerat citatus. Pro quo allegat Bar. in extrauag.ad reprimendum,in verb.ſine figura.& ſequitur etiã Cuma.

in dicta l. furioſo. in fi. Roma. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipuler. ff. de verbor. obliga. vbi hoc dicit perpetuò menti tenendum.

REGVLA CCIII.

Dominus feudi cognoſcit inter vaſallos, nec poteſt fieri prorogatio. Regula eſt, quam firmat Felin. in c. cæterùm. de iudi. in col. iiij. in prin.

Limita terdecim modis, vt per eum ibi, & in col. ſeq. & vide Maria. Soci. in c. ex tranſmiſſa. de foro compet. col. vij. & viij. vbi tradit ſex tantum limitationes, quarum aliquæ differunt à deſcriptis per Felin. vbi ſupra.

REGVLA CCIIII.

Dominis imputantur exceſſus officialium, vel famulorum ab eis deputatorũ: ad aliquid exequendũ. Tex. eſt in l. j. in prin. §. famuli. ff. de public. & in l. j. §. ait prætor. ff. de vi & vi ar. ponit hanc concluſionem Feli. in c. Petrus. de homi. verſic. fallit ſeptimò. ij. col. vbi pro ea aliquas doctrinas doctorum adducit.

Limita & declara hanc concluſionem ix. modis notabilibus, vt per eundem Feli. in d. col. ij. & per totam ſequ.

REGVLA CCV.

† Dominium rei in ſpecie, ſed alternatiuè legatæ, non tranſit niſi facta electione. Tex. eſt in l. huiuſmodi. §. Stichum. ff. de lega. j.

Amplia quatuor modis, & limita decem & quatuor modis, vt per Iacobum de Nigris in repe. l. j. ff. de legatis primo.

REGVLA CCVI.

Dominium non transfertur, ſi trado rem meam vt alienam. Not. gloſ. in l. j. in gloſ. magna. ff. de offic.

procu

procur.Cæſar.& ibi Barto.per l.ſi procuratorem.ff. de acquir.rer.domi.

Limita tripliciter,vt per Iaſ.ibi col.iiij.in princi.

REGVLA CCVII.

Dominium in eccleſiam,ſolo titulo ſine traditione transfertur. Tex.eſt in l.fi.C.de ſacroſan.eccl.glo. & doct.in c.ex literis.de conſue.

Limita,& intellige,quando venditio immediatè celebratur cum eccleſia,ſecus ſi cum ſuo procuratore, quia tūc ſine traditione non trāsfertur:tenet Ange.ſingulariter in l.j.§.per procuratorem.ff.de acqu. poſſ.quod refert dubitando Iaſ.in d.l.fi.col.ij.

REGVLA CCVIII.

Dominij tranſlationem non impedit pactum de non alienando,appoſitum in contractu:not.Bart.& Bal.in l.ea lege. C.de condict.ob cauſam. & in l.qui abſenti.§.j.vbi docto.ff.de acquir.poſſ. & Pau.in l.fi. C.de pactis inter empt.& vendi.& ab iſta concluſione nemo diſſentit,vt firmat Crotus in loco infra allegando.

Limita ſeptem modis,vt per Io.Crotum in reper. §.diui.l.filiusfamil.ff.de leg.j.in col.xxv.& xxvj.quē prius lege in duabus col.præcedentibus, pro ipſa regula,vbi dicit, quòd licet omnes teneant hanc opinionem,tamen in puncto iuris credit contrariā opinionem veriorem, & diſputando facilè poſſe ſuſtineri,& aliqua fundamenta ſubiungit.

REGVLA CCIX.

Dominium rei meæ, non poteſt princeps auferre per reſcriptum.Glo.eſt no.quæ ad hoc probandū citatur paſsim in l.fina.C.ſi contra ius vel vtil. pub. de qua materia vide ſingulariter per Feli.in cap.quæ in

eccleſiarum.de conſti.in col.ix. cum pluribus ſequẽ, Et vide l.ij.tit.j.partita ſecunda.

Amplia nedum hoc procedere in dominio directo, ſed etiam in vtili, quod habet emphyteuta, feudatarius, vel ſuperficiarius. Ita ſingulariter.no.Bart. in l.quicunque.C.de fundis patri.lib.xj.

Limita tribus modis, vt per Iaſ.in d.l.fi.col.j.vltra alios quatuor, quibus ibi gloſ.reſtringit ſeipſam.

REGVLA CCX.

✝ Donans, ſeu liberalitatem exercens, habet priuilegiũ vt non exigatur, vltra quàm facere poteſt. Tex. eſt in §.ſed & ſi quis.inſti.de actio, & in l.inter eos.ff. de re iu.verſ.is quoq;, & in l.ne liberalitate. ff.eo.tit.

Limita hanc concluſionem vnico modo, vt per Iaſ.d.l. inter eos.verſic.is quoque.j.col. videlicet, vt procedat in promiſsione de donando pura & ſimplici, ſecus ſi in ob cauſam donatio eſt. Hanc limitationem probat, confirmat, impugnat, & demum defendit Iaſ.vbi ſupra.

Sublimita hãc limitationem vt per Iaſ. in d.§.ſed & ſi quis dupliciter.poſt Fabr.ibi,

Primò niſi donatio ob cauſam reſpiciat ſolum fauorem recipientis, & non dantis, ita quòd in nihilo eſſet vtilitas dantis: vt caſu quo dono tibi centum, vt emas tibi domum, vel in dotem: & ita intelligit l. ſi extraneus.ff.de iure dotium.

Sublimita ſecundò hanc limitationem non procedere, quando datio facta ob cauſam etiam concernentem fauorem dantis, excederet ipſam cauſam, & ſic eſſet maior datio cauſa ipſa: quia in eo quòd excedit, eſt mera donatio, & habet locum dictum priuilegiũ, de quo in regula diximus. Iaſ.d.§.ſed & ſi quis.

pen.

pen.col.vbi dicit ſe credere iſtam meram veritatem, & eam non inueniri alibi incluſam.

REGVLA CCXI.

Donans poteſt pactũ reuocare, ſeu remittere donatario, in præiudicium eccleſiæ, cui poſt mortem ipſius donatarij acquiri voluit. Eſt ſingularis deciſio Bart.in l. qui Romæ.in §.Flauius.ff.de verb.obli. & eſt vera & communis cõcluſio ſecundum Iaſ.ibi: col.vj.qui eam confirmat nu.15.& 16.

Limita hanc regulam tribus notabilibus modis, vt per eundem Iaſ.in d.§.Flauius.col.vij.viij.& ix.vbi prædictas tres limitationes latè examinat.

REGVLA CCXII.

Donatio facta inter viuos, per patrem filio, non imputatur ei in legitima, niſi expreſsè dictũ ſit:probat tex.& ibi not.hoc Bart.in l.ſi quando.§.& generaliter. C.de inoffi.teſta. vbi dicit Iaſ.quòd iſta regula probatur in illo tex.meliùs quàm alibi.Idem tenet ipſe Iaſ.in auth.ex teſtamento. in col.iiij.in fin. C.de colla.vbi vltra dictum §.allegat tex.in l.ſi cum mortis.in ij.reſpon.ff.de inoffi.teſta.& in l.etiam.§.ſi debita.ff.de oper.liber.

Limita primò,quãdo donatio non valuit à principio,ſed fuit morte confirmata:quia tũc habet vim relicti,& computatur in legitimam.Ita Bart.& communiter alij in l.in quartam.ff.ad l.Falcid.& ſequitur Iaſ.in d.§.& generaliter. qui alios refert pro hac ſententia.

Secundò limita,quãdo non fuit donatũ expreſsè, ſed datum ſimpliciter,quia tunc imputatur, etiam ſi non ſit dictum.Ita Barto.ſingulariter in l.j.§.ſi vel parens.ff.ſi quis à paren.fue.manumiſ. ſequitur Iaſ.vbi

ſupra,qui refert Imo.Pau.& Alex.idem in variis locis firmantes.Et ſecundum iſtam limitationem poteris tu Hiſpane ad concordiam reducere duas leges partitarum,quæ inuicem aduerſari videntur,quarũ vna eſt in v. parti. titu.iiij. l. iij. verſicu. mas en otra. & altera eſt in vj.parti.tit.xv.l.iiij.in princ. quia prima vtitur verbo, dieſſe: alia verbis, faziendo donation. Vnde prima procedit,quando ſimpliciter fuit datum,alia,quando expreſsè donatum.

Tertiò limita, quando quantitas donata aſcẽderet vſque ad legitimam, quia tunc & ſi non eſſet dictum,imputaretur,ſecundum Iaſon.vbi ſupra, poſt Imo.& Alex.in locis per eum relatis.

REGVLA CCXIII.

Donatio facta alicui reuocatur,ſi donator poſtea liberos ſuſcipiat. Apertus eſt caſus,& pia conſideratione fundatus in l.ſi vnquam.C.de reuoc.don. (cui conſonat lex noſtri regni.v.parti. tit.iiij.l.viij.) quæ reuocatio fit in totum, ſecundum communem ſententiam,vt teſtatur Soci.in conſi.xciij.teſtamentum præmiſſum.iiij.volu. col.v.& ita etiam diſponit lex regia ſupra alleg.

Amplia primò, etiã ſi ſit donata res particularis. Ita Bart.in l. Titia Seio.§.imperator.ff.de leg.ij.col. iij.verſi.quæro lex ſi vnquã.idem ſentit Bal. ponderando dictionem aliquã,illius text.in eadem l. ſi vnquam.Contrariũ tenet idẽ Bal.in l.j.C.de inoff.don. col.pe.in fi.& in l.ſi cum vel in vtero.C.de teſta.mili. in fi.idẽ in auth.ex cauſa.C.de lib.præte.col.iij. in fi. & idẽ voluit Albe.in l.cum acutiſsimi.C.de fideicõ. Prædictam tamen opi. Bar.tenet Iaſ.in l.generaliter. §.cũ autẽ.col.iiij.C.de inſti.& ſubſt.vbi refert Imo.

in c.fi.de dona.idem tenere,& Alex.in cõſi.lxxj.vol. iiij.& idem tenet ipſe Iaſ.in l.j.col.iij. C.de pact. vbi alios refert ad idẽ:& dictæ opin.Bar.videtur aſſentire Soci.in l.cum auus.col.xix.ff.de condi.& demon. cum quadam modificatione,niſi illa res particularis eſſet talis,quòd quãtitate eius,& donãtis inſpecta,& modo liberorum attento,adhuc veriſimiliter,donãs illam concederet, etiam ſi de liberis cogitaret:quod dicit fuiſſe conſultũ per quoſdam ſolẽnes doctores. Et iſtam etiam ſententiã tenet idem Soci.in cõſi.xx. inci.in facto præſupponitur. col.fi.in j.vol.& in cõſil.cxlvij.in ij.vol.in col.pen. ante med.& refert hoc tenuiſſe Aret.in l. Titius.in prin.ff.de lib.& poſthu. & circa hanc ampliationem,vide optimè per eundẽ Soci.in conſi.liij.incip.viſo inſtrumento donationis.in iiij.vol.col.iiij.& melius.in co.v.vbi quaſi ad finẽ tenet ſupra ſcriptã modificationẽ, qui refert ad hoc Io.Bapt. de ſanc.Seuerino,& etiam Franciſc.de Are.vbi ſupra.Sequitur & idem Soci.in conſil.xciij. incip.teſtamentum præmiſſum.iiij.vol.col.viij.

Amplia ſecundò,etiã ſi filij nati ſtatim moriãtur: voluit Bar.in d.§.Imperator.circa fi.verſ.quæro pone.vbi arguit pro & contra,quod ſequitur Iaſ.in l.ſi quis hæredẽ.col.iij. C.de inſtit.& ſubſtit. vbi refert Imo.Bal.Paul.diſtinctis locis idem firmare,quod no tant:intellige niſi poſt mortem filiorum pater tanto tempore ſuperuixerit,quòd potuiſſet voluntatẽ mutare,nam ex quo non mutauit,præſumitur voluiſſe, vt donatio eſſet tacitè reconualidata. Ita tenet Bald. in l.j.col.fi.circa medium.C.de inoff.dona.quod refert Pau.in l.ij.col.fi.C.de poſth.hære.inſti. quos refert Iaſ.in auth.ex cauſa.col.fi.C.de lib.præt.

Amplia tertiò, etiā ſi talis donatio ſit iurata: tenet Bar. in d. §. Imperator. in fi. & voluit Bald. in l. j. C. de inoff. dona. col. fi. in fi. idem tenet Soci. in alleg. cōſi. xx. col. fi. & in j. vol. & in d. conſi. liij. in prin. iiij. vol. vbi hoc dicit communiter teneri, & refert Ioan. de Imo. idem tenentem in cap. fin. de dona. voluit etiam Fran. de Aretio in conſi. xxiiij. incip. quatuor dubia. quem refert & ſequitur Marcus Anto. in tracta. de virtute iuramenti. col. iij. & habetur ille tractatus in iij. volu. Tractatuum.

Amplia tertiò, etiam ſi donator renunciauerit d. l. ſi vnquam. tenet Oldra. in conſi. clxxiij. incip. quidam habens filium, & Alberi. in d. l. ſi vnquam. & vide Soci. in conſi. cxxvj. incip. viſum fuit primo aſpectu. col. pe. vol. j. vbi pro iſta parte refert Ioan. Andr. & Sali. & Petr. de Ferraria. & Ludo. Roma. & Nico. Mili. & Vitalem in ſuo trac. clauſularum: qui omnes ſecundum eum tenent in variis locis ab eo relatis, quòd dictæ legi non poſsit renunciari, & pro parte contraria adducit Bart. Imo. Cuma. & Bald. & dicit quòd prima opinio, ſcilicet quòd dictæ legi nō poſſit renunciari, eſt probabilis, pro qua ipſe aliqua adducit. Vide tamen eundem Soci. in conſi. cxlvij. col. fi. ij. vol. inci. viſa facti contingentia. vbi dicit quòd communis ſententia eſt quòd poſsit renunciari.

Amplia quintò hoc adeò procedere, quòd talis donatio reuocatur ipſo iure, vt notat Bar. in d. §. Imperator. & dicit hanc eſſe cōmunem opin. Soci. alle. conſi. xcij. teſtamentum præmiſſum. volu. iiij. col. v.

Amplia ſextò dictam regulam habere locū, etiam in donationibus cauſa mortis, vel in actibus morientium. Ita tenet Pau. de Caſtr. conſi. cccc xxxiiij. vol. j. reſp

reſpondeo per ordinem,in fi.ver.circa quintum.

Amplia ſeptimò hoc adeò procedere, quòd ipſemet pater donans,poteſt venire contra donationem, ſuperuenientibus liberis.Ita Bal.in d.l.j. C.de inoffi. don.in fin.

Limita primò,ſi donator poſt donationem factã filios adoptauerit,quia tunc nõ reuocatur donatio, vt eſt Alex. ſententia in conſi.xl. ſuper eo dubio quo quæritur.in col.pen.iiij.volu.referente illum Iaſ.qui non minus in ſcribendo pulchrum dicendi ordinẽ, quàm allegationum copiam amauit: ex quo ad eius perlegenda ſcripta non parum flectit iuriſperitorũ animos in d.§. cum autem.l.generaliter. col.vj. ante mediũ.C.de inſtit.& ſubſti.& ita etiam tenet Pau.de Caſt.in d.conſi.ccccxxxiiij.col.fina.verſ.præterea ſi aliud.vol.j.per l.ſi ita quis.§.fi.ff.de leg.ij. & per l.fideicommiſſa.ff.de condi.& demon. licet iſta non ſit propriè limitatio ad regulã,ſed cuiuſdam dubij occurrentis circa d.l.deciſio.

Secundò limita,ſi donator poſt donationem filiũ legitimauerit.Ita tenet Bal.in l.fin.in fin.C.ſi quid in frau.patro.cui aſſentitur Iaſ.in l.cum acutiſsimi.col. fi.C.de fideicom.vbi refert eundem Bal.& Sali.idem aſſerentes in aliis diuerſis locis. Vide Alex.in rub.ff. de lib.& poſth.col.j. & ita tenet Martinus de Laude in tracta.de legitimatione.col.xx.verſi.nunquid. & Iaſ.in rub.C.de poſth.hæred.inſti.& ſubtilis doctor Didacus de Segura in repeti. l.j.§.ſi vir. ff. de acquir. poſſeſ.fol.7.col.iij.ex quo ibi infert,quòd eodẽ modo,nec talis donatio reuocabitur per filium,qui religionis ingreſſu legitimus efficitur:quam tamen limitationem ſublimitandã cẽſeo,ſaluo ſaniori iudicio,

niſi talis filius efficeretur legitimus per contractum matrimonij, ad quod moueor ex his quæ ſcripſi infra, in regula emphyteuſi, in prima limitatione, & poſt hæc ſic ſcripta, reperi hoc idem firmare commentatorē legum Tauri, Didacum del Caſtillo in l. xij. in gloſ. magna, quæ incipit. ſiguiente. in col. iiij. illius gloſ. in fi. Allegat Bald. & Paulum in locis quibus hoc in his terminis non reſcripſere, quem referre libuit, quia præter id quòd Hiſpanus eſt, & meritò ab Hiſpanis doctoribus non contemnendus, iuuat ſemper in meis dictis habere conteſtem.

Tertiò fallit, quando donatio eſſet facta eccleſiæ, quia tunc non reuocatur in totum, ſed reſpectu legitimæ filiorum. Glo. eſt ſingularis in c. quicunque. in gloſ. j. xvij. quæſt. iiij. quam allegat ad hoc Bald. in l. prima. colum. iij. quaſi ad finem. C. de reuocand. donationib. & tenet Abbas in capitu. fina. colum. ij. de donationi. vbi hoc dicit probari per gloſſam ibi, & tenuit Bartolus in dicto §. Imperator. dicto verſicu. quęro lex, ſi vnquam. & dictam gloſſam dixit ad hoc ſingularem Socinus in regula cccx. incipiente: priuilegia piæ cauſæ. in ſeptimo priuilegio, vbi eam, & alia quæ allegat in propoſito ſatis corruptè refert: & ſcripſit hoc apertius idem Socinus in l. cum auus. colum. xxiij. finalibus verbis. ff. de conditio. & demonſtra. & prædictam gloſſam ad hoc allegat, & ſi corruptè Iaſ. in dicto. §. cum autem. col. ij.

Quartò fallit, quando donatio fuit facta proprio filio, quia tunc non reuocatur in totum, ſed vſque ad legitimam ſupernaſcentium liberorum. Ita notant Bart. Bald. & Abb. in locis vbi ſupra, in proxima limitatione alleg. & vide Soci. in d. conſil. liij. vol. iiij.

col.

col.ij.quaſi ad fin.& Feli.in c.in præſentia.de proba. col.xxj.verſi.quartò quæro.& ponit & gloſ.doctoris de Montaluo in l.partitarum,ſupra alleg.in regula,Segura.in repe.§.ſi ver.l.j.ff.de acqui.poſſ.colum. xxvj. Et aduerte quòd prædictus doctor del Caſtillo in alleg.l.xij. Tauri,& in d.glo.in verbo,ſiguiẽte. in col.v.tenendo eandem cõcluſionem dicit vlterius, quòd tunc talis donatio remanet valida in tertia & quinta bonorum: cuius contrarium,eius autoritate & iudicio meliori ſaluis(quando pater donauit filio vnico quem habebat,& alius ſupernaſcitur,non ſtudio cõtradicendi,ſed vt aliis materiam præbeam cogitandi) credo de iure verius:quia certum eſt quòd illud cõmuni iure non fulcitur,cum doctores ſupra relati,ſolũ firment,quòd reuocatur donatio vſq; ad legitimam ſupernaſcentiũ:quomodo ergo poteſt dici,quòd datur ſupernaſcẽtibus ſua legitima, ſi illa dĩminuitur per deductionem dicti tertij, cum iure noſtri regni,omnia bona parentum(ſola conceſſa eis libertate diſponẽdi de quinta parte)ſunt filiis debita pro legitima, & cũ dicti bona ſint eis debita æqualiter, æquali ſunt diuiſione partienda. Nec huic meæ ſententiæ refragari opinor legem xxvj. Tauri, quam poſſet aliquis in dicti domini doctoris ſuffragium adducere,dum diſponit,quòd ſi parens donat filio, videtur meliorare,& ſi non dicat, & ſic quòd ille vnicus filius,cui fuit facta donatio,videatur melioratus reſpectu ſupernaſcẽtium,& ſi non fuerit dictum:quia ad hoc reſpõdetur,quòd illa lex procedit, vt verba eius apertè innuũt,ibi:a alguno de ſus hijos. quando donatio fit à parẽte alicui ex filiis,quos habet tẽpore quo donat,& tunc nimirum ſi præſumat lex

lex,quòd pater donando ſimpliciter vni ex eis, prædiligit eum,& vult illũ in dicta donatione præferri aliis,quatenus iure meliorationis licebit:quãdo verò pater vnico filio donat, non debet præſumi illa prædilectio, nec melioratio reſpectu naſciturorum filiorum,quorũ merita nondum nouit,quin potius præſumendũ eſt velle vti diſpoſitionẽ iuris communis,vt ſi ſuperueniant filij,legitimã æqualẽ ſibi vendicent,nec illa minuatur propter meliorandi facultatem ſibi datã à lege,qua dum vnicum habet filiũ, vti non poteſt,cũ non ſit alius,reſpectu cuius poſsit meliorare,& ipſe filius reſpectu ſuiipſius nõ poteſt dici melioratus, nec reſpectu naſciturorũ expreſsè ea velle vti,declarat,nec tacitè vſum fuiſſe videtur, cũ ceſſat præſumptionis ratio d.l.Tauri.quando verò pater donaret vni ex filiis, tũc facilius crederem quòd ille non ſolũ videatur melioratus reſpectu præſentiũ filiorũ,quinimo & ſupernaſcentium,quia ſicut prę ſumitur prædilectus reſpectu filiorũ qui aderant,ita & eorũ qui ſperantur:& adeò exiſtimo iſtud veritati inniti,quòd(ſine præiudicio veri) poſſet vnum affirmari,videlicet quòd hoc procederet,quãdo pater vnicæ filiæ donationem magnam pro dote feciſſet, & ſic quòd ſupernãſcentes filij nõ relicto ſibi tertio, donationem vſq; ad ſuam legitimã reuocarent. Nec in hoc videtur gener deceptus,& ſi prætendat oneroſam cauſam,cum fuit in culpa,non prouidendo ſibi in euentum natiuitatis aliorũ filiorum,nec ignorare debebat diſpoſitionem d.l.ſi vnquam.Nec huic vltimæ cõcluſioni aduerſatur lex xxix. Tauri, quæ videtur generaliter dicere, quòd vt dos dicatur inofficioſa, debet conſiderari, id quod excedit legitimã,

& ter

& tertium, & quintum: quia illa lex videtur loqui, quando dos venit moderanda remedio, ſeu querela inofficioſæ dotis, non autẽ eſt quando reuocatur vigore legis noſtræ, ſi vnquã: quæ fortius & ipſo iure reuocat, vt dictum eſt ſupra, quæ quidem ſunt remedia diuerſa; vt de remedio inofficioſæ donationis, & d.l.ſi vnquam, dicit Bal.in l.j.C.de inoffic.donat. in col. iiij. & fauorabilius eſt remediũ d.l. ſi vnquã. vt placuit Bal.in d.col.iiij.in verſ.opinio mea, quod etiam apparet, quia filij nati per querelam inofficioſæ donationis, non reuocant ab extraneo, niſi vſque ad legitimam, per remediũ auth.d.l.filij ſupernaſcentes reuocant in totum. Nec inconuenit etiã quòd intelligatur, quãdo pater dotauit, habẽdo alios filios, & ſic in caſu quo filia videtur prędilecta datione magnæ dotis, & ſic meliorata: quæ quidem ſic breuiter tangere libuit, quia in impreſsionis limine occurrerunt, & altiorẽ examinationem, huius libelli finis nõ patitur. Et hanc ſententiam fouere credo naturali conſonũ rationi, & æquitati. Cui enim iniquæ non videntur, parentũ quorundam affectiones indiſcretæ, qui ſæpius vt aliquam filiam, quam cæco quodã amore prę aliis diligunt, ditiſsimo cuidam, aut nobiliori, ſiue potẽtiori marito nuptui tradãt, alias, quas habent (nõ minus ſibi natura & meritis) filias, nudas relinquunt, & aut parietibus, reluctantes includũt, aut longè diſparis conditionis genero tradunt, aut domeſticæ cuidã religioni aſtringunt: ex quo venit, vt ex eis quædam deſperatam, aliæ inuidiæ plenam, ſolent ſemper agere vitam. Vnde, vt hæc & ſimilia damna ceſſent, ſemper mihi pia viſa eſt, æqua diſtributio inter filias, & neque meliorationes ſimiles: niſi

ex rat

ex rationabili aut honeſta cauſa facere, nec iam factas, niſi vbi iure prohibente aliter fieri nõ valet, aliquo modo ſuſtinere, viſum eſt æquum.

Quintò fallit (tibi Hiſpano) ſi coniũx donauit coniugi, poſt annum contractus matrimonij: quia tunc filius ſupernaſcens, non reuocat in totũ, ſed remanet quintũ penes donatarium. Ita diſponit lex iij. tit.xij. foro.ll.lib.iij.quod dicit menti tenendũ Ioan. Lup.in repe.rub.de donatio.inter virum & vxo.fol. xxxij.col.iiij.in §.limita ſextò.

Sextò fallit in donatione remuneratoria, quia talis non reuocatur, ſupernaſcentibus liberis: voluit Ange.in eadem l.ſi vnquam. quod aſſerit ſingul.Iaſ. in l.ex hoc iure. ff.de iuſti.& iu.col.xiiij. Huius etiã ſententiæ fuit Socinus in conſi.xxxix.incip.in quæſtione quæ vertitur inter magnificos. j.vol.in fi. qui refert Bal. in d. l.ſi vnquam. in aliquibus lecturis ita tenere, & Roma.in l.ſi verò. §.de viro.xlviij. fallentia.ff.ſol.matr.& conſi.xxvij.incip.pro deciſione.& Decium in l.ſi donatione.in col.iiij.C.de collat. Sequitur etiam hanc reſtrictionem Petr. de Rauen. in ſuo alphabeto, in litera R, in verbo, remuneratio.& Didacus del Caſtillo, legum Tauri cõmentator, in l. xxix.in glo.incip.las otras.pro qua ſolum refert Ange.& Ro. & poteris eam corroborare pluribus ſpecialibus, inductis fauore donationis remuneratorię, quæ adiungit Hiſpaniæ noſtræ decus Doctor de Palacios ruuios (cuius anima anno domini M.D.XXIIII. in menſe Martij, ad cœleſtes piè creditur euolaſſe manſiones, quem à librorũ aſsidua lectione, & compoſitione, nec officij regij cura, nec faſtidioſæ ſenectutis aduẽtus, & ſi grauibus morbis (vt ſolet) onuſtus

ſtus, vnquam valuit ſeparare, tantò ob hoc maiori laude dignus, quantò in hac noſtra infelicisſima (in hoc vno) Hiſpaniæ plaga, ſtudioſorum præclara ingenia, ob poſſeſſorum ſegnitiem vt plurimum incul ta manent, & ſaltem poſteris ſterilisſima redduntur, obmuteſcũtq; peritorum calami, cum imperitorũ linguæ, in alienis taxandis ſcriptis loquacitate quadam incauta facile prorumpant) in ſua elegãti repe. rub. de don. inter vir. & vxo. fol. xxiiij. col. iij. & ſeq. in §. l. qui incipit: limita ſecundò. & vide Rauennatẽ, vbi ſupra, qui ponit nouem ſpecialia, fauore donationis remuneratoriæ: & ponit etiam ſeptem ſpecialia, dictus doct. del Caſtillo, vbi ſupra.

Vnum tamen aduerte, quòd Barba. in d. cap. fina. de dona. in col. fin. facit bonam conſiderationem, iudicio meo, circa iſtam limitationem, videlicet quòd aut illa donatio reſpectu remunerationis fuit immẽſa, quia ſeruitium non promeruit tantam remunerationem, ſiue donationem, & tũc quo ad illud ſuperfluum, haberet locum diſpoſitio dictæ legis, ſi vnquã. & hoc tenet pro indubitato: ſi verò ſeruitia fuerunt cõformia donationi, adhuc dicit ipſe quòd dubitat, quia ſi poſſumus præſumere quòd ſi donator cogitaret de filiis, non remuneraret illum ſeruitorem, ex quo iure actionis compelli non poterat, ſtabimus d. l. ſi vnquam.

Septimò fallit, in donatione facta de re nondum quæſita: vt ſi filia renũciet, vel donet hæreditatẽ paternam, quã ſperat, iuxta text. in c. quãuis pactum. de pact. lib. vj. Hanc limitationẽ ſcripſit Soci. in d. cõſi. xxxix. ſupra allegato, col. fin. in proxima limitatione, & dicit ſic vidiſſe conſultum, quæ eſt notanda

reſtri

reſtrictio, & poterit ad multa ſeruire: tenet etiam idem Socin. vbi bene comprobat in d. conſi. liij. iiij. volum. col. penult.

Octauò fallit, quia ſi poteſt oſtendi, quòd donãs, de filiis cogitauerit, non ſit reuocatio vigore d. l. ſi vnquam. Ita dicit eſſe communem opin. Soci. conſil. cxlvij. col. v, in medio, in ij. vol, viſa facti contingentia & ſtatutis &c. ad quod refert Bar. in d. §. Imperator. & Bal. in l. j. C. de inoffi. dona. & Cano. in c. ſi. de donat. & hanc dicit eſſe communem ſententiã idem Soci. in alleg. conſi. liij. vol. iiij. col. iij. vide etiã eum in col. j. vbi bene loquitur, & refert Bar. in d. §. Imperator. tenentem quòd in dubio, ſi nõ probatur quòd de filiis cogitauerit, habet locum d. l. ſi vnquã, quod declara, vt per eum in d. iij. col. & ſeq. Et tu Hiſpane, ſi bene conſideras illam legem, parti, ſupra allega. in regula, apertè videtur hanc fallentiam comprobare, dum dicit: por que no han hijos, ni eſperança de los hauer. Conſiderat ergo illa lex, vt donatio non valeat, quòd filij deſint, & etiam deficiat ſpes habendi eos, & ſic ſecũdum concluſionem hanc, cum doctores dicant, quòd quando donans de filiis cogitauit, non reuocatur donatio, non diſtinguẽdo, noceat vel non legitimæ filiorum ſupernaſcentium, venit vnũ quòd filios non habens, poteſt præiudicare naſcituris in legitima, etiam titulo lucratiuo, dummodo de illis cogitet, licet aliàs hiis quos iam habet, per talem titulum non poſſit præiudicare.

Nonò limita, quòd licet monaſteriũ aliàs habeatur loco filij, tamen ſecus eſt in iſta materia; quia per ingreſſum monaſterij non reuocatur donatio. Ita not. Feli. in c. in præſentia. col. xx. de proba.

Deci/

Decimò limita, quia talis donatio non reuocatur, niſi reſpectu rei, nõ autem fructuum perceptorum à donatario. Ita tenet Didacus de Segura in repetit.d.§.ſi vir.l.j.ff.de acqu.poſſeſ. in col.xxvj.motus per glo.in l.generaliter.§.planè.ff.de fideic.liber. ex qua gloſ. alias concluſiones infert in propoſito.

Vndecimò limita dictam regulam, vt habeat tantum locum, quãdo donatio fuit facta liberto, prout ipſa lex loquitur, quia tunc reuocatur: ſecus in donatione facta alteri, quia illa non reuocatur, tenet Guliel. in l.j.C.de inoffi.dona.quem refert & ſequitur Cinus ibi. Et hãc opinionem aliqualiter defendit Socin. in alleg.conſil.liij. iiij.vol.col.ij.prope fin.& dicit in col.ſequen.in princ.quòd iſta limitatio procedit per punctã rationis, tamen quòd magis communis opinio eſt in cõtrarium, & ſic quòd dicta lex procedat in donatione facta alij quàm liberto: & ita tenet Paul. in allega. conſil.cccxxxiiij. incip.reſpondeo per ordinem, in fin.in j.volu.

Duodecimò limita, nõ procedere in pacto facto à muliere cum viro, vt ipſe lucretur dotẽ, ipſa præcedente, quia tale pactum donationis, non reuocatur propter ſuperueniẽtiam liberorum: probat text. in §. dotes. in authent.de nupt.quem ad hoc allegat Socin.in d.conſil. liij. iiij.col.in princ.

REGVLA CCXIIII.

Donatio facta inter patrem & filium ob benemerita filij, valet & tenet: quia tunc non fit vt filio, ſed vt extraneo. Gloſ.eſt quæ hoc voluit in authen.vnde ſi parens. C.de inofficio. teſtam. in gloſ. fin. not. Bart.in l. frater à fratre. in princ.vlti. quæſtio. ff.de condit. indebit.

Limita & declara duobus modis, vt per Iaſon.in d. authen. vnde ſi parens.col. fin.

REGVLA CCXV.

Dos filiæ conceſſa, excedens legitimam filiorum dotantis, quandiu durat matrimonium, non poteſt à marito reuocari, reſpectu eius quod excedit: quia illam habet titulo oneroſo. Hanc regulam cum ſex ampliationibus, & quatuor reſtrictionibus, deſcripſit Didacus de Segura in repetitione §. cum filiæ. l. cohæredi.ff.de vulgar.& pupil. fol. xiiij.col.j.cum quinque ſequentibus:& ſic fortè dictis limitationibus poterit declarari opinio Ioan. Lupi in repetit. cap.per veſtras.fol.xxxj. col.iij. verſi.mortuo. & in col.ſequent. in princ. vbi tenet quòd in cancellaria regia fuit contrarium iudicatum.

REGVLA CCXVI.

Dotem ſicut perdit mulier propter adulterium, ita per luxurioſum oſculum, vel tactum mammillarum. Ita tenet Bald.in c.tuæ.de procurat.motus per text.in c.j.§.j.quibus modis feud.amit. quem ſequitur Felin.in c.præterea.fin.col.de teſti.& vide Ioan. de Neui,in ſua ſilua nuptiali, in impreſsione parua. fol. lxxxiij. col. j.

Limita quatuor modis, vt nouiſsimè per Ioan. Franc.de Ripa,in repetitione rub.de iud.in col.iiij. quem vide in præcedenti, quia pulchrè corroborat ipſam principalem regulam, & ſic prædictã concluſionem Bald. & quia lectura ſua non erit tibi fortè facilis, in ſumma referre eos libuit.

Primò fallit, quando charitatiuè amicitiæ cauſa deoſcularetur extraneum virum: ſed hæc reſtrictio eſt impertinens, cum non comprehẽdebatur ſub regula

gula, quæ loquitur in luxurioſo oſculo.

Secundò fallit, in locis vbi eſt contraria conſuetudo.

Tertiò fallit in clericis deoſculantibus aliorum vxores, quod tamen reprobat & rectè: quia fundamentum ſuum erat gloſ. in cap. abſit. xj. q. j. quòd nõ ſufficit, maximè quia poſtquam columbina illa ſimplicitas à piiſsimo redemptore noſtro, in ſuo Euangelio ſuaſa in pluribus defuit ſacerdotibus, vulgus (ſui natura præceps ac temerarius iudex) de ſimilibus actibus non niſi ſiniſtrè iudicat.

Quartò limita, quando maritus pari modo deoſcularetur alienas vxores, quia tunc compenſantur delicta.

REGVLA CCXVII.

Dotalis res, maximè immobilis, non poteſt alienari. Inſtit. quib. alien. licet, in princ. & in l. ſi prædium. C. de iure dot. & per totũ. ff. de fundo dotali.

Limita iſtam regulam viginti modis, vt per Bal. houè in tract. de dote. fol. xxxij. col. ij. cum ſex col. ſeq. vbi ſatis latè per eum.

REGVLA CCXVIII.

Dubitans & ignorans æquiparantur, vt eſt text. in l. manifeſtiſsimè. §. ſin autem neſcius. C. de furtis. & in l. fin. C. de condict. indeb. vbi Bart. & Bald. facit text. in l. ij. in princ. ff. quis ordo in bon. poſ. ſeruet. & in l. iij. §. is qui neſcit. ff. de libe. ho. exhib.

Limita dupliciter vt per Iaſ. in l. quandiu. C. qui admitti. col. ij. quem vide, qui aliqua cumulat in propoſito regulæ.

De litera E.

REGVLA CCXIX.

ECCLESIA fungitur iure minoris, vt eſt text. in cap. auditis. de reſti. in integ. & probat etiam text. in c. j. eod. tit. & l. fin. tit. fin. partic. vj. Et ex hac æquiparatione ſumitur modus arguendi, de minore ad eccleſiam, quem ponit inter alios Nicol. Euerardus in ſuis topicis iuris, in fol. xlj. col. ij. qui in eius comprobationem adducit ſex ſimilitudines, inter minorem & eccleſiam, quarum ſolum tres referre placet, eis aliqua addendi gratia.

Prima eſt, quam ex illo argumento infert Salic. in l. properandum. §. fin. de iudiciis. videlicet, quòd diſpoſitio illius text. habeat locum in eccleſia ſicut in minore: ex quo venit ſingularis effectus, quòd ſicut minor aduerſus lapſum inſtantiæ reſtituitur in ſubſidium, hoc eſt curatoribus ſuis ad lites, non exiſtentibus ſoluendo, vel hæredibus eorum, idem erit in eccleſia: & vide Alexan. ibi, qui refert & ſequitur Salic. & dicit idem tenere Paul. & Card. in Clem. j. de in integ. reſtit. & Hoſtien. in ſumma, & vide Bal. in tract. de præſcript. iiij. parte principali, in col. xij. verſic. ſextò quæro, vbi concluſiuè dicit, quòd termini, ſiue præſcriptiones iudiciales indiſtinctè currunt contra eccleſiam & minorem: pro quo allegat iura & doctores, quæ trãſcribere nolo, & vide eundem in d. tract. in vj. parte principali. col. xvj. verſic. prædicta concluſio.

Secunda ſimilitudo Nicol. vbi ſupra eſt, quòd nunquam fideiuſſori eccleſiæ competit reſtitutio, ſicut

ſicut nec competit fideiuſſori minoris: quòd certè (ſaluo meliori iudicio) ſic indiſtinctè non placet, quia imò in hoc aliter videtur dicendũ, & ſic quòd non fiat in fideiuſſore eccleſiæ illa diſtinctio, quæ fit in fideiuſſore minoris, videlicet quòd quando minor fuit læſus ſui facilitate, tunc non competit fideiuſſori beneficium reſtitutionis, ſecus quando fuit læſus aduerſarij dolo, quia tũc competit, vt probat text. in l. ij. C. de fideiuſ. minor. & in l. iiij. titu. xij. partic. v. quia cum eccleſia non poſſit dici læſa facilitate ſui, quia non datur illa facilitas in ſuis adminiſtratoribus, quæ datur in minore, ſed datur læſio dolo aduerſarij: tunc ad inſtar minoris, concedendá eſſet reſtitutio fideiuſſori eccleſiæ, quando verò eccleſia læderetur reipſa, aliter eſſet dicẽdum, quia deceptio facta reipſa, & facta dolo aduerſarij differũt: vt poteris videre per egregium doctorem noſtrum Hiſpanum Antõ. de Burgos in c. cum dilecti. de emptione & vend. col. vj. ante med. vbi ponit duas differentias inter vtranq; deceptionem.

Tertia & ſingul. ſimilitudo ſiue effectus ex hac regula ſurgens eſt, quòd ſicut minor poteſt reſtitui aduerſus conditionem non impletam, etiam in præiudicium tertij, cui in defectũ conditionis erat ius quæſitum vt in l. iij. §. & ſi hæres. ff. de min. ſic & eccleſia poteſt: quod tenet Bald. in l. pupillorum. C. de repud. hæred. & refert pro ſingulari Roma. in ſing. xciij. & Nicol. vbi ſupra. imo latius extendit Rom. ibi, quia dicit, hoc procedere, etiam ſi talis tertius eſſet eccleſia, vel alius locus pius: ego tamen de iſtá extẽſione Roma. ſemper dubitaui. & legendo contrarium tenui aliquibus vrgẽtibus rationibus. Pri-

mò quia priuilegiatus contra priuilegiatum pariter, non gaudet priuilegio ſuo, niſi quādo certat de damno vitando. vt eſt text. in l. verum. §. fin. ff. de mino. quem ibi multum commendat Bart. ſed certū eſt quòd eccleſia negligendo adimplere conditionē, non dicitur pati damnum, quia illud ius conditionale non erat ſibi quæſitum ante cōditionem impletam, iuxta l. vnam. §. ſin autem ſub cōditione. C. de cad. tol. cum aliis. & not. Paul. poſt Bald. in l. Titio fundus. ff. de cond. & demon. Vnde prælatus poteſt præiudicare eccleſiæ, in non adimplendo conditionem, cum non præiudicet in iure quæſito, ſed quærendo: & voluit Abb. in c. breui. de iureiur. col. fin. poſt alios, & in c. verum. de condi. appo. quod ſequitur Felin. in c. verum. de foro compet. col. pen. ſicut etiam in ſimili dicimus, quòd prælatus poteſt præiudicare eccleſiæ repudiādo legatum factum eccleſiæ, quia præiudicat in iure non quæſito, vt notat Abb. poſt Feder. de Senis in c. j. de reſtit. in integr. & Felin. in c. quæ in eccleſiarū. col. xix. de conſtit. verſ. & iſta conſideratio. & in c. contingit. lo j. de ſenten. excom. Ioan. Lup. in repet. rub. de dona. inter vir. & vxor. fol. xxvj. col. iiij. & ſic videtur quòd nō poſſit reſtitui cōtra aliam eccleſiam, cui iam fuit res quæſita, ob negligentiam eius, quia verius alia eccleſia diceretur certare de damno, & ſic de iure ſibi iam quæſito purè & ſimpliciter data negligentia primæ eccleſiæ, & eccleſia quæ peteret reſtitutionem, diceretur certare de lucro amiſſo captando, & licet eccleſia, poſſet reſtitui contra lucrū amiſſum, vt tenet gloſ. in cap. auditis. de reſtitut. in integ. illud tamen per ſupradicta non procedit contra aliam eccleſiam

pariter

pariter priuilegiatam, & quæ vt dictum eſt certat de damno, quia certat de lucro erradicato, quod amittere, eſt damnum, iuxta gloſ. not. in l. j. §. ſi quis propter. ff. de itinere actúq; priuat. per quam ita dicit communiter teneri Iaſ. in l. reprehendenda. in fin. C. de condit. inſtitut.

Secundò contra Roma. vrget, quia licet monaſterium excludat ſubſtitutum, datum filio decedenti ſine liberis, vt in c. in præſentia. de probat. non tamen excludit, quãdo talis ſubſtitutus eſſet aliud monaſterium, vel pius locus: vt probat text. in §. ſed hoc præſenti. in authen. de ſanct. epi. collat. ix. & voluit gloſ. in d. c. in præſentia. in gloſ. fin. & ſic illa fictio, quòd monaſterium habeatur loco filij, ceſſat tunc, quia ex hoc præiudicaretur alteri monaſterio, ſic ergo ceſſare debet fictio in caſu noſtro, in præiudicium alterius eccleſiæ, quæ non poteſt niſi interuenire, ſi reſtitutio conceditur eccleſię negligẽti, quia aut conditio non poteſt iterum adimpleri, & reſtitutio non procederet niſi habendo conditionẽ pro impleta, quod eſſe non poteſt ſine fictione, vt notat Cuman. in l. vter ex fratribus. ff. de condit. inſtit. & refert Iaſ. in l. j. pen. col. C. de inſtit. & ſubſt. Aut reſtitutio debet dari ad implendam de nouo conditionem, & adhuc videtur ineſſe aliqua fictio, cum paria ſint non implere cõditionem, vel implere non in tempore à teſtatore ſtatuto, vt probatur in l. hæc conditio. & in l. ſi iam facta erant. ff. de conditio. & demonſtrat. alias tres ſimilitudines vide per Nicol. vbi ſupra.

Septima & notabilis ſimilitudo inter minorem & eccleſiã eſt, vltra traditas à prædicto doctore illa

quam ponit Matheſila.ſing.clvj.videlicet ꝙ ſi eccleſia facit contractum nullum, & ſic ſine ſolennitate, habet electionem an velit ſtare ei vel reſcindere, ſicut minor:pro eccleſia.allegat gloſ.in c.j.ne ſede vacante, quæ eſt in verbo, ſede vacante. poſt medium. quam vltra eum dicit ſingul. Iaſ. in l.cum hi. §. eam tranſactionem.ff.de tranſact.in verſic.limita.& in l. non ideo minus.C.de procur.& ſtante hac ſimilitudine crederem inſuper dicendum, quòd ſicut tunc ille qui contraxit cum minore, poteſt agere contra eum, vt declaret an velit ſtare contractui, vel non, ne res ſit in pendenti, vt in l. Iulianus. §. ſi quis colludente.ff.de action. empt.& vend.ſic poterit agere ille, qui taliter contraxit cum eccleſia.

Octaua & ſingularior ſimilitudo eſt, quæ traditur à Ludo. Roma.ſingul.ccccl vj.per dictum Ioan. And.in c. cum veniſſent.de inſtit.ponderando text. ibi, dũ dicit:per nos ipſos. videlicet ꝙ iudex ex officio ſuo poteſt eccleſię vel minori, beneficiũ reſtitutionis impartiri ſine partis petitione:quod tamẽ dicit ſolũ procedere in Papa, cũ text. ille loqtur in eo.

Nona ſimilitudo eſt, quòd prælatus vel procurator vendens res eccleſiæ, vel minoris, non poteſt habere fidem de pretio. Ita notat Bart.in l. ſi procurator.§.fin.ff.de iure fiſci.quod dicit perpetuò notandum Alex.in additio. & refert idem tenere Abb. in c.ij.de precario.& voluit etiam idem Bart.in l. à diuo Pio.ff.de re iudic.§.ſed ſi emptor.fin.col.

Decima ſimilitudo eſt, quòd minor & eccleſia patiuntur ſecundum decretum:not. Bal. in authen. ei qui iurat.col.antepen.C.de bonis author.iudicis poſsi. referendo Innocen.

Vndec

Vndecimam collige ex Soci. in regul. ccxcvij. in j. & ij. fallentia.

Duodecima eſt, quæ à me deſcribitur in regula, hæres qui adiuit. infra poſita in tertia limitatione.

Decimatertia & notabilis ſimilitudo poteſt dari videlicet, quòd ſicut titulus nó excuſat à percipiédis quando res poſſeſſa eſt minoris, vt eſt glo.ſing.in l. patri pro filio.§.ſi pecuniam.verſ.item ex diuerſo.ff. de minorib.in verbo, fructus.quam celebrarunt inter ſua ſingularia Roma.Cremen. primus, in ſingu. cccccxxviij.& alter in ſingu.cxxxiiij. idem fit quádo res poſſeſſa eſſet eccleſiæ.

Decimaquarta ſimilitudo eſt, quòd prælatus eccleſiæ æquiparatur tutori vel curatori minorũ, vt probat tex.in §.fi.in authen.de eccle.tit.colla.ix.quẽ ad hoc allegat glo.in c.auditis.de reſti.in integ. quá ibi cómendat Abb.& tenet Ange.conſi. ccxlv.quia omne datum.col.ij.probat tex.& ibi gl.inc. quia ea. iij. q. ij. quæ arguit de remotione ſuſpecti tutoris vel curatoris ad remotionem prælati. Faciunt etiam gloſ.notabiles in c.ex literis.de pig.& in c. ſimiliter. xvj.q.j.quas commẽdat Matheſi.ſing.xliiij.& quod notat Abb.in c.contingit. de tranſactio. & in c. ex præſentium.de pig.& Archi. in c.quicunque.xij. q. ij.ex quibus ego aliàs inferebam, quòd ſicút tutor tenetur quando debitores minoris non fuerunt ab ea conuenti. & fuerunt effecti minus idonei, ſic & tenetur prælatus vel eius hæres in caſu ſimili.

Limita primò hanc regulam, dictis exemplis ſic ornatam, quia licet præſcriptiones non currát contra minorem, vt in l. fin. C. in quibus cauſis reſti. in integr.non eſt neceſſa.(& tu Hiſpane habes boná

l.in vj.parti.tit.xix.in l.ix.) de quo latè per Balbum in tracta.de præſcrip.in vj.& vltima parte principali,col.xj.& verſi.vigeſimus tertius caſus.cum ſeptem col. ſequ. tamen currunt contra eccleſiam,vt patet in tit.de præſcript. Hanc differentiam ponit Abb. in alleg.c.j.de reſti.in integ.

Secundò fallit,quia licet minor quando petit reſtitutionem, debet agere in foro aduerſarij, vt in l.ij.quæ eſt ſingu.ad hoc.C.vbi & apud quos, tamē eccleſia poteſt illam petere coram proprio iudice: tenet Inn.in c.cum ſit generale.de foro comp. quod dicit ſingulare ibi Feli.j.col.& ſequitur etiam hoc; & commendat Abb.in d.c.j.de in integ.reſti.fi.col. & in c.conſtitutus.j.col.eod.tit.& in c.pen.in j. no. de rebus eccleſiæ.in c.cum cauſa. ij. col. de re iudic. poſt Anto.qui hoc voluit colligere ex tex.ibi,& ſequitur Roma.in ſingu.cxij.& Soci. in conſil. xviij. in ij.volu. incipien.proſequendo ordinem dictarum quæſtionum.in col.xj.in fi.

Tertiò fallit,quia licet ſententia lata contra minorē indefenſum, qui habebat tutorē vel curatorē; eſt nulla,vt in l.cum & minores. C. ſi aduerſus rem iudica.& in l.contra pupillum. ff. de re iud. & in l. acta.§. fi. eo. tit.tamen ſententia lata contra eccleſiā indefenſam & habentem prælatum tenet, & valet. Text. eſt in c. prout. & in c. fi.de dolo & contu.& in c.tum ex literis.de in integr.reſti.per quæ iura tenet iſtam differentiam Matheſi.in ſing.xliij.

Quartò fallit, quòd licet iuramentum excludat beneficium reſtitutionis in minore, vt in authent. ſacramenta puberum.C.ſi aduerſus vendi. tamen ſecus eſt in eccleſia, quia licet eius prælatus iuret, po-

teſt

teſt reſtitui. Gloſ. eſt ſing. c.j.de reſti.in integ.in vj. quam cõmmendat Abb.in c.j.eo.tit.col.pen.& in c. peruenit.de iureiur.Rom.conſi. cxxiij. incip. circa primum dubium.tenet etiam Feli.c.cum ſit generale.de foro compe.col.vj.vbi de hoc ſe remittit. tenet etiam Iaſ. allegando d. glo. in d.authen. ſacramenta puberum. col. xvij. imo generalius,& ſingulariter dicit Baldus in l.generaliter,in princ.C.de reb.cred. quòd nullum iuramentum operatur, quòd eccleſia non gaudeat iure minorum.

Quintò fallit, quòd licet minor non poſsit alienare res immobiles ſteriles, ſine decreto, tamen eccleſia poteſt eas alienare ſine ſolennitate: vt per Iaſ. qui aſsignat rationem differentiæ. l.mandata.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſdi.col.fi.

Sextò fallit, quia eccleſia non conſtituit ſuos debitores in mora, ſine interpellatione: vt concludit eſſe hoc regulare Anto.de Burgos c.fi.de emptio. & vend.col.v.per iura de quibus ibi per eum, licet minor re ipſa,& ſine interpellatione conſtituat eos: vt l.in minorum. C. in quibus cauſis reſt.in inte.nõ eſt neceſ.licet aliud dixerit ſecundũ eũ Alex. in l.quòd te.in iiij.col.ff.ſi cer.pet.poſt Ioã.de Imo.in c.breui. de iureiur.vbi æquiparat in hoc minorẽ, & eccleſiã.

Septimò fallit,quia licet leges præcipiant interponi decretum in alienationibus rerum minorum, vt in l.lex quæ tutores.C.de adm̃i.tutorum.nunquã tamen ipſæ leges nec canones dicunt neceſſarium decretum in alienationibus rerum eccleſiæ.Hanc differentiã ponit Inn. c.fi.circa prin.de re.eccleſ.qui tex.eſt primus eiuſdem tit. in vj.& tenet gloſ.Ioan. And.ibi, in verbo, tractatus.in fi.quod etiam tenet Abb.

Abb.c.ij.de tranſa.j.col.ver.ij. not.contra Inno.ibi, qui tenet contrarium, imo quòd requiratur decretum: vnum tamen ſemper not. quòd per ſtatutum, & ſic per conſuetudinem poteſt induci, quòd res immobiles minoris poſsint alienari ſine decreto. Ita not. Angel. ex gloſ. ibi in l. diuturna. ff.de legibus. quod dicit raro inueniri. alibi Iaſ. l. de quibus. col. xvj.ff.de legibus.

Octauò fallit regula prædicta, quia minori currit tempus petendæ reſtitutionis, principio xxvj.anni, & ſic cum factus eſt maior: eccleſiæ verò ſemper currit, à tempore læſionis. Hanc differentiam ſcripſit gloſ.in cle.j.de reſti.in integ.in verbo à tempore. quam refert Balbus tract. de præſcript. fol.lxiij. col.ij. verſi.fallit in eccleſia.

Nonò fallit, vt poteſt colligi ex l.partitę.alleg.infra regula reſtitutio in integ. viij. fallentia: dum per illam l.datur ibi eccleſiæ, Regi, & populo, in certo caſu beneficium reſtitu. vſque ad xxx. annos, quod minori non eſt conceſſum.

Decimò fallit, in alio caſu, quē apertè colliges ex nona etiã fallentia d. regu. reſtitutio. proximè alleg.

Vndecimò fallit, quia licet in minore fiat in aliquibus caſibus differentia magna, quòd ſit læſus facilitate ſua, vel dolo aduerſarij: hæc tamen ceſſat in eccleſia, in qua non datur (vt ſupra diximus) læſio ſua facilitate, caſus autem prædicti ſunt ſequentes.

Primus, de quo ſupra in ij. ſimilitudine facta eſt mentio, videlicet de fideiuſsio. minoris, vt in l.ij. C.de fideiuſ.mino.

Secundus, quia licet minori probanti læſionem vnico teſte, deferatur iuramentum, vt tenet gloſ. l.j. C.vbi

C. vbi & apud quos. illud eſt verũ, quando petitur reſtitutio de læſione recepta facilitate minoris, ſecus ſi dolo aduerſarij, quia tunc non defertur iuramentum. Ita tenet Bald. in d. l. j. quaſi ad fi. per gloſ. not. in l. iij. §. j. ff. de min. ex quo venit vnũ notabile in propoſito, quòd nunquam eccleſiæ in reſtitutione petita per eam, defertur iuramentum, cum id ſolum concedatur minori læſo ob facilitatem, quæ nõ cadit in eccleſiæ adminiſtratoribus: probatur hoc in c. j. de reſt. in integ. ſupra alleg. ibi manifeſtè apparet, præmiſſa illa cõmuni theorica, quòd vbi lex requirit manifeſtam probationem, nõ habet locum iuramenti delatio, de qua per Iaſ. l. ait prætor. col. pe. in fi. ff. de re iud. & illum tex. ad hoc conſiderat Abb. in c. tum ex literis. col. antepe. de in integ. reſti. pro Inn. ibi, qui voluit, quòd ad probãdam læſionem, requiritur plena probatio in cauſa reſtitutionis, licet alij tenuerint, quòd ſemiplena ſufficiat: conſiderat etiã ad hoc Abb. text. in cap. ex literis. de reſtit. in integr. qui hoc probat, per locum ab ſpeciali.

Tertius eſt, qui deſcribitur à Bald. in l. vna. C. de repu. quæ fi. in iudic. in iij. oppoſitione. vbi dicit, quòd quando minor reſtituitur, quia læſus ob ſuam facilitatem, tũc procedit d. l. vna. videlicet, quòd aduerſario reſtituatur ius priſtinũ, quod habebat contra minorem, ſecus ſi reſtituatur dolo aduerſarij, pro quo allegat text. in l. qui res. §. huic applicatur. ff. de ſol. qui probat, quòd quando fuit minor læſus dolo aduerſarij, dando rem maioris pretij in ſolutum pro paruo debito, ſi reſtituitur, non tenetur ſoluere debitum creditori, & recuperat rem, & ſic aduerſario non reſtituitur priſtina actio pro debito: quẽ text.

text. dicit ibi ſingularem & non alibi Pau. de Caſtro, & eum allegat pro ſingulari Alex.in l.j.§.nunciatio.in fin.verbis. ff.de noui ope.nuntia.vbi dicit generaliter per eũ,quòd reſtitutio conceſſa minori, nũquã prodeſt eius aduerſario in aliquo,ſi læſio minoris à dolo aduerſarij proceſsit: iſta tamen generalitas Bal. & Alex. ſumpta occaſione d.§.ſalua eorum autoritate, ſemper mihi diſplicuit:cum enim d.§. puniat ſolum creditorem minoris, qui dolo habuit in ſolutum ab eo,rem maioris pretij pro debito,& non reperiamus decipientem minorem in aliis,ſimili pœna punitũ,non video,qua ratione priuabitur priſtino iure,conceſſa minori reſtitutione, cũ regula ſit,quòd aduerſarius minoris reſtituatur, reſtituto minore,vt in d.l.vna.C.de repud.quæ fiũt in iudic.præmaximè,cũ poſſumus dare ſpecialitatis rationem, quare in d. §.ſic decipiens puniatur,videlicet quia minor celebrabat contractum dationis in ſolutum, qui cenſetur neceſſarius: & ſic in quo dolus eſt culpabilior,quod patet, quia datio in ſolutũ eſt alienatio neceſſaria, not. Alex. conſil.lij.in volu. j.viſo themate.in iiij.col.verſic.quartò. quia cõſtat. vbi dicit quòd appellatione alienationis, non venit datio in ſolutum tanquã coacta,& non voluntaria alienatio.Refert Hippo.in l.j.§.pręterea.ff.de quæſt. faciunt etiam duæ differentiæ, inter venditionem & dationẽ in ſolutum,notatæ per Felin.in c.fin. col. antepe.de accu. facit etiam,quia lex magis ſubuenit. facienti actum ex neceſsitate, quàm ex voluntate, vt in l.qui fideiuſſor.§.ſi neceſſario.ff. qui ſatiſd.cogant,& in l.dictum.§.ſi compromiſero. ibi:nulla neceſsitate.ff.de euict.& not.Iaſ.qui ſubiungit exempla

pla in l.admonendi.in lectura.ff.de iureiur.in col.x. & poſſent alia plura referri in quibus differũt actus volũtate, & neceſsitate geſti. Facit etiã, quòd pactũ legis commiſſoriæ, appoſitum ex interuallo, prodeſt creditori, non autem quando apponitur in ipſa obligatione pignoris, vt not.in l. Titius.ff.de pig.actio. & in l.ij.C.de pact.pign. vbi Bart. & in l.quamuis. aliàs Callipodius. ff. de ſolut. & per Abb.in c.ſignificante.de pignor. & per Aret. in l. ſi ita quis.§.Seia cauit.j.col.ff.de verb.obli.& hoc nulla alia ratione, niſi quia debitor neceſsitate ductus, videtur apponere pactum, quando apponit in ipſa obligatione, quæ neceſsitas non ineſt, quando ex interuallo conſentit tali pacto. Præterea magis in ſpecie facit, quòd dicta generalitas non poſsit ſic ſumi ex d.§.huic applicatur. quia ſi ratio illius §.ſpecialis non eſſet, eodem modo videretur dicendum, quod idem eſſet in emptore, qui circunſcripſit minorem, ad vendendum fundum, vt eo reſtituto, ipſe non reſtitueretur ad pretiũ, cum datio in ſolutũ, aſsimiletur emptioni, vt in l.libera.C.de ſent.& interl.om.iud.præmaximè cum æqualiter noceat minori, dolo vendere rem maioris pretij pro quantitate minori, quàm dare illam in ſolutũ, pro debito minori: imò & vna conſideratione magis nocet talis emptio, quàm datio in ſolutũ, quia in prima fortè perditurus minor recipit pretium, in alia ſaltem liberatur à debito, ſed hoc eſt falſum, quia contrarium diſponitur in l. quod ſi minor.§.reſtitutio.ff.de mino. Nec obſtat ſi aliquis dicat in d.§.reſtitutio.non conſtat quòd minor dolo aduerſarij vendidit, quia imò apparet, põderando verbum ibi, circunſcriptus, quòd loquẽdo

in mi

in minore, intelligitur ſiue facilitate ſua,ſiue dolo aduerſarij,vt no.Bal.in l.fi.C.de in integ.reſt. mino. non ergo videtur poſſe dici, quòd ex eo quòd text. in d.§.huic.puniat in illo caſu in amiſsione ſui iuris, circumuenientem minorem, fiat dicta generalis cõcluſio,de qua ſupra,præmaximè quia qualiſcunque dolus ineſſet in contrahente cum minore, non eſſet iuſtus titulus,quo poſſet ſibi minor retinere ius priſtinum, debitum aduerſario, quo minus diceretur locupletari cum aliena iactura,quod iura etiam in minoribus abhorrent.

Sed ſi vera eſt generalitas Bald. & Alexan.de qua ſupra, retenta æquiparatione huius regulæ, poſſet inferri vnum notabile, quòd idem eſſet in eccleſia, videlicet, quòd conceſſa ſibi reſtitutio ob dolum aduerſarij, non prodeſſet aduerſario, vt reſtituatur ſibi ius priſtinum,quod ad præſens non examino:in hoc enim regularum compendio non articulorum examinatoris, ſed fidelis, & vtilis recitatoris, palmam proſequor.

Quartus etiam caſus eſt, quem ponit Fulg. in l. nam & poſtea.§.ſi minor.ff.de iureiu. l.exceptiones. la ij. ff. de exceptio. videlicet quòd quando minor læditur ſui facilitate,non poſsit agere,niſi prius petita reſtitutione, ſecus ſi dolo aduerſarij, quia tunc ea non petita, poteſt agere. l. excipere. vide tamen Alex. in d. §. ſi minor. in ij.col.poſt medium,qui tenet contrarium,& aliter intelligit d. l.exceptiones.

Quintus caſus eſt,quòd quando minor iurauit, non prohibetur petere reſtitutionem,niſi ex vno capite,ſcilicet ex ſui facilitate:ſed ratione doli aduerſarij, poteſt illam petere, non obſtante iuramento.

Ita

Ita Bald.in l.j.in fin.C.ſi aduerſus vend.per glo. ibi, quam ad hoc notat, quod etiam ſequitur Iaſon in authen.ſacramenta puberum.eod.tit.collat.vij.

Per quæ, ni fallor, bene ornatam habes regulam hanc,cui ideo libuit ampliorem (quàm cæteris) linearum dotem concedere,quia eccleſiæ continet fauorem, cui debitor ſum doctrinæ eius, quæ in me adeſt:ipſa nanque, ſuis decimalibus fructibus (precioſiſsimi redemptoris noſtri ſui dilectiſsimi ſponſi ſanguine partis, ac exinde maiori cum tremore (quàm vt ſit ab omnibus percipiendis) dum vacarem ſtudio,neceſſaria conceſsit,& vſq; ad doctoratus apicem me prouexit indignum,quo fui inſignitus Anno Domini M. D. XXV. menſe Maij, in inſigni ac antiqua vniuerſitate Oſcẽſi,omnium doctorũ approbatione & aſſenſu, qui loco ab eis aſsignari ſoliti tituli,me de iuſtitia approbaſſe, inſtrumentis publicis ſunt prófeſsi,non in minimum beneuolentiæ ſuæ erga me teſtimonium, ac in magnam, mihi illum promerendi, aſsiduo literarum ſtudio impoſitam curam.

REGVLA CCXX.

Eccleſia omnis,excepta Romana, patitur præſcriptionem xl. annorum, tam de iure ciuili, vt in authent. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccleſ. quàm de iure canonico,vt in c.de quarta.& in c.ad aures. & in c. illud. de præſcript.

Amplia iſtam regulam ſex modis, & limita dupliciter,vt per Bald.in tract.de præſcript.in v. parte princ.in col.j. & duabus ſequent.

REGVLA CCXXI.

Eccleſia Romana patitur præſcriptionem centũ

annorum: probat text. in c. ad audientiam. de præſcript. & in authen. vt eccleſia Roma. in princ. & in authen. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccleſ. Bald. in l. ij. C. de ſerui. & aqua.

Amplia quadrupliciter, & limita ſex modis, vt per Felin. in d. c. ad audientiam. col. penult. & fin. de quarum vna meminit Iaſ. in d. authen. quas actiones, collat. ij. num. vij.

REGVLA CCXXII.

Eccleſia non patitur minorem præſcriptionem, quàm xl. annorum. Colligitur iſta regula negatiua ex text. in authen. quas actiones. C. de ſacroſ. eccleſ. & in c. de quarta. & in c. ad aures. & in cap. illud. de præſcript.

Et ponit eam text. in l. xxvj. tit. xxix. parti. iij.

Primò fallit, in rebus mobilibus eccleſiæ quæ triennio præſcribuntur, ſecundum cõmunem opinionem quam approbat lex parti. ſupra alleg.

Secundò fallit, in præſcriptione quadriennali. l. bene à Zenone. quam ſecundũ ius ciuile patitur: ſed de iure canonico contrariũ eſt, quia illa l. non habet locum contra eccleſiam, cuius rem fiſcus vendidit.

Tertiò fallit, in omnibus præſcriptionibus annalibus, vel ſemeſtribus, vel temporalibus: vt ſunt regulariter actiones prætoriæ pœnales, quantò minoris, & redhibitoria, & ſimiles.

Quartò fallit, reſpectu quaſi dominij, & publicianæ, quia præſcribitur contra eccleſiam communi tempore.

Quintò fallit, quando eccleſia aſſumeret fundamentũ ex aliquo ſtatuto, in quo eſſet præfixum certum tempus, quia tunc poteſt obiici eccleſiæ exceptio

ptio præſcriptionis illius ſtatuti: & iura & doctores, quæ has reſtrictiones probant, vide per Balb. in tract.præſcr. in v.parte principali.in col.iiij.& ſeq.

REGVLA CCXXIII.

Eccleſiæ parrochiali, debetur quarta portio canonica, non ſolum de candelis, & aliis funeralibus, ſed de omnibus bonis cuiuſcunque qualitatis ſint, relictis eccleſiæ ſepulturæ, pro anima defuncti. not. Abb.ex text.ibi in c.relatum. in ij.not.de ſepult. & in c.in noſtra.eod.tit.

Limita in quindecim caſibus, deſcriptis à Sylue. in ſua ſumma, in verbo, canonica portio. verſic.nonò quæritur.

REGVLA CCXXIIII.

Eligendi facultas in alternariuis, in vita ſtipulantis eſt perſonalis, & cohæret perſonæ, donec viuit: & ideo in eius vita per ſtipulatorem non poteſt alij cedi, Text. eſt in l.ſi ſtipulatus fuerim, in princ. vbi Bart.& Iaſ.ponunt rationem.ff.de verb.oblig.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. in d.l. ſi ſtipulatus fuerim. col. j. & ſequent.

REGVLA CCXXV.

Eligēdi facultas in alternatiuis, mortuo ante electionem ſtipulatore, tranſit ad eius hæredes. text.eſt vbi notat.in l. ſi ſtipulatus fuerim.ff.de verb.oblig. & ibi Iaſ. col. ij. num.3. allegat alia iura, & optimè declarat hanc regulam.

Limita eam tripliciter, vt per eundem Iaſ. in d.l. ſi ſtipulatus fuerim.d.col.ij.

REGVLA CCXXVI.

† Emptio rei ſuæ, ſiue à ſciente, ſiue ab ignorante facta, non valet: vt in l.ſuæ rei.ff.de contrahen.empt.

& in l.cum res. & in l.ſi mater.C.eod.tit.

Limita ſeptem modis, vt per Ripam in repet. l. ſi aliquam rem.ff.de acquir.poſſeſ. col.ij.& iij.

REGVLA CCXXVII.

Emptionis & venditionis appellatione, comprehenditur omnis contractus, per quẽ transfertur dominium. Text.eſt not.in l.ſtatuliberi.§.quamuis.ff. de ſtatulib. quem dicit meliorem de iure Bald. in l. ij.C.de vſucap. pro emptor. vide Bart. in l. alio.iij. col.in fin.ff.de alimen. & cib.leg.probat text. in c.j. de conten.inter domi.& empt.in vſib. feud.

Limita quatuor modis, vt per egregium doctorem noſtrum Hiſpanum, Anton. de Burgos (qui etiam apud Italos magni momenti fuit) in rubr. de empt.& vend. col.fin.

REGVLA CCXXVIII.

Emptor, etiam ſi in cauſa obtineat, poteſt expenſas litis recuperare à venditore, niſi ab aduerſario, qui ſibi mouit litẽ ſuper re empta, recuperaſſet. Doctrina eſt Bart. in l. venditores. contra gloſ. ibi, in verbo, agnituros, in fin. ff.de verb.obligat.& cum Bart.eſt magis communis opinio ſecundum Iaſ.ibi, col.ij.num.2.vbi referendo plures doct. qui hoc tenent, confirmat & defendit hanc regulam.

Limita dupliciter, vt ꝑ Iaſ.in d.l.vẽditores.col.iij.

REGVLA CCXXIX.

Emptor primus, vel donatarius cui factum fuit cõſtitutũ, præfertur ſecũdo, cui poſtea realis traditio fuit facta, re empta vel donata duobus ſucceſsiuè, diuerſis temporibus: tenet Ioan. And.in additio. ad Spec.in tit.de empt. & vendit.§.ſciendum.col. x. verſ. quòd ſi res tradita.in addit.incipien.hic dubitatur.

tatur.referendo Guilel.de Cugneo,& ſequitur Bal. in rubr.C.de contrahen.empt.in quæſt.xvj.& Ant. in cap. cum veniſſent. col.iij.de reſtit.ſpol. & tenet Alexan.in conſil.relatis per Thom.Ferra.in cautela xlviij. & ſequitur hoc etiam Iaſ. in l. quoties. C. de rei vend.in col.v. verſ. quintò principaliter limita. vbi plures refert hoc ſequentes.

Limita ſeptē modis,vt per Philip.Dec. in regula contractus.de reg.iur.ff.in col.iiij.cum duab.ſeq.

REGVLA CCXX.

✝ Emphyteuſi eccleſiaſtica finita per tertiam generationem,cognati exiſtentes in tertio gradu,petentes renouationem inueſtituræ, debent præferri omnibus extraneis, & ſi denegetur, poterunt à denegatione appellare:notat Bart.in l.j. in fin.ff.de priui. credit.qui idem ferè tenet in l.pen.§.permittitur. ff. de aqua quot.& æſtiu.& in l.ſi mihi & Titio.in fin. princ.ff.de verb.oblig.vbi, teſte Alex.hoc ſequuntur docto. communiter.Et iſtam regulam per ſupra dicta verba ſcripſit Ripa in d.l.j.in j. col.vbi etiam refert Roman.Imol.Anchar.Alexan.Curt.& Barb. idē ſequentes in ſuis conſiliis,qui poſtea refert Imo. Aret.Panor.Roma.Fulgoſ.contrariam opinionem tenentes, & tandem reſidet cum Philip. Dec. in d. communi opinione, & reſpondet ad aliqua fundamenta contraria.

Limita quinque modis,vt per eundem Ripā in d. l.j.ij.col.ex quibus limitationibus dicit etiā patere ſolutionem ad alia fundamenta contra communem.

REGVLA CCXXI.

Emphyteuſi eccleſiaſtica,ſumpta per aliquē pro ſe & filiis ſuis,non veniunt filij naturales etiā legiti-

mati. Concluſio fuit ſingul. Bald. in l. generaliter. §. cum autē. C. de inſti. & ſubſtit. & in c. quæ in eccleſiarum. col. pen. vbi melius loquitur de conſti. & tenet etiam Felin. poſt Abb. in cap. in præſentia. col. xj. verſi. quintò inquantum. de probatio. quod multum commendauit Iaſ. in d. §. cum autem. col. pen. quaſi ad fin. vbi plures refert hoc firmantes, & dicit quòd ab hoc nemo diſcrepat: & ſequitur hoc etiam idem Iaſ. vbi refert Ancha. & Alex. in ſuis conſiliis. in auth. ſi qua mulier. C. de ſacroſ. eccleſ. & ſequitur etiam Ioan. Franc. de Ripa. in rubr. de iudi. in col. xviij. circa fin. licet in cōtrarium faciat, quòd filius legitimatus dicatur verè & nō fictè legitimus, vt tenet Bart. in l. ſi is qui pro emptore. col. vij. ff. de vſuca. quod ſequitur Iaſ. in l. hac cōſultiſsima. §. ex imperfecto. in prin. C. de teſta. & in l. eam quam. C. de fideicom. col. v. & in l. cum acutiſsimi. col. fin. eo. tit. & in d. §. cum autē. col. vj. Imo talis legitimatus habet exiſtentiam ſui hæredis, vt tenet Bald. ſing. in d. l. eam quam. quod dicit ibi Iaſ. in d. col. v. alibi non legiſſe, & ſequitur etiam in d. §. ex imperfecto.

Limita primò, niſi ille filius, legitimatus eſſet per ſubſequens matrimonium: tenet Ioan. de Imol. in l. quod dicitur. ff. de verbo. obliga. col. antepen. quod ſequitur Felin. vbi ſupra. & Nicol. conſil. cccxxix. ex tenore priuilegij. & Iaſ. in d. §. cum autem. col. vj. ad ad fin. & Alex. licet eum non referat Iaſ. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus, lo j. col. x. ff. ad Trebell. quem vide melius in hoc ſcribentem: & tenet etiā hoc dominus Ioan. Lup. in repet. rubri. de donat. inter vir. & vxor. fol. xxix. col. iiij. verſic. & propterea. & ſupra dictā concluſionē tenet etiam Bonus de Curtili

in

in tract. de nobilitate. fol. xiiij. col. j. circa finem, referendo Imol. vbi ſupra, & adducit ſimilem deciſionẽ in feudo: pro quo facit notabilis diſtinctio Ant. in c. per venerabilem. qui filij ſint legit. de qua vide bene per Georgi. in repetit. c. quamuis pactum. col. xliiij. & ſeq. de pactis lib. vj.

Secundò limita prædictam regulam, niſi ipſa eccleſia cōcederet à principio dictam emphyteuſim, alicui naturali tãtum, pro ſe, & filiis ſuis, quia tunc filij illius, etiam tantum naturales venient. Iſtud voluit Bald. in c. quæ in eccleſiarum. de conſtit. col. fin. de quo dubitat Iaſon in d. §. cum autem. in fine. motus per text. ibi qui contrarium videtur vrgere, cui tandem ipſe reſpondet.

Tertiò crederem poſſe hoc limitari, niſi eccleſia concederet alicui emphyteuſim pro ſe, & filiis iam procreatis, & ſcirent omnes, quòd ille non habebat niſi vnicum filium naturalem legitimatũ: ad quod moueor per ſimilem cōcluſionem Bald. l. eam quam. in ix. col. C. de fideicom. quam refert Barba. in c. veniens. col. j. de accuſ. & Hippol. l. j. §. ſeruus. col. ij. ff. de quæſtio. vbi aliud ſimile adducit.

Quartò poteſt limitari præfata regula, niſi talis filius eſſet legitimatus à patre, citata eccleſia in tempore legitimationis, & conſentiente: ita tenet Ang. in conſil. ccccij. incip. Titius. & alibi non legi.

REGVLA CCXXXII.

† Emphyteuta ſoluẽs partem canonis, ſi integrum non ſoluat tempore ſtatuto per legem, poterit in totum expelli. Ita tenet Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua. verſi. xxix. cum quo tranſit cōmunis opinio, vt teſtatur Iaſ. in l. ij. C. de iure emphy. col. xiiij. nu. 54.

Limita duobus modis,vt per Iaſ.vbi ſupra:& vide doct.del Caſtillo in commen.l.lxviij. Tauri, vbi nouem ponit limitationes in parte,ciertos plazos.

REGVLA CCXXXIII.

Enunciatiua verba, principaliter propter aliud prolata non diſponunt,& nihil operantur. Tex.eſt, vbi doct. in l. ex his verbis. C. de teſtam.milita. per Bart.l.ex hac ſcriptura.ff.de donatio.

Limita vndecim modis,vt per Iaſo.in d. l. ex his verbis.j. & ij. col. vltra alias fallentias, quas remiſſiuè deſcribit.

REGVLA CCXXXIIII.

† Epiſcopus vel pontifex non dicitur quis, ante conſecrationem. Abb.poſt Ioan.Andr. & alios per text.ibi, in c. eam te.de reſcript.text.eſt in c. tam literis.de teſtib. quod Felin. confirmat in d. c.eam te. colum.ij.

Amplia quadruplieiter, & limita quinque modis vt per eum ibi col. iij. cum duab. ſequent.

{ Primò etiam ſi fiat mentio de promotis.

Secundò etiam ſi fiat mentio de Pontifice.

Tertiò etiam ſi illi ſint, quibus hodie prouidet Papa pronuntiando eos Epiſcopos.

Quarto extende ad Rectorem ſtudij,qui non dicitur Rector ante confirmationem,ſed tantum Electus.Quæ tamen ampliatio non pertinet ad propoſitum regulæ.

Limita primo, dummodo ſubiecta materia concernat exercitium vel decorem ordinis Epiſcopalis,ſecus ſi ſimpliciter concerneret Iuriſdictionem, quia tunc materia de Epiſcopo verificatur in confirmato

firmato, Feli. vbi ſuprà, qui ex hoc aliqua infert, & hanc limitationem confirmat.

Secundò limita in Papa, qui etiam ante coronationẽ eſt Epiſcopus, & Seruus ſeruorũ Dei, nec appellatur Electus ſed Papa. Extrauag. Quia nonnulli. ſub titulo de ſenten. excom. inter communes.

Tertiò limita in Abbate, qui ante benedictionẽ appellatur Abbas. Oldr. conſ. 14. col. ij. Io. And. Ant. & Card. in c. inter monaſterium. de re iud. licet Hoſt. contrarium teneat, & Archid. dubitet in locis per Feli. vbi ſupra relatis, qui ponit quoad hanc materiam rationem differẽtiæ inter Epiſcopũ & abbatẽ.

Quartò limita, niſi forte electus epiſcopus eſſet ante abbas. quia poteſt aliqua ordinis exercere, quæ alius non poſſet, licet appelletur Electus. Et idem videretur de Epiſcopo ad alium Epiſcopatum tranſlato, quòd poſsit ea quæ ſunt ordinis, & veniat appellatione epiſcopi poſt confirmationẽ. & Feli. plus ibi dicit, quòd forte Archiepiſcopus trãſlatus poſſet ea, quæ ſunt ordinis, ratione conſecrationis quæ non reiteratur, licet non dicatur Archiepiſcopus ante nouam paleationem. Relinquit verò ex poſt facto cogitandum.

{Quintò limitatur in Magiſtraſtibus quibuſdam ſupremis temporalibus, videlicet conſulatus & huiuſmodi, ſed iſta limitatio omnino impertinens eſt}.

REGVLA CCXXXV.

Epiſcopalis dignitas liberat filium à patria poteſtate. vt eſt text. in §. illud. in Auct. Conſtit. quæ de dignita. Et in Auct. ſed hodie. C. de epiſcopis & cle-

Abb.c.ij.de tranſa.j.col.ver.ij.not.contra Inno.ibi, qui tenet contrarium, imo quòd requiratur decretum:vnum tamen ſemper not. quòd per ſtatutum,& ſic per conſuetudinem poteſt induci, quòd res immobiles minoris poſsint alienari ſine decreto. Ita not. Angel. ex gloſ. ibi in l. diuturna. ff.de legibus. quod dicit rarò inueniri. alibi Iaſ. l. de quibus. col. xvj.ff.de legibus.

Octauò fallit regula prædicta, quia minori currit tempus petendæ reſtitutionis,principio xxvj.anni, & ſic cum factus eſt maior:eccleſiæ verò ſemper currit, à tempore læſionis. Hanc differentiam ſcripſit gloſ.in cle.j.de reſti.in integ.in verbo à tempore. quam refert Balbus tract. de præſcript. fol.lxiij. col.ij. verſi.fallit in eccleſia.

Nonò fallit,vt poteſt colligi ex l.partitę.alleg.infra regula reſtitutio in integ. viij. fallentia:dum per illam l.datur ibi eccleſiæ, Regi, & populo,in certo caſu beneficium reſtitu.vſque ad xxx. annos, quod minori non eſt conceſſum.

Decimò fallit,in alio caſu, quē apertè colliges ex nona etiā fallentia d. regu. reſtitutio.proximè alleg.

Vndecimò fallit, quia licet in minore fiat in aliquibus caſibus differentia magna, quòd ſit læſus facilitate ſua, vel dolo aduerſarij: hæc tamen ceſſat in eccleſia, in qua non datur (vt ſupra diximus) læſio ſua facilitate,caſus autem prædicti ſunt ſequentes.

Primus, de quo ſupra in ij. ſimilitudine facta eſt mentio, videlicet de fideiuſsio. minoris, vt in l.ij. C.de fideiuſ.mino.

Secundus, quia licet minori probanti læſionem vnico teſte,deferatur iuramentum, vt tenet gloſ. l.j.

C.vbi & apud quos. illud eſt verũ, quando petitur reſtitutio de læſione recepta facilitate minoris, ſecus ſi dolo aduerſarij, quia tunc non defertur iuramentum. Ita tenet Bald. in d.l.j. quaſi ad fi. per gloſ. not. in l.iij.§.j.ff. de min. ex quo venit vnũ notabile in propoſito, quòd nunquam eccleſiæ in reſtitutione petita per eam, defertur iuramentum, cum id ſolum concedatur minori læſo ob facilitatem, quæ nõ cadit in eccleſiæ adminiſtratoribus: probatur hoc in c.j. de reſt. in integ. ſupra alleg. ibi manifeſtè apparet, præmiſſa illa cõmuni theorica, quòd vbi lex requirit manifeſtam probationem, nõ habet locum iuramenti delatio, de qua per Iaſ. l. ait prætor. col. pe. in fi. ff. de re iud. & illum tex. ad hoc conſiderat Abb. in c. tum ex literis. col. antepe. de in integ. reſti. pro Inn. ibi, qui voluit, quòd ad probãdam læſionem, requiritur plena probatio in cauſa reſtitutionis, licet alij tenuerint, quòd ſemiplena ſufficiat: conſiderat etiã ad hoc Abb. text. in cap. ex literis. de reſtit. in integr. qui hoc probat, per locum ab ſpeciali.

Tertius eſt, qui deſcribitur à Bald. in l. vna. C. de repu. quæ fi. in iudic. in iij. oppoſitione. vbi dicit, quòd quando minor reſtituitur, quia lęſus ob ſuam facilitatem, tũc procedit d. l. vna, videlicet, quòd aduerſario reſtituatur ius priſtinũ, quod habebat contra minorem, ſecus ſi reſtituatur dolo aduerſarij, pro quo allegat text. in l. qui res. §. huic applicatur. ff. de ſol. qui probat, quòd quando fuit minor læſus dolo aduerſarij, dando rem maioris pretij in ſolutum pro paruo debito, ſi reſtituitur, non tenetur ſoluere debitum creditori, & recuperat rem, & ſic aduerſario non reſtituitur priſtina actio pro debito: quẽ

text.

text. dicit ibi ſingularem & non alibi Pau. de Caſtro, & eum allegat pro ſingulari Alex.in l.j.§.nuntiatio.in fin.verbis. ff.de noui ope.nuntia.vbi dicit generaliter per eũ,quòd reſtitutio conceſſa minori, nũquã prodeſt eius aduerſario in aliquo,ſi læſio minoris à dolo aduerſarij proceſsit: iſta tamen generalitas Bal. & Alex. ſumpta occaſione d.§.ſalua eorum autoritate, ſemper mihi diſplicuit:cum enim d.§. puniat ſolum creditorem minoris, qui dolo habuit in ſolutum ab eo,rem maioris pretij pro debito,& non reperiamus decipientem minorem in aliis,ſimili pœna punitũ,non video,qua ratione priuabitur priſtino iure,conceſſa minori reſtitutione, cũ regula ſit,quòd aduerſarius minoris reſtituatur, reſtituto minore,vt in d.l.vna.C.de repud.quæ ſiũt in iudic.præmaximè,cũ poſſumus dare ſpecialitatis rationem, quare in d.§.ſic decipiens puniatur,videlicet quia minor celebrabat contractum dationis in ſolutum, qui cenſetur neceſſarius: & ſic in quo dolus eſt culpabilior,quod patet, quia datio in ſolutũ eſt alienatio neceſſaria, not. Alex. conſil.lij.in volu. j.viſo themate.in iiij.col.verſic.quartò. quia cóſtat. vbi dicit quòd appellatione alienationis, non venit datio in ſolutum tanquã coacta,& non voluntaria alienatio.Refert Hippo.in l.j.§.preterea.ff.de quæſt. faciunt etiam duæ differentiæ, inter venditionem & dationẽ in ſolutum,notatæ per Felin.in c.fin. col. antepe.de accu.facit etiam,quia lex magis ſubuenit. facienti actum ex neceſsitate, quàm ex voluntate, vt in l.qui fideiuſſor.§.ſi neceſſario.ff. qui ſatiſd.cogant,& in l.dictum.§.ſi compromiſero.ibi:nulla neceſsitate.ff.de euict.& not.Iaſ.qui ſubiungit exempla

pla in l.admonendi.in lectura.ff.de iureiur.in col.x. & poſſent alia plura referri in quibus differũt actus volũtate, & neceſsitate geſti. Facit etiã, quòd pactũ legis commiſſoriæ, appoſitum ex interuallo, prodeſt creditori, non autem quando apponitur in ipſa obligatione pignoris, vt not. in l. Titius.ff.de pig.actio. & in l.ij.C.de pact.pign. vbi Bart. & in l.quamuis. aliàs Callipodius. ff. de ſolut. & per Abb. in c.ſignificante.de pignor. & per Aret. in l. ſi ita quis. §. Seia cauit.j.col.ff.de verb.obli. & hoc nulla alia ratione, niſi quia debitor neceſsitate ductus, videtur apponere pactum, quando apponit in ipſa obligatione, quæ neceſsitas non ineſt, quando ex interuallo conſentit tali pacto. Præterea magis in ſpecie facit, quòd dicta generalitas non poſsit ſic ſumi ex d. §. huic applicatur. quia ſi ratio illius §. ſpecialis non eſſet, eodem modo videretur dicendum, quod idem eſſet in emptore, qui circunſcripſit minorem, ad vendendum fundum, vt eo reſtituto, ipſe non reſtitueretur ad pretiũ, cum datio in ſolutũ, aſsimiletur emptioni, vt in l.libere.C.de ſent. & interl.om.iud.præmaximè cum æqualiter noceat minori, dolo vendere rem maioris pretij pro quantitate minori, quàm dare illam in ſolutũ, pro debito minori: imò & vna conſideratione magis nocet talis emptio, quàm datio in ſolutũ, quia in prima fortè perditurus minor recipit pretium, in alia ſaltem liberatur à debito, ſed hoc eſt falſum, quia contrarium diſponitur in l. quod ſi minor. §. reſtitutio.ff.de mino. Nec obſtat ſi aliquis dicat in d. §. reſtitutio. non conſtat quòd minor dolo aduerſarij vendidit, quia imò apparet, põderando verbum ibi, circunſcriptus, quòd loquẽdo

in mi

in minore, intelligitur ſiue facilitate ſua,ſiue dolo aduerſarij, vt no. Bal. in l.fi.C.de in integ. reſt. mino. non ergo videtur poſſe dici, quòd ex eo quòd text. in d.§.huic.puniat in illo caſu in amiſsione ſui iuris, circumuenientem minorem, fiat dicta generalis cõcluſio, de qua ſupra, præmaximè quia qualiſcunque dolus ineſſet in contrahente cum minore, non eſſet iuſtus titulus, quo poſſet ſibi minor retinere ius priſtinum, debitum aduerſario, quo minus diceretur locupletari cum aliena iactura, quod iura etiam in minoribus abhorrent.

Sed ſi vera eſt generalitas Bald. & Alexan. de qua ſupra, retenta æquiparatione huius regulæ, poſſet inferri vnum notabile, quòd idem eſſet in eccleſia, videlicet, quòd conceſſa ſibi reſtitutio ob dolum aduerſarij, non prodeſſet aduerſario, vt reſtituatur ſibi ius priſtinum, quod ad præſens non examino: in hoc enim regularum compendio non articulorum examinatoris, ſed fidelis, & vtilis recitatoris, palmam proſequor.

Quartus etiam caſus eſt, quem ponit Fulg. in l. nam & poſtea.§.ſi minor.ff.de iureiu. l.exceptiones. la ij. ff. de exceptio. videlicet quòd quando minor læditur ſui facilitate, non poſsit agere, niſi prius petita reſtitutione, ſecus ſi dolo aduerſarij, quia tunc ea non petita, poteſt agere. l. excipere. vide tamen Alex. in d. §. ſi minor. in ij. col. poſt medium, qui tenet contrarium, & aliter intelligit d. l. exceptiones.

Quintus caſus eſt, quòd quando minor iurauit, non prohibetur petere reſtitutionem, niſi ex vno capite, ſcilicet ex ſui facilitate: ſed ratione doli aduerſarij, poteſt illam petere, non obſtante iuramento.

Ita

Ita Bald.in l.j.in fin.C.ſi aduerſus vend.per glo. ibi, quam ad hoc notat, quod etiam ſequitur Iaſon in authen.ſacramenta puberum.eod.tit.collat.vij.

Per quæ, ni fallor, bene ornatam habes regulam hanc,cui ideo libuit ampliorem (quàm cæteris) linearum dotem concedere,quia eccleſiæ continet fauorem, cui debitor ſum doctrinæ eius, quæ in me adeſt:ipſa nanque, ſuis decimalibus fructibus (precioſiſsimi redemptoris noſtri ſui dilectiſsimi ſponſi ſanguine partis, ac exinde maiori cum tremore (quàm vt fit ab omnibus percipiendis) dum vacarem ſtudio,neceſſaria conceſsit,& vſq; ad doctoratus apicem me prouexit indignum,quo fui inſignitus Anno Domini M. D. XXV. menſe Maij, in inſigni ac antiqua vniuerſitate Oſcẽſi,omnium doctorũ approbatione & aſſenſu, qui loco ab eis aſsignari ſoliti tituli,me de iuſtitia approbaſſe, inſtrumentis publicis ſunt proſeſsi,non in minimum beneuolentiæ ſuæ erga me teſtimonium, ac in magnam, mihi illum promerendi, aſsiduo literarum ſtudio impoſitam curam.

REGVLA CCXX.

Eccleſia omnis,excepta Romana, patitur præſcriptionem xl. annorum, tam de iure ciuili, vt in authent. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccleſ. quàm de iure canonico,vt in c.de quarta.& in c.ad aures. & in c. illud. de præſcript.

Amplia iſtam regulam ſex modis, & limita dupliciter,vt per Bald.in tract.de præſcript.in v. parte princ.in col.j. & duabus ſequent.

REGVLA CCXXI.

Eccleſia Romana patitur præſcriptionem centũ

annorum: probat text. in c. ad audientiam. de præſcript.& in authen. vt eccleſia Roma. in princ. & in authen. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccleſ. Bald. in l.ij.C. de ſerui. & aqua.

Amplia quadrupliciter, & limita ſex modis, vt per Felin. in d.c. ad audientiam. col. penult. & fin. de quarum vna meminit Iaſ. in d. authen. quas actiones, collat. ij. num. vij.

REGVLA CCXXII.

Eccleſia non patitur minorem præſcriptionem, quàm xl. annorum. Colligitur iſta regula negatiua ex text. in authen. quas actiones. C. de ſacroſ. eccleſ. & in c. de quarta. & in c. ad aures. & in cap. illud. de præſcript.

Et ponit eam text. in l. xxvj. tit. xxix. parti. iij.

Primò fallit, in rebus mobilibus eccleſiæ quæ triennio præſcribuntur, ſecundum cõmunem opinionem quam approbat lex parti. ſupra alleg.

Secundò fallit, in præſcriptione quadriennali. l. bene à Zenone. quam ſecundũ ius ciuile patitur: ſed de iure canonico contrariũ eſt, quia illa l. non habet locum contra eccleſiam, cuius rem fiſcus vendidit.

Tertiò fallit, in omnibus præſcriptionibus annalibus, vel ſemeſtribus, vel temporalibus: vt ſunt regulariter actiones prætoriæ pœnales, quantò minoris, & redhibitoria, & ſimiles.

Quartò fallit, reſpectu quaſi dominij, & publicianæ, quia præſcribitur contra eccleſiam communi tempore.

Quintò fallit, quando eccleſia aſſumeret fundamentũ ex aliquo ſtatuto, in quo eſſet præfixum certum tempus, quia tunc poteſt obiici eccleſiæ exceptio

ptio præſcriptionis illius ſtatuti: & iura & doctores, quæ has reſtrictiones probant, vide per Balb. in tract.præſcr. in v.parte principali.in col.iiij.& ſeq.

REGVLA CCXXIII.

Eccleſiæ parrochiali, debetur quarta portio canonica, non ſolum de candelis, & aliis funeralibus, ſed de omnibus bonis cuiuſcunque qualitatis ſint, relictis eccleſiæ ſepulturæ, pro anima defuncti. not. Abb.ex text.ibi in c.relatum. in ij.not.de ſepult. & in c.in noſtra.eod.tit.

Limita in quindecim caſibus, deſcriptis à Sylue. in ſua ſumma, in verbo, canonica portio. verſic.nonò quæritur.

REGVLA CCXXIIII.

Eligendi facultas in alternariuis, in vita ſtipulantis eſt perſonalis, & cohæret perſonæ, donec viuit: & ideo in eius vita per ſtipulatorem non poteſt alij cedi. Text. eſt in l.ſi ſtipulatus fuerim, in princ. vbi Bart.& Iaſ.ponunt rationem.ff.de verb.oblig.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. in d.l. ſi ſtipulatus fuerim. col. j. & ſequent.

REGVLA CCXXV.

Eligēdi facultas in alternatiuis, mortuo ante electionem ſtipulatore, tranſit ad eius hæredes. text.eſt vbi notat.in l. ſi ſtipulatus fuerim.ff.de verb.oblig. & ibi Iaſ. col. ij. num.3. allegat alia iura, & optimè declarat hanc regulam.

Limita eam tripliciter, vt per eundem Iaſ. in d. l. ſi ſtipulatus fuerim.d.col.ij.

REGVLA CCXXVI.

† Emptio rei ſuæ, ſiue à ſciente, ſiue ab ignorante facta, non valet: vt in l.ſuæ rei.ff.de contrahen.empt.

& in l.cum res. & in l.ſi mater.C.eod.tit.

Limita ſeptem modis, vt per Ripam in repet. l. ſi aliquam rem.ff.de acquir.poſſeſ. col.ij.& iij.

REGVLA CCXXVII.

Emptionis & venditionis appellatione, comprehenditur omnis contractus, per quē transfertur dominium. Text.eſt not.in l.ſtatuliberi.§.quamuis.ff. de ſtatulib. quem dicit meliorem de iure Bald. in l. ij.C.de vſucap. pro emptor. vide Bart. in l. alio.iij. col.in fin.ff.de alimen. & cib.leg.probat text. in c.j. de conten.inter domi.& empt.in vſib. feud.

Limita quatuor modis, vt per egregium doctorem noſtrum Hiſpanum, Anton. de Burgos (qui etiam apud Italos magni momenti fuit) in rubr. de empt.& vend. col.fin.

REGVLA CCXXVIII.

Emptor, etiam ſi in cauſa obtineat, poteſt expenſas litis recuperare à venditore, niſi ab aduerſario, qui ſibi mouit litē ſuper re empta, recuperaſſet. Doctrina eſt Bart. in l. venditores. contra gloſ. ibi, in verbo, agnituros, in fin. ff.de verb.obligat.& cum Bart.eſt magis communis opinio ſecundum Iaſ.ibi, col.ij.num.2. vbi referendo plures doct. qui hoc tenent, confirmat & defendit hanc regulam.

Limita dupliciter, vt p Iaſ.in d.l. vēditores.col.iij.

REGVLA CCXXIX.

Emptor primus, vel donatarius cui factum fuit cōſtitutū, præfertur ſecūdo, cui poſtea realis traditio fuit facta, re empta vel donata duobus ſucceſsiuè, diuerſis temporibus: tenet Ioan. And.in additio. ad Spec.in tit.de empt. & vendit.§.ſciendum.col. x. verſ. quòd ſi res tradita, in addit. incipien.hic dubitatur.

tatur.referendo Guilel.de Cugneo,& ſequitur Bal. in rubr.C.de contrahen.empt.in quæſt.xvj.& Ant. in cap. cum veniſſent. col.iij.de reſtit.ſpol. & tenet Alexan.in conſil.relatis per Thom.Ferra.in cautela xlviij. & ſequitur hoc etiam Iaſ. in l. quoties. C. de rei vend.in col.v. verſ. quintò principaliter limita. vbi plures refert hoc ſequentes.

Limita ſeptẽ modis,vt per Philip.Dec. in regula contractus.de reg.iur.ff.in col.iiij.cum duab.ſeq.

REGVLA CCXX.

† Emphyteuſi eccleſiaſtica finita per tertiam generationem,cognati exiſtentes in tertio gradu,petentes renouationem inueſtituræ, debent præferri omnibus extraneis, & ſi denegetur, poterunt à denegatione appellare:notat Bart.in l.j. in fin.ff.de priui. credit.qui idem ferè tenet in l.pen.§.permittitur.ff. de aqua quot.& æſtiu.& in l.ſi mihi & Titio.in fin. princ.ff.de verb.oblig.vbi, teſte Alex.hoc ſequuntur docto. communiter.Et iſtam regulam per ſupra dicta verba ſcripſit Ripa in d.l.j.in j. col.vbi etiam refert Roman.Imol.Anchar.Alexan.Curt.& Barb. idẽ ſequentes in ſuis conſiliis,qui poſtea refert Imo. Aret.Panor.Roma.Fulgoſ.contrariam opinionem tenentes, & tandem reſidet cum Philip. Dec. in d. communi opinione, & reſpondet ad aliqua fundamenta contraria.

Limita quinque modis,vt per eundem Ripã in d. l.j.ij.col.ex quibus limitationibus dicit etiã patere ſolutionem ad alia fundamenta contra communem.

REGVLA CCXXXI.

Emphyteuſi eccleſiaſtica,ſumpta per aliquẽ pro ſe & filiis ſuis,non veniunt filij naturales etiã legiti-

mati. Concluſio fuit ſingul. Bald. in l. generaliter. §. cum autē. C. de inſti. & ſubſtit. & in c. quæ in eccleſiarum. col. pen. vbi melius loquitur de conſti. & tenet etiam Felin. poſt Abb. in cap. in præſentia. col. xj. verſi. quintò inquantum. de probatio. quod multum commendauit Iaſ. in d. §. cum autem. col. pen. quaſi ad fin. vbi plures refert hoc firmantes, & dicit quòd ab hoc nemo diſcrepat: & ſequitur hoc etiam idem Iaſ. vbi refert Ancha. & Alex. in ſuis conſiliis. in auth. ſi qua mulier. C. de ſacroſ. eccleſ. & ſequitur etiam Ioan. Franc. de Ripa. in rubr. de iudi. in col. xviij. circa fin. licet in cōtrarium faciat, quòd filius legitimatus dicatur verè & nō fictè legitimus, vt tenet Bart. in l. ſi is qui pro emptore. col. vij. ff. de vſuca. quod ſequitur Iaſ. in l. hac cōſultiſsima. §. ex imperfecto. in prin. C. de teſta. & in l. eam quam. C. de fideicom. col. v. & in l. cum acutiſsimi. col. fin. eo. tit. & in d. §. cum autē. col. vj. Imo talis legitimatus habet exiſtentiam ſui hæredis, vt tenet Bald. ſing. in d. l. eam quam. quod dicit ibi Iaſ. in d. col. v. alibi non legiſſe, & ſequitur etiam in d. §. ex imperfecto.

Limita primò, niſi ille filius, legitimatus eſſet per ſubſequens matrimonium: tenet Ioan. de Imol. in l. quod dicitur. ff. de verbo. obliga. col. antepen. quod ſequitur Felin. vbi ſupra. & Nicol. conſil. ccxxix. ex tenore priuilegij. & Iaſ. in d. §. cum autem. col. vj. ad ad fin. & Alex. licet eum non referat Iaſ. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus, lo j. col. x. ff. ad Trebell. quem vide melius in hoc ſcribentem: & tenet etiā hoc dominus Ioan. Lup. in repet. rubri. de donat. inter vir. & vxor. fol. xxix. col. iij. verſic. & propterea. & ſupra dictā concluſionē tenet etiam Bonus de Curtili

in tract. de nobilitate. fol. xiiij. col. j. circa finem, referendo Imol. vbi ſupra, & adducit ſimilem deciſionē in feudo: pro quo facit notabilis diſtinctio Ant. in c. per venerabilem. qui filij ſint legit. de qua vide bene per Georgi. in repetit. c. quamuis pactum. col. xliiij. & ſeq. de pactis lib. vj.

Secundò limita prædictam regulam, niſi ipſa eccleſia cōcederet à principio dictam emphyteuſim, alicui naturali tātum, pro ſe, & filiis ſuis, quia tunc filij illius, etiam tantum naturales venient. Iſtud voluit Bald. in c. quæ in eccleſiarum. de conſtit. col. fin. de quo dubitat Iaſon in d. §. cum autem. in fine. motus per text. ibi qui contrarium videtur vrgere, cui tandem ipſe reſpondet.

Tertiò crederem poſſe hoc limitari, niſi eccleſia concederet alicui emphyteuſim pro ſe, & filiis iam procreatis, & ſcirent omnes, quòd ille non habebat niſi vnicum filium naturalem legitimatū: ad quod moueor per ſimilem cōcluſionem Bald. l. eam quam. in ix. col. C. de fideicom. quam refert Barba. in c. veniens. col. j. de accuſ. & Hippol. l. j. §. ſeruus. col. ij. ff. de quæſtio. vbi aliud ſimile adducit.

Quartò poteſt limitari præfata regula, niſi talis filius eſſet legitimatus à patre, citata eccleſia in tempore legitimationis, & conſentiente: ita tenet Ang. in conſil. ccccij. incip. Titius. & alibi non legi.

REGVLA CCXXXII.

✝ Emphyteuta ſoluēs partem canonis, ſi integrum non ſoluat tempore ſtatuto per legem, poterit in totum expelli. Ita tenet Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua. verſi. xxix. cum quo tranſit cōmunis opinio, vt teſtatur Iaſ. in l. ij. C. de iure emphy. col. xiiij. nu. 54.

firmato, Feli. vbi ſuprà, qui ex hoc aliqua infert, & hanc limitationem confirmat.

Secundò limita in Papa, qui etiam ante coronationē eſt Epiſcopus, & Seruus ſeruorū Dei, nec appellatur Electus ſed Papa. Extrauag. Quia nonnulli. ſub titulo de ſenten. excom. inter communes.

Tertiò limita in Abbate, qui ante benedictionē appellatur Abbas. Oldr. conſ. 14. col. ij. Io. And. Ant. & Card. in c. inter monaſterium. de re iud. licet Hoſt. contrarium teneat, & Archid. dubitet in locis per Feli. vbi ſupra relatis, qui ponit quoad hanc materiam rationem differētiæ inter Epiſcopū & abbatē.

Quartò limita, niſi forte electus epiſcopus eſſet ante abbas. quia poteſt aliqua ordinis exercere, quæ alius non poſſet, licet appelletur Electus. Et idem videretur de Epiſcopo ad alium Epiſcopatum tranſlato, quòd poſsit ea quæ ſunt ordinis, & veniat appellatione epiſcopi poſt confirmationē. & Feli. plus ibi dicit, quòd forte Archiepiſcopus trāſlatus poſſet ea, quæ ſunt ordinis, ratione conſecrationis quæ non reiteratur, licet non dicatur Archiepiſcopus ante nouam paleationem. Relinquit verò ex poſt facto cogitandum.

{ Quintò limitatur in Magiſtraſtibus quibuſdam ſupremis temporalibus, videlicet conſulatus & huiuſmodi, ſed iſta limitatio omnino impertinens eſt }.

REGVLA CCXXXV.

Epiſcopalis dignitas liberat filium à patria poteſtate. vt eſt text. in §. illud. in Auct. Conſtit. quæ de dignita. Et in Auct. ſed hodie. C. de epiſcopis & cle-

ricis. eſt gloſ. in l.j. in fin.ff.ad macedo. Notat Bart. in l.ſi maritus.C.de patria poteſtate.

Limita dupliciter vt per Iaſ.in l.patre furioſo. in col.pen.ff.de his qui ſunt ſui vel ali.iur.

{Primò vt intelligatur dicta regula, quatenus patria poteſtas eſt contra eum, ſed quatenus eſt ſibi fauor durat filius in poteſtate patris, ita ſingulariter Bartolus in l. item in poteſtate. eodem titulo. vbi infert ad pulchram quæſtionem, & ſequitur eum Iaſon vbi ſuprà, qui allegat alios Doctores, idem tenentes.

Secundò limita in filiis eiuſdem Epiſcopi, qui non liberantur ab eius poteſtate, ita dicit mirabiliter Baldus in l. fina. §. neceſsitate C.de bonis quæ liber. atque ideo Epiſcopus debet habere vſumfructum in bonis aduentitiis filiorum, ſicut ſi eſſet laicus, quod non legit alibi Iaſ. vbi ſupra. contrarium tamen ponderat dixiſſe expreſſe Bart. in d.l. item in poteſtate,& dicit eſſe text.in d.auct. ſed hodie epiſcopalis dignitas.ad finem.}.

REGVLA CCLXXXVI.

Epiſcopus poteſt facere edictum, vt oſtendant omnes titulum ſuorum beneficiorum, ſub pœna priuationis.& valebit talis pœna, ita Doctor. in c. ordinarij. de offic. ordin. in vj. Tradit hanc regulam Felin.in c. licet Heli. col. v.in princip. verſicu. quinta concluſio.de ſimon.

Limita primò, niſi eſſent beneficia ſimplicia, vel quis non retineret ea contra ius, quia in talibus generalia etiam edicta nihil operantur. Ita tenet

Anch

Ancharanus in conſilio lvj. incipiente,duplici ratione.* Quia regula intelligitur de retinentibus beneficia per diſpenſationem. & ſequitur Felinus vbi ſupra.

Secundò limita ſingulariter, niſi non comparens haberet iuſtam cauſam credendi, quòd epiſcopus non intellexiſſet de eo, puta, quia aliàs fecerat ſibi fidem de diſpenſatione. ita eleganter conſuluit Cardinalis. conſilio xxxvj.incipiente,licet in Curia Roman. pontif. quod Commendat vbi ſupra Felin.

REGVLA CCXXXVII.

Epiſcopo debetur quarta pars de legatis factis eccleſiis & de decimis & de his quæ obueniunt funeris occaſione, vt notat Abba. in capitu. requiſiſti. de teſtam.

Limita nouem modis, vt per Syluestrum in ſua ſumma in verbo canonica portio. in §.iiij.

Primò quando relinquitur aliquid pro ornamentis eccleſiæ ſeu veſtibus, vt ſericum pro planeta, vel aliud ornamentum pro altari. Doctores in capitu. final. de teſtament. Ex quo ſequitur ſecundum Syluestrum, vbi ſupra, quòd ſi legatur aliquid vt fiat chorus, pictura, anchona, vel calix, vel huiuſmodi non debetur quarta. Et idem intelligit de omni eo quod venit in vſum diuini cultus in eccleſia, quod vſu ipſo non conſummitur, Imò etſi conſumatur, immediatè tamen in honorem Dei, vide per eum exempla.

Secu

Secundò quando pro ornamentis redimẽdis ornandis ſeu reparandis. Inno. in d. c. fin. & idem intelligit Silueſter, quando legatur pro extruendo ſepulchro.

Tertiò, quando legatur pro fabrica eccleſiæ reparatione indigente, & portio pro fabrica non habetur, & ſi habetur non ſufficit, quòd ſi Eccleſia non indiget fabrica, tunc ſoluetur epiſcopo ex tali legato quarta.

Quartò limita, quando legatur pro luminaribus vt oleũ pro lampade, vel cerei & huiuſmodi.

Quintò limita, quando legatur pro anniuerſario annuatim.

Sextò limita, quando legatur pro vij. xxx. & huiuſmodi.

Septimò limita, quando legatur ad perpetuum cultum diuinum, puta, vt annuatim fiat alicuius Sancti feſtum, vel dicatur officium in vna Capella.

Octauò limita in oblationibus, de quibus non debetur quarta vt olim.

Nonò limita in donatione in vita de qua etiam non debetur quarta.

REGVLA CCXXXVIII.

Epiſcopus poteſt condere ſtatuta. ita concludit Bart. in l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure. quod latius proſequitur. ibi Bald.

Limita, dum tamen non ſtatuat contra ius. per text. in c. quod ſuper his. de maior. & obedien. & in c. vt animarum. de conſtit. in vj. per quæ iura ita limitat Iaſ. d. l. omnes populi. j. lectura. col. fi. ff. de iuſtitia & iure.

Sublimita ſingulariter, niſi epiſcopus ex cauſa cuid

euidenti & neceſſaria ſtatueret contra ius, quia tũc poſſet. Ita tenet Bald. in d. l. omnes populi.col. vj. per tex.ſing.in l.hominem.ff.mandati.de qua limitatione exclamat Abb. in pluribus locis,vt refert Iaſ. d.col.fi.& ponit latius idem Iaſ.in d. l. Omnes.in ij. lectura. in col.ij.Quam concluſionem Bal. dicit famoſam.idem Iaſ. l. non ſolum. §. morte. ff. de noui oper. nun. in col.xxj. poſt medium. Idem Iaſ.in l.j. C.de preci.imper. offer.in col. j. Et illud dictum retulit etiam Felin. in c. j. de conſtit. col. xv. quaſi in fine.per quem ibi, & in col. ſequenti.vide plura ſingularia, quæ licent ex magna cauſam & neceſſaria, quæ alias non licerent. { Et vide Henric. Botteum, in tracta.de ſynod.epiſcop.part.iij. num. xlix. octaua concluſio.Card. cccxxiij.ij.tomo tract. vbi primo hanc concluſionem plurium doctorum allegatione, corroborat & demum tripliciter ſublimitat. }

REGVLA CCLXXXIX.

Epiſcopus exiſtẽs extra ſuã diœceſim,non poteſt cognoſcere de cauſa ſibi cõmiſſa,nõ facta mentione de mora alibi quàm in ſua diœceſi per eum facta. Abba. in c. nonnulli. de reſcript. per text. vbi idem Abb. in c. fin. de rerum permu. Abb. in c. fin.circa princi.de iudi.& in c. olim. de excepti.Cardi.in cle. fi.quæſt.ij.de ſentent.excom.

Limita dupliciter vt per Felin. in d.c.nonnulli. colum.iij.

{ Primò niſi de conſenſu partium procederet,& non traheret reum vltra dietam.

Secundò limita, niſi conſtaret Papam ſcire,quòd is cui

is cui ſcribit, alibi moratur, ſecundum Domi.in c. ſtatutum. §. cum verò. colum. j. de reſcriptis. lib. vj. & infert ad epiſcopum Feſulanum morantem continue Florentiæ ex priuilegio, vt ibi per eum. }

REGVLA CCXI.

Epiſcopo pertinet prouiſio eccleſiarum quæ ſubſunt plebibus, vel aliis eccleſiis inferioribus, Notat Innocent. in capit. cum Venerabilis. de exceptionib. & vide Butri. in capi. fin. colum. j. de cauſ. poſſ. Nicol. Mil. in ſuo reperto. in verbo Epiſcopus. Qui aſſerunt quòd Epiſcopus fundat intentum ſuum de iure communi in ſubiectione omnium eccleſiarum ſitarum in ſua diœceſi. facit text. in c. Omnes baſilicæ. xvj. q. vij.

Amplia dupliciter, & limita quinque modis, vt per Felin. in d. cap. cum Venerabilis. in colum. xj. & ſequentib.

{ Primò etiam ſi alienus Epiſcopus conſtruat eccleſiam de nouo in alia diœceſi, quia illi Epiſcopo ædificanti ſola reſeruatur præſentatio, text. vnicus ſecundum Feli. vbi ſupra. in c. j. xvj. q. v.

Secundò amplia etiam ſi fundator eccleſiæ ordinaret, quòd inſtitutiò ipſius ad epiſcopum non ſpectaret ſed ad inferiorem, & etiam ſi irritaret teſtator omnem diſpoſitionẽ ſuam, ſi eccleſia non gubernaretur, vt ipſe ordinauit. Item etiam ſi mandaret in pœnam, quòd redditus illi eccleſiæ deputati conuerterentur in alios pios vſus. Intellige tamen prædicta, niſi diſponens id agat conſentiente Epiſcopo. Quo iniuſte recuſante conſenſum præſtare,

agi

agi poteſt coram ſuperiore vt compellatur, quem ſi præſtat, non poteſt eius ſuceſſor reuocare, cum de iuris quæſiti eccleſiæ præiudicio nō agatur. Hæc ex Inno. Abb. Siculo, Bart. & Rotæ deciſione colligit Felin. vbi ſupra.

Limita primo hanc regulam, in eccleſiis quæ ſunt de titulis Cardinalium, quia in illis Cardinalis etiam non epiſcopus vtitur pleno iure epiſcopali.

Secundò limita, niſi plebs vel inferior Eccleſia haberet ex iure ſpeciali inſtituendi ius, vt ex priuilegio vel præſcriptione.

Tertiò limita, in beneficiis ſubiectis eccleſiis regularibus collegiatis, in quibus ad præſentationem monachorum Epiſcopus inſtituit.

Quartò limita, quando eccleſiæ ſunt ſitæ in parrochia alterius eccleſiæ. Domin. Ioannes Andreas, Archidiacon. & Lapus poſt Innocent. in variis locis relatis per Felinum, vbi ſupra. Qui tamen intelligit hoc procedere, quando eccleſia illa in cuius parrochia eſt vel ſunt ſitæ aliæ eccleſiæ maximè eſt patrona, vt in caſu capitu. iij. de eccleſiis ædificandis. vt dicunt Abba. Cardin. & Federicus, poſt Innocentium in locis per eum relatis. Secus autem ſi ſimpliciter eccleſia ſita fuerit in parrochia alterius, quia tunc erit locus regulæ, & ad Epiſcopum pertinebit inſtitutio.

Quintò limita, in eccleſiis collegiatis ſecularibus, in quibus licet inſtitutio vel confirmatio in beneficiis eis ſubiectis ſpectet ad epiſcopum, electio tamen & præſentatio ſpectat ad prælatum & Capitulum illius eccleſiæ, niſi eccleſia collegiata do

tauer

tauerit illa beneficia, vel niſi ſint in corpore eccleſiæ conſtructa, vel in fundo proprietatis eiuſdem, iſtis enim tribus vel aliquo eorum concurrentibus totalis prouiſio ſpectat ad prælatum cum capitulo, non autem ad epiſcopum. Ita Anton. de Butrio poſt Calde. & Paul. in c. cum Eccleſia Vulterana de electio. vij. col. Feli. tamen vbi ſupra conſiderans contrarietates doctorum quos ibi refert, dicit forte verius eſſe (quicquid prædicti doctores dicant) quòd etiam in dictis tribus caſibus, per quos ſolum videtur acquiſitum ius patronatus, præſentatio ſpectat ad rectorem inferiorem, inſtitutio verò ad epiſcopum, pro quo ipſe allegat aliqua, quæ poteris per eum videre. }

REGVLA CCXLI.

Epiſcopus poteſt diſpenſare vel abſoluere à iuramento ſimpliciter aut aliquo caſu, quando iuramentum nõ eſt manifeſtè licitum & vtile, ſed dubiũ eſt, an ſit licitum vel illicitum, profuturum vel nociturum. iſtam regulam probant iura in c. conſtitutis. de teſti. & in c. ſi vero. el j. & in c. verum. & in c. cum quidam. de iureiuran. per quæ iura eam tradidit Feli. ix. colum. in cap. ij. de ſponſa. vbi refert Docto. eam tenentes.

Limita iſtam regulam dupliciter vt per Felin. vbi ſupra, & in col. ſeq. quam prius tripliciter declarat.

{ Primò declara, vt procedat etiam quando iuramentum poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ, continet tamen turpitudinem ex parte recipientis illud, quia tunc non eſt neceſſe, vt iurans adimpleat prius, vel quòd compellat recipientem ad relaxationem

nem, ſed poteſt directe petere abſolutionem.

Secundò declara, vt procedat quando eſt pernitioſum exemplo, quia tunc poteſt, & debet per Epiſcopum relaxari.

Tertiò declara procedere etiam ſi eſſet licitum, poteſt tamen Epiſcopus per viam permutationis, licet non totalis relaxationis diſpenſare.

Limita primò, ſi eſſet probabile dubium an eſſet concedenda abſolutio vel non, quia illam eo caſu nõ poteſt inferior à papa etiam legatus concedere, ita Docto. relati per Felin. in d.c.ij. nume. xxij. Contrarium tamen dicit tenere Specul. Abb. Anto. & Domi. in variis locis, eo, quia etiam Epiſcopus poteſt interpretari, an iuramentum ſit licitum vel non, & an concedenda ſit abſolutio vel ne. Demum vero idẽ Felin. dicit, quòd in hoc puncto valde quotidiano non eſt firmanda ſententia propter diſcrepantiam talium Doctorum, & ſecunda opinio videtur ſibi communior, ſed prima tutior. Aſſerit tamen ſibi videri quòd ſaltem legatus poſſet interpretari iuramẽtum, quod dicit notandum.

Secundò limita, dummodo in relaxatione à iuramento citetur pars cui aliquid eſt iuratum, alias relaxatio non valet, ita Ioan. Andr. Ancha. & alij, quos allegat Feli. vbi ſupra. eandem concluſionem refert tenere Panor. Ancha. Zabarel. Barba. Alex. & Iaſ. in variis locis Guillel. Benedi. in repeti. c. Rainutius. de teſta. in verbo, duas habens filias. col. fin. fol. 44. nume. 299. in prima parte repeti. vbi etiam allegat Guido papæ, quæſt. cxj. & Ioã. de ferrariis, in ſua practica, in libello iuramẽti quod præſtatur à parte parti. qui idem dicunt. Contrarium tamen refert tenuiſ-

ſe Paul.de Caſtr.in conſil.ccxvj.ſed concordat prædictas opiniones per conſilium Oldra. cxx. vbi eleganter loquens tangit breuiter veritatem ęquam ſecundum eum,videlicet quòd ſi petatur iuramentum relaxari, vt per hoc obligatio quæ contracta eſt tollatur,& inſtrumentum cancelletur, ac ſi iuratũ non fuiſſet,partis vocatio eſt neceſſaria,ſin autem petatur ad ſolum habilitandam perſonam, vt iuramẽto non obſtante poſsit dolum vel fraudem vel metum detegere ipſius contractus, tunc cum de grandi non agatur præiudicio ipſius creditoris, non eſt neceſſaria partis vocatio, cum ſibi remaneat adhuc facultas, defendendi contractum, hæc Oldra. Cuius conſiliũ dietim practicatur apud Gallos, ſed ſi bene ponderentur verba Pau.de Caſt.in dicto conſil.idem ſentit quod Oldra.ſecundum prædictum Guillel.Qui addit, quòd fortè vbi notorie conſtaret, iuramentum continere turpitudinem in ſe ex parte recipiẽtis, ita quòd illi ſeu creditori nulla competeret in contrarium exceptio, non eſſet neceſſaria partis citatio ad relaxandum iuramentum, ſecundum Panor. in cap. primo.de iureiur.de quo videndus eſt Guido papæ, quæſt.cxl.& ccxxv.cum duabus ſequentib. & quæſtio Capellæ lxij.}

REGVLA CCXLII.

Epiſcopus poteſt diſpenſare contra ſuam conſtitutionem,& eam tollere.notat Ioan.And.in regula, in generali, in Mercuriali, & in regula, cui licet, de regu.iur.in vj.

Limita dupliciter vt per ſummam Roſellam in verbo,excommunicatio.lo vij.§.xiiij.& per Silueſt. in eodem verbo,lo j.in verſi.ſciendum eſt tertio.

Primò

Primò, niſi conſtitutio tranſierit in priuilegium, vel contractum.

Secundò, niſi ſit iurata, vt ibi per eos.

REGVLA CCXLIII.

Epiſcopus ſeu eius vicarius ad inſtantiam cuiuſcunque petentis poteſt concedere monitorias generales contra detinentes res ſuas, vt niſi reſtituant infra certum tempus ſint excommunicati, tenet gloſ. vbi Bart. & Bald. Ange. Albe. & alij in l. inciuile. C. de furtis. Et tenet Rota in deciſ. ccccxliiij. in nouis, in deciſ. incip. extra Rotam, tenet Bal. in c. ſi ſacerdos. de offi. ordi. Areti. in c. nouit. pen. col. de iud.

Amplia iſtam regulam quinque modis, & aliis quinque reſtringe, vt per Ioan. de Neuizanis in ſua ſylua nuptiali. fol. xj. col. fin. cum v. ſequen. qui prius ad varia loca remittit pro regula. Et quia materia eſt quotidiana, & forſan ille tractatus non erit tibi facilis, referam in ſumma prædictas limitationes.

Primò limita, vt non poſsint concedi tales literæ excommunicato.

Secundò, quando ſciretur quis rem ſubtraxerit, vel quando eſſet notus aduerſarius, quia tunc debet agi contra eum via ordinaria coram competenti iudice.

Tertiò limita, vt non procedant tales literæ pro re leui, vt pro gallina.

Quartò limita, ſi ille monitoriæ eſſent infamatoriæ alicuius perſonæ, puta qui cognouerit talem mulierem, debeat illud propalare. Sed hæc ad regulam eſt impertinens reſtrictio.

Quintò, ſi ille qui habet rem, pro qua literæ promulgantur compareat, dicendo quòd ipſe tenet il-

lam,ſed non cum peccato,& quòd paratus eſt ſuper illa in iudicio reſpondere coram competenti iudice,ad quem petit remitti.

Sextò fallit, quando is ad cuius inſtantiam conceduntur monitoriæ, prius pactum fecit cum parte, quòd etiam ſi faceret publicare tales monitorias: quòd nec ipſe, nec ſcientes per hoc teneantur propalare.Iſtam limitationem tradit idem Ioan.de Neuiza.in eadem ſylua nuptiali, in ea quæ nunc eſt nouiter per eum addita & impreſſa, in fol.lxiij.colum. j.quaſi in fine.

Septimò limita,quando debens implere,hoc facere non poſsit,quia tales literæ non arctant ad impoſſibilia:hanc etiam ponit idem,vbi ſupra.

{ Epiſcopus vide infra,in verbo, prouiſio. Io j.& in verbo,viſitare.}

REGVLA CCXLIIII.

Epiſtola habens ſigillum authenticum,plenè probat. Ita concludit Barto.in l,nuda ratio.ff.de donat.

Limita dupliciter,vt per Rom. in d.l.nuda ratio. in col,pen.& fi. vt refert Iaſ.in l.admonendi.in repe. ff.de iureiur.in col.lxj.

Primò intellige regulam,quādo talis epiſtola fuit acceptata per eum ad quem deſtinatur ; ſecus ſi expreſsè contradixiſſet,quia tunc non probaret.

Secūdò limita,ſi iam mortuus eſſet mittens, ante quàm epiſtola perueniret quò mittebatur:& regula procedit,quando viuo adhuc mittente peruenit.

REGVLA CCXLV.

Aequitas eſt præferenda rigori, vt in cap.fi.in fi. de tranſactio.& c.diſciplina.xv.diſt.& l.placuit. C. de iudic.& l.ſi tibi.ff.ſi cert.peta. & c.fin.de tranſáct.

& te

& tenet Bald.per illum text.l.ij.in j.not. C.de reſcinden.vendit.

Limita dupliciter hanc concluſionem, vt per Felin.in c.cum illorum.de ſenten.excom.in col.ij. Quã tamen quadrupliciter reſtringit Iaſ.in d.l.placuit.vide etiam Philip.Dec.in regula,in omnibus quidem.col.ij. ff.de reg.iur. vbi hanc regulam reſtringit tribus modis. Et an hæ limitationes ſicut ſunt à variis doctoribus deſcriptæ, differant inter ſe, ſtudioſus ipſe diſquirat: non enim ſemper ſcribentibus idem eſt ocium, eadem animi quies & corporis valetudo, & ſi ſemper communis vtilitatis ſit vniformis affectus.

REGVLA CCXLVI.

✝ Error elicitus ex actis,non reddit ſententiam nullam, ideo non impedit tranſitum in rem iudicatam. Gloſ. Abb. & alij in cap. inter cæteras. de re iud.vbi Feli. col.j. poſt Abb. plures allegat, & ab aliis hanc concluſionem defendit.

Limita & declara hanc regulam nouem modis,vt per Felin. vbi ſupra, col.ij. cum quatuor ſequentibus,vbi copiosè loquitur.

REGVLA CCXLVII.

Error in materia, in contractibus bonæ fidei, vitiat contractum. Tex.eſt in l.ſi ſterilis.§.quamuis.ff. de actio.empti.& l.cum ab eo. §.fin. ff.de con.empti.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in l.ſi id quod aurũ. col.fin.ff.de verbo.oblig.

REGVLA CCXLVIII.

✝ Exceptio dilatoria ſuperueniens poſt litem conteſtatam,opponi poteſt.gloſ.iuncto text.quem Docto.ibi notant in cap.inſinuante.de offic.delega.vbi

Feli.confirmat hanc regulam.colum.iij.

Limita quinque modis, vt per eum ibi: & quintā limitationem ſublimitat quinque caſibus.

REGVLA CCXLIX.

✝ Exceptio non numeratæ pecuniæ, poteſt obiici infra biennium. Tex.in l.in contractibus. C.de non numerata pecu.

Fallit ſeptem modis, vt per Feli. in c.ſi cautio. nume.51.de fide inſtrumento.

REGVLA CCL.

Exceptio omnis peremptoria, quæ non venit ad impugnandam ſententiam, ſed ad moderandum ſeu limitandum executionem, poteſt opponi poſt ſententiam. Text.in l.Neſennius.ff.de re iud.& l.ſi fideiuſſor.ff.de fideiuſſo.§.idem reſpondit. & l.ex diuerſo.§.fi.ff.ſol.matr. per quæ iura firmat hanc regulam Bar.in l.j.C.de iur.& fac.igno. quam ibi commēdat Iaſ.col.iiij.fin.verbis.verſ.ſucceſsiuè nota.ex qua regula infert ibi Iaſ.col.v.quinque notabiles concluſiones, quas vide pèr te.

Limita primò, niſi iudex ſtatuiſſet terminum reo ad opponendas exceptiones peremptorias, dilatorias, vel anomalas, quia tunc poſt ſententiam, prædictæ exceptiones de quibus loquitur regula, opponi nō poſſent: tenet Bal. l.ab executione.C.quorum appellatio.nō re.ſequitur Alex.d.l.ex diuerſo.§.ſi in iudicio.col.ij. vbi dicit ſingulare illud dictum Bal. & ſequitur Iaſ.d.v.col. facit quod notat Abb. c.paſtoralis.col.ij.de exceptio.

Secundò limita, niſi talis exceptio eſſet ante ſententiam oppoſita, & per iudicem reprobata: quia ex quo iudex ſemel reprobauit, diceretur poſtea opponi con

ni contra ſententiam. Ita limitat Bar.d.l.ex diuerſo. §.fin.& ibi Alexan.d.ij.col.per gloſ.notabilem. d.l. Neſennius.§.fin.gloſ.fin.& ita tenet Iaſ.d.col.v. licet Alex.non referat.

REGVLA CCLI.

Exceptio incompetentis fori, ſemper poteſt opponi, etiam ſi dicatur quòd non poſſet agi de nullitate. Gloſ.eſt ſingularis in cle.vna.de ſequeſtr.poſſ.& fru. in glo.fin.quam ibi dicit ſe neſcire alibi Cardi.& illam gloſ.ſequitur Abb. in c.ex parte.el ij.de officio deleg.col.fi.pro qua vide notabiliter per Felin. in c. paſtoralis.col.iij.in fi.& ſequen.de except.vbi refert alias ſimiles, & plures Docto. eam commendantes. Commendat etiam Iaſ.in l.hac conſultiſsima. in col. iij.C.qui teſtam.fac.poſ.eam etiam dicit ſingularem Hippo.in ſingul.x.in ord.incip.Tu ſcis quòd exceptio.quem omnino vide pro ea.

Amplia primò etiam ſi dicatur, quòd nulla ſpecies nullitatis admittatur, ſecundum Pet.de Ancha. conſil.cclxxj.incip. de titulis criminum.pen.col.ad fin.& in ſequ.

Secundò amplia, etiam ſi partes iuraſſent non dicere de nullitate ſententiæ vel laudi, quia de prædicta nullitate dicere poſſunt. not.Phil.in c.dilecto.de appell.in quæſt. l.& in quæſt.lij.in iij.col.referendo Angel.in ſuis conſil.& ponit has ampliationes Feli. d.rubr.de fo.compet. quas latius proſequitur idem Feli.d.c.paſtoralis.col.iiij.

Limita quadrupliciter, vt per Feli.in d.rub.de fo. compet. quarum limitationum, tres vltimas latius proſequitur in d.c.paſtoralis. in col.iiij.& ſequ. vbi eam optimè examinat & intelligit.

REGVLA CCLII.

Exceptio dilatoria,quæ non fuit oppoſita in cau ſa principali,non poteſt opponi in cauſa appellationis,etiam ante litem conteſtatam. Tex.eſt ſecundum communem intellectum Bar.& doc.in l.ita demum. C.de procura.

Limita quinque modis notabilibus, vt per Iaſo. ibi in col.iiij. quas limitationes primò ſcripſerat Feli.in c.ad audientiam.el ij.de reſcrip.nu.13.

REGVLA CCLIII.

† Exceptionibus ab ſtatuto ſublatis, intelligitur non ſolum de friuolis, ſed etiam de legitimis. Hanc regulam ponunt & firmant Imol. Ant.& doct.in c. ex parte.de offic.deleg.

Limita eam xx.modis, vt per Felin.ibi,colum.iij. cum ij.ſequen.

REGVLA CCLIIII.

† Exceptio nullitatis quæ poteſt incótinenti probari,etiam per probationes extrinſecas,impedit executionem ſententiæ. Doctrina eſt Bar.quem ſequuntur ibi omnes in l.iiij.§.condemnatum.ff.de re iudi. cuius rationem ponit ibi Iaſ.col.ij.ad fin.

Limita hanc concluſionem tribus notandis modis, vt per Iaſo. vbi ſupra, col.iij. vbi etiam videndus eſt Vldar. Zaſi.

REGVLA CCLV.

Exceptio nullitatis quæ requirit altiorem indaginem non impedit executionem ſententiæ. Bart.in d. §.condemnatum.facit c.ſuſcitata.de in integ.reſtitu.

Limita hanc concluſionem tripliciter, vt per Iaſ. ibi.iiij.col. cui Vldari. Zaſi. addit tres limitationes. vide per eum.

REG

REGVLA CCLVI.

✝ Exceptio dilatoria opponenda eſt ante litem conteſtatam,poſt litem verò conteſtatã nõ licebit. Text. eſt in c.inter monaſterium.de re iud.l.fi. C.de excep. l.ita demum.C.de procura.Vide Hiſpane l. viij.in ll. de Madrid.

Limita primam partem regulæ tribus caſibus annotatis per Felin.in capitu.exceptionem.iiij.colum. de exceptio.

Limita poſteriorem partem regulæ terdecim modis,recollectis per Felin.in dicto cap. exceptionem. à iiij.col.in medio, vſque ad medium ferè nonæ columnæ,vbi primam limitationem ampliat x.modis: ſecundam limitationem impugnat, & duobus caſibus ſaluat,alias autem optimè proſequitur, & confirmat aliquas illarum.

REGVLA CCLVII.

✝ Exceptio non numeratæ pecuniæ intra biẽnium competit ei, qui in inſtrumento publico vel appocha confeſſus eſt ſe recepiſſe pecuniam.l.ſi ex cautione.vbi gloſ. magiſtra: & habetur toto titulo. C. de non numerata pecunia. toto titulo, de literarum obligatio.inſtitu.

Amplia hanc regulam ſex notandis extenſionibus,& limita quinque ſignandis limitationibus, vt per Iaſ.melius quàm alibi in l.qui pecuniam.ff.ſi cer. peta.j.& ij.colum.

REGVLA CCLVIII.

Excommunicatus poſt abſolutionem reſtituitur ad iura lapſu temporis perdita: notat Abb.in c.j.iij. col.de præſcrip.& concludunt Doct.in c.cum inter priorem.de excep.

Limita tripliciter, vt per Feli. in d. cap. cum inter• colum. ix.

Primò, niſi fuiſſet negligens in petenda abſolutione, ab excommunicatione iuſta.

Secũdò, dummodo tempus fuerit præfixum à iure, ſecus ſi ab homine. Declara vt per eum.

Tertiò, niſi excommunicati non interſit lapſum fuiſſe tempus, puta quia non fuiſſet exequutus teſtamentum intra annum: quod eſt notandum.

REGVLA CCLIX.

✝ Excommunicatus vbi offenſa dubia eſt, præſtita cautione eſt abſoluendus. Probat hanc regulam text. in capitu. ex parte. el ij. de verbor. ſignifi. & in c. cum deſideres. de ſenten. excommu. & in cap. ſolet. eod. titu. lib. vj.

Limita dupliciter, vt per Feli. in c. cum contingat. de offi. deleg. col. ij. num. 5.

REGVLA CCLX.

Excommunicatus pro manifeſta offenſa, non eſt abſoluendus, etiam ſi vellit ſatisdare de ſatisfaciendo, niſi actualiter ſatisfaciat. Text. in c. ex parte. de verbo. ſignifi.

Limita quinque modis, vt per Ioan. Fran. de Ripa in c. j. de iud. col. xxxiij. verſ. in eadem gloſ. & per Felin. in c. cum contingat. de offic. deleg.

Primò, niſi in articulo mortis.

Secundò, ſi ſatisfactio exigit longum tractum, vt quia fuit excommunicatus, quia non feciſſet conſtrui eccleſiam.

Tertiò, ſi impoſsibilis eſſet ſatisfactio.

Quartò, quando fuit excommunicatus pro manifeſta iniuria illata ſoli Deo.

Quintò

Quintò, niſi ſatisfactio eſſet talis, quæ non conueniret excommunicato: vt quia non fecit ſe ad ordines promoueri.

REGVLA CCLXI.

✝ Excommunicatus ſpoliatus non reſtituitur. Glo. in c.j. verbo, audientiam. in ſi. xxiij. diſt. glo. ſing. verbo, canonicum. in c. ex inſinuatione. de procu. ſecundum Imol. in l. his qui reus. xxxv. col. ff. de publ. iudi. & alias gloſſ. allegat Feli. vbi ſimilis eſt in c. dilectus. de reſcript.

Limita ſex modis, vt ibidem per eum, col. iiij.

REGVLA CCLXII.

✝ Excommunicatum ab vno regulariter, alius nó abſoluit. Tex. eſt in c. paſtoralis. §. præterea. de offic. ordin. qui ad hoc quotidie allegatur ſecundum Abba. ibi. Facit text. in c. cum ab eccleſiarum. eod. tit. & in c. j. de treu. & pa. cum aliis quæ allegat Feli. in d. §. præterea. in prin.

Limita hanc regulam ſex modis, vt per eum ibi, col. ij. & iij. vbi primam ampliat vno modo, & limitat alio. Quas limitationes, quia materia quotidiana eſt, in ſumma libet referre.

Primò fallit dicta regula in excommunicatione lata per conſtitutionem hominis: Ioan. Andr. Abb. & Imol. de præb. c. graue. per c. nuper. de ſenten. excom. æquiparando conſtitutionem inferiorum canoni Papæ. Idem Abb. in d. c. nuper. j. col. & alij relati per Feli. vbi ſupra.

Secundò fallit in delegato Papæ, quia data negligentia, vel iniuſta denegatione illius qui excommunicauit, poterit ipſe abſoluere quantum ad effectum, vt poſſit agitari cauſa ſibi commiſſa. c. prudentia. §. ſex

§.ſexta.& §.fin.de offic.delega.& rationem aſsignat ibi Abb.in §.fin.in fi.poſt alios,vbi vide.

Tertiò fallit,in eo qui ſuccedit excommunicatori in ipſa cauſa:& intelligũt doct.idem ſi non ſuccederet in honore,ſed in onere:pro quibus vide Domi. poſt Lap.de offi.dele.cum pluribus,in fi.in vj.

Quartò fallit in articulo mortis,vt eſt tex.hic,& de rapt. in literis.cum gloſſ. & de ſpon. non eſt.cum concordan.

Quintò fallit in Papa,qui abſoluit excommunicatum ab alio,etiam à concilio.Ludo.conſi.cccliiij. circa propoſitam.poſt principium, inducit pro ſingul.gloſ.fi.in c.ad reprimendam.eo.titu.dum dicit, ordinarium poſſe abſoluere excommunicatum à plebano ſubdito ſuo.

Sextò fallit in abſolutione quę fit teſti,pro ferendo teſtimonio,iuxta c.veniens. el ij.de teſti.quia poteſt fieri à iudice cauſæ. Oldra.conſil.cclxxviij. licet quantum.verſi.ſuper tertio. & de veritate,& declaratione vide Feli.vbi ſupra.

REGVLA CCLXIII.

Excommunicationem non inducit præceptum factum à iudice ſub pœna excommunicationis, licet contraueniatur,ſed requiritur noua excom.gloſ.in c.relatum.de iure pat.& in c.ij.de matr.contrac.contra interd.eccle.cum aliis quatuor,quas commendat Feli.in c.ſicut tuis.de ſimo.in col.ij.

Limita tripliciter,vt per eundem Feli.ibi.

REGVLA CCLXIIII.

Excommunicatio poteſt ferri particulariter per ſententiam contra ſubditum extra territorium. Regula eſt quã tradit Phil.c.cũ ſit Romana. de app.per text.

text.ibi,& in c.tuæ. de cler.non reſi. quem ſequitur Feli.in c.fi.de fo.compe.in col.xiiij.quaſi ad finem.

Limita tripliciter, vt per Felin. vbi ſupra d.col. xiiij.& ſequen.

REGVLA CCLXV.

Excommunicatio monitione non præmiſſa,ferri non poteſt.Tex.in c.ſacro.de ſen.excom.

Limita quinque modis,vt per Feli.ibi,col.ij.in fi.

Excuſsio.vide ſupra,in verbo,creditores.

REGVLA CCLXVI.

† Executio quãdo fit ſuper re, ſuper qua cognitio præceſsit, & ſentẽtia eſt lata, non impeditur à tertio ſe opponẽti,ſed illi cauetur de indẽnitate. Tex.in l.is à quo fundus.cum l.ſeq.ff.de re.vendi. & in l.pen.de peti.hæredi.tenet Bar.per illa iura,in l.à diuo Pio.§. ſi ſuper rebus. ff.de re iudic.& in l.ſi alienam rem.ff. de ſol.Bal.c.j.§.ſi duo.de pace tenen.in vſi.feu.

Limita hanc concluſionem dupliciter, vt per Iaſ. d.§.ſi ſuper rebus.col.fin.

Primò vbi poſſet ſequi animarum periculum ex adiudicatione, ſeu traditione: vt cum duo petunt vxorem vnam, licet alter prius probet, non eſt ſibi adiudicanda cum cautione indemnitatis:ſed eſt differenda executio, donec alter probauerit. Abb.poſt Innoc.in rub.de ſpon.duorum.

Limita ſecundò hanc concluſionem, quando pendente iudicio,tertius ſe oppoſuit:ſecus ſi poſt latam ſententiam, & in rem iudicatam tranſlatam, quia tunc etiam ſine cautione indemnitatis poteſt ſententia executioni mandari.

REGVLA CCLXVII.

† Executio nõ poteſt fieri pro debito vniuerſitatis

contra

contra vnum inſolidum, ſed ſolum pro rata: notat Bar.in l.ſi ſe non obtulit. ff.de re iud.

Limita tripliciter vt per Ripam ibi, in col.vj.

REGVLA CCLXVIII.

✝ Executor mixtus, ſuper exceptionibus non iudicat. Gloſ.eſt in cap.paſtoralis. §. quia verò. de offic. delega.vbi Docto.

Limita dupliciter hanc concluſionem, vt per Felin.ibi, col.v.

REGVLA CCLXIX.

Executor teſtamentarius non poteſt ſuum officiũ alteri cõmittere: notat Bar.in l.nulli licere.C.de epiſco.& cleri.in col.iij.verſic.Sed nunquid epiſcopus. not.Ioan.And.in nouella, in c.fi.de teſta.in vj.

Limita in exequutore legato, vt eſt iudex vel epiſcopus. Ita firmat Bald.d.l.nulli.d.verſi. quod dicit perpetuò notandum Alex.in l.j.col.iij.ff.de leg.ij.

REGVLA CCLXX.

Executor ad lites merus, id eſt datus poſt liquidadam materiam executionis, vt nuncius datus ad poſſeſsionem tradendam, nullam exceptionem audit. Tex.eſt in l.ſi vt proponis.& in l.executorem. C.de execu.rei iudic.

Limita in quinque caſibus collectis per Feli. in c. de cæterò.in col.ij.de re iudic.

REGVLA CCLXXI.

✝ Exequutor mixtus datus, ſcilicet nõ cognito nec diſcuſſo negotio executionis, fortè à ſtatuto in auxilium iuriſdictionis habet cognitionem exceptionum, non deciſionem. Tex.ſecundum Abb.in c.de cæterò.de re iudi.tex.iuncta glo.in c.dicenti. §.& ſi non cognitio.xxv.q.ij.Domi.in c.ſicut.ij.q.j.

Limi

Limita dupliciter,vt per Feli.in d.cap.decæterò. col.j.cum princip.ſeq.

REGVLA CCLXXII.

✝ Executor nudi miniſterij,non habet iuriſdictionem nec coërcionem.c.fi.§.fi.de offic.deleg.c.paſtoralis.§.quia verò.eo.tit.

Limita quatuor modis hanc concluſionem, vt per Feli.in c.ex literis.col.fi.de offi.deleg.

REGVLA CCLXXIII.

Exhæredare,vel præterire filios non licet parentibus, niſi expreſſa vna de quatuordecim cauſis expreſsis in iure,vt in auth.vt cum de appell.cogno.§. aliud quoq; capitulũ.coll.viij.& in authẽ. non licet. C.de lib.præte. & exhær. vel alia grauiori cauſa, vt tenet Guil.in d.authent.non licet.quem ibi ſequitur Iaſ.in col.ij.alios referendo idem ſequentes. Et habes Hiſpane l.iiij.v.& vj.tit.vij.part.vj.quæ tibi exponunt cauſas exhæredationis.

Limita octo modis, vt per Iaſ.in d. auth. non licet.col.pen.& fin.

REGVLA CCLXXIIII.

Expenſarum condemnationem excuſat victus, quando habet iuſtam cauſam litigandi:not.gloſ.& docto.c.finem litibus. de dolo & contu.per Bart.in l.ſi quis inficiatus.ff.depoſi.& per doct.l.qui ſolidũ. §.etiam.ff.de leg.ij.ponit Hippol.vbi hoc comprobat pluribus allegationibus in l.patre vel marito. ff. de quæſt. col.iiij.cui regulæ in col.v. & duabus ſeq. tres limitationes aſsignat, earum quãlibet latè proſequendo : quas vt habeas, libet in ſumma referre, præmaximè, quia alias addere intendo, & quando quis dicatur habere iuſtam cauſam litigandi, vide

quin

quinque exempla per Lanfran. in tracta. de expenſis. col.j. & ij. melius per Iaſ. in §. ſinautem alterutra. infra allegando, in col. iiij. & v. vbi ponit nouem concluſiones & exempla in materia. Habes Hiſpane l. vij. titu. xxij. parti. iij. quæ hanc regulam approbat, & tres caſus, in quibus quis dicitur habere iuſtam cauſam litigandi, ſubiungit.

Limita primò, quando inter partes eſſet conuentum quòd victus in cauſa ſolueret expenſas. Adde Iaſ. qui in hac fallentia bene loquitur in l. properandum. §. ſinautem alterutra. col. ij. C. de iud.

Secundò limita, quando in loco in quo litigatur viget ſtatutum, quòd victus victori in expenſis condemnetur: quia tunc non excuſat iuſta cauſa litigandi. Adde Iaſ. vbi ſupra, in iij. col. qui per totam illā colum, hanc limitationem proſequitur, & optimè examinat.

Tertiò limita ſecundū eundē Hippo. vbi ſupra, in cauſa appellationis, quia ſuccūbens in ea, ſemper debet condemnari in expenſis: quia cum habet contra ſe primam ſententiam, præſumitur non habere iuſtā cauſam litigandi, qui plura allegat ad hoc.

Quartò limita ſecundū eum, in expenſis quæ debentur ratione contumaciæ, quia ab eis non defendit dicta iuſta cauſa. Ita limitat Iaſ. vbi ſupra, co. iiij. verſ. tertiò principaliter. poſt Salice. ibi.

Quintò limita, quādo quis ſuccūbit in aliqua interloquutoria, quia tūc indiſtinctè cōdēnatur in expenſis, non habita differētia an habuerit iuſtam cauſam litigandi, vel ne. Ita Iaſ. d. iiij. col. poſt Angel. ibi.

Sextò limita, in ſportulis, quia ad illas tenetur aduerſarius, licet habuerit iuſtā cauſam. Iaſ. vbi ſupra

poſt

poſt Bald.in l.fin.col.vltim.C.de fruct.& lit.expen. & in dicta materia expēſarum, vide notab.per Hippolyt. in d.l. patre.col. viij.ix. & xiij. cum tribus ſequentibus.

Expenſæ. vide ſupra in verſ.accuſator. & verſic. debitor, lo ij.

REGVLA CCLXXV.

Expreſſum vbi aliquid requiritur ſimpliciter, ſufficit quòd tantum colligatur ex mente & identitate rationis: probat text. iuncta gloſ. ibi in l.prætor.in princ.ff.de oper. no. nunc.& in c. cum olim. de cenſi. in fin.

Limita quadrupliciter iſtam regulam, vt per Iaſ. d.l.prætor.col.ij. vbi eam deſcripſit: & vide eundem Iaſ. in l.j.ff.de vulgar.& pupil. col. iij. vbi eaſdem limitationes ponit.

REGVLA CCLXXVI.

Extenſio non eſt licita in legibus correctoriis, etiam ex maioritate rationis. Text.& ibi communiter doctor. in authen.quas actiones.C.de ſacroſan. eccleſ.not. Bart.in l.præcipimus. §.fin.C.de appell. quem pro iſta regula refert Iaſon in d.authen.quas actiones.verſic.ſit ergo firma regula. in vij.col. Sed Bart. ibi non loquitur de maioritate, ſed de identitate rationis. Allegat etiam idem Iaſ. gloſ. in l. tam is.ff.de donat. cauſa mort.§.j.& eſt text. quem dicit meliorem de iure cum gloſ. in authen. de adminiſt. offic.in ſacris appella. col.iij. & vide eundem Iaſon. in l.de quibus.ff.de legib. in col.iij.vbi allegat gloſ. quam dicit communiter approbari in d. authent. quas actiones.

Limita iſtam communem ſententiam ſex modis,

l

vt per Iaſon. in d.authent.quas actiones. col.vij. & ſequent.

REGVLA CCLXXVII.

† Extimatio communis valoris, præſentis temporis, & non futuri attenditur in beneficiis: tenet Oldrad.conſil.lviij. latè Felin. in c. eã te. col.fin. verſi: fallit quintò. de reſcript.

Limita dupliciter, vt per eum in c. ad aures. col. fin.eod. tit.

REGVLA CCLXXVIII.

Extimatio rei dotalis, vel alterius rei, in dubio facit emptionem. l. j. cum gloſ. & l. quoties. & l. ſi inter. vbi gloſ. ſingul. & Bald. C. de iure dot. per doctor.in l. ſi extimatis.ff.ſolut.matri. quam regulam inter ſuas inſerit Socin. in regula cxlj.incipien. extimatio,&c.quam tãtum vnico modo reſtringit.

Amplia primò ſiue tunc fiat extimatio,ſiue committatur arbitris,ſiue alteri perſonæ quæ debeat extimare: notat Socin. conſil. lvj. incipien. ſtantibus. j. col. quod conſilium in iſta materia ſummè nota, quia multum declarat materiam extimationis rei dotalis.

Amplia ſecundò, etiam ſi partim det in pecunia, partim in rebus ad ornatũ mulieris extimatis, quia tenebitur maritus ad pecuniam, & deterioratio veſtium erit ſuo periculo,tenet Socin. cõſil.cclxxxix. incip. difficultas.refert & ſequitur vtranq; ampliationem Ioan. de Neuiza. in loco infra allegando.

Limita quatuor modis, vt per Iaſo. in l. ex conuẽtione. C.de pact.quorum vltimum magis memoriæ fige, ſecundum eum, videlicet quando maritus non eſt ſoluendo, quia tunc non facit emptionem: quod

quod nota, quia eſt quotidianum, & dicit ipſe obtinuiſſe in practica, quod dicit etiam aureum dominus Ioan. Lupus in repet. rubr. de donat. int. vir. & vxor. fol. ix. col. j. verſic. intellige. idem in repet. cap. per veſtras. fol. ix. col. j. in additione, vbi plures refert idem tenentes. Et prædictas quatuor limitationes Iaſ. refert Ioan. de Neuiza. in ſua Silua nuptiali. fol. viij. col. ij. & cuilibet limitationi earum addit ipſe vltra Iaſ. alios docto. idem tenentes, & ipſe tandem vltra prædictas ponit alias tres limitationes.

Octauò limita, niſi in extimatione facta non ſit pretium condignum rei, quia tunc in dubio non facit emptionem. Ita Bald. in l. j. verſic. tertiò quæro. C. commo. refert Aret. conſil. lxxxiiij. incip. diligenter ponderatis his. in col. penult. in prin. & notat idem Bald. d. l. ex conuentione. & refert ibi Iaſ. declarando primam limitationem licet hanc pro limitatione non aſsignet, & ſequitur Ioan. Lup. in d. c. per veſtras. d. col. j.

Et nota ſingulariter, quòd in hac extimatione rei dotalis, in quacunque quantitate maiori vel minori iuſto pretio interueniat, deceptio debet reparari, & quod deeſt, vel ſupereſt, læſo reſtitui. Iſta eſt notabilis lex regni noſtri, in quarta part. titu. xj. in l. xvj. quam nota, & ſic non attenditur quòd ſit vltra dimidiam iuſti pretij, vt in aliis contractibus.

De litera F.

REGVLA CCLXXIX.

FACTA regulariter, videntur eſſe indiuidua. Text.eſt in l, ſtipulationes nõ diuiduntur,verſic,idem puto.ff.de verbo. oblig. Et ibi notat Bart. gloſ. in l. ij. §. & harum. eod, tit. & in l, iiij. §. Cato. cuius rationem aſsignat & confirmat Iaſ. in d. l. ſtipulationes non diuiduntur, col. xvij.

Limita dupliciter vt per eundem Iaſo. in d. l. ſtipulationes. col. xvij.

REGVLA CCLXXX.

Facta in dubio non præſumũtur. Tex. in l. in bello.§.factæ.ff.de cap.& poſtlim.reuer, & in l. ſi mancipati.C.de collat,

Limita quando ſunt facta conſueta fieri, tenet Bald. in rubr. C.de fideiuſ. in col.iij.per text. quem reputat valde notabilem l. fin, C.de fideiuſſor. idem Bald,in l, incendium.C.ſi cert.petat.quam dicit elegantem limitationem ad hanc regulam Iaſon in l. ſciendum.circa princ.ff.de verb.oblig.

Secundò limita, niſi in inſtrumẽto ſit appoſitum tale verbum, quod de neceſsitate inducat illud factum,per text,in l. ſciendum.ſupra alleg.& in §.fin. Inſtit.de fideiuſ, & in §. fin. Inſtit. de inut.ſtipul.& & in l.j.C.de contrah.& commit.ſtipul.per quæ iura ita limitat Iaſ. vbi ſupra,

Fama, vide infra, Indicium,

Famuli. vide ſupra Delictum.& ſupra Dominis,

REGVLA CCLXXXI.

† Famæ reſtituere poteſtates inferiorum non poſſunt,

ſunt. Ita dicit communiter Felin. in c. cum T. A. B. de re iudic. vij. col. num. 12. in fine, poſt Abb. ibi.

Limita tripliciter, vt per Felin. vbi ſupra.

REGVLA CCLXXXII.

Fœmina non ſuccedit in feudum. Text. in c. j. §. hæc autem. qui feud. dare poſſ. in vſib. feud. & in c. j. de ſucceſsio. feud.

Limita ſeptē modis, vt per Georg. Natam, in repet. cap. quamuis pactum. de pact. in vj. col. lx.

REGVLA CCLXXXIII.

✝ Feudum pro anima relinqui non poteſt. Text. eſt in c. j. §. donare. qualiter feudum olim alie. poſ. Confirmat Feli. in c. quæ in eccleſiarū. xxv. col. de cōſtit.

Amplia vno modo, & limita aliis quatuor, vt per Felin. ibi, col. xxv. num. 102.

REGVLA CCLXXXIIII.

✝ Feudum alienari in monaſterium non poteſt, etiā ſi habēs ingrediatur monaſterium. Ita firmat Felin. in c. in præſentia. de probatio. col. 17. num. 79. cum ſequentib.

Limita quatuor modis, vt per Felin. ibi.

REGVLA CCLXXXV.

Feuda dignitatum, vt marchionatus, comitatus, ducatus, vel regni, ſunt indiuidua. Text. eſt in c. imperialem. in §. præterea ducatus. de prohibit. feud. alie. per Feder. Text. in c. licet. de voto. vbi eſt gloſ. Abb. & doct. nota. text. in c. ſi hæredes. de teſtam.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. in l. ſtipulationes non diuiduntur. col. xix. ff. de verb. oblig.

REGVLA CCLXXXVI.

Feudalis quæſtio, ſi inter dominum & vaſallum eſt agitanda, quando eſt propriè feudalis: puta quia

igitur ad inueſtituram, vel ad priuationē feudi, vel ad præſtandam fidem, vel ad aliud ſimile, tunc corā paribus curiæ, eſt terminanda. Text. in c.j.§.præterea. de prohib. feud. alien. in vſib. feud. & c. ſi inter. de contro. feu. coram pa. termi. & in c. dominus. de mili. vaſa. qui contu. eſt. & ponit Felin. in c. cæterùm. de iud. col. iiij. verſic. fallit quando.

Amplia etiam ſi vaſallus eſſet clericus. Bald. in c. j. de con. feud. apud pa. termi.

Limita ſex modis, vt per Maria. Soci. in c. ex trāſmiſſa. col. iiij. de for. compet. vbi etiam ſequitur ſupra ſcriptam ampliationem: & qui dicantur pares curiæ, & de pluribus quæſtionibus circa eos, vide per eundem in duabus col. & collige alias tres fallentias ad hanc regulam, ex Felin. vbi ſupra.

Fictio. vide infra in verſ. lex. & in ver. ratificatio.

REGVLA CCLXXXVI.

Fideicommiſſum vniuerſale relictum à filio, poſt mortem, intelligitur ſi ſine liberis deceſſerit. Deciſio eſt text. in l. cum auus. ff. de condit. & demon.

Amplia tripliciter dictam regulam, vt colligitur ex text. in l. generaliter. §. cum autem. C. de inſtit. & ſubſtit. prout ibi declarat Iaſ. in j. col. qui in col. ij. & ſequen. extendit concluſionem dictam aliis quinque notabilibus modis.

Amplia ix. vltra Iaſ. vbi ſupra, idem eſſe ſi fiat filio furioſo ſubſtitutio exemplaris. Text. in l. ex facto. ff. de vulgar. & pupil.

Amplia decimò ſi ſit facta filio ſubſtitutio pupillaris, quia tunc ſuſceptione filiorum expirat. Ita tenet Bart. in l. in pupillari. in fin. ff. de vulga. & pupil. & Bald. in l. humanitatis. in verſ. quarta differentia. C. de

C.de impub.& ali.vbi Alex. in col.iij.in fi. in verb. ceſſet.refert plures idem tenentes,& eam dicit communem opin.Socin.d.l.cum auus.col.ix. quem vide omnino ibi, & in ij.ſeq. col. quia ſubtiliter loquitur more ſuo: quā ampliationem intellige, quando pupillus decederet relictis filiis legitimis & naturalibus, ſecus ſi naturalibus tantum. Ita Bald. limitat iſtam conclu.in l.nec enim.§.eorum.ff.de adop.quā dicit ſingularem limitationē Alex.in d.l.in pupillari. col. fin. pro qua aliqua vltra Bald. adducit. Pro declaratione vide Socin.d.l.cū auus.col.xij.in prin.

Amplia vndecimò, etiam ſi talis filius eſſet inſtitutus in vita ſua tantum, & poſt eius mortem alius directo inſtitutus, quia adhuc ſubintelligitur dicta conditio, ſi ſine liberis, &c. Iſtam ampliationē tradit Soc.in.quam pulchrè examinat in d.l.cum auus. col.xij.cum ſeq. vbi tandem in hoc concludit.

Limita octo modis regulā ſupra ſcriptam, vt per Iaſ. in d.§. cum autem. à col.iij. vſq; ad vj. quarum limit. aliquas bene examinat, & huic regulæ tradit ſolum Soc. in.ij.limi.in reg.lxvij.inci. grauatus.de reſtituendo,& ſine aliqua extenſione.

REGVLA CCLXXXVIII.

Fideicommiſſum vel relictum in diem certā poteſt ante illam diem ſtatim reſtitui. text.eſt in l. poſt mortem. C.de fideicommiſsis.

Limita hanc regulam quatuor modis, vt per Iaſ. in d.l.poſt mortem. col.ij.

Fideicommiſſum. vide ſupra, in verbo,actiones, & in verbo, alienans.

REGVLA CCLXXXIX.

† Fideiuſsiſſe aliquem vbi reperitur in aliqua ſcri-

ptura, præſumitur præcedente ſtipulatione. Text. in l. blanditus. C. de fideiuſſ.

Amplia vno modo, & limita duobus modis, vt per Iaſo. in l. ſciendum. ff. de verb. oblig. col. j.

REGVLA CCXC.

Fideiuſſor pro dote dari non poteſt. Text. eſt in l. j. & ij. C. ne fideiuſſo. dotium dentur.

Limita tredecim modis vt per Bald. nouellum, in tracta. de dote. in fol. xvij. col. ij. verſic. vigeſimum primum priuilegium. quos proſequitur per octo col. ſeq. vide Ioan. Lup. in repet. c. per veſtras. in fol. xxxix. col. ij. cum ſex ſequen. vbi decem limitationes deſcripſit. Et quòd allegatio foliorum d. repet. non eſt ſecundum numerum ſuæ vltimæ impreſſionis, ſed anterioris: & ſic allego in toto hoc opuſculo.

REGVLA CCXCI.

Filius & ſeruus hæredes inſtituti, non dicuntur hæredes etiam nomine, quo ad directas & vtiles actiones, & ſic quo ad effectus iuris: nomine tamen faciunt quo ad effectus eoſdem patrem vel dominũ hæredes, ac ſi ipſi eſſent inſtituti. Colligitur ex ſentẽtia Bart. in l. cum filio. ff. de leg. j. & eſt cõmunis conclusio contra gloſ. ibi, quæ ponit differentiam inter filium & ſeruum, licet eam ſequantur aliqui, prout refert Iaſ. ibi, col. xiij. & xiiij. vbi defendit prædictam commu. opin. Bart. pro qua facit text. in l. acquiritur. §. j. ff. de acquir. rer. domin. Bonus text. in l. j. §. filio. iuncta l. ſi hæres. ff. ad Trebell.

Limita dupliciter vt per Iaſ. vbi ſupra. d. col. xiiij.

REGVLA CCXCII.

† Filius à matre intra biennium debet ali. Text. in l. nec

l.nec filium. C. de patr. poteſt. Areti.& Alexan.in l. alimenta.C.de nego.geſtor.gloſ. & ibi canoniſtæ in c.fin.de conuerſ.infidel.

Fallit dupliciter, vt per Ioan.de Neuiz.in ſua ſylua.fol.xcv.

REGVLA CCXCIII.

Filiofamilias inſtituto,repudiante hæreditatem, poteſt pater eam acceptare, etiam ſi tali filio eſſet à teſtatore datus ſubſtitutus.Iſta eſt communis opin. docto.quæ fundatur in glo.expreſſa in l.fi.§.j.in verbo recuſare.C.de bon.quæ lib. quam dicit communem Iaſ.vbi bene circa hoc loquitur in l.iij.col.v.C. de hære.inſti.vbi & in col.ſeq.refert aliquod cótrariũ tenentes,cum fundamentis pro ipſis vrgentibus.

Limita notabiliter,niſi ſubſtitutus eſſet coniunctus teſtatoris. Iſtam limitationem tradit Bald in d.l.iij.poſt Guilliel.quam dicit ibi Iaſ.in vij.colum. communiter teneri, licet dicat quòd in puncto iuris ſibi non placet.

REGVLA CCXCIIII.

Filiorum appellatione ſimpliciter à lege prolata, non veniũt filij naturales tantum:eſt text.in l. filium eum diffinimus.ff.de his qui ſunt ſui vel alie. iur. & in l.generaliter. §.cũ autem. quem ibi notat Iaſ.col. vj. C.de inſtit. & ſubſtit.probatur etiam in authen. in ſuccesſione.C.de ſuis & legitimis hæræd.

Limita in quinque caſibus ab Alex.deſcriptis in l.ex facto.§.ſi quis rogatus. lo j. col.xiiij.ff.ad Treb.

REGVLA CCXCV.

Filius non poteſt vocare in ius ſine venia patrem, etiam naturalem tantum:tenet gloſ. in §. pœnales.in verbo,vel parentem, in fine.Inſtit. de actio.eſt text.

iuncta gloſ. in l. parentes. ff. de in ius voc. & ita eſt communis concluſio.

Limita dupliciter regulam ſupraſcriptam, vt per Iaſ. in d. §. pœnales. in col. ix. verſic. prædicta concluſio gloſ. quarum limitationum, ſecundam pro multum mirabili commendat.

REGVLA CCXCVI.

Filius grauatus fideicommiſſo non puro, ſed in diem, vel ſub conditione, detrahit duas quartas. Iſta eſt communis opinio doctorum, quæ conſuetudine approbatur, ſecundum Iaſ. qui plura allegat pro ea in l. filium quem habentem. C. famil. erciſcun. in colum. v. quam approbant iura canonica in c. Rainutius. & in c. Rainaldus. vbi per gloſ. & doctores de teſtament.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. vbi ſupra. d. col. v. in fin. & ſeq. col. quarum limitationum ſecundam & tertiam reſcripſit idem Iaſ. in authent. res quæ. C. com. de leg. in iij. col. in fin. vbi etiam bene loquitur circa ipſam principalem regulam.

REGVLA CCXCVII.

† Filij teſtatoris detrahunt Trebellianicam ex corporibus hæreditariis, nulla facta imputatione fructuum, etiam ſi pater iuſſerit: vt in l. iubemus. C. ad Trebel.

Limita decem modis, vt per Ripam in l. in fideicōmiſſaria. ff. ad Trebel. in col. v. & ſequent.

Fiſcus. vide ſupra, in litera A, in regula ſecunda. incipien. ablatum. & vide infra, in verbo, pœna. & infra, in regula incip. lex. vbi in verſ. amplia.

REGVLA CCXCVIII.

Formæ defectu quando actus eſt nullus, tunc nullo

nullo modo valet, vt valere poteſt. Text. eſt in l. j. §. ſi quis ita. ff. de verbor. obligatio. quem ita intelligit Bart. ibi, & in l. ſi quis pro eo. in tertio membro. ff. de fideiuſſo. quem alij ſequuntur.

Limita tripliciter, vt per Ripam in d. §. ſi quis ita, in colum. v. & ſequen.

REGVLA CCXCIX.

Forum ſortitur quis ratione rei ſitæ in loco, vbi res ſita eſt. Text. eſt in c. ſanè. & in c. fi. de foro cõpet. & in c. experientiæ. xj. q. j. & in l. fi. C. vbi in rẽ actio. & in l. ſi prædium. C. de præd. mino. & in l. fin. C. de long. temp. præſcript.

Declara hanc regulam quatuordecim modis, & limita tribus, vt per Maria. Soc. in d. c. ſanè. col. ij. in princ. & per ſex col. ſeq. vſque ad finem.

REGVLA CCC.

† Fructus nõ veniũt in reſtitutione fideicommiſsi, ſed cedunt lucro hæredis: vt in l. in fideicõmiſſariã. ff. ad Trebellia. & in l. poſtulãte. §. ſed ſi huiuſmodi. ff. eod. & in l. ſi quis bonorum. ff. de leg. j.

Limita hanc concluſionem decem & octo modis, vt per Ripam in d. l. in fideicommiſſariam. in col. ij. cum ij. ſequent.

REGVLA CCCI.

† Fructus non imputantur in legitimam, in l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoffi. teſta.

Limita ſeptem modis, vt per Ripam in l. in fideicommiſſaria. ff. ad Trebel. col. vj.

REGVLA CCCII.

Fructuum quãdo à lege fit mẽtio, intelligitur deductis expenſis. tex. eſt iuncta doctrina Bar. ibi, in l. fructus. ff. ſol. mat. & in l. j. C. de fruct. & lit. expenſ.

Ampl

contra vnum inſolidum, ſed ſolum pro rata: notat Bar. in l. ſi ſe non obtulit. ff. de re iud.

Limita tripliciter vt per Ripam ibi, in col. vj.

REGVLA CCLXVIII.

† Executor mixtus, ſuper exceptionibus non iudicat. Gloſ. eſt in cap. paſtoralis. §. quia verò. de offic. delega. vbi Docto.

Limita dupliciter hanc concluſionem, vt per Felin. ibi, col. v.

REGVLA CCLXIX.

Executor teſtamentarius non poteſt ſuum officiũ alteri cõmittere: notat Bar. in l. nulli licere. C. de epiſco. & cleri. in col. iij. verſic. Sed nunquid epiſcopus. not. Ioan. And. in nouella, in c. ſi. de teſta. in vj.

Limita in exequutore legato, vt eſt iudex vel epiſcopus. Ita firmat Bald. d. l. nulli. d. verſi. quod dicit perpetuò notandum Alex. in l. j. col. iij. ff. de leg. ij.

REGVLA CCLXX.

Executor ad lites merus, id eſt datus poſt liquidadam materiam executionis, vt nuncius datus ad poſſeſsionem tradendam, nullam exceptionem audit. Tex. eſt in l. ſi vt proponis. & in l. executorem. C. de execu. rei iudic.

Limita in quinque caſibus collectis per Feli. in c. decæterò. in col. ij. de re iudic.

REGVLA CCLXXI.

† Exequutor mixtus datus, ſcilicet nõ cognito nec diſcuſſo negotio executionis, fortè à ſtatuto in auxilium iuriſdictionis habet cognitionem exceptionum, non deciſionem. Tex. ſecundum Abb. in c. decæterò. de re iudi. tex. iuncta glo. in c. dicenti. §. & ſi non cognitio. xxv. q. ij. Domi. in c. ſicut. ij. q. j.

Limi

Limita dupliciter, vt per Feli.in d.cap.decætero. col.j.cum princip.ſeq.

REGVLA CCLXXII.

† Executor nudi miniſterij, non habet iuriſdictionem nec coërcionem. c.fi.§.fi.de offic.deleg.c.paſtoralis.§.quia verò.eo.tit.

Limita quatuor modis hanc concluſionem, vt per Feli.in c.ex literis.col.fi.de offi.deleg.

REGVLA CCLXXIII.

Exhæredare, vel præterire filios non licet parentibus, niſi expreſſa vna de quatuordecim cauſis expreſsis in iure, vt in auth.vt cum de appell.cogno.§. aliud quoq; capitulũ.coll.viij.& in authẽ. non licet. C.de lib.præte. & exhær. vel alia grauiori cauſa, vt tenet Guil.in d.authent.non licet.quem ibi ſequitur Iaſ.in col.ij.alios referendo idem ſequentes. Et habes Hiſpane l.iiij.v.& vj.tit.vij.part.vj.quæ tibi exponunt cauſas exhæredationis.

Limita octo modis, vt per Iaſ.in d. auth. non licet.col.pen.& fin.

REGVLA CCLXXIIII.

Expenſarum condemnationem excuſat victus, quando habet iuſtam cauſam litigandi:not.gloſ.& docto.c.finem litibus. de dolo & contu.per Bart.in l.ſi quis inficiatus.ff.depoſi.& per doct.l.qui ſolidũ. §.etiam.ff.de leg.ij.ponit Hippol.vbi hoc comprobat pluribus allegationibus in l.patre vel marito. ff. de quæſt. col.iiij.cui regulæ in col.v. & duabus ſeq. tres limitationes aſsignat, earum quãlibet latè proſequendo: quas vt habeas, libet in ſumma referre, præmaximè, quia alias addere intendo, & quando quis dicatur habere iuſtam cauſam litigandi, vide quin

quinque exempla per Lanfran. in tracta. de expenſis. col.j.& ij.melius per Iaſ.in §.ſinautem alterutra. infra allegando,in col.iiij.& v. vbi ponit nouem concluſiones & exempla in materia.Habes Hiſpane l.vij. titu.xxij.parti.iij.quæ hanc regulam approbat, & tres caſus,in quibus quis dicitur habere iuſtam cauſam litigandi,ſubiungit.

Limita primò, quando inter partes eſſet conuentum quòd victus in cauſa ſolueret expenſas. Adde Iaſ.qui in hac fallentia bene loquitur in l. properandum.§.ſinautem alterutra.col.ij.C.de iud.

Secundò limita, quando in loco in quo litigatur viget ſtatutum,quòd victus victori in expenſis condemnetur:quia tunc non excuſat iuſta cauſa litigandi. Adde Iaſ.vbi ſupra, in iij.col. qui per totam illã colum. hanc limitationem proſequitur, & optimè examinat.

Tertiò limita ſecundũ eundẽ Hippo.vbi ſupra,in cauſa appellationis,quia ſuccũbens in ea,ſemper debet condemnari in expenſis: quia cum habet contra ſe primam ſententiam, præſumitur non habere iuſtã cauſam litigandi,qui plura allegat ad hoc.

Quartò limita ſecundũ eum,in expenſis quæ debentur ratione contumaciæ, quia ab eis non defendit dicta iuſta cauſa.Ita limitat Iaſ.vbi ſupra,co.iiij. verſ.tertiò principaliter.poſt Salice.ibi.

Quintò limita,quãdo quis ſuccũbit in aliqua interloquutoria,quia tũc indiſtinctè cõdẽnatur in expenſis,non habita differẽtia an habuerit iuſtam cauſam litigandi,vel ne.Ita Iaſ.d.iiij.col.poſt Angel.ibi.

Sextò limita,in ſportulis,quia ad illas tenetur aduerſarius, licet habuerit iuſtã cauſam.Iaſ. vbi ſupra

poſt

poſt Bald. in l. fin. col. vltim. C. de fruct. & lit. expen. & in dicta materia expēſarum, vide notab. per Hippolyt. in d. l. patre. col. viij. ix. & xiij. cum tribus ſequentibus.

Expenſæ. vide ſupra in verſ. accuſator. & verſic. debitor, lo ij.

REGVLA CCLXXV.

Expreſſum vbi aliquid requiritur ſimpliciter, ſufficit quòd tantum colligatur ex mente & identitate rationis: probat text. iuncta gloſ. ibi in l. prætor. in princ. ff. de oper. no. nunc. & in c. cum olim. de cenſi. in fin.

Limita quadrupliciter iſtam regulam, vt per Iaſ. d. l. prætor. col. ij. vbi eam deſcripſit: & vide eundem Iaſ. in l. j. ff. de vulgar. & pupil. col. iij. vbi eaſdem limitationes ponit.

REGVLA CCLXXVI.

Extenſio non eſt licita in legibus correctoriis, etiam ex maioritate rationis. Text. & ibi communiter doctor. in authen. quas actiones. C. de ſacroſan. eccleſ. not. Bart. in l. præcipimus. §. fin. C. de appell. quem pro iſta regula refert Iaſon in d. authen. quas actiones. verſic. ſit ergo firma regula. in vij. col. Sed Bart. ibi non loquitur de maioritate, ſed de identitate rationis. Allegat etiam idem Iaſ. gloſ. in l. tam is. ff. de donat. cauſa mort. §. j. & eſt text. quem dicit meliorem de iure cum gloſ. in authen. de adminiſt. offic. in ſacris appella. col. iij. & vide eundem Iaſon. in l. de quibus. ff. de legib. in col. iij. vbi allegat gloſ. quam dicit communiter approbari in d. authent. quas actiones.

Limita iſtam communem ſententiam ſex modis,

vt per Iaſon. in d.authent. quas actiones. col.vij. & ſequent.

REGVLA CCLXXVII.

† Extimatio communis valoris, præſentis temporis, & non futuri attenditur in beneficiis: tenet Oldrad.conſil. lviij. latè Felin. in c. eã te. col.fin. verſi: fallit quintò. de reſcript.

Limita dupliciter, vt per eum in c. ad aures. col. fin.eod. tit.

REGVLA CCLXXVIII.

Extimatio rei dotalis, vel alterius rei, in dubio facit emptionem. l. j. cum gloſ. & l. quoties. & l. ſi inter. vbi gloſ. ſingul. & Bald. C. de iure dot. per doctor.in l. ſi extimatis. ff. ſolut.matri. quam regulam inter ſuas inſerit Socin. in regula cxlj. incipien. extimatio, & c. quam tãtum vnico modo reſtringit.

Amplia primò ſiue tunc fiat extimatio, ſiue committatur arbitris, ſiue alteri perſonæ quæ debeat extimare: notat Socin. conſil. lvj. incipien. ſtantibus. j. col. quod conſilium in iſta materia ſummè nota, quia multum declarat materiam extimationis rei dotalis.

Amplia ſecundò, etiam ſi partim det in pecunia, partim in rebus ad ornatũ mulieris extimatis, quia tenebitur maritus ad pecuniam, & deterioratio veſtium erit ſuo periculo, tenet Socin. cõſil. cclxxxix. incip. difficultas. refert & ſequitur vtranq; ampliationem Ioan. de Neuiza. in loco infra allegando.

Limita quatuor modis, vt per Iaſo. in l. ex conuẽtione. C. de pact. quorum vltimum magis memoriæ fige, ſecundum eum, videlicet quando maritus non eſt ſoluendo, quia tunc non facit emptionem: quod

quod nota, quia eſt quotidianum, & dicit ipſe obtinuiſſe in practica, quod dicit etiam aureum dominus Ioan. Lupus in repet. rubr. de donat. int. vir. & vxor. fol. ix. col. j. verſic. intellige. idem in repet. cap. per veſtras. fol. ix. col. j. in additione, vbi plures refert idem tenentes. Et prædictas quatuor limitationes Iaſ. refert Ioan. de Neuiza. in ſua Silua nuptiali. fol. viij. col. ij. & cuilibet limitationi earum addit ipſe vltra Iaſ. alios docto. idem tenentes, & ipſe tandem vltra prædictas ponit alias tres limitationes.

Octauò limita, niſi in extimatione facta non ſit pretium condignum rei, quia tunc in dubio non facit emptionem. Ita Bald. in l. j. verſic. tertiò quæro. C. commo. refert Aret. conſil. lxxxiiij. incip. diligenter ponderatis his. in col. penult. in prin. & notat idem Bald. d. l. ex conuentione. & refert ibi Iaſ. declarando primam limitationem licet hanc pro limitatione non aſsignet, & ſequitur Ioan. Lup. in d. c. per veſtras. d. col. j.

Et nota ſingulariter, quòd in hac extimatione rei dotalis, in quacunque quantitate maiori vel minori iuſto pretio interueniat, deceptio debet reparari, & quod deeſt, vel ſupereſt, læſo reſtitui. Iſta eſt notabilis lex regni noſtri, in quarta part. titu. xj. in l. xvj. quam nota, & ſic non attenditur quòd ſit vltra dimidiam iuſti pretij, vt in aliis contractibus.

De litera F.

REGVLA CCLXXIX.

FACTA regulariter, videntur eſſe indiuidua. Text.eſt in l, ſtipulationes nõ diuiduntur.verſic.idem puto.ff.de verbo. oblig. Et ibi notat Bart. gloſ. in l. ij. §. & harum. eod, tit. & in l, iiij. §. Cato. cuius rationem aſsignat & confirmat Iaſ. in d. l. ſtipulationes non diuiduntur, col. xvij.

Limita dupliciter vt per eundem Iaſo. in d. l. ſtipulationes. col. xvij.

REGVLA CCLXXX.

Facta in dubio non præſumũtur. Tex.in l.in bello.§.factæ.ff.de cap.& poſtlim.reuer, & in l. ſi mancipati.C.de collat,

Limita quando ſunt facta conſueta fieri, tenet Bald. in rubr. C.de fideiuſ. in col.iij.per text. quem reputat valde notabilem l. fin, C.de fideiuſſor. idem Bald,in l, incendium.C.ſi cert.petat.quam dicit elegantem limitationem ad hanc regulam Iaſon in l. ſciendum.circa princ.ff.de verb.oblig.

Secundò limita, niſi in inſtrumẽto ſit appoſitum tale verbum, quod de neceſsitate inducat illud factum,per text,in l. ſciendum.ſupra alleg.& in §.fin. Inſtit.de fideiuſ, & in §. fin. Inſtit. de inut.ſtipul.& & in l.j.C,de contrah.& commit.ſtipul.per quæ iura ita limitat Iaſ. vbi ſupra,

Fama, vide infra, Indicium,

Famuli. vide ſupra Delictum.& ſupra Dominis,

REGVLA CCLXXXI.

† Famæ reſtituere poteſtates inferiorum non poſſunt,

ſunt. Ita dicit communiter Felin. in c. cum T. A. B. de re iudic. vij. col. num. 12. in fine, poſt Abb. ibi.

Limita tripliciter, vt per Felin. vbi ſupra.

REGVLA CCLXXXII.

Fœmina non ſuccedit in feudum. Text. in c. j. §. hæc autem. qui feud. dare poſſ. in vſib. feud. & in c. j. de ſucceſsio. feud.

Limita ſeptẽ modis, vt per Georg. Natam, in repet. cap. quamuis pactum. de pact. in vj. col. lx.

REGVLA CCLXXXIII.

✝ Feudum pro anima relinqui non poteſt. Text. eſt in c. j. §. donare. qualiter feudum olim alie. poſ. Confirmat Feli. in c. quæ in eccleſiarũ. xxv. col. de cõſtit.

Amplia vno modo, & limita aliis quatuor, vt per Felin. ibi, col. xxv. num. 102.

REGVLA CCLXXXIIII.

✝ Feudum alienari in monaſterium non poteſt, etiã ſi habẽs ingrediatur monaſterium. Ita firmat Felin. in c. in præſentia. de probatio. col. 17. num. 79. cum ſequentib.

Limita quatuor modis, vt per Felin. ibi.

REGVLA CCLXXXV.

Feuda dignitatum, vt marchionatus, cõmitatus, ducatus, vel regni, ſunt indiuidua. Text. eſt in c. imperialem. in §. præterea ducatus. de prohibit. feud. alie. per Feder. Text. in c. licet. de voto. vbi eſt gloſ. Abb. & doct. nota. text. in c. ſi hæredes. de teſtam.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. in l. ſtipulationes non diuiduntur. col. xix. ff. de verb. oblig.

REGVLA CCLXXXVI.

Feudalis quæſtio, ſi inter dominum & vaſallum eſt agitanda, quando eſt proprie feudalis: puta quia

igitur ad inueſtituram, vel ad priuationē feudi, vel ad præſtandam fidem, vel ad aliud ſimile, tunc corā paribus curiæ, eſt terminanda. Text. in c. j. §. præterea. de prohib. feud. alien. in vſib. feud. & c. ſi inter. de contro. feu. coram pa. termi. & in c. dominus. de mili. vaſa. qui contu. eſt. & ponit Felin. in c. cæterùm. de iud. col. iiij. verſic. fallit quando.

Amplia etiam ſi vaſallus eſſet clericus. Bald. in c. j. de con. feud. apud pa. termi.

Limita ſex modis, vt per Maria. Soci. in c. ex trāſmiſſa. col. iiij. de for. compet. vbi etiam ſequitur ſupra ſcriptam ampliationem: & qui dicantur pares curiæ, & de pluribus quæſtionibus circa eos, vide per eundem in duabus col. & collige alias tres fallentias ad hanc regulam, ex Felin. vbi ſupra.

Fictio. vide infra in verſ. lex. & in ver. ratificatio.

REGVLA CCLXXXVII.

Fideicommiſſum vniuerſale relictum à filio, poſt mortem, intelligitur ſi ſine liberis deceſſerit. Deciſio eſt text. in l. cum auus. ff. de condit. & demon.

Amplia tripliciter dictam regulam, vt colligitur ex text. in l. generaliter. §. cum autem. C. de inſtit. & ſubſtit. prout ibi declarat Iaſ. in j. col. qui in col. ij. & ſequen. extendit concluſionem dictam aliis quinque notabilibus modis.

Amplia ix. vltra Iaſ. vbi ſupra, idem eſſe ſi fiat filio furioſo ſubſtitutio exemplaris. Text. in l. ex facto. ff. de vulgar. & pupil.

Amplia decimò ſi ſit facta filio ſubſtitutio pupillaris, quia tunc ſuſceptione filiorum expirat. Ita tenet Bart. in l. in pupillari. in fin. ff. de vulga. & pupil. & Bald. in l. humanitatis. in verſ. quarta differentia.

C. de

C.de impub.& ali.vbi Alex. in col.iij.in fi. in verb. ceſſet.refert plures idem tenentes,& eam dicit communem opin.Socin.d.l.cum auus.col.ix. quem vide omnino ibi, & in ij.ſeq. col. quia ſubtiliter loquitur more ſuo: quã ampliationem intellige, quando pupillus decederet relictis filiis legitimis & naturalibus, ſecus ſi naturalibus tantum.Ita Bald. limitat iſtam conclu.in l.nec enim.§.eorum.ff.de adop.quã dicit ſingularem limitationẽ Alex.in d.l.in pupillari. col. fin. pro qua aliqua vltra Bald. adducit. Pro declaratione vide Socin.d.l.cũ auus.col.xij.in prin.

Amplia vndecimò, etiam ſi talis filius eſſet inſtitutus in vita ſua tantum, & poſt eius mortem alius directo inſtitutus, quia adhuc ſubintelligitur dicta conditio, ſi ſine liberis, &c. Iſtam ampliationẽ tradit Soc.in.quam pulchrè examinat in d.l.cum auus. col.xij.cum ſeq. vbi tandem in hoc concludit.

Limita octo modis regulã ſupra ſcriptam, vt per Iaſ. in d.§. cum autem. à col.iij. vſq; ad vj. quarum limit. aliquas bene examinat, & huic regulæ tradit ſolum Soc. in.ij.limi.in reg.lxvij.inci. grauatus.de reſtituendo,& ſine aliqua extenſione.

REGVLA CCLXXXVIII.

Fideicommiſſum vel relictum in diem certã poteſt ante illam diem ſtatim reſtitui. text.eſt in l. poſt mortem. C.de fideicommiſsis.

Limita hanc regulam quatuor modis, vt per Iaſ. in d.l.poſt mortem. col.ij.

Fideicommiſſum. vide ſupra, in verbo,actiones. & in verbo, alienans.

REGVLA CCLXXXIX.

† Fideiuſsiſſe aliquem vbi reperitur in aliqua ſcri-

ptura, præſumitur præcedente ſtipulatione. Text. in l. blanditus. C. de fideiuſſ.

Amplia vno modo, & limita duobus modis, vt per Iaſo. in l. ſciendum. ff. de verb. oblig. col. j.

REGVLA CCXC.

Fideiuſſor pro dote dari non poteſt. Text. eſt in l. j. & ij. C. ne fideiuſſo. dotium dentur.

Limita tredecim modis vt per Bald. nouellum, in tracta. de dote. in fol. xvij. col. ij. verſic. vigeſimum primum priuilegium. quos proſequitur per octo col. ſeq. vide Ioan. Lup. in repet. c. per veſtras. in fol. xxxix. col. ij. cum ſex ſequen. vbi decem limitationes deſcripſit. Et quòd allegatio foliorum d. repet. non eſt ſecundum numerum ſuæ vltimæ impreſſionis, ſed anterioris: & ſic allego in toto hoc opuſculo.

REGVLA CCXCI.

Filius & ſeruus hæredes inſtituti, non dicuntur hæredes etiam nomine, quo ad directas & vtiles actiones, & ſic quo ad effectus iuris: nomine tamen faciunt quo ad effectus eoſdem patrem vel dominū hæredes, ac ſi ipſi eſſent inſtituti. Colligitur ex ſentētia Bart. in l. cum filio. ff. de leg. j. & eſt cōmunis concluſio contra gloſ. ibi, quæ ponit differentiam inter filium & ſeruum, licet eam ſequantur aliqui, prout refert Iaſ. ibi, col. xiij. & xiiij. vbi defendit prædictam commu. opin. Bart. pro qua facit text. in l. acquiritur. §. j. ff. de acquir. rer. domin. Bonus text. in l. j. §. filio. iuncta l. ſi hæres. ff. ad Trebell.

Limita dupliciter vt per Iaſ. vbi ſupra. d. col. xiiij.

REGVLA CCXCII.

† Filius à matre intra biennium debet ali. Text. in

l. nec

l.nec filium. C. de patr. poteſt. Areti.& Alexan.in l. alimenta.C.de nego.geſtor.gloſ. & ibi canoniſtæ in c.fin.de conuerſ.infidel.

Fallit dupliciter, vt per Ioan.de Neuiz.in ſua ſylua.fol.xcv.

REGVLA CCXCIII.

Filiofamilias inſtituto, repudiante hæreditatem, poteſt pater eam acceptare, etiam ſi tali filio eſſet à teſtatore datus ſubſtitutus. Iſta eſt communis opin. docto.quæ fundatur in glo.expreſſa in l.fi.§.j.in verbo recuſare.C.de bon.quæ lib. quam dicit communem Iaſ.vbi bene circa hoc loquitur in l.iij.col.v.C. de hære.inſti.vbi & in col.ſeq.refert aliquod cõtrariũ tenentes, cum fundamentis pro ipſis vrgentibus.

Limita notabiliter, niſi ſubſtitutus eſſet coniunctus teſtatoris. Iſtam limitationem tradit Bald in d.l.iij.poſt Guilliel.quam dicit ibi Iaſ.in vij.colum. communiter teneri, licet dicat quòd in puncto iuris ſibi non placet.

REGVLA CCXCIIII.

Filiorum appellatione ſimpliciter à lege prolata, non veniũt filij naturales tantum:eſt text.in l. filium eum diffinimus.ff.de his qui ſunt ſui vel alie. iur. & in l.generaliter. §.cũ autem. quem ibi notat Iaſ.col. vj. C.de inſtit. & ſubſtit.probatur etiam in authen. in ſucceſsione.C.de ſuis & legitimis hæræd.

Limita in quinque caſibus ab Alex.deſcriptis in l.ex facto.§.ſi quis rogatus. lo j. col.xiiij.ff.ad Treb.

REGVLA CCXCV.

Filius non poteſt vocare in ius ſine venia patrem, etiam naturalem tantum:tenet gloſ. in §. pœnales.in verbo, vel parentem, in fine.Inſtit. de actio.eſt text.

iuncta gloſ. in l. parentes. ff. de in ius voc. & ita eſt communis concluſio.

Limita dupliciter regulam ſupraſcriptam, vt per Iaſ. in d. §. pœnales. in col. ix. verſic. prædicta concluſio gloſ. quarum limitationum, ſecundam pro multum mirabili commendat.

REGVLA CCXCVI.

Filius grauatus fideicommiſſo non puro, ſed in diem, vel ſub conditione, detrahit duas quartas. Iſta eſt communis opinio doctorum, quæ conſuetudine approbatur, ſecundum Iaſ. qui plura allegat pro ea in l. filium quem habentem. C. famil. erciſcun. in colum. v. quam approbant iura canonica in c. Rainutius. & in c. Rainaldus. vbi per gloſ. & doctores de teſtament.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. vbi ſupra. d. col. v. in fin. & ſeq. col. quarum limitationum ſecundam & tertiam reſcripſit idem Iaſ. in authent. res quæ. C. com. de leg. in iij. col. in fin. vbi etiam bene loquitur circa ipſam principalem regulam.

REGVLA CCXCVII.

† Filij teſtatoris detrahunt Trebellianicam ex corporibus hæreditariis, nulla facta imputatione fructuum, etiam ſi pater iuſſerit: vt in l. iubemus. C. ad Trebel.

Limita decem modis, vt per Ripam in l. in fideicō-miſſaria. ff. ad Trebel. in col. v. & ſequent.

Fiſcus. vide ſupra, in litera A, in regula ſecunda. incipien. ablatum. & vide infra, in verbo, pœna. & infra, in regula incip. lex. vbi in verſ. amplia.

REGVLA CCXCVIII.

Formæ defectu quando actus eſt nullus, tunc nullo

nullo modo valet, vt valere poteſt. Text. eſt in l. j. §. ſi quis ita. ff. de verbor. obligatio. quem ita intelligit Bart. ibi, & in l. ſi quis pro eo. in tertio membro. ff. de fideiuſſo. quem alij ſequuntur.

Limita tripliciter, vt per Ripam in d. §. ſi quis ita, in colum. v. & ſequen.

REGVLA CCXCIX.

Forum ſortitur quis ratione rei ſitæ in loco, vbi res ſita eſt. Text. eſt in c. ſanè. & in c. fi. de foro cõpet. & in c. experientiæ. xj. q. j. & in l. fi. C. vbi in rẽ actio. & in l. ſi prædium. C. de præd. mino. & in l. fin. C. de long. temp. præſcript.

Declara hanc regulam quatuordecim modis, & limita tribus, vt per Maria. Soc. in d. c. ſanè. col. ij. in princ. & per ſex col. ſeq. vſque ad finem.

REGVLA CCC.

† Fructus nõ veniũt in reſtitutione fideicommiſsi, ſed cedunt lucro hæredis: vt in l. in fideicõmiſſariã. ff. ad Trebellia. & in l. poſtulãte. §. ſed ſi huiuſmodi. ff. eod. & in l. ſi quis bonorum. ff. de leg. j.

Limita hanc concluſionem decem & octo modis, vt per Ripam in d. l. in fideicommiſſariam. in col. ij. cum ij. ſequent.

REGVLA CCCI.

† Fructus non imputantur in legitimam, in l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoffi. teſta.

Limita ſeptem modis, vt per Ripam in l. in fideicommiſſaria. ff. ad Trebel. col. vj.

REGVLA CCCII.

Fructuum quãdo à lege fit mẽtio, intelligitur deductis expenſis. tex. eſt iuncta doctrina Bar. ibi, in l. fructus. ff. ſol. mat. & in l. j. C. de fruct. & lit. expenſ.

Ampl

Amplia primò procedere, etiam ſi proferatur à lege municipali. vt not. Vincent.in d.l.fructus.col. ij.in fi.quem vide per totam ſequen.

Amplia ſecundò,etiam ſi in lege viua fiat mentio de fructibus,vt in reſcripto quo impetratur beneficium,cuius fructus non excedunt cetum,&c. Quia etiam intelligitur deductis expenſis.ponit Iaſ.in d.l. fructus.col.pen.in fin.referendo Bal. Pau.& Cuma. Vide ibi melius per Vincent.iiij.col.& tenet etiam Segura referendo ſolum Bal. & Paul. in repet. l.ſi ex legati cauſa.in fol.iij.col.ij.ff.de verb.oblig.

Amplia tertiò,etiam ſi à lege vel ſtatuto addatur verbum,integros. videlicet iubendo aliquem reſtituere fructus integros: notat Iaſ. in d.l. fructus.col. pen.referendo Bald. Salic. & Alexand. de quo vide melius per Vincen.in d.col.iiij.

Limita quadrupliciter.vt per Vicent. in d.l.fructus.col.v.& ſequent.

REGVLA CCCIII.

Fuga non probat delictum, probat text. in l.lege Cornelia.ff.ad Syllania.& l.j.§.ſinautem poſt cõmiſſum. C.de raptu virginum. & §.ſuſcepto.in authenti.de exhib.reis.collat. v.& in l. raptores. C. de epiſc.& cleric.

Limita iſtam concluſionẽ ſex modis,vt per Felin. in c.nullus.de præſump. quos reſcripſit Hippol. in repetit. rubri. C.de prob. in col. liiij. quos referam in ſumma, omiſsis allegationibus per eos deſcriptis,quia aliqua opinor vltra eos adiungere.

Primò limita iſtam concluſionem in officiali notato de barataria, fugiente pendente cauſa, quia talis habetur pro confeſſo,per text. in l.conſiliarios. C.de

C.de aſſeſſo. quem commẽdant plures doctores per Hippo. vbi ſupra relati, quod ſubintellige vt per eos ibi: & vide eundem Hippol. in ſua practica criminali, in §. diligenter. col. viij. verſi. vnus caſus eſt. Adde Iaſ. in l. admonendi. col. xvij. ff. de iureiu. in lectura, qui poſt Sali. & Ro. ibi dicit, quòd ille text. hoc non probat, quia non dicit, quòd facit probationem fuga contra ipſum officialem fugientẽ, ſed contra eũ qui illum ſubtraxit, & fecit fugere: & ita conſtat apertè cuilibet conſideranti legem illam.

Secundò fallit, in eo qui aufugit fractis carceribus, quia habetur pro confeſſo. Et pro iſta ſecunda fallentia, cum tribus ſublimitationibus ſequent. vide Hippol. in d. §. diligenter. in d. colum. viij.

Sublimita ſecundum eos tripliciter. Primò, quia non habet locum iſta limitatio, vbi quis fugit de carcere aperto.

Secundò, vbi fugeret non de carcere, ſed de palatio Prætoris.

Tertiò ſublimita, niſi ille eſſet incarceratus pro generali inquiſitione: & limitatio procedit in incarcerato pro ſpeciali. Ita Felinus & Hippolytus, vbi ſupra. Adde pro primis duabus ſublimitationibus Iaſ. in d. l. admonendi. col. xix. qui ſecundam ſublimitationem latius deſcribit, videlicet quòd procedit etiam ſi dictum palatium Prætoris, vel vna camera palatij eſſet pro carcere aſsignata; qui refert Bald. Alberic. & Ludouic.

Quartò ſublimita, niſi poſt fugam quis denuo eſſet incarceratus, licet inuitus: quia tunc fuga prior non ſufficit ad condemnationem. Ita tenet Iaſ. vbi ſupra allegando Bald in d. l. raptores.

Quin

Quintò ſublimita,niſi carcer eſſet fractus per tertiam perſonam,non data opera incarceratorũ: quia tunc eadem eſſet ratio,quæ in oſtio dimiſſo aperto. Ita tenet Lanfranc.in l.fugitiui.C.de ſeru.fugit.quẽ refert Socin.in regula clxxij.in vltima fallentia,vbi etiam primam & ſecundam ſublimitationem ſequitur:& ſic habes hanc fallentiam quinque reſtrictionibus ornatam,quas nullibi ſic ſimul reperies.

Tertiò fallit principalis regula, quando famulus fugit, & reperiuntur amiſſæ aliquæ res domini: quia ex hoc videtur quòd famulus illas ſubtraxerit. Allegant gloſ.not.in authen.de exhib.reis.§.ſi verò.in verbo,factum.colla.v. Adde quòd illã gloſ. commendauit vltra eos Iaſ. in d. l.admonendi.col. xx.vbi refert Angelum,& Ioannem And.illam commendantes. Idem Hippolytus in dicta repetitione, colum.xlvij.vbi refert Angelum de Aretio. Et vidẽ eundem Hippolytum,qui idem tenet in dicto §.diligenter.in dicta colum.viij.

Quartò fallit,quantum ad faciendum indicium ad torturam. Sublimita hoc tripliciter ſecundum Felinum, vbi ſupra.

Primò,ſi fugit poſtquam eſt accuſatus vel inquiſitus,vel poſt talem inquiſitionẽ ſtat occultus, quia tunc non facit contra eum indicium: & vide Hippol.in d.§.diligenter.in col.vij.qui facit in hoc bonam conſiderationem, ex qua videtur quòd nunquam fuga faciat indicium ad torturam.

Secũdò,quãdo quis fugit de manibus familiæ, & poſteà citatus cõparet:quia per talem comparitionẽ fuga purgatur, & non facit contra eum indicium.

Tertiò,vbi quis fugit ratione partialitatis, vel inimi

inimicitiæ:hæc ſunt Felini. Adde Iaſ.in d.l.admonẽdi.in d.col.xix.qui hãc quartã fallentiã pro principali regula ponit,& prædictas ſublimitationes ei aſsignat pro limitationibus,quẽ vide,quia latius allegat pro ipſa regula quàm Felin.& tertiam limitationem ſupra ſcriptam generalius deſcripſit,videlicet quando quis aufugit ex probabili vel rationabili cauſa: & ponit exemplum prædictum de habente partialitates,& refert aliud optimum in ſcholaribus.

Quartò ſublimita ſecundũ Iaſ.ibi,quòd facit indiciũ contra eũ qui fugit,non contra conſocios de eodẽ delicto inculpatos: pro quo refert Io.And.& exemplum eiuſdem ſatis not.& vide Socin.in regula clxxiij.quæ inci.fuga ſola. vbi dictas primas ſublimitationes tres deſcribit, quarum primam in iij. ſuarum declarat,quia alio ordine eas congeſsit, licet regula cui eas ipſe aſsignauit, ab hac noſtra fallentia aliqualiter differat, quia ipſe ponit quòd fuga facit ſuſpicionem,& ſublimitat dictis primis tribus modis:nos autem dicimus quòd facit indicium ad torturam, vnde credo quòd declaratio data per eum ad primam ex ſupra ſcriptis limitationibus, in terminis noſtræ fallentiæ non procederet.

Quintò fallit principalis regula, quando lex punit fugam ipſam tanquam ſpecificum delictum,non autem tanquam ſignum delicti: puta militem fugientem, vel monachum fugitiuum. Ita Felin. & Hippol.vbi ſupra,& idem Hippol. in d.col.viij. ſed iſta reſtrictio (pace eorum dixerim) impertinentiſsima eſt, quia tunc fuga eſt ipſum delictum,non autem eſt probatio delicti, & ſic non reſtringit hoc propriè regulam.

Sextò

Sextò fallit, quando agitur de probando crimine ſolius ſuſpicionis, videlicet an aliquis ſit ſuſpectus vel non, vt ex iſta ſuſpicione ſequatur aliquis effectus, quia probata fuga, ſtatim eſt probata ſuſpicio. Docto. iidem vbi ſupra: quod commendat Felin.

Amplia omnes ſupra ſcriptos caſus fallētiæ procedere, non ſolum in fugiente in actu, ſed etiam ſi adeſſent aliqua ſigna euidētia, qualiter vult aufugere, & iam ſe præparaſſet ad fugam. Ita tenet Hippol. in d. repet. col. lv. motus per aliqua vrgentia, & maximè ex eo quod notat Bal. in l. pignoris, de pignor. actio. C. vbi vult, quòd illud quod operatur fuga in actu, operetur in promptu: & tenet etiam idem Hippo. in d. col. viij. in fi. in d. §. diligenter.

Septimò aduerte, an poſsit limitari hæc regula non procedere de iure noſtri regni. per l. ix. tit. xj. lib. iij. in ordin. rega. in fina. verb. vbi loquendo de capto pro crimine qui aufugit dicit. y el huydo vaya por hechor, y quando quier que le hallaren, hagan iuſticia del.

REGVLA CCCIIII.

Furem, vel alium malefactorem, non tenetur quis indicare. Gloſ. & doct. in l. ciuile eſt. C. de fur. ponit nota. Hoſt. in ſumma, in tit. de furt. in rubricella de condi. furti. verſic. illud faciendum. & in verſ. ſequē. vide Bal. in l. j. C. de condict. ob turp. cauſ.

Amplia adeò hoc procedere, quòd licet vēditori alienæ aliquid accipere à domino, vt ſibi indicet rem ſecundum Abbatem poſt Hoſtien. in c. dudum. el ij. in vj. colum. de electtion.

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in l. j. §. ſi tibi iudicium. ff. de condi. ob turp. cauſ.

REGVLA CCCV.

Furioſi nomine per curatorem ſuum ſucceſsio agnita,non tranſmittitur ad eius hæredes, eo in furore defunćto. Text. in l. fin. §. ſin autem in furore. C.de curato. furio. & in l.j.§.de ſucceſſo.edićto. & in l.ij.§.ſed ſi infanti. ff.ad Tertullia.

Limita dupliciter vt per Iaſ. in l. infantis. C.qui admitti. prope finem.

Primò quãdo talis furioſus eſſet hęres neceſſari°.

Secundò,quando mediante ſeruo vel filio eſſet ei acquiſita ſucceſsio,qui adiuit iuſſu curatoris.

REGVLA CCCVI.

Furioſus teſtari non poteſt. text. in §. item furioſi.Inſtit. quibus non eſt permiſ.facere teſtam.& in l. furioſum.C.qui teſta.face.poſ. & in l.filiusfamilias. ff.de teſtamen.

Amplia procedere etiam nec ad pias cauſas. Bart. in l. j. j. quæſt. primæ quæſtionis principalis. C. de ſacroſanćtis eccleſiis.

Limita quatuor modis,vt per Iaſonem in d.l. furioſum. col. j.

De litera G.

REGVLA CCCVII.

GENERALI ſermone, perſona loquentis videtur excepta.text.in l. inquiſitio. C.de ſolutio. text. cum gloſ.in l. ſi mercedem.§.fin.de aćtio. empt.& vendit.ff. & in l. qui inſulam.§. fin.ff. locati.

Limita,niſi in tali ſermone,non alia quàm perſona loque nscomprehendi poſsit. Ita reſtringit Hippolyt.in l.j.§.ſi ſeruus.el ij.circa princip.ff.de quæſt.

motus doctrina Bart.ſingul. in l.ſi quis legauerit.ff. de legat.j. & vide eum, quia aliqua exempla pro ipſa principali regula ſcribit.

De litera H.

REGVLA CCCVIII.

HAEREDITATIS vna pars, licet ſolùm ſit à principio alicui delata à teſtatore, ſi tamen poſtea cohæres repudiet, reliqua pars ſibi inuito accreſcit, vt in l. ſi ex duabus. §.fin. iuncta l. ſi duo.ff.de acquir.hæred. per quæ iura iſtam regulam tradit Iaſ. contra Bart. ibi in l.quidam elogio.col.fin.C. de iure deliberan.

Limita dupliciter, vt per eundem Iaſ. ibi.

REGVLA CCCIX.

Hæreditas non poteſt dari nec adimi directo in codicillis. Text.in l.ij.C. de codicil. & in l.hæreditas.C.de his quibus vt indignis.& in l.non codicillum.C.de teſtamen.& in §.pen.Inſtit.de codic.cum concordan. allega. per gloſ. in d.l.ij. cui regulæ ſolùm tradit quatuor limitationes Soci. in reg. clxix. incip. hæreditas per fideicommiſſum. ſine ampliationibus.

Amplia iſtam regulam, quòd nec conditionem poteſt apponere teſtator in codicillis, inſtituto purè in teſtamento: vt eſt text.in l.pen.§.fin.ff.de cond. inſtit. & in l. diui. in princip. ff. de iure codicil. Et habes tu Hiſpane text.in l.viij. tit.iij. parti. vj.

Amplia ſecundò, quòd nec ſubſtituere poteſt teſtator in codicillis in locum hæredis inſtituti in teſtamento, vt eſt text.in d.l.viij. tit.iij. parti. vj.

Primò fallit in milite, vt eſt text.in l.militis codicillis.

cillis. ff. de teſtamen. milit. ponit Alexand. & Iaſon in d. l. ij.

Secundò fallit in codicillis cõditis inter liberos. Bart.in d.l.militis.refert Alex.in d.l.ij. & ibi etiam Iaſ. de cuius veritate vide latiſsimè per eundẽ Alex. l.hac conſultiſsima.§.ſi quis autem. iij.& iiij.col.C. de teſta. & Iaſ. ibi, penult. col.poſt medium, & ſeq. & hanc limitationem poſuit Socin. vbi ſupra,& refert ſolum Bart.in loco ſupra allega.

Tertiò fallit, in relictis ad pias cauſas, ponunt Alexan.& Iaſ. in d.l.ij. poſuit Socin. vbi ſupra allegando ſolum text.in l.j. C.de ſacroſ. eccleſ. & Bald. ibi, col.penult.

Quartò limita in inſtitutione directa certæ rei, quæ poteſt fieri in codicillis, quando datus eſt cohæres vniuerſalis in teſtamento, cum tunc talis inſtitutus in re certa habeatur loco legatarij, per l. quoties.C.de hæred.inſtitu. quod voluit Bald. in l. non codicillum.ſupra allega. ſequitur Iaſ. in d. l. ij. vbi ante eum ſequitur hoc etiam Alex. quod ſublimita, quando ille inſtitutus in re certa eſſet extraneus,ſecus ſi filius, quia tunc ſaltim quo ad querelã inſtitutio in re certa, habet potius naturam inſtitutionis quàm legati. Ita Bal.in l. omnimodo,in prin. iij. quæſt.C.de inoffic. teſta. quod reputant ſolenne Alex. & Iaſ. vbi ſupra.

Quintò fallit,quia poteſt fieri inſtitutio hoc modo:inſtituo illum hæredem quem in codicillis declarauero, vt in l. aſſe toto. ff. de hæred. inſtitu. Et vide ſimilem legem viij. tit.iij.partic.vj. Iſtam limitationem tradit Iaſon vbi ſupra, quam etiam ponit Alexan.ibi, à quo Iaſon habuit omnes præcedentes

limitationes, licet de eo nullam fecerit mentionē in aliqua earum, contra fidelitatem ſcribentis debitā, cum ipſe nihil addiderit, præter bonum ordinem, quo non ſunt ab Alexan. compoſitæ.

Sextò fallit, quando hæreditas eſſet adempta ab hærede ſcripto, & data alteri in codicillis, quia tunc ille hæres videtur grauatus reſtituere eam per fideicommiſſum ſcripto in codicillis, vt firmat Imol. in l.j. §.ij.ff.de iniuſt.rup. irri. refert Alex. in d. l. ij. in fin. & in l. verbis ciuilibus. iij.col. in prin. ff.de vul. & pupil. & ſic regula noſtra loquitur, quando tantum fit ademptio in codicillis, & alteri non conceditur. Licet iſta non ſit propriè reſtrictio ad regulam, cum iſta talis ademptio hæreditatis tunc non fiat directo in codicillis.

Septimò limita, ſeu declara prædictam regulam, quia licet in codicillis nihil poſsit directo teſtator diſponere, vt in regula, tamen clauſulam derogatoriam appoſitam in teſtamento poteſt teſtator in codicillis reuocare, adeò quòd ſi poſtea faceret aliud teſtamentum, valeret abſq; alia derogatione. Ita ſingulariter tenet Saliç.in l.ij.C.de codicil. refert & ſequitur Ang.in §.pen.Inſtit.de codicil. & commendat etiam Iaſ. in l.ſancimus. C.de teſtam.in iiij. col. ſic declarando l.hæreditatem.C.de codicil.& §. penult. Inſtit. eo.

REGVLA CCCX.

Hæreditatis filiofamilias delatæ detentio facta longo tēpore per ipſum, facit præſumi iuſſum præceſsiſſe. Text.eſt ſingul. & non alibi ſecūdum Bart. ibi in l.ſi filius.C.de petit.hæred.de cuius intellectu & materia, vide Balb.in tractat.de præſcript. in iij. parte

parte principali. in vij.col. cum duabus ſeq.

Limita quinque modis, vt per Iaſon. in l. j.col.v. & ſequen. C. qui admit.

REGVLA CCCXI.

Hæreditatem paternam acceptans, cogitur inuitus pupillarem ſubſtitutionem acceptare. Text. eſt in l. quidam eulogio. C.de iure deliberan. Concordat tibi Hiſpano text.in l.viij.tit.v.parti.vj.

Amplia quatuor modis, vt per Iaſo. d.l.quidam. col.j. & ij.

Limita ſecundum eundem in d.ij.col.quando talis acceptãs hæreditatem, fuerat inſtitutus in re certa:pro quo refert Paul. Imol.& Alexan.quod intellige alio dato cohærede vniuerſali, qui hæreditatẽ adierit, vt ibi per eum.

REGVLA CCCXII.

Hæreditate iacente non inchoatur, nec currit præſcriptio, donec vacat, licet cõtinuetur iam cœpta contra ipſam:vt in l. ea quæ. & ibi notat. C.de temp.in integr.reſtit. & in l. ſi ſeruus hæreditarius. & ibi no. Ang.& Imo.ff.de ſtipu.ſer.iuncta l.cœptã. ff.de vſucap.per quę iura ita concludunt Cyn. Bald. Ang.Paul.& Alex.in l. licet, ad fin. C.de iure delib.

Limita quatuor modis, vt per Balb.in tracta. de præſcript.in vj.parte princ.in col.xix.verſic.vigeſimus quintus caſus.vide Feli. in c.de quarta.de præſcript. qui ante eum limitauit hanc regulam tripliciter, in col. vj.

REGVLA CCCXIII.

Hęreditate non adita, etiam legata ad pias cauſas non debentur, vt tenet Bald.in l.fin.C.de teſta.manu. Ang.& Imo.in l.qui filio.§.j.ff.de hæred.inſtit.Bald.

Salic.& Floria.in l.eam quam.C.de fideicom.& hāc dicit communem ſententiam Iaſ. in l.j. in j.lect. col. antepen.C.de ſacroſan. eccleſ. & in ea. l. in ij. lectu. col.fin.& in d.l.eam quā.col.xj.in quibus locis plures refert hoc aſſerentes, licet Bart. contrarium firmauerit in d.l.j. Vide Philip. Dec.remiſsiuè in regula, ſi nemo ſubiit. ff. de regul. iur. & vide latiſsimè per Barb.in rubr.de teſta.in col. lxvij. verſic. vigeſimo primò limita,cum xv. col. ſeq.

Limita tripliciter, vt per eundem Iaſon. in d. l. j. prima lect.in d.col. antepen. in fin.& in ſeq. & in d. l.eam quam.d.col. xj.

REGVLA CCCXIIII.

Hæreditatem, ſeu portionem hæreditariā reſtituere grauatus,non tenetur prælegata reſtituere. Ita concludit gloſ. in l. cum virum. gloſ. magna prope fin.C.de fideicom.mouetur per l. Marcellus.§. quidem.ff.ad Trebellia. & l.fideicommiſſa.§.fin. & l. ſi Titius. ff. de leg.iij.

Limita tripliciter ſecundum Iaſo. in d.l.cum virum. in fine.

REGVLA CCCXV.

Hæredis eſt electio,quam dare velit,quando domū teſtator ſimpliciter legat, & in patrimonio ſuo plures domos habeat. Text.eſt in l.ſi domus.ff. de legat.j. vbi Bart.not.& ponit rationem. facit text. in l.ſi quis vxori, in fin.ff.de aur. & argen.leg.

Amplia hanc regulam vno modo, & limita dupliciter, vt per Iaſon.in d.l.ſi domus. ij. col.

REGVLA CCCXVI.

Hæredi facta prohibitio,nō ſimpliciter, ſed cum expreſsione nominis proprij,non tranſit ad hæredē

hæredis:

hæredis:notat Bart.in l. Lucius.§. Semproniæ.ff. de legat. iij. tenent Imol. & Alex. in l. filiusfamilias. §. diui. ff. de legat. j.

Limita tripliciter, vt per Ioan. Crotum in repet. d. §. diui. col. xxxiij.

Primò, quãdo nomen appellatiuum fuit præpoſitum nomini proprio.

Secundò, quando cauſa prohibitionis durat in perſonam hæredis:& refert Alexan. dicentem hanc limitationẽ non eſſe verã, quam tamẽ ipſe defendit.

Tertiò, quando teſtator prohibuit nominatim hæredem alienare bona extra familiã, quia volebat vt dicta bona remanerent in ſua familia. Sed ſi bene lector aduertis, iſta fallentia potius eſt exemplum præcedentis, quàm reſtrictio principalis.

REGVLA CCCXVII.

Hæredi ſimpliciter facta prohibitio, tranſit ad hæredem hæredis. Eſt deciſio Bart. in l. filiusfamilias.§.diui.col.penult. num.73. primæ lecturæ.ff. de legat. j. & ibi eam confirmat Iaſ.

Limita duobus modis, vt per Iaſon. in d. §. diui. col. allegata. nume.74.

REGVLA CCCXVIII.

Hæres poteſt indiſtinctè ſoluere extimationem, legatario etiam inuito, quãdo eſt legata quota pars bonorum, & etiam ſi bona recipiant commodã diuiſionem. Eſt notanda concluſio, pro qua eſt text. in l.non amplius.§.cum bonorum.ff.de legat. j. vbi Doct.notant.facit text.in l.generali.§.vſumfructũ. ff. de vſufruct. legat.

Limita dupliciter, vt per Iaſo. in d.§.cum bonorum. col. j.

REGVLA CCCXIX.

Hæres qui adiuit hæreditatem ,teſtatoris occiſi, eius nece inulta,tanquam indignus priuatur ſucceſ ſione & fiſco applicatur:quia prius tenetur accuſare occiſorem, & facere quòd puniatur. Text.eſt in l. j. C. de his quib. vt indign. vbi ex eo notat Iaſ. j. col. Vide tu Hiſpane l.xiij.tit. vij. part.vj.

Amplia regulam procedere etiã in fœminis,quia eodem modo,vt viri tenentur teſtatoris necem vindicare : vt probant iura in l. cum fratrem. iuncta ſupraſcriptione. & in l. ſororem. C. de his quib. vt indign.

In quo eſt ſecus iure noſtro regio,vt in l.j.tit.iij. lib.v. in ordin.rega. vbi ſoli viri ad præfatã vindictam coguntur,ſub illa pœna priuationis hæreditatis. Quæ quidem prouiſio regia ſatis mihi pia ſemper viſa eſt,cum in fœminis vindictæ,& vagãdi innatam cupidinem, temperet ac præſcindat.

Amplia ſecũdò hoc procedere de iure canonico, ſecundum quod , etiam licet cum bona conſcientia occiſorem teſtatoris accuſare : vt not. Ioan. Andr. quem ibi ſequitur Abb.in c.accuſaſti. de accuſ.

Amplia tertiò procedere , etiam in filio exhæredato,qui per querelam inoffic.teſta. obtinuit reſcin di teſtamentum,quia ſi vult ſuccedere,tenetur vindicare necem teſtatoris occiſi : vt eſt gloſ.in l.ex inofficioſo teſtamento. ff.ad Syllan.in gloſ. ij. iuncto text. quam ſequitur Alex. in l. ſororem.in fin. verbis.C.de his quib. vt indign.

Limita primò , niſi occiſor talis teſtatoris eſſet pater ipſius hæredis inſtituti , quia tunc hæres non debet vlciſci necem defuncti accuſando proprium

parent

parentem: tenet Alb. in rubr. eiuſdem tit. Dicit illud ſingulare Iaſ. in d. ij. col. qui dicit idem econtra, ſi occiſor eſſet filius inſtituti.

Secundò limita in fiſco ſuccedente propter negligentiam hæredis non vlciſcentis, quia ipſe non tenetur vlciſci. Gloſ. eſt ſingul. quam ibi ſequuntur doct. in l. recuſare. §. ſi fiſco. ff. ad Trebel. dicit eam ſingul. Iaſ. in d. ij. col.

Tertiò limita non procedere in minoribus xxv. annis, vt in l. minoribus. C. de his quib. vt indig. & voluit lex prima noſtri regni ſupra alleg. & alia lex partitarum, in vj. parti. in tit. vij. in l. xv. ex quo idem eſſet dicendum in eccleſia hærede inſtituta, ex ſimilitudine eius & minoris per plura iura introducta, vt in c. j. de reſtit. in integ. cum ſimilibus, vt habes latius ſupra, in regula, eccleſia. la j.

Quartò limita in ruſtico, vt concludit Alex. l. j. in fin. C. de his quib. vt indig. contra Paul. ibi, per tex. in l. iij. §. ſi quis ignorans. ff. ad Syllania.

Et vide l. parti. ſupra alleg. in regula, quæ in hac materia videtur indulgere viro ruſtico, & ſic fauet opin. Alexan.

Quintò, ſextò & ſeptimò limita, vt poteris tu Hiſpane colligere ex alleg. l. xv. tit. vij. parti. vj.

Hæres. vide in verbo, inſtitutus.

REGVLA CCCXX.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem, retenta alia dimidia, & ſic retenta quota hæreditaris, tenetur ad legata pro rata parte hæreditaria, quatenus habet vltra quartam. Text. eſt in l. j. §. ſed ſi quatercenta. ff. ad Trebel. Facit text. in l. Titia. in fin. &

in l.quod de bonis. §.fin.& in l.Seius & Augerius. ff.ad leg.Falc.

Limita dupliciter, vt per Iaſonem in d. §. ſed ſi quatercenta.colum.j.

REGVLA CCCXXI.

Homicida regulariter punitur pœna mortis. Tex.eſt in l.j.ff.ad leg.Cornel.de ſicar.

Amplia nouē modis,& limita xxv.vt per Hippo. ibi,à prima,vſq; ad xiiij.col.& limita latius xlv.modis,vt per Iaco.Boullen.in repe.§.famoſos.l.capitaliū.ff.de pœ. fol.xxxvj. vſque ad finem repetitionis.

Et tu Hiſpane,vide l.ij.& iij.tit.viij. parti.vij.ex quibus colliges ſex caſus , in quibus fallit iſta regula:& vide etiam l.iiij.tit.de los homicidios. lib.viij. in ordin.regal.quæ ponit plures caſus.

REGVLA CCCXXII.

Homicidio præſtans opem,tenetur vt homicida. Probatur in c. ſicut dignum.§.illi etiam.de homic. facit text.in l.is qui opē.ff.de furt. & in §.ope.Inſtit. de oblig. quæ ex deli.naſcun. gloſ.in clem.j.de pœnis.in verbo defenſam, pleniſsimè per Salic.in l.j.C. de raptu virg.& per Ang.in l.j.C.de Nili agger.non rumpen.& quando quis dicatur opem præſtare, vide Felin. in d.c.ſicut dignum.col.ij.in fin.vbi refert tres doctrinas notabiles.

Amplia hoc intantum procedere, quòd punitur cum illa qualitate pœnæ , cum qua ipſe principalis delinquens : vnde præſtans opem parricidio, punitur ita grauiter,ſicut ipſe committens:tenet Bart. in d.l.is qui opem.& in l. vtrum. ff.de parric.quod refert,& clarius ponit Abb.in c.j.col.fi.in prin. de offic.deleg.ex quo venit caſus in quo ille qui auxiliū

præſt

præſtitit parricidæ, grauius punitur, quàm ſi ipſemet ſolus occideret, cum tunc veluti extraneus puniretur. Iſtam ampliationem limita & declara, niſi talis præſtans opem, ignoret illam qualitatem aggrauantem. Ita tenet Angel. vbi ſupra. Sequitur Anan.in d. c. ſicut. Felin.tamen ibi in.j. colum.in fi. & latius in d. c. j. col. vij. de offic.deleg.dicit quòd moderni tenent contrarium.

Secundò amplia & declara iſtam regulam, etiam ſi qualitas aggrauans delictum, non adeſſet tempore quo quis dedit principium auxilij, ſed tempore maleficij: vnde ſi volenti occidere priuatum, dedi ſcienter arma, & interim ille occidendus conſtituatur in dignitate, eo occiſo imputabitur mihi mors, etiam quo ad illam qualitatem. Ita Bar.in d.l.is qui opem. ſequitur Felin. in d. c.ſicut dignum.in ij.col. in princ. & in d. c. j. d. vij. colum.& iſta ampliatio facit contra dictum Angel. in præcedenti ampliatione relatum: & vide Ioan. Brunel.in repet. c. j.de homi.in iiij.parte.in concluſione xviij. vbi huic regulæ tradidit ſex declarationes, inter quas inſeruit hanc, & præcedentem ampliationem.

Limita prædictam regulam ſeptem modis, vt per Felin. in d. c. ſicut dignum. col.ij.ferè per totam: & vide eundem in d.c.j.col.vij.& ſeq. vbi etiam ponit huic regulæ vij. limitationes, quarum ſex primæ ſunt eædem cum præcedentibus: earum tamen ſeptimam poteris addere cum aliis, & ſic habebis octo limitationes. Vide Hippol.in l. fi. col.vj.cum duabus ſequent.ff.ad leg.Cornel.de ſicar. vbi refert plures ex dictis limitationibus Felin. & poſtea vltra eũ ipſe tradidit alias duas. Sed tu aduerte, quia vltimam

earum

earum poſuit Felin.quem ipſe non refert in d.c.j.in vij.limitatione, ex quibus colliges ix. limitationes ad regulam ſupra ſcriptam. Et vide Ioan. Brunel.in d.repet.in alleg.concluſione.xviij.in fin. vbi ponit ſex limitationes ad hanc regulam. Et vide Ioan.Villæmati in repet.l.diuus.ff.ad leg. Cornel. de ſicar.in col.ij.& ſequ.vbi hanc regulam ampliat dupliciter, & limitat vij. modis. Vide per te an differant ab aliis limitationibus ſupra relatis.

De litera I.

REGVLA CCCXXIII.

IGNORANTIA regulariter probatur per iuramẽtum.Gloſ.ordinaria in regula præſumitur.de regul.iur.in vj.& glo. in c.innotuit.de electio.& in c.ij.in verbo, ſcienter. de tempo.ordi.in vj.probat text.in c.ſi verò.el ij.de ſentent.excom.

Limita ſeptem modis iſtam regulã,vt per Feli. in c.ij.de conſti.in col. vj.cum duabus ſequentibus.

REGVLA CCCXXIIII.

† Ignorantia probabilis abſque ſimplicitate excuſat in beneficialibus, in materia ſurreptionis, ſicut ipſa ſimplicitas, quando ea quæ debent exprimi,tacentur per ignorantiam. Caſus eſt in c.gratiam.de reſcript. lib. vj. vbi Domi. col. ij. qui non eſt caſus ſpecialis contra Ioan. Andr.ibi,vt tenet Imol.Butri. & Abb.vbi Felin.colligit hanc regulam in c. ſuper literis.col.iij.ad fin.de reſcript.

Limita quinque modis, vt per eum ibi, col. iiij.

REGVLA CCCXXV.

† Impeditus aliquid agere,debet proteſtari, vel vtile eſt

le eſt quòd proteſtetur: notat Abb. poſt Inno. in c. Ex tranſmiſſa. de præſcriptio. facit text. in c. ſciſcitatus. de reſcript. vbi idem tenet Abb. facit gloſ. aurea in c. cupientes. §. quòd ſi per viginti. in verbo, propoſita. de electione lib. vj. Et hanc regulam confirmat Feli. in d. c. ex tranſmiſſa. ij. col.

Et vide in doctrinis meis magiſtralibus, doctrina xiiij. incip. Actum facere impeditus.

Limita tribus modis nouiſsimis, vt per eundem Felin. ibi.

REGVLA CCCXXVI.

† Impeditus morbo, vel alio iuſto impedimento, mittere procuratorem non tenetur. l. ij. §. quod diximus. vbi gloſ. & Bart. ff. ſi quis cautio. gloſ. in l. quæſitum. ff. de iudi.

Amplia hanc concluſionem procedere, etiam caſu quo aliquis non ſit impeditus, arduam tamen vel grauem defenſionem vel cauſam habeat. Text. in c. querelam. verbo, grauibus cauſis. de procura.

Limita ſex modis notandis, vt per Zaſi. in l. quæſitum. ff. de re iudi. ij. col. in fi. cum ſequen.

Primò fallit in perſona actoris. l. j. ad fi. vbi Bart. ff. de diuerſ. & tempo. præſcript.

Secundò, niſi impedimentum ſit perpetuum, vel dignitatis, quia factus epiſcopus, vel morbi, quia perpetuo morbo laborat. Text. eſt in l. fin. C. de procurat. l. j. & ij. ff. de in ius vocan. text. in l. pars literarum. ff. de iudic. in quibus tangitur etiam de impedimentis propter dignitatem accedentem. Extende hanc limitationem etiam ad impedimenta longo tempore duratura, licet non ſint perpetua. Speculato. titu. de procurat. §. ij. ad fin. & eſt notand

tandus text.in argument.in l.ſi longius. ff. de iudic.

Tertiò, niſi ſit impeditus voluntario impedimento, puta nuptiarum, vel peregrè profectionis. l. j. §. vſus. de procurat. ff. ſicque intelligendus Innocent. in c. cum dilecti. de dolo & contum. ſecundum Imol. in d. l. quæſitum.

Quartò, ſi impedimentum non eſt probabile, quia ex abſentis delicto cauſatur vel emergit: vt quando quis relegatur in exilium. l. Papinianus exuli. de minor. ff. l. ſed & ſi per prætorem. §. aduerſus. ex quib. cauſ. maior. ff. Sublimita primò hanc limitationem, ſi non ſit copia procuratorum apud iudicem, ad quem citatus eſt.

Secundò, ſi ſit in vinculis & carceribus eatenus cuſtoditus, vt nemo ſecum loqui audeat: quomodo enim procuratorem mittet, qui ab hominum communicatione excluſus eſt? Paul. in d. l. quæſitum. quod etiam tangit Imol.

Tertiò & finaliter, ſi cauſa ſit ardua & grauis, per d. c. querelam. de procurat.

Quintò in cauſa electionis, quę eſt cauſa grauis & ardua. c. quàm ſit. de elect. lib. vj. tex. eſt in c. cupientes. in prin. & in §. quòd ſi per viginti. eo. tit. lib. vj.

Sextò & vltimò, ſi ſit leue impedimentum vel leuis febricula, aut infirmitas quæ ſperni poſsit. Text. in d. l. quæſitum.

REGVLA CCCXXVII.

† Impetrãti, aſſerenti non valere beneficiũ pluſquã expreſſerit, incumbit probandi onus. Ita Cardi. in c. fina. de præſumptio. dicens ſe ita conſuluiſſe: & notant Io. de Fanno. & Calde. quos ſequitur Felin. vbi hoc confirmat in c. ad aures. col. iiij. de reſcript.

Limit

Limita dupliciter, vt per eum ibi.

REGVLA CCCXXVIII.

Impetratio de beneficiis in aliqua eccleſiarum diœceſi, non comprehendit eccleſiam cathedralem, ideo oportet eam exprimere. Text. in c. quamuis. lo j. de præbend. lib. vj. cum his quæ allegat Felin. in c. in noſtra. col. xxiiij. de reſcript.

Limita ſeptem modis, vt per eum ibi, col. xxv.

REGVLA CCCXXIX.

† Impetrans, debet facere mentionem de primo reſcripto. Text. in c. cæterùm. vbi doct. de reſcript.

Amplia quatuor modis, & limita ſeptem: rurſus primam ampliationem limita decem modis, vt per Feli. in d. c. cæterùm. per quatuor col.

REGVLA CCCXXX.

† Impetratio facta ab excommunicato eſt nulla. Text, eſt in c. j. de reſcript. lib. vj. notant omnes doct. in c. venerabilem. de except.

Amplia tripliciter, & limita ſeptem modis, vt per Felin. in d. c. venerabilem. j. & ij. col.

REGVLA CCCXXXI.

Incendij timore ſi à vicinis fuit domus alicuius deſtructa, tunc vicini tenentur domino damnum reſarcire. Text. eſt in argu. ſecũdũ Bart. ibi, in l. ij. ad l. Rhodi. de iactu. in princip. tenet Alber. in ij. parte ſtatuto. q. cxiiij. Ange. in conſil. xciij.

Limita, niſi probaretur quòd domus illa omnino combureretur. Text. eſt in l. ſi alij. §. eſt etiam alia. ff. quod vi aut clam. per quem ita reſtringit Felin. in c. tua nos. de ſentent. excommu. & regula procedit ſecundum eum, quando domus fuit deſtructa ad abundantem cautelam.

REGVLA CCCXXXII.

✝ Indicare furem, vel alium malefactorem quis non tenetur. Tex. eſt expreſſus in l. j. §. ſi tibi. ff. de condi. ob tur. cauſ. tenet Bal. in l. j. C. eod. tit. gloſ. & doctores in l. ciuile. C. de furt. Hoſt. in ſumma, tit. de furt. rub. de condi. furti. §. fin. verſic. illud ſciendum.

Amplia vno modo hanc concluſionem, & limita quatuor modis, vt per Iaſo, d. §. ſi tibi. j. col.

REGVLA CCCXXXIII.

Indicium ſufficiens ad torturam, fama ſola non eſt, voluit Bal. in l. milites. de quæſt. C. Anto. in c. veniens, el j. de teſtib. col. iiij. & iſtam dicit magis communem & æquiorem ſententiam Hippo. in l. de minore. §. plurium, col. v. ff. de quæſtio. contra Bart. ibi, qui refert plures alios idem tenentes.

Limita dupliciter ſecundum eundem Hippol. vbi ſupra, in colum. vj. quas limitationes omiſsis allegationibus, libet in ſumma referre.

Primò, ſi fama eſſet vehemẽs, quia talis ſufficeret.

Secundò, quando conſtat quòd fama habuerit ortum ab honeſtis perſonis: quem vide, quia plura alleg. pro vtraque limit.

REGVLA CCCXXXIIII.

✝ Infidelitas præcedens, non nocet cõuerſo in promotionibus. Text. quem ibi ad hoc ſimpliciter notant gloſ. & docto. in c. eam te reſcript.

Limita tripliciter, vt per Fel. ibi, col. viij.

Iniuria, vide in verbo, veritas.

REGVLA CCCXXXV.

✝ Infinitiuum licet ſit aptum comprehẽdere omnia tempora, tamen in dubio eſt ferendæ ſententiæ, & ſic potius futuri quàm præteriti & præſentis naturam

turam ſortitur. Gloſ. verbo, imminere. in authen. de inceſt. nup. & c. j. verbo, ſuſtinere. ij. q. iij. Card. Alex. in cap. j. in princ. quibus modis feud. amitt. & in c. domino. col. ij. ſi de feu. defun. conten. ſit inter domi. & agna. vaſal.

Limita vnico modo, vt per Tiraquel. in repe. l. ſi vnquam. C. de reuoc. dona. col. ccclxiiij. in fin. cum princ. ſeq. poſt Corne. conſi. xv. incip. ex quo dictus Franciſc. col. v. lib. j. videlicet quòd hæc regula procedat quando agitur de pœna imponenda, vel aliàs in materia odioſa, ſecus ſi in alia materia loquamur in qua fauorabilius eſſet verbum dubium interpretari in ſenſu directo, id eſt, vt ipſo iure & ſine alterius adminiculo, quàm in ſenſu obliquo; quam limitationem vltra Corneum, confirmat ibi Tiraquel. optimo ſimili.

REGVLA CCCXXXVI.

Inquiſitionis iudiciũ dicitur extraordinarium, & non ordinarium, vt voluit Innoc. in c. cum oporteat. de accuſa. quem ſequuntur communiter docto. in rubr. de iudic. & ſequitur Bart. & alij in l. ſi maritus. §. ſi autem exiens. ff. de adult.

Limita dupliciter, vt per Ioan. Fran. de Ripa in al leg. rubr. de iudi. in col. xiij. quem vide prius in col. x. in fi. & ſeq. vbi plures refert pro ipſa principali regula, & in duabus col. ſeq. varias opiniones deſcribit, quæ fuerunt in hoc arti.

REGVLA CCCXXXVII.

Inquiſitio regulariter non eſt permiſſa in ciuilibus, ob priuatam vtilitatem principaliter. Iſtam regulam deſcripſit Prępo. in c. de accuſatione, ij. q. viij. in col. xxij. referendo Ang.

Limita decem & nouem modis, vt per eundem Præpo.in d.col.xxij.& in ſeq.

REGVLA CCCXXXVIII.

Inſtantia de iure canonico non perit, ſecundum communem opinionem docto. vt firmat Felin.in c. venerabilis.in prin.de iudi.per tex.in c.fi. de proba. iuncta declaratione Hoſti.ibi,licet aliter teneat Barba.in d.c.venerabilis. & ita etiam dicit communiter teneri, & ſic ſeruari in curiis eccleſiaſticis Iaſ. in l. properandum.in prin.in col.fi.C.de iudi.

Limita dupliciter,vt per Feli. in d.cap. venerabilis.in princip.

REGVLA CCCXXXIX.

Inſtitutio facta ſine præſentatione veri patroni, eſt ipſo iure nulla. Text.eſt melior de iure in c. illud. de iurepatr. & not. Abb.ibi,in princ.& circa fin. & in c.ex inſinuatione.in ij.not.eo.tit.& in c.cum Bertoldus.colum.iiij. verſicu.& ex hoc notabiliter. de re iudic.& ponit Tho.Ferra.in cautelis vltra Cepo. in cautela xlv. in col.j. & Felin. referendo Card. in tracta. quando literæ apoſtolicæ noceant patrono. in col.penult.

Limita tripliciter,vt per Pau.de Citadinis in ſuo tract.de iure patr.in vj.parte.arti.iij.verſ.trigeſimoprimò quæro.& limitat etiam vj.modis Feli.in d.c. cum Bertoldus.de re iudica. in iij. col. cum ij.ſeq.& vide Roch.in tracta. de iure patr. in verbo,honorificum.in princ. & in col.ij. vbi etiam limitat tripliciter iſtam regulam.

REGVLA CCCXL.

Inſtitutus in re certa,vel in certis rebus, dato vniuerſali cohærede,vel hærede inſtituto in quota hæredita

reditatis,habetur loco legatarij. Regula eſt quæ ſumatur ex tex.in l.quoties. C.de hæred.inſtit. vide de materia per Bar.in l.ex facto.la ij. ff.de hæred.inſtit. Vide l.xiiij.tit.iij.parti.vj.

Limita quadrupliciter,vt per Iaſo.in d.l.quoties. in ij. colum.

REGVLA CCCXLI.

Inſtrumento reprobato, corruit confeſsio orta tacitè ex eius productione:notant Inno.& Doct.in c.cum venerabilis.de excep. & Card.in c.inter dilectos.in fi.de fide inſtrum.

Limita tribus modis,& ſubtiliter,vt per Felin.in d.c.cum venerabilis. col.vij.verſic.ſecunda concluſio.cum duabus ſequentib. vbi regulam iſtam optimè declarat.

REGVLA CCCXLII.

Inſtrumentum producens,videtur confiteri contra ſe contenta in eo,& condemnari poteſt ex eo.Inno.& omnes in c.cum venerabilis.de excep.Bart.in l.poſt legatum,col.ij.de his quib.vt indig. Bald.in l. ſcripturæ.C.de fide inſtrum.

Limita hanc concluſionem dupliciter, vt per Felin.in d.c.cum venerabilis.col.v. ver.prima concluſio.& col.vj.in prin.ponit iiij.caſus, in quibus procedit limitatio ſecunda,aliàs non.

REGVLA CCCXLIII.

Inſtrumentum alienationis rei eccleſiaſticæ, in quo narratur præceſsiſſe tractatus,& licentiam, non probat dictos tractatus, & licentiam, niſi aliter de eis conſtet: not. Bar.in l. & ſi fortè.ff.de caſtren.pec. & notant alij,quos refert Hippol.in l.j.§.ſi quis dicatur.ff.de quæſt.in colum.iij.& Purpu. in authent.

ſi quis in aliquo.C.de eden.col.pen.

Limita quatuor modis, vt per Purpuratum, vbi ſupra.

Primò quando talia verba eſſent in inſtrumento antiquo.

Secũdò, quando talia verba eſſent appoſita à prælato, & toto capitulo, cum iuramento.

Tertiò, vbi de modico præiudicio ageretur.

Quartò, vbi coniecturæ eſſent pro enunciante.

REGVLA CCCXLIIII.

Inſtrumenta publica, confecta manu notarij publici, non habent executionem paratã de iure communi: ſed requiritur ſolennis libellus, & alius proceſſus iudiciarius. Tex.eſt melior de iure in l.minor xxv.annis cui fideicommiſ.in princ. ff. de mino. quẽ ad hoc allegat Iaſ. in l. pactum inter hæredem. ff. de pact. & alleg.etiam l.j.C.de execu.rei iudi.

Limita ſex modis, vt per Iaſo.in l. fin.col.ij. C.de edic.diui Adria.tollen.

REGVLA CCCXLV.

Inſtrumentorũ amiſsio, iuramento probatur: tenet Bart. in l.emancipatione. C.de fid.inſtru.per l.fi. C.eod.& Floria.in l.in lege Aquilia ſi deletum.ff.ad l. Aquil. Notat etiam hoc Hippol. qui ad hoc plures refert in repeti.rubr.C.de proba.col.xxviij.

Limita tripliciter, vt per eundem Hippol. vbi ſupra. Aduerte tamen, quòd Feli.in c.ſicut, in vj.col.de re iudic. facit regulam contrariam, videlicet quòd amiſsio inſtrumenti debet probari per probationes legitimas, ſicut etiam amiſsio cuiuslibet alterius rei: pro qua alleg. Bart. & omnes in l. ſi quis ex argentariis.§.fi.ff.de eden. quam limitat dupliciter.

Primò

Primò,vbi agitur de modico præiudicio.

Secundò,quando quis teneretur ad exhibendum officio iudicis tantum.

REGVLA CCCXLVI.

✝ Inſtrumenta,ſi eodem die appareant cōfecta, nec conſtat de prioritate,nec poſterioritate:dotis inſtrumentum præſumitur prius confectum. Text.in arg. l.in ambiguis.ff.de regu.iur.Bart.in l.j.ff.ſolu.matri. Iaſ.in §.fuerat.colum.xiij.nume.70.inſtit.de actio. & in l.j.ff.ſolu.matrim.in princ.& in l.fi.C.de edict. diui Adriā.

Amplia quatuor modis, & limitā tripliciter ſecundum Iaſ.in d.l.j.col.j.cum ſeq.

REGVLA CCCXLVII.

Inſtrumenta confecta per notarium putatiuum, non legitimè creatum,nihil valent:tenet Spec. in tit. de inſtru.edi.§.reſtat.verſ.quid ſi is.& Bar.in l.actuarios.C.de nume. & actua. lib.xij.& in l. Herennius. ff. de decur. & ita eſt communis ſententia, licet aliqui diſſentiant.

Limita quinque modis, vt per Iaſ. in l. Barbarius. ff.de offic.præto. in col.pen.in fi. & per totam ſequ. quem vide prius colum.viij.& ix.vbi ipſam regulam principalem benè examinat, & tandem dicit eam communem ſententiam eſſe.

REGVLA CCCXLVIII.

Inſtrumenti falſitas in vna parte,vitiat totum inſtrumentum.probat gloſſ.j.c.ſi ſcripturas.ix.diſt.tenet Inno.in c.fraternitatis.de hære.& in cap.cum in iure.ante finem.de offi.deleg.& Bart.in l.quintus. ff. de auro & arg.lega.

Amplia iſtam concluſionem etiam ſi falſitas eſſet

in verbis narratiuis notarij, vt in appoſitione confinium loci in quo eſt factum inſtrumentum, vel in alia narratione facta ab ipſo notario,non à partibus, in qua non aſſerit aliquid de viſu ſuo, nam tunc vitiatur totum inſtrumentum:tenet Innoc.in d.c.cum in iure. & Archi. in c.ſi papa.de priuileg. in vj.quos refert,eis aſſentiendo Feli.in d.c.fraternitatis.penult colum.in princip.

Limita primò,quādo falſitas eſt præſumpta, quia tunc ſi eſſet in vno capitulo non vitiat reliqua:firmat Iac. Butr.& Bal.in l.iubemus. per illum text.de teſtamentis.C.refert Feli.in d.col.pen.verſi. fallit autem. ſcripſit hoc etiā Iaſ. qui latius in hoc allegat. quàm Feli.in l.ſi ex falſis. col.fin.de tranſact. C.qui firmat idem in quaſi falſitate,vt puta ſi ſit raſura inſtrumenti in vna parte.

Secundò fallit, quando eſt vitium in acceſſorio, quia tunc non vitiabitur principalis diſpoſitio inſtrumenti,puta in fideiuſſore,vel in pœna,ſecūdum Bal.in l.ij.C.de falſis.per illum text.& gloſ.& ſequitur Feli.in d.pen.colum.verſi.ſecundò fallit.

Tertiò fallit,quando falſitas eſt in parte non ſubſtantiali inſtrumenti:puta in demonſtratione alicuius rei,de cuius corpore aliter conſtat. Ita reſtringit Felin. in d.penult. colum. & Iaſ.in d. l. ſi ex falſis. in penult.col.in fin.verſicu.limita.qui referunt Docto. hoc tenentes.

Quartò fallit, niſi ſit falſitas commiſſa ſine vitio notarij, ſed ob falſam partis aſſertionem, quia tunc non vitiantur capitula ſeparata ab illa parte in qua ineſt falſitas: tenet Felin. vbi ſupra, qui refert Bald. in capitulo, ad audientiam. de reſcript. & in

dicta

dicta l.ex falſis.

Quintò fallit, niſi pars contra quam producitur tale inſtrumentum, acceptet ipſum in partibus non falſis, redarguendo ipſum ſolum in partibus falſis: tenet Bald. in d.l.ij. C. de falſis. Feli. in d.pen.col. ponit etiam Iaſ. in d.l.ſi ex falſis. in fin. qui melius loquitur alios referendo, & rationem aſsignando.

REGVLA CCCXLIX.

Inſtrumenta, nec alij actus, non poſſunt recipi, niſi parte præſente, vel ſaltem citata, vt eſt tex. quem dicunt ibi ſing. Ang. & Alex. in l. properandum. §. ſin autem reus. C. de iudi.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. ibi, in ij. col.

REGVLA CCCL.

✝ Intereſſe lucri ceſſantis, poteſt peti etiam iure canonico: tenet Abb. in c. cum venerabilis. de excep. & idem in conſi. lxv. & alij plures docto. relati per Feli. d.c. cum venerabilis. ij. col.

Limita & intellige dictam concluſionem quadrupliciter, vt per Feli. vbi ſupra.

REGVLA CCCLI.

Interlocutoria à qua fuit bis appellatum, & ſemper fuit confirmata, non poteſt amplius per iudicem reuocari. Gloſ. eſt ſing. in cle. ſi. de appella. in verbo, ſuper eam. quam ſequitur & commendat Abb. in c. cum ceſſante. de appell. in col. iij. commendat etiam Felin. vbi plura pro ea refert in c. qualiter. el j. col. vj. de accuſa.

Limita dupliciter, vt per Feli. ibi.

REGVLA CCCLII.

Interlocutoria quælibet, poteſt reuocari per iudicem, ſiue concernat proceſſum, ſiue emergentem,

ſiue incidentem quæſtionem: vt in l. quod iuſsit. ff. de re iudic.& in cap.cum ceſſante. de appella.& in l. diem proferre.in prin.ff.de arbi. facit c.fi.de appell. in vj.notat Innocen. cap.quo ad conſultationem.de re iudica.

Limita xij.modis,vt per Felin.in c.qualiter.el j.de accuſa.in col.iiij.cum ix.ſequentibus,vbi aliquibus ex limitationibus, alias ſublimitationes interſerit. Vide Alex.qui ante ipſum illas xij.limitationes ſcripſit, licet non tam copioſè examinauit in d. l. quod iuſsit.in v.col.cum tribus ſequen.ff.de re iud.vbi Ripa ampliat iſtam regulam vndecim modis,& limitat aliis terdecim.& vide Præpo.in d.cap.cum ceſſante. col.xij.cum tribus ſequentibus de appel. vbi eam reſtringit xxij.modis:vbi vide Phil.in col.iij.cum vij. ſeq.qui eam xiiij.modis reſtringit.

REGVLA CCCLIII.

Interlocutoria habens vim diffinitiuæ, reuocari non poteſt,quoniam de illa, prout de diffinitiua iudicatur:no.Barto.in l.quod iuſsit.ff.de re iudi.refert eum Maria.in c.qualiter. el j.de accuſa. tenet Abb.in c.cum ceſſante.ij.col.in fi.de appell.& in c. peruenit. el ij.eo.tit. & voluit gloſ.in c.fi. in verbo,inanes.de electione,in vj. quam commendauit Felin. in c.cauſam matrimonij.de offi.deleg.in prin.

Limita duobus modis:vt per Feli.in d.c.qualiter. col.iiij.in fin.& ſequ. de accuſa. per quem vide in d. colum.iiij. quæ ſit interlocutoria habens vim diffinitiuæ:de quo etiam per Bal.in l.pe.in j.col. C.ſi aduerſus rem iudic.& per Barba.in addit.ad Bald.in l. minoribus.C.de his quibus vt indig.in addi. incip. debet intelligi,in litera B.& in addit.ſequen.Et vide

quod

quod notaui in meis doctrinis magiſtralibus, in doctrina incipien. interlocutoria. & vide Philip. in d. c. cum ceſſante. de appell. in col. iij. melius per eundem in col. antepen. vſque ad fin. vbi deſcribit vltra xxvj. ſententias interlocutorias, quarum aliquæ habent vim diffinitiuæ.

REGVLA CCCLIIII.

✝ Interlocutoria per quam iuriſdictio iudicis eſt finita, vt ſi pronunciat ſe iudicem incompetētem, vel non eſſe procedendum ad vlteriora, vel ſi abſoluat conuentum ab obſeruatione iudicij, non poteſt reuocari per eum. Tex. not. in c. ſignificantibus. de offic. delega. bonus text. in c. iudex ab apoſtolica. §. j. in fi. eo. tit. in vj. notant Abb. Imo. Rom. Maria. Bal. & Anto. in locis relatis per Felin. in c. qualiter. el j. col. iiij. in fi. verſ. fallit ſecundò. de accuſa.

Limita quatuor modis, vt per Feli. ibi, quas limitationes tranſcripſit Ripa, & ſi aliquid addens in l. quod iuſsit. colum. iiij. de re iudic. ff. quas in ſumma tranſcribere libet.

Primò fallit in iudice ordinario: pro quo allegant Felin. & Rip. Bald. Paul. & Iaſ. hoc tenentes, & poſtea referunt alios doctores contrarium firmantes.

Secundò fallit, vbi à tali interlocutoria eſſet appellatum, quia tunc poterit reuocari, ſecundum Felin. & Ripam vbi ſupra: quam tamen limitationem dicit idem Ripa, ſibi non videri tutam, ex ratione de qua per eum, ex quo relinquit cogitandum.

Tertiò fallit, quando iudex declarauit ſe incompetentem ſuper aliquo dependenti à principali negotio, ſeu incidenti tantum.

Quartò fallit,quando iudex qui pronunciauit ſe non iudicem,non eſt datus principaliter,ſed aſſeſſoriè, vt executor:quia poteſt talem ſententiam reuocare. Ita not. ſingulariter Dominic. poſt Paul. in c.ſi ſuper.de offic.deleg.in vj.quos refert Felin.qui dicit hanc limitationem notandam , quia multa ex ea elici poſſunt:quam ſimpliciter ſequitur Ripa,referendo Felin.

REGVLA CCCLV.

Interpellatio extraiudicialis conſtituit debitorem in mora, vt not.gloſ.in l.qui Romæ.§.cohæredes,in verbo,teſtato.ff.de verb.oblig. & in l.fideiuſſor obligari.§.fi. ff.de fideiuſſor.in verbo,reus.& in l.amplius non peti.ff.rem ratam hab. per quas ita tenet Bart.in l.ſi ex legati cauſa.ff.de verb. oblig.idem in l.qui vxori.in princip.ff.de adulte.alia gloſ.eſt in l. vinum.ſi cert.pet.ff.in gloſ. mag.in princ.text. pro eis in l.denunciaſſe.in prin.ff.de adulte.quem ad hoc dicit menti tenendum Bar.in d.l.qui vxori.in princ. cum qua legit ſimul eandem legem denunciaſſe. Et hoc tenet Segura, vbi plures gloſſ.alleg. in repeti.l. ſi ex legati cauſa. in fol.xiiij.colum.iij. ff. de verborum obligatio.

Amplia etiam ſi talis interpellatio fieret per verba enunciatiua:vt ſi creditor debitori dicat,egeo pecunia quam mihi debes, vel ſimilibus verbis vtatur, no.Bar.in l.& hoc modo.ff.de leg.j. Ang. & Flor.in l.mora.ff.de vſur.qui adducunt text.in l.Paulus. §.j. ff.de bon. liber. & notant alij, quos refert Iaſ.in d.l. vinum.in col.viij.ff.ſi cer.pet.in d.l.ſi ex legati cauſa. in col.vj. ff.de verb.oblig. & iſta eſt magis communis ſententia ſecundum eum,licet alij,quos ipſe enu-

merat

merat, ab ea diſſentiant: & tenet etiam Segura in d. fol.xiiij.& dicta colum.iiij.

Amplia ſecundò, quòd etiam ſola notificatio debiti extraiudicialis conſtituit in mora. Ita Bal.in d. l.vinum. quod ibi ſequitur Iaſ. in d.col.viij. dicens hoc raro reperiri alibi:& not.etiam Segura in d.colum.iiij.in fin.

Amplia tertiò, vt ſufficiat etiam vna interpellatio. Ad hoc text.eſt iuncta gloſ.in l.mora.ff.de vſur. & not. Bartol.in l. Titia.§.vſuris.per illum text.ff.de leg.ij.notat Didacus de Segura in alleg. l. ſi ex legati. fol.xv.col.j.vbi deſcribit tres caſus vbi hoc fallit, & ſic non ſufficit vnica interpellatio.

Limita iſtam regulam quadrupliciter, vt per eundem Iaſ.in d.l.vinum.in d.col.viij.& in d.l.ſi ex legati.d.col.vj. cum duabus ſeq. quarum limitationum duæ vltimæ differunt à tribus deſcriptis per Socin. huic regulæ in ſuis fallentiis, in regula excj.incip.interpellatio.& duæ primæ, quæ cum aliis concordāt. Latius & melius à Iaſ.examinātur, quàm ſint ab ipſo Soci. deſcriptæ, qui huic regulæ nullam ampliationem aſsignauit:& ſupra ſcriptas quatuor limitationes reſcripſit etiam idem Didacus de Segura, in allegata l.ex legati. fol. xv. col.iiij. & in duabus col. ſequentibus.

REGVLA CCCLVI.

Interpellatio ad hoc vt conſtituat debitorem in mora, debet fieri congruo tempore. Tex.eſt in l.cum filius.§.fina.ff.de verbo.obliga. Et dicas idem ſi congruo loco non fiat, vt in l.ſi ſoluturus. ff. de ſolu.& notat gloſſ.in l.mora. in princip.ff.de vſuris. cum de tempore, ad locum, argumentū teneat, vt ſunt iura

in l.

in l.fi.ff.de tritica. in l.vinum. ff.ſi cert.peta.in cap.j. de plus petitio.

Limita dupliciter vt per Iaſ.in d.§.fi.col.j.

REGVLA CCCLVII.

✝ Irregularitas contrahitur, quando aliquis miniſtrat in ordine,quem non habet:vt in c.j.& ij. de cle. non ordi.mi.

Limita ſex modis, vt per Siluestrum in ſua ſumma, in verbo, irregularitas. verſiculo, duodecimò quæritur.

REGVLA CCCLVIII.

✝ Iudex poteſt parcere reo contumaci,expectando eum etiam actore inuito & contradicente. Text. eſt in cap.conſuluit.de offic.delega.quod dicit ibi Feli. ſingulariter notandum.

Limita tripliciter,vt per Feli.ibi,col.j.

REGVLA CCCLIX.

Iudex ſi ex pluribus pœnis vnam eligit, non poteſt aliam imponere:vt in l.prætor edixit.§.fin. ff.de iniur.& not.Bar.per illam l.in l.j.in fin.ff.vi bonorū rap.idem in l.ſenatus.in ij.col. ff.de accuſa. vide Bal. in l.data opera.col.ij.C.de accuſ.

Limita tripliciter,vt per Felin.in c.quod olim.de Iudæ.in fin.

REGVLA CCCLX.

Iudex non poteſt reuocare diffinitiuam ſententiam. Tex.eſt in l.Paulus.& in l.iudex.ff.de re iudic. faciunt iura notanda, quæ in criminalibus loquuntur in l.moris.§.ſed enim.& in l.diui fratres.ff. de pœ.quæ commendauit Abba. in c.ſuborta.de re iudica.in col.penult.

Habes Hiſpane tex.in l.ij.tit.xxij.parti.iij.

Limita xij.modis,vt per Præpoſi.in c.cum ceſſante.de appell.in colum.xvij.& ſequen.quam etiam regulam viij.modis reſtringit Felin.in cap.qualiter.el j.col.xiij.cum viij. ſequen.de accuſatio. vbi pleniſsimè hoc examinauit;& vide Ripam in l.quod iuſsit. in colum.x.cum duabus ſequen. ff. de re iudica. vbi ampliat iſtam regulam octo modis, & limitat aliis nouem.

REGVLA CCCLXI.

✝ Iudex delegatus non poteſt cognoſcere de nullitate ſuæ ſententiæ,vt in l.ſi vt proponis. la j. C.quomo.& quan.iud.

Amplia tripliciter, & limita quinque modis, vt per Ripam in l.quod iuſsit.ff.de re iudic.in col.xiij. & ſequen.

REGVLA CCCLXII.

Iudex ſecularis non poteſt cognoſcere de cauſa ſpirituali, nec principaliter, nec incidenter: vt probat text.in c.tuam.de ordi.cogni.& in c.lator.qui ſi lij ſint legiti. & in c. ſi iudex laicus. de ſententia excommu.in vj.

Limita nouem modis, vt per Alex. in l. Titia. in iiij.& v.colum. ff.ſolu.matrimo. Vide Iaſ.qui addit alias quatuor limitationes in l.quoties.ij.col.ad fin. & in ſequen.C.de iudi.

REGVLA CCCLXIII.

Iudex propter ſententiam nullam,non facit litem ſuam:not.Ange.in l.j. §.hæc verba. ff.quod quiſque iuris. quod dicit ſingu. Felin.in c.ex tenore. de reſcript.in col.iiij.qui allegat gloſ.in l.fin. ff. de variis & extraordi.cogni.& ibi Bart.Adde vltra eum Barto. in ſuis quæſtionibus, in quæſtione ix. incipien.

iudex

iudex per imperitiam.in col.j.verſic.decimò probatur.vbi ſequitur prædictam glo. Ex quo colliges rationem huius regulæ, quæ eſt, videlicet, quia talis ſententia non lædit partem:& vide Imo.in c.fina. de emp.& vend.qui dicit non alibi illam glo.eam etiam commendat ad hoc Iaſ. in l.iiij.in §.condemnatum. in princip.ff.de re iudic.vbi etiam refert Ang.vbi ſupra.not.etiam Paul.in l.ſi filiumfamilias. ff.de iudic. allegando d.gloſ. Et vide tu Hiſpane l.xj.titu.xxij. parti.iij. quæ ponit plures caſus in quibus ſententia eſt nulla.

Limita primò, niſi fuiſſet eam executus, ſecundũ Bald.in l.obſeruare.§.proficiſci.q.xxj.ff.de offi.proconſ.quem ſequitur Felin. vbi ſupra. & tenet etiam Paul.in dicta l.ſi filiumfamil.Adde vltra eos Ang.in l.j.§.hæc verba.ſupra allega.vbi etiam per Alexan.in prin.qui refert Fulg.hoc ſublimitantem,niſi executio poſsit retractari per grauatum, quia tunc debet eam retractare grauatus, & ſic quòd limitatio procedat,quando executio eſt irretractabilis:quam ſublimitationem nota, & credo eam intelligendam,ſiue ſit irretractabilis ex natura ipſius actus, qui fuit executus, ſiue quia lapſum eſt tempus quo pars debebat illam retractare,quia iſta negligentia non poterit opponi parti per iudicem, ex his quæ infra in iiij.limitatione deſcribam. Ex hoc habes vnum effectũ,quòd actus ſit irretractabilis:confirma eo quod not.Philip.in c.vt debitus.vj.col.de appella.vbi tenet quòd à futuro grauamine poteſt appellari, quando grauamen eſt irreparabile, vt puta à tortura, vel captura:& vide Felin.in cap.ſi quando.de offic.delega. in col. pen. vbi ponit v. effectus actus irreparabilis,

contra

contra regulas iuris communis. Vide etiam alium per Alexan.poſt Paul.ibi,in l.iiij.§.condemnandum. col.fi.verſi.& per iſtam.ff.de re iudi. videlicet,quòd quando per executionem ſentētiæ infertur infamia vel præiudicium irretractabile:tunc allegatio nullitatis vel reſtitutionis in integ.impedit executionem. Vide alium per Iaſo.in l.vt vim. in col.iiij.circa fin. ff.de iuſtitia & iure.

Secundò declara, quòd regula procedit quo ad totale intereſſe,ſed quo ad expenſas propter hoc factas & damna,bene facit litem ſuam.Ita Bar.in ſolutione quæſtionis ix.ſupra allegatæ.in j.col.in fi.& tenent Ange.& Alexan.vbi ſupra:tenet etiam Paul.in dicto loco.

Tertiò limita, niſi nullitas ſententiæ prouenerit ex eo,quia iudex pretio corruptus tulit eam:quia tūc licet ſententia ſit ipſo iure nulla, vt in l. venales. C. quan.prouo.nō eſt neceſ.& in l.ſeruo inuito.§.cum prætor.ff.ad Trebel.vbi Doct.& not.gloſ.in c.cum ab omni. in gloſ.fin. de vita & hone.cle. & in l.ſi per imprudentiam.in verbo,autore.ff.de euic.tamen tenetur parti in totum,vt eſt tex.& ibi Bart.in l.fi.C.de pœ.iudi.& in d.q.ix.in col.antepen.in fi.in verſi.decimò probatur. & vide Alex. in d.§.hæc verba. in j. col.vbi idem tenet per allega.l.& refert plures idem firmantes,licet de Bar.vbi ſupra, non meminerit. Et aduerte quòd Alex.vbi ſupra,generalius tradit hanc limitationem,dicendo quòd quando ſententia nulla fuit dolo iudicis lata, tunc iudex tenetur ad integram litis æſtimationem,licet vt videre poteris, illa lex finalis ſolum loquitur, quando iudex precibus vel precio tulit ſententiam.

Quartò

Quartò crederem, ſaluo meliori iudicio, ſupra dictam regulam reſtringendam, niſi eſſet lapſum tempus agendi de nullitate (quod ex iure noſtri regni Hiſpaniæ eſt tempus ſexaginta dierum, vt in l.ij.tit. xv.lib.iij.in ordi.rega.) vel ſi elapſi ſunt xxx.anni, infra quos poteſt agi de nullitate, iuxta notata per Bar. in l.ſi expreſsim.ff.de appell, quem refert Lanfran.in repeti. c.quoniam contra.fol.iij.col.ij. de probat.& per Cardi.in cle.j.de re iudi. in xiiij.q. & per Philip. in cap.dilecto.de appell.in col.v.& per Iaſ.in l.j.col. fina. ff.de feriis. quia tunc cùm ſententia lædat partem, & ratio huius regulæ ceſſet, meritò ceſſabit eius diſpoſitio. Nec arbitror quòd poterit iudex imputare parti quare de nullitate non egerit, ſicut nec imputare poteſt, quòd ab eius ſententia iniuſta non appellauit, vt voluit gloſſ.in l.j.§.j.in verbo, noui iuris. ff.quod quiſque iuris, & probat gloſ.in d.l.ſi per imprudentiam. ff.de euict.& notat Barto. in ſolutione d.q.in prin. & tenet Innoc.in c.ſacro, de ſenten.excom. quem refert & ſequitur Bal. qui hoc comprobat rationibus optimis in c.j.§.iudices.de pa.iura.firman.in col. pen. verſi.quero nunquid.& tenet Ang. in l.iiij.§.fi. ff.de dam.infect. vbi vide Alex. qui plures refert, & tandem concludit quòd ita eſt communis concluſio. Imo fortius opinor quòd etiã ſi pars cœpit agere de nullitate, & cauſa nullitatis ſit deſerta, adhuc poſsit contra iudicem agere: quod infero ex illa magis communi concluſione, relata per Alex. vbi ſupra, quæ habet, quòd etiam ſi appellatio ſit deſerta, pars agit contra iudicem qui iniquè pronuntiauit, dum tamen lapſu temporis, & non renuntiatione ipſius appellantis, ſit appellatio deſerta: & ſic

eodem

eodem modo intelligo de deſertione nullitatis, vt iudex teneatur.

Quintò generalius reſtringe, niſi aduer ſarij interſit, quia tunc bene facit litem ſuam. Ita tenet Bal. in l. ſi vt proponis. la j. in fin. C. quomodo & quando iudex. & conſonat illud quod firmat idem Bald. in allegato §. iudices. in col. j. verſ. quæro nunquid. vbi tenet, quòd in caſu noſtræ regulæ iudex facit litem ſuã, in eo quòd partem damnificat: facit etiam quod voluit idem in l. pen. C. de pact. prope fin. vbi tenet, quòd quando ſententia nulla generat præiudicium parti, iudex facit litem ſuam.

REGVLA CCCLXIIII.

† Iudex vel is cui fit commiſsio, nõ ſe excuſat prætextu infamiæ, vel alterius inhabilitatis. Text. in l. nec infames. C. de decurio. libr. x. per quam ita tenet Specula. tit. de legato. §. excipitur. verſ. ſed nunquid. tenet Innoc. & communiter alij Docto. in c. ſciſcitatus. de reſcriptis.

Limita ſex modis, vt per Felin. ibi, col. iiij.

REGVLA CCCLXV.

† Iudex ad quem, nõ inhibet iudici à quo, ſed prius debet pręmittere cognitionem vtrum appellatio ſit recipienda: & ſi eam recipit veluti emiſſam ex probabili cauſa, poterit poſtea inhibere iudici à quo, ne procedat. Text. in c. Romana. §. quòd ſi obiiciatur. de appell. libr. vj. iuncto Innoc. in c. dilectus. lo ij. de reſcriptis. Iſtud dictum ſequitur Compoſtella. & communiter alij ibi. Bald. in addi. ad Specul. tit. de appellat. verſic. per appellationem ab interlocutoria. idem tenent domini de Rota in deciſ. cccxij. in nouis. incip. item ſi appellatur. tit. de appellat. &

eod.tit. deciſio. vj. in antiquis,

Limita quadrupliciter vt per Felin. in d. c. dilectus. lo ij. col. ix.

REGVLA CCCLXVI.

✝ Iudex debet pronunciare ſententiam, ſecundum partium conuentionem & concordiam. Text.eſt in l.ſi conuenerit.ff. de re iudic.facit l. j.§. poſt operis. ff.de oper.no.nuncia. Exempla ad hanc regulam ponit Vldar.Zaſ.in d.l.ſi conuenerit.col.j.& in ij. col. dicit per eam limitari text. in l.iudiciū.ff.commun. diui.item text.in l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.præſi. item text.in l.rem non nouam. C.de iudic.

Limita hanc concluſionem quinque modis notabilibus, vt per Iaſon.in d.l.ſi conuenerit: & adde ſextam limitationem per Vldar. Zaſ. vbi ſupra.

REGVLA CCCLXVII.

✝ Iudex poteſt ſupplere in acceſſoriis, poſtquam tulit ſententiam, debet tamen illud facere eodē die. l. Paulus reſpondet reſcindere.ff.de re iudic. facit l. iudex poſteaquam.eod.tit.

Amplia hāc regulā in prima parte, ſcilicet quòd iudex poteſt ſupplere in acceſſoriis duobus modis, vt per Vldar.Zaſ. in d.l.Paulus.j.col.

Limita tripliciter, vt per eum vbi ſupra.ij.col.

REGVLA CCCLXVIII.

Iudex alterius territorij, non poteſt mittere executioni ſententiam ab alio iudice latam, niſi ad literas & requiſitionem iudicis, qui eam tulit. text.eſt, quem ibi notat Ang.in l.properandum.§. ſin autem reus.C. de iudic. in col.j. quem text. dicit ibi Paul. alibi in corpore iuris non reperiri meliorem. Et vide Hiſpane l.j.tit.xxvij. partic.iij.

Limi

Limita duobus modis notabilibus, vt per Iaſon. ibi, in col. j. & vide Alexan. quem ipſe Iaſ. non refert in l. à diuo Pio. §. ſentẽtiam. in col. v. ff. de re iud. vbi deſcripſit dictas duas limitationes, & aliam tertiã, & in materia bene loquitur.

REGVLA CCCLXIX.

Iudex etiam delegatus, cognoſcit an ſua ſit iuriſdictio: probat text. in l. ij. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit. & in l. præſcriptione. C. ſi con. ius vel vtilit. & in c. ſuper literis. de reſcript.

Amplia iſtã regulam tribus modis, & limita aliis xiiij. vt per Felin. in d. c. ſuper literis. in col. xij. cum aliis xij. col. ſequent.

REGVLA CCCLXX.

Iudex quando procedit ſuper delicto ex præſumptione, debet multum temperare ſententiam ſuam, & maximè ne condemnet, niſi rarò & modicè ad pœnam, nec pecuniariam, nec corporalem. Verba ſunt aurea Innocen. in cap. quia veriſimile. de præſumpt. quæ commendat Abb. in c. auditis. in col. penult. de præſcript. Anto. & idem Abb. in c. quanto. de præſumpt. & celebrant hanc doctrinam Innocen. Specul. Oldrad. Petr. de Anchar. Bald. & Cepol. & Felin. in pluribus & variis locis ſatis diffusè relatis per Hippol. in repet. rubri. C. de probatio. in col. I. quos etiam ferè ad literam retulit idem Hipp. in l. repeti. ff. de quæſtio. in col. vj. in fin. & ſequent: quæ loca referre nolui breuitatis affectu. Sat ſit autorum tibi referre nomina, vt noueris qui fuerint tantæ deciſionis celebratores, vltra quos vide Iaſonem in l. vt vim. in iij. col. ff. de iuſtit. & iure Alexand. in l. j. in colum. ix. ff. ſi certum petatur. & ibi

Iaſon in v.col.in fin.qui allegant gloſ.in c. inter ſolicitudines,de purgatio.canonic.in glo. fin.licet Iaſon in loco proximè relato, corruptè eam alleget. Commendat etiam Thomas Ferrarien. in cautelis vltra Cepolam,cautela v. in col. ij.

Amplia iſtam regulam verbis Paul.de Caſtr. notandis in conſil.cxcvij. incip. viſa inquiſitione. vbi voluit quòd ad condemnandum quem ad pœnã ordinariam delicti, non ſufficiunt argumenta, vel indicia quantumcunq; vrgentiſsimi, etiam ſi ſint talia,quæ mentẽ iudicis adeò coarctarent,quòd aliud credere non poſsit; & ibi deſcribit plura exempla, quod refert Hippol.in d.col.l.

Limita & intellige prædictam concluſionẽ,quãdo iudex procedit ex hominis præſumptione, ſecus ſi ex præſumptione iuris. Ita limitat Abb. in c. accedens, in col. ij. de accuſ.in verſic, nec obſtat. Dat rationem, quia illa non ita fallit, ſicut præſumptio hominis:confirma hanc concluſionem xij. differentiis,quas cumulat Felin. inter ea quæ ſunt hominis, & ea quæ ſunt iuris in c. paſtoralis.§.fin.penult.col, de offic. deleg.

REGVLA CCCLXXI.

Iudex ex cauſa poteſt pœnam à iure ſtatutam moderare. Text. eſt in l. quid ergo. §.pœna grauior. ff. de his qui not,infam.not.Inno,in c.qualiter & quãdo. el ij.de accuſ.text.glo.& Bald.in l.& ſi ſeuerior. C.in quib.cauſ, infam.irroga,

Limita iſtam regulam vj. modis, vt per Felin. in d,c.qualiter & quando. in §.ad corrigendos.in col. vj.& vide per totam col.ſeq.ſeptem cauſas iuſtas alterandi pœnam.

REG

REGVLA CCCLXXII.

Iudex ſi incipiat à præcepto executiuo,tale præceptum factum ſine cauſæ cognitione,quando in eo non eſt clauſula iuſtificatiua, eſt ipſo iure nullũ, & poteſt ſperni,& quamuis citatus non cõpareat,non incurrit in pœnam præcepti:notat Bart.in l. j. C. de execuſ. rei iud.

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in l. nec quicquam. §. vbi decretum.in col.iij.ff. de offic.proconſul.& legat.qui eam per ſupradicta verba deſcripſit, ſic eſſe magis communem concluſionem firmando.

REGVLA CCCLXXIII.

Iudex ſecularis cuiuſcunq; præeminentiæ ſit, nõ eſt cõpetens,quando tractatur de materia iuramenti,cum ſit ſpiritualis:notat Hoſtien. in c. tua. ſuper gloſ.fin.de ordin. cognit. Abb. in c.ſignificante. de pigno.in j. notab.

Limita quinq; modis,vt per Feli.in c.ij.de ſponſ. in col.x.vbi,& in ſeq. col.vide plenè de materia.

REGVLA CCCLXXIIII.

Iudex poteſt ſententiam diffinitiuam à ſe latam declarare,ſeu interpretari: notat Card. Anto.Abb. Ioan.de Anan.& Maria.in c.qualiter. el j. de accuſ. vide bonam gloſ.in c.loci noſtri.§.his ita. xxxv. q. ix.in gloſ.magna.per Bart. in l.ab executore.col.ij. ff.de appellat. Vide Hiſpane l. ij. tit.xxij. partic.iij. in fine.

Limita quatuor notabilibus modis,vt per Felin. in d.c.qualiter. el j. in col.xiiij.& ſeq.vbi vide ſing. de materia: & pro ipſa principali regula. vide eum in col.xiij. poſt medium, quia bene loquitur. Vide l. iij. tit. & partic.alleg. in regula.

REGVLA CCCLXXV.

† Iudex non tenetur impartiri officium non poſtulatum, vt in l.iiij.§. hoc autem iudicium. ff. de damn.infect. & in l.de pupillo.§.qui opus. ff.de noui oper. nunciat.

Amplia ſex modis,& limita aliis ſex,vt per Ripā in d.§.hoc autem.in col.ij. cum tribus ſequent.

REGVLA CCCLXXVI.

† Iudex eccleſiaſticus nō poteſt inhibere iudicem ſecularem,niſi parte citata:notat Ant. & cano. in c. tuam. de ordin.cognitio.& hanc dicit magis communem ſententiā Alex. in l.iiij. §. condemnatū.col. vj.ff.de re iudic.idem in l. Titia.in fin.ff.ſolut.matr. & vtrobiq; refert plures Doct. Hoc etiam tenet Iaſ. in l.ſi opus.col.ij.ff.de noui oper. nuncia. qui etiam varia loca deſcribit, vbi hæc fouetur opinio, licet aliquos doct.tenentes contrariū referat:& idē Iaſo. in l.nec quicquam.§.vbi decretum.col.vj. in princ. ff.de offic.proconſul. & ſequitur etiam Thomas in cautelis vltra Cepol. cautela xxviij. in col.iij.

Limita primò,vt per Iaſ.in l.ab adminiſtratione. C.de lega.cuius limitationē refert Thom. vbi ſupr.

Secundò limita, quando iudex eccleſiaſticus inhiberet ex officio ſuo, vt voluit Alex. in conſil. ix. in iiij.volu.{ incipit d. conſil.} præſtantiſsime doctor. & refert Thomas,vbi ſupra,& ponit etiā Iaſ. in lectura l. admonendi. col. vj. ff. de iureiuran. & in repet.col. penult.

REGVLA CCCLXXVII.

† Iudex omiſſa conſcientia, ſecūdum acta & probata pronunciet:tangit Abb.allegando ſanct. Tho. in c.paſtoralis.§.quia verò.de offic.deleg.tenet Ricardus

cardus de media villa, in iiij.diſtin. xviij.q.iij. arti. ij. Innoc. in c. cum dilecta. in gloſ. magna, in fin. de reſcriptis. Bart. & Bald. poſt gloſ. ibi in l. illicitas. §. veritas.ff. de offic. præſidis.

Limita ſeptem modis hanc concluſionem, vt per Felin. in d.c.paſtoralis. §.quia verò.col.vij.

REGVLA CCCLXXVIII.

Iudex ex cauſa poteſt mutare omnem dilationē legalē: notat Bart.in l.ij.ff.de re iudic.vbi vide Imo. Roma.& Alex. & Butr.in c.ij.de dilat. & probatur in d.l.ij. iuncto c.quo ad conſultationē.de re iudic. & in c.perſonas.de appel.

Limita octo modis, vt per Felin.in c.cum ſit Romana. j.& ij.col. de appel. & in materia huius regulæ vide Ripam in d.l.ij. ff.de re iudic. in col. iij. vbi ponit pro regula concluſionem negatiuam, contrariam huic regulæ, & limitat ſex modis, & poſtea limitat iſtam regulam dupliciter, limitando opinionem Bart. ibi.

REGVLA CCCLXXIX.

Iudex cuius arbitrio aliquo caſu pœna eſt relicta, poteſt vſq; ad pœnam mortis arbitrari. gloſ. eſt ſing.§.in ſumma inſtit.de iniur.verbo, extraordina. quam ſequitur Abb. in c.ex literis, de conſtit. & in c. cum te A B. de re iud. Barto. in l. fin. ff. vbi pupil. educa.deb. quam etiam ſequitur Præpoſ. in c. ij. de ſponſa.duorum. ex qua dicit notabiliter, referendo Anto. quòd ſecundum qualitatem perſonarum, poterit iudex punire eum, qui duas vxores accepit in pœnam mortis: puta quia ignobilis accepit nobilem, cum aliam haberet.

Limita iſtam concluſionem tripliciter, vt per Felin. in c. inquiſitionis. in princ. col. fin. de accuſatio. vbi vide omnino per totam illam col. de veritate illius ſingularis gloſ. { & vide eundē Felin. in c. ex literis. col. x. & xj. de conſtit. vbi tractat de dicta concluſione, & ponit quinque declarationes circa eam, & vide ibi Decium col. penult. & fin. qui etiam ponit viij. declarationes. }

Iudex ſecularis. vide infra in verbo, matrimonij.

REGVLA CCCLXXX.

✝ Iudices ordinarij plures, licet habeāt iuriſdictionem & exercitium inſolidum, tamē ſi omnes ſimul cœperunt de cauſa cognoſcere, non debet pronunciare vnus ſine alio, ſed omnes ſimul debent iudicare: notat gloſ. quam ibi omnes ſequūtur in l. ſi vni. ff. de re iudic. verbo, proferre.

Limita hanc regulam tripliciter, vt per Iaſ. in d. l. ſi vni. iij. col.

Primò niſi vnus eorum iuret ſibi non liquere.

Secundò, niſi in ſententia interlocutoria.

Tertiò limita, ſi aliquis eorum ſit impeditus aliqua iuſta cauſa.

REGVLA CCCLXXXI.

✝ Iudici reſiſtere non licet. Text. in c. qui reſiſtit. ij. quæſt. iij. gloſ. ſingu. in c. præſentium. vij. q. j. allegat eam Abb. in c. ex inſinuatione. de procurat. col. j. & ibi eam facit ſingularem: & eſt text. in l. additos. C. de epiſcop. audien. imò reſiſtens puniri debet pœna criminis læſæ maieſtatis. Bart. in l. iiij. in fin. ff. ad l. Iuli. maieſtatis.

Limita quatuor modis, vt per Felin. in c. ſi quando. de offic. deleg. col. ij. & iij.

REG

REGVLA CCCLXXXII.

Iudicium vbi ſemel acceptum eſt, ibi finem accipere debet. Verba ſunt text. in l. vbi acceptum. ff. de iudiciis.

Limita vndecim modis, vt per Feli. in c. ex tenore. de reſcriptis. col. vij. cum duabus ſequen.

REGVLA CCCLXXXIII.

† Iura canonica ligant omnes. Text. iunctis gloſ. in cap. j. de conſtit. vbi omnes Doctor. quam ibi confirmat Felin.

Limita decem modis, vt latiſsime per eum ibi per xv. colum.

REGVLA CCCLXXXIIII.

Iuramentum per metum præſtitum, obligat. Firmat hanc regulam Felin. in c. ſi verò. de iureiur.

Limita ſex modis, vt per Ioan. de Selua, in tractatu de iureiur. in fol. vj. col. j.

REGVLA CCCLXXXV.

† Iuramentum in litem de veritate ad hoc vt deferatur, requiruntur duo. Primum, difficultas probationis. Secundum, dolus aduerſarij. Doctrina eſt Bart. poſt gloſ. ibi in l. in actionibus. ff. de in lit. iuran. notant Canoniſtæ in c. ſi. quod met. cauſa. facit text. cum gloſ. in l. ſemper. §. hoc autem edicto. ff. quod vi aut clam. & dicit eam communem Iaſ. in d. l. in actionibus. viij. colum.

Limita hanc concluſionem duobus modis, vt per Iaſon. vbi ſupra.

Primò, vt non procedat in actionibus bonæ fidei, in quibus etiam ſi non concurrat difficultas probationis, ſufficit dolus aduerſarij. l. nummis. vbi Fulg. not. eod. tit.

Secundò limita, quando quis conuenitur ex dolo proprio, ſecus ſi alieno: quia tunc non defertur iuramentum in litem de veritate.

REGVLA CCCLXXXVI.

Iuramentum non tranſit ad hæredes, cum ſit perſonale, vt in c. veritatis. de iureiuran. vnde licet iurans poſsit cogi ad factum, vt eſt gloſ. ſingularis in l. ſi pecuniam. ff. de condict. ob cauſ. tamen eius hæres non poterit. Ita not. Bald. in præludiis feudo. col. vij. nec hæres iurantis efficitur de foro eccleſiæ, vt not. idem Bald. in l. j. verſic. extra quæritur. C. de reb. credit. & in authent. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vendit.

Amplia, quòd ſicut non tranſit iuramentum, ita nec facultas iurandi: not. Bald. in l. ij. C. de condict. indeb. Vide quatuor notabiles concluſiones pro declaratione huius ampliationis, per Marc. Anton. in loco infra allegando.

Limita non procedere in iuramento confirmatorio contractus, ſicut in caſu text. in c. cum contingat. de iureiur. & in c. licet. eo. tit. in vj. & in auth. ſacramẽta puberũ. quia tunc ſicut ipſe cõtractus validatus tranſit ad hæredes, eodem modo tranſit effectus iuramenti tanquam eius ſequela. Ita pulchrè Paul. de Caſt. in conſi. lxv. & lxvij. idem in authent. quod obtinet. C. de probat. Petr. de Anch. in d. c. veritatis. quos & alios refert ad hoc Marcus Anto. in tractat. de virtute iura. in effectu xlv. Et idem videtur velle Felin. c. cum ſit generale. col. vj. de foro compet. quem vide ponentem aliam, & ſecundam notabilem limitationem ad hanc regulam.

REG

REGVLA CCCLXXXVII.

Iuramento acquiritur obligatio, & per conſequens actio: probat text. in c. qui ſacramento. xxij. q. iiij. & in c. fi. de for. compe. lib. vj. probat gloſ. in c. quoties cordis. j. q. vij. & eſt communis opinio doct. vt latius videbis in loco infra alleg.

Limita xxiiij. modis, vt per Ioan. de Selua, in tractatu de iureiuran. iij. part. quæſt. j. per xij. colum. quem vide in duabus primis colum. pro ipſa principali regula, vbi refert primò aliquos contrariam ſententiam tenentes.

REGVLA CCCLXXXVIII.

† Iuramentum in fauorem alicuius præſtitum, poteſt ab eo, ſine periurij nota remitti. Text. in c. j. de iureiuran. in cap. ij. de renunciat. in cap. ſignificanti. de cenſib. & in l. fin. ff. qui & à quib. Abba. & doct. in c. ij. de ſponſalib.

Limita vnico modo, vt per Felin. colum. xiij. in d. cap. ij.

REGVLA CCCLXXXIX.

Iuramentum appoſitum in teſtamēto, habet vim clauſulæ codicillaris, & ſic operatur repetitionem à venientibus ab inteſtato. Text. ſingu. in l. cum pater. §. filiis matrem. ff. de leg. ij. ita tenet Bald. per illum text. l. ſi iure. C. de teſta. manu. Et Bart. in l. ſi quis pro eo. col. pen. ff. de fideiuſ. & l. ſi quis in princip. ff. de leg. iij. & l. j. §. ſi quis ita. ff. de verbor. obligat. l. eam quam. col. penult. C. de fideicommi. verſicu. ſextus caſus. & Socin. in regula xcviij. incip. teſtamentum ſi non valet. fallentia iij. & Iaſ. §. item ſi quis poſtulante. Inſtit. de acti. col. ij.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in d. l. eā quā. col. ix.

REGVLA CCCXC.

Iuramentum ſapit naturam actus, ſuper quo interponitur. Text. eſt not. qui ad hoc ſolet allegari. l.fin.C.de non num.pecu.& ibi Bart.& Bald. dicunt eum ſingul. idem Bald. in c. quæ in eccleſiarum.de conſtit. Anto.de Butric.c.j.de iud.

Limita iſtam concluſionem octo modis, quibus multum declaratur iſta regula, vt per Marc. Anto. in tractatu de virtu.iuramen.in lxxij.effectu,colum. fina.quem omnino vide.quia prius per duas colum. & vltra corroborat ſupraſcriptam regulam duodecim fundamentis notandis: quod non obliuiſcaris,quia cum plura ſint, in quibus iuramentum alterat contractus naturam, vt per Iaſo. in l. ſi conuenerit. in ij. & iij. colum. ff. de iuriſ.omn.iud. vbi plura cumulat ex prædictis limitationibus. Optime declaratur materia, & habes illum tractatum in iij. volum. Tractatuum.

REGVLA CCCXCI.

Iuramento omni ſemper intelligitur autoritas ſuperioris excepta. Text.in c. uenientes.de iureiur. facit text.in c.ea.& in c.ad noſtram.eod.tit.

Limita quatuor modis, vt per Ioan. de Selua in d. tracta. de iureiuran. fol. vj. iiij.colum.vbi prius vide aliqua exempla pro ipſa regula: & vide Felin. in c.conſtitutus.in col. vj.cum tribus ſequentib.de reſcript.vbi ampliat tripliciter regulam iſtam,& limitat etiam quatuor modis.

Iuramentum. vide ſupra, in verbo, abſolutione. & in verbo, autoritate. & in verbo, clauſula. lo iij.& in verbo deponens.& in verbo, epiſcopus. & in verbo,iudex.

REGV

REGVLA CCCXCII.

Iurandi facultas(in caſu l.ſi quādo. C.vnde vi.& in caſu c. fin. de his quæ vi, metúſue cauſ.)tranſit ad hæredes damnū paſsi, ſi ſit mortuus damnum paſſus antequam iuret;notant Paul. Romanus,& Alexand. in l.ſi per alium.§.fin.ff.ne quis eum qui in ius voca. eſt vi exi. ponit Iaſ. vbi hoc ratione confirmat in d. c.ſi quando.penult.col.

Limita & intellige, quando hæredes ſunt in tali conditione quòd poſſunt iurare,quia ſunt bene informati,aliàs non : ideo oportet quòd ſint tales hæredes,qui morati eſſent cum defuncto, & geſsiſſent negotia eius.Ita Bal.in c.j.col.j.ſi de inueſt.inter do. & vaſ.lis ori.& refert ſequēdo Iaſ.in d.col.pen. pro quo facit glo.j.iuncto tex. in l.maritus. ff. de quæſt. ex qua not. ibi Hippol.in ij.col.quòd iuramentum non defertur habenti vnum teſtem,quando ille non poteſt ſcire veritatem rei. Et ponit exemplum in hæredibus,& in ſucceſſoribus in ius alterius,quibus dicit non deferendum iuramentum per prædictā glo. quod eſt notandum,quia ſæpè cōtingit in practica.

REGVLA CCCXCIII.

Iuriſdictionem ordinariam & delegatam habens, ſi procedat ſimpliciter,videtur procedere principaliter ex delegata ; not. Ioan. Andr.in c.ſi poſtquam. ſuper verb.ordinaria. de elec.in vj. per l.iij.ff.de teſt. mil. & ſequitur ibi Domi.in princip.in ij.colum.

Amplia dupliciter, & limita duobus modis, vt per Feli.in c.cū ex officij.de præſcrip.col.xij.& ſeq.

REGVLA CCCXCIIII.

† Iuriſdictionis perpetuatio circa expreſſa in reſcripto, non operatur regulariter quo ad non expreſſa.

Gloſ

Gloſ.Ioan.And.& communiter Doct.in c.quoniã. de præſcript.Bald.in c. licet vndique. de offi.deleg. quam concluſionem probat,defendit,& dicit communiter teneri Feli.in d.c.quoniam. col.iij.

Limita v.modis notabiliter, vt per ibi, & in colum.ſequen.

REGVLA CCCXCV.

Iuriſdictio ordinaria,reſpectu certi generis, non poteſt prorogari ad diuerſas cauſas, & diſsimiles expreſsis.Iſtam regulam ponit Abba. in c.cæterùm. de iudi.quam ibi refert Felin.in j.col.& allegat Ant. idem tenentem in c.j.de offic.deleg.col.xvj.facit notabilis doctrina, quam inſerui in meis doctrinis magiſtralibus,in doctrina incip.iuriſdictio.

Limita quadrupliciter,vt per Feli.in d.col.j.

REGVLA CCCXCVI.

Iuriſdictionẽ cõtentioſam nõ poteſt quis exercere in alieno territorio. Tex.in l.fi.de iuriſ.om.iu.ff. & in c.fi.de cõſt.lib.vj.facit tex.in l.fi.ff.de offi.præf. vrb.& in l.ij.ff.de offi.procõſ.& leg.Probat hoc etiã l. vij.tit. iiij.part.iij. quaſi in medio. quæ lex punit ſimili ordine ſupplicij iudicem,qui homini alieni territorij corporalem pœnam infligit.

Limita quatuor modis, vt per Marian.Socin. in c. fin. colum.xxxvij.de foro competen. vide Iaſ. vbi eam limitat xvij. modis in d.l. fina. inter quos includit dictas limitationes Mariani, præter vnam, etſi eum non referat.

REGVLA CCCXCVII.

Iuriſdictio de iure ciuili præſcribitur ſpatio longi temporis, videlicet decem annis inter præſentes, & viginti inter abſẽtes: exigitur tamen ſcientia & patien

patientia illius contra quem præſcribitur,quæ habet vim tituli, per l.ij. C.de ſeruitu.& aqua.& facit text.in l. fin. C.de long.temp.præſcript.ita cōcludit Maria.in c.cum contingat.de for.compet. in col.x. de quo vide notabiliter & latè per egregiū Doctorem noſtrum,Ioan.Lupum de pal.rub.in ſua vberrima repet.c.per veſtras.de dona.inter virum & vxo. fol.xix.colum.iij.cum duabus ſequent.

Limita quinq; modis,vt per eundem Maria. in d. col.x.quem vide in materia per tres col. præcedētes.

REGVLA CCCXCVIII.

† Iure communi ſublato,intelligitur ſublatum ſtatutum illi ſimpliciter conforme: colligit Felin.poſt plures hanc regulam,defendit,& dicit eam communem in c.j.de reſcript.

Limita duodecim modis,vt per eum ibi,colum. x.cum ſequent.

REGVLA CCCXCIX.

Ius ſuperueniens ex cauſa de præterito,pendente lite prodeſt, & poteſt ſequi condemnatio,etiam de iure ciuili. Text. in l. ſi rem. §. fi. ff.de pign.action. & in l.ſi tibi mandauero vt à Titio exigeres.ff.mandat.Iſta eſt communis concluſio doct. in l.non poteſt. de iud. ff.& in d. §.fin.vt firmat Marian.in c.ſignificantibus.col.xxxviij.de libel.oblatio.quem vide in materia,per tres colum.præcedentes.

Limita tripliciter,vt per eum ibi, col.xxxix.per totam:vide Paul.in d.l.non poteſt, in fin. vbi hanc regulam limita dupliciter.

REGVLA CCCC.

† Iuri patronorum nunquam cenſetur Romanus pontifex per literas derogare, nec præiudicare.Ita

tene

tenet Hoſtienſ.in c.dilectus.de offic.deleg. & Lapus allegatione xcvj. incip. beneficia vacantia. Domin. poſt Ioan. And. in c. ij. de præben.lib.vj.reprobata ibi gloſ.& Abba.in c.cum dilectus.de iure patron. & plura ponit Felin.in tracta.quando literæ apoſtolicæ noceant patronis eccleſiarum.

Amplia hanc regulã vndecim modis, & limita totidem,vt per Felin.vbi ſupra,col.ij.cum vij. ſequen.

REGVLA CCCCI.

Ius patronatus poteſt vendi cum vniuerſitate,& tranſit in emptorem.Text.in c.cum ſeculum. de iure patron.notatur in c.ex literis.eod.tit.Vide in materia Roch.in tracta.eiuſdem tit.fol.xxxiij. in col.j. in verſ.vigeſimo quintò quæro.

Limita quadrupliciter,vt per Paul. de Citadinis in tracta. de iure patronatus. in ix. parte. col. iij.in verſicu.nonò quæro.

REGVLA CCCCII.

Ius,ſeu priuilegium reuocandi domum, ſi competat alicui,& cœpit alium conuenire durante cauſa conceſsiua dicti iuris,ſeu priuilegij : tunc poteſt conueniri, & cogitur defendere ſe. Text. eſt in l.ij. §. ſed ſi agant. ff. de iudic. & tenet gloſ. & doctor. in c.fin.de foro comp. Habes Hiſpane legem idem diſponentem,in parti. iij.titu. iij.l.iiij. quæ etiam ſeipſam limitat.

Limita quinque modis, vt per Marian. in d.cap. fina. in colum. xxviij. qui in materia iſta iuris vocandi domum pulchrè & ordine ſingulari per ſex colum.præcedentes, & per quinque ſequentes plura deſcribit,quas quinque limitationes tranſcripſit Felin.ibi,in col.antepen.

REGVLA CCCCIII.

✝ Ius accreſcendi ceſſat, vbi portio vacans fuit acquiſita. Ita text. in l. aquam. ff. quemad. ſeruit. amit. in l. j. §. interdum. ff. de vſufruct. accreſc. Platea. in l. j. C. ſi liber. imper. ſocius. libr. x.

Limita nouem modis per Iaſ. in l. re coniuncti. ff. de leg. iij. col. xlvij. cum duab. ſeq. à nume. ccxxj. vſque ad ccxxxviij. & eundem Iaſ. in l. ſi mihi & Titio. ff. de verb. oblig. à num. v. vſq; ad x.

De litera L.

REGVLA CCCCIIII.

LEGANS extraneus mihi rem meam alteri tertio pignoratam, cenſetur grauare hæredem vt illud pignus liberet, ſoluendo debitum principale. Text. eſt in l. ſi tibi homo. in princ. ff. de legat. j.

Amplia vno modo, & limita quatuor modis hãc regulam, vt per Iaſ. in d. l. ſi tibi homo. col. ij. cũ ſeq.

REGVLA CCCCV.

Legatarius habens electionem legati alternatiui, non poteſt eligere partẽ in vno, & partem in altero, quando vna parte alternatiuæ legatum eſt vnũ, & in altera plures quãtitates ſubrogatæ loco vnius. text. eſt in l. ſi ex toto. §. ſi ita legatum. ff. de leg. j.

Limita tripliciter hanc regulam, vt per Iaſo. poſt Petr. de Bexu. in d. §. ſi ita legatum.

REGVLA CCCCVI.

Legatarius, cui facultas eligendi competit, debet rem mediocrem eligere. Text. in l. fin. §. j. commu. de leg. text. in l. ſi quis argentum. §. ij. C. de donat. Text. in l. legato generaliter. & in l. ſi hæres generaliter.

ff. de legat. j.

Limita dupliciter, vt per Iaſo. poſt omnes doct. ibi, in d.l.generaliter.

REGVLA CCCCVII.

Legatarius, qui rem legatam propria autoritate occupat cum vitio cadit ab omni iure ſuo. Text.eſt in l.non eſt dubium.C.de leg.qui ſing. eſt ſecundum Paul. ibi.

Amplia, ſiue ſit legatum generis, ſiue ſpeciei, notat Bart.& communiter doctor. in l. extat. ff. quod met.cau.& notat Alex.in d.l. non eſt dubium.

Limita non habere locum in legatario, cui data eſt licentia propria autoritate apprehendere rem legatam, vt in l. Titia cum teſtamento.§.j. ſecundum vnum intellectum glo.ff.de leg.ij.& Alex.in d. l. nō eſt dubium. vbi vide Iaſo. latius in hoc ſcriben.

Secundò limita non habere locum in legatario, qui eſſet exequutor teſtamenti:not.Bald. Ang.Salic. & Paul.in d.l.non eſt dubium.quos ibi refert Alex. alios etiā ad hoc referendo:& vide ibi Iaſ. qui idem ſequitur.

Tertiò limita in inſtituto in re certa, quia licet talis cenſeatur legatarius dato cohærede vniuerſali, tamen poteſt illam rem propria autoritate apprehendere, nec incidit in pœnam priuationis. Ita limitat Iaſ. in d.l.non eſt dubium. in fin.col.

Quartò fallit in eo cui relicti ſunt annui fructus certi fundi, quia ſi hæres neglexit facere coli & ſeminare fundum, poteſt legatarius propria autoritate apprehendere poſſeſsionē talis fundi. Notat Bald. in l. vnica. §.excepto. C.de cadue. tollen.quē refert Iaſ. in d. fin. col. ſic reſtringens iſtam regulam:conſuluit

ſuluit tamen Bald. vbi ſupra, quòd tutius ſit in hoc proteſtari.

REGVLA CCCCVIII.

Legatarius, ſi ſtipuletur ab hærede ſeruum in ſpecie ſibi legatum non eſſe fugitiuum, nihil plus ſibi debetur, quàm eſſet in legato per ſtipulationis adiectionem. Text. eſt in l. ſi à ſubſtituto. §. fin. ff. de leg. j. & in l. ſi legati ſerui. eod. tit. vbi notatur: facit text. in l. v. §. conuentionales. ff. de verb. oblig. & text. in l. j. §. ſi quis ſub conditione. ff. vt lega. vel fideicom. nomi. cauea.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in d. l. ſi legati ſerui. col. j. num. 3. vſque ad finem.

REGVLA CCCCIX.

Legatarij in cauſa teſtamẽti teſtes eſſe poſſunt. Ita concludit Abb. in cap. inſuper. de teſt. cui aſſentitur ibi Felin. col. antepen. poſt medium, licet dicat quòd eſt paſſus difficilis, de quo ad varia Doctor. loca ſe remittit: & ita videtur tenere Iaſ. in l. dictantibus, in princip. C. de teſtã. probat text. in §. legatariis. Inſtitu. de teſtam. & in l. qui teſtamenta, in princip. ff. eod. Text. melior de iure in l. ſi quis ita. ff. de reb. dub. Vide tu Hiſpane l. xj. tit. j. partic. vj.

Limita dupliciter, vt per Felin. in d. cap. inſuper. col. penult. in princ.

REGVLA CCCCX.

Legata reuocantur per ſolas inimicitias ſuperuenientes poſt factum teſtamẽtum, licet hæredis inſtitutio non: vt in l. ex parte. ff. de adimen. legat. ponit Iaſon in l. hæreditas. ij. col. circa medium. C. de his quib. vt indign. vbi vide rationem diuerſitatis. Et nota quòd tales inimicitiæ debẽt probari per quin-

que, vel ſeptem teſtes:ita dicit Bart. poſt Dynum in l. hæredes palam.§.ſi quid poſt.ff.de teſtam.quod dicit mirabile Iaſ. in d.ij.col. & ſequitur hoc cómendando idem Iaſ. in l. filio quem pater. ff. de liber. & poſthu.ij. col.contrarium tenet idem Iaſ. referendo Paul. ibi, in l. fideicommiſſum. C.de fideicom.imo quòd duo teſtes ſufficiunt.

Limita primò, niſi inimicitiæ proceſsiſſent culpa teſtatoris:tenet Bart.in l. cum tabulas. §.quoniã. ff.de his quib. vt indig.qui ſic ſummat illum §.quod dicit ſingu.Iaſ.& non legiſſe alibi,in d.ij.col. quod tamen ibi dicit falſum eſſe,& adducit quatuor fundamenta in contrarium, quæ vide: & aſſerit quòd neminem vidit qui illud dictum Bart.approbet,nec reprobet. Et idem contra dictam doctrinam Bart. dicit ipſe Iaſ. in l.ſi filiam. in j.col. C. de inoffic. teſtamen. vbi eadem poſuit, quæ in d. l. hæreditas. in hoc paſſu: & opinioni Iaſ. contra Barto. aſſentitur Gerardus de Petra ſancta in ſingul. v. incip. regula eſt. & Ioan. Lup. in repetit. rubric. de donat. inter vir. & vxor. fol. xlviij. col.iij. in fin.& in princip. ſequẽtis, vbi per totam colum.aliqua cumulat,quæ contra Barto. vrgent. Et dictæ opinioni Iaſo. contra Barto. aſſentitur etiam nouiſsimè Ioan. Franciſcus de Ripa in c.j.de iudi.col.iij.verſi.j.concluſio. & reſpondet ad dictam l. in qua ſe fundat Barto. tu vide Barba.in c.j. in xix.col.de probat.vbi dicit ad hoc illum text. valde celebrem,& non refert doctrinam Bart.refert Philip.in c.cum ſpeciali. in col. vij. in princ. de app. Iſtam etiam regulam aliter limita, vt per Gerard.in d.ſingul.quinto.

REGVLA CCCCXI.

Legata peti non poſſunt, hæreditate non addita. Text.eſt in l. ſi nemo.ff. de teſta. tutel.& in l. ſi quis omiſſa.ff.ſi quis omiſ. cauſ. teſta.

Limita viginti & vno modis, vt per Barb.in rub. de teſtam.in col. lxv. cum duabus ſeq. vbi prius aſſignat tres rationes huic regulæ.

Vigeſimoſecundò limita, quia hodie ex l. noſtri regni Caſtellæ, etiam non adita hæreditate debētur: vt in l.j.tit.de los teſtamentos.lib.v.in ordi.rega.

REGVLA CCCCXII.

Legatum domus factū ſimpliciter, eſt deriſoriū, & ſic inutile quādo teſtator nullas domos in patrimonio habebat, neque hæres tenetur aliam domum extra patrimonium teſtatoris redimere. Tex.eſt ibi Alexan.rationem aſsignat, Iaſon verò ibi reprobat, & addit alteram in l.ſi domus.ff.de legat. j. in princ. verſic.quòd ſi nullas.aliam ponit Zaſius lib. intellectuum ſingularium.c.v.de oblig.gener.pag.vj.col. ij.& videndus Guillel.Bened.in repet.c.Raynutius. de teſtam.verbo, domum.

Amplia vno modo, & limita tribus, vt per Iaſ. in d.l.ſi domus. col. iij.

REGVLA CCCCXIII.

Legatum quantitatis ſimilis in eodem teſtamento, pluries relictum, in dubio ſemel tātum debetur. Text.eſt in l. planè. §. ſi eadem.ff. de leg. j. quem ibi notant doct.

Limita tripliciter hanc regulam, vt per Iaſo. ibi, col. iij.

REGVLA CCCCXIIII.

Legatum non vitiant anguſtiæ temporis, & diſ-

ficultas præſtationis,ſeu impoſsibilitatis,quæ concernit eius executionem,ſeu præſtationem. Text.eſt in l. ſi mihi & tibi. in §. ſi quis ſeruos. ff.de leg.j.per quem ibi notant Doct.communiter. facit text. in l. non tantum.C.de lega.

Limita tribus modis,vt per Iaſonē in d.§. ſi quis ſeruos. col. ij.

REGVLA CCCCXV.

Legatum factum ſeruo ſine libertate nō valet,nec reconualeſcit, licet poſt mortē teſtatoris efficiatur liber. Text.eſt in l.ſeruus. C. de legat.facit text.in l. ex fideicommiſſo.C.de fideic.& in l.ſi legatarius.§.j. ff.de lega.iij. & in l.quidam.§.illo. C.de neceſſa. ſer.

Limita quadrupliciter,vt ꝑ Iaſ.in d.l.ſeruis.j.col.

REGVLA CCCCXVI.

Legatum rei alienæ factum à teſtatore ſcienter, valet. Text.in l.cum alienam.C.de leg. & §. non ſolum.Inſtitut.eo.Habes tu Hiſpane l.x.tit.ix.partic. vj. quæ idem diſponit.

Amplia quatuor modis, & limita tribus, vt per Iaſo.in d.l.cum alienam.in col.j.& in materia huius regulæ.vide aliam regulam,quam habes ſupra,in litera A. in verbo alienæ.

REGVLA CCCCXVII.

Legata non reuocantur, ſi neceſsitate ductus teſtator,rem legatam alienauerit. Text. eſt in l. fideicommiſſa.§.ſi rem.ff.de leg.iij.& in l.rem legatam.ff. de adimen. lega.per gloſ.& doct.in l. qui poſt teſtamentum. C.de leg. confirma, quia actus neceſsitate celebrati non eos effectus operari ſolent, quos ſi voluntariè fierent, ſortirentur: vt per plura cumulata comprobat Hippol.in l. j. §. præterea. in col.iij. &

iiij.ff.

iiij. ff. de quæſtio.

Limita procedere quādo illa neceſsitas ſit circa res familiares, ſecus ſi à lege inducta vel impoſita. Ita tenet Albericus in l. filia legatorum. C. de legat. quod dicit mirabile ibi Iaſon circa princip.

Legatum. vide ſupra, in verbo, actiones, & in verbo, alienæ. & in verbo, alimentorum.

REGVLA CCCCXVIII.

† Legatus de latere, nec cardinalis ei æquiparatus, non poteſt cauſam appellatione remota committere. gloſ. in Clem. ſæpe verbo, mandamus. de verbor. ſignifi. & in Clem. ne Romani. in princ. de elect. & in c. quod tranſlationem. de offic. deleg. & in c. indemnitatibus. verbo, ſine ſtrepitu. de elect. in vj. & in Clem. ij. de reſcript. Text. ibi & gloſ. in cap. dilectus. de præbend.

Limita dupliciter vt per Iaſon. in l. nemo poteſt. col. ij. num. 8. ff. de legat. j.

REGVLA CCCCXIX.

Legatus non creditur quis, niſi oſtendat literas: probat text. à contrario ſenſu in c. ad eminentiam. de ſent. excom. & in c. quod tranſlationem. de offic. leg. & in l. j. C. de mand. princ.

Limita hanc concluſionem tripliciter, & omnes tres limitationes ſublimita ſemel, vt per Felin. in d. c. ad eminentiam, in principio.

Legatus. vide ſupra, in verbo, abſoluere.

REGVLA CCCCXX.

† Legatus non committit cauſam ſublato iuris ordine. Abb. in c. j. de reſcript. allegat gloſ. in c. fin. in gloſ. maior, quaſi in fin. de hæreti. lib. vj. & vide quæ allegat Felin. in d. c. j. col. ij.

Amplia dupliciter, & limita quinque modis, vt per eum ibi, alibi ſecũdum eum non reductis:& vide Iaſ. in l. nemo poteſt. in ij.col.ff.de legat.j.vbi hãc regulam ſcripſit per generaliora verba, videlicet ꝙ cardinalis vel legatus de latere, non committit cauſam, vt in ea procedat ſummariè, ſimpliciter, & de plano, iuris ordine non ſeruato: quam limitat dupliciter.

REGVLA CCCCXXI.

Legitima quanta eſſe debeat, inſpicimus tempus mortis, nec curatur, an aliis temporibus habuerit defunctus ampliores facultates. Text. eſt ex quo ibi iſtam regulam colligit Iaſ. in l.cum quæritur. C. de inoffic. teſta. facit text. in l. in quantitate, in prin. ff. ad l. Falcid. & notat Didacus de Segura cõmendando ad hoc dictam l. cum quæritur. in l. Imperator. ad Trebel. fol.xj. col.ij. qui refert Bald. idem tenere in l.ſi qua pœna. j. lectura. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. in d. l. cum quæritur.& vide eũ latius in authen. nouiſsima. iij.col. vbi duas ex dictis limitationibus latius ponit, quas etiam deſcripſit Segura in d. fol. xj.col.iiij.

Legitima. vide ſupra in verbo, conſuetudo. & in verbo, conditio.

REGVLA CCCCXXII.

† Lex Barbarius. ff. de offic. præto. habet locum etiam in delegato. facit gloſ.& ibi communiter doctor. in c. ſuſcitatus. de reſcript.

Limita tripliciter vt per Feli. ibi, col. iiij. in prin.

REGVLA CCCCXXIII.

Lex nõ fingit ſuper eo, quod eſt impoſsibile. glo.

in

in l.Gallus. §. ſi eius.ff.de lib.& poſth.probat tex.in l.qui ad certũ.ff.loc.& in l.certè.in prin.ff.de preca. vide gl.ſingularẽ.in l.talis ſcriptura.in verbo,hãc au tẽ.ff.de leg.j.de qua fecit mentionem Iaſ.in l.ſi is qui pro tẽpore.ff.de vſuca.pro empt. col. xxxvij.vbi refert Bal.commendantem eam in variis locis.

Limita ſeptem modis,vt per Ioan.Crotum, in repe.d.l.ſi is qui pro tempore.col.xxj.& xxij.

REGVLA CCCCXXIIII.

Lex vbi introducit actionem pro pœna pecuniaria ſimpliciter impoſita, propter delictum,tunc pœna applicatur parti, vt in l.iij. vbi gloſ.& Bart. ff.de ſepulch. violat.

Amplia tripliciter, & limita duobus modis, vt per Ioan.Franc.de Ripa in rubri. de iudic. col.pen. per quem vide aliam bonam concluſionem in materia,cum duplici limitatione, ſcilicet quòd vbi lex non introducit nec actionem nec accuſationem tunc pœna applicatur fiſco.

REGVLA CCCCXXV.

Lex,vel ſtatutum prohibens fieri actum vel contractum,licet non procedat vltra annullando, tamẽ actus eſt nullus. Text. eſt melior de iure, & ibi not. Bart.& doctor.in l.non dubium.C.de legib.

Limita quinque modis,vt per Iaſ.ibi,col.v.

REGVLA CCCCXXVI.

Lex bene à Zenone.C.de quadriẽ.præſcrip.limitatur viij. modis, vt per Marti.Laudenſ.in tract.de principibus.fol.j.col.ij. §.xj.incipien. notandus eſt. Vide latius per Ioan.Franc. Balbũ in illo ſuo elegãti tracta.de præſcript. vbi limitat xj.modis.in ij. parte quintæ partis principalis.col.antepen.& pen.& vide

Feli.in c.quæ in eccleſiarum. colum.xij. num.34. de conſtit.vbi ponit quinque limitationes. Et his limitationibus potes tu Hiſpane reſtringere legem liij. titulo quinto, partita quinta, quæ lex eſt conformis dictæ l.bene à Zenone.

REGVLA CCCCXXVII.

Lex canonica,ciuilis,aut alia,maximè præceptiua,ſeruanda eſt in foro conſcientiæ.

Limita iſtam regulam vndecim modis,vt per Silueſtr.in ſua ſumma.in verbo,lex. §.nonò quæritur. Et vide Felin. in c. j. de conſtit. col. iij. num. 11.vbi ponit decem limitationes.

REGVLA CCCCXXVIII.

† Lex incipit ligare poſt duos menſes,à tempore publicationis.Tex.eſt in authen.vt factæ nouæ conſtitu.in princ.colla.v.tex.in c.nouerit.de ſent.excom.

Limita ſex modis, vt per Felin.in c.cognoſcentes.de conſtit.col.ij.cum duabus ſeq.

REGVLA CCCCXXIX.

Lex noua diſponens in vno caſu,procedit in alio, qui erat ei æquiparatus, per l.antiquam.Probant regulã iſtam gloſ.in l.ſi quis ſeruo.C.de furt.& in l.ij. C.de cura.furio.& in l.quod verò contra.ff.de legi. notat Bart. in l.& tantum. per illum text.ff.de ſeru. corrupt.Iaſ.in l.tranſigere. colum.vj. C.de tranſact. & §. ex maleficiis. col.viij.Inſtitu.de act. Calcaneus conſil.xv.col.xv.poſt medium.& conſi. lvij. col.vj. in fi.& Barb.c.at ſi clerici.de iudi.col.xxv. in fi.vnde dicit ipſe,quòd ita infamat confeſsio,ſicut ſentẽtia, cùm iſta ſint æquiparata: & tenet contra Bart. in l. infamem. ff. de public. iudi. qui aliud voluit.

Amplia iſtam regulam procedere etiam in exorbit

bitantibus à iure communi, vt not. Alexand. in l. Centurio. in colum. ij. ff. de vulg. & pupil. pro quo allegat gloſ. quam dicit elegantem in d. l. ij. C. de cura. fur. quæ voluit ſecundum eum, quòd omnia priuilegia conceſſa minoribus, extenduntur ad furioſos minoribus æquiparatos: de qua gloſ. Bal. meminit in pluribus locis, ibi deſcriptis ab Alex.

Limita ſex modis, vt per Ioan. Crotum, de monte Ferrato in repe. l. ſi conſtante. ij. lectura. in col. xxv. & ſeq. ff. ſol. matrim. quos libuit in ſumma referre, tum quia repetitio illa non erit ſic in poteſtate omnium, tum quia aliqua intendo ſuperaddere.

Primò videlicet quando lex noua, quæ aliquid diſponit, illud non diſponit in materia in qua à lege antiqua fuit facta illa adæquatio, ſeu æquiparatio, pro quo allegat gloſ. in c. j. in verbo declaramus. ne cleri. vel mo. lib. vj. & Rom. conſi. clxxix.

Secūdò fallit, quādo diſpoſitio eſt correctoria, ſecundū Aret. ibi, quem ad hoc refert dictus Ioā. Crotus, cuius tamen contrarium tenet per optima fundamenta, & reſpondet ad fundamenta Aret. Tu adde quòd idem tenet Bart. in l. Marcellus. in princ. ff. ad Trebel. & in authent. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falcid. vt refert Iaſ. in dicta l. tranſigere. in dicta colum. vj. & ſic quòd regula iſta procedat etiam in correctoriis, vnde iſta fallentia non eſt vera, imo poteris ampliare regulam, vt etiam militet in correctoriis, & tenet hoc etiam idem Iaſ. in l. qui condemnare. ff. de re iudic.

Tertiò fallit ſecundū eundē, quādo diſpoſitio eſt pœnalis, pro quo etiam refert Aret. ibi, & tandem contrarium tenet per gloſ. in c. ſi poſtquam. de elect. in vj.

in vj.& reſpondet ad fundamenta Aret. Et vltra eũ adde quòd eandem ſentẽtiam, & ſic quòd iſta regula procedat etiã in pœnalibus, tenet Panor. per gloſ. ibi, in c. de multa. de præbe. quod ſequitur Iaſ. in d. l. tranſigere. & pro hac etiam concluſione allegat d. glo. in c. ſi poſtquam. & in c. de multa. Iaſ. in d. §. ex maleficiis. in d. col. viij. reprobata gloſ. ibi, quæ contrarium voluit: & vide Philip. Dec. in regula, in pœnalibus. col. fin. verſic. quintò fallit. ff. de reg. iur. & vide Silueſtrum in ſua ſumma, in verbo, pœnã. verſ. quartò quæritur. vbi dicit, quòd tunc habet locum iſta concluſio, quando aliqua duo ſunt parificata communiter, & eſt eadem ratio expreſſa, vel indubitate præſumpta, qui nihil allegat. Fundatur iſta ſua ſententia ex quinta & ſexta limitationibus infra poſitis: vide tamen Ioann. Crotum vbi ſupra, qui ſaluat iſtam fallentiam Aret. in vno caſu, ex quo dat quartam limitationem, quæ ſequitur.

Quartò fallit, quando per legem nouam imponitur pœna ipſo iure. Allegat gloſ. in c. licet canon. in verbo, parrochialis. de elect. lib. vj.

Quintò fallit, quando non eſſet eadem ratio in caſu ad quem fit extenſio, quia in illo non videtur facta æquiparatio ex mente legis. Allegat Bart. in l. hæres abſens. §. j. ff. de iudic.

Sextò fallit, quando adæquatio fit de iure antiquo, ſed non per modum regulæ. Allegat text. quem ſic intelligit in l. fin. iuncta authenti. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccleſ.

REGVLA CCCCXXX.

† Legem diuinam poteſt princeps ſecularis limitare, ſeu interpretari ex cauſa: tenet Inno. originaliter in c.

in c.quæ in eccleſiarum.de conſtitu. Anton. Imo.& Abba.ibi,ſequentes.Inno.Bart.etiam in j.conſtit.ff. col.v.gloſ.etiam in l.j.in gloſ. fin. ff.de conſtit.princip. Bald.in authen.ad hæc.col.ij.C.de vſur.& in l. ij.ad fin.C.de precib.imper. offer. latiſsimè Felin. d. c.quæ in eccleſiarum.col.ij.cum tribus ſeq.

Limita hanc concluſionem tripliciter, vt per Felin.ibi,col.v.

REGVLA CCCCXXXI.

Legem ſi à principio aliqui ſuſcipiunt in eodem loco,& aliqui non,& Papa ſimpliciter ſuſtinet, nec aliquid ſuper illo diſponit, tunc tolerantia Papæ non excuſat à peccato, nec diſpenſationem inducit: notat Abb. in c.cum olim.ij. colum. de cleric.coniugat.& in c.treugas.de treu.& pace.per c.cum iamdudum.de præben.& Butrig. in c. quia circa.ad finem.de conſang. & affinit.

Limita tripliciter, vt per Felin. in d. c. treugas. col.vij.qui in col.vj.in fin.verſic:quinta declaratio. ponit ſupra dictam regulam.

REGVLA CCCCXXXII.

† Legis verba an ſint cõſilij, vel præcepti attẽditur, & ſecundũ illorũ naturam denominatur lex, quando nõ cõſtat an materia eius ſit præcepti, vel cõſilij: & poteſt ſe habere ad vtrunque. Hanc regulã colligit Felin.in c.nam concupiſcentiam. col.ij. de conſti.vbi addit exẽpla & alia pro ornamento materiæ.

Limita ſex modis,vt per Feli.ibi,col.iij.

REGVLA CCCCXXXIII.

Leges tranſgredi ex cauſa licitũ eſt, Doctrina eſt Inn.in c.j.de conſti.refert Bal.in l.& ſi ſeuerior.C.de infami.& ibi Sali.idẽ Bal. in authen. ſed nouo iure. C.de

C.de ſeru. fugi.col.pe.de qua doctrina vide Felin.in d.c. j.col. xiiij. de conſt.& Iaſ.in l.j.col.j.C. de prec. imper.offerẽ.de quo dicto Inno.meminit Decius in regula quoties æquitatẽ,in prin.ff.de reg.iur. quod dictum etiam celebrant & ſequuntur plures Doct. in variis locis relati ab Hippo. in l.vnius. §. cognitorum.col.xiiij. ff. de quæſtio, vide etiam eundem in l.j.in col. ix. ff. de quæſtio. dicit etiam ſingulare illud dictũ Inno.Ioan.Franciſcus de Ripa in rub.de iudic.in col.v.quaſi in fine.Dicit etiam ſingu.Barb. in c.at ſi clerici.in prin.in col.xxxij. de iudic. & vide eundem poſtea in col.antepen. eiuſdem principij. vbi allegat l.diuus.iuncta gloſ.ff.de falſis.quem text. dicit deſtruere illum dictum ſingu.Inno.

Limita hanc concluſionem dupliciter, vt per Iaſonem in d.l.j.in colum.ij.

REGVLA CCCCXXXIIII.

† Leges imperatorũ regulariter comprehendũt clericos. Tex.optimus in c.j.de noui ope.nunci.tex. in c.ſi in adiutorium.x.diſtin.& in c.quoniam.& in c. de capitulis.& in c.quis autem.cum multis ibi poſitis,eadem diſtin.& confirmat Felinus in c.eccleſia ſanctæ Mariæ.xiij.colum.de conſtitutio.

Limita quatuor modis notandis,vt per eum ibi, per ſeptem colum. vbi ex ij. limitatione infert ad aliqua bona in materia, & ad tertiam limitationem ponit octo declarationes,& etiam ad quartam ſubnectit totidem.

REGVLA CCCCXXXV.

Lex cum de in rem verſo. ff. de vſu.limitatur ſupra in verbo allegans.& lex ij.C.de reſcin. vendi. in

verb

verbo, defectus. & l. vbi acceptum.ff.de iudi.ſupra in verbo, iudicium.

REGVLA CCCCXXXVI.

Libello non eſt neceſſarium locum & tempus exprimere:tenent Innoc.Ioan.And.& Domi. in c. abbate ſanè. de re iudic. in vj. Bart.in l. an eandem.§. actiones.ff.de except.rei iudic.

Limita quinque modis, vt per Maria.in c.ſignificantibus.xxj.colum.de libel.obla.

REGVLA CCCCXXXVII.

Libellus licet debeat eſſe clarus, ſi tamen non ſit, & non opponatur, procedit. Ita notat Bald. in l. edita.in ij.col.C.de eden.probat tex.in c. abbate ſanè.de re iudic.in vj.in verſicu.ſecus notat Iaſ. in l.j. in ij.nota.C.de ſucceſſo.edict.

Limita quinque modis vt per Purpura.in d.l.edita.C.de eden.in colum.iiij.

Primò dummodo non ſit tanta incertitudo libelli, vt reo auferat defenſionem.

Secundò fallit in criminalibus, in quibus libellus generalis non recipitur, etiam parte non opponente: & ponderat etiam Bart. velle idem in ciuilibus deſcendentibus ex crimine.

Tertiò, quando aliquo caſu ſpeciali iuriſdictio competit, quia coram tali iudice libellus generalis non admittitur.

Quartò, quando iudex vellet cogere ad declarandum, etiam parte non petente.

Quintò, quia licet talis libellus à principio procedat, tamen ex poſtfacto debet declarari, etiam parte non opponēte. Allegat gloſ.ſing.in l. j.§.ſi quis argentum.ff.depoſi.

REGVLA CCCCXXXVIII.

Libellus non poteſt eſſe alternatiuus. Tex. eſt in l. prætor edixit. §. quòd autem. ff. de iniuriis.

Limita nouem modis, vt per Marian. in cap. ſignificantibus. in colum. ij. de libel. oblatio. & per totam col. ſeq.

REGVLA CCCCXXXIX.

Libellus non poteſt eſſe cōditionalis: probatur in l. non quemadmodum. ff. de iudi. & in l. fin. ff. quan. dies lega. ced. notant Docto. in c. j. de libel. oblatio.

Limita quadrupliciter, vt per Maria. in c. ſignificantibus. colum. iiij. de libel. obla.

REGVLA CCCCXL.

Libellus non poteſt emendari vel mutari poſt litem conteſta. etiam ſi in eo ſit clauſula, ſaluo iure addendi, vel minuendi; vt eſt gloſ. ſing. in c. inter dilectos. de fid. inſtrum. in verbo, addendi. quam ibi ſequitur Abb. in col. vij. & ſic aſſerit teneri communiter. Eam dicit ſing. Iaſ. in l. non ſolum. §. morte. ff. de no. oper. nunci. colum. xv. & ſequuntur eam plures doctor. relati ibi à Feli. in col. vij. vide Thomam Ferrarien. in cautela xxxiiij.

Limita tripliciter, vt per Iaſo. in l. edita. C. de edē. in fin. col. pro quarum finali limitatione, vide melius per Felin. in d. col. vij.

REGVLA CCCCXLI.

Liber rationum non probat pro ſcribente: notat Bart. in l. admonendi. ff. de iureiur. in col. vj. probat text. in l. exemplo. C. de probat.

Limita ſeptem modis, vt per Iaſ. in d. l. amonendi. in colum. xvj. in fin, & in ſequen. & de duabus primis limitationibus ſe remittit ad Bart. & ipſe addit alias

alias quinque:& vide in materia huius regulæ quod habetur ſupra, in regula conſuetudo. la j.

REGVLA CCCCXLII.

✝ Literæ ad lites impetratæ ſine ſpeciali domini mandato, non valent, niſi impetrentur per coniunctam perſonam. Text. eſt in c. nonnulli. §. ſunt & alij. de reſcriptis.

Amplia ſeptem modis, & limita octo modis: quarum vltimam limitationem limita ſex modis, vt per Feli. ibi, per xix. col.

REGVLA CCCCXLIII.

✝ Literæ priores in data, regulariter præualēt. Tex. in c. capitulum. ſecundum communem intellectum. de reſcript. text. in c. ſi duobus. cum gloſ. verbo, non apparet. eo. tit. lib. vj. tex. in c. eum cui. de pręben. lib. vj. & ibi gloſ. quod tanquam regulare præſupponūt Doct. in c. eam te. de reſcrip.

Amplia vno modo, & limita tripliciter, vt per Feli. in d. c. capitulum. col. iij. cum tribus ſequen. vbi primam limitationem ampliat vno modo, & limitat dupliciter.

REGVLA CCCCXLIIII.

✝ Literæ ad lites ſurreptitię, non ſunt nullæ ipſo iure, ſed ope exceptionis: probatur in c. ſi autem. & in c. plerunque. de reſcript. & docto. tenent in c. cæterùm. eo. tit. firmant domini de Rota in deciſ. xiij. tit. de offic. deleg. in nouis.

Amplia vno modo, & limita vndecim modis, vt per Feli. in c. ad audientiam. lo ij. col. xj. cum duabus ſeq. de reſcript.

REGVLA CCCCXLV.

✝ Literæ beneficiales ſurreptitiæ, ſunt ipſo iure

tat Ioan. Andr. in capitu. conſultationibus. de offic. deleg. vt refert Bologni. & Claudius, vbi ſupra, poſt Alexan.

1 Secundò, quando periculum eſt in mora, quia tūc non requiritur litis conteſtatio. Ita Bal. in l. incerti. C. de interd. Sed hanc limitationem dicit non eſſe veram Alex. in d. §. ſecundum Bologni. vbi ſupra: & vide nouiſsimè Ripam in d. §. nihil cómune. in col. xxxiiij. & ſequ. vbi iſtam regulam ampliat duobus modis, & limitat aliis nouem.

REGVLA CCCCXLVIII.

† Litis pendentię mentio fieri debet in reſcripto ad lites. Gloſ. in c. prudentiā. §. ſexta. verbo, ob cauſam. de offi. deleg. quam ibi valde notat Abb. col. iij. glo. in c. vt debitus. verbo, dicat. de appell.

.b. Amplia quadrupliciter, & limita bis, vt per Feli. in cap. ſuper literis. col. vij. cum media ſequentis. de reſcript.

Lite pendente. vide ſupra, ius ſuperueniens.

De litera M.

† REGVLA CCCCXLIX.

MAior pars collegij, vniuerſitatis, vel capituli quicquid facit, valet in rebus ipſorum. l. quod maior. ff. ad municip. gloſſ. in cap. j. verbo, tractatus. de reb. eccleſ. non alien. lib. vj. gloſ. in clemen. paſtoralis. in princ. verbo, plures. de reſcript. Abb. c. cūm in veteri. iiij. col. de elect.

1 Amplia vno modo, & limita xiiij. modis, vt Feli. in cap. cum omnes. col. viij. ad medium, cum duabus ſequen. de conſtit.

REGVLA CCCCL.

Mandato quantumcunque generali, nũquam intelligitur mandatum procuratori, quòd indebitum recipiat, aut illicitum faciat. Probatur iſta regula in l. ſi procurator. ff. de condict. indeb. & in gloſ. c. dilecto, de præben. vbi Imo. notat in col. ij.

Amplia tripliciter, & limita octo modis, vt per Iaſ. in d. l. procurator, j. col. cum duabus ſeq.

REGVLA CCCCLI.

Mandati ſolennitas non præſumitur ex diuturnitate alicuius temporis: notat Bald. in l. j. col. ij. verſic. ſed pone quòd aliquis. C. de reb. alien. & ibi Salice. idem Bal. in l. ij. ibi: vſque ad mille annos. C. ſi ex falſ. inſtrum. ſequitur Alex. in l. ſciendum. in col. v. ff. de verbo. obliga.

Limita dupliciter, vt per Feli. in c. ſicut. de re iud. colum. xvj.

REGVLA CCCCLII.

† Mandatum procuratoris intelligitur ipſo iure reuocatum, mutatione conditionis eius in deterius: puta ſi bannitus efficiatur, vel ribaldus, Text. eſt in l. cum quis. vbi not. Barto, & in l. ſi cum Cornelius. ff. de ſolu. & in l. eum qui. §. qui filio. vbi Alex. ff. de ver. obli. & in l. rogaſti. §. ſi fugitiuus. vbi Iaſ, allegat alia iura. j. col. ff. ſi cert. peta,

Amplia & limita iſtam regulam quatuor modis, vt per Iaſ. d. §. ſi fugitiuus.

Primò idem in tutore, l. pater hærede. §. fina. de teſtamen. tute,

Secundò idem in executore vltimæ voluntatis. l. liberto. §. largius. ff. de annuis lega.

Tertio amplia, etiam ſi ſtatum mutaret in melius. Alex.

Alex.& Iaſ.poſt Barto. in dicto §. ſi fugitiuus. licet Deci.contrarium teneat cum eodem Barto. aliàs ſibi contrario.

Quartò amplia,vt etiam certioratio domini non requiratur. Bal.ibi.

Primò limita dictam regulam procedere quoad debitores ſcientes conditionem mutatam: ſecus ſi non ſcirent.

Secundò limita in mandato voluntario, ſecus in neceſſario:puta legitimi adminiſtratoris.

Tertiò limita,niſi vnum eſſet promiſſum principali,aliud adiecto ad ſolutionem:quia per mutationem ſtatus adiecti,principalis non reuocatur.

Quartò limita in procuratore ſimplici:ſecus ſi in rem ſuam.

REGVLA CCCCLIII.

Mandans facere homicidium,& mandatarius,qui illud perficit, æquali pœna puniuntur:vt notat Bar. in l.ſi quis mihi bona. §.ſed quid ſi mandauit. ff.de acquir.hæred.& in l.ſi pecunia.§.ſi ſeruus.ff.de condict.ob turpem cau. & Bal. in l.mandatum. C.mandati.col.fi. quos refert & ſequitur Alex. in l.non ſolum.§.ſi mandato.ff.de iniuriis.

Amplia iſtam regulam tribus modis, & limita aliis tribus vt per Io.Villemati in repe. l.diuus. ff.ad l.Corneliam,de ſica.in col.iij.

Mandans.vide ſupra,in verbo,dominus.

REGVLA CCCCLIIII.

Maritus ſi ex forma ſtatuti debet lucrari certam partē dotis,& vxor aliquid ei leget in teſtamēto,tale legatū quāuis ſimpliciter factū, cōputatur in lucro talis ſtatuti.Hanc dicit cōmunem ſententiam Iaſ.in

auth.præterea.col.pen.C.vnde vir & vxor.

Limita dupliciter, vt per eum ibi.

REGVLA CCCCLV.

Maritus non poteſt concedere licentiam ſeu conſentire vxori vt ſecum contrahat, caſu quo mulier vigore ſtatuti, ſine licentia viri non poteſt contrahere, prout cauetur lege noſtri regni Hiſpaniæ in l. Tauri. Ita concludit ſubtilis Didacus de ſegura in eleganti repetitio.§.ſi vir.l.j.ff.de acquir.poſſ.fol.x.col.iiij.poſt mediũ.& vide doct.del Caſtillo, in commento legum Tauri.in l.lv.in glo.in verbo, ſin licentia.vbi refert Roma.in l.pactum quod dotali.vj.col.C.de collat.& Bartol. in l.cum pater.§.libertus.ff.de lega.ij.ad hoc quòd quando mulier contrahit cum marito, non requiritur licentia.

Limita quatuor modis, vt per eundem Didacum de Segura in d.loco, per totum fol.xj.ſeq.

REGVLA CCCCLVI.

✝ Maſculinum, in contractibus non cõtinet fœmininum. Iſta eſt commu.opin. prout teſtatur Iaſ. l.ſi quis id quod.ff.de iuriſd.om.iud.

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in d.l.ſi quis id quod.col.iiij.num.xxiij.

REGVLA CCCCLVII.

Mater meretrix, non poteſt filiam ſuam exhæredare, propter ipſius filiæ meretricium. Ita Bar.Bald. & Fulg.in l.in arenam.per text.ibi. C.de inoff.teſta. quod ibi ſequitur Iaſ.in col.ij.verſi.iiij.nota.

Limita dupliciter, vt per eum ibi.in col.ſeq. quarum limitationum primam examinat.

REGVLA CCCCLVIII.

Mater, quæ filio ſuo impuberi infra annum tutorem

rem non petiit, priuatur eius ſucceſsione. Tex.eſt in §.fi.inſti.ad Tertullia.& in l.ſciant cuncti.C.de legiti.hære.& probat tex.in l.fin. C.ſi aduer.deli.& in l. matres.C.ad Tertullia.per locum ab ſpeciali.

Amplia vndecim modis,& limita quatuordecim, vt copioſè per Ioan.de Neuiza.in ſua ſylua nuptiali. fol.vij.col.ij.cum duabus ſequ. in nouiter verò impreſſa,in fol.xxxix.& xl. Adde vltra eum decimamquintam reſtrictionem ad regulam, quando mulier propter mortalitatem nō poſſet adire iudicem, quia tunc excuſaretur. Ita notat Barto. in l. interdum. in princ.ff.de iudic.

REGVLA CCCCLIX.

Matrimonij cauſa vel ſimilis, poteſt per ſecularē iudicem tractari, quando quæſtio facti incideret, ſecus ſi iuris: voluit Bart.in l. Titia.ff.ſolu.matr.in lectura antiqua.& in l.omni nouatione ceſſante. C.de ſacroſan.eccle.& in l.quoties.C.de iudi.& Abb.vbi dicit quòd iſta opinio videtur magis communior in c.cum ſit generale. de foro compet.in col.vj.& vide Alex. in d.l.Titia. col.iij.& iiij. vbi plures refert idē ſequentes: & hanc dicit communem opinionem, licet aliqui contrarium teneant.

Limita decem modis, vt per eum ibi in d.col.iiij. cum ſequen.

REGVLA CCCCLX.

Medicinam recipiens à Iudæo, peccat mortaliter. Eſt tex.in c.nullus.xxviij.q.j.quem no.Doct.ad hoc in c.j.de Iudæ.

Limita dupliciter, vt per Feli.in d.c.j.in fi.

REGVLA CCCCLXI.

Medici, vel alij periti, qui de peritia artis debent

deponere, debent eſſe ſaltim duo: probat tex. in c.ſignificaſti. el ij. de homi. iūcta regula pluralis. de reg. iur. lib. vj. notant Bar. & Bald. in procemio. ff. in fine prin. Salic. in l. comparationes. C. de fide inſtru. Ang. in auth. de non alien. §. quod autem. collat. ij.

Limita tribus modis, vt per Feli. in d. c. ſignificaſti. el ij. col. ij. de homic.

REGVLA CCCCLXII.

Metum, aut turpitudinem commiſſam in cōtractu, purgat ſolutio ſpontanea ſequens. Probatur iſta regula in l. ij. C. quod met. cau. & in l. ſi ob turpem. ff. de condict. ob turpem cauſam. cuius rationem aſſignat gloſ. in d. l. ij.

Limita ſex modis, vt per Iaſo. in d. l. ſi ob turpem. in cōl. ij. & iij.

Metus. vide infra, in regula, patris.

REGVLA CCCCLXIII.

Militia non eſt dignitas: probat tex. in l. ſi quis in conſcribendo. C. de pactis.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. ibi, in col. ij.

REGVLA CCCCLXIIII.

Minimū quod eſt, in dubio cēſetur eſſe in legato. Tex. eſt in l. qui concubinam. §. j. & in l. nummis. ff. de lega. iij. in l. ſi ita. ff. de verb. obli. & in l. apud Iuli. §. Seio. & in l. ſi ita ſit ſcriptum. ff. de lega. j.

Limita tripliciter ſecundum Iaſ. in d. l. ſi ita ſit ſcriptum. colum. iij.

REGVLA CCCCLXV.

Minor viginti annis, non admittitur ad probandum in cauſis criminalibus. Tex. eſt in l. in teſtimonium. ff. de teſti. & in §. in teſtimonium. iiij. q. iij. Sed habes Hiſpane tex. in l. ix. tit. xvj. iij. parti. qui in cau-

ſa accu

ſa accuſationis exigit, quòd teſtes xxv. annum compleuerint, & idem in cauſa inquiſitionis, quam rex præcipit fieri contra aliquẽ de delicto mortis, membri, vel relegationis pœnam infligente infamatum.

Limita primò, quando aliæ probationes haberi non poſſunt: vt puta ſi duo minores viginti annis viderunt aliquod delictum, & alij non, quia tũc admittitur. Ita tenet Alberi. in d. l. in teſtimonium. & Ioan. And. in addi. ad Specu. in tit. de teſte. verſi. item excipitur quòd eſt impubes, quod dicit pulchrũ & vtile Iaſ. in l. fi. col. fi. C. de his quib. vt indig. Aduerte tamen an obſtet huic dicto, quod habes infra in regula incip. teſtes qui aliàs non ſunt idonei.

REGVLA CCCCLXVI.

Minori etiam pupillo currit præſcriptio conuentionalis procedẽs ex contractu defuncti, ſicut cucurriſſet cõtra defunctũ, ſine ſpe reſtitutionis. Caſus eſt in l. Aemilius. ff. de mino. & in l. ea quæ à patre. C. de reſtit. mili. notant Doct. in l. fi. C. in quib. cau. in inte. reſti. vbi Pau. in vlt. col. aſsignat rationem. & eſt glo. in l. ſi cum militaribus. C. de reſtit. mili.

Amplia tripliciter, & reſtringe tribus modis, vt per Bal. in tracta. de præſcriptioni. in vj. parte principali, in col. xij. & ſequen.

REGVLA CCCCLXVII.

Minori etiam pupillo currit præſcriptio legalis inchoata cum defuncto, ſed datur reſtitutio. Caſus eſt in l. j. C. ſi aduerſus vſucap.

Amplia vt procedat etiã contra exiſtentem in vtero. Caſus in l. etiam ei. & ibi glo. & Bart. ff. de mino.

Limita in præſcriptione xxx. annorum, quæ etiã inchoata cum defuncto non currit contra pupillũ,

durante tempore pupillaris ætatis, ſed interim dormit. Caſus eſt in l.ſicut.C.de præſcript.xxx.anno. & ita Bal.ibi;in fi.j.col.ponit Balb. ſupradicta in d.tractat.de præſcrip.in vj.parte.col.xiij.

REGVLA CCCCLXVIII.

Minori non currit hodie præſcriptio x. vel xx. annorum,vel minoris temporis,vt in l.fin.C.in quibus cau.reſti.in integr.non eſt neceſ.& ibi Doct. Vide Hiſpane l.viij.tit.xxix.par.iij.

Limita ſex modis,vt per Balb.in d.trac.preſcrip. in vj.parte principali.col.xvj.& ſequen.

REGVLA CCCCLXIX.

† Miſsio in poſſeſsionem ex ſecundo decreto, non fit in bonis pupilli,donec ad tempora pubertatis veniat:& in hoc creditoribus expectandum erit. Tex. eſt in l.apud Iulianum. poſt principium. ff. ex quib. cauſis in poſſ.eatur.

Limita hanc concluſionem tripliciter ; vt per Vldari. Zaſi.in l.contra pupillum.col.ij.ff.de re iudi.

REGVLA CCCCLXX.

Modus mixtus pendens ex facto honorati, & alterius tertij, ſi deficiat per factum illius tertij, vel per caſum fortuitum mortis, nō facit deficere legatum. Tex.eſt ſecundum commu.lecturam in l.ſi Titio.ff. de lega.j.vbi idem text.aſsignat rationem,quam ibi confirmat Iaſ.nu.2.& 3.

Limita dupliciter hanc regulam,vt per eum ibi.

REGVLA CCCCLXXI.

† Molendinum habenti in parte ſuperiori licet recolligere aquam tempore ſiccitatis inuito domino molendini inferioris. Not.Bar.in l.quominus.ff.de fluminibus. xiiij. q. quia aqua quouſque eſt in ſua

form

formula, propria eſt: vt in l.j. §.illud Labeo.ff.de aqua quoti.& æſti.

Limita quinque modis vt per Ripam in repe. d.l. quominus.xviij.colum.

REGVLA CCCCLXXII.

Monachus non poteſt teſtamẽtum condere. Tex. in auth.ingreſsi.C.de ſacroſan.eccle. & in c.quia ingredientibus.cum ſequen.xix.q.iij.

Concordat lex xvij.tit.j.vj.parti.

Amplia ſemel,& limita ſex modis,vt per Iaſ.in d. auth.ingreſsi.ij.col.vide Philip.in rub.de teſtamen. in vj. in col. xxxiiij. & xxxv. qui dupliciter tantum limitauit hanc regulam.

REGVLA CCCCLXXIII.

Monachus non poteſt agere nomine proprio.Ita concludunt Doct.in c.cum dilecta.de reſcrip.

Limita octo modis, vt per Felin.ibi, in col.xxiij. cum tribus ſequentibus.

Monachus.vide infra,in verbo,vſusfructus.

REGVLA CCCCLXXIIII.

Monitio requiritur ad incurrendam pœnã,quando lex loquitur negatiuè,videlicet,ſi non fecerit reſidentiam, ſi non fecerit inuentarium, vel quid ſimile: ſecus ſi affirmatiuè,vt ſi quis percuſſerit clericum, ſi acceſſerit ad monialem, quia tunc non requiritur monitio.Iſta eſt aurea doctrina Innoc.in c.extirpandæ.ante ſi.de præben.quam ibi ſequuntur doct.Eam dicit elegantem Alexan.in l.ita ſtipulatus.la grande. in iij.col.verſicu.in contrarium autem.ff.de verbor. oblig.vbi vide in col.ſeq.Eam refert etiam poſt Bal. idem Alex.in l.ſi mora.in col.vj.verſi.ſubdit.ff.ſolu. matrim.vide eundem Alex.in l.j.col.penul. C.de his

quib.

quib.vt indig.& per Franc.de Aret.notab.in c.cum olim.de teſtib.v.col.& ſeq.dicit eam aureã Feli.in c.j.col.iij.verſ.quinimo plus.de conſtit. vide eũdem in c.ſi autem.de reſcrip.ij.col.prope fin.Hippol.in l. vnius.§.cogniturum.in iiij.col.in princ.ff.de quæſt. vbi refert plures eam commendantes. Hanc concluſionem dicit eſſe communẽ Silueſter in ſua ſumma, in verbo, excommunicatio. lo vij. in excommunicatione xx.verſi. ſecundò dubitatur.

Limita primò,niſi eſſet appoſitum tempus ad incurrendam pœnam in facto negatiuo:quia tũc non requiritur monitio.Ita reſtringit Feli.in c.ij. de magiſtra.col.j.in fi.poſt Bal.& Ancha. quos refert:quã limitationem tripliciter declarat.

Secundò fallit,niſi eſſet conſtitutio ſynodalis,continens id quod ius commune,imponens facto negatiuo pœnã,quia tunc illa incurritur omittendo,ſine monitione.Ita tenet Fel.in d.c.ij.de magiſt.referendo Fed.de Sen.conſi.cix. & Anto.in c.quoniam frequenter.§.fin verò.vt lite non cõteſt.quos ante eum retulit Alexã. ſic reſtringendo dictam doctrinam in d.l.ſi mora.d.vj.col.qui loquitur in ſtatuto. Et vide eundem Feli.in d.c.ſi autem.in d.col.ij.

Tertiò fallit,quo ad Deum,quia quo ad ipſum,ſatis incurritur pœna, vel culpa, ſine monitione. Ita reſtringit Felin.in d.c.ij.de magiſt. poſt Abb. quem refert in duobus locis:& vide eundem Feli. in d.c.ſi autem.in d.col.ij.

Quartò notabiliter limita, quãdo illud quod nõ eſt factum, non habet in ſe aliquam veriſimilem rationem excuſationis:quia tunc eoipſo quòd quis potuit facere,& nõ fecit,incurritur pœna abſq; moni-

tione

tione. Ita limitat Feli. in d.c. ij. de magiſt. col. ij. verſi. quartò limita. poſt Abb. in locis per eum relatis.

REGVLA CCCCLXXV.

Moræ purgatio in conditionibus non admittitur: notat Bal. in l. ſi ſuper poſſeſsione. in fi. C. de trãſactio. per text. in l. Thais. §. intra. ff. de fideicom. liberta. not. Iaſ. per eandem l. in l. j. C. de inſtit. & ſubſtit. col. iiij.

Limita duobus modis, vt per eundem Iaſ. ibi, qui huic regulæ aſsignat duas rationes.

REGVLA CCCCLXXVI.

Moræ purgatio non admittitur, quãdo executio eſt facta à lege, vel ab homine. Tex. eſt in l. ſi is cui. ff. de leg. ij. tenet Bart. in l. ſi inſulam. in iiij. q. ff. de verb. obl. vbi Iaſ. ex hac regula infert duo notabilia.

Limita hanc regulam dupliciter, vt per Iaſ. in d. l. ſi inſulam. col. xvij.

REGVLA CCCCLXXVII.

Mora principalis debitoris, perpetuat obligationem fideiuſſorum. Tex. eſt in l. ſi ſeruum Stichum. §. nunc videamus. & in l. mora. ff. de verb. oblig.

Amplia vno modo, & limita dupliciter, vt per Iaſ. in d. §. nunc videamus. col. j.

REGVLA CCCCLXXVIII.

Multa requirit nouam citationem: not. Bar. in l. j. in fin. prin. ff. ſi quis ius dicen. non obtem. & ibi Ange. in §. j. Ancha. in c. j. de dolo & contu. in vj. & Archi. in c. certum. xj. q. iij.

Limita quatuor modis, vt per Feli. in c. j. de iudi. in colum. vj.

REGVLA CCCCLXXIX.

Mulier ſi iurauit non alienare in futurum rem do-

talem

talem, & poſtea alienet cum iuramento, nihil valet alienatio iurata, propter iuramentum primum. Glo. eſt ſing. in c. licet mulieres. in gloſ. fin. de iureiur. lib. vj. quam tenet Bart. in l. ſi prædium. C. de iure dot. & in l. ſi quis pro eo. in tertio membro princ. ff. de fideiuſ. & vide Alex. in l. duobus reis. §. idem Pōponius. ff. de iureiur. vbi dicit quòd illa glo. in terminis ſuis eſt magis cōmuniter approbata. Eam dicit ſingu. Iaſ. in authen. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. vendi. in col. xvij. in quinta limitatione, vbi eam extendit ad minores, & ſic reſtringit d. auth. & allegat Doct. pro ea, licet idem Iaſ. in §. item ſi quis poſtulante aduerſario. in col. j. in fi. inſtit. de actio. atteſtetur, & male, quòd illa gloſ. ſolet communiter reprobari: vide eundem Iaſo. in d. §. idem Pomponius. vbi ponderat & allegat contra dictam glo. quatuor deciſiones, in quibus valet actus contra iuramentum prius præſtitum celebratus, & tandem tenendo eam limitat tribus modis.

Primò, vt procedat in terminis ſuis, ſcilicet quando mulier iurauit non alienare rem dotalem, & ſic iuramentum fuit præſtitum ſuper eo quod erat prohibitum à iure communi: quia tunc tale iuramentum quod cōcurrit cum prohibitione iuris communis, bene impedit actum ſecundum in contrariũ factum, quamuis iuratum. Ita limitat Ioan. de Imo. in c. dilecto. de præben. & in iſtis terminis procedit tex. in c. intellecto. de iureiur. qui ſolet allegari pro illa gloſ. & ita limitat Iaſ. vbi ſupra.

Secundò limita, quia regula procedit quando ille cum quo celebratur alienatio, vel actus, ſciebat talē actum fieri contra iuramentum prius præſtitũ: ſecus ſi igno

ſi ignorabat (prout in dubio præſumitur) quia tũc valebit actus, non obſtante primo iuramẽto. Ita Iaſ. vbi ſupra, referendo Imo. in l. cum vir. in pen. char. ff. de vſucap. & ante eum Ioan. Fab. inſtit. quib. alie. licet vel non, in prin. refert etiam ad hoc Alex. in cõſi. cclxxxj. & vide addi. Alex. in d. §. idem Põponius. qui refert aliquos pro iſta limitatione.

Tertiò limita dictam gloſ. quando iuramentum fuit præſtitum à muliere in manibus patris, vel alterius cuius intereſſe poterat: aliàs ſi nõ iurauit in manibus alicuius, tanquam iuramentum ſit nudum, non impedit actum fieri. Ita limitat Bal. in d. §. idem Pomponius. vbi Iaſ. refert eũdem Bal. alibi, & Alex. idem firmare, quibus limitationibus ſic extenuata eſt dicta gloſ. nimirum ſi vera ſit.

REGVLA CCCCLXXX.

Mulier etiam pro filio ſuo non admittitur in iudicio ad defendendum: licet filius eſſet pupillus. Caſus eſt in l. alienam. C. de procura. facit text. in l. quia abſente. eo. tit. & in l. neque fœminæ. ff. eo.

Limita nouem modis, vt per Iaſonem in d. l. alienam. in j. & ij. colum.

REGVLA CCCCLXXXI.

Mulier mortuo viro alenda eſt infra annum ab hæredibus viri, ſi non habet vnde alatur aliunde. Glo. eſt, quã cõmuniter ibi Doc. ſequũtur in l. diuortio. in prin. in verbo, facto. ff. ſolu. mat. & in l. vna. §. exactio. in verbo, redimendis. de rei vxo. actio. C.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in §. fuerat. in colũ. vj. in prin. inſtit. de actio.

REGVLA CCCCLXXXII.

† Mulier non poteſt eſſe teſtis in teſtamentis: probat

bat tex.in l.qui teſtamento. §.mulier. ff.de teſta.in §. teſtes.inſtit.eod.tit.vbi Faber ponit rationes,& in l. xvij.tit.xvj.parti.vj.

Fallit quatuor modis,vt per Deci.in l.fœminæ.ff. de reg.iuris. num.28.vſque ad 35. incluſiuè:quarum tres priores deſcripſit Doctor del Caſtillo in commento l. iij. in parte ſiete teſtigos. immemor Decij, vbi ſupra.

REGVLA CCCCLXXXIII.

Mulieres non poſſunt intereſſe ad ſtatuta condenda:probat tex.& ibi not. Bar.in princ.l.j.ff.de legib. & ſic in condendis legibus,vel ſtatutis non eſt exquirendum mulierum conſilium, propter earum fragilitatem,ſecundum Cynum,& Bal.ibi.

Limita tripliciter,ſecundum Iaſ.ibi,in col.fi.

Primò in comitiſſa,quia illa poteſt leges, ſtatuta, ſiue conſuetudines in ſuo territorio condere, ſiue introducere. Facit l.iiij.tit.iiij.parti.iij.

Secundò, niſi ex ſpeciali priuilegio mulier haberet iuriſdictionem.

Tertiò in his quæ ad mulierum artem expectant; & iura quæ allegant breuitatis cauſa non tranſcribo.vide per tex.

REGVLA CCCCLXXXIIII.

Mutus & ſurdus inſimul à natura,non poteſt teſtari, nec vltimam voluntatem condere. Regula eſt text. in l. diſcretis. C. qui teſtamen. facere poſſunt. vbi eam ponit Iaſ. Habes Hiſpane text. in l.xiij.tit. j.vj.parti.

Limita tripliciter, vt per Iaſ.ibi,in j.& ij.col.vbi quamlibet limitationem examinat.

De litera N.

REGVLA CCCCLXXXV.

NEGANS de mendacio conuictus, ſæpè priuatur iure ſuo. Probatur iſta regula per text.in l.fin.ff.de rei vendica.cui cõſonat lex iij. tit. iij. part.iij. & dicta per Abb.in c.cæterùm.de iud. pen.col.poſt Inno. & per Iaſ.§.omnium.col.iij.de acti. inſtit. vbi inter alia refert notabile dictum Ange.quòd ſi emphyteuta negat rem eſſe emphyteuticam, & de mendacio conuincitur, priuatur iure ſuo.

Limita quinque modis,vt per Felin. in d.c.cæterùm. penult.col.de iudic.

REGVLA CCCCLXXXVI.

† Negatio reddit rem dubiam. l. iij. C. quibus ad liber.procla.non licet.gloſ. in c.j.de offic.deleg.lib. vj. gloſ. magna in medio glo.j. in cap.de veniens.de renunciat.

Limita hanc cõcluſionem quatuor modis,vt per Felin. in c.coram.col. iij. de offic.deleg.

REGVLA CCCCLXXXVII.

Negatio quando præcedit verbum poteſt, inducit neceſsitatem præciſam, & priuat potentiã:vt eſt Gloſ.ordin.in c.j.de reg.l.iur.in vj. tenet Bart.in l. de his. de ff. trãſacti. Bald.in l.j.c.qui admit.in pen. col.& ponit hanc concluſionem Iaſ.allegando illam gloſ.in l.j. in princ.ff.de verb. oblig.

Limita primò, quãdo talis negatio poneretur ab eo, qui non habet poteſtatem priuandi potentiam.

Secundò, quãdo reſultaret abſurdus intellectus. Ponit has limitationes Iaſ.in l. Gallus.in prin.col.v.

ff.de liber. & poſthu. quem vide prius notabiliter in col.anteced. pro ipſa regula.

REGVLA CCCCLXXXVIII.

Negatiua fundans ſe agendo,ſiue excipiendo, tenetur illam probare.Bart.in l.in illa ſtipulatione. ff. de verb.oblig.poſt Innoc.in c.ſuper his.de accuſat. & ita communiter tenetur ſecũdum Alexan. in d. l. qui allegat multas concordantias:& ſequitur Iaſ.in l.quarta.§.condemnatum.ff.de re iudic. col.ij.

Limita quinque modis,vt per Iaſ.in d. l.in illa.v. col. cum duab.ſequen.quem vide in d.v.col.allegãtem plures text.& in eis Bart. & alios pro ipſa regula princip.

REGVLA CCCCLXXXIX.

Nihil additum tale, facit rem deſinere eſſe talem. Exemplum eſt in homine, quia licet ab infantia creſcat,& augeatur,ſemper eſt idem homo:& in grege, in populo, & ſimil.

Iſtam regulam deſcribit, declarat, & ſeptem modis limitat Alberi. Bruni in tracta. de augmento & dimin.monetarum.fol. vij. col.iij. verſ.quarta concluſio.cum quatuor ſeq.col.

REGVLA CCCCXC.

† Nomen delinquentis deſignandum eſt, vt certi hominis factum arguatur probat text. ex quo ibi notant Bald. & Floria.in l. licet. §. poſſumus.ff.nautæ cau. ſtabu.

Limita tripliciter, vt per Felin.in c. auditis. col. xv. num.27. ad fin.de præſcript.

Primò,niſi probetur per teſtes, quòd aliquis qui eſt captus commiſit maleficium,licet ignoretur eius nomen,

Secun

Secundò limita, quando accuſatus, quamuis non ſit præſens, habet notabile ſignum, in quo errari nõ poteſt.

Tertiò limita, niſi agatur actione, quod metus cauſa, ad recuperandam rem, & probaretur de violentia illata à pluribus: vel de nocte, quia licet nomina vim inferentium ignorentur, obtinebit.

REGVLA CCCCXCI.

Nominatis contractibus, etiam re integra, nõ eſt locus pœnitentiæ, vt reſoluatur contractus, ſed bene debet agi vt impleatur: vt in l. ſicut. C. de actio. & oblig. & in l. commodato. §. ſicut. ff. commoda. iuncta l. in ciuilem. C. de rei vend.

Amplia dupliciter, & limita tribus modis, vt per Iaſ. in l. ſi pecuniã. in v. & vj. col. ff. de cõd. ob cauſ.

REGVLA CCCCXCII.

† Notarius, ſi in inſtrumento mutui apponat verbum numerauit, & probetur quòd tẽpore celebrati cõtractus nulla pecunia fuit numerata, poteſt puniri de falſo, nec poteſt aliquo modo excuſari. Barto. notab. in l. ſingularia. col. vij. ff. ſi cert. pet. quæ doctrina eſt communis ſecundum Deci. ibi. fin. col. & totus mundus eum ſequitur ſecundum Iaſ. ibi, col. xvij. num. 48. contra eundem poſt Iaco. in l. prædia. ff. de acquir. poſſ.

Amplia vno modo, & limita quadrupliciter, vt per Iaſ. vbi ſupra. Ampliatio eſt, quòd doctrina Bar. nedum procedit quãdo nulla apparuit pecunia, ſed etiam quando apparuit, in burſa tamẽ, vel in ſacculo, non tamen numerata fuit. Bart. ſingul. rubr. C. de fid. inſtru. iiij. col. quod alibi in ſpecie Iaſ. dicit, vbi ſupra non legiſſe.

Limita primò ſingulariter, niſi conſuetudo, & ſtylus notariorum eſſet apponere verbum numerauit, quando partes cõfitentur, licet pecunia nõ fuerit numerata: quia talis conſuetudo excuſaret: & refert aliàs defendiſſe ita notarium Placentinũ à falſo. Allegat Bald. in tribus locis, & confirmat hanc limitationem optimè.

Secundò limita hanc regulam, vt non procedat quando notarius atteſtatur in inſtrumento, quòd vidit in præſentia ſua pecuniam actualiter numerari, antequam eſſet rogatus à partibus de confectione inſtrumenti: quia tunc tanquam priuatus vidit, non tanquam notarius, & ideo nõ poteſt de falſo puniri. Verba ſunt ſingularia Bald. in l. ex his verbis. ij. col. de teſtam. milit. vbi refert iſtam doctrinam eſſe Innoc. in c. quoniam contra. de probat.

Tertiò limita hanc regulã non procedere, quando notarius fuit rogatus cõficere inſtrumentum de cõſilio ſapientis, quia tunc excuſatur. Bald. in ſimilibus terminis. l. captatorias. de teſtam. milit. C.

Quartò limita & vltimò non procedere, quando notarius in inſtrumẽto mutui diceret, quòd Titius fuit confeſſus accepiſſe & habuiſſe centum à Sempronio dante, & numerante: quia tunc licet probetur quòd nulla numeratio fuerit, tamen notarius non poſſet puniri de falſo, quia iſta verba cenſentur verba confeſsionis partium. Notat Bald. in l. j. circa viij. col. C. de confeſsis. & alibi, vt per Iaſo. vbi ſupra.

REGVLA CCCCXCIII.

Notarius, ſi non commiſit falſum, ſed aliter deliquit, ex quo eſt effectus infamis, valebũt inſtrumẽta confe

confecta per eũ. Ita Bart. in l.iij.ff. ad l. Iul. repetun. Sequitur Abb.& Ancha.in c.fraternitatis. de hære.

Limita quatuor modis, vt per Felin. in d. c. fraternitatis. col.ij.verſic. fallit ſecundò.

REGVLA CCCCXCIIII.

Notarius qui cõmiſit falſum,perdit poteſtatẽ cõficiendi inſtrumẽta:tenet Inno.in c.fraternitatis. de hæreti.probatur in l.ſi aliqui.C. de ſuſcept. & arca. lib.x.not.gl. in l. ſi quis ex argentariis.§.j.ff.de eden.

Amplia etiã inſtrumenta ad pias cauſas:tenet Bal. & Imol.in l. in fraude.§.ſi quis.ff.de teſtam.milit.

Limita decem modis, vt per Felin. in d.c. fraternitatis. de hæreti.ij. & iij.col.vbi etiam refert & ſequitur ſupraſcriptam ampliationem:& vide Iaſ. in l.Barbarius.in col. antepenult.ff.de offic.præto.vbi ponit quinque limitationes, & ponit regulã in notario condemnato de falſo.

REGVLA CCCCXCV.

† Notitia vndecunq; ſufficit, quando non præiudicatur parti, nec arctatur is cui fit intimatio, aliàs debet fieri cum ſolennitate,de qua in Clem.cauſa.de elect. Hanc concluſionem colligit Felin. in c. cum contingat. col.v.de reſcript.

Limita dupliciter,vt per eum ibi.

REGVLA CCCCXCVI.

Notorij ratione iudex aliàs incompetens,non fit competens. Iſtam regulam ponit Felin.pro qua ponderat text.ibi.in c.at ſi clerici. in ij. col.de iudi.

Limita dupliciter,vt per eundem Felin. ibi.

REGVLA CCCCXCVII.

† Notorium licet releuet ab onere probandi,ſecus tamen ab onere proponendi. Ita gloſ. ſingularis in

Clem.appellanti.de appella. facit text. in l. ſi adulterium cum inceſtu.§.idem Pollioni.ff.de adult. Felin. & Doct.poſt glo.in c.ſuper literis.de reſcript. Abb. & ſcriben.poſt gloſ.in c.ſi duobus. de appel.ſcribē. poſt gloſ. in c. veniens.de appel.

Limita iſtam regulam ſeptem modis,vt per Felin. in c. cum ordinem.col.viij. de reſcript.

REGVLA CCCCXCVIII.

Nullitati ſentētiæ poteſt quis pacto renunciare, & ſic ſe aſtringere, vt de ea nō poſsit agere vel excipere.Ita notat Ange.in repetit.§. qui prouocauit.in l. tale pactum.ff.de pact.in col.xvj.verſic.iuxta prædicta quæro.& conſuluit idem in conſil.cxcvij. incipien. A,& B.facit text.& glo.in l.ſi creditoribus. C.de ſeruo pign. dat.manu. facit quod notat Bart. l. properandum.j.col. in fin.C.de iudic. & Imol. in c.pen.in col.fin.in princ.de iudiciis.

Limita in quatuor caſibus, vt per Philip. in cap. dilecto. de appella. in col. xxxij. in q. l.

De litera O.

REGVLA CCCCXCIX.

OBLATIONES non tenētur facere Chriſtiani ex præcepto, nec ex debito in dominicis diebus, vel feſtiuis, in eccleſiis parrochialibus, nec in aliis. Ita concludit S. Thomas ij.ij.in q.lxxxvj.in art.j.quem refert & ſequitur Calcaneus in conſil.lvij.in col.penul.in fin.de quo per Ioan. And.& Card.Floren.in rub. de parroch.& vide l. iij. & iiij. tit.xx. partic.ij.

Limita in quatuor caſibus,vt per ſanctū Thom. vbi ſupra, quos remiſsiuè ſequitur Calcan. in loco

iam

iam alleg. & ponit Abb. in d. rubr. de parroch. & Syluest. in verb. decimæ. §. ſecundò quæritur.

REGVLA CCCCC.

Obligatio vel onus augetur, aucta re: ex qua, vel propter quam, aliquid debetur. Probatur iſta regula in l. & ſi contra. ff. de vulg. & pupil. notatur in l. paterfam. §. duobus. ff. ad l. Falcid. deſcripſit eã, corroborat & limitat ſex modis Albert. Bruni. in tract. de augmen. & dimi. mone. fol. xiiij. col. j. cum duabus ſequen. verſ. decimatertia concluſio.

REGVLA D. I.

Obligatio eſt mater actionis. gloſ. eſt. Inſtitut. de actio. in princ. in verbo, actio. in medio gloſ.

Limita dupliciter vt per Iaſo. ibi, in col. ij. verſic. iſta tamen concluſio.

REGVLA D. II.

Obligatio dandi in contractibus innominatis ſuccedit ad intereſſe, nec eſt præciſa. Text. in l. naturalis. §. j. de præſcript. verb. & in l. j. ad fin. ff. de rer. permut. gloſ. in l. cum precibus. C. eod. tit. gloſ. in l. vnica. C. de ſent.

Amplia vno modo, & limita dupliciter, vt ꝑ Iaſ. in l. ſtipulatiões nõ diuidũtur. xiiij. col. ff. de ver. obl.

REGVLA D. III.

† Obligationis conditio non mutatur per perſonarum mutationem. Text. in l. ij. §. ex his. ff. de verb. oblig. & in l. in exequutione. §. pro parte. eod. tit. & in l. ij. C. de fruct. & lit. expen.

Limita duobus modis, vt per Iaſo. in d. §. ex his. col. ij. num. 3.

REGVLA D. IIII.

Obligatio ad intereſſe, & ſic ad pecuniã, dicitur

eſſe diuidua: & ideo cõtra quemlibet ex hæredibus promiſſoris agi debet pro portione hæreditaria. Text.eſt vbi notatur in l.ſtipulationes nõ diuidũtur.ff. de verb. oblig.

Limita dupliciter, vt per Iaſ.in d.l.ſtipulationes. col.ij. num. 7. vbi primam dicit ſingularem.

REGVLA D. V.

Obligationibus dandi, nõ ſuccedit obligatio ad intereſſe: ſed obligatus tenetur præcisè dare, & ſic dominium transferre. Text.eſt, qui ad hoc ſecundũ Iaſo.ibi tota die allegatur in l. fundi.§. hæc ſtipulatio.ff.de verb.oblig.tenet Bart.in l. ſtipulationes nõ diuiduntur.& in l.vbi autem. eod.tit.

Limita octo modis, quarũ ſex limitationes ponit Iaſon in d.l.ſtipulatiões nõ diuidũtur.col.xv.& xvj. alias duas ponit idem Iaſ.in d.§.hęc ſtipulatio.col.j.

REGVLA D. VI.

✝ Obligationibus facti, non tenetur quis præcisè ad factum, ſed ſoluendo intereſſe, liberatur. Tex.eſt in l.ſtipulationes non diuiduntur.ff.de verb.oblig. & in l.ſi quis ab alio.ff.de re iud.

Limita quatuor modis, vt per Iaſo.in d.l.ſtipulationes.col.antepen. vbi dicit quòd alias quatuor limitationes ponit Alex.ibi, & alias quinque Bald.in addit.ad Specu.tit.de intereſſe. verſic. & nota quòd aut merum factum. & dicit quòd alio modo limitat Roma. in qua limitatione licet non fuerit auſus deciſiuè ſe affirmare, refert tamen Abb. in duobus eam tenentem contra Anto.

REGVLA D. VII.

Occidere alium eſt licitum etiam pro rerum defenſione.gl.eſt in l.vt vim. ff.de iuſt.& iur.not. Bar. in l.

in l. furem. ff. ad l. Cornel. de ſicar. hanc opinionem approbat lex noſtri regni, in ordi. reg. lib. viij. titu. xiij. l. iiij. hanc etiam ſententiam tenet Ioan. Villemati in repetit. l. diuus. ad l. Cornel. de ſicar. ff. col. vj. & vide Siluest. in verbo excommunicatio. lo vj. in iiij. notabili. verſic. nonò in eod.

Amplia triplicitet, vt per Iaſ. in dicta l. vt vim. in v. col. verſic. in gloſ. ibi: & vide Ioan. Villemati vbi ſupra, qui ampliat dupliciter.

Limita quatuor modis, vt per eundem Iaſo. vbi ſupra, in col. vj. quem vide pro ipſa princi. regula in dicta v. col. vbi aliqua ponderat cõtra eã poſt Anna. in c. ij. & in c. ſuſcepimus. de homic. & tandem reſidet in opinione dictæ gloſ. quæ eſt communis ſecũdum eum. Sed opinionem Ioan. de Ana. in locis ſupra allega. defendit, & ſuſtentare videtur Fortunius Garcia de Eralla, præclari ingenij, Hiſpanus Doctor nunc, & meritò vnus ex cõſiliariis Cæſaris inuictiſsimi, ac catholici regis noſtri in militarium ordinum conſilio, ac ob eius magnam iuris peritiã, prudentiam, ac virtutum copiam, quas ipſe ſum ſæpius expertus, omni honore, ac extimatione digniſſimus, in d. l. vt vim. in col. vj. cum tribus ſequẽt. vbi etiã reſpondit fundamen. Iaſ. adductis pro cõmuni: & vide Iaco. Boullen. in repet. §. famoſos. l. capitaliũ. ff. de pœ. ſo. xvj. cum duobus ſequ. vbi etiam decem fundamentis confirmat opini. Ioan. de Ana. & reſpondet ad fundamenta vrgentia pro contraria parte, & reſidet in opinione prædicta, licet dicat quòd opinio gloſ. & Bart. eſt communis: & vide Philip. in d. l. vt vim. in col. x. & ſequen.

Occidere. vide ſupra, animus. & in verbo, conſulens. & infra, rebannitus.

REGVLA D. VIII.

† Officiales nõ poſsũt mutuare, nec alios cõtractus facere, durante officio eorũ. Tex. in l. principalibus. ff. ſi cert. petat. vbi vide per gloſ. concordantia iura.

Amplia hanc regulam vnico modo, & limita x. modis notandis, & bene diſcuſsis, vt per Iaſo. in d. l. principalibus. per iij. priores colum.

Officialis. vide ſupra, dominis.

REGVLA D. IX.

Officio iudicis præſcribitur ſpatio triginta annorum: notat gloſ. in l. ſicut. C. de præſcript. xxx. vel xl. annorum. in verbo, perſequutione. & in l. querela. C. de fal.

Primò fallit, quando officiũ iudicis ſuccedit loco exceptionis, quia tunc eſt perpetuæ vitæ.

Secundò fallit, quando officium habet cauſam ex iure, quod in futurum ſemper inſtat.

Tertiò fallit ratione ſubiectæ materiæ, pro qua competit, quia ſecundum eam aliquando prorogatur in longius, aliquando durat breuius. Iura & alia in fauorem huius regulæ & reſtrictionum ſuarum vide per Balb. in tracta. reſcript. in iiij. parte partis princip. in xxx. q. princ. per ij. colum.

REGVLA D. X.

† Officium iudicis poteſt implorare, timens ab aliquo offendi, vt ipſum compellat ad præſtãdam cautionem. Ita Bart. in l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offic. præſid. & in l. ſanctum. ff. de rer. diuiſ. & in l. denunciamus. C. de his qui ad eccleſ. confu. & in l. qui bona. §. damni. ff. de dam. infect. & ibi Ang. Bald.

Bal.in authen.habita.C.ne fil.pro pat.& in l.fi.ff.de off.præfect.vigi.Abb.Panor.in rub.de treug.& pace.vbi Felin.col.v.num.10.

Limita & declara iſtam regulam ix.modis,vt per Felin.in d.rub.num.10.col.v.& duabus ſeq.

REGVLA D.XI.

Officio duplici poteſt quis fungi extra iudiciũ, vel in iudicio iuriſdictionis voluntariæ,vbi non eſt impedimentum iuris vel facti. Iſtam regulam tradit Felin. in c. ex literis.de probat.in iiij.colum, quam ibi limitat iiij.modis.

REGVLA D.XII.

Onus non augetur aucta re, circa quam, vel in qua aliquid oneroſum verſatur,vel debetur.

Iſtam regulam tradit Alber. Bruni,cum quinque limitationibus,in alleg.tract.de augmen.& diminu. moneta.fol.xiij.xiiij.& ſequen.

REGVLA D.XIII.

† Opem præſtans, punitur vt faciens.Glo.in cle.j. verbo, defenſauerit.de pœn.Docto.vbi allegat iura in c.j.de offi.del.

Amplia tripliciter, & limita ſeptem modis, vt per Felin.ibi col.v.& ſequent.

REGVLA D.XIIII.

Opinio vltima videtur approbari, quando ſtatutum l.gloſ. vel doctor plures opiniones enumerat. Notat Bald. & Ange.& tex.ibi in l.ſi idem cum eodem.§.fi.de iuriſdict.omn.iud.ff.probat gloſ.in l. qui filium.§.Sabinus.ff.ad Trebel.notat Bart.in l.ſi bona fides.ff.depoſi.per illum text.

Limita tripliciter,vt per Iaſ.in d.§.fi.quẽ refert de ſcribẽdo eaſdem limitationes Ioã.de Neuiza.in ſua

ſilua

ſilua nuptiali.fo.xx.col.fin.& in earum duabus vltimis copioſius allegar,quàm ipſe Iaſ.& vide eundem in eadem ſilua nupt.in ea quæ nuper hoc anno 1524. fuit impreſſa, in fol. cxvj.in iij.vbi dictis tribus limitationibus addit alias duas.

REGVLA D.XV.

Ordinarius vnus ex duobus datis in ſimul,poteſt ſententiã interloquutoriam ferre ſine alio. Gloſ.eſt, quæ ſic cõmuniter intelligitur ſecundum Alex. ibi, in col. ij. in l.ſi vni.ff.de re iud.voluit Bald.in l.cum magiſtratus.C.quan.prou.non eſt neceſ.col.fi.

Limita dupliciter ſecundum Alexand.vbi ſupra, quas limitationes tranſcripſit Felin. de Alexand, non faciendo mentionem in c. cauſam matrimonij. de offic.deleg.in princ.

Primò,in interloquutoria habente vim diffinitiuæ:& hæc limitatio fuit Bart.d.l.ſi vni.

Secundò, quia non poteſt talis ordinarius ſine alio citare ad audiendam ſententiam diffinitiuam, vt per eos,vbi ſupra.

REGVLA D.XVI.

Ordinarius vnus ex pluribus procedere poteſt, quia habet inſolidum iuriſdictionem:tenet Bald. in l. j.ff.de offic. proconſul. Abb. in c.prudentiam.ſuper gloſ.verbo,teneatur.de offic.delega.

Limita tripliciter,vt per Felin.ibi, col.j.

REGVLA D.XVII.

Ordinarius poteſt cauſas meri vel mixti imperij delegare ex cauſa infirmitatis, ſicut ex cauſa abſentiæ.Cõmunis eſt concluſio Doct.in l.j.ff.de offi.eius cui mã.eſt iuriſ.& ibi ita dicit cõmuniter teneri Iaſ. in pri.in col.pe.pro qua opinione ipſe aliqua adducit,

cit,licet Fulg.ibi & Roma.aliter ſentiant. Et tu Hiſpane poteris extendere cũ iſta regula l.xviij.tit.iiij. part.iij.quæ quãdo ordinarius vocatur à rege,vel iuſtè abeſſe debet,permittit taliũ cauſarũ delegationẽ.

Amplia dictam cõcluſionem,non ſolũ ſi infirmitas ſit propria ipſius iudicis,imo ſi ſit filiorum vxoris,vel ſuorũ.arg.glo.in c.communis.in verbo,ſuorum.xxiij.diſtinct.quam glo.commendat Abb.in c. querelam. in j. col.de procura.& Alex.in l.quæſitũ. ff. de re iud. & per illam glo.motus ita in ſpecie extendit iſtam regulam Iaſ.in d.l.j.in princ.col.fi.licet non referat prædictos doct. illam commendantes.

Limita quatuor modis,vt per eũdẽ Iaſ.vbi ſupra.

De litera P.

REGVLA D.XVIII.

PACTVM nudum non veſtitur calore iudicij,vt in l.ſiue apud acta. C.de trãſact. & in l.ſi præcedenti.§.Lucius. in verbo, pactus.ff.mandati.

Limita dupliciter, vt per Ripam in l. j. in princ. in col.iij.ff.de verb.oblig.

Primò,vt non procedat in caſibus,quibus pacto nudo promittitur aliquid,quod tendat ad coadiuuandum iudicium: vt puta,de iudicio ſiſti,de iudicato ſoluendo,& de expenſis reſtituendis, quod declarat,vt per eum ibi.

Secundò,limita,in pacto nudo habente implicitã confeſsionem de iuſtitia,ſententia contra ſe lata.

REGVLA D.XIX.

Pactum de litigando coram incompetenti iudice,non facit illum competentem: & paciſcens conuent

uentioni ſtare non cogitur. Text.eſt in l.ſi conuenerit.ff.de iuriſd.omn.iud.

Limita decem modis, vt per Alexand. ibi, col.j. cum ij.ſequent.

REGVLA D.XX.

Pactum initum inter partes vt non liceat appellare, valet.l.j.§.j.ff. à quib. appel. non licet.l.fin.§.fin. C.de temp.app.

Limita dupliciter, vt per Ioan. Crotum in repet. l.nemo poteſt.ff.de leg.j.in col.xxiiij.

Primò, in cauſa criminali. Allegat gl.in l. pactum inter hæredem.ff.de pact.& Bal.in d.§.fin.col.j.

Secundò, in procuratore etiam habẽte mandatũ cum libera. Allegat Bald. vbi ſupra, & Ang.in d.§.j.

REGVLA D.XXI.

Pactum factum ab ingrediente monaſterium de retinendis bonis propriis, non valet, & ingreſſus remanet purus. Gloſ.eſt in auth.ingreſsi. C.de ſacroſ. eccleſ.& in auth.de monachis.§.illud. collat.j. & in l. ſi pater. la j. gloſ.ij.ff.de adopt.& in c.ſolet.xxxij. q. ij. tenet Inno. Hoſtienſ. Ioan. Andr.& Anton.in c.fin. de condi. appoſ. vbi hanc dicit Anton.communem opinio.& idem dicit Imo.c.cum M.de conſtitut. vide omnino Iaſ. qui refert quinque opin. in hoc, & tandem ita concludit in d.authenti.ingreſsi.col.v.cum tribus ſequent.

Limita ſupra ſcriptam communem ſententiam tripliciter, vt per eundem Iaſ.in d.authen.collat.viij. circa fin.& ſequen.

REGVLA D.XXII.

Pactũ de nõ ſuccedẽdo nõ valet. Tex.in l.ex eo.C. de inutil.ſtipul.& in l.cũ donationis.C.de tranſa.&

in l.

in l.fi.C.de pac.& in l.pactum quod dotali.C.de collat. Georgius Natan. in repet. c. quamuis pactum. col.xv.de pact.lib.vj.vbi ponit tres rationes.

Limita ſex modis,vt per eum ibi.

Primò,vbi tale pactum à ſtatuto vel conſuetudine eſſet approbatum. Ita ſingulariter Bald. in l.cum Archimedoram.C.vt in poſ.leg.per c.mulier.& per c.filij. ſi de feudo fuer. contro.inter dom.& agnat. Vide tamen Georg. ibi, qui in contrarium allegat Bald. & moder. Bononienſes, in quorum opinione reſidere videtur,& reſpondet ad fundamenta Bald. in d.l.cum Archimedoram.

Secundò fallit in militibus tendentibus ad bellum,inter quos valet pactum de inuicem ſuccedendo.l.licet.C.de pact.

Tertiò fallit ad pias cauſas ſecundum Bald.ſingulariter in l.fina.C.de pact. quia ſi valet fauore armatæ militiæ,vt prædixi,fortius valebit fauore cœleſtis militiæ.l.milites.cum gloſ.C.locati.& eſt gloſ. in l.miles.§.j.ff.de re iudi.Et vide eundẽ Georg. vbi ſupra,allegantem Roma. pro contraria opinione, & tandem ſaluantem Bald.

Quartò fallit,ſi pactum de ſuccedendo eſt iuratum, ſecũdũ Bal.ſingulariter in c.moribus.ſi de feu. fuer. contr.inter dom. & agnat. Vide tamen Georg. vbi ſupra,dicentem in contrario eſſe veritatem.

Quintò fallit, vbi pater, cui factum eſt pactum de ſuccedendo,inteſtatus decederet, nam inter liberos tale pactum erit ſeruandum : quia inter ipſos non refert quomodo pater, vel per epiſtolam, vel aliter,declaret ſuã voluntatẽ, vt ſecundum illã filij ſuccedant. l.fi.C.fam.erciſ.quod eſt ſingulariter notan

tandum, ſi ponamus, quòd pactum cõtineat filios debere ſuccedere portionibus inæqualibus, & ſic aliter quàm ab inteſtato ſuccesſiſſent, quo caſu filij ex pacto ſuccederent, non autem æquali portione.

Sextò & vltimò fallit, vbi per tale pactum de ſuccedendo, directo non tollitur facultas teſtandi, ſed reſeruatur alia forma diſponendi de bonis, per text. in l. quidam cum filium. iuncta gloſ. magna, circa finem. ff. de verbo. obligat. ſecundum Ludouic. in d. l. ſtipulatio hoc modo. in col. xij.

REGVLA D. XXIII.

✝ Pactum de ſuccedendo non obſtante ingratitudine inter patrem & filium valet. Text. in l. omnimodo. C. de inoffic. teſta. & tenet Georgius Natan in repeti. c. quamuis pactum. de pactis, lib. vj. col. xvij.

Limita tripliciter hanc regulam, vt ibi per eum.

Primò fallit vbi non remitteretur ingratitudo præterita, ſed futura: puta ſi dicatur quòd non obſtante ingratitudine commitenda, filius ſuccedat, patri, quia tale pactum inuitat ad delinquendum, ideo non valet. l. conuenire. ff. de pactis dotal. l. quidam decedens. ff. de adminiſt. tut. c. vt famæ. de ſent. excommu.

Secundò fallit in caſu l. ij. C. de libe. & eorũ liber. vbi liberto propter ingratitudinem in ſeruitutẽ reuocato, non poteſt remitti talis ingratitudo, nec à domino dari libertas, principe inconſulto.

Tertiò fallit, quando non obſtante tali remisſione, virtute delicti commiſsi, ille remanet incapax hæreditatis in genere & iure ſuccedendi, per l. j. C. de hæredib. inſtit. ſecundum. Ioan. de Imo. & Gemi. in d. c. quamuis.

REG

REGVLA D.XXIIII.

† Pactum de hæreditate viuentis non valet. Text. in l.fin.C.de pact.& in l. quidam in iure. §.fin. ff. de donatio.Geor.Natan in repet.c.quāuis.de pact.lib. vj.col.xviij. limita quinque modis vt per eum ibi.

Primò ſi ille de cuius hęreditate agitur conſentiret.d.l.fin.dummodo in tali conſenſu perſeueret vſque ad mortem,vt ibi.

Secundò fallit,vbi fieret pactum ſuper hæreditate incerti hominis.l.iij.ff.pro ſocio.

Tertiò fallit, vbi tale pactum diſponendi de hæreditate fieret in cōſequentiam alterius contractus liciti præcedentis.l.ſi ſeruum.in prin.ff.de act.empt.

Quartò fallit, vbi fieret tale pactum ad liberandum paciſcentem:puta pater habet multos creditores,filius in vita patris dat certū quid creditoribus, hoc pacto, quòd ipſum non moleſtent,ſi contingat eum ſuccedere patri.l.& eum.§.filius. ff. de pactis.

Quintò fallit,vbi talis hæreditas veniret acceſſoriè:puta vēdo hæreditatem,in qua erat annexa ſubſtitutio pupillaris,ad quam venditor ſperabat venire ex pupillari, certè in hac venditione hæreditatis poteſt fieri pactum de hæreditate pupilli viuentis, quæ venit acceſſoriè. l. ij.§.illud. in verſic. planè. in verbo,maximè.ff. de hæred.vel act.vend. & ita Bal. in d.l.fin. Vide tamen eum ibi, qui cōtra hanc limitationem facit ponderationem quandam, & cogitandum relinquit.

REGVLA D. XXV.

† Papa ex cauſa poteſt interpretari ius diuinum, conſtitutione vel reſcripto, licet non in totū tollere.text.in cap.licet.de feriis.& in Clem.præſenti. de

cenſib. & in c. quanquam. de cenſib. in vj. & in c. nõ minus. de immu. eccleſ. Ioan. And. in c. cum ad monaſterium. de ſtat. monac. & in regula ſemel Deo. de regul. iur. in vj. Felin. vbi plura, & ibi referens ſanctum Thomam in c. quæ in eccleſiarum. de conſtit. col. v. num. xix.

Limita tripliciter per Philip. Dec. in d. c. quæ in eccleſiarum. num. xv. col. v.

REGVLA D. XXVI.

✝ Papa reſtituit famæ clericos, & laicos ſubditos, alios verò non. Innoc. & communiter omnes notãt in c. cum te. de re iud. Archid. & Dom. in §. hinc colligitur. ij. quæſt. iij. ſanctus Thomas ij. ij. q. lxviij. artic. vlt. in fin.

Limita hãc regulam duobus modis, vt per Felin. d. c. cum te. iiij. col.

Primò, niſi caſu quo Papa indigeat iſto infamato ad clericatum, quo ordinato, ceſſat infamia.

Secundò limita, niſi reſtituat laicum non recognoſcentem ſuperiorem in temporalibus.

REGVLA D. XXVII.

Papa poteſt diſpenſare ſuper quolibet iuramẽto, per viam commutationis, diſpenſationis, vel totalis relaxationis. Iſta concluſio deſcribitur à Felin. in c. ij. col. vj. de ſponſa. pro qua refert Specul. S. Thom. Cardi. Archid. Floren. Ant. Imol. & Abb. in c. quanto. de iureiur. & plures alios.

Limita hanc concluſionem tribus modis notabilibus, vt per Felin. vbi ſupra, in vij. & viij. colum. quam prius tripliciter declarat, & optimè loquitur in materia.

REGVLA D. XXVIII.

† Papæ autoritas in iuramento, regulariter cenſetur excepta.c.venientes.de iureiur.docto. omnes in c.conſtitutus.de reſcript.vbi Felin.col.v. ponit aliqua dicta,quæ infert ex hac regula.

Amplia tripliciter, & limita quadruplicitur, vt per eum ibi, cum duabus ſequen.

REGVLA D. XXIX.

Partis,ſeu portionis appellatione,in dubio,intelligitur de dimidia.text.eſt in l.nomen filiarũ.§.portionis.ff.de verb.ſigni.glo.in l.etiam.ff.de vſufruct.

Limita primò,niſi iungatur cum aliquo termino denotante minorem portionem,quia tunc illã tantum includit.Ita limitat Philip.c.ij.§.ſtatuimus. de deci.lib.vj.per text. ibi, in princ.

Secũdò limita,niſi verbum pars, vel portio, iungatur cum dictione aliqua, quia tunc verificatur in qualibet parte:vt eſt gloſ. ſingula. in Clem.j. in verbo aut earum parte.de for. comp. quam dicit menti tenendam Abb.in c.ſuper eo.de eo qui cog.conſan. vxoris ſuæ. commendat etiam Corſet.in ſuis ſingu. in ſingul. pars.dicit ſingularem Philip.vbi ſupra,& Felin.in cap.ſignificantibus.in vj. col. de libe. obla. poſt Abb.in c.paſtoralis.de offic. delega. ex quo ſic limitatur prædicta regula,& vide Iaſo.in l.j.col.iij. C.de pact.vbi refert aliquos docto. illam commendantes, & ibi ponderat vnum text. nouiter contra eam,vide eundem Iaſ. in l.generaliter.§.cum autem. col.iiij.C.de inſtit.& ſubſtit.vbi etiam alios refert, & ponderat alium text.cõtra eam.Quam limitationem ſubintellige, quando ſubiecta materia patitur, quòd verbum pars, iunctum verbo, aliqua, poſſit

probabiliter ad quamlibet partem referri quæcũq; ſit: ſecus ſi non patiatur. Ita intelligit Socin. conſil. liij. in iiij. vol. in iiij. col. in fin.

Tertiò limita ex gloſ. iij. in c. maiores. xvj. q. vij. quæ dicit, quòd ſi aliquis debet partiri, non intelligitur de dimidia, ſecus ſi debet pars dari. Ita reſtringit Felin. vbi ſupra, in d. vj. col.

Quartò limita, niſi petantur duæ partes, quia nõ intelligitur de duabus dimidiis, ſed de duabus partibus reſpectu tertiæ: notat Domi. poſt Ancha. in c. indemnitatibus. §. ſi verò. per illum text. de elect. in vj. Ita limitat Felin. in d. vj. col. quem vide: & vide Corſe. in ſingul. ſupra alleg.

Quintò limita, niſi ex mente loquentis appareat, quòd appellatione partis, intendit includere minorem partem dimidiæ, vt probat text. in c. j. de ſenten. excom. in vj. ſecundum Domi. quem refert Philip. in d. §. ſtatuimus.

Sextò limita, quia ratione incertitudinis quãdoque comprehenditur totum, appellatione partis, vt in l. vxori, in princ. ff. de leg. iij. vbi dicitur, quòd ſi teſtator legat vxori domus partem, in qua morari conſueuit, & teſtator tam tempore teſtamẽti, quàm mortis, totam domum in vſu habuit, tunc tota domus debetur ratione incertitudinis, ſecundum glo. ibi. Ita limitat Philip. vt ſupra.

REGVLA D. XXX.

Partem non facit, is qui non admittitur ad partem, nec admitti ſperatur, ideo non impeditur ius accreſcendi: vt in l. planè. §. ſi duobus. ff. de leg. j.

Limita ſex modis, vt per Ioan. Crotum in repet. l. re coniuncti. in col. xx. cũ duabus ſeq. ff. de leg. iij.

REGV

REGVLA D.XXXI.

Partis quo ad partem idem iuris eſt, quod & de toto quo ad totũ:vt in l.quæ de tota.ff.de rei vend. & in l.an pars.& ibi Bart.ff.pro derelict.& in l.ſi ſeruus eius.& ibi moderni.ff.de acquir. hæred. & in c. paſtoralis.in prin.de offic.deleg.& vide glo.quæ allegat iura pro & contra in l.qui ſcit. ff.de vſur.

Amplia dupliciter,& limita ſex modis,vt per Iaſon.in l.qui ſine.ff.de condi. ſine cauſa. & vide Decium in l.cuius effectus.ff.de regu.iuris.vbi ampliat tripliciter,& limitat quatuor modis.& Nico. Euerardũ in ſuis Topicis iuris ciuilis, in parte, locus à parte in totum. vbi vnam ampliationẽ, & quatuor limitationes deſcribit.

REGVLA D.XXXII.

Patris ſola præſentiá, ſiue alterius, cui reuerentiá debetur,non inducit iuſtum metum reuerentialem, ad reſcindendum actum, niſi probentur minæ, vel verba præcedẽtia.Bart.in l.j.§.qui onerandæ.ff.quare. actio non datur. & ibi Angel. idem Bart.in l. ad inuidiam.C.quod met.cauſ.& doct. in l. interpoſitas.C.de tranſactio. facit quod notat Abb.loquẽdo in matrimonio,in c.veniens. lo j.de ſponſ.Et de mariti reuerentia,ita not.Pet.de Rauen.in ſuo alphab. aureo,in fol. cxvj. in col.ij. in fin.referendo Bart.in d. l.ad inuidiam.

Limita hanc cõcluſionem quadrupliciter, vt per Georg.Natan in repetit. c. quamuis pactum.col.xj. poſt medium.& in ſequen.de pactis.lib.vj.

REGVLA D.XXXIII.

Pater ſi inſtrumento donationis confiteatur ſe recepiſſe ſeruitia à filio, non ſtatur in hoc eius con-

feſsioni, ſed oportet quòd benemerita, ſeu ſeruitia probentur. Gloſ. eſt ſingul. quæ ad hoc commendatur ibi, in l. ſi donatione. C. de collat. & ponit Ioan. Lupus in repet. rubr. de don. inter vir. & vxor. fol. xxvj. col. ij. in prin. verſ. ſed quarũ. glo. not. etiã Iaſ. ibi, in col. iiij. vbi ad hoc aſsignat duplicẽ rationẽ.

Limita tripliciter, vt per eundem Iaſ. in duabus col. ſeq. vbi ſupra. Et vide eundem Iaſo. in l. frater à fratre. in col. xx. in lectu. ff. de cõdict. indeb. vbi huic regulæ ſcripſit tres limitationes, quæ omnes continentur in j. & ij. limitationibus deſcriptis per eum in d. l. ſi donatione.

REGVLA D. XXXIIII.

Pater nõ poteſt committere alteri, vt occidat filiam ſuam adulterantem, ſeu adulteram: tenet Bald. in l. accuſationibus. C. quod met. cauſ. & in l. ad officium. C. comm. diuid. & Paul. in l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſolut. matri. facit doctrina à me deſcripta in meis doctrinis magiſtralibus, doctrina incipien. vindictam facere.

Limita, niſi pater hoc demandaret filiis ſuis: tenet Bart. in l. non ſolum. §. ſi mandato. ff. de iniur. Salic. in l. Gracchus. C. ad l. Iuliam de adult. quibus aſſentitur Felin. in c. ſi verò. lo j. in col. j. verſi. limita. de ſententia excom.

REGVLA D. XXXV.

Pater poteſt cogi obligare ſe & ſua bona pro reſtitutione dotis mulieris, cum qua filius eſt matrimonium contracturus, vbi aliàs nõ poſſet commodè cum alia, vel illa contrahere, in loco vbi non eſt in obſeruãtia, quòd pater teneatur ad cõſtituendã donationem propter nuptias: voluit Bar. in l. ſi cum dotem.

dotem.§. transgrediamur. ff.ſolut.matrim.vbi vide Imo. Roma.Paul.de Caſtro,& Alex.in j.col. de qua materia vide notabiliter per egregium doctorem noſtrum Hiſpanum Ioannem Lupum in repet.rubr. de donatio.inter vir.& vxor.fol.xj. col.j.cum quatuor ſequentibus.

Limita iſtam cóclusionem ſex modis, vt per Bal. Nouellum in tract.de dote.in fol.xvj.col. iiij.verſi. infertur ex prædictis. cum ſequenti col.

REGVLA D. XXXVI.

† Pater tenetur pro filio, quatenus eſt in peculio. l. quod ſi Epheſi.ff.de eo quod certo loco.vt declarat Zaſius in loco infra citando.

Amplia vno modo hanc conclusionem, & limita ſex modis,vt per Vldar. Zaſ.in §.actiones. Inſtit. de actio.col.xcij.ad fin.cum ſeq.& princ.ſeq.

REGVLA D. XXXVII.

Pecunia non eſt de rebus, quæ ſeruando ſeruári poſſunt:ex quo ſequitur ꝙ poteſt ſine iudicis decreto alienari.glo.eſt ſing.in l.j.§.fuit queſitú.in verbo, neceſſaria nó eſt. verſ. ſed hoc nó reperitur in adulto.ff.ad Treb.quá reputat vnicá, ſingularé,& alibi non reperiri Bal.in l.ſi curatorem habés. C.de in integ.reſti.mino. & in l.ſed ſi ex ſtipulatu.ff. de verb. obliga. & eſt peregrina,ſecundum Bald.in l.j.circa princ.ff.de reb.cor.Similes tamen allegat Iaſ. in d.§. fuit quæſitum.col.vj.in princ. vbi refert plures qui tenent cum d.gloſ.Et eam confirmat,& defendit.

Limita duobus modis, vt per Iaſo.in dict.§. fuit quæſitum.dicta col. vj.

REGVLA D. XXXVIII.

Pœna impoſita pro cótumacia, regulatur ſecun-

milites.ff.eo.vbi imponitur commentarienſi pœna corporalis,licet tantum propter ſuam culpam,& ſine dolo incarceratus aufugerit.Ita limitat Ang.in d. l. lege Cornelia. & ibi Hippol.in j. col. & Iaſ.in d. col.v.& Iacobus Boullenc.in repeti.§.famoſos.l.capitalium.ff.de pœnis.fol.xlv.col.ij.

Secundò limita in Caſtellano,ſiue arcis cuſtode, quia talis capite punitur,ſiue dolo,ſiue culpa perdat arcē.Notat Oldra.conſi.xcij.incip.Rex habebat arcem. & Bald. in l.ad commentarienſem.ff.de cuſto. reo.quos refert & ſequitur Iaſ. in d.col.v.

Tertiò fallit in caſu ſingulari l.ſi quis aliquid.§. qui abortionis.ff.de pœnis.videlicet in eo qui abortionis,aut amatorium poculum dat, quia talis, etſi ſine dolo dederit,vltimo ſupplicio punitur:ſecus tamen ſi mulieri vt conciperet medicamentum dederit, quo ſumpto mortua fuit, vt in l.iij.§.adiectio. verſic.ſed ex ſenatuſconſulto. ff. ad l.Corne.de ſica. Ratio diuerſitatis ſecūdum Bar. & Hipp.in d. §.adiectio. eſt, quia primo caſu dabat operā rei illicitæ, ſecūdo verò licitæ:& iſtam limitationem,ponit etiā Iacob.vbi ſupra,in d.repetitio.§.famoſos.

Quartò fallit in caſu l.penul.ff.de incen.rui.nau. ſecundum Ang.in d.l.lege Cornelia.quem ibi ſequitur Hippo.col.j.Ita etiam limitat Iacob.in dicta repetitio.vbi allegando l.qui ædes.in d.tit. de incend. rui.nau.in j.limitatione ad iſtam regulā, dicit quòd hoc fallit quotieſcunque is contra quem competit actio ex delicto culpa commiſſo, non habet in ære, quia tunc poteſt puniri in corpore, licet culpa & non dolo deliquerit.

Quintò fallit in medico imperito, qui aſſerit ſe

peritum,ſi eius imperitia moriatur infirmus:quia talis punitur pœna corporali. Ita ſingulariter tenet Floria.in l.idem iuris. §. mulionem. ff. ad l. Aquiliã. ad quod allegat gloſſ.in l. ij. ff. quod quiſque iur. quod ſequitur Hippol.in d.col.j.

Sextò fallit in aſſeſſore imperito qui allegat ſe peritũ,qui fecit aliquẽ indebitè perire: not.Floria.in quadã ſua diſputatione incipien. inquiſitus de crimine capitali,& ſequitur Hippoly.vbi ſupra.

Septimò fallit in caſu l. quoniã multa.C.ad l.Iul. de vi pub.ſecundũ Floria.& Hipp.vbi ſupra.Et hãc etiam limitationem ſequitur Iaco.in loco prçalleg.

Octauò fallit in caſu l.omne delictũ.§.exploratores,& §. qui in aciem. & in §.ſed ſi caligatus.ff.de re mili.ſecundũ eoſdem vbi ſupra.Vide eundem Hipp. vbi aliquos ex prædictis caſibus ponit in l. iij.§.diuus.col.pen.ff.ad leg.Cornel.de ſica.

Nonò fallit in dicto Bart.in l.iuſte poſsidet.in fi. ff.de acquir.poſſeſ.vt refert Hippo.in d.col.j.

Decimò limita,quãdo ex lata culpa oritur dolus à lege præſumptus,nam tũc ex culpa quis incidit in pœnã l.Corne.de ſica.Ita limitat Iac.in d.repe.in vlt. limitatione ad hanc regulam , vbi vide exemplum.

REGVLA D.XLI.

Pœna capitalis vbicunque à lege vel ſtatuto imponitur,non debet imponi actualis amputatio capitis. Gloſ. eſt ſingul. in l.j. C.ne Chriſtia.mancip.per quam ita tenet Anan. in c. qualiter.el ij.de accuſat. quã glo.dicit ad hoc ſingularẽ Ioan.de Villemati,de Fortia in repet.l.diuus. ff. ad leg. Cornel. de ſicar.in colum.vij.vbi refert aliquos idem firmantes. Quod procedit,etiam ſi ſtatutum diceret,pœna capitis. Ita

tenet

tenet Io. And.poſt Gofre.& Hoſt.in c.quãto, ſuper gl.j. de iureiu.& ſequitur ibi Imo.& in l.ij.ff.de pu. iu. Ana.in c.j.in iij.col.de homic. & ſupra dicta etiã ſequitur Iaſ.vbi plures ad hoc refert in l.tranſigere. col.fi.C.de tranſact. prope fi.& vide eundẽ Iaſ.in l.ſi quis iniquum.§.hæc pœna.ff.quod quiſq; iur.col.j.

Limita primò,niſi aliter conſtaret de mente ſtatuentium: puta quia diceret ſtatutum quòd anima ſeparetur à corpore. Ita reſtringit Felin.in d.c.qualiter. el ij. in fin. col. referendo ibi Marian.Socin. Sed iſta reſtrictio (ſalua eorum autoritate) non deſeruit de aliquo dubio,& eſt aperte impertinens ad regulam ſupra ſcriptam.

Secundò limita, niſi ſtatutum imponeret dictam pœnam eodem caſu,quo imponit ius commune pœnam mortis:quia cum ſtatutum interpretur ſecundũ ius commune, vt in c. cum dilectus. de conſuet. ſi ſimpliciter loquitur,interpretabitur de pœna mortis.Ita Felin.poſt Maria.vbi ſupra. Facit etiam vltra eos text.in c.cum dilectus.de cleri.non reſid. & quæ per eum not.Alexã.in l. fi.§.in computatione.in iiij. col.verſ.in eadem ibi.C.de iure deliber.

Tertiò limita, niſi lex vel ſtatutum exprimeret alias pœnas mortis,& poſtea nominet pœnam capitis: quia tunc intelligitur de morte naturali. Hoc probat text.cum gloſ.in l.relegati.ff.de pœnis.quam limitationem deſcribit Felin. in d. col. fin. Et ego eam arbitrarer intelligendam, quando caſus cui tale ſtatutum infligit pœnam capitis,eſſet ſimilis aliis, quibus impoſuit pœnam mortis:quia ſi eſſet diſpar, tunc etiam procederet regula noſtra, propter caſuum diſsimilitudinem.

Quar

Quartò limita, niſi lex dicens, capite puniatur, declaretur per alias leges quòd intelligatur de morte naturali: probatur in l.iacularij. §.ſunt quidam. ff.de extraord.crim.& in l. j.ff.eodem. & in l.j.C.de eunuchis.& in l.præſenti.C.de his qui ad eccleſ.cõfu.& in l.nemo.C.de maleſ.Ita reſtringit Felin.in d. colum.fi.quem vide,quia aliqua refert contra iſtam regulam,quibus tandem ſatisfacit.

REGVLA D.XLII.

Pœnam vbi epiſcopus imponit, licet poſsit eam retinere,honeſtius tamen pro euitãda ſuſpicione cu piditatis, in piũ caſum deputabit. Abb.in c.de cauſis.de offic.deleg.& in c.cæterùm.de offic.ordin.tenent plures alij,quos ibi col.iij.allegat Felin.

Limita dupliciter,vt per eum ibi.

REGVLA D.XLIII.

Pœnam ipſo facto iura imponentia,nunquã habẽt locum, niſi præcedat declaratio,quòd quis eam incurrerit:not. Domin.in c.j.de homic.in vj.§.fi.col. v. quem refert Felin. in c. cum non ab homine.de iudic.in v.col.vbi pro hoc aliqua exempla ſubiungit: de qua materia vide latè per Hipp. in rub. ff.ad leg.Cornel.de falſ.col.iij.cum tribus ſequent.

Limita quatuor modis, vt per Feli.vbi ſupra,& eũdẽ Feli.in c.j.de cõſti.col.xij.nu.45.& in c.præterea.de ſpõ.col.j.num.2.quos referre iuuat in ſumma.

Primò, niſi factũ eſſet adeò notoriũ,quòd nulla opus ſit declaratione, quia tunc ipſo facto pœna eſt incurſa:tenet Abb.in d.c.cum non ab homine.& alij per Felin. relati vbi ſupra. Vide Hippo. circa hanc limitationem in d.rubr.vij.colum.

Secundò limita, quando factum & qualitas iam

ader

aderant ante inchoatũ iudicium,tunc nõ requiritur declaratio,ſecus ſi cõpetit,& adſit iam inchoata lite: notat Io. And.in additio.ad Specul.in rubri. de appella.in fi.& alij relati per Felin.in d.col.v.

Tertiò limita, niſi agatur de pœnis. trahentibus ſecum executionem, quia in iſtis non requiritur declaratio : notat Domini. in c.felicis. de pœnis, lib. vj. colum. iij. vide Felin.vbi ſupra, quia contra hoc aliqua adducit.

Quartò limita in caſu c. periculũ. §.præterea.de electio.lib.vj.ſecundum Felin.vbi ſupra,quem vide.

REGVLA D.XLIIII.

Pœna vbi imponitur à lege poſitiua, non eſt ſoluenda in foro conſcientiæ.Gloſ.eſt ſingula.in c.fraternitatis xij. q. ij. in gloſ.fina.in fi.quam dicit non alibi Abb.in c.j.de conſtit. antepe.col.Commendat etiam idem Abb. in c. ſi egreſſus,de iniuriis.idem in c.ſuam.de pœnis.pro qua gloſ. vide omnino Feli.in d.c.j.de conſti. in xij. col.cum duabus ſequentibus, vbi refert plura dicta notanda, quæ doctores illius gloſſ.argumento ſcripſere.

Limita qinque modis, vt per eundem Felin.vbi ſupra:quas etiam limitationes reſcripſit in c.audiuimus.de ſimonia.

REGVLA D.XLV.

Pœna pecuniaria ſimpliciter à lege impoſita propter delictũ, applicatur fiſco,vbi lex introducit accuſationẽ:notat Abb.in rub.de iud.qui allegat.tex. in l.multarũ.C.de modo multan.& ibi etiam Philip. Decius,qui allegat text.in c.j. quæ ſunt regalia.

Amplia dupliciter,ac limita aliis duobus modis, vt per Ioan.Franc.de Ripa.in dicta rub.de iudic. in antep

antepen. colum. qui prius impugnat iura allegata à dictis doctoribus pro regula.

REGVLA D. XLVI.

Pœnā pecuniariā poteſt iudex eccleſiaſticus imponere, ſi illa magis timetur. Abb. firmat poſt Hoſti. & Io. An. in c. cæterū. de off. ord. idē Abb. in c. de cauſis. vl. notabili, de off. deleg. & ibi etiā pe. col. colligit eā Feli. vbi plura circa eam in d. c. cæterùm. in princip.

Limita quatuor modis, vt per eum ibi, col. ij.

REGVLA D. XLVI.

Pœnis impoſitis alternatiuè à lege, iudicis non rei, eſt electio. Gloſ. in c. ſicut Iudæi. de Iudæ. in glo. fin. & in c. à crapula. de vita & honeſt. cleric. & in c. fraternitatis. xxxiiij. diſtinct. vbi Domi. gloſ. & Archid. in ſumma. xj. q. ij. tenet Bald. qui notabiliter loquitur in materia. in l. cunctos populos. in col. v. verſic. vlterius oppono. C. de ſacroſ. eccl. & in l. conuenticulam. in iij. colum. C. de epiſc. & cler. & vide notab. diſtinct. quam facit Cepola in repet. l. ſi fugitiui. C. de ſeru. fugit. in col. xij. cum duabus ſequen. in impreſsione parua facta Lugduni.

Limita ſeptem modis, vt per Felin. in d. c. ſicut Iudæi. ij. colum. à verſic. in gloſ. fin. vſque ad fin. qui notabiliter & latè loquitur.

REGVLA D. XLVIII.

Pœnalis diſpoſitio nullā temporis præfinitionem tacitè vel expreſsè cōtinens, in dubio cēſetur perpetua. Caſus eſt in l. ſeruus. C. de pœn. vbi Cy. Bar. Bal. Sali. bonus tex. in l. fina. C. vt lite penden. & alia plura allegat Felin. in loco infra allegando.

Limita hanc concluſionem tripliciter, vt per Feli, in c. ex literis. de conſtit. col. viij.

REGVLA D.XLIX.

† Pœnitere licet eum, qui impleuit in contractibus innominatis, ſecus in nominatis. Text.eſt in l.ſi pecuniam.de condi.cauſ.data.

Limita hanc concluſionem terdecim modis, vt per Iaſ.d.l.ſi pecuniam.j.& ij.col.

REGVLA D.L.

Penſio, vel merces augetur, vbi augmentum rei eſt in bonitate, ſeu redditu, & intrinſecum. Hanc regulam firmat Alber. Bruni in tracta.de augment. & dimi.monet. fol.xiiij.col.iiij. verſi.decimaquarta concluſio.quā limitat vndecim modis in tribus col. ſequent. periti in arte. vide ſupra, in verbo, medici.

REGVLA D.LI.

† Perpetua ſunt ad excipiēdū, quæ tēporalia ad agēdū. Tex.eſt in l. purè.§.fi.ff.de dol.except.cum aliis.

Limita iſtā regulam quinque modis, vt per Feli.in c.ſi autem.col.iiij. verſ.temporalia.de reſcript.

REGVLA D.LII.

† Perſonæ induſtria tūc cenſetur electa, vbi cōmittur factum, quod per alium non poteſt expediri. Text.eſt in l.inter artifices. ff.de ſolut. Bart.per text. ibi in l.fideicommiſſa.§.j.ff.de leg.ij.

Limita dupliciter, vt per Felin. in c.fi.§.is autem. de offic.del.

REGVLA D.LIII.

Perſonalis citatio requiritur, nec ſufficit ad domum, in monitione quæ requiritur ad excommunicationem inferendam. Sententia eſt ſing. Innó.in c.fin.de eo qui mitt. in poſſeſ.cauſ. rei ſer.ante medium.ſequitur Rota in deci.xiij.tit. de ſent. excom. in antiq.& in vij.eiuſdem tit.in nouis.

Limita dupliciter, vt per Felin.in c.cùm ſit Romana.de appel.in col.v.

Primò, niſi agatur de reintrudendo in eandem excommunicationem male abſolutum, quia tunc valet citatio per audientiam, licet perſonaliter non apprehendatur. Alleg.d.deciſ.vij.

Secũdò fallit, niſi appareat quòd citatio male exequuta, & ſic facta ad domum, induxit notitiam citato, quia fortè miſit procuratorem; quia tunc inepta exequutio non nocet, quod reputat ſolenne.

REGVLA D. LIIII.

† Petitio hæreditatis, eſt actio bonæ fidei. §.actionum. vbi not. Faber & omnes, Inſtit.de act. ibi Iaſ. ponit ſubtilem rationem, quare fuerat dubitatum ante illius §.æditionem apud antiquos.

Limita nouiſſimè quatuor modis, vt per Vldar. Zaſi.in d.§.actionum.col.clxxxiiij.& clxxxv.

REGVLA D. LV.

Populus habens iuriſdictionem præſcriptam, vel conceſſam à principe, poteſt per ſe facere ſtatuta, nec requiritur confirmatio ſuperioris. Colligitur iſta concluſio ex traditis per Bart.in l.omnes populi.ff.de iuſt.& iure.

Limita, niſi princeps in ciuitate eſſet, quia tunc non valerent ſtatuta populi, ſine principis confirmatione. Ita tenet Bald. in l. humanum. iiij.notabili, per illum text. C. de leg. & in l. priuatorum.C.de iuriſdi.omn.iud.& in l.fin.poſt Cyn. eod. tit.refert Iaſ.in d.l.omnes.in lect.j.in col.pen.in fin. per quod ſic limitat prædictam regulam.

REGVLA D. LVI.

Populus carens iuriſdictione, poteſt condere ſtatuta

tuta ſuper adminiſtratione rerum ſuarū. Doctrina eſt, quæ colligitur ex dictis per Bart. in d.l. omnes populi.ff. de iuſti. & iure.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. ibi, in j. lect. col. fi.

REGVLA D.LVII.

Poſſeſſor quilibet habens titu. verum, vel putatiuum cauſarum, etiam in iuſto errore præſumitur bonæ fidei. Hanc regulam elicit ex dictis per eum Bal. in tract. de præſcript. in repe.l. Celſus.ff. de vſucap. in col. xxxvj. qui eam ampliat vnico modo, & dupliciter reſtringit.

REGVLA D.LVIII.

✝ Poſſeſſor qlibet in dubio pręſumitur bonæ fidei.

Limita quindecim modis, vt per Pet. de Vbal. in repe.c. ſi diligenti. de præſcrip. in col. v. & vj. in j. vol. repetitionum iuris canonici.

REGVLA D.LIX.

Poſſeſsio præſumitur de præſenti ex poſſeſsione de præterito: tenent Abb. & docto. in c. cum ad ſedem. de reſtit. ſpol. Barto. & alij in l. ſiue poſsidetis. C. de proba.

Amplia primò etiam in poſſeſsione rei mobilis: Abb. in d.c. cum ad ſedem.

Secundò, etiam ſi conſtaret quòd medio tempore aliquis fuiſſet in poſſeſsione.

Tertiò, etiam ſi pro forma requireretur determinata probatio certi temporis, quia adhuc ſufficeret talis præſumpta probatio.

Limita primò, dūmodo allegetur, quia licet pręſumatur, tamē debet allegari, vt dicimus, in bona fide.

Secundò limita, dūmodo de poſſeſsione antiqua conſtet aliter, quàm per confeſsionem aduerſarij,

t

quia aliàs confeſsio extenderetur contra confitentem:quod eſſe non debet.

Tertiò limita,quãdo quis ſe fundat in poſſeſsione propria:ſecus ſi in poſſeſsione tertij, ad elidẽdam intentionem aduerſarij.

Quartò,quando ille qui allegat continuationem poſſeſsionis de præterito in præſens tempus, poſsidet de præſenti, aliàs ſecus. Et ſupradictas ampliationes,& reſtrictiones,ponit Ioan.Franc. de Rip. in c.cum eccleſia Sutrina.de cauſa poſſ. & prop.in col. viij.per totam.

REGVLA D.LX.

✝ Poſſeſsionem alterius ingrediens autoritate iudicis inualida,non excuſatur à pœna legis. Text. in c. cum cauſa.de offi.deleg. & in §.hac actione. inſtit. vi bon.rapto.& in l.his demum,ff.eo.tit.Bar.in l.iuſte. ff.de acquir.poſſ.

Limita iſtam regulam tripliciter,vt per Felin.d.c. cum cauſa.col.ij.num.4.

REGVLA D.LXI.

✝ Poſſeſsionem propria autoritate quis capere non poteſt,etiam ex titulo,quem in re iuſtè habet. Text. in l.fin.ff.quor.lega.& in l.nec ex vera. C. de acquir. poſſ.& in l.ſi ex ſtipulatione.& in l.ſi.eo.tit.

Limita quinque modis, vt per Iaſ.in d.l.ſi ex ſtipulatione.col.j.

REGVLA D.LXII.

Poſſeſsio rerum hæreditariarum,in hæredem niſi mediante apprehenſione non tranſit. Text. eſt in l. cum hæredes.ff.de acquir.poſſ.& in l.j.§.Scæuola.ff. ſi quis teſta.li.eſſe iuſ.fue.

Limita primò,niſi ſit ſtatutum,vel decretũ diſponens

nens quòd poſſeſsio defuncti in hærede continuetur ipſo iure, ac ſi eſſet apprehenſa: tenent Pau. & Alex. in l. ſi ſorori. C. de iur. delib. & ſic limitat ibi hoc Iaſ. in j. col. Ratio huius eſt, quia lex, vel ſtatutum poteſt abſq; vlla apprehenſione, vel abſque vllo alio facto transferre poſſeſsionē ipſo iure, ſicut dominiū. Tex. eſt, de quo ibi exclamat Bar. in l. raptores. C. de epiſc. & cler. & iſta eſt communis opinio, vt firmat Iaſ. refe rendo Alex. in l. j. col. pe. C. commu. de leg. vbi refert plures huic opinioni aſſentientes, & reprobat Bald. ibi, qui aliter ſentit. Sublimita tamē ſupradictā reſtrictionem, niſi mortuo defuncto poſſeſsio eſſet ab alio apprehenſa, quia tūc impediretur illa ficta conti nuatio inducta à ſtatuto, vel decreto: quod voluit Cuma. in loco per Iaſo. deſcripto in d. l. ſi ſorori. qui refert etiam Alex. idem tenentem, & allegat glo. pro hoc à nemine allegatam. Et nota quòd hæres virtute talis ſtatuti, ſi ageret poſſeſſorio recuperandæ, ea ſu quo ab alio res eſſet poſſeſſa, ſuccumberet. Ita Iaſ. in d. l. ſi ſorori. col. fi. referendo Bal. Io. Fab. & Alex. in variis locis hoc firmantes.

Secundò limita in bonis feudalibus, quorum poſ ſeſsio ſine apprehenſione tranſit ad filium, vt voluit ſingulariter Bal. in l. cum antiquioribus. in vj. col. C. de iure delib. verſic. decimò. quem refert Iaſ. in d. l. ſo rori. in d. fi. col.

Tertiò limita in ſuis hæredibus, quia in his poſſeſsio, ſicut dominium continuatur ſine apprehenſione. Gloſ. eſt in l. in ſuis. ff. de lib. & poſth. alia in §. ſui. inſti. de hære. quali. & diffe. Contrariū tenet Bar. in d. l. in ſuis. per glo. contrariam in l. cum miles. ff. ex quibus cauſis ma. cum qua concordat gloſſ. in l. cum

hæredes.in prin.ff.de acquir.poſſ.vbi hoc tenet Bar. & alij ſequuntur, de quo ibi per Franc.de Are. in ij. col.& per Alex.in iij.& ita communiter tenetur: & ſic iſta fallentia non eſt vera, nec intentio. gloſ.in d. l.in ſuis.fuit hoc dicere, prout ibi eam defendit Iaſ. iiij.colum.

REGVLA D.LXIII.

Poſſeſsio ſi eſt antiqua,pro titulo beneficij præſumitur, ideo poſsidens non cogitur oſtendere. Illud voluit Imo.in c.illud.de præſum. Ange.& Bald.in l. qui in aliena.§.quòd ſi adierit. ff.de acquir.hære.tradit iſtam concluſionem Feli.vbi pro ea plures refert in c.licet Heli.de ſimo.col.iiij.verſi.tertia concluſio. Sequitur etiam hanc concluſionem Iaſ. in d.l. qui in aliena.in princ.in col.vij.in prin.vbi aliqua colligit, quæ operatur diuturnitas temporis: de quo etiam per eundem in l.cum aliquis. in col.ij. C.de iure delib.& per Feli. in c. Albericus.de teſtib. per Hippol. in repe.rub.C.de prob.in iiij.col.

Limita quatuor modis,vt per eũdẽ Fel.vbi ſupra.

Poſſeſsio.vide infra,in verbo,traditio,

REGVLA D.LXIIII.

✝ Poſitio tota nõ debet negari,ſed admitti pars vera:quia petens totum , non videtur excludere partẽ, Hanc concluſionem ponit Feli. in c. nam concupiſcentiam.de conſti.col.fi. poſt Anto. Imo.& docto, gloſ. magna in c.ij.de confeſ.lib.vj.& in c, præſentium.verbo,ſigillatim.de teſti.eo.lib.

Limita hanc concluſionem tripliciter,vt per Fel. vbi ſupra.

REGVLA D.LXV.

Poſitionibus reſpondere nolẽs, habetur pro confeſſo

feſſo tribus concurrentibus. Primò, quòd poſitiones ſint ſibi lectæ,& datæ intelligi. Secũdò,quòd ſit iuſſus & monitus reſpondere à iudice in præſentia, & non per nuntium. Tertiò quòd abſq; rationabili cauſa recuſet reſpõdere. Probatur iſta regula ex tex. & gloſſ.in c.ſi poſt præſtitum.de iureiur. in vj.& ex notatis per Bal.in l.fi. §.quòd ſi actor. C.de iura.cal. & tradit eam Fran.Curt. in loco infra allegando. Et vide l.j.tit.iiij.lib.iij.in ordin.regal.

Limita hanc concluſionem ſeptem modis, vt per Fran.Cur.in tract.poſitionum & interrogationum. in col.iiij.& ille tractatus habetur in j.volu. Tractatuum: quas limitationes,(quia vtilis eſt materia) in ſumma libet tranſcribere.

Primò fallit in beneficialibus & ſpiritualibus.

Secundò in criminalibus:de quo vide Spec.in tit. de poſitionibus.§.ſeptimò videndum. in fi. Bar.in l. Marcellus.§.j.ff. re amo. Abb. poſt Innoc. in c.ij.de confeſſ. Feli. remiſsiuè in c.cum dilecti. in ij.col. de accuſa. Alex.& Iaſ.remiſsiuè in l.qui iuraſſe.§.ſi pater.ff.de iureiur.

Tertiò fallit in interrogationibus,& regula ꝓcedit in poſitionibus, quia interrogans nihil ponit:& hanc etiã fallentiam declarat optimè,vt ibi per eum.

Quartò,quando poſitio eſſet poſita ſcienter falſa ab aduerſario:& hanc & præcedentem ponit Bal.in l.ſicut.in fi.C.de repu.hære.

Quintò fallit in non reſpondente libello: & iſta impertinens fallentia ad hanc regulam,vt patet.

Sextò quando poſitio eſſet facta minus debitè:& quãdo poſitio non ſit debitè facta,vide in d.tract.v. col.cũ vj.ſeq.vbi plures defectus poſitionũ inſerũtur,

quibus ſtantibus, quis non tenetur eis reſpondere.

Septimò fallit, quando qualitas cauſæ non exigit condemnatione͂, vt quia libellus eſſet ineptus, vel nõ concludens, vel manifeſtã defenſionem rei contine͂s.

REGVLA D.LXVI.

Poſthuma de qua non eſt facta mentio in teſtamento, non comprehe͂ditur in legato facto filiabus. Text. eſt in l. qui filiabus. ibi: ſi mentionem, &c. vbi notant doct. ff. de leg. j.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. ibi, col. ij. nu. 9. cum duobus ſeq. vbi dicit poſſe haberi alias limitationes, ex coniecturis, quas ibi tradit Bar.

REGVLA D.LXVII.

† Præbenda nõ venit in materia ſtricta appellatione beneficij. Abb. in c. poſtulaſti. de reſcrip. vbi Feli. ponit aliqua, col. vj.

Limita quadrupliciter, vt ibi per eum.

REGVLA D.LXVIII.

† Pręcepta exequutiua, regulariter ſunt prohibita, vt in l. j. C. de execu. rei iud. & in l. j. C. cõmi. vel epiſ.

Limita in quinq; caſibus, quos deſcripſit Ripa in l. j. de pupillo. §. meminiſſe. col. antepe. ff. de noui ope. nuncia. vbi etiam de aliis caſibus ſe remittit.

REGVLA D.LXIX.

Pretiũ rei ſciens, ſi offerat aliquid vltra, tũc nulla eſt deſcriptio, & quod vltra eſt datũ, legitimè retinetur: not. Abb. in c. j. de empt. & vend. & ibi Imol.

Limita tripliciter, vt per Anto. de Burgos in cap. cum dilecti. de empt. & vend. in col. v. vbi ſupra ſcriptam regulam deſcripſit.

REGVLA D.LXX.

Præſcriptioni, ſeu ad præſcribe͂dum non prodeſt

credulitas cum errore iuris non facti, ſuadens quòd titulus non iuridicus ſit iuridicus:vt in l.nunquã. ff. de vſucap.& no. Abb.in c.de quarta.de præſcript.

Limita quinq; modis vtilibus, vt per Feli. in d.c. de quarta.col.viij.verſi.ſecunda doctrina. cum quatuor ſequen.

REGVLA D.LXXI.

Præſcriptio licet currat contra ignorantem, tamen ignoranti competit reſtitutio ex capite iuſtæ ignorantiæ. Ita concludit Bart.in l.j.§.ſi quis autem propter.ff.de itine. actúq; pri.tenet etiam Abb. in c. vigilanti.in vlti.nota.de pręſcrip.allegat bonam gl. in l.j.C.de pat.pot.& iſta eſt communis opinio, vt firmat Feli.in d.c.vigilanti.j.col.

Limita ſeptem modis, vt per Fel.vbi ſupra,col.ij. quorum tres refert Balb.in tract.de præſcrip. in fol. xxxviij. col.j. quem vide in col. præcedenti pro iſta regula.

REGVLA D.LXXII.

Præſcriptione etiam longiſsimi temporis, mala fides defuncti indiſtinctè nocet hæredi: adeò quòd hæres, nec canonico iure, neq; ciuili præſcribere poterit, eo caſu quo defunctus non poterat, licet ipſe ſit in bona fide, & velit à ſeipſo inchoare præſcriptionem. Iſta eſt communis concluſio doctorũ contra Dinum, qui contrarium voluit in c. poſſeſſor.de regu.iur.in vj.

Limita quatuor modis, vt per Balb. in tracta. de præſcrip.in iij.parte princ. in col.xlv.& ſequ.quem omnino vide in col.xliiij.pro ipſa regula prin.

REGVLA D.LXXIII.

Præſcriptioni non poteſt per pactum renũciari:

no. Bal.in auth.quas actiones.in col.iiij. C.de ſacroſan.eccl. Abb.in rub.de præſcrip.cum cócor.de quibus ibi per Feli.in col.v.qui hanc regulam tradit.

Limita ſex modis,vt per Ioan.Crotum in repeti.l. nemo poteſt.ff.de leg.j.in col.xxx.& ſequ.& vide eũ in col.xxix. pro ipſa regula vide Feli. vbi ſupra, qui ponit ſeptem fallentias huic regulę:vide Balb.in tracta.de pręſcrip.in v.parte quintæ partis principalis, in col.vij.vbi & in col.ſequ. ponit vnam ampliationem,& tres limitationes.

REGVLA D.LXXIIII.

Præſcribi non poteſt per naturaliter poſsidentẽ, quandiu dominus retinet poſſeſsionem ciuilem rei, quæ in abſentia ſolo animo retinetur, niſi tranſeat tantum tempus, per quod veriſimiliter inducatur obliuio,& perdatur ciuilis poſſeſsio.Iſta eſt vtiliſsima doctrina in practica,quam glo.deſcripſit in l.j.c. de ſer.fug.quam ibi commendant doct.maximè Iaſ. in col.antepe. vbi ipſe dat gloſ. ſimiles, in §.ſed aliquando.inſti.de vſuca.& in l.male agitur.in glo.magna,circa medium. C.de præſcript.xxx.vel xl.anno. pro quibus adducit bonam rationem, & in col.ſeq. limitat quadrupliciter:quas limitationes,quia notabiles, breuiter tibi referam, licet in earũ deſcriptione,ipſe conſumat vnam ferè col.

Limita primò,ſi res præſcribenda ſit talis, in qua apprehenſione eius facta per alium dominus perdit ſtatim ciuilem:vt in ſeruo fugitiuo.

Secũdò fallit in præſcriptione xxx.anno.quia illa nõ impeditur, ex eo quòd dominus retinet ciuilem.

Tertiò,ſi talis poſsidẽs naturaliter, vellet præſcribere nõ principale dominium,ſed ius fortè feudale,

vel

vel emphyteuticum, vel vſumfructum.

Quartò, in præſcriptione rerum incorporalium, puta ſeruitutum: quia eam non impedit poſſeſsio ciuilis domini, quæ ſtatim perditur.

REGVLA D.LXXV.

Præſcriptio iuriſdictionis in vna ſpecie, non extenditur ad diuerſam. Ita concludit Iaſ. in l. imperium. in col. xv. ff. de iuriſd. om. iud.

Limita dupliciter, vt per Ioan. Franc. in tracta. de præſcr. in fol. viij. col. iij. in princ. quem vide in duabus præcedentibus col. latè & notabiliter pro ipſa principali regula.

Primò limita ſecundum eum, in iuriſdictione retinenda, quia tota retinetur per exercitium vnius actus: & regula procedit in acquirenda.

Secundò limita, quando nullus alius eſt in quaſi poſſeſsione iuriſdictionis, quia tunc quaſi poſſeſsio vnius actus, cauſat ius vniuerſale: vide eum pro his limitationibus, quia optimè eas corroborat.

REGVLA D.LXXVI.

Præſcriptio iurium incorporaliũ requirit ſcientiam aduerſarij: tenet Abb. in c. de quarta. de præſcript. & in c. j. eo. tit. Bar. in l. j. §. j. col. iiij. ff. de itin. actúque priu. facit l. quoties. la ij. de ſerui. & l. quorum. C. eod. tit.

Limita dupliciter, vt per Felin. in d. c. de quarta. pen. col. qui ſe remittit ad Paulum in l. ſeruitutes. iiij. col. ff. de ſerui. & latè Cepol. in tracta. de ſeruit. c. xx. col. iiij. & c. xxiiij. col. vj.

REGVLA D.LXXVII.

Præſcriptione, vel cóſuetudine quęri poteſt, quod eſt quæſibile priuilegio: vt in c. duo ſimul. de offic.

ordin.& in c.cum contingat.de foro compet. notat Card.poſt Lap.in cle.j.col.pen.de relig.domib.

Limita quatuor modis, vt per Feli. in c.accedentes.de præſcrip.col.iij.in fi.cum quatuor ſeq.

REGVLA D.LXXVIII.

Præſcriptionem actione perſonali impedit mala fides,ſicut in reali:tenet gloſ.& Imo.in c.fin. de præſcript. quam ibi ſequuntur omnes canonici docto. maximè Butrigar.& Imo.& iſta eſt vera & communis opinio,licet Hoſt.Barto.& aliqui alij,quos latè refert Balb.in loco infra allegando, contrarium tenuerint.

Limita quatuor modis,vt per Fel.in d.c.fi.in col. ij.& iij.de præſcrip.quarum limitationum,primam & vltimam refert & ornat Balb.in tract.de pręſcrip. fol.ij.col.iiij.& ipſe addit aliam quintam & notabilem limitationem.

REGVLA D.LXXIX.

† Præſcriptione tutus,ſi ſoluat, repetit quaſi indebitũ.Bar.in l.fi.ff.rem ra.habe. ſequitur Abb.in c.ad aures.de pręſcrip.facit quod in ſimili ponit Io. And. in regula,poſſeſſor.col.xix.de reg.iur.lib.vj.

Limita vno modo,vt per Fel.in d.c.ad aures.co.ij.

Præſcriptio.vide ſupra,in verbo,accuſatio.& in verbo,adeundi.& in verbo,dominium.& in verbo, eccleſia. & in verbo,hæreditate. & in verbo,minor. & in verb.iuriſdictio.

REGVLA D.LXXX.

Præſentia in dubio non præſumitur, niſi probetur.Bart.in l.ij. C.de ſtatu.& imag.per illum text. & facit quod notat idem in l.Theopompus.prope fin. ff.de dot.prælega.

Limita

Limita quatuor modis, vt per Felin. in c. tenor. de re iudi. col. fi. quæ etiam aliis allegationibus corroborat ipſam regulam.

REGVLA D.LXXXI.

Princeps, vel populus non recognoſcens ſuperiorem, poteſt eſſe iudex in cauſa propria. Ita firmat Feli. in c. cum veniſſent. de iudi. in col. pen. motus ex eo quod not. Bal. in l. ij. ad fi. C. de ſen. quæ ſine cer. quā. profe. & Bart. in l. ſi alius. §. belliſsime. ff. quod vi aut clam. & Ang. in l. j. C. ne quis in ſua cauſa.

Limita hoc procedere quo ad ſubiectos, non quo ad alios. Ita tenet Hoſt. in c. nouit. de iud. & ibi Abb. quos refert Felin. vbi ſupra, qui aſſerit ita vidiſſe iudicatum.

Secundò fallit, niſi princeps vel populus ſit reus: quia tunc ſubditus poteſt eos conuenire corā Papa. Ita Abb. in c. j. de prob. dicēs ibi eſſe tex. ſing. ſed hoc impugnat ibi Aret. tenendo contrarium: & eius opinioni contra Abb. aſſentitur Fel. vbi ſupra.

REGVLA D.LXXXII.

† Princeps, vel Papa non poteſt ſine cauſa iuri alicuius præiudicare, rem illius alteri dando. Ita Bar. in l. fi. C. ſi con. ius vel vtil. publ. & in locis alleg. per Philip. Dec. vbi ponit regulam in c. quæ in eccleſiarum. col. viij. nu. xxv. de conſtit.

Amplia habere locū, etiam in bonis infideliū, ſecundum Abb. & Inno. quos allegat Dec. vbi ſupra.

Limita & declara ſeptem modis, vt per Felin. in d. c. quæ in eccleſiarum. col. xiij. nu. 40. vbi Dec. quinq; duntaxat poſuit limitationes.

REGVLA D.LXXXIII.

Principis reſcripto poteſt concedi debitori dilatio

tio ad ſoluendũ. Tex. eſt in l. quoties. C. de precib. Impera. offer. Habes Hiſpane l. iiij. tit. xxiiij. part. iij.

Limita primò, niſi debitum ſit iuratũ, quia tũc reſcriptũ non extenditur ad illud. Ita conſuluit Alex. in conſil. xxxviij. in iij. volu. conſil. incip. Viſa petitione And. de Rom. motus per plura, de quibus per eum: quem refert Iaſ. in d. l. quoties. in j. col. qui allegat in confirmationem gl. ſing. in c. cum non deceat, in glo. fi. de elect. in vj. quæ voluit quòd clauſula non obſtante, vel alia derogatoria nunquã tollit actum iuratũ: & eandem concluſionem Alex. tenet idẽ Iaſ. in l. fi. prope fi. C. ſi contra ius vel vtili. publ. vbi plures refert ſupra alleg. glo. ſequentes, & vide Feli. in c. conſtitutus. de reſcrip. in col. iij. in prin. vbi idem tenet, referendo eundem Alex. licet in allegatione conſilij circa numerum differat à Iaſ. & vide omnino Tho. Ferra. in cautelis vltra Cep. cautel. lv. vbi latius comprobat dictam concluſionem Alex.

Secundò limita, data idonea fideiuſsione: vt in l. vniuerſa. C. de precib. Impe. offe. Ita limitat Iaſ. in allega. l. quoties.

REGVLA D. LXXXIIII.

✝ Principi reſeruata, non veniunt in generali conceſsione. Tex. in c. quod tranſlationem. de offi. lega. & in c. fi. de offi. vica. lib. vj. & in l. j. ff. de offi. eius cui manda. & plura circa hanc regulam congerit Feli. in c. quæ in eccleſiarum. de conſti. col. ij. nu. 32.

Limita tripliciter, vt per Feli. vbi ſupra, nu. 33.

REGVLA D. LXXXV.

Principis reſcriptum eſt lex: probat tex. in l. diui Seuerus. ff. de adi. leg. & probatur variis locis.

Limita ſex modis, vt per Ioan. Villemati in repe. §. diuus

diuus.ff.ad l.Corne.de ſica.in col.viij.Et vide Fel.in c.in cauſis.de re iudi.in col.ij.qui per tex.ibi,& in l. j.ff.de conſti.princ.& in l.fi.C.de legi.facit regulam, quòd ſententia principis,facit ius generale:quam limitat quinque modis ibi,& in col.ſeq.& quia eſt ſimilitudo in materia iſtarum regularum,nolui hanc ponere de per ſe, præcipuè ſi limitationes vtriuſque coincidunt,quod tu lector ſtudioſe diſquire.

REGVLA D.LXXXVI.

Principis ſecunda iuſsio idē operatur quod motus proprius.Doctrina eſt Bald.in l.nec damnoſa. C. de pre.Impera.offer. quam ibi multum commendat Fulgo.& Rom.in l.ſi verò.§.de viro.xxxj.fallen. ff. ſol.matr.vbi dicit illud dictum nouum,& alibi non legiſſe.Sequitur etiā Alex.in l.iij.circa prin.ff.quod quiſque iur.Feli.quem vide de veritate in c.ſi quando.de reſcrip.col.fi. commendat etiam multum Iaſ. in d.l. nec damnoſa. ex quo dicit notandum, quòd tunc ceſſabit omnis exceptio ſubreptionis, vel obreptionis, ſicut quando princeps concedit motu proprio:& ita dicit obtinuiſſe in facto.

Limita notabiliter,vt procedat quando in ſecunda iuſsione,vel in ſecundo reſcripto fieret de prima, vel de primo, mentio:quia aliter geminatio nō haberet effectus motus proprij. Ita ſingulariter tenet Bal. in l.ij.C.de pet,bo.ſub.lib.x.quod dicit ſing.Iaſ.pro limitatione huius regulæ in d.l.nec damnoſa.fi.ver.

Principis materia.vide regulam ſupra poſitam,in litera D.in verb.diſpoſitio.& in verb.dominium,& in verb.cauſa iuſta.

REGVLA D.LXXXVII.

Priuilegiū conceſſum non ſubdito,nō poteſt per conce

concedentem reuocari. Colligit hanc regulam Felin. ex dicto Inno. in c. nouit. de iudi. in col. ix. quam ibi comprobat pluribus doctrinis.

Limita nouem modis, vt per eundem Felin. in d. col. ix. cum duabus ſeq.

REGVLA D.LXXXVIII.

Priuilegium per quod cóceditur aliqua facultas, vel datum ad aliquid faciendum, perditur ſpatio decem annorum, ſi priuilegiatus eo non vtitur: vt eſt caſus no. in l. j. ff. de nundi. de quo latè per Fel. in c. cum acceſsiſſent. col. ix. & x. de conſti.

Limita quinq; modis, vt per Balb. in trac. de præſcrip. in iiij. parte, quintæ partis princi. in iiij. q.

REGVLA D.LXXXIX.

Priuilegium eſt ſtrictè interpretandum: vt in l. ſi quando. in prin. C. de inoff. teſtam. not. Archid. in c. frater. xvj. q. j. glo. magiſtra in c. j. de conſti. in vj.

Limita dupliciter, vt per Iaſo. in l. fin. col. vij. ff. de conſtitu. princip.

Primò, quãdo verba eius eſſent tam plura & lata, quòd reſtringi non poſſent: not. Ang. in d. l. ſi. iij. col. ſecundum Iaſ. vbi ſupra, & not. Ant. in d. c. olim.

Secundò & notabiliter limita, quando priuilegium non priuaret legem communem, ſed priuatam, puta ſtatuariam: quia tunc non reſtringitur. Ita Anto. vbi ſupra, Iaſ. referente.

REGVLA D.XC.

† Priuilegio primo non derogat ſecunda diſpoſitio contraria, non facta eius mentione. Tex. in c. veniens. de præſcript. per quem ita ſupponunt eſſe regulare omnes docto. in c. j. de reſcript. vbi vide quæ dicit Feli. col. vij.

Limi

Limita ſex modis, vt per eum ibi, col. viij. & ſequ. vbi quintam fallentiam reſtringit quatuor modis.

REGVLA D.XCI.

† Priuilegio dato ad aliquid faciendum, renunciare videtur contraueniens ipſi. Tex. eſt in argumentū in c. priuilegium. xj. q. iij. & in c. cum acceſsiſſent. de conſti. vbi Abb. allegat text. qui optimè facit in l. ij. C. de iure domi. impe. & Feli. plura allegat col. xj.

Limita ſeptem modis, vt per eum ibi.

REGVLA D.XCII.

† Priuilegium perditur propter mendacium, vt in l. qui cum ſe. ff. de re iud. & in l. ſed hoc ita. §. fin. eod. tit. & in l. iiij. §. interdum. ff. quod cum eo. & in l. hereditatem. §. fi. ff. ad l. Falcid. & in l. ſi dubitetur. §. j. ff. de fideiuſſo. & in l. j. C. ad Macedo.

Limita tripliciter, vt per Ripam in d. l. qui cum ſe. vbi etiam alias tres limitationes ponit remiſsiuè.

Primò, quando mendaciū eſſet prolatū per ignorantiā: pro quo refert Alex. ibi, & alia fundamenta.

Secundò procedit regula, quando mendacium profertur circa id quod eſt cauſa priuilegij, aliàs ſecus, vt eſt exemplum in d. l. qui cum ſe. & in iuribus allegatis in regula.

Tertiò intellige regulam in caſibus expreſsis in iure, non autem facienda eſt extenſio ad alios caſus non expreſſos.

REGVLA D.XCIII.

† Priuilegium ſecundum contra primum generale, valet, non facta eius mentione: ſiue cōtineat ius commune, ſiue aliquid vltra. Ita Hoſti. Ioan. And. Cardi. Imol. & docto. in c. j. de reſcript. Domi. in cap. quoniam. xviij. diſt.

Limita

Limita ſex modis, vt per Feli. in d.c.j. col.iij. cum princ. ſeq. Et ibi primam limitationem tripliciter reſtringit.

REGVLA D.XCIIII.

Priuilegium in dubio præſumitur conceſſum ad petitionem partis, & non motu proprio concedentis: tenent omnes docto. teſte Alex. ibi in l. ſi quis iniquum. ff. quod quiſque iur. in prin. mouētur per tex. in c. ſi motu proprio. de præben. lib. vj.

Limita tribus modis, vt per eundem Alex. ibi, & vide etiam Petr. Rauennatem in ſuo alphabeto aureo, in verſ. motus proprius. in litera M. vbi hoc etiã limitat tribus modis: & vide Iaſ. in d. l. ſi quis iniquum. ff. quod quiſque iur. colum. ij. vbi hoc limitat quinque modis.

REGVLA D.XCV.

Priuilegium vel beneficium conceſſum in principali, trahitur ad eius augmentum. Facit text. notabi. in §. aliud. in auth. de æqual. dot. coll. viij. & ibi not. Angel. deſcribit hanc regulam, & corroborat bene Alber. Bruni in tract. de augmento & diminut. mone. fol. xj. col. j. verſ. nona concluſio.

Limita tribus modis, vt per eundem Alb. ibi, in col. ij. & ſequen.

REGVLA D.XCVI.

Priuilegium alicui conceſſum, non debet taliter interpretari, vt per illud tollatur aliud priuilegium ei debitè competens: notant hoc Bal. Ang. Fulgo. & Alex. in l. ſi Rufinus. C. de teſta. mil. ex tex. ibi, ex quo inferunt, quòd ſtatutum diſponens quòd ſcholares tractentur pro ciuibus, debet intelligi, quo ad commodum, non quo ad damnum.

Limi

Limita ſex modis, vt per Iaſ. ibi, col. pen. & fin.

REGVLA D. XCVII.

Priuilegium ſi habet effectum momentaneũ, perditur per vnum actum contrarium: probat text. in c. priuilegium. xj. quæſt. iij. not. Bart. in l. ij. ff. de vetera. de quo vide omnino Alex. in conſil. cxciij. in ij. vol. incip. ex themate præmiſſo, in pen. col. in fin. & ſequen.

Limita octo modis, vt notabiliter per Iaſ. in l. fin. col. pen. & fin. ff. de conſtit. prin.

Priuilegium. vide infra, in verbo, ſubdito.

REGVLA D. XCVIII.

✝ Probatio quæ fit ex coniecturis legitimis, dicitur euidens, licet expreſsè non appareat. Text. in l. ſi quis locuples. in fin. de manu. teſta. ff. & in l. licet imperator. ff. de legat. j. vbi Iaſ. plura iura allegat, col. j.

Limita dupliciter, vt per Iaſon. vbi ſupra, col. ij. numero 13.

REGVLA D. XCIX.

Probatio teſtium & inſtrumentorũ poteſt in iudicio renunciari: & valet cõuentio facta in iudicio, quòd quis non poſsit probare, niſi per inſtrumentũ. Text. eſt in c. de teſtibus. & in c. cum veniſſent. eod. tit. quæ iura loquũtur quantũ ad teſtes, & text. in c. cũ dilectus. de fid. inſtru. qui loquitur in inſtrumentis, & text. in l. iij. C. eo. Et iſtam regulam per ſupra dicta verba tradit Iaſ. in l. iubemus. C. de iudi. ij. col.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. vbi ſupra.

REGVLA DC.

✝ Probatio de non iure aduerſarij, non prodeſt agẽti in beneficialibus, niſi probet de iure ſuo. text. in c. olim. de reſcript. quem text. ad hoc ponderauit

gloſ.in c.vno.de eo qui mitti.in poſſeſ.libr.vj.gloſ. pen.in c.j. & gloſ.verbo, finita. in c.ij. vt lite pend. lib.vj.& gloſ.verbo, debebit.in c.fin. de iureiuran. lib.vj. & faciunt quæ cumulat Felin. in d.cap.olim. colum.v.

Limita hanc regulam quinque notandis modis, vt per eum ibi, col.vj.

REGVLA DCI.

Probatio quælibet,& dictum teſtis debent de neceſsitate concludere. Text.eſt in l.non hoc.C. vnde cogna.& in c.in præſentia.de probat.& in l. pen. §. docere.& ibi Barto.ff. ne quis eum qui in ius. vnde dicit Bart.in d.l.non hoc.quòd articulus & poſitio, debent de neceſsitate concludere.

Amplia iſtam regulam vndecim modis,& limita aliis vndecim,vt per Iaſ. in d.l. non hoc. ij.col.cum v. ſequen.

Probatio. vide ſupra in verbo, apoca. & in verbo conſuetudo.lo ij. & in verbo, conuentio.& infra,in verbo, qualitas.

REGVLA DCII.

† Proceſſus factus ſuper petitorio & poſſeſſorio, ſimul in caſibus in quibus non admittitur concurſus,valet parte non opponente: vt in c.cum dilectus. in verſ. citra litis conteſtationem.de ord.cognit.& in l.ſi mancipium.§.j.cum gloſ.ff. de euictio. & in l. ij.C.commu.diuid.quæ regula confirmari poteſt ex ſcriptis per Iaſo.in l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui vel alien.iuris.

Limita quatuor modis vt per Ripam in l. naturaliter. §. nihil commune. in col.xxxij. ff.de acquir. poſſeſsione.

REGV

REGVLA DCIII.

† Proceſſus factus vigore primi reſcripti reuocati per ſecundum, valet, donec per partem de ſecundo excipiatur:firmant Innoc. Compoſt. Butrig.Card. Imol.Domi.& Abb.in c.cæterùm. de reſcript.quã-uis Gofredus,& Ioan.And.contrà ſentiant.Facit c. audita. in fin.de reſtit.ſpoliat.confirmat Felin.hanc regulam in d.c.cæterùm.col.vij.& in col.viij.infert ex ea quinque correlaria.

Amplia & extende tripliciter, limita & reſtringe nouem modis, vt per eum, col.ix. vſque ad fin. per quatuor col. & in fin. ſublimitat vno modo dictas reſtrictiones.

REGVLA DCIIII.

† Procuratio, ſeu viſitatio non poteſt præſcribi, Text.eſt in c.cum ex officij.de præſcript. Text.in c. cum inſtantia. de cenſib.& in c. accedentes. de præ-ſcript. Tradit Specu.tit.de lega.§.ſuper.verſic. illud quoque.Card.& Imol.in Clem.j.de cenſi.

Limita ſeptem modis,vt per Felin.in d. c.cum ex officij. col. iiij. cum tribus ſeq.{ & ante eum vt per Maria. quem ipſe non refert in tract. de viſitatione. fol. xj. col. iiij.

Primò, dũmodo loquamur reſpectu ſolutionis, ſecus reſpectu modi procurandi, puta quòd potius procuraretur in pecunia quàm in victualibus & econtra.Io. And.Spec.& Anto.in variis locis,quos referunt & ſequuntur Maria. & Felin.vbi ſupra.

Secundò limita dũmodo præſcriptio allegetur ad defraudandũ viſitatorẽ,ſecus ſi ſolum ad damni-ficandum alium, puta ad hoc quòd aliqua tantum pars cleri ſubeat onus totius procurationis, ita Io.

de Ligna. in c.accedentes.de præſcriptio. Quē contra Abb.ibi,ſequuntur Maria. & Felin.vbi ſupra.

Tertiò, niſi præſcriptio allegetur ab alio prælato,qui diceret ſe præſcripſiſſe poteſtatē viſitādi ſubditum alterius, & etiam ab ipſo ſubdito cōtra prælatum ſuū, tunc enim poterit præſcriptio nō à viſitatione tantū,verùm à procuratione etiam, excluſiua induci, & non ſolùm à prælato extraneo,verùm à ſubdito ipſiuſmet Epiſcopi,text.& ibi Abb.in v. not.in d.cap.cum ex officij.& tenet Hoſtien. tit.de cenſi.verſ. ex qua. Cōpeteret tamen ex præſcriptione hoc caſu inferiori., quando vigil eſſet in ea exercenda, ſed eo negligente poſſet ordinarius viſitare, per text.in c. irrefragabili, in princ. de offic.ordin. & ibi latè Felin. & idem credit dicendum per illum text. idem Felin.vbi ſupra.

Quartò limita niſi allegetur tanti tēporis præſcriptio, cuius initij non exiſtat in contrarium memoria,ita Marian. vbi ſupra eo ꝙ talis præſcriptio tituli cōſtituti ſeu priuilegij vim habeat,de quo aſſerit ſe latius dixiſſe in c.fin.de dila.q.iiij.xxij.prin. argu.& reſpondet ad text. qui videbatur obſtare in c.venerabili.de cenſi.tribus modis,quem ad literam refert Felin. in d. c. cum ex officij. vbi ſequitur ſecūdum intellectū Maria.ad d.c.venerabili. Sed idēmet Felin. in c .accedentes. de præſcript. tenet contra hanc limitationem motus per text. in d. c. cū ex officij. Dicit tamen quòd bene valet priuilegiū ſuper hoc,vt in c.cum inſtātia.de cenſi.& poteſt probari priuilegium præſumptiuè per ſpatium dicti tēporis iuxta intellectum ſecundum Maria.ad d.c.venerabili, quem dicit veriorem Felin. vbi ſupra.

Quintò

Quintò limita niſi allegetur præſcriptio ſuper aliqua procuratione debita nõ reſpectu viſitatiõis, ſed ratione conſuetudinis, ſeu oneris adiecti in fundatione beneficij vel ex priuilegio ſeu cõpoſitione, Imol.poſt Guillel.in Clem.j. de cenſi. per gloſ. in c. accedentes.de præſcriptio.& Abb. qui adhuc generalius loquitur, licet nimis large ſecũdum Felin.ibi in d.c. cum ex officij. col. ix.

Sextò limita dummodo viſitans velit viſitare de iure communi,ſecus ſi de iure ſpeciali,vt conſuetudine,priuilegio ſeu pręſcriptione,vt abbas vel pręlatus alius inferior, quia eo caſu bene contra eum præſcribi poſſet,ita Imol. & Guillel. in loco proximè allegato,quos ſequitur Maria.vbi ſupra.& quãuis Felin.in d.c.cum ex officij. col.vj. caſu quo quis acquiſiuit ſimul procurationem & viſitationẽ,voluerit tenere contrarium,demum tamen dicit cogitandũ,quia cõmunis opinio ſeruaretur in practica.

Septimò limita. Niſi inducatur præſcriptio non ſuper procuratione tota, ſed ſuper quota, quo caſu valet.Ita Archi.Inno.Butri.Imol.& Lapus.in locis variis relatis à Felin.vbi ſupra,& allegans docto.tenentes cõtrarium dicit hanc limitationẽ poſſe procedere ſaltem maximè quando præſcriptio diminueret quotã diminutionẽ quæ non eſſet notabilis, nec veriſimiliter retardatiua viſitationis,quod ante eũ tenuerat Maria. quę ipſe non refert vbi ſupra.

REGVLA DCV.

Procurator conſtitutus ad agendum, ſicut non poteſt tranſigere, ita non poteſt facere compromiſſum in arbitratorem, quia cenſetur quædam tranſactio.Ita Bald.Salic.Paul.& Moder.in l.tranſactio.

nis.C.de tranſact.per text.ibi.

Limita, niſi ex forma ſtatuti poſsit litigans compelli ad cõpromiſſum:quia tũc talis procurator poſſet illud cõpromiſsũ facere.Ita reſtringit Iaſ. motus quinque vrgẽtibus fundamẽtis in d.l.tranſactionis.

REGVLA DCVI.

† Procurator iudicialis, vel extraiudicialis nõ cenſetur reuocatus, niſi intimata ſibi fuerit reuocatio. Text.eſt in c.ex parte decani.de reſcript.c.mãdato. de procur.text.in l.ſi mandaſſem.ff.mand.gl. magiſtra,vbi Arch.in c.ſi tibi domino.lxiij.diſtin.Inno. Ioan.Andr.Ant.& Imol.c.quidam.de renunc.

Amplia vno modo, & limita vndecim modis, vt per Felin. in d. c. ex parte decani.col.iij.ad fin. cum vj. ſeq. vbi primam limitationem ampliat quinque notandis modis:ſecundam limitationem ſublimitat duobus caſibus, quorũ primum ampliat tripliciter, & limitat bis: ſextam limitationem ſublimitat etiã duobus caſibus.Item ſuper octaua limitatione, vide tu Hiſpane l.xxiij. in princ.tit.v.part.vj.

REGVLA DCVII.

Procurator ad negotia, poteſt indiſtinctè, & quandocũq; alium ſubſtituere. Tex.in l.ſi procuratorem. §.ſi quis mandauerit.ff.mãdati.clarior text. in c.j.§.fin.de procur.libr.vj.Iaſ. in l. j.fin.col.ff.de offic.proc.Cæſa. Concordat l.xix.tit.v.part.iij.

Limita decem modis vt per eundem Iaſ.in l.quod quis.C.de procura.ij.& fin. col.

REGVLA DCVIII.

† Procurator conſtitutus ad recipiendum numerationem pecuniæ, ſi in inſtrumẽto non fuit ſcriptũ quòd recepit,ſed quòd fuit cõfeſſus ſe recepiſſe,non præiud

præiudicat domino: nec cōtra eū ex tali confeſsione agi poterit, niſi numeratio probetur. Elegās doctrina Bart. in l. ij. §. fin. col. fin. ff. ſi cert. petat. quam ibi defendit & probat, & communem demonſtrat Iaſ. ibi, & demum confirmat num. 20. & vide Hipp. in ſing. cclxv. incip. fines mandati.

Amplia hanc concluſionem vno modo, & limita tribus modis, vt per Iaſ. vbi ſupra, n. 21. & 22. fi. col.

REGVLA DCIX.

Procuratoris mandatum ſecundum communem ſententiam, poteſt per teſtes probari, vt voluit gloſ. in l. maritus. C. de procurato. in glo. fin. in princ. & ibi notant doct. & gloſ. in c. j. eod. tit. in gloſ. j. circa princ. Et hanc dicit veram & magis cōmunem opinionem Iaſ. in l. j. C. eod. iij. col.

Limita quinq; modis, vt p Iaſ. in d. col. iij. & ſeq.

REGVLA DCX.

Procurator tenetur appellare, ſed nō appellationem proſequi. Text. eſt in l. inuitus. C. de procurat. & in c. nō iniuſtè. eo. tit. Vide Hiſpane l. iij. tit. xxiij. partit. iij.

Limita ſecundam partem huius regulæ quatuor modis, vt per Iaſ. in d. l. inuitus. poſt princ.

Procurator. vide ſupra citatio, & dominus.

REGVLA DCXI.

Prodigus notoriè & manifeſtè prodigus, poteſt contrahere & alienare, antequam ſibi interdicatur á iudice. Iſta eſt commu. conclu. quam ponit Iaſ. in l. is cui bonis. in vj. col. ff. de verb. oblig.

Limita duobus modis, vt per eundem ibi.

REGVLA DCXII.

Prohibitio alienationis nō impedit dominij trāſ-

lationem, quamuis cōtra faciens incidat in pœnam conuentã, vel ad intereſſe teneatur. Hæc eſt doctrina notanda Bart. in l. filiusfamilias. §. diui. ff. de lega. j. & in l. qui abſenti. §. j. ff. de acquir. poſ. & eſt text. ſecundum Anto. ibi, in c. Raynaldus. verbo, tranſferendæ in alium. de teſta. & huic regulæ rationem aſsignat Iaſ. ex qua infert duo in d. §. diui. col. xvj.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. in d. §. diui. d. col. cum ſeq. media.

REGVLA DCXIII.

Promittens aliquem facere ſecurũ, tenetur ſolum per ſtipulationẽ promittere, nō autem dare fideiuſſores vel pignora. text. eſt in l. j. §. communes. & ibi Bart. in fi. ad hoc not. ff. de præto. ſtip. gl. in l. ſi mandato Titij. §. fi. ff. mād. Spe. in tit. de empt. & ven. §. j. verſ. ſed ſi inſtrumēto. Bal. in l. ſancimus. C. de ver. ſi.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. in l. j. col. ij. ff. qui ſatiſd. cog.

REGVLA DCXIIII.

Promittens ſimpliciter præſentare aliquem iudici, ſi ſemel præſentauit, eſt liberatus. Gloſ. eſt ſingu. in l. duobus reis. §. ſi ei qui. ff. de iureiur. in verb. exhibuerit. quā ſequitur Paul. ibi: idem Pau. & Alex. in l. fideiuſſor. §. in fideiuſſorē. ff. qui ſatiſd. cog. vbi etiā Iaſ. in col. ij. verſ. ſecundò limita, ſequitur eam.

Primò limita, quādo promiſsio nō eſt facta contemplatione alicuius iudicij, vel litis, vt eſt qñ familia aliquē cepit, & ego peto eũ relaxari, promittens eũ præſentare poteſtati: vel quādo peto relaxari incarceratũ, & promitto eũ præſentare in iudicio. Ita limitat Iaſ. in d. §. ſi ei qui. ij. col. ſecus ſi promiſsio fieret reſpectu alicuius iudicij, vel litis, vt per eũ ibi.

Secun

Secūdò limita, quando eſſet adiectū in promiſsione toties quoties, vel quādocunq; fuero requiſitus. Ita Paul. vbi ſupra, cui Iaſ. aſſentitur in alleg. ij. col.

Prorogatio. vide ſupra, in verbo, errans.

REGVLA DCXV.

Proteſtationem niſi faciat, impeditus actum facere in termino ſtatuto, non excuſatur: not. Domi. in c. cupientes. in §. quòd ſi per viginti. ex gloſ. ibi in verbo, propoſitæ. de elec. in vj. Refert Dec. in l. in omnibus cauſis. in col. iij. verſ. tertiò quæritur. ff. de regu. iur. qui tradidit bonum exemplum poſt Domi. vbi ſupra; & refert hoc tenere Alexand. in variis locis, & tenet hoc etiam idem Philip. in c. ex ratione. col. iij. de appe. loquendo in impedito ad proſequendam appellationem.

Limita tribus modis, vt per Feli. in c. ex trāſmiſſa. de præſcrip. in col. ij. & iij. per quem vide, quia optimè declarat hanc materiam, in qua fuerunt opiniones & ex his quæ doct. dicunt, videtur res intricari, vt inquit ipſe Felin. Et vide Ioan. Franc. de Ripa in tract. de peſte. in ij. particu. ſecundæ partis princip. in vj. q. vbi in iſta materia refert opiniones contrarias, & tandem firmat regulam contrariam huic: videlicet quòd impeditus in termino actum facere, excuſatur, dato quòd non fuerit de impedimento proteſtatus, & limitat eam tripliciter.

REGVLA DCXVI.

† Proteſtatio vt noceat, requiritur expreſſus conſenſus eius cui fit, nec ſufficit ſi ſimpliciter taceat. gl. iij. in c. Cumana. de elect. vbi Hoſt. & Abb. not. Ioā. And. in c. in geneſi. eod. tit. vbi notab. Innoc. in propoſito. Text. eſt etiam, non cauillando literam in l. fi.

§. item ſi prædixerit. ff. nautæ caupo. ſtab. ibi: conſenſerunt vectores. Bart. ſentit in l. non ſolum. §. morte. col. vlt. ff. de no. oper. nunc.

Limita quinque modis, vt notabiliter per Felin. in c. cum M. col. xv. de conſtit.

REGVLA DCXVII.

† Proteſtatio poteſt fieri etiam per tertium cuius intereſt: puta ſi Titius proteſtatur, tibi inhibendo ne ſoluas Sempronio creditori tuo. Not. eleganter Bart. in l. non ſolum. §. morte. col. vij. verſic. circa primum. ff. de no. oper. nunc. per Bald. Ange. & Imo. in l. hæres. la j. ff. ad Trebel. Bart. in l. ſi à furioſo. cum ſeq. in fin. ff. ſi cert. pet. facit l. iij. C. de nouatio. & l. fi. ff. de lege commiſſo.

Limita & declara hãc cõcluſionẽ dupliciter vt per Feli. in c. cũ M. de conſtit. col. xv. in fi. cum prin. ſeq.

REGVLA DCXVIII.

† Proteſtari nõ poteſt negotiorũ geſtor. Sẽtit iſtam pro regula Bar. in l. non ſolũ. §. morte. de noui oper. nun. ff. dum dicit quòd non poteſt denunciare debitori Titij, cuius nomen eſt mihi ceſſum, iuxta l. nomẽ. C. quæ res pigno. oblig. poſ. & l. iij. C. de nouat.

Limita tripliciter, vt per Felin. d. c. cum M. de conſtit. col. xv.

REGVLA DCXIX.

† Proteſtari procurator poteſt, nomine domini. Bart. in d. l. non ſolum. §. morte. de noui oper. nunc. Innoc. in c. cum in iuuentute. de præſumpt. Nec requiritur ſpeciale mandatum ſecundum Bart. in l. j. iuxta principium. ff. de liber. agnoſ. & in l. de pupillo. §. cum procuratorio. ff. de noui oper. nunciat. Angel. & Imo. contra gloſ. ibi.

Limi

Limita hanc concluſionem vno modo, & ſublimita altero hanc limitationem, vt per Feli.in c.cum M.colum. xvj.de conſtit.

REGVLA DCXX.

† Proteſtatio fieri poteſt procuratori, in caſibus in quibus ſcientia procuratoris nocet domino, ſecundum Bart.in l.non ſolum.§.morte.allegat.per l.procuratoris. in princip.de trib.actio.probat clement. cauſam.de elect.

Limita tripliciter hanc cõcluſionem, vt per Feli. in c.cum M.de conſtit.col.xvj.

REGVLA DCXXI.

† Proteſtatio facta ſimpliciter, nõ operatur, niſi in illo actu qui tunc fit, vel poſtea incontinenti. Bar.in d.§.morte.in prin.materię huius: & idem in l.itẽ.§.fi. de pactis. & in l.qui in aliena.§.fi.de acquir.hæred. & in l.Titia.§.pen.ff.de verb.oblig.& alia quæ colligit Felin.in c.cum M. col. xxj.de conſtit.vbi confirmat, & infert aliqua ex hac concluſione.

Limita etiam tripliciter, vt per Felin. ibi, colum. alleg.cum ſeq.

REGVLA DCXXII.

† Proteſtatio cõtra ſubſtantiã actus regulariter nõ valet. Ant.& Imo.in d.c.cum M.de conſtit.per l. cũ precario.ff. de precar.& Felin. d. c. cum M.col.xxij. cum principio ſeq.ponit tria dicta notanda.

Limita tripliciter, vt per Felin.ibi.

REGVLA DCXXIII.

† Proteſtatio regulariter tollitur, per factum ipſi contrarium. Ita communiter ſupponunt doct.in d. c.cum M.& in l.pacta nouiſsima.vbi Bald.C.de pactis.gloſ.& Anton.in c.olim.de cenſib.

Ampl

Amplia vno modo limitãdo eũ,& limita ſex notã-dis modis,vt per Fel.d.c.cum M.col.xxiiij.cum ſeq.

REGVLA DCXXIIII.

† Prouiſio eccleſiarum quæ ſubſunt plebibus, vel aliis eccleſiis inferioribus, regulariter pertinet ad epiſcopum. Ita eſt text. in c. omnes. xvj.q. vij.text. in c.cum venerabilis.de except. per quæ iura ibi tenet Inno.& not.doctor.

Amplia dupliciter, & limita quinque modis,vt per Felin.ibi col.x.cum ſequen.& principio ſequẽt. vbi optimè declarat dictam regulam, & ſublimitat aliquas ex dictis limitationibus.

REGVLA DCXXV.

Prouiſio facta per modum diſpoſitionis purè in vnum caſum, non extenditur ad alium : quia caſus omiſſus relinquitur diſpoſitioni iuris communis, vt in l.ſi extraneus. ff. de condict. ob cauſ. Iſtam regulam tradit Iaſ. cum quinque limitationibus, recolligens dicta per Barto.in l.gallus.§.& quid ſi tantum.col.v.de liber.& poſth.

REGVLA DCXXVI.

Pupillus ſolus ſine tutoris autoritate, non poteſt agnoſcere bonorum poſſeſsionem. Text.eſt in l.bonorum. C. qui admit. vbi Iaſ. notat hoc ex text. in colum.ij.& ſignat duplicem rationem.

Limita quadrupliciter,vt per eũdẽ ibi,in d.col.ij.

REGVLA DCXXVII.

† Pupillaris expreſſa, continet tacitam vulgarem. Ita text.in l.iam hoc iure.ff.de vulg.& pup.Bart.& cæteri in l.ij.ff.eod.tit.col.v.num.29.

Limita quatuor modis,vt per Iaſ.in d.l.iã hoc iure.colum.iij.nu.5.quarum vna fuit Bart. vbi ſupra.

REG

REGVLA DCXXVIII.

Pupillaris ſubſtitutio continetur tacitè ſub expreſſa vulgari. Text.eſt in l.quamuis. C. de impu. & aliis.concordat text.in l. iam hoc iure.ff.de vulg.& pupil. not. Bart. & ibi doct. in l.Gallus.§.& quid ſi tantum. ff.de liber. & poſthum. Eſt text. de iure regio in l.v.tit.v.part.vj.

Amplia duobus modis, vt per Iaſ.in l.j.ff.de vulg. & pupil.& in l.iam hoc iure.col.ij.eod tit.

Limita quadrupliciter, vt per Iaſ. in d.l.quanuis. & per eundem in d.l.iam hoc iure.d.col.ij. & eundē in d.l.j.colum.xv,num.60.vbi tripliciter limitat.

REGVLA DCXXIX.

† Pupillaris tacita, comprehenſa ſub expreſſa vulgari, non excludit matrem.Ita Iaſ.in l. precibus.C. de impube.col.iiij.num.vij.vbi allegat quam plures doctor. & dicit quòd iſta eſt communis opinio: & idem tenet Ange.de quo fuit immemor Iaſ.in princip.Inſti.de pupil.ſubſti.col.iiij.

Fallit quatuor modis, & in quatuor caſibus, de quibus per Ange.vbi ſupra.

Adde tu & quintam fallentiam, quam ponit Iaſ. vbi ſupra, quæ diuerſa eſt à quatuor poſitis per Angel. puta quando pia cauſa eſſet ſubſtituta.

REGVLA DCXXX.

Pupillaris ſubſtitutio comprehenſa ſub breuiloqua, matrem excludit: tenet Bart. in l.precibus.ij. col.C.de impube.& aliis.quod dicit ibi ab omnibus teneri Iaſ.col.antepen.

Limita ſin.vt per eūdē Iaſ.ibi, quādo talis breuiloqua eſſet facta verbis negatiuis conuenientibus ſubſtitutioni vulgari; veluti ſi teſtator inſtitutis duobus

bus filiis dicat: ſi alter veſtrum hæres non erit, vos inuicem ſubſtituo, quia tunc pupillaris ſub tali breuiloqua cõprehenſa, cenſetur omnino tacita, & per conſequẽs matrem nõ excludit, quod dicit voluiſſe ſing. Bar. in l. Lucius. ff. de vul. & pup. ſi. col. verſ. pone quòd inſtitutio, quod ibi dicit not. Imo. & refert etiam Alexand. in duobus locis idem tenentem.

De litera Q.

REGVLA DCXXXI.

QVADRIMESTRE tẽpus debet aſsignari de iure communi, cõdemnatis ad ſoluendum poſt ſententiam, vt in l. ij. & in l. fi. in princ. C. de execu. rei iudi. & probatur in c. quo ad conſultationem. de re iudic. & not. Bal. in l. executore. C. de execu. rei iudica.

Limita quatuor modis, vt per Iaſo. in l. ſi arrogator. ff. de adopt. colum. fin. qui de aliis limitationibus ſe remittit.

REGVLA DCXXXII.

Qualitas certa vbicunque requiritur in perſonis adhibitis aliquo certo limitato tempore, debet præciſè probari quòd illa qualitas tẽpore limitato interuenerit: & non ſufficeret probare, quòd interuenerit ante illud tempus, vel poſt. Notant hoc Bar. & Bald. ex illo text. in l. j. C. de teſta. quos refert Iaſ. ibi, in ij. not. per ſupra dicta verba, licet Bal. non ponat ſic iſtud notabile, prout à Iaſo. refertur, pro quo dicit facere text. in l. ad teſtium. §. j. ff. de teſta.

Limita notabiliter per tex. in c. propoſuit. de cler. excõ. miniſt. quẽ dicit ſing. Franc. de Are. in conſi. lj. circa prin. ad hoc, quòd vbi requiritur certa & determ

terminata temporis probatio pro forma, illa qualitas probatur ineſſe illo tempore præſumptiuè, probando quòd olim inerat: quod dicit ex illo text. notare Innoc. & Anton. licet Bald. aliter dicat in l. ſiue poſsidetis. C. de proba. Et iſtam limitationem deſcripſit Iaſ. vbi ſupra, quam libuit tranſcribere, quia poteſt de magiſtrali doctrina deſeruire.

REGVLA DCXXXIII.

Quantitas quādo legatur vt certum corpus exiſtens in aliquo loco, tunc non iudicatur vt quantitas, ſed vt ſpecies. Text. eſt in l. talis ſcriptura. verſic. pen. ff. de leg. j. vbi Bart. & Iaſ. dicunt aliqua in materia. Text. in l. ſed & ſi certos. ff. eod. tit.

Limita dupliciter hanc regulam vt per Iaſ. in d. l. ſed & ſi certos. quam legit ſub §. ſi numerus. l. ſi ſeruus plurium. quæ præcedit.

REGVLA DCXXXIIII.

Querela inofficioſi teſtamenti competit contra teſtamentum fratris inſtituentis turpem, vel vilem, perſonam. Text. in l. fratres vel ſorores. C. de inofficioſo teſtam. concordat l. fratris. C. eod. & l. j. ff. eod. & §. ſoror. Inſtitu. eodem. Et vide tu Hiſpane l. ij. titu. viij. part. vj.

Amplia quatuor modis, vt per Iaſ. in d. l. fratris. j. col. & limita aliis decem, vt per eundem ibi, col. iij. & ſequent. vide l. iij. d. tit. viij. & part. vj. vbi ponitur vnica limitatio ad regulam.

REGVLA DCXXXV.

Querela etiam non præparata, trāſmittitur ad liberos. Regula eſt, quæ colligitur ex text. in l. ſi quis filium. C. de inoffic. teſta. & notat gloſ. in l. cum mota. in gloſ. j. C. de tranſact.

Limi

Limita primò, vt procedat quando tractatur de hæreditate aſcendentis, ſecus eſt in querela tranſuerſalium, quæ competit fratri: quia iſta non præparata non tranſmittitur. Ita limitant Petr. & Ang. in l. ſcimus. §. fi. C. de inoffi. teſt. & Paul. de Caſt. in d. l. ſi quis filium. & ſequitur ibi Iaſ. in j. col. qui ponit rationem diuerſitatis: & ſequitur etiam doctor del Caſtillo, in loco infra allegando, in fallentia ij. quam ponit ad iſtam regulam.

Secũdò limita in aſcendẽtibus exhęredatis, qui nõ tranſmittunt querelam non præparatam. Ita limitat Iaſ. in d. j. col. quem etiam rẹfert dictus doctor del Caſtillo. in l. Tauri xxiiij. in gloſ. Sę rompiere. in vij. col. illius gloſ. in j. limitatione ad iſtam regulam.

Tertiò limita, niſi hæres ſcriptus adiuiſſet hæreditatẽ, & ſic filius potuiſſet præparare querelã: quia tũc eã non præparatam non tranſmittit hodie, ſicut nec olim. Ita limitat Salic. in l. cum mota. in ij. oppo. C. de tranſact. quod ſequitur ibi Iaſ. iiij. col. quaſi in fi. & vide eundem in d. l. ſi quis filium. in d. j. col.

Quartò limita, vt ſolũ procedat quo ad liberos, ſecus quo ad extraneos. Ita Iaſ. d. col. j. referẽdo Bal. q̃ limitatio clarè procedit ex verbo regulæ, liberos.

Quintò limita, quãdo tales liberi ſunt ſui, aliàs ſecus. Glo. eſt fin. in l. ſi quis affirmauerit. in verbo, hæredes. ff. de do. Cõtrariũ tenet Sali. in d. l. cũ mota. in ij. oppo. cui videtur aſſentiri Iaſ. in d. l. ſi quis filiũ. in ij. col. qui eius opinionem fundamẽto confirmat: & hoc firmat apertius idem Iaſ. in d. l. cum mota. iiij. col. quamuis Raym. & Alberic. contra teneant.

Sextò limita, quando tales liberi ſunt hæredes filij exhæredati, aliàs ſecus. Ita Paul. in d. l. ſi quis fili

filium.ſequitur ibi Iaſ. ij.col.

Septimò limita, actiuè non paſſiuè. Ita limitat dictus doctor del Caſtillo vbi ſupra, in 4ij. limitatione ad iſtam regulam, referens Iaſ. in l. ſi hæredem. C. de inoffic. teſta. dicens quòd ille ſolus hoc notat ibi.

REGVLA DCXXXVI.

Quæſtionē ſiue torturā, debent præcedere octo. Primū, quòd conſtet delictum eſſe cōmiſſum. Secundum, quòd præcedāt indicia. Tertium, quòd detur ipſi reo copia indiciorum, cum termino cōpetenti ad purgandum ea. Quartum, quòd nō ſint aliæ probationes. Quintum, quòd accuſator petat à iudice vt ponatur reus ad torturam, aliàs eo non requirente, iudex non poteſt, nec debet ipſum ponere ad torturam. Sextum, quòd ſit lis conteſtata, & nomen rei ſit receptum inter reos. Septimum, quòd ipſe iudex & non notarius vel alius examinauerit teſtes indiciorum. Octauum, quòd ipſi reo, ſi minor eſt, detur curator. Quæ omnia latè ponit Hippo. in l. j. in col. ij. cum tribus ſeq. ff. de quæſtio.

Limita ſupra dicta tribus modis, vt per eundem Hippo. ibi, in col. xiij. & ſeq. ſub dubio fortè.

Primò, quando ageretur, ſeu procederetur cōtra inſignē furem, vel malefactorem: quia contra tales iura non adhibent tantam ſolennitatem, ſicut contra alios.

Secundò, quādo procederetur contra hominem malæ conditionis & famæ: quia tali non eſſet danda copia indiciorum.

Tertiò, in criminibus enormibus, in quibus ceſſant ſolennitates iuris. Allegationes & fundamenta harum limitationū vide per te in d. col. viij. & ſeq.

De litera R.

REGVLA DCXXXVII.

RATIFICATIO vt valeat, debet fieri infra id tēpus, infra quod actus qui debet ratificari, fieri potuiſſet: probat text. in l. bonorum. ff. rem ratam habe. & in l. j. ff. de appel. reci. notat etiam Aretin. in conſil. cxxij. incip. in cauſa quæ vertitur. in col. ij. qui refert Bal. in authen. hodie. C. de appel. in fin. probat gloſ. ſing. ex qua colliges exemplum in c. vt circa. de elect. in vj. in verbo, adhærentes. quam commendat idem Areti. vbi hanc concluſionem tenet in l. Pantonius. in col. iiij. ff. de acquir. hæred.

Limita hanc regulam ſex modis, vt per Philip. in d. l. ſemper qui non prohibet. ff. de reg. iur. in col. fin. Et nota quòd Ioan. Crotus in repet. l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſucap. pro empto. in col. xiij. & xiiij. ponit quandam regulam ſub his verbis, videlicet: fictio tranſlatiua nō procedit, niſi ambo extrema ſint habilia, videlicet extremum à quo, & extremum ad quod. Pro qua allegat Cyn. poſt Iacob. & Petr. in l. fin. C. de ſen. paſ. & text. in d. l. bonorum. ff. rem rat. habe. & limitat eam decem modis quam nolui, tanquam principalem regulam per ſe ſcribere: quia etſi ſit generalior iſta, in effectu, tamen & in fundamento d. l. bonorum. videtur eſſe idem.

REGVLA DCXXXVIII.

Rebānitus poteſt impune occidi, donec actualiter ſit cancellatus propter probabilem ignōrātiam. Ita firmat Iaſ. referendo Bald. & Paul. & Albe. in diuerſis locis in l. ſi creditoris. in j. col. C. de fideicom.

Limita

Limita tripliciter, vt per eundem Iaſ. ibi.

REGVLA DCXXXIX.

Recedere à propria ſignificatione verborum legis vel ſtatuti, non eſt licitum. Text. eſt in l. j. §. is qui nauem. ff. de exercito. probat text. in l. non aliter. ff. de lega. iij. ponit Bart. in l. non dubium. in iij. col. C. de legi.

Limita iſtam regulam, ſeptem modis, vt per Iaſ. in d. l. non dubium. in x. col. & in ſeq. quas in ſumma tranſcribere libuit.

Primò, niſi mens legis vel ſtatuti aliud ſuadeat: & hæc limitatio eſt Bart. d. l. non dubium.

Secundò, quando ſtatutum eſt fauorabile, quia extenditur ad caſum, qui largè & impropriè continetur: quam examinat Iaſ. ibi.

Tertiò, vbicunque tractatur de fauore publico: puta vt delicta puniantur, quia tūc ſtatutum trahitur ad caſum improprium.

Quartò propter qualitatem perſonæ ad quā verba referūtur: quia tunc recedimus à proprietate vocabuli, & intelligimus etiā in caſu impropriiſsimo.

Quintò, cauſa honeſtatis ſeruandæ.

Sextò fallit, quia ratio iūcta facit recedere à proprio ſignificatu verborum antecedentium.

Septimò, quia quandoque trahuntur verba ad improprium ſignificatum, vt aliquid operentur.

REGVLA DCXL.

✝ Relatiuum quis, vel qui, iunctum verbo futuri temporis, inducit conditionē. text. in l. ſi debitor. §. veriſimile. vbi Bart. ad hoc not. ff. de contrah. empt. text. in l. nuper. verſ. fin. ff. de leg. iij. text. in l. Stichū qui meus erit. ff. de leg. j. vbi Iaſ. j. col. ponit rationē,

Amplia quinque modis, & limita dupliciter, vt per eum ibi d.col.j. cum ſequentis media.

REGVLA DCXLI.

Relatiuum quis, vel qui, iunctum antecedenti ſine copula, ſtat reſtrictiuè. Text. eſt in l. ea tamen adiectio. ff. de legat. iij. de quo per Bart. in l. omnes populi. in j. col. ff. de iuſtit. & iure. per Bald. in l. præcipimus. in princ. de appel. C. per Ang. in §. ius autem ciuile. in princ. Inſtit. de iure nat.

Amplia ſemel, & reſtringe ſex modis, vt per Iaſo. in l. cunctos populos, in princ. j. lecturæ. C. de ſum. Trin. & fid. cath. latius per eundẽ, in ead. l. in ij. lect. in j. & ij. col. vbi reſcripſit eaſdem limitationes.

REGVLA DCXLII.

Remiſsio in ciuilibus, non habet locum, vt notat Bart. in l. hæres abſens. §. j. ff. de iudi. qui dicit de hoc eſſe caſum hodie in c. Romana. §. contrahentes. de for. compet. in vj. & tenent doct. in d. §. contrahentes. idem Bart. in l. ſicut. §. fin. ff. de accuſat. & eſt magis cõmunis concluſio, vt firmat Maria. in c. dilecti. col. xxij. de for. compet. verſ. circa tertium articulũ. not. Iaſ. in l. j. in iiij. nota. poſt Alberi. & alios. ff. de eo quod certo loco.

Primò fallit, niſi cõtrahens renunciaret priuilegio fori, quia tunc fit remiſsio. gloſ. eſt ſing. in l. j. in verbo, pro non dato. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. quam ibi ſequitur Bart. in d. l. hæres abſens. in d. §. j. eam dicit non alibi Bald. in l. cum Archimedorã. in col. j. verſic. quæro de fideiuſſoribus. C. vt in poſſeſ. lega. & per illam gloſ. ita limitat Roman. in ſingul. cclxxix. incip. regula eſt. quam etiam ſequitur & dicit perpetuò menti tenendum Abb. in c. fin. col. xij.

de

de for.compet.& per illam gloſ. licet corruptè alle-
get,& ita limitat Soci.in reg.cccxxxvj.incip.remiſ-
ſio.in j.fallen.& Barb.in cap. fin.in col.xix.de foro
compe.& Felin.in d.c.fi.in col.xij.verſ. tertiò fallit.
quem vide,quia facit duas cōſiderationes circa iſtā
fallentiam,& illa glo.communiter tenetur ſecundū
Alex.ibi,in col.pen. quaſi in fin.& eam dicit ſingu-
larem ad hoc Iaſ.in d. l.j.in ij.col.ff.de eo quod cert.
loc. qui de eius veritate ſe remittit ad dicta per eum
ſuper eadem gloſ.& per illam gloſ.ita limitat Pet.de
Rauen.in ſuo alphabeto aureo,in litera R,in parte,
Remiſsio. vbi eam etiam dicit ſingularē, licet Ang.
ibi,& in d.l.hæres.§.j. eā reprobet:cuius opinionem
dicebat fortè meliorem Maria.vbi ſupra,qui ſubli-
mitat hanc fallentiam,vt ibi per eum. Ex quibus ha
bes bene ornatam hanc primam fallentiā,quam ſatis
ſuccinctè deſcripſit Socin.in loco ſupra allegato.

Secundò fallit,quādo quis iurat ſeruare promiſ-
ſa: quia tunc virtute iſtius iuramenti fiet remiſsio.
Ita limitat Socin.vbi ſuprà,in ij.fallentia, & allegat
Bart.& Bald.in d.l.cum Archimedoram. ſed neuter
eorum hoc dicit. Ideo aduerte,ꝙ hanc fallentiā po-
ſuit genitor ſuus, doctor celeberrimus,Maria.in d.
c.dilecti.col.xxiij.verſ. octauò fallit.cuius litera eſt
corrupta,& allegat ſolū text. in authen.ei qui.C. de
bon.auth.iud.poſsi.& poſuit ante eum Roma.in d.
ſingu.cclxxix.vbi tenet ꝙ dicta regula fallit,vbi cō-
trahentes iurarunt ſe litigaturos in loco cōtractus.
Poſuit etiā Barba.in d.c.fin.de for.compet.col.xix.
qui allegat Ang.in d.l.hæres abſens.§.ſi quis tutelā.
& remittit ſe de hoc.ponit etiā Felin. in d.c.fin.col.
xiij.circa princ. verſ.quintò fallit.qui refert Angel.

hoc tenere in §. ſi verò etiam.in authen. de exhiben. reis.& defendit eum optima ratione à Card.qui videbatur tenere contrarium. Vide Iaſ.in alleg. l. j.& in d.ij.col.in j.limitatione ad iſtam regulam, vbi dicit eam limitãdam, quando debitor promiſiſſet ſoluere certo loco,& iuraſſet, nã virtute iuramenti eſſet remittendus ad locum deſtinatæ ſolutionis:allegat ſolum text.in d. §. ſi verò etiam. & ſequitur hoc M. Anto.in tract.de virtu.iuramen.in xl. effectu.& habetur ille tractatus in iij.volu. Tractatuum.

Tertiò fallit, quando quis promiſit ſe repræſentare in certo loco:tenet Bald.in l.cum Archimedoram.C.vt in poſſeſ.lega.& ponit Socin.vbi ſupra,in tertia fallentia, & Iaſ.vbi ſupra,in iiij. fallent. Adde Felin. qui idem ſequitur in d.c.fin.col. xiij. verſicu. quartò fallit. & ſecundum hãc fallentiam ſuperflua eſt quarta fallentia Socin. cum ſecundum eam iuramẽtum nihil adderet,cum ſola promiſsio de repræſentando ſe,operaretur remiſsionem.

Quartò fallit, quando eſſet debitor fiſcalis, per text.in l.ij.C.vbi de cri.agi opor.qua lege motus ita reſtringit Soci.vbi ſupra,in v.fallen. Aduerte tamẽ, quia allegat corruptè, & lex illa nihil facit, ſed debet allegare.l.fin.C.vbi de ratio.agi opor.& l. fin.C. vbi de cur.vel cohor.& ita allegat genitor ſuus Maria.in d.c.dilecti.de for.compe.col.xxiij.verſ.quintò fallit. vbi etiam hanc fallentiam deſcripſit.

Quintò fallit, in cauſa ſtatus, quando exiſtens in quaſi poſſeſsione ſeruitutis aufugit ad alium locũ, & ibi vendicat ſe in libertatem: debet enim remitti ad locũ vnde aufugit.Ita reſtringit Maria.in d. col. xxiij.verſ.quartò fallit,referẽdo Cynum in l.j. & ij.

C. vbi

C. vbi de ratiocin.& Bald.& Ang.in d. l.hæres abſens.tenet etiam filius ſuus in alleg.regula,in vj. fallentia,ponit etiam Barba. in d. c.fin. col. xix.verſic. quintò limita. de for.compet.

Sextò fallit,ſi agatur de conditione perſonæ quæ dicitur aſtricta alicui corpori, vel collegio à quo aufugit.Ita Maria.in d.col.xxiij.verſic.ſextò fallit. per l.ij.C.vbi de curia.vel cohorta.refert Ang.in d. l.hæres.§.j. ponit etiam filius ſuus in alleg.regula,in fallentia penult. cuius litera eſt corrupta. & ponit Barb.in d.col.xix.verſ. ſextò limita.

Septimò fallit, quando quis turpiter ſe occultat; ſiue habeat bona ſiue non:tenet Bart.in d. l. hæres.§. j.& vide Marian.in d. col. xxiij. verſ.ſecundò fallit. deſcripſit etiam Felin.in d.c.fin.de for.compet.col. xiij. verſic. ſeptimò fallit.

Octauò fallit,quando reus latitat in alia prouincia,& in loco contractus vel quaſi non poſsidet bona.Ita Bart.in d.l.hæres.§.j.qui ponit hãc limitationem diſtinctã à præcedẽti,licet Maria. in loco proximè allegato vtranq; limitationem in vnam ſolam congeſſerit,quod eſt contra mentem Barto.& idem etiã videtur velle filius ſuus veſtigia patris ſequẽdo; dum in dicta regula, in vltima fallentia refert Bart. & hanc fallentiã ponit Barb.in d.c.fin.col.xix.verſ. ſeptimò limita. qui dicit ꝙ prædictis duobus concurrentibus fit remiſsio, allegando Bart.vbi ſupra.

Nonò fallit,quando agitur de reddenda adminiſtratione,quia tũc debet quis remitti ad locum vbi adminiſtrauit.Ita limitat Maria.in d.xxiij.col.verſ. iij. fallit.per l.j.& ij.C.vbi de ratiocin. agi opor. & per gloſ. ibi: & ita dicit tenere Anton.in d.c.fin.de

for.compet.vbi ita tenet Barb.in col.xix.Cuius additionem vide, quia ſe remittit de declaratione: & ponit etiam ibi Felin.in col. xij. verſ. fallit primò.

Decimò fallit,propter nimiā contumaciā. Ita tenet Maria.vbi ſupra,verſi. ſeptimò fallit. referendo Bald.ibi, in vltimo notab.& tenet etiā Felin. in d.c. fi.col.xiij.verſic.ſextò fallit.vbi dicit,ꝙ tunc poteſt reus perſonaliter capi, & ad iudicē duci, referendo Bal.in l. conſentaneū.C.quo.& quan.iudex.in viij. notab.vbi hoc tenet per text.ibi,quem ad hoc dicit nō alibi, cuius additionem vide:& ponit etiā Barb. in d.col.xix. verſic. tertiò limita, & poſuit ante eos Roma.in d.ſingul.cclxxix.in iij. fallentia.allegat d. l.conſentaneum.& Bald.ibi, quod dicit pulchrum.

Vndecimò fallit in vagabundo, quia poteſt vbilibet conueniri. Ita limitat Felin. in d. c. fin.col.xij. verſ. ſecundò fallit.vbi ad hoc refert Salic.quod tamen relinquit cogitandum, quia ex eo quòd poſsit vbilibet conueniri,non probatur quòd ſit remittendus: & in materia quis dicatur vagabundus, & vbi ſortiatur forum,vide nota.per Maria.in d.c.fin.xx. col.de foro compet. verſic. primò igitur quæro, & per totam col. ſequen.

Duodecimò fallit,niſi quis eſſet obligatus per inſtrumentum confeſsionatum:quia tūc habet locum remiſsio.Ita dicit ſolus Barb.in d.c.fi. in d.col.xix. verſic.octauò limita.motus ex eo quod not.Bald.in l.j.C.de ſent.quæ pro eo quòd intereſt proferun.vbi ſecundum eum dicit quòd obligatus per inſtrumentum confeſsionatum tenetur præcisè.

Decimotertiò fallit in caſu text.in §.neceſsitatē, in authent.vt iudi. ſine quo. ſuffra.ſecundum Ioan. Andr.

And.in d.§.contrahentes.quē refert Maria. ſic limitans hanc regulam in d. col.xxiij.verſi.nonò fallit.

Decimoquartò fallit, quando lis eſſet inchoata in loco deſtinatæ ſolutionis, quia tunc etiam in ciuilibus cauſis fit remiſsio perſonalis ad locum iudicij inchoati. Text. eſt in l. conſentaneum. C. quomodo & quan. iudex. quem ad hoc ibi notat Bal.in vij. not. & dicit quòd ille tex.eſt ad hoc ſing.nec eſt alibi in iure, vt refert Iaſon, qui ita limitat hāc regulam in d. l. j. col.ij.ff.de eo quod cer.loc.in ij.limita.

Decimoquintò fallit, quando debitor promiſiſſet ſoluere in aliquo loco, & certo & limitato tempore, vt fingatur per dolum abeſſe. Ita limitat Iaſ.in d.col.ij.in quinta limitatione ad iſtam regulam, referendo Innoc. in c. ſi aduerſarius. de eo qui mitt. in poſſeſ. & Bald. in c. j.in colum.iiij.de milit. va. qui contu.in vſib.feud.

Et aduerte quòd Ioan. Franc. de Ripa in c. j.de iudi.in col. xxix. colligit ex dictis per Abba.ibi regulam, quæ talis eſt: promiſſor non poteſt conueniri in loco deſtinatæ ſolutionis, niſi ibi reperiatur. Ampliat quinque modis, & limitat aliis duodecim limitationibus, quæ omnes ferè ſunt ex ſupra dictis, & quia illa regula eſt ſimilis in materia huic, ideo nolui illam per ſe ponere.

REGVLA DCXLIII.

† Reſcriptum impetratum tacens de ſententia quæ tranſiuit in rem iudicatam, eſt ſurreptitium. Bonus text.in c.expoſita. de arbit.& ibi doct.gloſ.in c.ſuper literis.de reſcript.

Amplia vno modo, & limita dupliciter, vt per Felin.ibi.octaua colum.

eſſe præſupponunt Ioan. And. Anchar.& Dominic. in c.vno.de exceſ.præla.lib.vj.bona gloſ.verbo noſcant.in c.j.de conſtit.lib.vj.tenet Abb.in c.nonnulli.de reſcript. vbi Felin.aliqua dicit circa hanc concluſionem, & allegat Oldrad.conſil. cccxxxvj.cum ſequent. vſque ad fin. vbi loquitur copiosè de hoc.

Amplia dupliciter,& limita nouem modis,vt per Fel.ibi col.x.per xij.ſequētes,vbi ſublimitat aliquas ex dictis limitationibus, & ponit plura notanda.

REGVLA DCXLIX.

† Res in ſolutum ſi detur pro maiori quantitate debiti,vitiatur in totum datio inſolutum. Tex.vbi Bart. & ſcribentes in l. ſi non ſortem.§.ſi centum. ff.de condict. indebi. vbi Iaſ. & idem Iaſ. in l.j.§.ſed & ſi mihi.ff. de verbo.oblig. text. in l.cum amplius. ff.de reg.iur.vbi Decius.

Limita tripliciter,vt per Deci.in d. l.cū amplius. quarum vnam tantum Iaſ. in d. §.ſi centum.poſuit.

REGVLA DCL.

Res ſi bene geritur ceſſantibus ſolennitatibus, quæ aliàs requirebantur, valet actus qui aliàs non valeret,ſi male gereretur. Iſtam dicit pulchram concluſionem Felin.in c.cauſam.el j.de iudi.in col.v.circa fin. quam ibi colligit ex dictis per eum, & ex dictis docto.& comprobat eam aliquibus iuribus:pro qua inter alia allegat text. in c. quia quibuſdam, de fideiuſ.& gloſ.in c.j.in gloſ.fi.de ſchiſ.

Limita tribus modis,vt per eum in col.ſeq.

Primò,vbi ſolēnitas eſt introducta pro forma,vt in alienatione rei eccleſiaſticæ: & regula procedit, quando non pro forma, ſed mere in fauorem prohibiti,quā limitationem colligit ex his quæ ſcribit

Bald.

Bald. in l. fin. §. neceſsitatem. C. de bon.quæ lib.& Abba.in c.tua.in col.ij.de his quæ fi.à præl.

Secundò limita, niſi ſolennitas eſſet introducta ad conſeruandum iuris rigorem.

Tertiò, in caſu l. iij. §. in bello. ff.de re milit.vbi egreſſus aciem capite punitur,licet bene geſſerit.

REGVLA DCLI.

Reſidui appellatione,totum continetur. Text.eſt in l. ij. C. de hære. inſtitu.concordat text.in l.quòd ſi Meuius.cum l.præce.ff.eod.

Amplia idem eſſe in dictione cæterorum, & in dictionibus ſuperfluum,reliquorum, & amplius,& plus:vt per Iaſ.in d.l.ij.col.j.

Limita tripliciter, vt per eundem Iaſ. ibi in d. colum.j.& ſequen.

REGVLA DCLII.

† Reſtitus ex banno ad bona,non recuperat per fiſcum alienata.Cardin.in c.quia diligentia.de elect. per text.in c.quamuis.de reſcript. lib.vj.& per text. in c.ſuper eod.de offic.deleg.idem tenet Abb.in c.j. de parrochiis. & in c.ex tuæ.de cler.non reſiden.& in c.inter quatuor. de maior. & obed.Bart.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.de liber.& poſthum.

Limita hanc regulam dupliciter, vt per Felin.in d.c.ſuper eo.colum.j.

REGVLA DCLIII.

Reſtitutio in integrum infra quadriennium peti, & finiri debet:vt in l.fi.C.de temp.in integr.reſt.pet. probat text.in l.fin.C.de repud. hæred.& in c.j.de in integr.reſti.in vj.& in clement.vna.eod.tit.Nec perpetuatur litis conteſtatione,vt voluit gloſ.in d.l.fin. in verbo,finiendam.& in c.tum ex literis.in gloſ. ij.

de in

de in integ.reſtit. Quod procedit in tantum, quòd reſtitutio conceſſa poſt quadriennium,eſt nulla:tenet gloſ. in d. clem. vna, in verbo, finiri.quam dicit Abb.non habere ſociam in iurecanonico,& ſequũtur eam ibi Pau.Imola,& Anchar.

Limita primò,quando propter ſuterfugia partis aduerſæ,eſſet eius cognitio impedita. Text. eſt in l. intra vtilem.ſecundum Bart.ibi.in ij.col.ff.de mino. vel facto iudicis,vt voluit vtrunque gloſ. in d.cle. vna in verbo,finiri.& notat Abb.in d.c.tum ex literis.iiij.col.notando ad hoc gloſ.ibi:& refert Ioann. Andr.ibi idem tenentem,& ponderat text. in d.c.j. dum dicit negligenter,& generaliter:nota quòd nõ currit dictum quadriennium impedito facto iudicis vel aduerſarij.Notat Felin.in c.j.col. pen.de præſcript.referendo Abb.in d.iiij.col.& Card. in clem. vna.q.xxv.de reſt.in integ.

Secundò fallit, quandiu durat vita, ſeu iuriſdictio iudicis qui tulit ſententiam,contra quam reſtitutio debet peti,quia propter veriſimilem timorem, tunc non currit quadriennium:tenet Abba. notando multum dictum Innoc. ibi ad hoc in d.c.tum ex literis.in iij.colum.quod ſequitur Felin. in d. c.j.de præſcriptio.d.colum.penult.

Tertiò fallit,ſi reſtitutio ſit petenda per eccleſiam contra contractum,quo fuit læſa,& viuat ipſe prælatus qui illum celebrauit, & ſic qui male alienauit: quia tunc non currit quadriennium. Gloſ.eſt in d. c.j.de reſtitut.in integr.in vj.in verbo, cauſa.quã ſequitur Abb.in d.iij.col.& tenet Card.in d. clement. vna.de in integ.reſti.in xxvj.q. quod dicit ſingulare Felin. in d. c.j.de præſcriptio.col.penult.referendo Abb.

Abba.vbi ſupra.& plures alios: & illam gloſ.dicit communiter approbari à docto. Gemi.ibi, vt refert Balb.in tracta.de præſcriptio,in quinta parte prin. col.x. verſi.ſed eſt notandũ.qui plus dicit,quòd iſta concluſio videtur non poſſe procedere, tãquam ſuperflua, ſtante alia concluſione pro vera: videlicet quòd viuo prælato, qui male alienauit, non currit præſcriptio contra eccleſiam, & ſic quòd impoſsibile eſt quòd currat quadriennium viuente illo,ſi præſcriptio non currit.

Quartò fallit, quãdo petitur reſtitutio aduerſus ſententiam, in quo nunquam tranſit in rem iudicatam,vt in cauſa matrimoniali, quia tunc etiam poſt quadriennium poteſt peti: tenet Feli. in c.lator.col. v.in fi.de re iudi.pro quo refert Butri.in c.ex parte. de reſtit.ſpoliat.Dat rationem, quia quotidie affert præiudicium animæ obſeruantia talis ſententiæ erroneæ, quod ipſe commendat: & prædictam concluſionem Anto. ſequitur idem Felin. in c.accepimus.colum.ij.de fide inſtrumen.

Quintò fallit,quando minor impetrauit veniam ætatis ſuæ in vigeſimo anno: quia tunc per totum ſubſequens quinquennium,poteſt petere reſtitutionem de geſtis intra vigeſimum annum. Text.eſt, qui hoc notabiliter probat in l. ea quæ. in princ. C.de tempo.in integ.reſti.peten.

Sextò fallit, niſi ille cui cõpeteret reſtitutio eſſet in probabili ignorantia læſionis, quia quandiu ſic eſt,non currit ſibi quadriennium: per ſingula. dictũ Bal.in l.falſam.C.ſi ex falſ.inſtru.& per ea quæ notat Card.in d.cle.vna.fi.col.verſi. quintò quæro. Et illã ſententiam Bald.dicit perpetuò cordi tenẽdam Iaſ. in au

in authen.quas actiones.C.de ſacroſ.eccle.x.col.vbi refert plures eam commendantes: tenet etiam idem Iacob.de ſancto Georgio in l. petendæ.C.de tempo. in integr. reſti.peten.Hanc etiam concluſionem firmat Balb. in ſuo eleganti tracta.de præſcriptio.in iiij.parte,iiij.partis principalis.in q. xxix.in col.fin. illius quæſtionis, vbi refert plura conſilia Alexā.ad hoc, & Corneum in conſil. cxliiij.me ſubſcripſi. ij.volum.& in quinta parte princi.in colum.x.verſ. ſed eſt notandum.

Septimò fallit,in grauamine habēte cauſam ſucceſsiuam,quia tunc etiam vltra quadriennium poſſet peti reſtitutio. Ita voluit Feli.in c.accepimus.de fi.inſtrum.in col.ij.in cuius fauorem faciunt ea quæ cumulaui infra in regula incip. vniuerſitas non dicitur,in ſecunda limitatione.

Octauò fallit,quando læſio eſſet vltra dimidiam iuſti pretij:quia tunc eccleſia,populus, vel Rex poteſt vſque ad xxx. annos petere reſtitutionem à die alienationis. Ita eſt lex ſingularis huius noſtri Regni,in vj.parti.tit.fin.l.fin.

Nonò fallit,ſi læſio fuit cauſata ex curſu tēporis, quod eſt minus quadriennio:quia tūc debet neceſſario peti reſtitutio infra tantū tēpus,quantū eſt tēpus læſionis,& nō vltra.Ita tenet gl.in l.ſed & ſi prętorē. §.quoties.ff.ex quib.cau.maio.& in l.diuus. ff,de in integ.reſtit. & in l. interdum. de minor.ff.& in l.ab hoſtibus. §. ſed quod ſimpliciter. ff. ex quib. cauſ. & hoc firmant ibi Barto.idem & Bald.Angel.Salic. & communiter Doctor. in l. ſuperuacuam. C. de temp.in integr.reſtit.peten.ita firmat Balb.per ſupra dicta in tract.præſcriptio.in j.parte vj.partis princip

cipalis.x.col.verſic.interdum verò.Quod limitat in col.ſeq.in eccleſia,per tex.in cle.j.de reſtit.in integr.

Decimò limita,quādo læſio eſt enormiſsima,quia illa operatur,quòd lapſus quadriennij non noceat: notat Feli.in c.j.de præſcriptio.in col. penul.allegat glo.fi.in c.j. de reſtit.in integr. in vj. & refert plures doctores qui adhæſerunt huic ſententiæ.

REGVLA DCLIIII.

Reus licet abſoluatur ab inſtantia iudicij, tamen debet pronunciari ſuper iure actoris.Fundatur iſta regula ex l.ſi à te.§.j.ff.de exceptio.rei iudica. & colligit eam Felin.ex dictis per Abbatem ibi,in ij.nota. in c.examinata.de iudic.in j.colum.

Limita tripliciter,vt per Felin.ibi.

Primò , niſi prius conſtet de ineptitudine intentionis actoris , quàm de ipſius iure. Ita dicit tenere Abb. poſt Cardinalem ibi.

Secundò , vbi actualiter non competit rei vendicatio , qua actor poſsidet , quia tunc non declaratur de iure ſuo,etiam ſi conſtet : regula autem procedit , quando actualiter competit rei vendicatio, ſed non contra reum , quia tertius poſsidet, & pro hoc refert Imo.ibi.

Tertiò limita , vbi ſciret actor eum non poſsidere, vel detinere,quia tunc non poteſt ſequi alia ſententia , quàm abſolutoria ipſius rei conuenti:pro quo allegat Matheſila.ſing.cxxxviij.incipien.nota quòd ſi reus.Cuius bonam additionem vide.

REGVLA DCLV.

✝ Reus dicitur neceſſarius ille,ad quē expreſsè dirigitur actio,vel qui ſpecialiter vocatur ad iudicium. Doctrina Innoc. aurea in c.cum inter priorem. de excep

except. quam ſequitur commendando Felin. ibi, col. vj. vbi plurima cumulat pro ea.

Limita hanc concluſionem tripliciter, vt per Feli. vbi ſupra vij. col. & ſecundam limitationem confirmat, & defendit optimè.

REGVLA DCLVI.

Reo & actori pariter fauetur circa media cauſæ, & ſic circa proceſſum: no. Azo in ſumma, in titu. de reb. dub. & glo. in c. cum ad ſedem. de reſti. ſpol. vide Bar. in l. inter ſtipulantem. §. j. ff. de verb. oblig. Bald. in l. qui accuſare. pen. col. C. de eden.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. in l. de die. in col. iij. ff. qui ſatiſda. cogan.

De litera S.

REGVLA DCLVII.

Sacerdos non poteſt eſſe tabellio, vt in c. ſicut. ne clerici vel mona. Barto. in l. vniuerſos. de decurio. lib. x. idem & alij in l. ſeruus. ff. de teſta.

Amplia idem eſſe in clericis in minoribus habentibus ſufficientia beneficia: tenet Floren. in iij. parte. tit. xiij. c. ij. §. ſi. mouetur per c. j. de poſtu.

Limita nouem modis, vt per Iaſ. in l. j. in pen. col. ff. de iuſtit. & iu. quorum vltimum libuit referre, videlicet quòd licet non poſsit eſſe tabellio, ſi tamen inſtrumenta conficeret, tenent. Ita Bar. in d. l. vniuerſos. & Anto. in c. fin. in vlt. col. de conſtit. hoc tamen relinquit ipſe cogitandum. Vide eundē Iaſ. in l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. in iiij. col. vbi hanc concluſionem deſcripſit inter alias ſibi ſimiles, quæ licet fieri prohibeantur, tamen tenent, ſi

fiant. Sed tu vide Alex.vltra eũ in l.prætor.§.j.col.j. de eden.vbi dicit quòd inſtrumenta ſic confecta,non ſunt nulla,niſi ſpecificè ſit inhibitũ clerico vel monacho à ſuperiore,officium tabellionis: & vide etiã Phil.Dec. in regula,in ambiguis. in §.non eſt nouũ. ff.de reg.iur.j.col.vbi ſimpliciter tenet quòd inſtrumenta valeant:pro quo vltra prædictos alleg. Rom. conſi.ccccix.quo ad primum.in ij.dubio.

REGVLA DCLVIII.

✝ Sanctorum patrum dicta ſunt imitanda. Text.eſt in c.ne innitaris.de conſtit.tex.in c.j.xx.diſt.text.in c.cum apoſtolica. vbi Abb.de his quæ fiunt à præla. notat Inno.in c.cum venerabilis. de excep.col.iij.bonus tex.in c.ſunt nonnulli.verſi. ſanctorum patrum. xvj.q.j.& c.ſancta.xv.diſt.

Limita tripliciter,vt per Feli.d.c.ne innitaris. vbi etiam ponit tres caſus,quibus dicta ſanctorum præualent ſcriptis Papæ, ſi meliori ratione fundantur: qui caſus deſeruiunt pro limitationibus ad vltimam limitationem,ibi per eum traditam.

REGVLA DCLIX.

Satisfacere ſi aliquis promiſit in contractibus,intelligitur promittere quòd ſoluet:vt in auth.ſi quando.C.de conſtit.pecu.& probat tex.in l.quòd ſi non ſoluere. ff.de pignor. & in l.reſcripto. §. planè. cum gloſ.ff.de mune.& hone.

Limita dupliciter,vt per Iaſ. in l.j. col.j. ff. qui ſatiſdare cogan. qui dictam concluſionem confirmat poſt Bart.& alios.

REGVLA DCLX.

Satiſdandi impotentia operatur, quòd ſtetur iuratoriæ cautioni:notat glo.in l.j.ff.qui ſatiſd.cog.in gloſ.

gloſ. fideiuſſoribus. per tex. in §. ſed hodie. inſti. de ſatiſd. & in auth. generaliter. C. de epiſ. & cler.

Limita xiiij. modis, vt per Iaſ. in d. l. j. col. fi.

REGVLA DCLXI.

† Sede vacante, non agitatur cauſa eccleſiæ cathedralis: colligitur ex notatis in c. fi. ne ſede vacan. Notat gloſ. in cle. fin. de procur. & Innoc. in c. cum dilectus. de conſuet.

Amplia tripliciter, & limita quinq; modis, vt per Feli. in c. edoceri. col. vj. de reſcrip.

REGVLA DCLXII.

† Sententiæ appellatione, propriè non comprehēditur interlocutoria. Probatur iſta regula in rub. C. de ſent. & interloc. om. iud. propter copulam, &, ibi poſitam, quæ ponitur inter diuerſa, vt in glo. rub. ff. de iur. & facti ignor. & c. querelam. de ſimon.

Limita tripliciter, vt per Ripam in rubr. ff. de re iudic. ij. col.

REGVLA DCLXIII.

† Sententia in criminalibus, ſtatim mittenda eſt executioni. Tex. in l. cum reis. C. de pœnis. Spec. tit. de dilat. §. j. verſi. executione. Felin. in c. quærenti. de offic. deleg. Iaſ. in l. debitoribus. ff. de re iudic.

Limita xxij. modis, vt per Ioan. de Neuizanis in ſua ſylua nuptiali, fo. xviij. in paruis. nu. 92. cum aliis ſequen. quarum ſeptem Iaſ. duodecim verò Feli. vbi ſupra, poſuerunt.

REGVLA DCLXIIII.

Sententia vbi alteri præiudicat, non tamen tranſactio, compoſitio, vel compromiſſum præiudicat: not. Abb. poſt Innoc. in c. auditis. in col. viij. de præſcrip. & Mathe. in ſing. xxvj.

Limita dupliciter, vt per Fel. in c. quamuis. in col. antepe. de re iud. vbi etiam alio & tertio modo conatur reſtringere, licet non ſe firmet.

REGVLA DCLXV.

Sententia ſi apparet lata, & non apparet quòd fuit lata parte inſtante, eſt ipſo iure nulla: tenet Barto. & alij in l. vna. C. vt quæ deſunt aduoca. Ang. & Imo. in l. de vno quoq;. ff. de re iudic.

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in l. properandum. §. & ſi quidem. j. col. de iudi.

Primò, in cauſis fiſcalibus, per text. in l. ij. §. ſenatus. ff. de iur. fiſc. quem ibi ad hoc not. Bart. & reputat mirabilem.

Secundò, quando ſententia lata, cauſa deuoluitur ad Papam per appellationem, quia tunc Papa ex officio ſuo, poteſt etiam parte abſente procedere ad ſententiã: not. Alex. in d. l. vna. col. pe. poſt Ang. & Imo. vbi ſupra, quos refert Iaſ. in d. j. col.

Tertiò limita, niſi iudex videat perire inſtantiam cauſæ, quia tunc, ne iudicium agitatum reddatur illuſorium, poteſt ferre ſententiam, etiam neutra parte petente.

Quartò, quando ambæ partes ſunt præſentes, & ſententia fertur pro actore: quia tunc valet ſentẽtia, quamuis aliter non appareat ex proceſſu, quòd actor petierit eam à iudice, ex ratione de qua per eum.

REGVLA DCLXVI.

Sententia lata ſuper expenſis, dicitur interlocutoria. Glo. eſt, quam ibi notant doct. in l. quod iuſsit. ff. de re iudi. Ego aliàs legendo dedi ſibi glo. conſociã, licet à doctoribus non commendatur in c. querelam. in glo. fin. de procur. & ita dicit communiter teneri Alex.

Alex.in d.l.quod iuſsit.in iij.col.

Limita dupliciter, vt per eũdem Alex. ibi: primò, niſi ſententia ſuper expenſis feratur vnà cum diffinitiua, quia tunc cēſetur eſſe pars diffinitiuæ. Ita refert voluiſſe notabiliter Ang.in l.Paulus.la j.ff.de re iud. & Sali.in l.poſt ſententiam.C.de ſenten.pro contraria tamen parte allegat Bal.& Imol.& eis videtur aſſentiri: vide Feli.in rub.de re iudi.col.viij.qui ponit hanc limitationem, & allegat pro ea eoſdem Ang.& Sali.vbi ſupra, & Ang.in aliis duobus locis, & Phil. & Ancha. & de contraria opinione non meminit, vnde videtur eorum ſententiæ adhærere.

Secundò limita, niſi expenſæ principaliter peterentur de per ſe in iudicio, quia ſententia lata ſuper expenſis, erit diffinitiua: pro quo alleg. Imol. in d.l. Paulus.& ponit Feli.vbi ſupra.

REGVLA DCLXVII.

Sententia interlocutoria qua finitur iuriſdictio iudicis, puta, quia pronunciat ſe incompetentem, vel non eſſe procedendum ad vlteriora, vel qua abſoluit conuentũ ab obſeruatione iudicij, reuocari non poteſt per iudicem. Tex.eſt not.in c.ſignificantibus. de offi.deleg.& in c.iudex ab apoſtolica. §.j.in fin.col. eod.tit.lib.vj.not. Abb.in c.cum ceſſante.ij.col.in fi. de appel.& ponit hanc concluſionem Fel. allegando plura pro ea in c.qualiter.el j.col.v.verſ.fallit prædicta regula.de accuſ.

Limita quatuor modis, vt per eundem Feli.ibi.

REGVLA DCLXIII.

Sentētia lata per ordinarium, qui per errorem iudicat vt delegatus, cum non ſit, eſt nulla. Notat Spec. tit.de ſent.prola.§.quoniam.verſi. quid ſi dixit. Bar.

in l.j.verſi.tu dic.C.qui pro ſua iuriſdi.& vide gloſ. auream in c.ex literis.de offi.dele.in glo.fi.quam ibi not.Abb.& extollit Imo.col.pen.

Limita quadrupliciter,vt per Feli.in c.cum ex officij.col.x.& ſequ. de præſcript. qui pro regula copioſè allegat.

REGVLA DCLXIX.

Sententia in qua dicit iudex, pronuncio prout in conſilio,valet:notat Ludo.Alex.& Areti.in l.j.§.j.ff. de verb.oblig. Alber.Bal.Ang.Sali.& Pau.in l.j.C.ſi aduerſus lib.facit glo.notab.in l.& puto.§.Iulianus. in ver.communiri.ff.fami.erciſ.

Limita quatuor modis,vt per Feli.in c.cum venerabilis. de except.in col. antepe. quem vide prius in col. præcedenti. vbi plures doctores citat ad augendam huius regulæ autoritatem, quos referre,& tibi eſſet faſtidium,& mihi onus.

REGVLA DCLXX.

Sententia lata,liberatur fideiuſſor de iudicio ſiſti. Colligitur iſta regula ex glo.in l.fideiuſſor.§.in fideiuſſorem.ff.qui ſatiſd.cog.in verb. promiſit. ex quo veniunt , duo effectus. Primus, quòd talis fideiuſsio non durat in executione ſententiæ, vt in l. Græcè.§. & poſt litem.ff.de fideiuſſ. Secundus,quòd non durat in cauſa appellationis:vt eſt glo.nota. in auth.de his qui ingre.ad appel.in prin.notat Barto. in l.cum apud.ff.iudi.ſol.

Amplia quadrupliciter , & limita dupliciter , vt per Iaſ.in d.§.in fideiuſſorem.col.ij.

REGVLA DCLXXI.

Sententia lata ſuper exceptionibus, eſt interlocutoria. Glo.magiſtra in clemen.fin.in glo.ſecunda. de appel.

appel. Bal. in l. ſtatutis. C. de ſenten. ex peri. reci. & in l. j. ad fi. C. commi. vel epiſt. Calde. in conſi. vj. titu. de re iudi. Petr. de Ancha. conſi. ccccix.

Limita dupliciter, vt per Felin. in rub. de re iudic. col. vj. nume. 8. & 9.

REGVLA DCLXXII.

Sententia debet ferri ſuper toto eo quod petitur, aliàs non valet: vt in l. in hoc iudicio. ff. famil. erciſc. & in l. etiam. ff. de minoribus.

Limita quatuordecim modis, vt latiſsimè per Feli. in c. cum inter. de re iudi. col. iij. in fine. cum quatuor ſequentibus.

REGVLA DCLXXIII.

Sententia omnis, ſiue diffinitiua ſit, ſiue interlocutoria, requirit quòd feratur partibus præſentibus, vel legitimè citatis.

Limita iſtam regulam decem & nouem modis, vt per Iaſ. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. in co. iiij. ff. de offi. proconſu. vbi ipſe firmauit hanc regulam: & vide Alex. in l. de vno quoque. ff. de re iudi. ex quo colliges decem limitationes ad hanc regulam, ſaltē dum loquitur de diffinitiua, & vide Ant. Nicellum in concordiis gloſſarum iuris ciuilis & canonici, in concor. lij. qui in colum. ij. ponit ſupradictam regulam, & refert omnes limitationes Iaſ. vbi ſupra, eis aliquid addendo, & poſtea plures alias limitationes ponit, quibus fiunt centum & quindecim limitationes ad iſtam regulam, quas per xxxvij. col. proſequitur.

REGVLA DCLXXIIII.

† Sententia lata ſuper principali, videtur reiicere exceptiones non cōpaſsibiles cum ea: compaſsibiles

tamen remanēt in ſuo robore. Ita Abb. in c. ſuborta. de re iud. Pau. de Caſt. in l. quòd in diem. ff. de cōpenſa. ornat hanc regulam Feli. in d. c. ſuborta. col. iij.

Limita octo modis, vt per eum ibi, col. iiij. cum duabus ſequentibus.

REGVLA DCLXXV.

Sententia qua aliquis venit declarandus aliquam pœnam (ipſo facto impoſitam) incurriſſe, citationem exigit. Glo. eſt in cle. præſenti. de cenſi. & in clemen. ij. de pœnis. quas ad hoc allegat Felin. in c. cum non ab homine. de iud. in col. vj.

Limita tribus modis, vt per eum ibi, & vide melius per eundem in c. ij. col. j. de ſponſa. vbi hoc limitat quatuor modis, & bene loquitur in materia: vide eundem Feli. in c. parrochianos. de ſenten. excom. vbi hoc limitat quatuor modis: & vide eundem Fel. in c. Rodulphus. de reſcrip. in parte, citari. col. xxvj. nu. 41. vbi ponit tres limitationes.

REGVLA DCLXXVI.

Sententia ſi per iudicem appellationis fuerit confirmata, per ipſum eſt exequenda. Gloſ. in c. paſtoralis. in verbo, diſcuſſa. in fi. de offi. dele. alia in l. ſi quis priore. ff. ad Trebel. & in §. ſi quis priore. inſti. quib. mod. teſta. & ita dicit communiter teneri Alex. in l. à diuo Pio. x. col. in fi. ff. de re iud.

Limita dupliciter, vt per eundē Alex. ibi, in col. xj.

REGVLA DCLXXVII.

Sententiam regulariter non vitiat falſa cauſa expreſſa in ea, niſi per appellationem, vel alio remedio reſcindatur. Ita ſentit glo. in l. is ad quem. ff. de acqu. hæred. vbi latè Imo. idem poſt Ang. in l. qui Romæ. §. duo fratres. in colum. xiij. verſicu. & propter prædicta

dicta.ff.de verborum obligatio.

Limita ſeptem modis, vt per Felin.in c.ſicut.de re iud.col.x.cum duabus ſeq.

REGVLA DCLXXVIII.

Sentẽtia lata ex probationibus priuilegiatis, nunquam tranſit in rem iudicatã, quin ſemper poſſit retractari ex probationibus melioribus: notat Inno.in c.tua.de cohabit.cler.& mul.in gloſ.magna, in verb. ſed eſt mirabile.quod reputat mirãdum, & ſequitur Ang.in l.j.C.ſent.reſcindi non poſ.& in l.diuus Traianus.ff.de re milit.& in l.ſub ſpecie.C.de re iudi.

Limita hoc procedere in probatione priuilegiata, procedente inuita parte: ſecus in ea quæ procedit ex mera voluntate partium. Ita limitat Iaſ.in l.admonendi.in col.x.ff.de iureiur.

REGVLA DCLXXIX.

† Sententia tempore pronunciationis ab ipſo iudice, legi debet: probat tex.in c.fi.de re iud.in vj. Bal.in l. hac conſultiſſima.C.qui teſta.facere poſ.

Limita duobus modis, vt per Bal.vbi ſupra: & per Dominic.in d.c.fi.vbi limitat tribus modis.

REGVLA DCLXXX.

† Sententia lata non viſis actis, vel ſine præuia cauſæ cognitione, eſt ipſo iure nulla. Hanc regulam ponit Feli.in c.eccleſia ſanctæ Mariȩ.col.vj.ad fi.de cõſti. quam probat veram terdecim fundamentis, per duas col.ſeq.

Limita hanc concluſionem ſex modis notandis, vt per Feli.ibi, col.ix.cum ſeq. per quas reducuntur ad concordiam octo oppoſitiones ſeu fundamenta pro contraria parte adducta, per eundem Felin.ibi, col.v.in fi.cum ſeq.

REGVLA DCLXXXI.

Sententia lata contra procuratorem offerentem ſe liti ſine mandato, traditur executioni cótra eum: probat text.in l.iiij.in prin.ff.de re iudi. & in l.Plaucius.ff.de procur.

Limita dupliciter,vt per Roma. Alex. & Iaſ.in d. l.iiij.in prin. primò niſi procurator iuſto errore putaſſet ſe habere mandatum:vel ſi credebat mādatum quod habebat,eſſe legitimum,cum non eſſet, & hoc etiam iuſto errore.

Secundò fallit, niſi aduerſarius ſciret offerentem ſe liti carere mandato. Iura quæ ipſi allegant, vide per te.

REGVLA DCLXXXII.

Sententiam pro ſe latā, non licet allegare iniuſtā eſſe:eo quia allegare turpitudinē propriam,non eſt licitum. Text.eſt in l.ſi ſeruus.§.ſi hæreditas.ff.de leg. j.faciunt nota.per Bar.& doc.maximè Iaſ.in l.iuſiurandum & ad pecunias.§.procurator. ff.de iureiur. glo.& doct.in c.inter dilectos.de dona.

Amplia vno modo, & limita duobus hanc regulam,vt per Iaſ.in d.§.ſi hæreditas.col.ij.num.4.& 5.

REGVLA DCLXXXIII.

Sententia lata contra abſentem, præſumitur lata magis ratione contumaciæ, quàm ex eo quòd iniuſtam cauſam habuerit, per text.not.in l.ſi ideo. ff.de euict.& probat text.in l. Papinianus.§.meminiſſe. & in l.qui repudiantis.ad fin.ff.de inoffic.teſta.Et vide Card.in cle.j.col.iij.de re iudic.& corrobora iſtam regulam,vt per Feli.in loco infra allegando,qui gloriatur de examinatione huius regulæ.

Limita quinque modis per Feli.in c.cum Bertoldus

dus. in col.viij.cum tribus ſequ.de re iudic.

REGVLA DCLXXXIIII.

Sententia lata contra notoriũ facti, non eſt nulla, ſed debet retractari:tenet Bal.in l.j.fin.col.verſic.ſed quid ſi iſte.ne fil.pro pat.& in l.ciues.C.de appel.

Limita tripliciter,vt per Feli.in c.per tuas.ij.col. de ſent.excom.quem vide pro ipſa regula principali,quia refert prius plures contrarium tenentes, licet tandem cum opinione Bal.reſideat.

Sententia. vide ſupra, in verbo, ordinarius. & in verbo,iudex.lo ij.iij.iiij.v.& ix.

REGVLA DCLXXXV.

Sequeſtrum euitatur ſatiſdatione.Ponit iſtam regulam Feli.poſt Ioan.Andr.in c.examinata.de iudi. col.vij.prope fin.

Limita quinque modis,vt per eum ibi,& col.ſeq. & eam limitat Iaſ. quatuor modis.l.ſi fideiuſſori. §. fi.col.antepen.ff.qui ſatiſda.cogan.quorum vltimus differt à poſitis per Feli.

REGVLA DCLXXXVI.

Seruus acquirit domino,etiam inuito. Text.in l. ſeruus vetante.ff.de verb.oblig.& in l.etiam inuitis. ff.de acquir.rer.dom.& gloſ.in d.l.ſeruus vetante.al legat concordantes tex.

Limita duobus modis hanc regulam,vt per Iaſ.in d.l.ſeruus vetante.

REGVLA DCLXXXVII.

✝ Seruitus habens cauſam diſcontinuam , non acquiritur per prӕſcriptionem. Tex.eſt in l.ſeruitutes. la iij.ff.de ſeru.tit.generali.vbi Bar. Ang.& alij.Bar. in l.j.§.fi.ff.de aqua plu.arc.omnes doct. in l.ij. C.de ſerui.& aqua.

Limita

Limita tripliciter, vt per Felin. in c. de quarta. antepen. col. nu. 41. de præſcrip.

REGVLA DCLXXXVIII.

Serui capacitas vel incapacitas, pendet à capacitate vel incapacitate domini. Text. eſt in l. ſi mihi & tibi. §. regula. ff. de lega. j. vbi caſus planus, per quē ibi Iaſ. cōfundit deciſionem notabilē Bart. in l. iij. §. hoc autem. ff. de leg. præſt. de qua ibi egregiè diſputat.

Limita hanc regulam tribus notandis modis, vt per Iaſ. vbi ſupra, col. ij. vſque ad fi.

REGVLA DCLXXXIX.

Solēnitates requiſitas à canone in alienatione rei eccleſiaſticæ, non poteſt conſuetudo diminuere. Ita eſt communis concluſio doctorum per tex. in c. cum cauſa. de re iud. cum gloſſ. ibi, & in c. j. de conſue. & in c. quæ in eccleſia. de conſti. & ponit Abb. in c. nulli. de reb. eccl. & ibi Imo. in col. ij.

Limita xij. modis, vt per Felin. in d. c. cum cauſa. col. iiij. cum duabus ſeq.

REGVLA DCXC.

Soluendo quotieſcunq; quis habet regreſſum contra aliū, ſi non vult ſoluere de ſuo, ſoluet de bonis illius contra quē habet regreſſum. Regula eſt, quā faciunt doct. per tex. in l. ſi procuratorem. §. ſi ignorantes. ff. mand. vbi probatur quòd fideiuſſor conuētus poteſt ſoluere de bonis ſui debitoris. Prædictam regulā firmat Fel. in c. olim. iiij. col. de accuſ. dicens ita firmare doct. per prędictum tex. quem ad id quod ſupradictum eſt probari ex eo not. ibi Bart. & Pau. l. ſi ſeruus. §. ſi plurium. ff. ſi quis cautio. Bal. in auth. qua in prouincia. in fi. verb. C. vbi de cri. agi opor. Abb. in c. cum inter. col. pen. de excep. poſt Ioan. And.

Limita

Limita iſtud non procedere in procuratore ad iudicia. Ita Bal. ſic reſtringendo d.§. ſi ignorantes in d. auth.qua in prouincia.in fi.& ſequitur Feli.in d.iiij. col. vbi ipſe ponit alias duas limitationes ad dictam regulam.

REGVLA DCXCI.

Spoliatus à iudice non petit reſtitutionem,prout petit ſpoliatus à priuato:quia præſumitur pro iudice.Gloſ.fi.in c.præſentium.vij.q.j.notat Archi. in c. quia præſulatus.j.q.iiij.Abb. in c. licet ex ſuſcepto. vij.col.de foro compet.

Limita tripliciter,vt per Feli.in c.dilectus. el j.de reſcript.Et vide eundem Feli.in c.cum cauſa.de offi. delega.vbi ponit eaſdem limitationes.

Primò,quando iudex procedit extraiudicialiter, non vt iudex,ſed vt priuatus, per text.in c.conquerente.de reſtit.ſpolia.& alia quæ allegat.

Secundò,vbi iudex proceſsit iudicialiter, & notoriè conſtat de nullitate, vel iniuſtitia ſententiæ, qua ſpoliauit.

Tertiò,quando iudex iudicialiter procedens, caret iuriſdictione in actu quem expedit.

REGVLA DCXCII.

† Statutũ ſi fit ex cauſa rationabili ſpecialiter contra aliquẽ,& in eius præiudiciũ,tenet.Ita dicit Ang. in l.impetrata.C.ſen.reſcin.nõ poſ.allegat l.neq; Dorotheum.& l.doctitij.C.de decurio.lib.x.& l. Antiochenſiũ.ff.de priuil.credi.& tenet Anto.Imo.& doc. in c.cum omnes.de conſtit.bonus tex.in l. venditor. §.ſi conſtat.ff.commu.prædi.& in l.j.iuncta glo.verbo,detrahi.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.

Limita tripliciter vt per Fel.in d.c.cũ omnes.j.co.

REGVLA DCXCIII.

Statuta iurata,non tolluntur per generalem dero gationē ſtatutorū:probatur iſta regula ex text. in c. conſtitutus.de reſcrip.firmat gloſſ.in c.cum non deceat.de elect.in vj.ad fi.quam glo.dicit ſingul.Iaſ.in l.quoties.col.j.de preci.impe.offe.vide eundem,vbi plures refert idem tenentes in l. omnes cuiuſcunque. C.ſi con.ius vel vtil.publ. commendat etiã Thomas Ferra.in cautelis vltra Cepolam,cautela xx.

Limita quinque modis per Felin.in d.c.conſtitutus.iij.& iiij.col. quem vide in iij.col. vbi prius aliquas deciſiones doctorum deſcribit in propoſito, & demum ampliat hanc regulam.

REGVLA DCXCIIII.

Statuta debent intelligi ſecundum ius commune: probat tex.cũ glo. vbi latè per Sali.in l.ij.C.de noxa. gl.& Doct.in l.fin.§.in cõputatione.C.de iure delib. Bar. in l.j.§.lex Falcidia. & ibi moder.ff.ad l.Falcid.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in l.omnes populi.ſi. col. ff.de iuſt.& iur. quarum limitationum primam latè examinat.

REGVLA DCXCV.

Statutum,vel conſuetudo exigens probationem maiorem, quàm ius exigit, ſubſiſtente rationabili cauſa,& non nutritiua peccati, valet & tenet. Iſtam regulam tradit Feli.in c.ij.de proba.col.ij.

Limita quatuor modis,vt per eum ibi,& col.ſeq.

REGVLA DCXCVI.

Statutum licet diſponat quòd non poſsit opponi de nullitate, tamē in octo caſibus reſtringitur, quos deſcribit Philip. in c.dilecto.de appel.in col.xxxiij. in quæſt.lij.cum ij.col.ſeq.

REGVLA DCXCVII.

Statutum ſi in loco vxoris,mortua ea ſine liberis, ſolum defert lucrum tertiæ partis marito:& in loco mariti, ſtatutum deferat lucrum totius dotis,attenditur potius ſtatutum loci mariti, quàm vxoris. Ita Bar.in l.cunctos populos. in vj.col.C.de ſum.tri. & fide cathol.& Bald.& Ange.in l.exigere dotem.ff.de iudi. quam dicit communem ſententiam Iaſ. in d. l. cunctos populos.in j.lectu. col.vj.in prin. C.de ſum. trin.& fide catho.vbi refert Bal. Archi. Anto.& Panor. variis locis hoc aſſerere. Idem Iaſ.in eadem l. in ij.lectu.col.xv.licet Alber. in ij.parte ſtatutorum. in x.quæſt.aliud tenet.

Limita iſtam communem ſententiam ſex modis, vt per eundem Iaſ.in fi.d.vj.col.cum ſeq. vide eundē in d.ij.lectu.legis eiuſdem.lxv.col.& ſequ.vbi ponit quinque limitationes,& latius loquitur circa eas.Et aduerte quòd earum vltima differt ab aliis ſex poſitis per eum in j.lectu.vide Felin.in c.j.de ſponſa.col. penul.vbi poſuit ante Iaſ.ſeptem fallentias ad prædictam regulam, quarum quinta & ſeptima differunt à poſitis per Iaſ. vbi vide ſupra:& vide eum in antepen.col. poſt medium. vbi circa principalem regulam bene loquitur.Ex quibus omnibus habes nouem limitationes ad prædictam regulam.

REGVLA DCXCVIII.

Statutum laicorum diſponens circa ſubſtantiam matrimonij, inhibēdo,vel impediēdo matrimoniū, vbi eccleſia non improbat, nec impedit, non valet: quia diſponit in materia ſpectante ad eccleſiā. Text. eſt,qui probat hanc regulam in cap.j. de ſponſa. ſecundum Anto. Abb.& Iac.& iſtam regulam tradit

ibi

ibi Fel.in col. v.in fi. quam declarat quadrupliciter.

Limita octo modis, vt per Felin.vbi ſupra, per vj. col.ſeq.& vide Pala.Ruui.in repe.rub.de dona.inter vir.& vxo.fol.iiij.col.iij.in paruis.

REGVLA DCXCIX.

Statutum prohibens alienare in nõ ſubditum, eſt validum.Ita concludit Bart. in l.filiusfam. §.diui.ff. de leg.j.in ij.col.de quo per Barb. in rub.de reb.eccl. j.quæſt.col.iij.

Limita quinq; modis, vt per Ioan.Crotũ de Monteferrato in d.§.diui.col.xx.& ſequ.qui prius in col. xix.dicit dictam opinionẽ Bar. communiter approbari ab omnibus, licet ipſe nititur extenuare fundamenta Bar.& prædictas limitationes deſcribit, vltra alias quas aſſerit poſuiſſe Barba.vbi ſupra.

REGVLA DCC.

Statutũ loquens in caſu vero, non habet locũ in ficto, vt in l.iij.§.hæc verba.ff.de neg.geſt.ſecundum Bar.in l.omnes populi.in vj.quæſito principali.ff.de iuſti.& iu.Et iſtam regulam comprobat ſex notabilibus doctrinis Felin. in c.inſinuatum. de ſimo.vide Areti.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.vj.colum.ff.de libe.& poſth.per Imo.plenius quàm alibi in l.j.§.lex Falcidia.ff.ad l.Falci.vide Soci.in conſi.celij. incip. viſis inſtrumentis conceſsionum.in iiij.col.in prin. verſ.vj.probatur.& quid in contractu, vide eundem Soci.conſi.ccxciij.col.pen.vol.ij.

Limita primò, niſi ſtatutũ non loqueretur in materia iuris, non diſponendo præter vel contra ius, quia tunc interpretabitur prout ipſum ius. Text. in c.ad audientiam.de cle. non reſiden. & ibi Abb.idẽ Abb.& Feli.in d.c.inſinuatum.

Secun

Secundò limita, niſi lex per omnia æquipararet caſum verum & fictum: quia tunc etiam ſi ſtatutum eſſet præter ius, extenderetur ad caſum fictum. Ita Felin. vbi ſupra, referendo Rom. Adde tu Socin. in conſil. cclx. incip. in cauſa Nautenſis. quod eſt in ij. volu. col. viij. verſ. ſecundum quod allegatur.

Tertiò limita, niſi ſtatutum eſſet illuſorium, non intelligẽdo illud in caſu ficto. Ita Fel. vbi ſupra, poſt Domi. in c. vt circa. in prin. fin. col. de electio. lib. vj.

REGVLA DCCI.

Statuta, licet poſsint fieri per villas iuriſdictione carentes, maximè ſuper adminiſtratione rerum ſuarum, tamen talibus ſtatutis, nó poſſunt adiicere pœnam: notat Innoc. in cap. cum acceſsiſſent. in verbo, ſedes. de conſtit. Anto. & alij in c. cum omnes. in fin. eod. tit. Angel. in l. j. in princ. ff. ſi quis ius dicenti nó obtemper. quod dicit eſſe notan. contra ſtatuta villarum vel ciuitatum iuriſdictione carentiũ, vt quia ſubſunt ciuitati: quod ſequitur ibi Alexan. col. iij. prope fin. & ponit Iaſ. in l. omnes populi. ff. de iuſti. & iur. fin. col.

Limita tripliciter vt per eũdem Iaſ. in d. l. omnes populi. col. viij. in lectura ij. Et vide Feli. in d. c. cum omnes. col. vij. num. 14. vbi dupliciter limitat.

REGVLA DCCII.

Statutum quando loquitur præter ius commune, & ſic in caſu non prouiſo à iure cõmuni: tunc ſicut in legibus & contractibus habet locũ argumentum à contrario ſenſu, ita etiam habet locum in ſtatutis. Concluſio eſt Bart. & Doct. communiter in l. j. ff. de offic. eius cuius mandat. eſt iuriſd. & voluit Corſet. in ſingularibus ſuis, in parte, argumentum,

el vltimo. Salic. in l. cõuenticulã. C. de epiſc. & cleri. & ita cõcludit Alex. in d. l. j. col. xiij. vbi refert alios hoc etiam tenentes, licet Benedict. de Plumbi. aliter teneat in l. ſi quis locuples. ff. de manu. teſta.

Limita dupliciter, vt per Alex. in d. xiij. col. quas limitationes tranſcripſit Iaſ. in d. l. j. col. x. Alex. ſubticendo. Reſcripſit etiã eas, nullũ earum referendo Petr. Rauenna. in ſuo alphab. aureo, in verbo, argumentũ à cõtrario. in fi. quas in ſumma libet referre.

Prima eſt, niſi ſtatuto eſſet cautum, ꝙ ſtatuta non recipiant extraneum, vel ſubauditum intellectum.

Secunda, ſi caueretur ſtatuto, quòd ſtatuta deberent ſeruari ad literam.

Tertia, ſi ſtatuentes incurrerent in pœnas, deducendo tale argumentũ à cõtrario. Ita Iaſ. vbi ſupra, & Petr. Rauẽna. per gloſ. ſingul. in Clem. j. in verbo, facere. de vſuris, & per alia iura, de quibus per eos.

Statutum. vide ſupra, in verbo, diſpoſitio. & in verbo, mulier. & in verbo, populo, lo j. & ij.

REGVLA DCCIII.

† Stipulator, vel eius perſonam repræſentãs, vt eſt hæres, quando directo offenditur, tunc ſtipulatio committitur & non attenditur an interſit offenſi. Notat Bart. in l. ij. §. item ſi in facto. in col. j. ff. de verb. oblig. per text. in l. ſtipulatio iſta. §. alteri. eod. tit. & in §. alteri. Inſtit. de inut. ſtipul.

Iſtam regulam & concluſionem Bart. dicit notabilem Iaſ. ibi, in col. vj. vbi eam ampliat vno modo, & limitat aliis ſex.

REGVLA DCCIIII.

† Stipulationem vitiat longum interuallum inter interrogationem, & reſponſionem. Ita dicit text. in l. conti

l.continuus. in princ. ff.de verb.oblig. & in l.duos. §.fin.ff.de duob.reis. Ita Iaſ.in l.j.§.qui præſens. numero 2.col.ij. vbi ponit duas rationes.ff.de ver.obl.

Limita duobus modis, vt per eundem Iaſon. vbi ſupra, num. 5. col. iij.

REGVLA DCCV.

Stipulatio dandi quantitatẽ, dicitur omni reſpectu diuidua. Iſta regula colligitur ex text. ſecũdum Iaſ.ibi, in l.ij.§.& harum.col.iij.in fin.verſ.ſecundò principaliter nota. ff.de verb. obligat.

Limita quatuor modis, vt per eum ibi, in duabus ſeq.col.

REGVLA DCCVI.

Stipulatio quando alternatiuè concipitur ab aliquo, ſcilicet ſibi, filio, aut extraneo dari, tunc filius, vel extraneus dicitur adiectus ſolutioni, & nõ obligationi: quare debitor poteſt efficaciter tali adiecto ſoluere.text. eſt in l.eum qui ita.§.qui ſibi aut filio.ff.de verb.oblig.& ibi Iaſ. aſsignat rationẽ text. in l.ſed & ſi filio.§.j.ff.de conſtit.pecun.

Amplia duobus modis, & limita quinque, vt per Iaſ. in d.§.qui ſibi. col.j. & ij.

REGVLA DCCVII.

Stipulatio ſub conditione confecta, valet, & tenet, licet aliã cauſam non habeat: quia conditio ipſa impleta, eſt loco cauſæ. Eſt perpetuò menti tenenda regula ſecundũ Paul.de Caſtr.in l.à Titio.qui text. probat eam.verſ.nã cum conditio.ff.de verb.oblig. & ibi Bart.allegat alia iura, & Iaſ. confirmat, & infert ex ea ad vnum dictum Paul.de Caſtr.

Amplia tripliciter, & limita duobus modis, vt per Iaſo.in d.l.à Titio. col.ij.

REGVLA DCCVIII.

Stipulatio ſecunda, continens plus quàm prima, inducit primæ nouationem. text. eſt in l. qui vſumfructū. iuncto fin. prout ibi ponderat Iaſ. ff. de verb. oblig. & eſt cõmuniter approbatus intellectus ad dictum text. ſecundum eũ ibi. Adde gloſ. in l. ſcire debemus. in princ. ff. eo. tit. verbo, mixta. Bart. in l. pen. ff. de pretor. ſtipul. & in ſimili eſt text. valde notabilis in l. ſi ita ſcriptum fuerit. lo ij. ff. de hæred. inſtit.

Limita hanc regulam tribus modis, vt per Iaſ. in d. l. qui vſumfructum. j. & ij. col.

REGVLA DCCIX.

Stipulatio facta de propria re purè, nihil valet. Text. eſt in l. nemo rem ſuam, in princ. ff. de verbor. oblig. & in l. ſcire debemus. §. fin. ff. eod.

Limita quinque modis vt per Iaſ. in l. ſi rem meã. ff. de verbor. oblig. j. col.

REGVLA DCCX.

† Stipulationum diuerſitas inter interrogantẽ & reſpondentem, inducit diuerſitatem in ſubſtãtia, & qualitate obligationis, & vitiat ſtipulationem. l. j. §. ſi quis ſimpliciter. ff. de verb. oblig. in §. præterea. Inſtit. de inut. ſtipul.

Fallit viij. modis, vt per Ioan. de Imol. in d. §. ſi quis ſimpliciter. col. iij. num. 4.

REGVLA DCCXI.

† Stipulationis vim nõ habet ſimplex patientia in iudicio: vt in l. omnes. §. in hac. C. de epiſc. & cler.

Amplia quadrupliciter, & limita aliis quatuor modis, vt per Ripam in l. j. in princ. in iij. col. ff. de verb. obligat.

Stipulatio. vide infra, in regula, verbum.

REGVLA DCCXII.

Studentes habentur pro reſidētibus in beneficiis. Hanc cōcluſionem tradit Felin. cum duplici declaratione in c. fin. de magiſtra.

Limita ſex modis, vt per eum ibi.

REGVLA DCCXIII.

Subdito conceſſum priuilegium, poteſt per concedentem reuocari. Iſtam regulam deſcripſit Felin. in c. nouit. de iudic. xij. col. circa princ.

Limita tribus modis, vt per eum ibi, quem vide, quia primæ limitationi earum ponit tres optimas declarationes: quid autem ſit in priuilegio conceſſo nō ſubdito, vide regulam cum ſuis fallentiis ſupra, in parte, priuilegio.

REGVLA DCCXIIII.

Subſtitutio pupillaris tacita, ſub vulgari comprehenſa, excludit matrem, quando vulgariter ſubſtituta eſſet pia cauſa, vt puta eccleſia: quia præſumitur teſtatorem plus dilexiſſe animam ſuam, quàm vxorem. Doctrina eſt ſingul. Ange. in l. precibus. in lectu. Peruſina. col. ij. C. de impub. & aliis. quam ibi ſequitur Paul. in col. iii;. & Iaſ. in v. qui refert Alex. in tribus conſiliis idem tenentem, & dicit quòd nemo ab hac doctrina diſceſsit.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in d. v. col. referēdo Aret. in conſil. clv. incip. periculoſum eſt. quarum prima vtilis eſt, & notabilis.

REGVLA DCCXV.

Subſtitutus excludit cohæredem, volentem ſuccedere per ius accreſcendi. Regula eſt text. in l. ij. §. ſi duo. ff. de bono. poſſeſ. ſecundum tabu.

Amplia etiā ſi ſubſtitutio ſit inualida, vt eſt text.

in l.penult.ff. de iniuſt. rupt. teſta.

Amplia ſecundò, etiam ſi ſubſtitutio ſit tacita. Text. in l. fin. C.de hæred. inſtit. ibi:patrem.quem not.Bal. ibi in q.xxxvj.& Iaſ.col.fi.verſ.ſextò nota.

Limita hanc regulam pulchra limitatione, vt per Iaſ.in l.fin.C.de inſtit. & ſubſtit. col.iiij. verſ.quintò principaliter nota.Et vide eundē Iaſ.in l.re coniuncti.col.xxviij. ff.de leg.iij. vbi hāc regulam ampliat tripliciter,& limitat aliis tribus modis.

REGVLA DCCXVI.

Succeſſorio edicto locus eſt in querela inofficio. teſta. ideo excluſo filio exhæredato à querela per lapſum quinquennij,vel morte,nepos ſuccedit in ea: tenet Bart.in rubr.de ſucceſ.edic.C.motus per text. qui hoc bene probat in l.ſi is qui.ff.de inoffic. teſta. quod refert Iaſ.in d.rub.col.antepen.in medio,vbi, & in ſeq.circa hoc bene loquitur, & tādem reſidet, quòd ita comuniter tenetur.

Limita dupliciter, vt per eundem Iaſ. vbi ſupra, in fin.col. Primò videlicet quando exhæredatus eſſet vita functus,teſtatore viuo.

Secundò, quando exhæredatus teſtamentum approbaret:quam ſecundam limitationem duplici ratione improbat, quem vide.

REGVLA DCCXVII.

Succeſſoris appellatione,in dubio intelligitur de vniuerſali tantum,& non de ſingulari:notat Bald.in l.emptorem.C.locati.quem refert Felin.in cap.quia gu.de iudic. fin.col. & idem dic appellatione hæredis,ſcilicet quòd nō venit ſingularis ſucceſſor, nec hæres in certa re,vt notat Bal.in c.ſi pater.xviij.col. de teſta.in vj. vt refert Felin.in d. col. fin.

Limit

Limita dupliciter, vt per eundem in d.fin.col. & vide Iaſ.in l.quidam.§.nihil intereſt. ff. de eden. vbi hoc limitat quatuor modis, & notat ibi text. pro ipſa regula; quæ quotidie allegatur ad hoc ſecundum eum.

Primò fallit, quando fuit dictum: ſucceſſoribus quibuſcunque. Ita Iaſ. poſt Felin.in j. limit.

Secundò fallit quantum ad hoc, vt detur ius excipiendi: quia tale ius bene tranſit ad ſingularē ſucceſſorem. Ita Felin.in ij. & Iaſ. in iiij. limitatiōne.

Tertiò fallit, quādo iſte terminus ſucceſſoribus, vel heredibus, profertur per ſe: ſecus ſi ambo cumulantur. Ita Iaſ. vbi ſupra, in ij. limitatione, referendo Alex. quod tamen reprobat, & tenet contrarium.

Quartò fallit, quando eſſemus in beneficiis vel ſimilibus, in quibus fit latiſsima interpretatio, in pręiudicium concedentis. Ita Iaſ.in iij. limitatione, referendo Alex. in quo tamen dicit aduertendum, & ſic non bene ſe firmat.

REGVLA DCCXVIII.

† Sūmæ maiori ineſt minor. Text. in l.iij.§.ſi quis plus.ff.de alimen.& ciba.lega.& in l.j. §. ſi ſtipulanti.ff.de verb.oblig.

Amplia iſtā regulam quatuor modis, vt per Iaſo. in d.§. ſi ſtipulanti.

Limita ſeptē modis, vt per eundē Iaſ.ibid. col.iij.

REGVLA DCCXIX.

Supplicare licitum eſt à ſententia, in caſibus in quibus non poteſt appellari ab ea. Regula eſt, quam tradit gloſ.in c. ex literis.de reſtit. in integr. in verbo ſupplicauit. in princip. quam ibi dicit ſingula. Abb. in col. ij. probatur etiam ex l. ſi quis aduerſus.

cum authen. qua ſupplicatio.C. de precib. imperat. offeren.ita not.Iaſ.in d.authen. in notab. v.

Limita & intellige iſtam regulam,quando à ſententia non poteſt appellari propter excellentiam eius qui eam tulit: ſecus quando à iure communi non poteſt appellari, quia tunc non poteſt etiã ſupplicari,niſi beneficio ætatis,aut fauore matrimonij. Ita Innoc.& Cano.in d. c. ex literis. quem cum aliis pluribus refert Iaſ. vbi ſupra,ſic reſtringendo ſupra ſcriptam regulam.

REGVLA DCCXX.

† Surreptio non doloſa,ſed per ſimplicitatem quæ fuit cauſa vnius rei tantum,vnã ſolam vitiat & non aliam,cuius non fuit cauſa in literis gratioſis:& ad beneficia,in quibus cẽſentur conceſſa ea,quæ princeps omnino conceſsiſſet, etiam ſi fuiſſet expreſſum id quod eſt tacitum.Firmat hãc concluſionem Ant. Imol.Domi.& Abb.in c.ſuper literis.de reſcript.latè Domi. in repet.c. poſtulaſti. col.xv.eod.tit. Domini de Rota in deciſio.xix.incip. quidã obtinuit. tit.de præben.in antiquis.text.eſt in c.dudum. verſ. conſiderantes.de præben. lib.vj.& in c. ſi pro clericis pauperibus.eo.tit. quæ iura inter alia allegat Felin. in d.c.ſuper literis. col. ij.

Limita quinque modis, vt per eum ibi, col. ij. & iij.

REGVLA DCCXXI.

† Surreptionem reſcripti fundans in taciturnitate actus, quem prius impugnauit,non auditur. Notat Ægidius concluſ.cccccliiij. & cõfirmat Felin. in c. ſuper literis.de reſcript.col.viij.ad fin.

Limita dupliciter,vt per eundem Felin.ibidem.

REGV

REGVLA DCCXXII.

Suſpenſus donec ſatisfecerit, ſatisfaciẽdo liberatur abſq; abſolutione, præmiſſa tamẽ iudicis declaratione ſuper ipſo facto, ſcilicet quòd ſatisfecerit: probat gloſ. in clem. j. de deci. in verbo, donec. & eſt communis concluſio modernorum in c. j. de iudic.

Limita in tribus caſibus, in quibus dicta declaratio nõ requiritur, vt per Io. Frã. de Ripa in d. c. j. col. ij.

Primò, in ſuſpẽſo à iure: & regula procedit in ſuſpẽſo ab homine, quod cõfirmat triplici differentia inter ſuſpẽſionẽ iuris & hominis: in cuius cõfirmationem adde duodecim differentias, quas ponit Feli. inter ea quæ fiunt à iure, & ea quæ fiunt ab homine in c. paſtoralis. §. fina. de offic. delega.

Secũdò limita, in ſuſpẽſo ad tẽpus, qui eo elapſo, poterit celebrari abſque vlla facti declaratione.

Tertiò, quãdo talis ſuſpẽſus donec ſatisfecerit, ſatisfeciſſet corã iudice, quia ſine alia declaratione eſt abſolutus, vt ibi per eũ: quia acta faciunt notorium, vt in c. cum olim. de verbo. ſigni. cum ſimilibus.

De litera T.

REGVLA DCCXXIII.

TERTII appellantis pro ſuo intereſſe victoria, prodeſt & victo: vt in l. j. & ij. C. ſi vnus ex plur. & in c. vna ſententia. de appellat.

Limita octo modis, vt per Felin. in c. cum ſuper. de re iudic. j. & ij. col.

REGVLA DCCXXIIII.

Teſtamẽto, vel vltima voluntate res relicta ſi augeatur, relictũ augetur: ita quòd ei cui debetur vel

acquiritur ex vltima voluntate relictū, pariter debetur ſuperueniens augmētum. Probatur iſta regula in l. ſeruum filij. §. areæ. ff. de leg. j. facit l. ſi ex toto. in princ. & l. quod rerum. §. pen. ff. eodem titu.

Amplia iſtam regulam xiij. modis, & limita aliis xiij. vt per Alber. Brun. in tract. de augmento & diminutione monetarum. fol. xv. colum. ij. in verſic. decimaquinta concluſio. cum vij. colum. ſeq.

REGVLA DCCXXV.

Teſtamentum in quo filius in poteſtate eſt præteritus, eſt ipſo iure nullum, abſque eo quòd filius dicat nullum: probat text. in l. ſi filius qui in poteſtate. ff. de liber. & poſthu. tex. in l. j. & in l. iij. §. ex his. ff. de iniuſt. rup. teſt. & in prin. Inſtit. de exhæred. lib. nor. gloſ. ibi, in verbo, præterierit. & ſentit gloſ. in l. ſi ita ſcriptum. §. fi. ff. de lib. & poſthum. & in l. iij. §. fin. eod. tit. Et has gloſ. cum aliis ſex (quas referre non curo) ad hoc allegat Iaſ. vbi hanc dicit communem ſententiam & veram in l. poſthumo nato. viij. col. C. de bon. poſ. contra tab. reprobatis gloſ. quæ contrarium voluerunt in l. filio præterito. in verbo, tuebitur. ff. de iniu. rupt. & in l. his qui in poteſtate, in princip. & in l. ſi duo. in princip. ff. de lega. præſt. & in l. ſcimus. C. de inoffic. teſt.

Limita iſtam concluſionem octo modis, vt per Iaſ. in d. l. ſi filius qui in poteſtate. col. ij. & iij.

Nonò limita iſtā cōcluſionē, quādo in tali teſtamēto eſſent inſtituti veniētes ab inteſtato: quia tūc non eſt nullū, niſi filius dicat nullū. Ita Bar. per tex. ibi, in l. ſi ex duobus. §. ſi prius. ff. de bo. poſ. cōtra tab. cōtrarium tamen tenet Cuma. & Imo. in l. filio præterito. ff. de iniu. rup. & Bal. in l. certū. C. vnde legi. vide

Iaſ.

Iaſ. in d. l. poſthumo nato. col. vij. C. de bo. poſ. cōtra tab. vbi dicit falſam hanc opinionem Bartoli.

Decimò limita, quando filius in poteſtate conſenſiſſet expreſsè, vel tacitè ſe præteriri, quia tunc valeret teſtamentum. Ita limitat Alexan. poſt Roma. in d. l. poſthumo noto. de cuius limitationis veritate, vide ſingulariter per Iaſ. ibi col. ix. & x.

REGVLA DCCXXVI.

Teſtamento ſuo nemo poteſt cauere, vt leges in eo locum non habeant: vulgata lex nemo poteſt. ff. leg. j. Concordat l. xxxij. tit. ix. parti. vj.

Limita & intellige in legibus introducentibus aliquid pro forma vel ſolennitate, aliàs ſecus: tenet Bald. in l. ij. C. vt in poſſ. leg. refert ſequendo Iaſ. in l. teſtandi cauſa. C. de teſtam. vbi ponit vj. caſus, vbi aliis legibus poteſt teſtator derogare.

REGVLA DCCXXVII.

Teſtamentum in quo filius eſt in poteſtate inſtitutus ſub conditione caſuali vel mixta, ſi in eius defectum non ſit exhæredatus, eſt nullum. Text. in l. ſi pater. C. de inſtit. & ſubſtit. & poſui ſupra in regula inci. filius in poteſtate, &c. Aduerte tamē, quòd illa lex eſt hodie correcta, imò tunc talis cōditio de medio reiicitur vſque ad legitimam filij, & valet teſtamentum. Concluſio eſt ſing. glo. in d. l. ſi pater. & in l. ſuus quoque. ff. de hære. inſti. Voluit apertè Bar. in d. l. ſi pater. licet aliqui contrarium teneant. col. j. pro qua opi. ipſe inducit tex. in l. ſcimus. §. cū autē. C. de inoffi. teſta. quam concluſionem gloſſ. & Bar. ſequitur Iaſ. in d. l. ſi pater. colum. xiiij. vbi refert plures idem tenentes, & dicit hanc eſſe verā & communem opinionem, in col. ſeq.

Limit

Limita quatuor modis,vt per eundem Iaſ.vbi ſupra,in duabus col.ſeq.

REGVLA DCCXXVIII.

Teſtamentum per contra tabulas rumpere nō poteſt,qui non ſuccedit ab inteſtato. Regula eſt,quam colligit Iaſ.ea.gloſ.ibi,in rub. C. vnde liberi.

Limita tripliciter,vt per eum ibi.

REGVLA DCCXXIX.

Teſtamentum non valet, ſi teſtes non vident teſtatorem, licet ſint poſt aliquam cortinam circa lectum ipſius: tenent Angel. Bart.& Alber. in l.ſi non ſpeciali.per illum text.C.de teſta.& ita communiter tenetur ſecundum Alex.ibi ij.col.idem voluit Hippol.qui bene loquitur in materia,in repetit.rubr.C. de probat.col.lxviij.& Cepol. in cautela ccxxx. incip.quando quis non poteſt, ex quo reprobat gloſ. quæ voluit contrarium in l. ij. §.idem Labeo.ff.de aqua plu.arc.in verſ.audierit.

Amplia etiam,ſi teſtes habeant notam vocem teſtatoris.Ita Alexand.poſt alios vbi ſupra, & Feli.in c.præterea.de teſtib.

Limita primò notabiliter,quādo cortina nō eſſet adeò cōtexta vel cōcluſa,vt teſtes,licet cū aliqua difficultate,poſſent videre teſtatorem.Ita tenet Bald.in d.l.ſi non ſpeciali.vbi Iaſ.ij.col.hoc commendando ſequitur,& iſto caſu ſaluat prædictam gloſ.

Secūdò ſingulariter limita in codicillis,ſeu in donatione cauſa mortis:quia in eis eſt idē quòd in actibus inter viuos, in quibus teſtes dicto modo probant.Ita tenet Alex.in d.l.ſi non ſpeciali.col.ij.& allegat Matheſi.in quodam ſing.qui hoc originaliter tenuit,quem refert corruptè: nam debet allegare in

ſing.

ſingu. cxxv. incip. nota quòd licet regulariter valeat teſtimonium. Et hoc eſt vtile in practica ſecundum Iaſo. ibi, quia omnia fere teſtamenta habent clauſulam codicillarem.

REGVLA DCCXXX.

Teſtamentum imperfectum ratione ſolennitatis omiſſæ, valet inter liberos tantum. Text. eſt in l. hac cõſultiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſta. Et idem diſponit. l. vij. tit. j. part. vj.

Amplia dupliciter, & limita ſex modis, vt per Iaſon. ibi colum. j. & ij.

REGVLA DCCXXXI.

Teſtamentum ſi apparet cancellatum, & non apparet an id fuerit factum voluntate teſtatoris, an non, tunc in dubio voluntate teſtatoris factum præſumitur. Sententia eſt Bart. in l. ſi vnus. C. de teſtam. cui Iaſ. ibi aſſentitur in colum. ij. quaſi ad finem. De qua melius per Alexand. col. pen. in princip. qui refert bonam diſtinctionem Ioan. de Imola.

Limita primò, fauore legati libertatis, & ad piam cauſam, vt per Bart. & Iaſ. ibi poſt alios, col. iij. poſt medium, qui firmat omnes doct. ibi ita tenere.

Secundò limita, quando teſtamentum eſſet penes tertium: ita Iaſ. ibi, col. iij.

REGVLA DCCXXXII.

Teſtamentum factum inter liberos à patre non reuocatur per aliud ſecundum teſtamentum, niſi duo copulatiuè concurrant: primò, quòd pater reuocet expreſsè primum, & ſecundum ſit factum cum ſeptem teſtibus. Deciſio eſt text. in authen. hoc inter liberos. C. de teſtam. quem ſic ſummat Iaſ. ibi. Concordat lex viij. tit. j. part. vj.

Ampl

Amplia dupliciter, & limita quatuor modis, vt per eundem Iaſ.ibi per vnam col.& dimidiam.

REGVLA DCCXXXIII.

Teſtamētum perfectum,non tollitur per imperfectum, niſi ſint ſcripti venientes ab inteſtato, coram quinque teſtibus.Solennis eſt caſus in l.hac cōſultiſsima.§.ſi quis autem teſtamentum. C. de.teſta. Concordat l.xxij.tit.j.part. vj.in verſi.fin.

Amplia ſemel,& limita notabiliter ſex modis, vt per Iaſon.ibi,j. & ij.col.

REGVLA DCCXXXIIII.

Teſtamento eodem,non licet vti cōtrariis remediis,nedum eodem tēpore, ſed nec diuerſis:qui ergo à principio agit tanquam hæres directus,& tanquā teſtamentum valeat,non poteſt poſtea agere iure codicillorum,vel fideicommiſsi.Probatur iſta regula ex text.in l.fin.C. de codicil. vbi Iaſ.in col.ij.verſi. not.ergo.eam firmat aſsignando rationem.

Limita quadrupliciter, vt per eundem ibi d.col. ij.& ſequent.

Teſtamentum.vide ſupra, in verbo, clauſula. lo ij.& iiij.

REGVLA DCCXXXV.

Teſtari permittens aliquem de re ſua,ſibi præiudicat. Text.eſt in l.ſicut.§.venditiones.ff.quib.mod. pign. vel hypoth.ſol.quem text.reputat ſingularem Bal.in c.j.§.præterea. quib.mod.feu.ami.& in l.venditioni. C.de vſucap. pro empto.eſt ſimilis in c.j.in princip.de prohib.feud.alien. per Federicum.quem text.Bald.ibi col.pen.ad hoc notat.

Amplia notabiliter,nedum quādo teſtator legās rem alienam præſente domino, ſciebat alienam,ſed

etiam

etiã ſi ignoraſſet,& ſuam credidiſſet. Ita tenet notabiliter Bal.& Sali.in l.cum alienam.C.de lega.

Limita,quia ad hoc vt procedat dicta regula, requiritur quòd talis rei dominus expreſsè cõſentiat: nec ſola præſentia cum taciturnitate ſufficeret ad inducendum conſenſum.Ita limitat dictum §. venditioni. Alexand.in conſilio xx. volu.iij.incip. ponderatis his quæ in themate narrantur.in vj. col.quod refert cõmendãdo Iaſ.in d.l.cum alienam.ij.col. vbi dicit hoc alibi in ſpecie non legiſſe,& quod in hoc multi deciperentur: & illud reputat mirabile idem Iaſ. in l.cum proponas. la j. prope fin.C.de pact.& vtrobique ſequitur & commendat ampliationem Bald.& Sali.de qua ſupra,& vide eum in d.colum.ij. vbi ponit aliam limitationem,quam nõ refero,quia non opinor eam fore tantæ vtilitatis.

REGVLA DCCXXXVI.

Teſtator habens aliquod ius in re quam legat,intelligitur tantum illud ius legare, cuicunque leget. Text.eſt in l.ſi domus.§.ſi fundus.ff.de legat. j.& ibi notant Docto. vbi gloſ.allegat concordantes: & vltra eam eſt text.in l.ſi Titio & Meuio, in princip. & in l.ſi domus.§.j.ff.de lega.ij.

Amplia hanc regulam ſeptem modis notandis, & limita aliis ſeptem, vt per Iaſ. in d.§.ſi fundus.ij. & iij.col.

REGVLA DCCXXXVII.

Teſtator ſi relinquit vxori ſuæ vſumfructum omnium bonorum,& poſt mortem eius aliquem inſtituit hæredem,tale legatum vſusfructus non valet, quia non poteſt confirmari aditione alicuius, ſecundum opin. aliquorum doctorum:licet aliæ tres

opin

opiniones diuerſæ reperiantur in q.iſta, quas ſimul cum præcedenti retulit Iaſ. in l.extraneum.la j.col. iij.& iiij.C.de hære.inſti.

Limita quatuor modis vt per eum in d.iiij.col.& ſeq.de quo vide Alex.in l. filius à patre.in prin.col. iiij. cum duabus ſequent. ff. de libe.& poſthu.à quo habuit duas ex prædictis limitationibus ipſe Iaſ.

REGVLA DCCXXXVIII.

Teſtator pignorando vel hypothecando rem legatam, videtur legatum reuocare. Text.eſt in l.qui poſt teſtamentum.C.de lega.& in §.ſi rem ſuã. Inſti. eo.& hoc nulla facta diſtinctione,an neceſsitate vel voluntate pignorauerit:quod ſentit gloſ. in d. l.qui poſt.in verbo, dedit. expreſsius Faber in d. §.ſi rem ſuam.verſi.idem reſcripſerunt.

Limita primò,ſi teſtator talẽ rẽ legatam pignoraſſet pro tanto,quòd non eſt veriſimile illum luere eã, quia tunc illa pignoratio haberet vim alienationis. Bart.ſing.in l.rem legatam. verſic. fin. ff.de adimen. leg.fundatur per l.antep.in prin.ff.de leg.iij. & per l. legata.in fi.ff.de ſupell.leg.tenet etiã Ang.in d.l.qui poſt.& ibi Pau. quos ibi refert & ſequitur Alex.& Iaſ.in prin.ij.col.qui dat rationem, quia pignorare rẽ pro tanto quantum valet,cenſetur totalis alienatio:& iſtã concluſionem vltra prædictos tenet Ioan. Fab.in d.verſ.idem reſcripſerunt.& Chriſtoph.in §. ſi quis rem.vbi legit.d.§.ſi rem.eod.tit.pro quo facit not.dictum Bal.in l.voluntas.C.de fideicom.vbi dicit,quòd ſi dedi tibi rem cum pacto,ne exeat manus tuas,& tu pignoraueris pro æquiualenti pretio,per hoc videris conuentioni contrauenisſe, quia non eſt veriſimile quòd amplius lues dictam rem: quod

refert

refert Iaſ.in l.manumiſsiones.col.iij. ff. de iuſtit. & iur. vbi ponit alios doct.idem ſequentes. Conſidera tamen quòd Ioan.Fab.vbi ſupra,videtur velle quòd vt videatur reuocatum legatũ iſto caſu, requiritur quòd res ſit pignorata pro quanto valet,& plus, & quòd ſit impotens pignorans ad redimendum, quæ ſi copulatiuè debent cõcurrere,vt ipſe dicit,reſtringit multum iſtam limitationem: ideo cogita, quia alij Doct. hoc non tangunt, ſed videntur ſolum requirere, quòd ſit veriſimile quòd illam non luet, licet non ſit impotens ad luendum:iſtam tamen principalem limitationem ſublimita,quãdo teſtator pignoraret rem, quæ fuiſſet maiorum ſuorum, quia tunc etſi pro quanto valet,pignorauerit, veriſimile eſt quòd eam redimet.Ita dicit Paul.in d.l. qui poſt. & ibi ſequitur Iaſ.in d.ij.col.& Alex. in fi. licet Iaſ. eum non referat:idem tenet vltra eos Chriſtoph. in d.loco, quando quis pignoraret fundum vicinum, vel domum parentũ,vel librum in quo diu ſtuduit, in quibus rebus cadit affectio,& ſic eſt veriſimile ꝙ etiam ſi pro iuſto pretio pignorauerit,nihilominus redimet.

Secundò limita,quando maritus,rem quã vxori donauerat, matrimonio conſtante pignori dedit: quia per hoc reuocatur donatio,& ſic amplius morte non cõfirmabitur.Ita limitat Iaſ. in d.l. qui poſt. in d.ij. col.per iura ibi alleg.in gloſ. quod intellige ſecundum eum poſt Bart.in d.l.rem legatam. quando maritus ſpecialiter obligaſſet rem donatã, ſecus ſi generaliter, quia tunc nõ reuocatur:quod ibi voluit ante eum Alexan.quem ipſe ſubticuit, & refert eoſdem doct. quos ipſe Iaſ. refert: & ſi bene aduer-

tas, iſta nõ eſt limitatio, cùm regula loquatur de reuocatione legati, & ipſi in reuocatione donationis. Rationem diuerſitatis inter vtranque, vltra Iaſ. ibi, vide per gloſ. quam ipſe non allegat in d. §. ſi rẽ. & per Fab. vbi ſupra.

REGVLA DCCXXXIX.

Teſtator ſi inſtituat aliquem hæredem, & ſi ſine liberis deceſſerit, ſubſtituat Gayum, poſito quòd ille habeat filios, illi filij nõ intelliguntur tacitè ſubſtitui: quia licet ſint poſiti in conditione, non videntur poſiti in diſpoſitione. Probatur iſta concluſio ex gloſ. quam ibi ſequitur Bart. & alij in l. Lucius. la ij. ff. de hæred. inſtit. in gloſ. fin. quam communiter approbari aſſerit Iaſ. in l. generaliter. in j. colum. verſ. ſecundò ex iſta. C. de inſtit. & ſubſtit. & in l. in legatis. C. de leg. & eam dicit magis cõmuniter approbari idem Iaſ. in l. j. col. v. C. de pact. vbi per mediam ferè col. refert doctores illam ſequentes.

Limita primò in legatis, quia in eis tales filij videntur tacitè ſubſtituti: & regula noſtra procedit in hæreditatibus. Ita limitat Iaſ. in d. l. in legatis in lect. Floren. quam dicit pulchram, notabilem, & vtilem, & multum ſibi placere, qui refert rationem diuerſitatis, quam ibi tradidit Ange. eam dicit ſingularem idem Iaſon in d. l. j. in d. v. col. licet de hoc dubitet.

Secundò limita, vt per eundem Iaſon. in d. v. col. quam non deſcribo, quia ipſe aſſerit quòd communiter reprobatur.

REGVLA DCCXL.

Teſtator non poteſt hæredi remittere confectionem inuentarij. Ita Bald. in l. fin. §. cum igitur. C. de iure delib. Bart. & alij in l. nemo poteſt. ff. de leg. j.

Limita

Limita quòd illud eſt verum in præiudiciũ creditorum hæreditariorũ, qui tractant de damno:ſed in præiudicium legatariorũ ſeu fideicommiſſariorum, poteſt, ſecundum Paul.in d.l. nemo poteſt. Sequitur Iaſ.in l.cum neceſsitatem, in fin. C. de fideicom.vbi refert Alex.idem tenentem.

REGVLA DCCXLI.

Teſtatoris nuda voluntas, nedum coram ſeptem teſtibus, ſed coram tribus tantum declarata, quam nolle valere, quoddam teſtamentum factum, ſolenne & validum, firmauit, iuncto lapſu decennij, operatur reuocationem primi teſtamenti validi, & ſolennis. Text.eſt notab.& vnicus ſecundum Iaſon.in l. ſancimus.C.de teſta.in pen. col.

Limita tribus modis, vt per eum ibi.

REGVLA DCCXLII.

Teſtatoris prohibitio de non alienando certas res facta, cum cauſa, vel contemplatione certæ perſonæ, valet, & tenet:& impedit dominij translationem. Text.eſt in l.filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.

Amplia quatuor modis, & limita quatuordecim, vt per Iaſo.in d.§.diui. col.ix. & x.

REGVLA DCCXLIII.

Teſtatoris prohibitio de non alienãdo certas res ſine cauſa, nec reſpectu certæ perſonæ, dicitur eſſe nuda:& ſic non valet, neq; impedit tranſlationẽ dominij. Hæc regu.colligitur ex dictis Bar.in l. filiuſfamilias.§.diui.ff.de legat.j. & ibi Iaſ. in lect.ij.col. viij. pro ea allegat text.in l. pater filium. in §. Iulius Agrippa.ff. de legat.iij.& in l. Lucius. eod. titu. vltra d. §. diui. qui etiam probat hanc concluſionem, vbi Iaſ.j.col.ponit eius rationem, & eam confirmat.

Limita octo modis, vt per Iaſon.d.§.diui. d.col. viij. cum ſequen.parte.

REGVLA DCCXLIIII.

Teſtatoris voluntas ſemper eſt ſeruanda, & magis attendenda quàm verba. Text.eſt, ex quo iſta regula colligitur in l. ſi quis filium, C.de liber, præte. facit text. in l. in conditionibus primum locum. ff. de condit.& demon. & in l.cum virum. C,de fideicom.& in l.cum proponeretur.ff.de leg.a.ij.& text. nota.in l,Publius.ff.de condit.& demonſtrat.& faciunt plura quæ cumulat Iaſ. pro ornatu huius regulæ in d.l.ſi quis filium. col.j.

Limita primò, ſi verba ſecundum propriam, vel ſaltem impropriam ſignificationem poſſunt conuenire menti, quia tunc procedit dicta regula, aliàs ſecus; vt in l. in ambiguo. ff. de rebus dub. quod not. ibi Barto. dum reſpondit ad dictam l. non aliter. Ita limitat Alexand. in d. l. ſi quis filium. prope finem. ita etiam reſtringit ibi Iaſ. verſic. ſecundò intellige.

Secundò limita, ſi voluntas teſtatoris tranſiuit ad diſpoſitionem, quia non ſufficit quod teſtator velit, niſi diſponat. Text. eſt cum exemplo in l. quidam cum filium.ff.de hæred. inſtit. ſecundum Bald. ibi: nam licet teſtator ibi voluit hæreditatem ad filium venire, tamen quia non diſponit, nō poteſt agi ex teſtamento; & ita limitat Iaſ. in d.l. ſi quis filium, j.col.verſic.limita.

Tertiò limita, quando de mente teſtatoris poteſt conſtare, in dubio autem teſtator præſumitur voluiſſe, quod verbis exprimit. Ita reſtringit Iaſ. in d. l.ſi quis filium.verſic.tertiò intellige.

REGVLA DCCXLV.

Teſtis ad hoc vt incidat in falſitatem, & poſsit puniri de falſo, oportet quòd falſum deponat ſuper facto principali, in quo conſiſtit ſubſtantia negotij, propter quod principaliter examinatur: ſecus ſi ſuper aliis: quia tunc licet mentiatur, non tamen committit falſum, nec poteſt de falſo puniri, ſed tantum arbitrio iudicis. Regula eſt per ſupra dictâ verba à Iaſone deſcripta in l.fina.C.de bono.poſſeſsio. ſecundum tabul. col. vj. in fin.referendo Iacobum Butrig. in l. Lucius. ff. de infam. vbi illud ſummè commendat Angel. & refert etiam eundem Angel. in conſil. cxciij. incipien. viſis proceſsibus. in col. ij. vbi pro mirabili commendat hoc: & refert hoc etiam idem Iaſon in l. ſi quis nec cauſam. in colum. iiij. ff. ſi certum petat. & in l. j. ff. de officio eius cui manda. eſt iuriſdictio. in col. x. in fin. & Segura in repetitio. l. j. §. ſi vir. ff. de acquiren. poſſeſsio. fo. fin. colum. ij. Exemplum huius regulæ eſt, vt ſi teſtis dicat falſum, interrogatus an ſit conſanguineus alicuius partis, & neget, cum ſit eius conſanguineus, quo caſu loquuntur Iacob. & Angel. vbi ſupra: vel ſi interrogatus de loco ſuo, vel de parrochia, vel de ætate, vel ſimili dicat falſum, vt tenet Anton. in cap. cum cauſam. in fin. de teſtib. & dicit etiam in æternum not. ſupra dictam concluſionem idem Iaſ. in l. ſi ex falſis penult. col. in fin. C. de tranſactio. Commendat etiam ſupra ſcriptam concluſionem Angel. Alberic. in tractat. de teſtib. fol. viij. col. iiij. qui tractaturs eſt inſertus in primo volumine Tractatuum.

Limita ſupra dictam regulam, & intellige, quan-

do illud eſſet omnino impertinens ad cauſam, ſed ſi aliqualiter tangeret, eſt ſecus. Ita notat Franciſc. de Aret. in conſil. lxxj. incip. diligēter & maturè proſpectis. in colum. ij. quod refert & ſequitur pro limitatione huius regulæ Iaſ. in d. l. fin. C. de bonor. poſſeſsio. ſecundum tabu. colum. vij. in princip. & vide in materia huius regulæ quæ ponit Franciſc. Curt. in tract. de teſtib. col. iiij. verſic. quinta concluſio. qui tractatus habetur in primo volumine Tractatuum.

REGVLA DCCXLVI.

Teſtis domeſticus regulariter non admittitur. text. in c. in literis. de teſtib. & in l. etiam. C. eo. & in l. j. §. ad quæſtionem. ff. de quæſt.

Et habes Hiſpane bonam l. in partic. iij. tit. xvj. l. xviij.

Amplia hoc procedere etiam in concubina, quæ tanquam domeſtica repellitur: tenet Bald. in l. ij. de teſtib. idem etiam Ange. & Iaſon in l. ſed & ſi quis. in princ. ff. ſi quis caut. quos refert & ſequitur Ioan. Lupus in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. fol. xxix. col. iij. in fin. per quem vide plura, quibus aſſimilatur concubina vxori.

Limita primò, ſi ſit præſens pars contra quam producitur, & taceat, quia tunc purgatur tale vitium domeſticitatis: cum talis inhabilitas in teſte, ſit eius fauore introducta. Ita not. Bald. dicens hoc menti tenendum in l. ſi quis teſtibus. col. fin. verſic. dubitatur. C. de teſtibus. tenet Alber. in tractat. de teſtib. fol. iij. col. iij. in princ. qui tractatus habetur in j. volum. Tractatuum, qui hoc ampliat, etiam ſi pars quæ ſciebat eum domeſticum, ignoraret eum

poſſe

poſſe repelli, ſi tamen opponatur, & hoc non obſtan te examinetur, non ſolum non probat, imò nec facit indicium. Ita tenet Felin. ſic intelligens dicta per Abb. ibi, in d. c. in literis. col. fin. verſ. ſecundò nota quòd teſtis. pro quo faciunt dicta per Hippol. ſing. cxcviij. incip. teſtis qui non debet examinari. & vide etiam Bertach. in tracta. de epiſcopo. lib. iiij. parte v. col. ij. verſic. xvj. vbi ponit hanc limitationem: & pro ea allegat Spec. & Ioan. And. in eius addit. & poſtea allegat Bald. poſt Nicol. in l. etiã. C. de teſtib. qui dicunt contrarium, ſcilicet quòd etiam parte non opponente repelluntur domeſtici, ſi conſtat ex actis, & relinquit cogitandum.

Secundò limita in domeſticis principis, vel Regis, ratione iuriſdictionis: tenet Hippol. in d. §. ad quæſtionem. in princ. referendo Ioan. And. Imol. & Spec. quod intellige iuxta diſtinctionem Aret. in d. c. in literis. quam ibi ſequendo refert Felin. col. ij. verſ. fallit primò. Et de iſta limitatione vide Stepha. Aufre. in tracta. de reprobat. teſtium. in litera D. in parte domeſtici. in col. iij.

Tertiò limita, in famulo non habente ſalariũ: tenet Specul. in tit. de teſte. §. j. verſ. ſed de quo mercenario &c. quod dicit ſingulare Hipp. vbi ſupra, vbi refert Rom. idem ſeq. & ſequitur etiam idẽ Hippo. in d. l. j. §. idem Numio. ff. de quæſtio. col. pen. in fin. & in ſingula. v. in ordine incip. regula eſt.

Quartò fallit, ſi agatur de probatione rerum quæ melius quàm per alios ſolent per domeſticos veriſimiliter ſciri. Ita reſtringit Felin. in d. cap. in literis. colum. iij. verſic. fallit tertiò, vbi hoc ferè per vnam col. proſequitur: & ita etiam tenet Iaſon

in d.l.ſed & ſi quis. in princ.in j. col.ff. ſi quis caut. & vide Pari. de Puteo in tractatu de ſyndic. in fol. xciij. c.incip. teſtis, an familia.vbi concludit quòd familiares iudicis vel poteſtatis, poſſunt eſſe teſtes ad probandum ea,quæ ſunt geſta in officio, & quæ per alios probari non poſſunt: vt quia ſunt geſta in palatio poteſtatis, vel de nocte, & quòd iudex non excesſit modum in tortura, in qua tortus defecit,quod not.Et ex hac etiã limitatione dicit Aret. in conſil.xiij.col.ix. quòd matrimonium clandeſtinum contractum in domo, poteſt per domeſticos probari. Et hanc etiam limitationem ſequitur Bertarch.in d.tracta.de epiſcopo.in d.iiij.lib.in v.parte. col. xxj. in iij. limitatione, quod bene declarat: & hanc etiam limitationem ſcripſit idem Stephan. Aufrerij, vbi ſupra in verſicu. fallit tertiò. Quam tamen limitationem reſtringit Felin.poſt Aret. ibi, in criminalibus. Et prædictam limitationem cum ſublimitatione ſequitur Hippo.in d.§. ad quæſtionem.col.ij.verſic. limita iij. pro quo vltimò ponderat text.ibi,quem dicit neminem allegare.

Quintò fallit in vxore,quæ pro viro admittitur: tenet Specul. in tit. de teſte.§.j. verſic. ſed nunquid de vxore.contrarium tamen concludit Hippol.vbi ſupra, vltra quem adde quòd contrarium etiam tenet Ioan.de Plat.in l.quicunque.C.de re milit. libr. xij. & gloſ.in d.l.etiam.& Iaſ.in d.l.ſed & ſi quis.in princip. ff.ſi quis caut. vbi illam gloſſam & alias ad hoc allegat. Et Albe. in d.tract. de teſtib.fol.ij. col. j. §.ſupereſt nunc videre. vbi dicit quòd communiter tenetur quòd vir & vxor repellitur à teſtimonio, propter cõtinuam cohabitationem & affectionem.

ctionem. Et contrarium etiam tenet Ioã. Lup. in repet. rubr. de don. inter vir. & vxo. fol. xxix. col. iij. quaſi ad fi. Et vide Hiſpane l. xv. tit. xvj. part. iij. quæ hanc etiam opinionem, & ſic contra Spec. approbat, quæ etiam diſponit, quòd nec maritus pro vxore admittitur: vide Fel. in d. c. in literis. col. iiij. verſ. fallit quartò. Ex quo colliges, quòd dictum Spec. procedit in vxore, quæ virum nõ timet, & bonæ famæ: & ita etiam tenet Stepha. Aufrer. in tract. de reprobat. teſtium. in litera T. in verbo, teſtis. in j. col.

Sextò fallit in fratre: tenet glo. in c. inſinuante. de offi. deleg. & in c. cum R. eod. tit. in gloſ. ij. alia in l. parentes. C. de teſti. in gloſ. fi. Sed tu Hiſpane, vide l. xv. tit. xvj. part. iij. ſupra alleg. in proxi. reſtrictione. quæ quando fratres habent bona ſeparata, & viuũt ſeorſum, permittit eis pro inuicem teſtificari: ſecus ſi ſunt in poteſtate paterna, & viuunt inſimul, cum communione rerum ſuarum. Quam limitationem quinque modis ſublimita, vt per Felin. in d. c. in literis. col. fina. quas tranſcripſit Hippo. in d. col. ij. d. §. ad quæſtionem. vide melius per eundem Felin. in c. cum oporteat. col. iij. in fin. verſi. ex quibus collige. vbi dictas quinque ſublimitationes ponit latius, & addit ſextam, quas omnes ſublimitationes aliis ſex modis ſublimitat: vide Stepha. Aufre. in d. tracta. in litera C. verſic. coniunctus. vbi omnia ſupra dicta reſcripſit.

Septimò limita, ſi talis domeſticus eſſet perſona valde honeſta. Ita limitant Inno. Anto. & Imol. in d. c. in literis. quos ibi refert Felin. col. ij. Bal. & Sali. in d. l. etiam. & tenet etiam Hippol. in d. §. ad quæſtionem. in d. col. ij. pro quo allegat gloſ. in ſumma. iij.

q.v.pro cuius confirmatione ponit ferè xxx. notabiles concluſiones, in quibus receditur à regulis iuris communis, propter perſonam valde dignam & honeſtam:quarum concluſionum maximam partem habuit à Felino,in c. ſuper his. de accuſation. qui per totam col.fin.plura deſcripſit in propoſito. Et prædictam limitationem corbora magis in ſpecie ſeptem ſingularibus concluſionibus, quæ cōtra iuris regulas vendicant ſibi locum in teſtibus fide dignis,& omni exceptione maioribus, quas cumulat idem Hippol.in d.l.j.§.ſi quis vltro. iiij.& v.col. ff.de quæſt. quas not. quia quotidianæ ſunt. Et pro hac limitatione, vide etiã Steph.in d.tract.in dicto verbo,domeſtici.in verſic.fallit ſecundò.

Octauò limita,ſi agatur de probanda innocentia alicuius, quia tunc familiaris vel domeſticus non repellitur à teſtimonio:tenet Ioan.de Ana. in conſi. lix. viſa inquiſitione, ad quod refert Specu.& not. etiam Hippo.in ſingul.lix.incip. Innocentibus.& in d. §. ad quæſtionem. col.v.de quo exclamat Floria. in l. teſtis idoneus. ff. de teſtib. ſecundum Felin. in d. c. in literis. col.iiij.& tenet etiam idem Hippoly. in d. l.j. §.ſi quis vltro.ff.de quæſtion.col.ij.vbi refert Ana. & Alexand. & tenet etiam Iaſ. in allegat. l. ſed & ſi quis.in j. colum. ff. ſi quis cautio. & vide etiam Pari.de Puteo in tracta. de ſyndicatu.fol.ix. col.iij.in c.incip.teſtis,an familia.vbi per hoc tenet, quòd ad probandam innocentiam iudicis,qui impetitur per fiſcum de crimine, admittuntur eius familiares. Et videeũdem in d.tract. fol.c.j.col.ij.vbi tenet principalem concluſionem huius fallentiæ,referendo etiã Spec. Et hæc octaua fallentia in effectu, eſt ea

eſt eadem cum illa quam ponit Bertach. in d.tracta. de epiſcopo.in d.lib.iiij.d.v.parte.in colum. xxij. in viij. limitatio, vbi dicit, quòd hæc regula fallit in probatione defenſionis, allegando Specul. in titu. de inquiſitione.in verſic. ſed nunquid. & Bald. in l. parentes.C.de teſtib. col.ij.

Nonò limita, quia domeſticus poteſt eſſe teſtis inſtrumentarius.Ita reſtringit Hippol.in d. §.ad quæſtionem.vbi plura pro hoc refert:pro quo facit doctrina nota. quam deſcripſit in doctrinis magiſtralibus, in doctrina incip.teſtis licet.Et vide Bertachi. in loco ſupra proximè allegato, vbi ponit hanc etiam fallentiam in xj. limitatione:& idem tenet Cepola in cautela ccxvij. incipien. licet regulariter. vbi hoc notabiliter declarat, quando partes cognoſcebant conditionem teſtis, & ſic quòd erat domeſticus vnius partis.

Decimò limita in famulo, qui licentiatus receſſit à domino, & ſic tempore quo teſtificatur non eſt domeſticus:tenet Specula.in titu. de teſte. §.j.verſic. quid ſi olim. Refert Felin. in d. c.in literis.col.iiij. verſi.fallit quintò. & Hippol. in d.§.idem Numio. circa prin.quod extende ſecundum eos, etiam ſi eſſet expulſus vt teſtificetur poſt litem motam vel pręparatam, dum tamen ſimulatè ad tempus non ſit expulſus, quos vide in hoc:& vide etiam Ioan. Lup. in repet. rubr. de don. inter vir. & vxor. fol. xv. col. iiij. pro qua etiam limitatione vide Stepha. in d.loco.in d.verbo, domeſtici.iiij.fallentia.

Vndecimò limita, niſi talis domeſticus produceretur cũ alio teſte, omni exceptione maiori, & cócordante cũ eius dicto:quia tunc admittitur, & probat. Ita

Ita limitat Hippol.in l.de minore. §. tormenta. ff.de quæſt.col.ij.in fi.motus per quandam ſing. doctrin. Bal.& Ang.in l.ſi quis ex argentariis.§.j ff.de edend. & per alia quæ ipſe iungit, in quibus fides vnius teſtis ſiue tabellionis, ſuppletur per alium. Et adde quòd ad hoc etiam refert eundem Ang.& Bald.Iaſ. in l. dictantibus. col. ij. C. de teſtam. & tenet etiam expreſsè idem Iaſ.in l.ſi emancipati.col.iiij.in princ. C.de collat.vbi ad hoc allegat.Ang.in conſil.j. quē etiam alleg. & ſequitur Georg. Natan in repet. c. quamuis pactum.de pact.in vj.col.liiij.verſi.xix. facit. pro quo vide not.Franc.Curt.in tractat.de teſtib.j.col. & ſeq. vbi hoc tenet, licet prædicta non referat: & declarat optimè, quando fides vnius teſtis,per alium ſuppleatur.

Duodecimò fallit in domeſtico vel familiari vtriuſque partis·tenet hoc Hippo.in d.§.tormenta. col.iiij.motus ſimilibus deciſionibus quæ reperiuntur in iure:& tenet Alb. in d.tract.de teſti. fol. iij. col.iiij.in medio: & ponit etiam hanc limitationem Bertach.vbi ſupra,in iiij.limitatione.

Decimotertiò fallit, quando pro delicto ageretur ad vindictam publicam, ſeu ad fiſci vtilitatem, propter vulnus,ſeu percutionem,aut mortem alicuius:nam illi qui ſunt domeſtici eius,non repelluntur propter domeſticitatē,ex quo cauſa tunc non pertinet ad domeſticum,ſed ad rempublicam. Iſta eſt noua limitatio Fulg.conſil.xlviij.quod incip.ſuper eo quod quæritur.j.col.quam ſequitur Iaſ.in d.l.ſed & ſi quis,in princip.ff.ſi quis cautio.

Decimoquartò fallit,quādo tractatur de delicto commitendo obuiando:tenet idē Hippo.in d.§.tormen

men

menta.in d.iiij. col. verſicu. vltim.poteſt.motus ſex deciſionibus per eum deſcriptis, quibus reperitur ſpecialitas, vt delicto committendo obuietur.

Decimoquintò limita, quia licet non admittatur vt probet plenè vel ſemiplenè, tamen facit indicium. Ita tenet Bald.in ſua margarita. in verſi.teſtes.col.ij. in verbo, teſtes familiares, quod refert & ſequitur Hippo.in d.§.ad quæſtionem.col.vj.ad prin.& vide Bart.in l. ij. colum. ij. ff.de excuſat.tuto.& ita tenet Flor. in l. iij. §. lex Iulia.ff.de teſtib.quod dicit elegans Felin. in c. cum dilecti.col.penult.de accuſat. verſic.tertiò limita.Ex ratione, quia lex non reſiſtit examinationi teſtis domeſtici, licet non aſsiſtat: cogita quomodo iſta limitatio poſsit procedere, quia ſi teſti opponitur quòd eſt familiaris, vel domeſticus, etiam indicium non facit, ſi non opponitur, probat eius dictum, vt ſupra dixi in prima fallentia, præmaximè ſecundum concluſionem quam poſui infra, in regula teſtis qui non debuit.in v.limitatione, quam vide: quia certè ex his nimis confunditur iſta limitatio.

Decimoſextò fallit in familiari procuratoris mei, quia ille bene poteſt eſſe teſtis in cauſa mea, etiamſi ſit conſtitutus ab eo ad ſolicitandum cauſas.Ita tenet Rota in deciſionibus nouis, deci.cliiij. incip.ſolicitator.in tit. de teſtib. quam refert & ſequitur Stepha.Aufrerij in d. tracta.de reprobat.teſtium.in litera S.in verbo, ſolicitator.

Decimoſeptimò fallit in domeſtico domeſtici partis, vt eſt no.deciſio Inno.in c.inſinuante.de offi. delega.quem ſequitur ibi Anchar. & Stepha.vbi ſupra, in litera D.in verbo domeſtici.

Deci

Decimooctauò, quando domeſticus non producitur in fauorem domeſtici, ſed tertij. Text. in c. ſuper prudentia. xiiij. q. ij. quem commendat Iaſ. in d. l. ſed & ſi quis. in prin. ff. ſi quis cautio.

Decimononò fallit, quia licet aliàs duo domeſtici non admittantur, tamen tres ſufficerent: quia numerus ſupplet defectum qualitatis. Ita tenet Alex. in vol. j. in conſi. v. in colum. penult. verſic. ſecundò reſpondeo. qui refert Nicol. de Neapo. in l. excuſantur. in prin. ff. de excuſa. tuto.

Vigeſimò, in domeſticis epiſcoporum. Ita reſtringit Bertachin. in loco ſupra allegato, in j. fallentia: quod intellige, vt ibi per eum.

Vigeſimoprimò, in crimine læſæ maieſtatis: idem Bertachin. ibi in ij. fallentia.

Vigeſimoſecundò, in probatione ſupellectilium. Idem Bertachin. ibi, in iiij. fallentia ſupra poſita, licet ipſe diſtinguat eam ab illa.

Vigeſimotertiò, in probatione infirmitatis. Idem ibi in v. fallentia: quæ etiam poteſt includi vt præcedens, ſub iiij. fallent.

Vigeſimoquartò, in factis antiquis, deficientibus aliis probationibus. Idem in vj. fallentia.

Vigeſimoquintò, ad probandum extimationem rerum derobatarum. Idem Bertachinus ibi, in vij. fallent. Sed hæc reſtrictio ſub dicta iiij. fallentia poteſt etiam comprehendi: quod intelligit ipſe ſimul cum iuramento derobati.

Vigeſimoſextò, in probatione immiſſorum in nauim, vel domum, ſecundum eum in ix. fallentia.

Vigeſimoſeptimò, ad probandum pro muto, & interpretandum eius ſigna. Idem in x. fallentia: ſed

& iſta

& iſta pari modo poteſt includi ſub dicta iiij. fallentia, ſicut & alia.

Vigeſimooctauò, quando agitur de ſubtractione rerum poſt confectionem inuentarij per hæredem. Idem in xij. fallentia.

Vigeſimononò, fauore eccleſiæ, quia admittũtur domeſtici clericorum. Idem in xiij. fallentia.

Trigeſimò, quãdo domeſticus deponit pro vtraq; parte, ſecundum eum in xv. limitatione.

Trigeſimoprimò, cum canonici accuſant prælatum ſecũdum eum in xvij. limitatione. Allegat glo. notabi. in ſumma. xiiij. quæſt. ij. quæ allegat text. in c. lator. ij. q. vij.

Trigeſimoſecundò, quando accuſatur matrimonium propter conſanguinitatem. Idem in xviij. & fin. limitatione.

REGVLA DCCXLVII.

Teſti vno, aſſumpto de voluntate partis vtriuſq;, creditur. Ita eſt communis concluſio ſecũdum Iaſ. qui plures ad hoc refert in l. j. §. fin. ff. de verb. oblig. col. iiij. prope fin. licet Bart. ibi aliter ſentiat.

Limita ſingulariter ſecundum eum poſt Bald. & Salic. in l. in bonæ fidei. pen. col. C. de reb. cred. quando ambæ partes concordant in dicto vnius, & in perſona: ſecus ſi in perſona tantum, & non in dicto, quia tunc faceret ſemiplenam probationem tantum. Et hanc etiam limitationem reputat mirabilem Feli. in c. veniens. lo j. de teſtib. Et Zach. in addit. ad Abb. in c. præterea, lo ij. de ſponſal.

REGVLA DCCXLVIII.

Teſtes in cauſa ciuili debent per iudicem recipi, & non per alium. Ita firmat pro regula Bald. in c. ſi qui

qui teſtium. C. de teſti. allegat gloſ. in l. hac conſultiſsima. §. fin. C. qui teſta. fac. poſ. in verb. depoſitiones. & in l. iubemus. la j. C. de lib. cauſ.

Limita tripliciter, vt per Felin. in c. cum cauſam quæ inter. in col. penult. de teſtib.

REGVLA DCCXLIX.

Teſtis ſecundò inductus ſuper eodem capitulo ad alium effectū, poteſt dicere: ego dico eadem quæ dixi in prima depoſitione, tenet Abba. per text. ibi in c. cum in tua. de teſtib. allegando Bart. & vide Ang. poſt Bart. in l. legata inutiliter. ff. de leg. j. Aneh. in cle. ij. de teſtib.

Limita primò, niſi teſtis fuiſſet receptus coram arbitro, quia ſi repetitur coram ordinario, non poteſt ſeipſum referre. Ita limitat Felin. in d. c. cum in tua. in colum. j. de teſtib. per quem vide rationem huius deciſionis.

Secundò limita, niſi primum dictum eſſet nullum, ratione falſitatis, quia dicendo: dico prout aliàs dixi, non probat ſecundum Salicet. in l. iuſiurandum. C. de teſtib. ſecus ſi eſſet nullum ex defectu ſolennitatis, quia ex quo in depoſitione ſecunda concurrit ſolennitas requiſita, conualidatur vt ex tunc ſecundum eum ibi: refert Felin. vbi ſupra, quem vide.

REGVLA DCCL.

Teſtibus duobus deponentibus de metu magis creditur, quàm mille deponentibus de libera voluntate: not. Inno. in c. ſuper hoc. de renun. quem ſequitur Ang. in l. j. & l. fi. ff. quod met. cauſ. & Bald. not. in l. obſeruare. §. proficiſci. in xiij. q. ff. de offi. procóſ. & leg. vbi per hoc infert in ſpecie, quòd ſi inſtrumentum dicatur factum ſponte, reprobabitur per duos

teſtes

teſtes deponentes de metu : & refert vtrunque Paris in tracta.de ſyndi.fol.xcviij.in c.incip. quia ſæpè iudices.in fi.quam doctrinam Innoc.dicit ſolennem & famoſam Iaſ.in l.ſed ſi quis.§.quæſitũ.ff.ſi quis caut. col.ij.in fi.idem in verſ.quadrupli autem.col.viij.inſtit.de actio.vide Neuiza.in ſua ſylua nup.fol.x.col. iij.vbi refert Deci.Corſe.Barba.Curt.& Ferrati.idẽ in variis locis ſequentes:& hanc etiam concluſionẽ Inno.commendat Dec.in l.in omnibus cauſis.ij.col. ff.de reg.iur.vbi etiam refert plures idem ſequentes.

Limita,niſi teſtes deponentes de libera voluntate, adderent tale quid, ex quo iuris præſumptione excluderetur metus:puta quia deponerent contractum fuiſſe ſponte, eo quia aderat præſentia conſanguineorum:quæ excludit metum. Ita reſtringit Iaſ.in l. interpoſitas. col. ij. C. de tranſact. ver. limita iſtam. quam etiam limitationem deſcripſit Decius vbi ſupra:pro quo allegat Angel.l.fi.ff.quod met. cau. etſi de Iaſ.non meminerit.

REGVLA DCCLI.

Teſtis non præſumitur rogatus: not.Barto. in l. ſciendum.ij.colum.ff.de verbo.obliga. idem in l.diuus.ff.de teſta.mil. & in l. hæredes palam. §.in teſtamento. ff.de teſta. & ibi communiter doct. Alexan. in d.l.ſciendum.col.antepen.vbi etiam refert ad hoc Ange.& Anto.

Limita quadrupliciter,vt per Iaſ.in d.l.ſciendum. col.v.quarum limitationũ tres habuit ab Alex.ibi.

REGVLA DCCLII.

Teſtis valde dignus, & alius teſtis infamis plenè probant,quia integra fides vnius, ſupplet defectum alterius:not. Bald.& Ang.in l.ſi quis ex argentariis.

§.j.ff.de eden.per tex.ſingu.ibi,& refert hoc Hippo. qui plura allegat in l.de minore.§.tormenta. col.iij. in prin.ff.de quæſt.& illum text.dixit ſing.Feli.in c. tertio loco.poſt Bal. ibi,de probat. ad hoc quòd teſtis inhabilis ſuſtentatur per habilem:& prædictam principalem concluſionem ſequitur & commendat Iaſ.in l.cunctos populos.in ij.lectu.col.iij.C.de ſum. ma tri.& fide cath,referendo Bal.& Ang.vbi ſupra, & Alex.Sali.& Roma.in variis locis.

Limita primò,vt per Alex.in d.l.ſi quis.§.cogantur.quam legit in l.prætor.poſt Ancha.& Bal.quos ipſe refert,quando infamia eſſet talis,quæ ſolum attenuat fidem teſtis,& nõ repellit ex toto:vt infamia facti,ſecus ſi infamia iuris.

Secundò limita,quando eſſet caſus,in quo ex forma iuris vel hominis requirerentur duo teſtes,quia tunc vterque debet eſſe probatæ vitæ.Ita limitat Felin.in d.c.tertio loco. in fi.referendo Bal.ibi: & pro regula ſupra ſcripta,vide quæ dixi ſupra, in regula, teſtis domeſticus. in xj. limitatione, vbi habes bonam remiſsionem.

REGVLA DCCLIII.

Teſtium non legitimè examinatorum atteſtationes poſſunt communi conſenſu partium comprobari.Ita not.Bart.in l.j.ff.de fer.vide text.in l.fi. verſicu.confirmari.C.de teſtib.quem ad hoc not.Bald. ibi,tenent Innoc.& Hoſti.in c.cum cauſam quæ inter archiepiſ.& ibi Bal.col.vlt.de teſtib.idem Bal.in c.veniens.lo ij.col.ij.eo.tit.

Amplia hoc procedere,etiam interueniente tacito conſenſu partium. Ita tenet Spec.in tit.de teſte.§. nunc tractandum.verſi.debet quoque iudex.

Limita

Limita tripliciter, vt per Iaſ.in d.l.j. ff.de fer.col. iij.vbi etiam ſequitur dictam ampliationē, & comprobat ſupra ſcriptam regulam ſimili deciſione: & vide Felin.in d.c.cum cauſam. col.xiiij. vbi primas duas limitationes ex prędictis poſuit, & latius quàm ipſe Iaſon.

REGVLA DCCLIIII.

Teſtis, qui ſemel productus dixit ſe neſcire, vel recordari, & nunc iterato deponit ſuper eodem negotio, non dicitur varius, vel vacillās: imo valet eius dictum. Gloſ. in c. cum cauſam. quæ inter œconomum. in glo.ij.de teſtib.text.ſingu. ſecundum Bald. ibi, in c.j.§.notandum.in tit.de notis feudo.& voluit Ang.in l.quidam tabularum.ff.de fur.per tex. ibi & ponit Hippol.l.ex libero.in prin.pen.col.ff.de quæſtio.vbi refert Bald. in aliis locis.& Roma. & Alex. idem firmantes.

Limita, niſi talis teſtis poſtquam dixit ſe neſcire, eſſet cum patre locutus.Ita tenet Bal.in rub. de controuer.feu.& refert Hippol. vbi ſupra, quod cōprobat aliis ſimilibus: & refert Roma.in conſil.cccccv. incip.cum teſtis.vbi alias deſcribit reſtrictiones.

REGVLA DCCLV.

Teſtis qui non debuit examinari, examinatus, facit indiciū: firmat Bar.in l.maritus.poſt glo.ibi, verſi.vlterius quæro. ff.de quæſtio. Bal.in c.j.de confeſ. circa prin. Abb.in c.ex literis.de tranſactio. in j.notab.plura allegat ad hoc Hippol.ſing.cxcviij.incip. teſtis qui non debet. Vide Hiſpane l.ix.tit.xvj.parti. iij.quę hanc regulam videtur cōprobare, dum diſponit, quòd ſi teſtis minoris ætatis quàm ſtatuitur ibi, examinatus fuerit, facit præſumptionem.

Limita ſex modis notabilibus, vt per Felin. in c. cum dilecti.de accuſatio.col.pen.& ſequ.quem vide in materia optimè loquentem:& pro exemplis principalis regulæ plura dicta doct. refert in d.col. pen. in princ.& quia prædicti caſus ſunt notabiles, & tibi opinor iocũdum fore,eos volo ſummariè, omiſſis allegationibus,referre.

Primò fallit,niſi teſtis eſſet prohibitus examinari ratione ordinis:puta ante litem cõteſtatam, vel parte non citata,quia tunc non facit indicium.

Secundò fallit, niſi teſtis eſſet prohibitus interrogari:quia tunc interrogatus,non facit indicium. vide eum.

Tertiò fallit,niſi lex reſiſtat examinationi,vt quia dicit, non poſsit examinari, non ſit admittendus: quod intellige,vt ibi.

Quartò limita,niſi lex requireret certum numerum teſtium,certo caſu:quia tunc vnus ſolus non faceret indicium.

Quintò limita ex hoc bene not. ſecundum eum, quando teſti eſſet poſita exceptio, pro quo allegat Aret.& dicit hoc non alibi:vide eum,quia in hoc latius loquitur.

Sextò limita, vt faciat indicium, ſed non ad efficacem condemnationem; niſi ſuppleatur per alias probationes.

REGVLA DCCLVI.

Teſtis ita debet puniri pœna falſi, quando ſcienter tacet veritatem, ſicut quando exprimit falſum: not. Bart.poſt Fulgo. & Iacob.Butrig. in l.præſcriptione.C.ſi contra ius vel vtil.publ.Idem Barto.in l. ea quæ commendandi.ff.de contrah.emptio.probat text.

text.& ibi hoc notat Abb.in c.j.de crimine fal.

Limita quadrupliciter, vt per Iaſ. in d.l. præſcriptione. col. iij. quam regulam prius ornat quatuor doctrinis notandis in propoſito, quibus ampliatur.

REGVLA DCCLVII.

Teſtium examinationem non poteſt iudex alteri committere, in cauſa criminali: not. Bald. Angel. & Salice. per illum text. in authent. apud eloquentiſsimum. C. de fide inſtru. not. gloſſ. in c. at ſi clerici. de iud. in gloſſ. probatione. & in c. j. de teſtib. cog. & in c. conſtitutus. de fideiuſſ. probat text. in l. iij. §. diuus. ff. de teſtib.

Amplia vno modo, & limita aliis quinque, vt per Feli. in c. cum cauſam. de teſtib. col. antepe.

REGVLA DCCLVIII.

Teſtes non publicati, non faciunt fidem: notat Bart. in l. is apud quem. col. pen. C. de eden. facit l. geſta. vbi gloſſ. & docto. C. de re iudic. gloſ. in l. iij. verbo, patiatur. ff. de his quæ in fraud. credi. vide glo. & Bar. in l. ſolam. C. de teſti. vide latè per Feli. in c. cum I. & A. & ij. col. de re iudic.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. in d. l. is apud. in col. vj. vide latius per Feli. in c. cauſam quæ. el j. de teſtib. col. iiij. verſic. fallit tertiò. & ſequen. col. vbi optimè loquitur, & deſcribit quatuor caſus, quibus fallit prædicta regula.

REGVLA DCCLIX.

Teſtes, qui aliàs non ſunt idonei, in ſubſidium reputantur idonei, quando aliæ perſonæ haberi non poſſunt: probat text. in c. veniens. el ij. de teſti. & in c. fin. quem ibi not. Abb. in ij. nota. de teſtib. cogen. facit text. in l. non omnes. §. à barbaris. ff. de re. milita.

quod voluit per eum Bart.in l.in illa.in fin.ver. ff.de verb.oblig.probat glo. in verbo,& ſi tres. in c.cum dilecti.de elect.alia in c.ij.in gloſ.pen. & ibi hoc no. Abb.de arbi. faciunt dicta per Iaſ. in l.cum ea. C.de tranſactio.fin.col.

Limita mirabiliter & ſingulariter , & intellige quando ex natura illius actus qui venit probandus, alij teſtes non poſſunt haberi habitu,nec actu : vt in coniuratione,vel in conſpiratione,in hæreſi,& ſimilibus,quorum delictorum eſt mos,vt ſemper ſoleant clam & in abſcondito perpetrari:ſed quando potentia potuiſſent plures teſtes interuenire, vt in homicidio,violentia,iniuria, & ſimilibus, licet actu non interuenerunt, niſi tales minus idonei,tūc non procedit dicta regula. Ita limitat hoc ſingulariter Anto.in capitu.tertio loco.de probatio.vbi hoc dicit bene nota. Felin.in iiij.nota.quod ſequitur Franc.de Curte in repeti.l.admonendi.col.xxvij.in fin. & ſeq. ff.de iureiuran. quod dicit mirabiliter Iaſ.l.fin.col. fin. C.de his qui.vt indig.idem Iaſ.l.cunctos populos.in lectura j.in fi. C.de ſumma trin.& fi.catho. & voluit hoc ſentire Abb.in d.c.fi.in d.ij.nota. Et prædictam doctrinam Anto.dicit ſingu. Feli.in c.decætero.j.col.de teſtib. vbi dicit quòd non valet ſimpliciter iſta conſequentia:res non poteſt aliter probari, ergo teſtis inhabilis efficitur habilis,quia hoc debet intelligi cum diſtinctione, de qua ſupra:pro quo dicit quòd eſt melior text.de iure in cap. in literis. de teſtib. & iſtam limitationem ad prædictam regulam deſcripſit Hippol. licet prædicta non referat in ſingulari lxxiij.incip.plures ſunt qui allegant.vbi eam bene declarat, & refert Alexan.idem Hippoly. in l.

infans

inſans.colum.fina.ff.ad legem Corne.de ſica.

REGVLA DCCLX.

Teſtes examinati & publicati, faciunt fidem in alio iudicio, inter eaſdem perſonas: probat tex. in c. cauſam quæ. lo j. de teſtib. & in l. iubemus. C. de libe. cau. & in l. ij. ff. iudi. ſol. in l. fi. pen. col. C. de teſtib.

Limita quinq; modis, vt per Iaſ. in l. is apud quẽ. col. pen. C. de eden. vide Felin. in d. c. cauſam quæ. lo j. col. j. vbi hoc ampliat quatuor notabilibus modis, & poſtea triplici limitatione moderatur in duabus col. ſequen. quarum limitationum prima differt à deſcriptis per Iaſ. vbi ſupra: ex quibus ſex reſtrictiones habes ad regulam.

REGVLA DCCLXI.

Teſtes quando loquuntur vno & eodem ſermone præmeditato, dicuntur ſuſpecti: vt in l. iij. §. ideóque diuus. ff. de teſtib. & ibi doct. Hinc eſt, quòd ſi teſtes interrogati de tempore, dicunt omnes non recordari, redduntur ſuſpecti: not. Hoſti. in c. ex tenore. de teſti. vbi vide Fel. in col. ij. eundẽ in c. cum cauſam quæ inter archiepiſcopũ. col. xiij. verſi. ſecundò limita. eo. tit. vbi bene declarat dictam conclu. Hoſt.

Limita, ſi teſtes ſunt bonæ famæ, quia tunc per tales teſtes probabitur. Ita tenet Bald. in tit. de pa. conſtan. ſuper verſic. fin. qui allegat Ioan. Andr. in c. nihil. de verb. ſignifi. refert ad hoc eundem Bald. Fran. Cur. in tract. de teſti. col. vj. verſi. decimaquarta concluſio. & dicit quòd ita etiam limitat idem Bal. in l. teſtium. C. de teſtib. iij. col. vbi plus dicit ſecundum eum, quòd hoc committitur arbitrio iudicis, an cenſeantur ſuſpecti ratione ſubornationis: quod dicit perpetuo nota. quamuis Ange. indiſtinctè tenuerit

non valere dictum teſtium loquentium eodem ſermone in l.ſi quis ex argentariis.§.j.ff.de eden. ſecundum eundem Fran.vbi ſupra, quem vide,quia ſe remittit. Et adde pro huius fallen.confirmatione, quæ poſui ſupra:in regula,teſtis domeſticus.vij. fallētia.

REGVLA DCCLXII.

† Tituli multiplicatio in beneficialibus,eſt ad cautelam. Abb.in c.in noſtra.de reſcrip.bonus tex. in c. poſt electionem.de conceſ.præben.

Limita tripliciter vt per Fel.d.c.in noſtra.col.iij.

REGVLA DCCLXIII.

Titulum beneficij alicuius poſtquam ſuperior approbauit,non poteſt amplius eum vexare:notat Ancha.in c.j.de reg.iur.in vj.idem & Domini.in c.ordinarij.de offi.ordin.eo.lib.& in materia huius regulæ vide aliam ſup.in verbo,poſſeſsio.

Limita tripliciter,vt per Felin.in c.licet Heli.col. iij.in fin.de ſimo.

Titulus.vide ſupra,in verbo,allegans. lo iij.& in verbo,poſſeſsio.

REGVLA DCCLXIIII.

† Torqueri non poteſt homo liber, in cauſa pecuniaria:vt in l.diuus.ff.de quæſtio.

Limita dupliciter, vt per Hippol.in practica criminali.in §.expedita.in col.viij.

Primò in cauſa pecuniaria graui & ardua:quia illa æquiparatur criminali.

Secundò niſi cauſa ciuilis, & pecuniaria habeat crimen annexum.

REGVLA DCCLXV.

† Traditio ficta circa dominium & poſſeſsionem idem operatur, quod vera: vt l.quædam mulier. ff.

de rei

de rei vendicatione.

Limita ſex modis, vt per Aret. l. j. §. quod meo. in col. j. ff. de acquir. poſſ.

Tranſactio. vide ſupra, in verbo, calumnia.

REGVLA DCCLXVI.

Tranſigere de crimine adulterij non licet. Text. in l. tranſigere. de tranſact. C. huius regulæ rationē, omiſsis Bar. & Cyn. ponit Salic. ibidem ſex oppo.

Limita duobus modis, vt per Iaſ. in d. l. tranſigere. col. ij. nume. v.

REGVLA DCCLXVII.

Tutor vel curator, licet habeat ius exigendi vel recipiendi ſolutionem, non poteſt debitori minoris facere pactum de non petendo. Text. eſt in l. pactum curatoris. C. de pact.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. ibi, circa princip. & vide ibi Alex. qui ante eum poſuit tres limitationes, quarum ſecunda differt à poſitis per Iaſ.

REGVLA DCCLXVIII.

Tutori vel curatori ſi teſtator relinquat liberationem pro adminiſtratione præterita, non videtur remiſſus dolus, nec reliqua. Text. eſt in l. Aurelio. §. Gayus. ff. de libe. lega.

Limita tripliciter, vt per Ioan. Crotum in l. nemo poteſt. col. xx. ff. de lega. j.

REGVLA DCCLXIX.

Tutori poteſt teſtator remittere confectionem inuentarij. Tex. in l. fi. §. illo. C. arbi. tute. vbi Bart. & alij. Notat Bal. in l. cum tale. §. Titius. ff. de condi. & demonſtra. facit l. quidam decedens. ff. de adminiſt. tuto. & tenet Iaſ. in l. cum neceſsitatem. C. de fideicō. de quo ſingularius per Seguram in repe. l. ſi ex legati.

fol.iij.col.j.& ij.ff.de verb.obl. vbi referendo Ioan. And.ponit duas vtilitates,quæ poſſunt ex tali remiſſione ſuccedere.

Limita hoc,quia non obſtante tali remiſsione teſtatoris,ſi iudex videt talem tutorem aliqua ratione ſuſpectum, poteſt eum cogere inuentarium conficere. Ita limitat Iaſ. vbi ſupra, referendo ſolum ad hoc Ange.in conſi.cxliiij.tu vide Bart.in l.nemo po teſt.col.ij.in fi. ff.de lega.j.vbi tenet, quòd ſi apparet quòd talis remiſsio eſt contra vtilitatem pupilli, iudex non debet ſequi voluntatem teſtatoris:& ſequitur Segura d.col.ij.

De litera V.

REGVLA. DCCLXX.

VAcationis modus omnis comprehenditur, quando nullus exprimitur, & ideo non oportet facere mentionem de modo vacationis. Lap.alleg.vj.col.ij. doct. in c.ſuſceptum.de reſcript.lib.vj.Feli.in c. in noſtra. col.xxij.de reſcrip.

Limita quinque modis,vt per eum ibi,col. xxiij.

REGVLA DCCLXXI.

† Vaſallus poteſt ſibi acquirere nouum vaſallum infeudando ei feudum, etiam ſine licentia ſuperioris domini.Glo.eſt in verbo,feudum.in c.quæ in eccleſiarum. de conſtit. & videtur expreſſum in §. ſimiliter.in tit.de lege Corradi.in vſi. feud.not. Abb. in c. tranſmiſſa.per illum tex.in iiij.nota.de foro compe. Bal.in c.j. in fi.prin.qui feud.dar.poſſ.

Limita & declara hanc regulam ſex notandis modis

dis,vt per Feli.in d.c.quæ in eccleſiarum.xxj.col.

REGVLA DCCLXXII.

✝ Vaſallus inuito domino, renunciare poteſt feudo. Text.eſt in c.j.de vaſal. qui contra conſti.Lotha. in vſi.feud.tenet Archi.in c.de forma.xxij.q.v.Bald. in l.j.xij.q.ff.de rer.diui. & in l.cum Archimedorã. in fi.C.vt in poſ.lega.

Limita quinque caſibus,vt per Feli.in c.quæ in eccleſiarum.xxiiij.col.cum ſeq. de conſti.

REGVLA DCCLXXIII.

✝ Vaſallus poteſt alienare feudum,diuidẽdo ipſum inter ſe, & alium conuaſallum eiuſdem feudi. Text. eſt in c.j.§.præterea ducatus.de prohi.feu.alie. per Federi.bonus text.in c.j.in prin.ibi: non eſt libellus,& c.de aliena.feu.paterni.Notat Bal.in l.ſi plures.ij.col. C.de condi.inſer.confirmat Feli. in c.quæ in eccleſiarum.col.xxviij.de conſti.

Limita tripliciter,vt per Feli.ibi,col.xxix.

REGVLA DCCLXXIIII.

✝ Venditionis appellatione,etiam aliæ ſpecies alienationis continentur. Text.eſt not.in l.ſicut.§.venditionis.ff.quib.mod.pign. vel hypo. ſol. in l.ſtatuliberi à cæteris. ff. de ſta.libe. quem dicit meliorem de iure Bal.in l.ij.C.de vſu.pro empt. tex.ibi Bar.in l.voluntas.C.de fideicom.gloſ.in c.ij.in verbo, iudicium.de poſtul. & ibi Abb. in c.j. in j.notab. de his quæ fiunt à præla.

Limita primò, niſi facta mentione venditionis, fiat mentio de pretio.

Secundò fallit,niſi verbum venditio, proferatur in materia, in qua ſuper alienatione eſt tradita certa & determinata forma.

Tertiò

Tertiò fallit, niſi verbum venditio, proferatur in materia ſtricta.

Quartò, niſi tale verbum proferatur à prætore, vel à iudice. Has limitationes deſcripſit Feli. in c. fi. col. antepen. de accuſ. quem vide pro eis: & de materia vide Iaſ. in repeti. l. filiusfamilias. §. diui. ff. de leg. j. in j. lectu. col. pen. nu. 106. in ij. num. 103. vbi ponit tres limitationes ad regulam, ſimilem huic: ſcilicet quòd venditione prohibita, intelligitur prohibita donatio, & omnis alienatio, ex quibus poteris duas alias limitationes ſumere ad hanc regulam.

REGVLA DCCLXXV.

✝ Verbum volo, cum infinitiuo, in actibus inter viuos, non diſponit: vnde per verba iſta, volo eligere, ſimpliciter prolata, non inducitur electio. Doctrina eſt Bar. in l. ſerui electione. ff. de leg. j. per quam ibi Iaſ. col. v. ponit prædicta verba.

Limita tripliciter, vt ibi per eum.

REGVLA DCCLXXVI.

Verbum cõuenit, vel promiſit, poſitũm in inſtrumento, intelligitur per ſtipulationem: tenet docto. magis communiter in l. lecta. ff. ſi cert. pet. licet Bart. ibi de verbo conuenit, contrarium teneat, cui aſſentiuntur. Ang. & Alex.

Limita ſex modis, vt per Iaſ. in d. l. lecta. col. v.

REGVLA DCCLXXVII.

✝ Verbum vel participium præſentis temporis, in dubio eſt canon latæ ſententiæ. Gloſ. eſt in l. ſi quis maior. verbo, infamia. iuncto tex. in verbo, notatur. C. de tranſac. quam ibi ſequuntur Bar. Bal. Salic. & ſcribentes. Alia expreſsior in l. j. verbo, afficeretur. C. ne liceat poten. alia l. ſicut. verbo minimè. C. de teſta.

teſtam.mili.& in l.ſi quis in tantam. in gloſſ.magna. verſicu. quartò quæro. vbi doct. C.vnde vi. Deci.in authen.caſſa & irrita.ij.not.C.de ſacroſan.eccl. Fortu.de vlt.ſi.char.ſi.verſicu. quadrageſimuſnonus caſus. & alij plurimi,quos refert Andr. Tiraquellus in repeti. l. ſi vnquam. C. de reuocan. donat. verbo, ipſo iure.col.cccxiiij.num.17. & dicit communem nu.20. licet plures alios contraria tenentes ibi referat:& num.ſequ.plura iura,quibus facit ſatis tenendo communem.

Limita hanc concluſionem tribus modis, vt per Andr.Tiraquel.vbi ſupra.

REGVLA DCCLXXVIII.

† Verbum vel participium præteriti temporis, in dubio eſt canon latæ ſententiæ. Gloſſ.eſt, quam ibi valde notat Bal.in l.iubemus nulli.§.œconomus.verbo,probetur.C.de ſacr.ſanct.eccl.ſimiliter in l.in criminali.C.de iuriſd.om.iud.verbo,habeatur. gloſ.in l.ſi quis maior.verbo,priuatus.C.de tranſact.gloſ.c.ij.§.inhibemus.de hære.lib.vj.alias gloſ.& doct.autoritates colligit Tiraquellus in repe.l.ſi vnquam.C. de reuo.dona.col.cccxvj.

Limita hanc regulam duobus notabilibus modis, vt per Tiraquel.col.allegata cum ſequen.

REGVLA DCCLXXIX.

† Verbum aut participium futuri temporis, eſt canon ferendæ,non latæ ſententiæ.Notat gloſſ.Bar.& Bal.d.l.iubemus.d.l.in criminali.proximè allegatis. gloſ.in l.ſi quis in tantam.C.vnde vi. gloſ. in verbo, ſiat. in authent. habita. ne fil.pro patr.cum aſsidua doctorum caterua coaceruata à Tiraquel.vbi proximè.colum.cccxvij. excepto ſolo Barba. in capit.ſi

dilig

diligenti.de foro compe.quem vilipendit, vtpote le uis opinionis,& ingenij inconſtantis.

Limita hanc regulam omnium communem lxxv. modis,vt per Tiraquel.diffusè,à col.cccxviij. vſque ad ccclxij.

REGVLA DCCLXXX.

✝ Verbum dare, ſi apponatur in contractu in quo inuenitur pretiũ pro re certa,efficit,vt ex parte eius qui obligatur ad ſpeciem, non ſit emptio, nec venditio,ſed contractus innominatus. Text.eſt,ex quo ibi notant doct.in l.dedi.ff.de condi.cauſ.dat.

Limita hanc concluſionem quatuor modis notandis,vt per Iaſ.d.l.dedi.j.col.cum prin.ſeq.

REGVLA DCCLXXXI.

✝ Verba narratiua in diſpoſitionibus legalibus ſuper contingentiam facti non inducunt diſpoſitioné, nec licet ab eis arguere:probat gloſ.in l.j.C.quando non peten.part. & in c.auditis. de elect. & in c.ij. de dolo & contu. in vj.& in c.j. in verbo, ad collationem.de rerum permu.in vj.tex.& ibi Bar. in l.illam. vbi Alex.C.de colla.

Limita duobus modis,vt per Iaſ.in d.l.j. C.quando non peten.col.ix.nu.22.

REGVLA DCCLXXXII.

✝ Verba hæc,ſub pœna excommunicationis, centum librarum, alterius rei,vel etiam ſub interminatione anathematis, vel ſimpliciter ſub excommunicatione, non ſunt latæ ſententiæ, ſed ferendæ. Gloſ. verbo,ſub pœna.c.dolentes.de cele.miſſ.& in c.cum eſſes.vbi Inno.Hoſt.Ioan.Andr. de teſt. & aliæ decẽ glo.& plures doct. ita tenentes coadunati per Tiraquel.vbi infra ponderat.c.relatum.de iure patro.

Limi

Limita hanc regulam ſex notandis modis, vt per Tiraquel.in l. ſi vnquam. C.de reuocan.donat.col. ccclxv.cum ſeq.vbi etiam in ſequentibus à ccclxvij. vſque ad cccxciiij. ponit lvj. diſcrimina inter hæc: ſcilicet cum quid fit ipſo iure,quod idem eſt cum canone latæ ſententiæ,vel cum eſt ferendæ ſententiæ.

REGVLA DCCLXXXIII.

Verba iſta geminata,qualiſcunque,vel quicunq;, licet ſoleant aliàs multum importare, & plus quàm verba ſimplicia:vt in l,baliſta.cum ſimil. ff.ad Treb. tamen reſtringuntur ad perſonas habiles. Probatur in l. ſed & ſi inſtrumenta, in verbo, quibuſcunque. iuncta glo.ibi:& not.Barto.ad ſtatuta. C.de fide inſtru.& iure haſtæ fiſ.lib.x.& in l.j.cum glo. C.de ſacroſan.eccle.& probat gloſſ.iuncto tex.in l.j. & ibi Bal.C.de fide inſtru.

Limita duobus modis,vt per Iaſ.in l.fideiuſſor.§. prætor ait.ff.qui ſatiſd.cog.in col.ij.

Primò,quando generalitas verborum non patitur reſtrictionem,quæ vult fieri;quod tribus fundamentis probat.

Secundò,quando dicta verba, vel ſimilia ponerentur in contractibus, quia tunc non reſtringũtur ad habiles, imo operantur augmentum: & ita dicit limitare egregiè Bal.in l.fi.col.j.C.ſine cenſ. vel reli. quod ipſe tribus fundamentis confirmat.

REGVLA DCCLXXXIIII.

Veritas conuicij, non eximit ab actione iniuriarum:vt in l.iij.C.ſi rector pro.& vide Ioan. Andr.in addi.ad Spec.tit.de iniur.circa fi.iij.col.Cyn.& docto.in l.ſi non conuicij.C.de iniur. Et vide glo.in l. ij.lib.iiij.tit.iij.for,legum.

Limita

Limita quadrupliciter, vt per Feli. in c. cum T, A, B, in fi. de re iud.

Primò, quando dicitur verum ex cauſa: puta correctionis.

Secundò fallit, ſi dicitur, vt à proximis auferatur nocumentum corporale: puta tu es leproſus.

Tertiò, vt auferatur nocumentum ſpirituale: ne fortè ordinetur.

Quartò fallit, vbi dicit verum in iudicio.

REGVLA DCCLXXXV.

† Victor regulariter non appellat ab expenſis, ſed obtinet de ipſis coram eo, ad quem victus appellauit. l. fina. C. quando prouoc. non eſt neceſſ. vbi notant Docto.

Limita dictam concluſionem quatuor modis, vt per Felin. in c. ſignificauerunt. de except. j. col. cum tribus ſequ. vbi per ſex col. examinat latè materiam d. l. fina.

REGVLA DCCLXXXVI.

Vidua retinet dignitatem quæſitam radiis mariti. Ita tenent communiter docto. in c. ex parte B. de foro compe. & refert Felin. ibi, licet ſecundum eum contrarium teneant moderni ibi, ponderando verbum quondam, illius tex.

Limita quatuor modis, vt per Felin. ibi, colum. j. & vide eaſdem per Georg. Natan in repeti. c. quamuis pactum. de pact. lib. vj. colum. lxxvj. verſic. ſecundò quæro.

REGVLA DCCLXXXVII.

† Viſitare poteſt ſemel in anno quilibet prælatus, cui viſitandi officium incumbit de iure communi: vt in c. conquerente. de offic. ordi. & ibi glo. & in c.

decreuimus,cum duobus cap.ſeq.x. q.j.& in gloſ.j. c.ſi epiſcopus.de offic.ordin.in vj.& ita eſt communis opinio.

Limita decem modis, vt per Maria.in tract.de viſitatione.fol.pen.col.fi.cum duabus ſequ.

Primò niſi ſubſit neceſſaria vel alia legitima cauſa non ſolum bis,ſed pluries viſitandi,quia tunc pluries & viſitare, & procurationem recipere poteſt prælatus,text.in c.mandamus.de offic.arch.& gloſ. ij.in d.c.ſi epiſcopus.quæ allegat alia iura,iuncta gl. in d.c.conquerente.& in c.cũ venerabilis.de cenſib.

Secundò limita,niſi competat ex onere in fundatione eccleſiæ adhibito,quòd poſsit pluries viſitari & procurari,gloſ.in d.c.cum venerabilis,quæ ſic intelligit text. in c. Eleutherius. xvij.quæſt. ij.tenet Henric.Boich.in c.cum apoſtolus.de cenſi.& Card. in Clem.fin.de ſtatu monacho.

Tertiò limita,ſi poteſtas pluries viſitandi & procurandi competat ex ſpeciali conſuetudine præſcripta, text. ſecundum vnum intellectum, in d. c. cum venerabilis.de cenſib.quem ibi ſequitur Hoſtien. & in ſumma,eod.tit.verſic. quibus eſt danda,in fine, & Henric.vbi ſupra.

Quartò limita, niſi ex priuilegio poteſtas pluries viſitandi competat,Henri.vbi ſupra.

Quintò limita in Archidiacono,qui non ſemel in anno ſed de triennio in triennium vnam facere debet viſitationem & vnam recipere procurationẽ. text.in c.j.de offic.archid.

Sextò limita, niſi diuerſo iure vellet viſitare, videlicet ſi eſt archiepiſcopus & legatus natus,text. eſt in c.cũ nuper de cenſi. & ibi Cardi. Zab. quod ipſe

intelligit,quãdo ex cauſa id faceret,aliàs ſi poſt primam viſitationem confeſtim inciperet ſecundam, videretur eſſe de ſuperfluo. Marianus tamen vbi ſuprà, dicit hoc vltimum procedere in dubio, quia poſſet contingere aliàs cauſa propter quam etiam eodem iure poſſet immediate viſitationẽ reiterare.

Septimò limita in Archiepiſcopo qui poteſt reiterare etiam eodem anno viſitationem diœceſum ſuffraganeorum, text.eſt in c.j. §.poſtquam. de cenſi. lib.vj.etiam nulla data ſuffraganeorum negligentia, vt in c.fin.eod.tit.& libro.

Octauò limita in caſu quo Archiepiſcopus iure metropolico ſemel viſitaſſet ſuam prouinciam & demum data ſuffraganeorũ vel alicuius ſuffraganei ſui negligentia vellet eam iterum viſitando ſupplere,quo caſu & etiam quando inſtantia neceſsitatis vellet (prout poteſt) reiterare annuatam viſitationẽ ſuffraganeorum vel alicuius eorum, non eſt neceſſe ſeruare formam c.j.de cenſi.lib. vj.videlicet vt incipiat à ſua diœceſi. Hæc omnia arbitratur Maria, vbi ſupra poſſe teneri,licet dicit maturius cogitandum in his,quia à doctoribus non tanguntur.

Nonò limita in viſitationibus monaſteriorum, tex.in c.cum venerabilis.de cenſib. Secundum Ioan. Vincen.& Gofre.& idem tenet Henri. in c. cũ Apoſtolus.eod.tit.quos refert Maria.vbi ſupra.Qui addit forte poſſe dici, quòd iure ordinario & regulariter, ſicut eccleſiæ ſeculares & clerici non ſunt niſi ſemel viſitandi,ita neque monaſteria per iura nouiſſima quæ ſimpliciter diſponunt de annua viſitatione, niſi alia ſubſit cauſa ſpecialis propter quam iterata poſſet fieri viſitatio.

Deci

Decimò limita, ſi prælatus vellet eodem anno ſæpius viſitare, abſque eo quòd aliquam procurationem inde recipiat, vel aliud grauamen inferat, ſecundum Henric. in d.c. cum Apoſtolus. in princi. & ita dicit poſſe intelligi text. in c. viſitandi, in princip. xviij. q. ij. & placet Mariano vbi ſupra. }

REGVLA DCCLXXXVIII.

Volũtati alicuius quãdo aliquid cõmittitur, non ſubiacet regulis iuris. Bal. in l. cũ antea. C. de arbit. in col. ij. & in l. fi. ij. oppo. C. de cõtrah. empt. & in aliis locis cumulatis per Iaſ. in l. ſi ſic legatum. col. v. ff. de leg. j. vbi refert alios doct. idem tenentes.

Limita tripliciter hanc regulam, vt per Iaſ. vbi ſupra. d. col. v.

REGVLA DCCLXXXIX.

Volũtas poſterior & nouiſsima, prę ualet, & priori derogat in legatis. Tex. eſt in l. ſi mihi & tibi. §. in legatis. ff. de leg. idẽ eſt in inſtitutione, & ſubſtitutione, & in qualibet alia volũtate, per tex. in l. tutor datus. ff. de teſtam. tuto. & in l. tranſlatio. ff. de adimen. lega. & in l. quod traditum. cum ſequ. ff. de cond. & demõ. & ita iura hęc ampliat Vincẽ. in d. §. in legatis. & etiã Iaſ. qui vltra dicta iura allegat tex. in l. ſi quis eum. in princ. ff. de vulg. & pup. & in l. hac conſultiſsima. §. ſi autem. & in l. ſancimus. C. de teſtam. & gloſ. notabilis in l. quoties in vtriuſq;. ff. de reg. iur.

Limita primò, niſi præcedens diſpoſitio habeat clauſulam derogatoriam, ad ſequentem. Ita dicit text. in d. §. in legatis.

Secũdò limita, quãdo vltima diſpoſitio ex aliquo interuallo ſubiecta eſt, ſecus ſi incontinenti: iuxta l. non ad ea. ff. de cond. & demonſt. & ita eſt de mente

Jmo.in d.§.in legatis,ſuper gloſ. in verbo, nouiſsima.quem ſequitur ibi Vinc,in princip.

Tertiò limita,quando vltima diſpoſitio eſſet priuatiua vnius hæreditatis, propter factum alterius: vt in l,paterfamilias teſtamento.& ibi not.ff.de hæred.inſtit.& ita vult Paul,in d. §.in legatis quem ſequendo refert ibi Vincent.

REGVLA DCCXC.

Vota omnia,commutantur in votum religionis, ſine diſpenſatione. Ita firmat Silueſter in ſumma, in verbo,votum.lo iiij.in §.ſeptimò quæritur. referendo ſanct.Thom. Petr. de Palu.& Archiepiſc. Flor, & hoc limitat tripliciter.

REGVLA DCCXCI.

Vniuerſitas non dicitur delinquere, niſi quando communicato conſilio,& habita prius deliberatione delinquit:not.Doct.vbi maximè Abb.in col. fin. in c. dilectus. lo ij. de ſimo.not,gloſ.in l.aliud,in §. refertur.ff.de reg.iu,in verbo,refertur.& not. Ang. quem ipſi non referunt in conſilio clxv. incip.cum multitudo.& Bart.late in l.aut facta.§.fin.ff.de pœn. col. fin, vnde dicit ſingulariter Angel.conſi.ccxliij. incip.in nomine domini & ſuæ matris,quod abſolui debet capitulum;quia libellans de delicto canonicorum,non dixit collegialiter, quod dicit ſingulare Felin,in d.c.dilectus.col.fin,

Limita primò, vt procedat regula in delicto faciendo,ſecus in omittendo ſecundum Sali.in l.j.C. de ſediti. quem vide in materia. Ita limitat Felin.eũ referendo in d.c,dilectus,d.col,fin.

Secundò limita regulã procedere,in delicto quod conſiſtit in faciendo, & non habet tractum ſucceſſiuum

ſiuum, vt eſt homicidium & ſimilia: ſecus ſi eſt delictum continuatum. Ita conſulit Anchar. cōſi. clviij. inci. ex narratis in facto. in col. iiij. in fi. & in prin. ſequen. & in clem. j. de pœ. & ſequitur ibi Cardin. in verſi. ciuitas. iiij. q. quod ſequitur Felin. ita limitando hanc regulam in d. colum. fin. vltra quem adde Soci. l. j. §. fi. ff. de acquir. poſ. vbi dictam concluſionem Anchar. dicit notan. qui ponit exemplum pro delicto continuato, vt in guerra, & rebellione quæ duraſſet aliquo tempore, propter quod tacitus populi conſenſus argueretur. Commendat etiam Feli. in c. cum omnes. de conſtit. verſi. ſexta declaratio. & ſequitur etiam Rauen. in ſuo alph. aureo, in litera C. in parte, collegium. in fi. & Ioan. Lupus, in repeti. c. per veſtras. fol. vij. col. iiij. verſ. ex quibus. de don. inter vir. & vxo. confirmatur iſta deciſio pluribus ſimilibus, in quibus multum differt actus ſucceſsiuus & continuus, ab actu momentaneo. & primò facit notabilis concluſio Abb. in c. conſtitutus. lo j. & in c. cauſam quæ. de teſtib. vbi tenet quòd licet delictum familiaris non imputetur domino, tamen ſi delictum habet cauſam ſucceſsiuam, & dominus non prohibet, præſumitur de eius conſenſu factum: quod commendat Rauen. vbi ſupra.

Secūdò, quia licet actus vnus momētaneus factus cōtra conſuetudinē non tollat eam, tamē ſecus eſt in actu continuo: vt notat & declarat Felin. in c. cum acceſsiſſent. de conſtitu. col. antepe. verſi. ij. caſus.

Tertiò facit, quia licet actus primus iudicialis poſt dilatoriam ſuperuenientem ſequutus excludat eam, vt non poſsit opponi, iſtud non procedit in dilatoria habente cauſam continuam & ſucceſsiuam,

vt notat Felin. in c. cum M. in col. v. de conſtit. referendo Bald. poſt Iacob. Butrig.

Quartò, qui à grauamine habente cauſam ſucceſſiuam ſemper etiam vltra decem dies poteſt appellari: de quo vide per Phil. in c. ex parte. lo j. de appel. col. ij. de quo latius per Felin. in c. accedens. el ij. col. ij. cum ſequen. vt lit. non conteſt.

Quintò facit quod ſupra poſui in litera R. in regula incip. reſtitutio. vij. fallen.

Sextò facit, quia priuilegium quod habet cauſam ſucceſsiuam reuocatur, ſi poſtea ceſſat cauſa priuilegij: ſecus in eo quod habuit ſuam perfectionem nec continet actum ſucceſsiuum: notat Abba. in c. ſuggeſtum. de deci.

Septimò facit, quia licet regulariter in libello accuſationis debet poni locus & menſis commiſsi delicti, fallit in delictis ſucceſsiuis: notat Purpuratus in l. edita. in col. viij. C. de edendo.

Octauò facit quod notat Abb. in c. à nobis. el j. de ſen. excom. in fi. in materia, an duret ſententia vltra tempus proferentis: quod ſequitur & refert Roſell. in verbo, excommunicatio. lo vij. in §. ix.

Nonò facit quod habes ſupra, in regula, priuilegium ſi habet.

Tertiò limita ſingulariter, niſi per coniecturas, & actus ſequentes detegatur voluntas populi: puta quia non puniunt, nec in exilium ponunt delinquentes. Ita colligitur ex verbis Cardin. vbi ſupra. & ita limitat Felin. in d. fin. col.

REGVLA DCCXCII.

† Vniuerſitas habens rectorem in quem tranſtulit iuriſdictionem, non poteſt ſine eo ſtatuere: ſecus ſi

non

non habet rectorem. Ita concludunt Hoſtien. Anto. Imol. & doct. contra Innoc. in c. cum omnes. de cōſtitu. arg. text. in l. ſi curatorem. C. de in integr. reſtitu. mi. idem Angel. in l. j. in princip. ff. ſi quis ius dic. non obtemp.

Limita dupliciter, vt per Felin. d. c. cum omnes. col. vj.

REGVLA DCCXCIII.

† Vniuerſitas quibus caſibus poteſt ſtatuere, poteſt etiam pœnam ſtatuto adiicere: tenet Hoſtienſ. Anto. Imol. & ſcribentes in c. cum omnes. de conſtitut. argu. text. in l. j. ff. ſi quis ius dicen. non obtemper. quam concluſionem intelligunt, quando vniuerſitas habet iuriſdictionem, ſecus ſi ſolam adminiſtrationem: quia imponere pœnam, eſt iuriſdictionis. Text. eſt cum ibi nota. in l. fin. ff. de iuriſd. omnium iudic.

Limita duplici modo, vt per Felin. in d. cap. cum omnes. vij. col. in princ.

REGVLA DCCXCIIII.

Vſusfructus tranſit in monaſterium, vſufructuario in illud ingreſſo: & durat, quandiu talis monachus naturaliter viuit. gloſ. in authen. idem eſt. C. de bon. quæ liber. & in authen. ingreſsi. C. de ſacroſan. eccleſ. Spec. in tit. de ſtat. monac. verſ. xlvij. Imol. in d. l. cum filio. ff. de leg. j.

Limita iſtam concluſionē dupliciter, vt per Iaſo. in d. authen. ingreſsi. col. fin.

REGVLA DCCXCV.

Vſurarius dicitur, vendens rem carius propter dilationem; probat text. in cap. fin. & in cap. in ciuitate. de vſur. Notat Abb. in c. ad noſtram. de empt.

& vendit.

Limita quatuor modis, vt per Anto. de Burgos in d.c.ad noſtram.col.iiij.cum tribus ſeq. quas optimè examinat:& duæ earum fuerunt Barb.ibi,aliæ Salic.in authen.ad hæc.C.de vſur.

Vſura.vide ſupra,in verbo,actionibus,& in verbo, creditor, lo ij.

REGVLA DCCXCVI.

✝ Vſus communis loquendi, proprio ſignificatui derogat. Text.in c. ex literis. de ſponſ. in l.cum de lanionis. §. aſinam molendinariam.ff.de fund. inſtr. vulgata l. Labeo.ff. de ſuppel. lega.

Fallit tripliciter, vt per Ioan.Euerar. in ſuo Topico iuris ciuilis. in parte,locus ab opinione vulgi. prope finem.

REGVLA DCCXCVII.

Vulgaris ſubſtitutio ſub expreſſa pupillari comprehenſa,dicitur omnino tacita.Ita tenet Barto. & omnes doct.prout ibi refert Iaſ.col. antep. in fin. in l. precibus.C.de impub.& aliis.

Limita ſingulariter & egregiè ſecundum eundem Iaſ.ibi,poſt Bald.& Pau. niſi teſtator diceret:ſi filius meus morietur in pupillari ætate, talem ſubſtituo, quia tunc vulgaris ſub tali pupillari comprehenſa, dicitur expreſſa,de cuius veritate ſe remittit: & vide eundem Iaſon. in l.quominus.col.j. num.3. C. de impuber.

REGVLA DCCXCVIII.

Vxori licitum eſt prouocare virum blandis verbis,vt eam inſtituat, & econtra. Text.eſt in l.fin.C. ſi quis aliq. teſt. proh.

Limita primo, quando talibus blanditiis minæ,

vel

vel verbera immiſcerentur. Ita Bart. in l. fin. in fin. ff. eod. dicit hoc ſingulariter Iaſ. ad limitationem huius regulæ in d.l.j.col.j.circa fin. vbi refert Paul. & Salic. idem firmantes.

Secundò limita, niſi teſtator prius feciſſet teſtamentum, & ibi alium fecerat hæredem: quia tunc ſi blandis verbis, vel adulationibus induceret teſtatorem vt eum inſtitueret, licet teſtamentum valeat, tamen primus inſtitutus reuocabitur à ſecũdo, per actionem de dolo, aut in factum. Not. eſt deciſio Angel. in l.j.C.de his quib. vt indign. & in l. non enim. per illum text. ff. de inoffic. teſtam. Sequitur Cepol. in cautela lxij. dicit notabilem & vtilem hanc deciſionem Iaſ. in d.l.j. idem melius & latius proſequitur, & commendat eam in l.dedi.§.q̃uanquam.col.j. ff.de condict. ob cauſ. & dicit Angel. in dictis locis ſic fuiſſe practicatũ Peruſij. Et prædictam deciſionem commendat Segura in repet.§.ſi vir.l.j.ff.de acquir.poſſeſ. fol.xij.col.iiij.in fin. & vide Ioan. Lup. in repet.rubr.de don.inter vir.& vxor.fol.xlix.col. iiij. verſ. ſecus dicerem.

Tertiò limita, quando maritus non blandis verbis, ſed aſsidua petitione vxoris ſibi aliquid relinquit: quia tunc non procedit d.l. fin. Ita limitat Segura in dicto fol. colum. iij. in fi. motus tribus ſingularibus doctrinis, quas prius in dicta columna deſcripſit.

REGVLA DCCXCIX.

Vxoris renunciatio facta de hypotheca, quã habet in bonis ſeu rebus mariti vt valeat, & ſibi præiudicet, ne poſsit agere contra res mariti ab eo alienatas, oportet quòd tam tempore contractus, quàm

ab eo tempore quo mulier agit, ſint bona mariti, vel eius fideiuſſoris, ex quibus dos ſibi ſoluatur: alioquin in defectum, ad res ipſas alienatas recurſum habebit. Ita firmat Ioan. Lup. in repet. rubri. de donat. inter vir. & vxor. fol. xj. col. iiij. licet Paulus & Andr. Sicul. teneant contrà: & reſpondet ad text. in cap. peruenit. de emptio. & vend. qui eſt eorum fundamentum.

Limita tribus modis, vt per eundem Ioan. Lup. in d. rubr. fol. xij. col. j.

Primò, niſi concurrant illa tria, quæ colliguntur ex d. c. peruenit. quæ mulier emptrix ibi allegabat in ſui fauorem.

Secundò fallit, niſi in alienatione, ſeu renunciatione hypothecæ interueniſſet iuramentū: pro quo allegat Ioan. de Imo. in c. cum contingat. de iureiur. in princ. verſ. & prædicta intellige. & Alex. in l. Meuia. §. fundus. ff. ſolut. matrim.

Tertiò fallit, niſi maritus propter famem ſubleuandam ſuæ vxoris & filiorum alienaſſet dictas res, tacitè pro dote hypothecatas.

REGVLA DCCC.

Vxor tenetur ſequi virum ſuum: notat gloſ. in cap. j. de coniug. lepros. & eſt text. in cap. vnaquæque. xiij. quæſtio. ij. & notat Abb. in cap. de illis. de ſponſal.

Limita primò, niſi eſſet appoſitum pactum, vt vxor non teneatur virum ſequi: ſed quòd ipſe moretur cum illa in certo loco. Ita notat Abb. in cap. j. qui matrim. accuſa. poſ. quod tamen intellige, niſi oriatur noua cauſa, propter quam oporteat maritum abeſſe: & ita tenet Syluester in ſua ſumma, in verbo,

verbo, vxor. in quæſtio. viij. licet non referat Abb. qui ponit exemplum, puta, ſi aliqua infirmitas, vel capitalis inimicitia ſuperueniat poſt pactum, & pactum ſupra dictum apponere debent cauti ac prudentes patres, quoties filias ſuas forenſibus nuptui tradunt, ſi generos ſuos ad hoc valeant inducere: quia longè felicius ac ſecurius filiæ ſuæ vitā agunt, ſi parentibus ſuis aſtantibus, viris cohabitant, ac minori incommodo viduitatis caſum incurrunt. Nec laudo non modò auarum, quinimo & crudele parentum quoddam genus, qui malunt quòd filiæ ſuæ pecunioſis nuptæ viris exulent, quàm vt cum illis, à quibus neceſſaria vitæ, & ſine dedecore congruè percipiant, matrimonio copulatæ viuant, ipſis, ac eorum conſanguineis aſsiduè fauentibus.

Secundò fallit, niſi vir eſſet vagabundus. Ita limitat gloſ. in d. cap. j. & notat etiam gloſ. in capit. vnaquæque. xiij. quæſtio. ij. Et ſequitur Abb. in d. cap. de illis. quod intelligit, niſi mulier ſciuiſſet illum vagabundum, tempore quo contraxit cum eo, allegando gloſ. in dict. cap. vnaquæque. quam gloſ. dicit ad hoc notabilem Ioan. Lupus in repetit. rub. de donatio. inter virum & vxor. fol. lxij. colum. ij. & allegat etiam ad hoc Imol. in rubric. ſolut. matrim. in col. v. & vide etiam Corſet. in ſingul. incip. ſi beneficiatum. in verbo, vagabundus. vbi etiam hoc tenet, & plura ſimilia iungit, quæ procedunt in vagabundo, inter quæ aliqua notanda videbis: & ſequitur etiam ſupra dictam limitationem cum ſublimitatione Sylueſt. in ſua ſumma, in verbo. vxor.

vxor.ſupra alleg.in viij.quæſt.qui etiam hanc limitationem ſublimitat, niſi maritus ex honeſta cauſa fieret vagabundus.

Vxor. vide ſupra. in verbo acquiſita.

OCTINGENTÆRVM REgularum domini Ioannis Bernardi Diaz de Luco,

FINIS.